Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ṿe-natata el Ḥoshen ha-mishpaṭ et ha-Urim ṿe-et ha-Tumim

saviv le-Shulḥan ʿarukh ... Yeshuʿa Ṿalḳ z.ts.l. baʿal sefer Meʾirat ʿenayim ... Shabetai Kohen z.ts.l. baʿal Śifte Kohen ... ṿe-nilṿeh la-hem ... Daṿid ha-Leṿi z.ts.l. ... Ṭure zahav ... ito meḥubar ... Tsevi ha-niḳra be-fi kol Ḥakham Tsevi ... be-hagahotaṿ ... aśinu zar ... la-shulḥan ... ...

Ḳaro, Yosef

ראק, יסוי

Homburg vor der Höhe, [5]502 [1741/1742]

ועטנו ועוט תוכלה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11244

Visual Library

יש לשמעון זכויות וללוי כיוצאית מוציאין מלוי לראובן וכן אם אין לשמעון מעות רק קרקע או משלטלין מוציאין מעות מלוי וכותבי לראובן והכית דין מחייבין להודקן לו לעשות לו דין דל' כתן לכל אם יש הפסד ללוי כגון שאומר שטרו של שמעון הוא פרוע או אחר דבר המבטל השטר או שאמר לו השטר הוא פרוע או אמר אי אחר דבר המבטל השטר אם אמר לו הנייתו לכלו לו שבריך עליון המעון' לאיזו זמן יותר ושמעון רוצה להנייתו לכלו וכה"ג לו אין מוציאין מלוי בעל כרחו אח"כ אין לו נכסים כלל וכה"ג לו אין מוציאין מלוי בעל כרחו אח"כ אין לו נכסים כלל לשמעון דה"ל קוב זה כמשובלדי' ראין נוטין מתקנת חכמי' במקו' שיש בכו מוחין ואז שריך לראובן לשבע שבועה תמורה על שטרו שלא נפרע ע"כ אלין לוי יודע אם נפרע או לא כדין כל טורף שלא נפרע אלא כשבועה ולוקח שטרו לו כ"ל והשביעוהו ולא שאיכו נפרע אלא כשבועה אם אינם לו נכסים במדינה אחרת אבל מלוה לו אלא חוב זה ואע"פי שיש לו נכסים אין מוציאין מדר' כתן ואם אין אם יש לו במדינה זו נכסים אין מוציאין מדר' כתן ואם אין

שמעון כאן מתחיבין עליו שיעור הראוי כדלקמן סימן ק"ו:

ג כשאין לשמעון נכסים צריך להעריך מלוי לשלם לראובן אח"כ רוצה לתן השטר בנוביינא לראובן בשומת בית דין ועי"ל סימן ק"ח ס"ה:

ד אם אה שיש בזל בוי הם מעות פקדון מוציאין ממכו מיד אע"פ שיש לשמעון משלטלי או קרקע וכן אם הפקיד אצלו משלטלין מוציאין ממכו אף שיש לשמעון קרקע אבל אם השאיל לו שמעון או השכיר לו אין מוציאין ממכו קודם שבאים זמן השאלה או שכירות אף על פי שאין נכסים לשמעון וכן אם היה חייב לו מעות בשטר שהלוה לו מתחלה לזמן אינו חייב לשלם קודם הזמן ואם אין שמעון כאן או בשאלה או שכירות מוציאין מיד שכל הזמן אע"פ שיש לו נכסים והלוה אין מוציאין אינו לוי לומר כיון שאין שמעון תובע אותי לחזיק המעות עוד אבלי עד שיתבעני וכיון שיש לו נכסי' לשמעון אין מוציאי' מלוי ואם שעבד שמעון לראובן משלטלי אגב קרקע מוציאין מלוי אפי' קודם הזמן כלים שהשאיל או השכיר לו כשאין לו נכסים לשמעון אבל מעות הלוה אין מוציאין דבמעות אין שייך שעבוד אג"ק דאין בהם ריח. ומי שהלך למ"ה והשאיל כלים לאחר לזמן אין מוציאין ממכו מדר' כתן לאוכות אחתו ואע"פי שעבד לה משלטלי אגב קרקע לאוכותיה אין מוציאין לאזן אחה מכנסי' משועבדים וכל זה מליכה אבל הלוה אם הנו שאין שעבוד משלטלי אג"ק מועיל להוציא מיד אחרים וכאלו אין שעבוד דמי וכל לעיל ריש סימן ס':

פז דיני שבועת היסת ושבועת דאורייתא • ובו ל"ט סעיפים:

פז א שהיה יכול להחזיק בו בטענת אין היו דברי' משולם כו' לשלוקי אם לזה לו ממון ואמר ליה אל תפרעני אלא בעדים לו הפקידו אתכן בידו לפני עדים וגם אם אמר לו בית דין בידו אתה קודם תביעתו אלא מלי טעין טענת הלוה בתובעו בתכן ידוע וכן כתובעו דברים העשוי' להשאיל ולהשכיר ולא עדים עתה בידו לכאלו אין מתמוכים לו בהיסת בכופר הכל וכמ"ש השוה והמתכר לשל בסי' ע"ב ולקמן בסי' קל"ג וסימן קל"ד וקל"ה יתבאר הדין במכר בגדו לאומן לו כתובעו בהמה לו עבד קטן אלא אייך בהו מי טעמיס הלוה וה"ה אם תבעו הלוה אל תפרעני אלא בעדים אלא יכול להחזיק בו בטענת אין היו דברי' משולם כו' לשלוקי אם לזה לו ממון ואמר ליה אל תפרעני אלא בעדים לו הפקידו אתכן בידו לפני עדים וגם קודם תביעתו אלא מלי טעין טענת הלוה בתובעו בתכן ידוע וכן כתובעו דברים העשוי' להשאיל ולהשכיר ולא עדים עתה בידו לכאלו אין מתמוכים לו בהיסת בכופר הכל וכמ"ש השוה והמתכר לשל בסי' ע"ב ולקמן בסי' קל"ג וסימן קל"ד וקל"ה יתבאר הדין במכר בגדו לאומן לו כתובעו בהמה לו

פז (א) וכן אם הוא כו' ועל אח' מכחישו כו' הא אלא אמר כמי שאינו מעידים אותו שיש בידו מקצת וכדלעיל סימן ע"ה סעיף ל' ומזוה אתתיל לומר לו תכן ונכי תכן היה מוחזק בכרן וכיה שבגדו בשבע ובשל וכמו שבתבאר שם: אם

א ל התובע לחבירו ממון או חפץ להחזיק בו בטענת לא היו דברים מעולם או לראו החזרתיו לקוח הוא בידי **ב** אם הוא **ג** מודה מקצת חייב שבועה מן התורה (א) וכן אם הוא כופר בכל דוער אחר מכחישו חייב שבועה מן התורה אפילו

ב אם הוא מודה מקצת כו' כתב הל"ן פ' שבועת הדיינין בח' שתבע לחבירו מאה זוז ג' זוז שהלוה לו וכ' זוז שחבל בו וזה כפר בכל אע"ג דדין ל' הוא שהחבל בשבע וטעמא מ"מ לא הוי כמו הודה לו בכ' כיון דהחבל עדיין לא נשבע אבל אם נשבע כבר ודאי כפר בכל מקרי מוד' מקצ' דאמן מהני דהיסר בסי' ע"ב ס"ד אבל אם הוא כופר בכל ועדים מעידים שיש לו ג' כו' ל"מ ל': **ג** מודה מקצת כו' דין שבועה דמודה מקצת ובעל ל' ודין שבועת היסת ושעתו כתבתי מילתא בטעמא ע"ב ודלא כמ"ה * בע"ב בטעם שבועה דמודה מקצת ז"ל דאמריכן דכולו בעי דלגרי אלא ליה ומכר אשתמוטי אשתמיט עד דלהוי ליה לכן השילה התור' שבועה עליו דאשיר לרם אמוכח ולא אשבועת' עכ"ל וז"ל דמסקינן בפ"ק דב"מ דשוה לאיכסי מומרא גזילות ממון לאומרא דשבוע' וכמ"ש הטור בסי' פ"ב ס"ד אלא ה"מ דמודה מקצת דאמריכן אין דעתו לנוזלו אלא דמשתמיט ודעתו לפרוע לאחר זמן והשתא דרמי ראמנא אשבועה עליה ודאי לא נשבע ובכופר הכל כיון דאמרינן אין דעתו לכן אם אינו כ"כ בפני ב"ח מ"ה אינו חייב ד"ל אלא ארז"ל אשבע אמת אינו ח"ל דודאי לא נשבע משום אפק מלוה ובכה דאמ אינו ל"ל ואין ישלם לו ומ"ה דמו דבכן שבועה עליה אשבע היפת בסי' פ"ב ע"ב וכבר כתבתי בל"ס ע"ה ואם היה דעת ע"ב ג"כ לזה ומ"ה כת' כאשר אמומנא ודל"ל דודאי אפפק ממון לא ה"ל לפתו' אלא לפרש

ד כתובות פוף דף פ"ו ילף לה מקרא לא יקום עד א' בלום וכו' ואם עד אחד מעיד כדברי המלוה ואחד כדברי הלוה מבואר בסי' פ"ב

טורי זהב

סי' פז סע"ק א' אם הוא מודה מקצת אבל בנוגע בנשם הדין במיאתבע לחבירו בעל מלה דהוכי' להיינו ב' דהוכי' בהלוה וכ' בעד שחבל בו ונשבע ע"ג שחבל בו ודאי בכפר בכל מיקרי מודה מקצת לאמר שחייב לו ב' דהוכי' כיון שנשבע עכ"ל ולע"ד שהר"ן חולק על הרשב"א שהביא המחבר ס"ה שאין מודה מקצת מתוך שעבת כפירה כו' ולהר"ן הוי מודה מקצת ולהרשב"א בק"ו דהא בדין הר"ן הוי עיקר הדולה במקצת מקצת מקצת אבל בנוגע והוא נשבע ולא"ק מקרי מודה מקצת ק"ו בדין דהרשב"א דחייב במקצת מן התורה כו' אבל הלוה לא

לפרש: ד אלא ע"פ הצד ע"ל ס"ס ע"ה בשור וכדברי המחבר סכ"ג: ה בין במלוה בין בפקדון כ"כ לאפוקי מדעת רש"י שכתב השור בזמן ס"ש דדוקא במלוה עצמה שהם עם הלוה הוא לפשור מן התורה בכופר הכל משום חזקה דאין אדם מעיז פניו בפני ב"ד שעשה עמו שוכה בהלוותו משא"כ בפקדון דאין המפקיד עשה שוכה עם הנפקד בתה שהפקיד בידו קמ"ל דאין מילוי וכן דעת רוב הפוסקים וכמ"ש השור ע"ש: ו לפי' אמר כו' והלה אומר לה"ר ס' מ"ל אם מודה לו שהלוהו אלא שפרעו לו שם לו בידו כנגדו כ"כ דאז אף לפי טענת הלוה היה לתלוה עמו תחלה שיכות ממון לגריך ליזכע היסת אפילו בכולו אלא אפי' לה"ר ס' כמו וכ"כ השור ועפ"ר: ז כמו שנתבאר לעיל בסימן ע"ה עיין שם בדברי השו' ובדברי המחבר מסעיף י"ו ואילך: ח אם אין הולך כו' דכיון דנתן לו מיד מה שמודה לו ה"ל על הנפקד כופר בכל ואין כופר בכל ויש לו: ט ולפי"ל יש יתן לו משכון כו' דכיון דהמשכון לא יפקר בידו אלא היו' לו מיד יפרנו ה"ל כהולכה דעלמ' דג"כ היום לו מיד יגאלם לו ומ"ם פתב הריב"ם אם נתן לו רשות לתלוה המשכון מיד ויאבד ממנו דמי הולאתו

ב אם אמר לו הילך כו' דכיון דנתן לו מיד מה שמודה לו כו' ה"ל על הנפקד כופר בכל עכ"ל סמ"ע ס"ק ח' ויתן לשון זה במ"ש ע"ם לעיל מדוקדק דהא השור בקש ומוכן בידו בפני ב"ד ליתנו לו כו' סימן ע"ם מסעיף כ"ג תמצא שעדיין לא נתנו לו אלא מוכן בידו ולא אמר לו הילך אבל אם אמר לו הילך אינו ירוע שחייב לו ד אלא עד פי הער ואבל הכופר בכל ואין עד אחר מבחישו פטור משבועת התורה ה בין במלוה בין בפקדון ז אבל חייב שבועת היסת ו אפילו אמר ליה מנה לי בידך והלה אומר לא היו דברים מעולם נשבע היסת (ובלבד שיתבענו ולא ז כמו שנתבאר לעיל סי' ע"ה ח ואפילו מודה מקצת ח (ב) אם אמר לו הילך המקצת שאני מודה אינו חייב אלא היסת ואינו נקרא הילך אלא אם כן יהא המקצת שהוא מודה לו (ג) מוכן בידו בפני בית דין ליתנו לו מיד אבל אם אמר הרי הוא בביתי ואתננו לך לא ט (ד) ט ואפי' אם יתן לו משכון עד מה שמודה בו לא חשיב הילך (ה) ויש לומר דמשכון תמוב הילך דהא נקטו לשון נתנו מידו לידו דאמ"כ אם הוא מזומן ליתנו לפני בית דין כמו שנתנו כבר דמי ודו"ק: (ג) מוכן בידו בפני ב"ד ודוקא במלוה אבל בפקדון כל היכא דמודה ליה לא"כ אם מזומן בידו ונאמר בתנם ה"ל הילך דכל היכא דאית ליה ברשותא דמר' ליתא כ"כ הר"ן ריש שבועת הדיינים וכ"כ בעה"ת שער ז' חלק ב' בשם הרז"ה וכ"כ ה' התניד ספ"ג מה' טוען וספ"ו מה' שאלה בשם הרשב"ן והרשב"א וכ"פ הגי' רפ"ק דמציעא וכן הוא בתרומת הריטב"א ריש מציעא דף קפ"א ע"ג וכן בראה עיקר

בש"ם רפ"ק דמציעא גבי ת"ש דתני רמי בר חמא כו' וע"ש בתוספות ודו"ק:

ומשמע מדברי הפוסקים הנ"ל דה"ה אם הפקדון הוא בביתו ש"ל נפקד דהא שעמא הוא דכל היכא דאית' ברשות' דמר' ליתי' ולא נקטו עומדת בתנם אלא משום דקאי התם תש"ם דנקט ג' פרות כו' דקתם פרה שיב' בתנם ובהוצאת אשמועינן דאפילו עומדת בתנם וכ"ם ברשות הנפקד והכי מוכח מה"ם בעה"ת שם שהר"ה הקשה להרז"ה מהא דתניא בית אלא פירות מסרתי לך מה שהנח לתה טוב כו' דהא ה"ל הילך והשיבו הרז"ה דמיירי שנרקב בפשיעתו השיבו הר"ה תינח פירות מצות מאי איכא לאיתמר והרבה אחריכו בזה בשם' הריבות כו' וכן כתב הרא"ש והכ"י רפ"ק דמציעא והתו' והר"ן בפר' שבועת הדיינים דמיירי שנרקב בפשיעתו והמ"ג דף קפ"ח ריש ע"ג דאל"כ ה"ל הילך דאל"כ לא צריך לאוקמא שנרקב בפשיעתו וכ"כ השור לקמן סימן פ"ח סכ"ד דמיירי שנרקב בפשיעתו אלא בביתו ש"ל נפקד ה"ל הילך ומשמע דכל היכא דאית' ברשות' דמר' ליתי' ומשמע בתשוב' הרשב"א סי' אלף י"ו שהביא כ"י לעיל סי' ע"ב מהר' י"ו ע"ש שוב מלאתי כדברי להרי' בר' ירוחם נ"ג ח"ב ות"ל פירש"י הילך והכס בביתי ואמרו כי אינו הילך אלא בשנתן מיד בב"ד אבל בפקדון כשאומר הכס בביתי דו כי כל פקדון ברשותא דמרא אית' וכן נראה עיקר וכן הדין אם עומדת בתנם עכ"ל ועיין מ"ש לקמן סי' פ"ח בסי' כ"ד: (ד) ולפי' אם יתן לו משכון כו' דהמשכון לא יפקר בידו אלא היום לו מיד יגאלם לו ומ"ם דכיון דאם נתן לו רשות לתלוה המשכון מיד ויאבד ממנו דמי הולאתו ה"ל כלוה דכיון דאם התנות מיד ועד"מ עכ"ל מ"ש ס"ק ט' ונקבר כאן בדברי הריב"ם דכ"ו ד"ל מ"ש בתנו בשם הריב"ם וז"ל ואיהו לפשר דאם נתן לו רשות לתלוה המשכון ויפרע מאיהו בלא רשות כ"ד ודאם בעול' הוי הילך עכ"ל משמע להדיא דא כל אלא נתן לו רשות להפרע ממנו בלא רשות ה"ד ודאם בעולם אינ"ם נתן לו רשות לתלוה המשכון לא הוי הילך ומשמע להדיא מדברי הריטב"א שהביא בנדון הבית שנתנו אם המשכון דמיו קטנו' ונתן לו מיד בפרעון גמור וידעינן דלית לי' זוזי בעין לתפרעי' הוי הילך וכן הוא בתרוצי הריטב"א ריש מציעא ז"ל אי איהו ליה משכון על מקצתו לאו הילך הוא ולפי' אם רוצה ליתן המשכון בפרעון גמור לאו הילך הוא דלאו כל כמינה לתפרעיה ע"כ אלא בזוזי וכן דעת רבינו כ"ר ש"ל הריטב"א הוא הרשב"א והרא"ה שהיו רבותיו ש"ל הריטב"א ובריב"ם שם סי' שנ"ו כתב דין זה בשם תרוצי מציעא לחכם הגדול דון אשתרוק ז"ל אשר נקל מיום ע"י הרשב"א והרא"ה ז"ל כו' ע"ש) ולפי"ל את"ל דלא לית ליה זוזי יכול לתפרעיה ע"כ בדבר אחר מ"מ כיון דמתוך שמא לאו הילך הוא ע"כ: (ה) ו"ל כו' דהא לפי"ל שער כו' כ"כ השור בשם הגיטור ועייתי בגיטור בדיני חוב דף ס"ד סוף ע"ג ובמאמ' קנין מאחר שני דף ה' סוף ע"ב ולא מצאתי לאוקה דאיה דאיה כלל וכמו שנתבאר. ובלפע"ד עיקר כהרי"ן מנגא מכח הוכחת הר"ם שבועת הדיינים ע"ש (וע"ש בר"ן עמו שהביא דברי בעל הגיטור ומלא עליו ועל"ל סי' ק' סעיף ט' וסי' ל"ד ס"ה וסי' ר"ז סי' וסי' רמ"ח ס"ח ס"ט שם) דכ"כ הכ"י פ"ק דמציעא וכ"כ בחדושי הריטב"א ריש מציעא ז"ל (בדף פ"ב ריש ע"ב) אי איכא ליה משכון ליכא הילך דכשאר איכא ב' טעמים מיהו יכול לכפור בו ושיש בו שעבוד קרקעות אבל בשפון כהי דתו לא מפקיד לתבריה אבל מ"מ בשעת תביעה היה יכול לכפור בו ובכל שבשעת תביעה יכול לכפור ולא יהיב ליה זוזי ממש אלא הילך הוא ובדתיבא לעיל עכ"ל וכ"כ הריטב"א בפ"ק דקדושין נגבי מהה אין כאן משכון אין כאן דמאלן דמודה מקצת ואל"ל הילך משכון זה כמה שאני חייב דלא תביב הילך משכון אינו אבל בהרעון וכ"כ הגאונים ז"ל עכ"ל וכ"כ הריב"ם סי' שנ"ו בשם התוספות ובראה שם שגם הוא מסכים לזה וכן נראה דעת בעה"ת שער ז' ח"ב שאמרין בשם הרי"ן מנגא דמשכון אלא הילך הוא ומפני' ומעשיהבכל יום ומחייב הרב ה' שבועת התורה ע"כ. וגם דעת הרמב"ם ספ"ג מה' טוען וכן פ"ד מה' טוען להדיא דמשכון אינו הילך וכתב ה"ה שם שב"כ אבן מגנ בשם רב אלפס ופף הרא"ש שמשיג שם על הרמב"ם ז"ל דהאינו מזומן שכתב שם הרמב"ם מנה לי בידך על משכון זה כו' דהאינו מזומן בשעת הלוותו אבל בשאינו לו עתה בשעת תביעה' משכון מודה וכן מקבלין הריטב"א בקדושין והר"ן והכ"י שם להדיא דבמשכנו בשע' הלוותו הוי הילך ואי הוי ליה משכון עתה לא הוי הילך:

מיהו לעיל סי' ע"ב סעיף כ"ז ס"ק קי"ח העלתי דלפי"ל בהלוה על המשכון לא הוי הילך וכדעת הרמב"ם ומע"ג דלקמן סי' פ"ח סכ"ח

טורי זהב

לא לויתי כלל ולא אמר לא פרעתי ואייב לו מן התורה אלא ע"כ דפליגי וכיון שפסק בשני ה' כרשב"א לא קי"ל כהך דהרי"ן ומה"ה לא הביאו רמ"א בס"ע: שם דהא אפי' שטר כתב סמ"ע לפי' אם נותן לו עכשיו שטר מקרי הילך ולפשר' קשיא"ל לא הוי זה הילך כיון דלא סמך עליה מעיקרא קשה מאי פריך ברים כ"מ דף ה' ולמ"ד הילך פטור ליל לתמוהי קרקע משבועה הא כל קרקע הילך הוא מאי קושיא הא פריך קרא היכא דרוצה ליתן עכשיו קרקע דוקא לא הוי הילך ואחר"ל דפטור מכח קרקעות מגזירת הכתוב אלא ע"כ דמאי דפטרה תורה מודה מקלת בשבוד קרקעות היינו דבר שבתנכר בשתנכר לא שעכשיו רוצה להשתנכר ומ"כ נגבי הילך כמו ניחא הכי ועוד ליע על העור שהשבים כאן לבעל העשור דשבר הוי הילך ואחרי כתב בסי' פ"ח סעיף כ"ב דשבר הוי כמו קרקע ואין הודאה בשבר מחייב שבועה בשם שהכפירה אינה מחייבת שבועה הא בלאו הכי פטור אבל דשבר הוי הילך בשלמא לבתרא קמיית ניחא דלא הוי שבר הילך ואע"ג דברים כ"מ דף ד' אמרינן והאי שבר ד' אמה מודה הילך הוא היינו לדעת המקנן אלא ודא שעמא לפטור לא משום שעם זה ולפי המסקנא הוי הפטור משום מודי אחרינא לא אמרינן דשבר ה' זילך ודאה דהשור לא הבשים בשן לבעל העשור אלא במשכון ולא בשבר:

ו ועי"ל
פי' ע"ה ס"ל
ופי' פ"ה ס"כ"ל
ב טור ס"ה
כ"ל בה"ת
בשער ז'
כדאמרי'
בהגה"ל דף
ק' ע"ב דכיון
שמחוסר
תצלומין
מלאותו הפחת
לא הילך הוא
ל הלקיש
ברים ס"ב
לכתובות
מסט"ו
מ ובאיר שם
להראה מה
דמוקה ביה
ה"ל הילך כיון
דאין לו שעבוד
ליפטר מחמה
ואחיך מה
ה"ל כופר
בכל וכו'
מהיולזלמי
נטור כ"ב
בה"ת בשער
ז' בשם הרי"
הלוי ובכן
פסק ל"ה
ממוחלא
דשמוא"ל עבדו
חטים וכו'
ואם כמעדיס
מייב
ם רמב"ם
פפ"ג מה'
טוען ונטען
והביאו הטור
ע וכתב ה"ה
לבל הרמב"ן
והרשב"א
בחוכיחו מן
הסוגי' שבפ"ק
דמציעא (דף
ז' ע"ח) דכל
פקדון שהוא
בעינו ומודה
לו אפילו הוא
בתוס ה"ל
הילך לכל
היכא דאיתא
בלשונות דמרי
אחא
ם הרשב"א
בתשו' מס"ב

כל"ח כתבתי לבכתב יד שיש בו נחמנות כיון שלא יכפור הוי הילך והכרמב"ם ומיעתו הוי"ב לא הוי מודה מקצת כלל בלשון עצמו שתובעו וה"ל לא יכפור המעות ומשל"ב הכא דמ"מ יוכל לכפור המעות וכהי דיכול לגנות מהמשכון מ"מ לא הילך הוא ואו"ל הכא אם יאכל המשכון כאוכלי' נוכח זה מעותיו מ"מ על פי הודאתו וכן אם כנגב לו נאכל למ"ל המלוה' על המשכון ס"ם. ואי לאו דאחודו ליה אכל זה מעותיו. ועוד דאף אם ונגב מהמשכון מ"מ צריך לישבע בנקי"ם. וכל זה לא שייך בכתי' בחמנות דהתם אי"ב לכפור כלל ואיב ליתן לו מעותיו כן כ"ל:

אבן המשכון אלא בשעת הלוותו כיון דהעלאתי לעולם כי' ע"ב פעיף כ' ס"ק ע' דקני ליה קנין גמור אף לאוכלי' הין אחת כמ"ש הרשב"ל בקדושין והל"ו הכ"ל אם לה"ל דאין לו שעבוד הילך וא"כ אם אתבעו ליפטר ממנה בב"ל בק' ומולה לו כו' שמשכנו אלא בשעת הלוותו הוי ליה הילך לכ"ע.

וכן משמע בריטב"א בקדושין ובר"ן וכ"ש אם דכל שכן משכנו עיפ ב"ל אלא בשעת הלוותו כיון דכ"ח קונה המשכון מדר' יאסף אם אתבעו בב"ל הלוותו המלוה לא מקצת מעיר המשכון הילך כן כ"ל ברור בדיבו' הלוו ומולה לו מקצת מעיר המשכון הילך ולוק: (ז) דהא אפי' שטר כו' כתב בעיר אוסן ע"ז ולא מתכבר לי לשטר ויהא בקרא הילך מקצה לחוליא אפי' בשטר עצמו ובמ"ע פ"ק י"ב' עליו שבריו תמוהין דהא בש"ס רפ"ק דמציע' נגו פלגין דיבורי' אינה להיות שטר הוי הילך. ולפע"ד לא"ל דרש"י פי' בש"ס התם דף ל' ריש ע"ב דשטר הוא הילך כיון שקרקעותיו מזונבדו' לו בשטר וכן דעת מ"י ואלר פוסקים מ"ש לקמן ס"ם פ"ה דמולה בכ' שבשטר אינו יכול לכפור ע"כ לא מיירי מטעם שעבוד קרקעות דל"ב הוכח הלף המשכון מיכים (אלא מיירי דלית ליה קרקע וכמ"ש לקמן סי' פ"ה סב"ת ע"ש לו בענין אחין טורף בו מזונבדו' הה"ל לדלן דאי מילוק בין אית ליה קרקע לו לענין תביעת בע"פ וכמ"ש בסי' פ"ה סס ע"ש) ודוקיכו זה ברור (ועיי' ב"ח ועמ"ש לעיל סי' ע"ה ס"ק י"ח):

(ז) ובפתח מדמיו. אבל לא בפתח מדמיו הוי הילך אפי' הוא בכיתו אל אותו לו בפקדכה ם לעיל: (ח) והוא מודה לו לו אהוא ידוע כו' עיין בסמ"ע ס"ק י"ח ועיין בספר א"ל דף פ"ב ע"ג: (ט אלא מקרי הודאה במקצת ע"ל סי' פ"ה סעי' ז' ע"ח) דכל כ"ש מ"ש בזה: (י) אם נראה כתב הרא"ש פ' הכותב והטור ע"ח סי' ל"ו דלא אי אייב אבועה כתב הרא"ש פ' הכותב והטור ע"ח סי' ל"ו דלא שבדיבא עוכל' לחייב אבועה ע"ש והוא פשוט וכן הוא בפוסקי' נכחה דוכתי. ועיין בתשו' מה"ר יוסף טרחני סי' קכ"ח בחיכוכ' דהיכא דאיכא פ"ל ופונת' דרכות' אי אייב אבועה פטור דמיני לאיב' קיים ליה כחאן דפוטר וכן הוא בתשו"ר לב ומהפסד"ס ע"ב וכן הוא בתשו' מהרי"ל בבית לוי סי' נ' והבית דאיה מתום' פ' אבועת הדיינים כל"ה מאן דמתני לה אסיפ' כו' ומתשו' מהרי"ק סי' נ"ב ע"ש:

(יא) אבל אם תלה לו וכלי אלו בחבר לאם יאכל לו אם בפקד ה"ל הילך אע"פ שאינו כאן בב"ל וכמ"ש לעיל: (יב) כגון שתבעו מכה והוא אומר לא לייתי ותזר ואמר לייתי ולא אמר לייתי ותזר ואמר אלוה כ' ותזר וכו' דאף על גב דיהודה כפרן בב' עדי' בתה אומר דאמר מ"ק ד"ל דבריך לגרום והוא אומר לא לייתי ואמרו אלוה כ' ותזר וכו' דאף על גב דיהודה כפרן בב' עדי' בתה אומר תחלה לא לייתי ואל האומר לא לייתי כאומר לא פרעתי דמי מ"מ כיון דמחמת העדים לא יהעו אלא פרעו אחר הלוותו אלא מכח שטען תחלה לא לייתי ואל מיקרי מודה מקצת ונשבע על השאר היסת ונפטר ולא אמר ר' אייק קמייתא אלא כשאני מעידי' דאעבו שהלוה לו כ' ועדיין אל הכ' כי אמרקדיק בתשובת הרשב"א שהביא כ' מתו' ב"ל ואלה דאין מילוק בין הכתיבו עד אל' בב' אי' ב' עדים לענין זה עכ"ל:

ואני דקדקתי היטב בתשובה שם ולא עמדתי על סוף דעת הסמ"ע שהרי הבאלה היתה שם בתבעו ק' ואמר לשל"ם ועד ל' מעיקרא שהלוה לו כ' ותזר ואמר פרעתי וע"ז הביא וז"ל וא"ל לענין עיקר הדין שאתה אומר שבועת מודה מקצת אינו אלא במודה מקצת מתוך כופר בכל אלא כופר בכל אלא שמתאיים במקצת מתוך טענתו לא ובדברי חייב קמייתא כמו אינו מתחייב אלא מתוך טענתו לא אמר לא לייתי ופרעתי לא היה מתחייב ואם דוקא בעדים ומק' ואם לאו הכי לא עכ"ל והבא ג"כ בב"י ס"ס ע"ש. ולא ידעתי מה היה דעת הסמ"ע. ואפשר הוה קשה ליה כיון דהרשב"א ס"ל בטוען לא לייתי ובא עד ל' אלוה ותזר ואמר פרעתי אלא הוי מחוסר"ל ולא כהרמ"ם אי"כ לאיזה טורף הוכרך לומר לא הא הוי מ"מ דהא לא מתחייב במקצת כלל. אבל בחמת לא"ל דהרשב"א אינו חולק

על

טורי זהב

טעיף ה' דה"ח בנשבע ונגזל בתשובת מיימון לפ' משפטים סי' י"ח ליף לה מהה שהוקשה לו מבכפא דר' אבא דהמיבו הדין שובר המחבר סי' ע"ה טעמו אמן אמת דכו' דשם אי' לקמן בס"ד בכיולא בזה גם בטור כת' בהליה ז"ל אם יש לו עדים שבשתמש בו ובפתח מדמיו לו אהוא עלמו הוה לו אינ זה הילך עכ"ל לכן בראה דגם בס"ע ב"ל כן הי' ושונן התובע שבשתמש בזה ובפתח מדמיו והוא מודה לו לו אהוא ידוע אין זה הילך: יב אין זה הילך ואם התובע מחזיר לו הכלי שלא בפתח הכלי מדקי הילך לבע"ב דהא בתוכת ומשכון גם הדומים שבפתח הכלי מדקי הילך לבע"ב דהא כתבתי לעיל לאפי' במשכון אם ה"ל מבקרמו וקח לך הדומים דכ"ש מודו בזה דה"ל הילך: יג ולמ"ל משכון בקלא הילך לא נרע כו' עפ"ל על מ"ש הטור בסי' ז' ואפשר אהוא שוכר כו' דשם כתבתי מהו שפיכתו להעו' דבת' עליו ואפשר אשם תרמה לאין זה שבת' מוד"ם אלא מוכרע דיל' אהוא נרע כיון שהוא רוצ' לבני כידו דבר אינו אלו ואינו תקן בו אם"ל משכון דעשומל לפרו' מודו ונמ"ל לקמן בס"ל פ"ה בהודה בשטר כו' ובאשם כתו'

הולאתו ה"ל כאלו כתב לו המעו' מוד ועל"מ: ו דהא לאפילו שטר אשוב הילך כלל זה כת' ג"כ הטור ובפרישה כלאתי דמהכת' כל' דהא לאפי' שטר כו' משמע דשטר פשוט הוא דיש לו' דין הילך ולאיכא מאן דפליג עליה והיינו מדמלינו בגמר' פ"ק דב"מ בתבעו בשטר שכת' כו אחל"ל אלעו' לו דיכרי' מתם ומלוה תובעו ה' ולוה אינו מודה לו אלא כ' לאין לו דין מודה מקצ' כיון דהודאתו כתובה בשטר שביד המלוה לאין אלעו' מעות ומשנים ונכסים לוה מזונבדי' לא"ל בשטר אינ מתחב השטר הילך ומיהו יש לומר דאם אם תבעו בע"פ במנה וזה הודה לו כו' ומסר לו מוד שטר בתתריות נכסי' ליתן לו כ' דע"כ דין הילך יש לו ומ"ם מתמו הטור ומוד"ם וכתבו דאינו' שטר הוי הילך דמשמע שנתן עתה שטר בשעת הודאה דומיא דנתן לו משכון דמיירי מיכים ועיין "בע"ש דמשיק וכת' ע"ז ז' לא אמר מתבה לי לשטר ויהא בקרא הילך דקאמ' לאומיא אפי' בשטר כ"ל עכ"ל ודברו תמוהין דהא בבר כתבתי לאיה מנגמרא דשטר אשוב הילך ומבר' קמיית' הוקלק' ומ"ל לאפי' משכון לא מיקרי הילך כ"ל דאם"ל דשאני שטר הכ"ל דהיה בבר ביד המלוה שעיקר ממיכתו מתחלה היה עליו מ"ה נם עתה ומיוך עליו בתה שכתוב בו והוא מוד' לו משל"ב זה שבא ליתן לו עכשיו משכון לו שטר אלא הים עליו ממיכתו מתחלה ומ"ש' נכון לאלא בטיהו אלא מ"מ אין מקו' לתמיהתו דעיר פוסק על מאן דס"ל דיש לו דין הילך וק"ל: יא אם אהוא ידוע כו' לפי נרסת ספרי' הקדמוני' [ושונן התובע] אם אהוא ידוע ומשמע דה"ק כגון שטונן התובע שבפתח אפי' אינו ידוע בעדים אם אינו טוענו התובע אלא שהוא ידוע בעדים אלא שבפתח בכל ענין דלא הי' הילך אי"ל דאם אין עדים אינו הולאת הנתבע אי' כשבא הנתבע היסת אלא בפתח זה ואלא חייב לו יותר ופטור מכל תביעתו וכמ"ש המחבר בסימוך בס"ד בכיולא בזה גם בטור כת' בהליה ז"ל אם יש לו עדים שבשתמש בו ובפתח מדמיו אם אהוא עלמו הוה לו אינ זה הילך עכ"ל לכן בראה דגם בס"ע ב"ל כן הי' ושונן התובע שבפתח בזה ובפתח מדמיו והוא מודה לו אם אהוא ידוע אין זה הילך: יב אין זה הילך ואם התובע מחזיר לו הכלי אלא בפתח הכלי מדקי הילך לבע"ב דהא בתוכת ומשכון גם הדומים שבפתח הכלי מדקי הילך לבע"ב דהא כתבתי לעיל לאפי' במשכון אם ה"ל מבקרמו וקח לך הדומים דכ"ש מודו בזה דה"ל הילך: יג ולמ"ל משכון בקלא הילך לא נרע כו' עפ"ל על מ"ש הטור בסי' ז' ואפשר אהוא שוכר כו' דשם כתבתי מהו שפיכתו להעו' דבת' עליו ואפשר אשם תרמה לאין זה שבת' מוד"ם אלא מוכרע דיל' אהוא נרע כיון שהוא רוצ' לבני כידו דבר אינו אלו ואינו תקן בו אם"ל משכון דעשומל לפרו' מודו ונמ"ל לקמן בס"ל פ"ה בהודה בשטר כו' ובאשם כתו'

המלוה שעיקר ממיכתו מתחלה היה עליו מ"ה נם עתה ומיוך עליו בתה שכתוב בו והוא מוד' לו משל"ב זה שבא ליתן לו עכשיו משכון לו שטר אלא הים עליו ממיכתו מתחלה ומ"ש' נכון לאלא בטיהו אלא מ"מ אין מקו' לתמיהתו דעיר פוסק על מאן דס"ל דיש לו דין הילך וק"ל: יא אם אהוא ידוע כו' לפי נרסת ספרי' הקדמוני' [ושונן התובע] אם אהוא ידוע ומשמע דה"ק כגון שטונן התובע שבפתח אפי' אינו ידוע בעדים אם אינו טוענו התובע אלא שהוא ידוע בעדים אלא שבפתח בכל ענין דלא הי' הילך דאם אין עדים אינו הולאת הנתבע אי' כשבא הנתבע היסת אלא בפתח זה ואלא חייב לו יותר ופטור מכל תביעתו וכמ"ש המחבר בסימוך בס"ד בכיולא בזה גם בטור כת' בהליה ז"ל אם יש לו עדים שבשתמש בו ובפתח מדמיו אם אהוא עלמו הוה לו אינ זה הילך עכ"ל לכן בראה דגם בס"ע ב"ל כן הי' ושונן התובע שבפתח בזה ובפתח מדמיו והוא מודה לו אם אהוא ידוע אין זה הילך: יב אין זה הילך ואם התובע מחזיר לו הכלי אלא בפתח הכלי מדקי הילך לבע"ב דהא בתוכת ומשכון גם הדומים שבפתח הכלי מדקי הילך לבע"ב דהא כתבתי לעיל לאפי' במשכון אם ה"ל מבקרמו וקח לך הדומים דכ"ש מודו בזה דה"ל הילך: יג ולמ"ל משכון בקלא הילך לא נרע כו' עפ"ל על מ"ש הטור בסי' ז' ואפשר אהוא שוכר כו' דשם כתבתי מהו שפיכתו להעו' דבת' עליו ואפשר אשם תרמה לאין זה שבת' מוד"ם אלא מוכרע דיל' אהוא נרע כיון שהוא רוצ' לבני כידו דבר אינו אלו ואינו תקן בו אם"ל משכון דעשומל לפרו' מודו ונמ"ל לקמן בס"ל פ"ה בהודה בשטר כו' ובאשם כתו'

בתו׳ כמשנה ס״ע ס״ס ס״ס ס״ס

ק מכולה בס"ם בסימן ע"ה סעי' כ' *פי' אלא לא הצד היו מחמיני' לותו בשבועה בלא מינו לו כשם עד המסייע פוטרו מן השבועה ר טור סי' ג בש' הרמב"ם בפ"ח מהלכו' שבועות ד"ה

לפשיט בזה על הסמ"ע דחייב ע"פ כ"ל מחמת הדין כשטוען בתי' עכורך רבות וכה"ג חייב ס"ד דלא נרע כ"ל מעידים וע"ש : (יד) וש לומרי' שפוטרו משבועה אבלא מ"מ יש לו עליו חרם לפתם* כן מוכח בטור לענין ס"ם פ"ד : (טו) והעיקר כשבלא הרלשונה * כתב בתרומת הדשן סימן ס"ד דעד ל' מחייב פוטרו משבועה אפילו בטולה מקצת ושבועת שומרים ע"ל מכחישו ע"ם שהאריך בדלויות וכל דברין לא כתפוטרו אלא אלא ברלה דלוקין חד לגבי חד ובלא עדותן כמאן דליתיה וחייב ס"ד משום שבועת שומרים לו משום טולה מקצת ויש להביא לוה מס"ם הט"ו בס"ם מ"ו ופ"ב בע"ל לומר תנאי וע"ל לומר לוכו תנאי לוקין חד להדיה חד ומשתבע היסת והא הט"ו כ"ל עד מחייב פוטר * ולותן לומר דלענין היסת אחי * ועוד לדלשון ויעוד לדלדכא לוכבא מסתברא דהא הרמב"ן והר"ן והמגוקי יוסף סבירא להו דעד מחייב פוטר משבועת התקנה ומשבוע' שומרים ומולה מקצת לוכו פוטר להרמב"ן ובמגוקי יוסף ריש מציעא * ועוד נראה דגם בב' כתי עדים המכחישי' לא' מחרינן בלא עדותן דתרוייהו כמאן דליתיה ולו הוה חייב ס"ד בלא עדותן הגון שבועת שומרים לו מולה מקצ' לו היסת השתא מי משתבע הך שבועה * והוכא דמחייב תתלה שבועה דלוריתא משום עד לחד לחוד לחדו בא נגד המחייבו לחד שפסקו לו הכתי דין ס"ד נראה דמכל מקום עד מחייבו ופוטרו וכן כתב המגוקי יוסף שם שכן הצלה הר"ן בחדושיו. ולפ"ל גם בלי כתבה ס' מי שקיבל ותופסות שם וכן מתופסות דמריתות על פיו לפ"ל גם שבלו בזה לחד זה בכלו בכת לחת דמי דמפירות רש"י בשבועה ס' מי שקיבל ותופסות שם וכן מתופסות דמריתות כ"פ לומרו לו ולחד מקומות לא משמע כן אלא כל שכלו בזה לח"ו לפ"ל גם בלא כעבד מעבד לפ"ל לומר לו ולחד הרלשון ה"ל כתרי ולין דברין ל"ל הסמ"ע שהוא כחד כלום כמנד מנים מ"מ נראה דרש"י ותוס' שם לא מחייבי אלא בלא הרלשון כמאן כתרי ולא הסמ"ע כגון גבי פוטר דגלי לן קרא דעד לומר נטמאת כמאן כב' ולא גלי קרא דעד לומר נטמאת כמאן כב' וכן בשאר דוכתי בתוספות ופוסקים מחייבי כהלי נוכא (ועת"ם בס"ד בי"ד סי' קכ"ו ס"ק י"ג ודוק) וכן הר"ן בשתי אזל"ל דעד מחייב פוטר מבועה דלוריתא לבכי לנטרוך לנטמאת בלא בעמה מעבה בל"ל פיו משום דלא לא כן הוה לחדרינן כיון דהתחבא הוכיה לבלי שהלא כתרי בכל טעמא דקל ותומר וכן הסכימו הלחדרוכי' ל"ב דעד המחייב כמי כלאן מדלוריתא' כתו דעד המחייב הל"ל לגבי חד' ומשום עד לחד מהל' כתרי ולא מהל' בתרא הכל הכא הך חייב ס"ד לו היסת בלא זה השתא מי חייב ולא לחדרינן כיון דכתר פטרו הב"ד ע"פ עד ה"ל כבלו זה לח"ו דלחדרינן בפ' הלוה שמת לחדרמלה וכמ' הלוה שלום דסהדי בתרא ה"ל כחד לגבי תרי דשלחי התם דסהד' קמל מהיומן כתרי ולא מהל' בתרא הכל הכא הך מהל' בתרא לענין שבועה מהיומן כתו הך מהל' קמל' כן מ"ל ברור בדינים הללו ודוק * (עיין בתשוב' חתרי"ם סי' קכ"ח)

(טו) וכן לדלוי לוהרות * מיהו היכא דלוי מחייב שבועה ולא' ל' מצלם לון עד מסייע פוטרו כן הוכחתי לענין סי' ע"ה סעיף ש"ו ס"ק כ"ש וע"ש : (יז) וה"ה כשכתיבת יד כו' הל' מנוחתם וגם לא היה מרוך לבותבו כאן דפשיט' דכתיבת יד נגד ולפולו מ"ל עד מסייע לוכו פוטר מולה בכתיבת ידו כמ' עדים דמי ובהלעיל סי' ע"ח ס"ו ס"ק כ"ג נכתה דוכתא (יח) ול"ל דה"ה כו' תשו' מוי' דכפר משפטים סי' ס"ח וכן הוא בתשובת מהר"מ ל"ם סי' תפ"ו ומרדכי פ"ק דמציעא שהכאתי לקמן ול"ל דה"ה כו' תשו' מוי' דכפר משפטים סי' ס"ח וכן הוא בתשובת מהר"מ ל"ם סי' תפ"ו ומרדכי פ"ק דמציעא שהכאתי לקמן ולא הכ' לוכ' וכן פסק בתשוב' מהר"יו סי' קמ"ח וז"ל והכ' כמי אם לא היה עד בדבר כתה הוכיח ולא הכ' דוד ל"ל הכ' לוכ' על לחד שהיה כתיבת כשפסר הכ"ר דוד עם הדוכם ודוגע לאותו עד כתה הוכיח ולא"כ אלא הכ"ל דוד ל"ל בשבע כיון שהעד מסייע פוטר משבועה כתו שפסק ר"ת ותה"מ פ"ק דכ"מ עד כאן לשונו וכן עיקר : (יט) כשבע וטוש"ל * מלבד בתשוב דקלים כל מי שיש לו עד ל'

(כ) יוכיח מתון מתשוב כן הוא בתשוב' מוי' שם בס' מפשטים סי' ס"ח והבוח רלוה מן הש"ם (שבועות דף ל"ב ע"ב ע"ש) : (כ) ויש לו עד המסייע כו' הקשה בסמ"ע סעי' קטן י"ח ח"ל וא"ת הלא כשנם לו עד לחד שמעיד ל"כ הכתבות חייב ס"ד ולא ל"י לכפר כו' ותירן דמיירי כשהתובע כתרלה לבשבע ולישול * ע"כ * ונוה ל"ל דמשכחת לה בעבדים ושטרות וקרקעות * עוד משכחת לה מי שהיה דינו לישול והכך היסת על שכנגדו שאמר לי אפשי בתקנה זו ויש לו עד המסייע מעיף ל"ב ויש לו עד המסייע לוה שהנכבה עליו פטור : עוד כתב בסמ"ע וז"ל ל"ל דמיירי דלחר שהכך עליו השבועה טולה לו שיש לו עד המסייע ולא מלי הנתבע למומר לדעתא דהכי לא הכפתי השבועה דלחר לו כיון שלא היה לדעתך לבשבע לפי"ל היסת ל"ם שלא חיית כשבע ס"ד נגד העד עכ"ל נראה מדברי דלחר שהכך שגב לומו יכול לחזור ולומר לכו שבע ולפע"ד זה לומו דהא לומרינן לעיל ס"ם כ"ב דכל שלא כשבע יכול לחזור כו ודוחק לומר דשלכו הכפ כיון שהכיח על מסייע דמה בכך לענין חזרה אלא כלפע"ד דמיירי כאן דגם לחר שהכיח על המסייע לומו רוכה לבשבע ולומר שלכרו ישבע הכיון שהכבה על תברו ל"ב הרי יש לו עד מסייע ופטור כלא שבועה ע"י הכוך ופסקינן לכן שלכרו פטור לא שבועה מלחר שהוא לומו רוכה לבשבע ולומר שלכרו ישבע הכיון שהכבה על תברו ל"ב הרי יש לו עד מסייע ופטור כלא שבועה וכן משמע להדיא בדברי מהר"מ שבתשו' מוי' לספר מפשטים סי' ס"ח (וכיון בתשוב' מהר"מ דפוס פרלג סי' תקכ"ד) שמתנו מקור דין זה וז"ל אם לקוכן כתקיים לשמעון שבועה וז"ל לתבע לת ושקול ושמעון יש לו עד לחד שהוא כלכריו ישול שמעון בלא שבועה אם לקוכן לומו רוכה לבשבע כו' ופ"ש ולולי נס הכמ"ע מודה לזה לדיכא אלא דגם לומר דמיירי כאן שהכך בענין שלומו יכול לחזור כגון שהנו מתנו וכל"ל ס"ם כ"ב ולתת לא אמרינן דלא מלי לומר לדעתא דהכי לא הכפתי בקנין רק הכפתי בקנין לבשבע ועכשיו שלא תשבע רק תפטור בעד מסייע לומו רוכה לחזור קמ"ל דלא ועכדין יש לדקדק בזה דל"ל דאלו דאמר כן ל"ב : (כא) הייכו דוקא שטען הנתבע שענה כו' ל"ב בדין זה מדברי הרא"ש רפ"ק דמציעא משמע לכדי' דגם בזה עד מסייע פוטרו אסת"ם וז"ל הרי"ל דוקא דלא דעד מסייע פוטר) מהא דאמרינן בפ' כל הנשבעין ובכל דתרוייהו מכרי המקשיר אבל תברו בעבדים ל"ל להזוי' לו בעבדים בשטר לרוב לחזוי' לו בעבדים פירוש כלי ליפטר משבועה דאף בלא בעדים כאמן הנפקד בשבועה לומר הזדתי ולא מלי לומר בשנו דאי אמר לחר בלבו כלאיתא בפרק המוכר את הבית ואמאי אמר בעדים הא אם יחזיר לו בעד אחר ויפטרנו אין השבועה וכדאמר לי דלא קשה דאמרינן התם ובכל דוכתא התנא את תברו בעדים אין לריך להחזיר לו בעדים אלא בלא בעדים ופירוש בעדות בשעיל לו דקיימו אף עד אחד עכ"ל הרי להדיא דאמר דהיכא דאמרו אמנו עד מסייע פוטרו

יז והעיקר כמברא דלחזוכה גם זה כתבאר בסי' ע"ה ס"ב דעדת הפוש הוא דס"ל דק"ו הוא דאם מחכי ע"ל לתתוב ומחוקן לכתבב המיחוק ליבשע ק"ו דיוציל העד להתבע המיחוק ומה לו עד המסייע כו' פי' למי שהפך עליו השבוע' יש לו עד המסיי' לשבעתו ות"ל הלא כשיש עד המסייע ל"כ הכתב' חייב ס"ד ולא אין יכול להפך השבוע' על התובע ומ"ם השור המחב' בסמוך דס"ל אין מהפכין י"ל דמיירי דאחר שהיפך עליו השבועה בוכע לו שיש לו עד המסייע ולא מלי הנתבע למומר לדעת' דהכי לא הפכתי השבוע' דלאחר לו כיון שלא היה לדעתך ליבשע אפי' היסת כ"ם שלא חיית כשבע ס"ד נגד העד ל"ל מיירי שהתובע בתרלה ליבשע ס"ד ולישול ומ"ם האחכר בסמוך ע"ש : יט שטען הנתבע טענה שאפשר להאמינו בלא מינו פי' אף בלא מינו הוה הדין נותן להאמין לו בשבועה בכוח בלא העד ופטרו מחותו השבועה

לכל היכא דאפי' בשבועה לא היו מחמיני לו אם בזיוף המינו אחי. שטען טענה אחרת שהיה כאמן כאותו טענה בשבוע' מ"ם כאמינו ג"כ בטענה זו בשבועה. בשבועה הוי לון העד פוטרו מחותו שבועה וכן מפורש במרדכי פ"ה הניחו הל"ל לקמן בסי' קמ"ו ול' שאפשר להאמינו שבת' מו"ר קבת הקון ומ"ל דה"ק

ח לשבועה שמחייבים למי שנתחייב שבועה היא נקרא' שבועת הדיינים בין שהוא חייב שבועה מן התורה בין ברברי סופרים ג' מיני שבועת חייבים מן התורה

דה"ק אפשר להקמיטו אלא קי' נגד שורת הדין : כ כל פטורה ולכך כתב דאם הפקיד אצלו כשאר אע"ג דאינו לומר ש מבואר
שמועה מון מקלו כו' פי' שבועה המשבעה דמפרש ואזיל הם בקלקי' החזקתי אצלי כמנו לכלכבו אם יש לו עד לא שהתוי' פטו' משבוע' : במ"ש בריש
ג"כ שבועת הדיינים וכ"מ לחייבו שבועה בכ"ל דהיינו מחוסר ולשון כמו רלשיתי בתרדכי רפ"ק דמציע' כתב אבל אם יש כיל מבואר אם
בקק"ק משפ"כ שבועת היסת ולשון כולא שבועה שהרי העד מפיינו מבואר בסמוך מסעיף י"ג והלאה : ושוב שמעון אבל לאונן כולא שבועה שהרי העד מפיינו לפטור משבועה כך פסק רבי מאיר כתשובתו והוא בתשובה מהר"מ ד"ל סי' תפ"ז וע"כ שמעון לקמן בסי' ח"ג ע"ז בריש הסי' ח"ג מבואר אם
לאיבו לאחן עי' תנו כגון רל"ד ב"ג ס"ס ומס
דליכא עדים ולא דאלי"כ לא מבואר בסי' ג
היה כסב' ונולד בלא העד והשת' מבואר בסי' ד"ט
כמי שכנגדו כשבע להכחיש העד הרי אם לא מבואר בסי' ד"ט
הרי אם לא למהר"מ נופיה דאמרי' ד מבואר
היכא דאיבו אחן אלא ע"י חנו בסי' פ"ד
עד מפיינ פוטרו • ואי"כ לפי ה מבואר בסי'
דברי הר"כ פתרון דברי מהר"מ כ"ג ד מימרא
שבתרדכי נופיה אהדדי ומ"ל דלא נחמן
לייסד בדוקא דברי מהר"מ שבועה דף
שבתרדכי נפ"ק דמציעא לדעת מ' ע"ב
הר"כ אבל יותר נראה שמהר"מ משעמ' דתוקה
שבתרדכי נפ' ת"ה לא קאמר אלא אחין אדם
גבי קרקע דהתנו הוא לאוכיח תובע אם יש
קרקע מחזקת ע"ז שכן מדוקדק לו עליו ז"ל
בלשונו וא"כ אדרבה דעת מהר"מ השור מתפקל
כהרא"ש ומ"מ דברי הר"ב כ"ע • הגמ' אם דף
סוב אירע כך מעשה פה ק"ק ח"ל אם בגמרא
ווילכא כא' שתפס כלי מחבירו ושנן אחייב לו כך וכך והיה לו לרבנן דפליגי
עד מהיינו ופסקנו שיטול אלא אדר' יוסי
שבועה ונסמן הסברא נראה כן הרי"ף כפ'
דכיון דאמרינן דעד אחד לענין הכותב מם יש
שבועה תשיב כב' עדים לענין ישור מתפקל
מתון א"כ היכי דב' עדים היו הגמ' אם
מחייבים בכל ענין ה"ה ע"א כשבועה ולא
המסייע פוטר בכל ענין ודוק : כמר בר רב
(כב) הרי זה נשבע תפס' אמי ר"ל
לעי"פ אחין בעל הפקדון כו' והרי"ף
כלומר דאע"פ שהוא טענת פסק והיה נראה מפכרא דלא ישבע
דאין נשבעין בטענת שמא בעלמא הם' בשומרי' נשבעין על טענת
שמא אבל לא כא לומר דב"ם בטענת ברי נמי שומרים וכמו
שהוכחתי לעיל סי' ע"ב סב"ו פ"ק ר"ב דבברי לא שייך שבועת
השומרים ע"ש : (כג) אלו דברים כו' כתב בפמ"ע דאדרב'
תלוקי' יש ביניהם ושיתכן אמ"ש אבל מון לו מורידין אם
"הפוקדו' עוד יש תילוק לענין אם לא מבל כלעיל סי' ע"ב סי"ד
וכמה דוכתי : (כד) אם הוא מהנשבעין ונפטרין בו עיי' בכס"מ
פ"ק ר"ב אם אחריו ומסיק וז"ל ועת"ש ר"ם פ"ב בפרק שכ"ל דהרא"ש
והטור ס"ל דמי שיש לו שטר מקויים ותפס מבל הכתבע ואינו רוצה
לישבע דאין מוציאין מידו ואפשי' אין מחרימין ע"ז דשטר מקויים שבידו מורה על אמתתו
פ"ק ר"ב אם אחריו ומסיק וז"ל ועת"ש ר"ם פ"ב בפרק שכ"ל דהרא"ש
והטור ס"ל דמי שיש לו שטר מקויים ותפס מבל הכתבע ואינו רוצה
לישבע דאין מוציאין מידו ואפשי' אין מחרימין ע"ז דשטר מקויים שבידו מורה על אמתתו
(ודוקא כזה ששטרו בידו ולא כאיכך בשבועין ובוטלין) אבל אם
לא תקדם ותפס ואינו רוצה לישבע ונישול אזי מוציאין הנשמ' מידו
כדין אבל אם יתפוס ע"ש ועד"ר שם כתבתי בשם הרא"ן דס"ל דדוקא
תפס מעות אין מוציאים מידו אבל תפס משלמים לא עיין שם :
כה מכת מרדות כו' אבל לא מכון קותו על אתמא בפזו
כדין המבכה לפרוע כתי"ם בטור והמחבר בסי' ע"ג ובסימן כ"ז
דתתם בתחייב ודאי ואינו רוצה לפרוע מה שאין כן כאן דאינו
בתחייב ודאי : כד אין שומעין לו דיאמר לו התובע התורה
הטילה עליך שבועה לו הנשבע לו תשלם משל"כ בשבועות היסת
שמדאורייתא פטור בלא שבועה אלא תקנת חכמים היא משום
דחזקה הוא דאין אדם תובע אלא"כ יש לו מה בידו מ"ה אם יאמר
הנתבע הנשבע שבדבריך כן הוא ואשלם לך הדין עמו ואם אינו
רוצה לישבע הנאיזהו עליו דין תורה לפטר הנתבע בלא שבועה
ובשבועה דבשבע ובוטל אף שהיה ע"כ מדרבנן מ"מ בלא דמן
התורה אפילו בשבועה לא היה בוטל בהם כגון שכיר ונגזל ונחבל
פשוט

ג"ת דה"ה אם הפך שבועת היסת ואחר שהפך תפס התובע ואינו
רוצה לישבע מפקינן מיניה וג"ל פשוט • ובפסקי מהר"מ רקנטי סי' רמ"ט כתב וז"ל מקוייב שבועה דרבנן ואינו רוצה לישבע
והתובע תפס מה"ל מפסקא לי ולי"ע ואם הנתבע הוא חזור ולישבע ומאחר דליכא דין הפוך שבוע' בלא דעת הנתפס היה כ"ל אחין
תפיסתו מועל' כלום דאל"כ לא שבקת חיי לאוש חזור דילך כל אדם ויתפוס ממון המשורים ויתבעו שבועת היסת ודפיל בידי ע"כ
ולי נראה ברור דאין תפיסתו כלום כאזור : (בו) אם קדם ותפס אפי' תפס בעדים וק"ל : (כז) לא מפקינן מיניה וכן
דעת הרא"ש והרמב"ן והר"ן בפרק הכותב ובעמ"ת דיש שטר כ"ל וכ"פ המחבר בא"ע סימן כ"ו סי"ח בסתם וכן שיקר וכ"כ בתשובות
מהרי"ש סי' קי"ב דף קל"ט ע"ג : (בח) ולא"ל הנשבע ונטל אין כו' והכי הוי סוגיא דעלמא ולא מאוס פסיקא דהא מסיירין לנתבע ועיין מה שכתבתי לקמן סעיף י"ג על דברי הרב
דשוגיא דעלמא ה"ה מאוס דין ברור ולא מאוס פסיקא דהא מסיירין לנתבע ועיין מה שכתבתי לקמן סעיף י"ג על דברי הרב : וכהא פשוטא
(כט) אין שומעין לו מיהו וכולל להנשבע היסת לאחר הפרעון וכלקמן סי' פ"ח סב"כ וע"ש : וכן

טורי זהב

סעיף י' לא מפקינן מיהו' כ"ל דהייבו להוציא ממנו ממון עד שישבע שבועת המשנה שחייב כמ"ש בשאר נוטלין אבל עכ"פ יכול לחובעו שישבע לו
שבועת היסת אחין בידו מאל"ה כלום ומשמתינן לי' עד שישבע כמ"ש בסעיף ט' וכן לעיל סי' פ"ב ס"ו ע"ש מ"ש :

ל כ"כ הרי"ף בפ' הכותב שזה יאמר לו הנשבע ושל כמו שתקנו לך תקנים לו תלך לך וכ"כ הטור והרמב"ם שם וס"פ ג"ם שם והרמב"ם שם ג"ם בשם הרמ"ם

(ל) וכן הנשבעים וטוטלים וכו' אינו יכול להפסד כו' והתוס' פ' הכותב דף פ"ח ע"ב ותנולה שם כתבו בשם ר"י דיכול להפסה וכן משמע מפירש"י שם דף פ"ז ריש ע"ב שכתב סבר רמי בר חמא למימר שבועה לדורייתא וכ"מ דלא מפסיקן לה וכ"כ במרדכי פ' פסיעת שיאמר לו הכתבע כשם שזיכוך חכמי' ליטול בשבוע' בשקו' אלא זכות בו מן התור' כן תיזכוך אבריך אתה ליטבע וכ"כ ל' ואפי' בחלו שהדין היה נותן שיטלו מן התורה כלא שבועה כגון התובע לחבירו בש"ח ושונן עליו הנתבע שיטבע לו הפו' שהר"ל פוסקין שיטבע דקו"ל רמו עליה שבועה אפ"ה יאמר לו הנתבע כשם שזיכוך אבריך תיב לך כלום ועתה בחת' עלי בעקיפין לו ביאל ליטול השבע ושול כתקנת חכמי' ועיין בל' הרי"ן שכתבתי בדרישה: **כה** שהרי זה טוענו ספק מי' דאיכו יכול ליטבע:

(ל) וכן הנשבעים וטוטלים אף ערל פי שהיא מרבריהם אינו יכול להפסד על שכנגדו שלא מרעת הנתבע וכן שבועת חשותפי' ובירוצא בר"ה (לא) שבאות על הספק מאין מהפכין **כה** שהרי זה טוענו ספק ומיהו כ"ש מי שאומר (לב) ראי טעין לישתבע לי רחשיד לי בכך הרין עמו: הגה

מנחלו ולולי דאי טעמא היה יכל להפכה אף אנס היא שבועה מעולה בכך"ח משעם הר"ל דאם לא ילכה ליטבע ועמידוהו על דין תורה ויהיה פטור בלא שבועה ומה"ש כמי מסיקו וכתב דיכול להפוך

(לא) שבועות הדיינין אם יש לו לא יכול להפסד כו' ולוק: (לא) שבועות על הספק אין מהפכין כו' נראה לי להבינם ונפטרי' מדרבנן בשעת ודאי בקיעת תפן כעין דאורייתא כגון בטוען החזרתי בתקון שבשר לחיבו נאמן אלא במנו דנאמנו דברך ליטבע החזרתי כעין לאורייתא וכדלקמן מי' רל"ו סעיף ב' • או בבעל הבית שאמר לא עם השכיר בקמילה לדעת הרא"ש והרמב"ם והטור לקמן סימן פ"ט סעיף ל' או בשונן לשכיר פרעתיך ויש עד אחד על השכירה להרמ"ם והיש מוחרים בהגה"ה לקמן סימן פ"ט סעיף ב' וכן כל כי האי גוונא נראה דכולי עלמא מודים דיכול להפסד אותה שבועה דרבנן עלמה בבקיעת תפן על התובע שיטבע ושול • ואין לדקדק ממה שכתב הרמב"ם פרק א' מהלכות שונן וז"ל ואין לך שבועה שתהפך אלא שבועת הבית בלבד אבל שבועה על תורה או של דבריהם שהיא כעין של תורה אין הופכין שבועתו עד כאן לשונו ולא כתב אלא אפוקי הנשבעים וטוטלים או הנשבעין בטעמת ספק וכדמשמע התם ברמב"ם להדיא אבל בהך דשבעים ונפטרים שכתבתי לא מיירי התם ותדע דהא כתוב שם היה מחויב שבועה מדבריהם אין הנשבעין ונפטרין כגון הנשבעין על טענת ספק או אין הנשבע' הבית ולא רצה ליטבע משתתין אותו כו' ואם אותה הוא ליה למימר לו אין הנשבעים ונפטרין בטענת ודאי הכך שכתבתי אלא ודאי שהם שכתבתי • ועוד דאיה להא העור והמחבר נמי סבירא ליה דבשבועה דרבנן הנשבעין וטוטלים אין הופכין וכתבו דהנשבעין ונפטרים בטענת ספק אין מהפכין אפני זה טוענו טענת ספק אלמא דאי לאו הכי היו יכולין להפך וכן מוכח נמי ממה שכתב הטור בשם הרמ"ם דאי טעין לשתבע לי דחשיד לי בכך הדין עמו דהא לא רמי עליה שבועה דלא מכי לאשתבועי על כאן • משמע דהיכא דרמי עליה שבועה דמכי לאשתבועי יכול להפך אותה שבועה עלמה בבקיעת תפן עליו וכן משמע להדיא בסמ"ע סעיף קטן כ"ה ודוק • וכן כתב הבית יוסף להדיא בסוף סעיף ט"ז על דברי הרמב"ם שהה שכתב שהנשבעין בטענת ספק אין מהפכין אשפר שטענו אלה שהיה יכול להפכה כדין שבועת הבית אבל היה אפשר לתובע ליטבע אבל כיון שטענו ספק א"ל לו ליטבע הלכך אין מהפכין עכ"ל דק מ"ש הר"י אלפאר שטענו כו' לפע"ל אין כאן ספק אלא פשיטא שטענו כך הוא וכדמשמע בדברי להדיא למעיין שם • ועוד דאייה לה שהרי טענו של הרמב"ם בנשבעים וטוטלים נוטיה דאיכו יכול להפך משום שהתבע יאמר לו השבע ועול כמו שתקנו לך ואם לא רצה ליטבע אילך לו עד כאן וכן כתב הטור ואם מדברי הרי"ף פרק הכותב שכתב גבי עד אחד מעידה שהיא פרוע ודאי פרק הוא מייתי לה לדיני ס"ר וז"ל דליכא למימר דספק מיהא לענין לפוקי שבועה דבדרבנן מפסיקן ובדאורייתא לא מפסיקן דהא כמי אע"ג דמדרבנן לא מתהפכא אלא מפני שבועה דרבנן אלא מכתבע לגבי תובע אמר לית לך נאמר ולא מידי אי קושטא קאמרת לית לך נאמר לא אשתבע ושקול הלכך אי בעי לאשקול משתבע ושקיל ודאי לא פקע אבל בהתחייב תובע שבועה לא מצי לאתוכי עליה דתבע דהא אמר ליה אשתבע לית לי גנב לו דפרעת לי כך וכך ואפשר יכול האיך למימר ליה אמת לא בעינן לאשתבועי ולפטורי ואם על גב דהא אלמא שבע היה ליהודי' לאשתבועי ולפטורא לא בעינא לאלא אם אי כיתא לך לאשתבועי ומשקל לאי ודאי לא זיל דל"ל נאמר ולא מידי עכ"ל ע"כ הרא"ש שם ומשמע להדיא מהאי שעמא דבהך נשבעי' ונפטרים מדבריהם כעין דאורייתא שכתבתי יכול להפסד וכן משמע נמי ממ"ש הרי"ף והרא"ש ברים דבריהם לא מפסי' שבועה דרבנן אלא מכתבע לגבי תובע כו' וכל זה כ"ל ברור ודוק:

ועוד אפשר לומר דהך שבועות שכתבתי בכלל הבית היא דכל שבוע' שאינו נזכרת בהגהה קרי לה הרמב"ם הבית וכה"ג כתבתי לקמן סי' פ"ט סעי' ה' בדעת הרמב"ם ותדע דהא רש"י כת' בפ' כל הנשבעין דגם קולם רב נחמן היה שבוע' הבית בקלת עמוני' וכן הוא בגרדכי פ' הלוים מקדם וז"ל • ולרבותי' שיגיגו בשבועות דבומי התבלי' תקנו שבועת הבית כו' א"כ גם דעת הרמב"ם יכול להיות כן וא"כ מ"ש ואין לך שבועה שתהפך אלא הבית כו' ר"ל גם הכך שבוע' שכתבתי דבכלל הבית כיהו ודוק:

ועוד נראה לדבר קלת' הרמב"ם ואין לך שבועה שתהפך אלא הבית כו' משום דבהכך שבועות שכתבתי נמי ר"ב וה"ה הכא שבוע' עלמה בנא"ח מ"ח ויכל התובע לומר לא בעינ' ממך לנקוטי מפלא וכמ"ש הרמב"ם וכמ"ש בפמוך מעי' ר"ב וה"ה הכא דיוכל לומר כן וא"כ בודאי לאו בשופטני עסקינן ופשוט ויאמר כן כדי אלא ויפסך עליו דק הבית וכמ"ש בפסקי מהרא"י מי' ל"ב והרב בהגי"ה וא"כ לא נפקא מינה בהפוכו אל זה לכך קאמר ואין לך שבועה שתהפך שתאמר כפי מה שתהפך הבתבע אלא שבוע' הבית בלבד וזה ברור: (לב) ודאי שעין לאשתבע לי דחשיד לי בכך כו' כת' הרב בס' כ"ה וז"ל ויש לתמוה דשבע' שאל היא זו ואין בשבעין עליה ואפשר דקרם אתם קאמר ולא דק עכ"ל והב"ח הביא עליו ומי' דשבועה ממש קאמר בבק"ח ע"ש וכן נראה להדי' מדברי

הרב

להפוך עליו אפשר ליה כו' וק"ל : כו מיהו יכול התובע
כו' כלומר לחייבו בשבועת הנשבעין ובפטרין ובסמוך בס"ב לחייבו
מהנשבעין ופוטרין ועיין בהגל"מ שם כתבתי למו"רם ז"ל כתב זה
מתוך ישובו שכתב לדברי כתבי מהר"י מי' ל"ב שחייבו בשבוע'
הנותפין שהיסך הנתבע על
התובע הנשבע לי דמשדבי ולו
התובע יכול לומר לחבר מקום כפר כו'
ושם כתבתי בשלע"ל ושוב לאחר
ע"ז : כז אבל אם יש
מהנשבעים ובפטרים דהיינו
שבועת היסת כו' הלשון מגומגם
דהלא בקיטור אבל אם הוא
שבועת היסת הלא לא בנשבעים
ובפטרים תליא מילתא דהרי ז"ל
דנ"ב נשבע ובפטר ואין מהפכין
ונם שבועת הנותפין הוא נשבעי'
ובפטרין ובראיה דהמקבר אינו
מאמרא קלי דבנמרא אמר מלי
בין שבוע' דאוריית' לדרבנן
שבועה דאוריית' אין מהפכין
שבועה דרבנן מהפכין וק' דהא
נ"ב שבועה דרבנן בכל הנשבעין
ונוטלין אין מהפכין וכ"ל דשנת
לא חייבי אלא מהנשבעין ובפטרין
וע"ז אמר מלי בין בנשבעין ז"ל
ובפטרין לנשבעין ובפטרין דרבנן
ומה"ר התיר"ל המקבר וכתב ז"ל
אם הפב' כו' יגד וכן הנשבעין
ונוטלין כו' ולא כלומרו יאמר לכתוב בקיצור ז"ל והנשבעין ונוטלין
מדרבנן אין מהפכין אלא מאשר המתבלה בקש לי הנמרא ומ"ה
סיי' מתי וכת' אבל הנלא הנשבעי' ובפטרי' דחייבו היסת
מהפכין וק"ל : כח דאין שבועה מתהפב' כו' ומ"ש לפני
זה דיכול הנתבע לומר לתוב' הנשבע דאשיר לי בכך אין זה מקרי
היסוך אלא כשהפך שהנגדו אותה שבועה עצמה שהיה עליו
לנשבע ועפ"ז : כט אבל אם יש בה גלגול אין מהפכין פי'
אין מהפכין להיות פטור מהגלגול אבל יש בידו לומר לחבירו
הנשבע אתה על העיקר ואני על הגלגול אז להיפך אז להפך שניהן
ומ"ש הטור והמחבר בפי' ל"ד מ"ו ובסי' ע"ה סע"ד ע"ש :
ל אי אפשי בתקנה זו כו' כן אחרונן בשם מקומו' דהרשות
ביד אדם לומר אי אפשי בתקנה שתקנו חז"ל לעשותי כגון זו
שתקנו שישבע הוא ושלו לאין מזכין לאדם בע"כ : לא ואם
יחזור הנתבע ויהפך כו' כבר כתבתי טעמו דהנתבע לתובע
מהפכין כל מה שאפשר כשאין הנתבע מחויב לישבע מן התורה :
לב כפטר הנתבע אבל זה כשנגדו יכול להטיל עליו חרם
פחם וכ"כ הטור : לג אם היה הנתבע תפוד כו' כנ"ל :
לד אם היה הנתבע תפוד פטור בלא שבועה הטעם
דתקנת לתקנת לא עבדינן בע"כ הנתבע שבועה דהך שבוע' על דברים'
דהנתבע נופל תקנת היא לתובע שישבע הנתבע בע"כ והשתא
שהוא תפוד לא עבדינן לתובע תקנה שישבע הוא בע"כ על נתבע
ושלו דכולי האי לא עבדינן אל"כ הנתבע בעצמו רוצה שישבע
התובע ושלו דבכר כתבתי דהרשות בידו ומשום שכתבתי לעיל
בסמוך

מבטל הטור והשבע לי היסת בע"פ ון"ו ברור : ועוד
בר מאיר דהוי שבועה דאוריית' וכן לאלי דמסקי דבא דהוי שבועה דרבנן לא
לו עד מפייב ויפטר לנמרי . ולאלי דבעי הרי"ף והרא"ש לאומר מצינקרא דל"מ לענין הפוך וכן לא"ם רש"י והתוס' בחמת דל"מ
לענין הפוך לא קשיא דהא יהיה לו עד מפייב דהא כיון דהעד ושלו לחייב שבועה ובלא העד לא יתחייב שבועה אל"כ יוכל אח"כ להפך
אותה שבועה עצמו' ולא ושלו העד לפטור שהרי כבר העיד לחייב שבועה אבל אם יאמר בשל הטור הריני כשאר התובע בע"פ בלא
טטר א"כ פשיטא דיהיה העד מפייב לפטור ון"ו ברור ודו"ק :

נם מ"ש מהרא"י והתו' פרק שבועת הדיינים כמי שחלקו בשם הגאונים בשם ר"ג ע"ש עכ"ל עכ"ל דלאין עכין לבני התוס
בשם הגאונים לכאן כלל דהתם מיירי לענין הפוך שבועה ממש ולא לענין אם יאמר התובע הריני כשאר התובעים ולדעתי דיזה
שלא הרשב"ם בשם רבותיו הוא ברור ופשוט ואין מולא עליו עד שאני תמה למה הוכרך לכתוב כן בשם רבותיו היאך יעלה על הדעת
שלא יוכל זה לומר וכי בשביל שתקנו חכמים לעשותי אפשר לבל תקנת חכמים מהכח הריני כשאר התובעים וישבע לי הנתבע
היסת וק"ל : (לו) כפטר הנתבע . אבל התובע יכול להטיל עליו חרם פחם ויש מוכני' שהנתבע אומר לו דור לי בתוי
ראשך

טורי זהב

סעיף א מיהו יכול כראה דקאי אשבועה דאשיר לי' כו' . ע"ש אלא של היסת כראה כיון שכתב ר"ו בסי' זה הכלל העולה לבשבועה
לאוריית' ובשבועת המשנה בהנשבעין ונוטלין לא מהפכין לי' אבל בשבועת היסת ובשבועת המשנה בהנשבעי' ובפטרים כגון
בשבעי' על טענת ספק מהפכין כו' אלא דא"ל לו לשבע כיון שטענו ספק כו' עכ"ל מזה כ"ל בתה שמלינו סי' פ"ט ס"ה בסיר שמחולק עם בע"ה
בקונים' דנשבע בע"ה בנקיות תקון ופטר דיכול בע"ה להפוך על השביר דהא בדרבנן מהפכין בנשבע ובפטר כל שאפשר להפוך דזהו שבועת לגבי
שביר אם הבסיר תקו אלא עם בע"ה אם פרעו אם לא לנשבע הבסיר ושלו והשתא כיון מ"ש מהרא"ו סי' ל"ג דשבועה דרבנן מון מהיסת דבעי לבקושי
מפלא דמהפכין לה לב"ע מכי התובע למימר לא בעינא אמך אלא תקן כדי אלא יהפך אליו שבועה מחורה כו' עכ"ל ותקשו דבים בזה דהא לא
מהפכין אלא היסת ולא"ם כיון בסיר בעינן קטנה דלפי הדין ישבע בע"ה היסת אלא מזוס לבפים דעת הבסיר בתחילה בנקי"ח ובמלא שנם שבועה
זו היא בכלל היסת ולא"ם הבנא הך דמהרא"ו על שבועת ספק והנלע"ד כתבתי בסמ' בלק הבית ליה לתעוק בהך דמשתבע דאשיר לי' דהא מעשית
אמך היא ולאשר דהרם פחם קאמר ולא דקי:

סעיף ט"ו

ר וכ"כ רש"י בפ' בשולם (דף ל"ח ע"ח) וכ"כ הרא"ש והר"ן בפ' שבועות הדיינין בפס הגאונים וכ"כ הרמב"ם בפ"ח דין ב' וג' וכתב ה"ה וכ"כ בהלכות בפ"ב הכותב וכ"כ הרבה מן המפרשים ש"ש בפס הרי"ף כ"כ הרא"ש והר"ן בריש שבועות שכ"כ הרי"ף בתשובה וכ"כ ש"ם בשמו

ראשך שהוא קל מתרכה ואינו נראה לי דמאן לימא לי דחיי ראשו לא עדיף מתרס ואם לאמרינן לעיל סי' כ"ב דור לי בחיי ראשך הייכו דלא הוי כשבועה וכן בדברי תשו' הרב הלי גאון שהניח' הבעה"ת ושור לעיל סימן ע"ח סעי' ט"ו אינתא דתרס פתס והדרת ראש לא מהני' בנאמנות כו' והייכו דלא הוה כשבועה אבל מאן לימא לן דקל מתרס: (לז) ולא רמה ליסבע ולא כו' כן פי' הרב דברי מהרי"ק לתרץ קושיי' הב"י ועיין בתשובות מהרי"ו לבית לוי סי' ל"ב שיישב דברי מהרי"ק כפשוטו דאתי לאתוקי דאי הוה שעה בשקול הדעת הוי קס דיב' לדעת הרא"ש ע"ש וכ"כ בפ' גי' תרומה שער ז' סוף חלק ח' סוף דף מ"ט. ובאמת משמע שם כן במהרי"ק. מיהו הייכו לפי מ"ש הטור לעיל פ"ם כ"ה לדעת הרא"ש והניאו מהרי"ק שם. אבל לפי מה שהגהתי לעיל סי' כ"ה סעיף ג' פ"ק כ"ט בתרוכות על הטור והוכחתי דלכ"ע כל אלא כעשה מעשה הדר דיב' אי"כ לא נפקא מינה הכא לענין דהוי טעה בדבר משנה אלא במה שכתב הר"ב:

מיהו כבר הבאתי לקמן על מהרי"ק והר"ב והוכחתי דזה לא הוי טעה בדבר משנה: (לח) הוי טעות בדבר משנה וחוזר. כ"כ מהרי"ק שורש' ואחריו נמשך הרב ואחר אחרונים. ואני אומר שמהרי"ק והנמשכים אחריו טעו בדבר משנה וחוזר. דמ"ל מהרי"ק שם הרי לך כל אלו הפוסקי' שהבאתי לעיל דכולהו מ"ל דלא בעינן בקיאת תפן בטבועת הים' ולא מצינו פוסק שיחלוק עליהם דמשמע שמה שכתב רבי' מאיר ומביאו המרדכי רים פ' הדיינין דאף בשבועה דרבנן בעינן בקיאת תפן הייכו דוקא אותם שבאים בחשנה כגון שבועת הנותנין דעלה קאי והשיב את תשובתו אבל בשבועת היסת מודה רבינו מאיר לכל אותם הפוסקים שהבאתי וא"כ הדיין המחייב בלקיאת תפן הוי כטועה בדבר משנה וחוזר עכ"ל ולפענ"ד לדעת רבי' מאיר והרבה פוסקים דאף שבוע' היסת צריך בקיאת תפן וכראה עיקר בפ"ם כדבריהם וכתו אתר אר"כ פהו לשונו' דעלמ' כאתר הרבה פוסקי' דא"ל בק"ת מ"ת אם פסק הדיין לצריך בק"ת לא הוי כן בטבועה בשקול הדעת ואינו חוזר. דנהי דרבי' מאיר במרדכי אם ריש פ' שבועת הדיינין בשבוע' הנותני' מוכי מכל מקום מוכח מדבריו דל"ל דאף בשבוע' היסת בעי בק"ת דהא כתב אם וז"ל וכ"ל שישבע לו בבק"ת כו' דקי"ל אפי' בשבועה דרבנן צריך בקיאת תפן כדמשמע פ' הנזק ובפ' שבוע' הדיינין כו' ועיל כדאתך מ"ש ופ' שבועות הדיינים ר"ל הא דקאמר בפ"ם שבועות הדיינים (דף מ"ת ע"ח) אתי לאוכח בין שבועה לאוריתא לדרבנן כו' ולא קאמר לאוכח ביניהו אבל אמר אם אם קאי להדיא אהא דקאמר התם רב בתמן ומשנינן לאתה שבועת היסת וכן פירש"י להדיא לדרבנן הא דרב בתמן וכן כתב הר"ן פ' שבועת הדיינים וז"ל דכי אמרינן אתי לאוכח בין ב"ד לדרבנן בשבועת היסת קבעי וכן פירש"י דאלו לשבועת המשנה לא בעינן (אמת שהמרדכי פ' שבועת הדיינים מביא בשם שערי רב אלפס שער י"ו שפי' הא דמבעיא לן אם אתי לאוכח כו' בשבועת המשנה קבעי ולא בשבועת היסת וכן הוא אמת בשערי"ל שם שערי"ו לבל דברי השערים בזה תמוהי' אחר בכל מ"ם שם כי התוסבי' דמבעי' על שבועת היסת טעו כי אות' אלא הי' לשתוך על אתקת' דרב בתמן שהיא שבועת היסת כו' שהרי באמת אלו אתם בפ"ם מיד אשבועה דרב בתמן ואדרבא לפי השערים קשה הא' לשמוך לאתה שאלה בפ' כל הנשבעין אמתניתן דכל הנשבעין דדרבנן אלא ודאי לענין שבועת היסת קבעי ומכ"ת הר"ן וכן מבואר להדיא מדברי אחר כל הפוסקים לענין שבועת היסת קבעי פשקו דבשבועת המשנה לא מפסיקו כלל ולדעתי דברי השערים בזה הם כתמעתא. ואנו מלאתי בספר גדולי תרומה דף מ"ח ע"ב שמתה הרבה על השערים בזה ומסיים ולכל הלופנים פירוש נעל השערים בסוגיא זו זר מאד ובלתי מוסכם מאחרונים ז"ל רק דכולה בשבועת היסת היא) • אלא ביניהו כו' ומביאו כ"ו בסיעיף י"ו:

וכן שבוע' היסת ע"ז אלא"כ הוא תולה מקצת לו"ם עד אם' ורבינו מאיר תולה דא"כ כי אקאמר בפ' שבועת הדיינים אתי לאוכח בין שבועה לאוריתא לדרבנן לימא לאוכח ביניהו לאשבועי אנגיבה ואנגלה כו' עכ"ל הרי להדיא דס"ל לרבינו מאיר דאלא קאמר בפ"ם פ' שבועת הדיינים' אשר בפקא מינה אלא אם לא כ"מ בין ב"ד להיסת אלא אתי לאוכח הב"ם (ועיין בפסקי מהרא"י ס"ם ל"ב שכתב להר"מ שחולק על דבר שאתה מלי סבר כהרא"ם פ' שבועת הדיינים דלא ר"ל לאוכח ביניהו בתיקון השבועה אלא בדיני היוסלה' דמכו כו' ולתנם דתק לדעת מהר"ת כפשוטו וכמ"ם) ובאמת הר"ן והרא"ש פ' שבועת הדיינים דס"ל דבהיסת אין צריך בקיאת תפן דקאי אמתי לא קאמר הב"ם הך כ"מ ותירלו מאוס דלא בעי על תיקון השבועה אלא בפקאתא לענין דיכא קבעי ומכ"ם כ"י בריש סעיף כ"ב וא"כ מהר"מ דס"ל דאלא קאמר הב"ם הך כ"מ ב' דאי הכיסת ס"ל הכי דצריך בק"ת:

וכן הוא עוד להדיא בתשוב' מהר"מ דפוס פראג סי' תתק"ו ואע"פ שאמי אומר דאוכן שהיה חייב אעות לשמעון ותקע לו כף לדוותא דאלתא לפורעו עד זמן פלוני ואחר זמן תובע אותו ואומר קיימתי דראוכן צריך לישבע שאני אתם לאפילו בלא תקיעת כף היה חייב לפורעו ואי אמר פרעתי היה צריך לישבע בבקיאת תפן כדמשמע בר"ם שבועת הדיינים' דכן בפ"ד וכן בשבועה דרבנן צריך בק"ת דאין בין שבועה לאוריתא לשבועה דרבנן אלא לאילו דמפרש פ' שבוע' הדיינים' אלמד בתקיעת כף אתקע לא בפטר משבועה לפי שצריכה לאיות בבקיאת תפן אבל כדין זה דאלו לא תקע לו ראוכן לגלוי לא הוה לי' נגי' ולא מודי הנתם מי לא משנינן ליה כו' ואלוס מאיר כר ברוך זצ"ל עכ"ל וכן הוא בהגה' מוי' פי"ח מה' שבועות וז"ל אלא דייק' דאשבע בלא בקיאת תפן בעשה כשעה בדבר משנה ואחר מכאן פסק מזרי רבינו מאיר ז"ל על אחד שתקע כפו לאחרו לפורעו מה שהוא חייב לו ואח"כ אמר ספר גו דצריך לישבע אף על פי שהלה תולה שתקע כפו מ"מ ה"ל כמו אלי דייק' דאשבע כו' אחרי שבלא תקיעת כפו היה מחויב אבל אם כדר אדם לאין מתנה לאחרו ותקע לו על זה וכופר לו פטור בלא שבועה אחרי שלפי דבריו לא נתחייב לו כלום כי אם בתקיעת כף עכ"ל:

וכן מוכח ג"כ דעת התוספות בפ' שבועת הדיינים' שם ובנעשין פ' הנזלא (דף ל"ח ע"ח) שהרי גם הם הוכיחו שם דאף שבועה דרבנן צריך בקיאת תפן מדלא קאמר בפ' שבועת הדיינים' אך בפקאתא וכן הוא לאיות בפסקי התוספות פ' שבועת הדיינים פיסן ב' ופ' הנזלא סי' קל"ב וז"ל אפי' שבועה דרבנן הוי בבקיאת תפן דמדלא קאמר בפ' שבועת הדיינים דאוכא בין שבועה דרבנן לאוריתא וכן שמעה דרבנן הוי בבקיאת תפן דמדלא קאמר בפ' שבועת הדיינים דאוכא בין שבועה דרבנן לא"ד בקיאת תפן עכ"ל וכ"כ בהגה' מרדכי פ' שבועת הדיינים וז"ל מאי אוכא בין ד"דכו' ס' הכותב נבי אי פקא הוא מייתי לה לגידי ס"ד פ"ם דל"מ לאוכקושי תפנא וק' לימא הכי דהא אוכא ביניהו ועוד כי הוא עכמו פי' הנזלא דבעינן אכקושי תפנא מתוספות עכ"ל וכ"כ בתשוב' מהרי"ו סי' קל"ד דשבועה דרבנן לריכה בקיאת תפן:

בסיוך וכל זה כשהכתב' תשוב לאבל בתוב' נשבע וכולל שהוא תשוב יתבאר לקמן סי' כ"ב דלא אתרינן הכו בכולן קבולין בלא שבועה וגם לא בפטר הכתבע בכל ענין ע"ש: לה צריך בקיאת תפן ולפיכן לא מתברה שאחר לאליעזר אם כן יכך אתת ירייכו ואשבועה בה' לאקי הנמי' ופי' רז"ל דנקטי' בידו המלא שהיתה לאברה' מלוה לאשוכה ומביבה עליו מ"ה אבקשה לאתי אפנא ולדידן בעינן תפן היותר קשוב לאיומו כו והייכו ס"ת ונם מעומד משום אתיו' ות"ת אל"ב לוים כ"כ סני לי' בתפילין ומיוחב וכמ"ם בפ"ט ע"ש: לן והא לכל שבועה דדבריהם על"ל שם כתבתי ל' הרא"ש והר"ן דהכי מדינא דגמר' מריכין בקיאת: לן וא"ש מון משבועת היסת עיין בטור בפ' ל"ב דמסיק וכתב והוא מדברי הרמ"ם ז"ל וכבר נהגו הכל לאיות ס"ת ביל חון הבנסת או אחר העם גם בשבועת היסת כדי לאייס עליו ולפני זה כתב שם הטור ז"ל אין בין שבועה לשבועת היסת לשבועת הדיינים' אלא אחין בהיסת לאיות הס"ת ביד הנשבע מוכח דבשבוע' דייני' צריך לאיות התפן ביד עצמו ולא סני במה שהאחרון פתוח והס"ת בנד פניו דה"ל כאלו אחזו אחר בידו ואחן בק"ת בידו בעינן מיהו בשמנים ודו על הס"ת שהאחרון נראה דסני כא"ם מור"ם בסע"ו וא"ש המחבר שם ס"ת בידו ל"ל קאמר אלא לזמניהם כ"כ אלא היה לתן ס"ת באחרון בב"ה והיו מוכיחין ס"ת לשבועה וק"ל:

לח ולא רמה ליסבע ולא כו' דקדק לכתוב ולא כו' דאז מ"ם לחזור בו ונטל ממנו מזה שבטלו ממנו אבל כל אלא אלא לא שייך

בסמיוך לה צריך נקיטת חפץ לן ליהוא הרין לכל שבועה של דבריהם לז חוץ משבועת היסת שאינה צריך נקיטת חפץ:

הנה ואם הנשבעו בשבועה שנריכה נקיטת תפן בלא תפן (ר"ן פ' הנזלא ותרוכי ותשובת רש"ל סימן תת"קכד) אם שפסקו לו בשבועת היסת לישבע בבקיטת תפן לח (לז) ולא רמה ליסבע ולא (לח) הוי טעות בדבר משנה וחוזר (ל"ש בפי' מהרי"ק שורש י'): יד כפר הכל ונשבע היסת בלא נקיטת חפץ ואחר כך חזר והביא ער אחר חוזר ונשבע שבועת דאורייתא בנקיטת חפץ:

הנה

לה צריך נקיטת חפץ לן ליהוא הרין לכל שבועה של דבריהם לז חוץ משבועת היסת שאינה צריך נקיטת חפץ:

הנה ואם הנשבעו בשבועה שנריכה נקיטת תפן בלא תפן (ר"ן פ' הנזלא ותרוכי ותשובת רש"ל סימן תת"קכד) אם שפסקו לו בשבועת היסת לישבע בבקיטת תפן לח (לז) ולא רמה ליסבע ולא (לח) הוי טעות בדבר משנה וחוזר (ל"ש בפי' מהרי"ק שורש י'): יד כפר הכל ונשבע היסת בלא נקיטת חפץ ואחר כך חזר והביא ער אחר חוזר ונשבע שבועת דאורייתא בנקיטת חפץ:

הנה

שיך כיה מזרה וכ"כ בד"מ ועמ"ש לקמ"ו: **לט** אין שבועתו עלוס ויצלם ור"ל הייכו לאחר שנשבע זה שכנגדו וכמ"ש בס"כ ס"ו אלא דכאן לא בא אלא לאחשיבן אלף שנשבע כבר לא כפר בזה אם בתכת אח"כ שהוא תשוד ולריך לשל"ולוק: **מ** גם ת"ל אלא הי"ה אחר ספרים כו' מוכח מזה דס"ל דאחר ספרים עדיפי מתפילין דבתפילין לא פני בהו אלא בדיעבד ובאחר ספרים כתב ל"ל ס"ת אלא הי"ה אחר ספרים הרי דמדמה להו לס"ת דלמי לבתחלה פני בהו:

מא בשנעים בעטיפי שפי' וקייבו כשבועי' הדותיבן אלין שבנגדו יכול לדיע לאחת ודעיל לאורו' איתר לפסו ודא"ה שפתורין עליו: **מב** בין אל תולה בין אל דבריהם אלעיל קלי"ל"ם לריך לנשבע בשם אלו בס' מן הכיטוי' וכן הוא לשון ברא"כ הכיאו הטור סעיף ל"ח ע"ם ואחר סני בכיטוי בשם בלמד מדכתי' ואשבועך בה' אלקי השמים ואלקי הארץ כיטוי הוא אפר"ם שבוע' הדיוטי' עפ"ר

של תורה בין של דבריהם בין על שטרות ראי בין עד מענת ספק שנים שנתעצמו ברין ונשבעו שלא ישענו אלא האמת ואח"כ נתחייב אחד מהם שבועה לחבירו

אלא בעי בתיקון השבועה הוא דוקא ועוד דכן משמע נ"כ בא"ם פ' אלרבע נדרים נגי קנין דרבא ובלשיתא בהרן ות"ם הרן דהת' ל"ל דמודה מקלת הוא דוקא דלא נזכר כתם בא"ם אמי' מולה מקלת. ועוד כ"ל דאיה מהא דנרסי' בריש שמים אוקמון הוא דעיא דהוו אמרי ליה כל יומא תיות' בסבדי יומא דר מסרו ליה בלא סהדי לסוף אחר לוה לה"ם לאו סהדי אית דאכל תרתי אנייהו אחר רבי זירא אם אית' לדר' קיים קמייתא משתבע דאלרא ל"ל אבי אם אית' מאתבע והא נזלן הוא ל"ל שבנגדו קאמינא דאת' בתי דליתי' לדרבי קיים כיטייבי' מדרב בתמן שבועה היכא דרב בתמן תקנת' היא ותקנת' לא עבדינן ע"כ ולא אתא מאי פריך דאתא מאי כיטייבי מדרב בתמן הא ל"מ בדרבי קיים שייב שבנגדו שבועה בנא"ם ולא אמר לאחר דעדיפ' מיבי' מסבי ודוקא וגם לא נזכר בשום מקום בא"ם מילוק בין שבועה היכא דאורייתא לו שבועה דאסמכא בזה. (שוב מלאתי בבעל העיטור בדיוקי קוב בא"ם דף ס"ד ע"ד שכתב וז"ל ואי לאו דחזיב' לרבוותא דאמרי שבועה היכא בלא בקיעת אבן אמרינן אלא ת"ל שבמיסרי בהו ע"כ:

ומ"מ בין הגאונים ורוב הפוסקים אפילו דשבועה היכא ת"ל בקיעת אבן ואפילו אלא אם לא לעשה כמו שבתבאר אבל בתקנה אם יש להורות לדרך בקיעת אבן. וכה"ג כתב בעיר אוסן וז"ל שבועה היכא ל"ל בקיעת אבן כו' אמר שעות בדבר משבח ואחזר כו' והאידנא נהגו בכל מדינות אלו לחשביע אפי' שבועה היכא בקיעת אבן אלא שעושין איצור בתמון אלא השבועה בתמון מועיל מחשבע בלא בקיעת אבן ובמתון מחשבע בקיעת אבן ואיתה בקרא מתון מרובה או מועיל עושים קנין בכל מקום ומקום לפי לרגומו בהרא בהרא ובשעה וכ"ל אלין לחתות בדיבר דלא חזינן שהדור פרון סוא ומקילין מאד בשבועות לכן יש לחיים מרבה על הנשבע עכ"ל ואולי במקומו היו כוסנין כן אבל הא"ל מין מהגי' להשביע היכא בקיעת אבן יש ביר הדיין לחתיר לפי הענין ולפי הדרם אבל עכ"ם אם אירע שהדיין מבקר בשבועת היכא בקיע"ם ויפסי כך אלא זה ולא רבה לנשבע אם דינא ואיכו חוזר כיון שבבר כתבאר אבן דעת לבוכו אמאי ור' ירוחם ותוספות והמרדכי והגה' מיי' ותהרי"ו ואבן עיקר בא"ם וזה כדול לפי עניות דעתי ודלא כמהרי"ק והר"ב ואחר אחרונים שנמשכו אחריו:

ונדולה מזה כ"ל אם מתם הנובע אפילו תפס בעדים בענין דלית ליה מנו בהי דמחויב להחזיר מה שתפ' מבל מקו' כיון שהוא מוחזק יכול לומר קים לי כהגך פוסקי' דמחייבי בק"ם בהים' ולא אחזיר לך מה שתפסתי עד שתשבע לי בבק"ם ומ"ב בבה"ג בריך הדיין לפסוק שבועה בבק"ם. ולא"ג דהיב דסוגי' דעלמא כאיהך בבירור אבל הבא מאן לימא לן דלסוגיא דעלמא כאיהך מזוז דאבריתי לה הכא דאיכא אחרי' דעלמא דבתבע מוחזק לבך מוגי' דעלמא אלא להשביעו בבק"ם משפק וכמו שבתבתי לעיל סעיף ג' דהיכא דאיכא פתק בשבועה פטור בתבע. והשתא דהתובע מוחזק משבעינן לבתבע היכא בבק"ם. (עיין בתשוב' מהרש"ל סימן קכ"ו).

כן כ"ל ברור: (לט) שבועה דאורייתא ובודע כו' ולאו דוקא ת"ל אלא ה"ה שבועה דרבנן בנשבעי' ובועלי' וכלקמן סימן כ"ה סי"ג: (מ) ויצלם. כשיבא זה שבנגדו כלקמן סי' כ"ב מיהו קשה למה כתבו הר"ב הלא בבר כתבו כן הרמב"ם ובעור להדיא לקמן סימן כ"ב סעיף י"ג ונם מה שבתב בהגה' מרדכי ור"מ על דין זה תקנת הגאונים אין ברא"ם כן מדברי הרמב"ם ושם"ל לקמן סי' כ"ב סי"ג אלא ברא"ם מדברי' אדון נמוד הוא וכן משמע להדיא בדברי ה' המגיד פ"ב מהלכות טוען ונטען ס"י לקמן ס"ם כ"ב שבתב שהוא ברור אלא נרא מה שאמרו שעה בדבר משנה מוחזק כו' וגם בשבוע' דרבנן אם בשבע ובועל אתנו בן אם בועל אם הוא מוחזק ויקיר לא הי"ל להר"ב לבתוב בלן אם בשבע שבוע' דאורייתא' כו' דהא גם בשבעים ובועלי' בשבועה דרבנן הדין בן: (מא) ותלמיד חכם כו' כתב רב אחי גאון בספר מאפשרי שבועות דף ד' ע"ב וז"ל וגבול תלמוד חכם אף על פי שיש לרז"ל דברים הרבה בזה אבל גבול הנוהג בהם הוא דבריהם לחיבו תלמוד חכם כל שאינה תפילין עד כאן לשונו ולפי זה אחילבא אין מילוק בין תלמוד חכם לאחר: (מב) ויש אומרי' כו' זהו דעת מהרי"ו בתשוב' סי' קי"ח. והבריו אל"ע דהא כיון דאחי' תפילין בלתתלה לא אי"כ כ"ם אחר ספרי' דהא אזמתן בכתם דוכתי' דקדוש' תפילין תחורה מאחר ספרי'. ומה שהביא מהרי"ו שם ראיה מהרא"ם ומרדכי לפע"ד אינו ראיה לא אמר אלא הייכו בדיעבד וגם המרדכי לא אירי בתם משבוע' הדיוטי' רק בשבועה

טורי זהב

סעיף ט"ו דס"ת לאו דוקא הי"ה ספרים וסדורים של תפילות דהא יש שם שמות וק"ל הא אי' בפ' הדיוטין דצריך ס"ת אלא בת"ק הקילו בתפילין. ואי ס"ת לאו דוקא מה קולא יש בת"ם וא"ל דתפילין קילא מאלים הא ודאי ליתא דעפיים קדושה בתפילין בתם שיש בסדורי תפילות דהא בתפילין בתקדשו שמות שבהן מאלי"ם בתומאין שבלבסו ליון לסם דמיון קדושת תפילין ואף שמע"ש כתב דשאר ספרים עדיפא מתפילין לא הבירא כלל לענ"ד. (א"ה וכן ראיתי בהגים בערי תוגרמא אחין תפילין בתפילין לא בתפילין אלו בס"ת וכן בהגתי אני בכל המקום אחר ישבתי בסבאות לאמשפט ע"כ) והנה מהרי"ו אמשפ לקח דין זה סתב בסם הרא"ש וז"ל ס"ת אחר תכן עכ"ל. ונראה דה"ק הרא"ש ס"ת לאחר אלא אחר אבן לת"ח ועוד כתב מהרי"ו שם אחר מהרי"ו אם אחרי אלא בדין בדיעבד וה"ה בדין מעומד מ"ש בגמרא

ואף שלא נר ארחיתי בדברי משה שכתב דבמרדכי ס' שבועת הדיוטים בתשוב' מהר"מ ומהרי"ו סי' קנ"ל לא אחרי אלא המחבר בשבועה דבבן המזכרת בתשבה אבל שבועת היסת נבי"ע לא אם בגמ' דשבועות לחרי דברי מהרי"ק הכ"ל וכבר בתבתי אלא כוונו יפה בזה. וגם בלפע"ד דהל"מ לא רק תשו' דשב"ל בדברי מהרי"ו דבמהליו נופיה מוכח דבהיסת מיירי אלא דהא אם בתב שם וז"ל מסקנא דאלתא שמעון ישבע על כל טענת ראובן בקיעת אבן אע"ג דרש"י כתב דשבוע' דרבנן לא בעי בק"ת וכ"כ הרמב"ם הא ל"ו סבר דבעינן בקיעת אבן ר' מסקנת הגת' שם מיירי אף בשבועת היסת הא ס"ל להרמב"ם בהדי' דבעי בק"ת ועוד דבעובדא דמהרי"ו שם אלא היתה שום שבועת המשנה כלל רק היסת ובן מאמע עוד מת"ם מהרי"ו שם אחר כך והייתי דן בהא מילתא כד"ת דפסק בלשון בתרא דשבועת הדיוטים אלא מבשבועינן שבועת היסת אלא היכא דאיכא דאיכא דאיכא דאמרינן כו'. **וכן** בלפע"ד עיקר בא"ם דבן מאמע פשטא דמלתא דש"ם פ' שבועת הדיוטים מלא קאמר הך ב"מ וז"ם הרא"ש והרין ת"ם בגמ' דשבועות הדיוטים אבל אם אמר אחר כך ב"מ ודאי אמר אחר כך ב"מ ודאי אמר אחר כך ב"מ ודאי

חשן משפט פז הלכות טוען ונטען

יתזונת הרשב"ם סימן תתקס"ד מסכ"ג וכיולר פס לפי שהשבועה הרחשונה לא תמילא ליה כולי האי שבשבע הדייניס דבר שקר מפיו בשבועה לתקרוכ בשבועה לא יבא לידי מכשול ולא יבא לידי חילול השם ולא יבא לידי שבועת שוא ולא יבא לידי שבועת הדייניס

עפ"ר סס"ה : מג שאינו כפטר בשבועה הרחשונה טעמייהו לפי שבשבע שבשבע דלאוסי עדיין לא יבא שקר מפיו משל"כ בשבועה לחרוכה שבאה על דבר שכבר בעבר ואם שקר בה הרמיהו מוכיח שקר מפיו לכך התחיל עליה עפי': מד מזכירים לו לאותו שבועה וכ"כ הרא"ם בתשובה כלל ק"כ ס"כ אם שבע לפרעו בזמני יהודיים יוכירוהו באותו שבועה שבבר נשבע שהוא כן פחו שעתן :

מה סדר שבועת הדייניס כך היא ז"ל הטור שבוע' הדייניס כן שהיא על תורה בין שהיא על דבריהם בין על טענת ספק כך היא בשבע לאחוז ס"ת וכו' והתחבר קיצר ומתך לתיב לפני זה בס"ח שבל אלו בכללי בכלל שבוע' הדייניס וע"ש : מו בשבועה לו בתלה ל"ל בין בשבועה בין בתל' בין שהשבוע' לו התלה עולה מפיו בין שהיא יוצא מפי הדייניס לריך להזכיר בכל פעם שם לו בכינוי : מז הרי יהוא אחרור לה' אפשר דמשום דלא רצה לכתוב קללה לבוכה כתב אחרור יהוא ולכאורה היה כראה לומר דאיכו אומר הריני מקובל עלי אם יש לזה כו' אלא אומר אחרור פלוני בן פלוני ויבא אחרור לה' אם יש לזה כו' אחר זה ומכתיבו ודומה למ"ש אחר זה בפפי הדייני' הרי פלוני בן פלוני אחרור לה' כו' אבל מדמשיך וכתב שאומר אם יש אלא כלום משמע דלבוכת ס"ל גם כי"ל מי' דל"ז (כתבתיה בסמוך אחר זה) כתוב שם אחרור אה"ל לה' ע"ש ועפ"ר : מח אם בין הטעם דאין דנים שביתי' בני דינא כמ"ש בסי' ח' : מט אם בשבועה אם בתלה הרי הן שיהיה ההיסת בתלה הן שיהיה

יש אומרים מג (מג) שאינו נפטר בשבועה הראשונה :

הגה וי"א דאם בשבע תחילה בנקיעת חפץ וכדין שבועה אין פריכין לחזור ולישבע אלא מד מזכירין לו אותה שבועה (מרדכי ריש פ' הדייניס) ויש לקיים פל"ד : יז מה כסדר שבועת הדיינים כך הנשבע אותה ס"ת בזרועו ועומד ונשבע בשם או בכינוי מו בשבועה או באלה מפיו לא או מפי הדיינים כיצד מפיו אומר הריני נשבע בשם אלהי ישראל או הריני נשבע במי ששמו רחום או במי ששמו חנון שאיני חייב לזה בלום וכן אם יאמר מז הרי הוא ארור לה' אלהי ישראל או הרי הוא ארור למי ששמו רחום או למי ששמו חנון אם יש לזה אצלי כלום כיצד מפי הדיינים משביעין אנו אותך בשם אלהי ישראל או במי ששמו חנון שאין לזה בידך כלום והוא עונה אמן או שיאמרו הרי פלוני בן פלוני ארור לה' אלהי ישראל או למי ששמו חנון אם יש לפלוני אצלו ממון ולא יודה לו והוא עונה אמן :

הגה י"א דשבועת הדיינים נריכה להיות לפני מכין (מהרי"ו סימן קס"ד וב"י בשם רש"כא) מח לו כיוס הסמיסה (כלבו) ולא לאיתי מוהגין כן :

יח להרמ"בם אף שבועת היסת בשם או בכינוי מט או בשבועה או באלה ואין בינה לשבועת אינה בנקישת חפץ סולא הודו לו נ (מד) הדיינים אלא ששבועת (היסת) ואמרו השבועת היסת אינה לא בשם ולא בכינוי אלא בשבועה סתם או בארור : יט יש אומרים נא שבדורות אחרונים נב ביטלו שבועה בשם לפי שעונשה גדול נג ונהגו להשביע בארור : כ משביעין אותו נד קודם שישביעוהו ואומרים לו הוי יודע שכל העולם נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה לא תשא ובכל העבירות שבתורה נה נאמר ונקה וכאן נאמר לא ינקה וכל העבירות שבתורה הולי' לו שנים ושלשה דורות אם יש לו זכות וכאן נפרעים מיד נט פוטרים אותו ת ונותן מה שטענו חבירו תאם אמר הריני נשבע סא וחבירו תובע העומדים שם אומרים זה לזה סורו נא מעל אהלי הרשעי' האלה

בשבועה פריך לבקוש בלשונו שם לו כיצוי בכל אחד ועו' מסיק וכתב דלא הודו לו אלא שבועת היסת ויהיה בלא הזכרת השם לו כיצוי הן כאחרון בשבועה הן כאחרון דהיינו אלהיק"ל : ג וחמרו דשבועת היסת כו' עיין בחדרים כ"ל ע"ל בשם רש"י ונשם הרמ"ה מכו לתרוכבן בתרוכי וכו' וכ"כ הרחב"ד בהשגתו נפ' המזכר בשם תקנת הגאוני וכתב הכ"מ שם ולין בזה הנגה על דבריו שהוא כתב דין הנמ' בחלהנו ונוד שאולי לא שמיע ליה תקנ' הגאוני זו בבייתא שבועתו סוף דף ל"ח וכדמפרש לה בגמ' שם דף לע"ל *שם בגרייתא' ריש דף ל"ט צ וכתב הכ"י דמשמע בגמ' דבין בשבועה בין בשאר עבירות אין בני מהפתתו בעבדי' יותר מכל העולם אלא כשמחפי' עליו ק ומסיק שם בגמרא דבשאר עבירות לוכם בעבדים על העבדות אלא כשיש בילדם לחזו' אמיל שיכא תון לב"ד לוכו יכול לחזו' וכתוב בגליון ש"ע אלהי ז"ל וכלע"ד שבן הוא דעת הרמב"ם ועיין ל' ס"ם כ"ם ת ל' הרמב"ם פי"א מה' שבועו' אשם בגרייתא ב פירש"י בשבועים בעבדים בה אלא דקדק לבתר מחמתו ביד בחתן וכלים לידי חילול השם ובהגהות

מיימוני פירשו בשם התוספות וכ"ם מקר וכו' מקמ"ג

מג (מג) שאינו נפטר בשבועה הראשונה : הגה וי"א דאם בשבע תחילה בנקיעת חפץ וכדין שבועה אין פריכין לחזור ולישבע אלא מד מזכירין לו אותה שבועה (מרדכי ריש פ' הדייניס) ויש לקיים פל"ד : יז מה כסדר שבועת הדיינים כך הנשבע אותה ס"ת בזרועו ועומד ונשבע בשם או בכינוי מו בשבועה או באלה מפיו לא או מפי הדיינים כיצד מפיו אומר הריני נשבע בשם אלהי ישראל או הריני נשבע במי ששמו רחום או במי ששמו חנון שאיני חייב לזה בלום וכן אם יאמר מז הרי הוא ארור לה' אלהי ישראל או הרי הוא ארור למי ששמו רחום או למי ששמו חנון אם יש לזה אצלי כלום כיצד מפי הדיינים משביעין אנו אותך בשם אלהי ישראל או במי ששמו חנון שאין לזה בידך כלום והוא עונה אמן או שיאמרו הרי פלוני בן פלוני ארור לה' אלהי ישראל או למי ששמו חנון אם יש לפלוני אצלו ממון ולא יודה לו והוא עונה אמן :

הגה י"א דשבועת הדיינים נריכה להיות לפני מכין (מהרי"ו סימן קס"ד וב"י בשם רש"כא) מח לו כיוס הסמיסה (כלבו) ולא לאיתי מוהגין כן :

יח להרמ"בם אף שבועת היסת בשם או בכינוי מט או בשבועה או באלה ואין בינה לשבועת אינה בנקישת חפץ סולא הודו לו נ (מד) הדיינים אלא ששבועת (היסת) ואמרו השבועת היסת אינה לא בשם ולא בכינוי אלא בשבועה סתם או בארור : יט יש אומרים נא שבדורות אחרונים נב ביטלו שבועה בשם לפי שעונשה גדול נג ונהגו להשביע בארור : כ משביעין אותו נד קודם שישביעוהו ואומרים לו הוי יודע שכל העולם נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה לא תשא ובכל העבירות שבתורה נה נאמר ונקה וכאן נאמר לא ינקה וכל העבירות שבתורה הולי' לו שנים ושלשה דורות אם יש לו זכות וכאן נפרעים מיד נט פוטרים אותו ת ונותן מה שטענו חבירו תאם אמר הריני נשבע סא וחבירו תובע העומדים שם אומרים זה לזה סורו נא מעל אהלי הרשעי' האלה

מאירת עינים

באר הגולה

מ"ד בשבועה כתבתי הקודם לאסור דבר על עצמו אם חייב לקיים שבועתו ופשיטא דבכה"ג אחר כתבי הקדם דין ס"ת יש להם וכמו שבתאחר כי"ל מי' לא"ז משל"כ בשבוע' הדייניס דאם דברים לענין שבועת בטוי הוי שבועה ולענין שבועת הדייניס לא הוי שבועה ובפלט כיון דעצמה לתקוטי תפלא הוא משום קיום פשיטא דאין להביא ראיה משבוע' בטוי לשבוע' הדייני' וא"כ בראיה דס"ת דוקא הוא ודברי מהר"ו והר"ב פל"ע : (מג) שאינו נפטר בשבוע' הראשונה . עיין מ"ם לקמן פעיף ל"ד . ועיין בתשו' מהרש"ל סי' קכ"ט : (מר) ואמרו דשבועת היסת אינה כו' לשון הסמ"ע עיין בחדרים כ"ל ס"ה בתב די"ל דשבוע' היסת אינו אלא תרם סתם עכ"ל ונקר בלשונו ור"ל שאינו כלל בס"ת אלא שתרוים בשמו בתרם סתם ותרם סתם אינו אלא בס"ת ולא בשמו אלא סתם כן הוא במיבר' סס . וברחה בשמו ל"ל סס ודוק . מאינו הדיינא בהיסת בשבועה שאומר אני בשבועה אין לזה אלא כלום

הדיינים אלא ששבועת (היסת) ואמרו השבועת היסת אינה לא בשם ולא בכינוי אלא בשבועה סתם או בארור : יט יש אומרים נא שבדורות אחרונים נב ביטלו שבועה בשם לפי שעונשה גדול נג ונהגו להשביע בארור : כ משביעין אותו נד קודם שישביעוהו ואומרים לו הוי יודע שכל העולם נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה לא תשא ובכל העבירות שבתורה נה נאמר ונקה וכאן נאמר לא ינקה וכל העבירות שבתורה הולי' לו שנים ושלשה דורות אם יש לו זכות וכאן נפרעים מיד נט פוטרים אותו ת ונותן מה שטענו חבירו תאם אמר הריני נשבע סא וחבירו תובע העומדים שם אומרים זה לזה סורו נא מעל אהלי הרשעי' האלה

ג וחמרו דשבועת היסת כו' עיין בחדרים כ"ל ס"ה בתב דשבועת היסת אינה לא בשם ולא בכינוי אלא בשבועה סתם או בארור : נא שבדורו' האחרונים ז"ל הטור בשם הרא"ה מכו לתרו לבתר בתרו' ותקנו לגזור עליו : נב ביטלו שבוע' בשם פי' לתרי' בשבועת הדייני' : נג . ונהגו להשביע בארור ל"הטור ותקנו לגזור עליו תלמוד' מוהגו כו' : נד ומתחבר הגאוני בו שבועה וכו' ומתחבר הגאוני בו שבועה וכו' ומתחבר הגאוני בו שבועה וכו'

פורו כל מעל לחלי הלפנים הרשעי' הלה דמשמע על הנשבע ועל המשביעו וה"ש כיון שזה רוחה שהוא מוכן לנשבע הי"ל להשוות עמו בחוכן אלא ינרום שהשבועה תלה מפיו אל זה על ידו והוא לא עשה כן אלא תבע השבועה: **סב** אלא על דעתיכו כ"כ ג"כ הרמב"ם והטור הל' בבריות' כתוב במקו' על דעתיכו על דעת המקום:

סג יש לדיין לומר לו לפרש כו' פי' ולא פני במה שנשבע ע"ד הכ"ל כו': **סד** להשביע בנקיון במקום אל"ף כפול לעיל סימן ע"ו סעיף ל': **סה** לו לחייב עוד בדברים אחרים כדריסה כתבתי דאית' בוקרא רבא בפ' ונפש כי תחטא כו' ע"ש וכ"ו הביאו דיש מביאים לפני הנשבעים מעה של מתים ונודות כפוחים ומכנין הנורות ע"ש בדריסה שכתבתי שעם לחם בחים עטינים הללו לחיים: **סו** אם ירחה לו שיש לוכך בדבר הרי"ן כתב פ' שבועות הדיינים דת"ת ל"ב חיוס כ"ב:

סז שהיה על שעמה ודאי' כיון דהתובע עומד בגדו ושעבו ודאי' אל"ל יש רגלים לדבר קצת שזה הכופר יבשע לאחר מ"ה מחיימין עליו משל"ב בשבועו בפס' בשותפין ואריסין ובשבוע' היסת אף שעומדו התובע ודאי מ"מ כיון שהשבועה היא קלה דלב"ע היא לפחות בלא בקי"ת ל"ב חיוס: **סח** כלומר שעומדו עליו כו' כל' זה כתב ג"כ הטור ובפרישה כתבתי דאין חילוק בזה בין נשבעי' וטוענין ובין נשבע ונפטר לעולם זה שבגדו צריך לקבל עליו בתרס:

סט ויענה המשביעו אמן כו' בפרישה כתבתי דאף דכתב הטור והמחבר בפי' ע"ל ובסי' ס"ב דאל"ל לענות אמן לא"מ דסם חייבי כפרוס הנשבע בלא תא"ה בזה קאחר דאל"ל להמתין בשני' האמן בב"ה אבל כאן מסתמא עומד המשביעו סם ורוצה שישבע לפניו ע"ד המקום והב"ל: ע"ו קאמר הכא כיון שהוא סם צריך לענות אמן לפתחל' כדי שיחוייס יותר וק"ל ובפ"ר מ"ש עוד סם:

ע בפני הלה שבגדו כדי שיתחייס ממנו כיון שהוא יודע לאחת כאשר הוא ומ"ה מסיק וכת' דבשהוא אומר יודע לאחת אלא לפני העד ל"ל לישבע לפני התובע אלא לפני העד ומ"ש רש"ל ואין צריך טוב להניח ואו אין צריך: **עא** נשבע ונפטר ממנו פי' אם לא שיבוא התובע עדות ודאות לדברו ועמ"ש תור"ס ז"ל לעיל פ"ס ל"ד מעטין זה ובסמ"ע כתבתי שם דלמ"ת: **עב** לא יתחייב ממון אע"פ שכפר אמרת אמת לא יתחייב ממון כו' אף על פי שהיה מחויב שבועה בהולאתו: **עג** אין מחייבין אותו היסת גם תרס אתם אין מחייבין אותו היסת ולצריך לחוד:

עד אין מחייבים אותו היסת כיצד

עה אין לדיין לומר לו לפרס כו' עיין בתשו' הרי"ש סי' ע' ולא נהגו לדיין בפני העד ולא לישבע בפני העד ולא לישבע בפני התובע אף דמ"ו והביאו הטור ה"ה ובתב בפני היתומו' ולריך לחוד: הכ"מ שם מדקתני במקומו כו' עיין בתשו' מהר"ם הברייתא לאיך פי' קל"ע: (מט) נשבע הלוו' בשבוע' ונפטר כו' ע"ל סימן כ"ד כן כ"ל הדיינין והיה' ועיין בשלטי גבורי' פ' שבועו' ע"ו שעמה הדיינו' דף שכ"ד סוף ע"ב: **עו** (נ) אין מחייבי' אותו ד"נ' מעצמה היסת כו' כלומר אפילו היסת אינו מחייבי' אותו אלא בשבועת הדיינים אפי' מכתובו' והל' כשהיה חייב שבועת המשב' ממון בלא העד ע"ו שבוע' התובע אינו חייב ל"ד ע"ו כיון דלא היה חייב ממון בפשוטו וכמ"ש לעיל סי' ע"ה סעי' ו' נ"ס ק"ח ועמ"ש לקמן סי' ל"ח סעי' ו' ס"ק כ"ו: **עז** ולא מעלה לכ"ם אם עדל' מעידו הים' וכשבשבו עשה אותות עמו ואולא כופר פטור לישבע לתכתי' העד דאפי' היה מודה לדברי העד לא היה אמר אמת אלא אם כן הוא מודה לדברי העד לא היה אמר אמת אלא אם כן הוא מודה לדברי העד לא היה אמר אמת אלא אם כן הוא

לו עליו רק שבועת היסת זע"ל סי' ל"ג ס"ט : (נא) לקמן ל"ל מכח כו' כרלה דלקח הוא עכו כיון דלא"י לחזור בו אמרת ליתן לי מכח כו' ומכמו שכתבלר לקמן סי' רמ"ג ס"ב וכ"ל סימן רכ"ח סי"ב משבישין לוחו היסת שוב מלחתי בחרכי פ' הגוזל בתרלח כתב ור"מ פסק דלקס עכו תובע לעמוד בדלת לי כך וכך בשבע ומכיולו מהרש"ל פ' הגוזל בתרלח סי' ל"ט :

שוב מלחתי בשלטי גבורי' פ' המקבל דף קל"ג כתב המלכרי ר"ת ולא לכו לין פשוט . דהטוען לחכירו כתרכי' למכור לי חכן זה ומכרת לי בכך וכך ולה כופר עלערך המכן ולא כתרלם מעולם למכרו לכרי' בעל המכן לשבע דלין לחירת מחכת עבור לעכו ולין לחירה למכור מכן חלל ניהו לענין מבשיה' יכול לחזור בו וכיון לכבר נכו מתנה לבי"ם דלם יוכל לא מלי מיהלר כיה לריך שבועה ה"ב נכו מכיר' עכ"ל ול"ל דלא לך ולא תמיטתיה הירושלמי שהביא הרי"ף והרא"ש פ' הזהב והמרלכי נ"ב בפ"ק דב"ב ולחר כל הפוסקים דבלחירת מתנה כ"ל לכם מעוה לחכירו עוד הרי"ף והרא"ש פ' לעכו לינו יכול לחזור בו וכן הוכיחו עוד הרי"ף והרא"ש פ' שור שנגח ל' וכ' מלחמרי' בפרק זו נלקה אלמא כלבור מחייב לחירה לגבוה כמחירה לחלוש וכ"פ כל הפוסקי' וכתו שכתבא' בי"ל סי' רכ"ח ולקמן סי' רמ"ג ס"ב וכן הוא בתשו' מהר"מ עלמו ל"ם סי' תלכ"ו אבל בלוח' לחכור הרי כתבא' דקנהו לגמרי מיד בלחירה כמו מכילה לחלוש וכבר לחירתו לגבוה כמחירתו לחלוש אלמר (סוף דף כ"ח) כולל לחירתו לגבוה כמחירתו לחלוש קנה ובחלוש אלמר שור זה עולה בית זה הקדש לחילו במוף העולם קנה ובחלוש לא קנה עד שיחזיק ע"כ אלמ' דלחמר' לגבוה הוי קנין גמור כמו מכיכה בחלוש אבל בלחור לחכור חכן לחכרו בעכין מיכול לחזור בו משעה שאין מבשיר' לוחו על זה (שוב מלחתי כן להרא"ש בתשו' מהר"מ ל"ם סי' תתקכ"ו דבאמת לחכור לין מבשיר' ע"ז והבלתי קנת התשו' לקמן סעי' ל"ד ע"ם ולא כבעל שלטי גבורי') וזה בלור : (נב) לין מבשיר' כו' תשובה לשון שהולי שער על שמעון בקנין שכתבלה בהסוף שבוע' ומתו העבדים ושמעון לוחר לא נתבלתי ובשבע שמעון שבועת היסת שלין לרלוכן כלום עליו ומיפטר ושבועה דעבד מ' ליכא דלא אסהיד במתון אלא בהסוף והכר הגרס לחתן לוו כמתון דמי עכ"ל בעל הציטור דף ס"ם ע"ב . ועיין בס"ם שבועות (דף ל"ב ע"ב) : (נג) וה"ה אם אין לו לפרוע כו' כ"ב בר' ירוחם לא כתב כן בהלילו רק כת' אם לאמת אים אין מבשיר' לוחו כי אין לה לבלם עד שתתלמן לו תתגרש וה"ה הרי המחבר פסק לקמן ס"ם ס"ו דמשבישין אמת אים בשבועת :

מיהו לקמן ס"ם ס"ו העלייתי כדברי ר' ירוחם ע"ם : (נד) אתה קלית כו' עיין בית הבחירה : (נה) הגה"ה ו"ל דמחרימין כו' ע"ל סי' ת"ך סעי' ל"ח מ"ם פוה : (נו) טוען על מכרו נגלתי כו' אפ"ה בשבע וכ"כ המחבר לעיל סימן ע"ה סעיף ח' : (נז) עיקר התבועה אשה אינה כו' לעכין ממון עכ"ל פמ"ע . והיינו כגון הוא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתיך לו כגון שהוא אומרת מתנו בגבעלה והולידים ולד זה שהוא ממזר והוא חייב לנוכו כלאיתה בפסקי מהרל"ם . אבל נגבתי לו נגלתי מבתחלת עיקר התבועה אשה ממון וכן מוכח בפסקי מהרל"ם . ומ"מ אין דברי מהרל"ם שם . ועיין בס"ם שבועות (דף ל"ב ע"ב) : (נח) אמרי' בס"ק דקדושין (דף כ"ח ע"ח) נבי סוטה לאסכתן לאיסורא מחוסר מהרל"ו והרב מוסרחי' והדין כ"ע דהא אמרב' בלאיסור' אמרי' בס"ק דקדושין (דף כ"ח ע"ח) נבי סוטה לאסכתן לאיסורא מחוסר מכלין ולאסיכן נלגול דמחוסר מלאיסור' דבסוטה ועוד דהא הרמב"ם כתב' פט"ו מהלכות אישות ובכל זה מבשיעה הוא אמת אלא הסילה לו מהפילה אלא שבשבע' ז' ויתחייב ליתן כתובה וה"ה הטור והמחבר בא"ע סי' קכ"ד סעיף ט"ו ועוד כתב הרמב"ם פ' כ"ד מה אישות והסמ"ג עשין מ"ח דף קכ"ח רוש ע"ב משבישה בנקי אלא זונתה אחתו ולא"ה תגבה כתובתה וכ"כ בהגה' מרדכי פ"ב דיבמות וכ"כ הטור והמחבר בא"ע סי' קט"ו סעי' ז' ובעי' ס' ל' : ודוחק לומר דהתם מיירי שתובעת הכתובה להדיא דהלשון לא משמע כן ונם בה' המגיד פט"ו מהלכות אישות משמע להדיא דמיירי שלוחה תובעת הכתובה ע"ם ועוד דאי בתובעת הכתובה הבעל נתחן וכמ"ש הט"ו שם בסי' קכ"ד סעיף ז' : (נט) שבור לה דבר בתחנה הוא כופר חייב לשבע . והכ"ת כתב ע"ז ה"ל ע"ב דבפרק הפועלים (דף כ"ח) משמע בפירש"י שלינו חייב בדינו אדם לו תבעי ליה בדינא קנין בשאוה מחייבי כריתות דקם ליה בדרבה מינה וכיון שבל המזנות אינן חוזרי' לעבול והם מוסזקין בכדות וכמ"ש הרא"ש בתשובה הביאו הטור בא"ע סי' כ"ו א"ה חייבי' כרת על ביאתן וקם ליה בדרבה מינה ופטור אלא בדינא אדם לו אבי' הוא וכי בבר בתי אין מבשיר' אותו עכ"ל ולא דק דרש"י קלי"ה בתחנן בסדר תורה ולפי' בא לאו דמחייבי מיתות ב"ד הוא אבל בחייבי כריתות מוגיין אבלמא בכל הש"ס לאפוקי מדר' נחוניא בן הקנה בלאיתא בכתובות (דף ל"ח) ובשבועות (דף ל"ג) ובכמה דוכתי וכ"פ כל הפוסקים בהרבה מקומות וכן בתבאר לקמן סי' ש"ן . ועיין לקמן סי' ש"ם סעי' ב' מה שהשגתי על הסמ"ע ס"ק ז' בזה :

אלא

משבישין הים' ע"ז כיון דלא בהולדתו אין כאן חיוב ממון כ"ל בקנס משום מגדר מילתא אבל אם עבנו אתה חבלת בי והוא כופר חייב ביה הרמ"כם והטור הביאו שבשבע הוא על הפירות כיון שאם יולה זה הי' חייב בשבת וריפוי שהוא ממון לבעל הרמב"ם ועפ"ב : **עז** אפ"ה בשבע לו דמחרינן שאם אפשר תלוה ושבע יש לו לזה הנתבע על התובע מ"ה נולו לו נבנו כדי להתפיס לת אבר בידו וכ"ל בעל ל"ם זה ויתבלה לקמן בסימן ל"ב ולא * כע"ש שכתב לעיל וכאן דמחרינן דבאיר אחתוכה לא תפיסה : **עח** שעיקר התבועה הוא משום איסור

כו'

עד אמרת ליתן לי מנה דכור כעלמא ויכול לחזור בו אף אם אמר כן וכלא אלא כתב אפי' בלא' הוליות לי ל"ל ליבשבע ואפי' היתה הולאה ע"י תבועה בפשר בשבועה שבועתו היה להשות ואין מבשיר' אותו אל"כ בתבוי' בהולאתו מתון ולא שבועה משום דבהני אם יאמר מה לי להשבעתך אין לי המנה אתה ח"ל היה צריך שבועה לעבנה זו וכמ"ש הטור והמחבר בסי' פ"ח סי' ל' מבש"ל בתבעו אל"ל ליתן לו שמור' אחין בירו שום חיוב כ"ל מ"ש ליתן לו מתנה וק"ל : **עה** אתה הולאת אלי אם רע פי' שתובע לחבירו שהוא"ל עליו ע"ל ואפי' ע"ז כתב מור"ם דל"ל דמחרימין כיון שאינו אינו אינו א

כו׳ פי׳ לע״ג דלא״כ לענין ממון: **עט** שאינו חייב עליו לא קנס פי׳ לאפוקי אם תבעו אחב״ל דיס בו קנס כוק ופער ויש בו נ״כ ממון דיפוי ונזק ובכולה כתב הטור דבריך לישבע לו מזו׳ ממון שבו: **פ** אלא״ל הורה היה פטור דמודה בקנס פטור מלגלס: **פא** והבית עדים מי׳ שטוען שבעה שתבעו הבית עדים לפני הב״ד ותיבוהו הב״ד ע״ס: **פב** והלה אומר להד״ס לפי מ״ס המחבר שתבעו בקנס אתם הל״ל מ״ס שהמתב׳ עמי׳ להד״ס נ״כ כבשטוו משא״כ לפטור שבת׳ התבועה בא״ל לאתה מקבלת בי עפ״ר: **פג** צריך לישבע היסת דהרי אלו הי׳ מודה לו שתייבוהו ב״ד בבר היה חייב לו ממון מן הדין במקום שהבין קנס ולא משום מגדל מוצאת לבוד: **פד** מהנשבעים כאמן פי׳ לאפוקי הנשבעין וכולין דלעולם אינן נאמנין עד שיבא לידם לדברו ב״אם: **פה** נאמן אא״כ כו׳ פי׳ אפי׳ אשבועה אחרת אינו יכול לגלגל כאמ״ם הטור והמחבר בר״ם ב״ד אמרן מגלגלין אלא במקום שאם הודה היה חייב ממון גם בשמין נ״ג ע״ט כ״כ ועיין בטור שאינו כתב דדוקא בשבועה דרבנן אומר נשבעתי כפטר משום דתקנת׳ לתקנת׳ לא עבדינן אבל בשבועה דאוריית׳ אי אמר נשבעתי כדין ולא אמר נשבעתי היסת אבל המרדכי ורי״ו אסרו דבאמן וא״כ אלא לקבל עליו חרם אתם שנשבע מור״ם

(נט) אלא קנס אינו נשבע היסת מזו׳ל״מ כתבו התוס׳ דלא אמרי׳ חייב אלא בדבר שאם הודה היה חייב אבל בדבר שאם הול׳ היה פטור לא אמרי׳ מחויב שבוע׳ כו׳ עכ״ל • וכ״ל אר״ל כגון בקנס דמודה בקנס פטור

כו סטענו שעשה לו דבר **עט** שאינו חייב עליו (נט) אלא קנס אינו נשבע היסת **פ** ע״ש אילו הודה הי׳ פטור אבל אם טענו שהעמידו בדין על הקנס **פא** והביא עדים (ס) וחייבוהו ב״ד לשלם **פב** והלה אומר להד״מ **פג** (סא) צריך לישבע היסת:

כז (סב) כמי שנתחייב שבועה קב״ד ויצא מב״ד ואחר זמן תבעו חבירו שישבע לו (סג) ואמר נשבעתי אם הוא **פד** (סד) מהנשבעים לו נאמנים **פה** (סה) נאמן: **פו** (סו) אבל צריך לקבל עליו חרם אתם שנשבע (ל״ו)

(ס) וחייבוהו ב״ד כו׳ דמוד׳ בקנס בתשובת מהרי״ט ח״ב סי׳ ש״ל פטור פ״ם פסק הרלבן שתובע לשמעון דל״ז מהלי שנתחייב נגדו ממון בדין מחמת דלמריכן עסק שותפות ושמעון מכחיש אלא בדין עמדו בדין לו שנמדו ולא מוכוח הוי חייבוהו ורוצה לטעון טענה כתובו׳ ד׳ תב מחדש דצריך שמעון לישבע ולא אמריכן מאי איכפת ליה לאיתדר דיבא לו אורדי ליתייב ואי לא אורדי ליתייב כמו שבועה כו׳ ועי״ש סי׳ כ״ב ואין דבריו נכונים בעיני ולכל דאיתיתי שבאים אם אינם נראין הרי״ף והרא״ש לתתם מיירי בקנס וכה״ג דאם לא חייבוהו הבית דין מתחלה אמרינן דל׳ לא היה מתחייב עתה בשום כל מאא״כ בדבר ממון לשה ישבע יוחכן היה יטענו עתה מחדש אם לא אתובנו אקבלת עליך לקייים כל מה שיפסקו עליך אותו ב״ד הן לדין הן לטעות וחייבוך זה כופר לו שבועה וכו׳ שטוען כתחייבת בב״ד ואינו יכול לחזור ולטעון כי שכחתי ב״מ דף יז החילוקים שבינו לביאר לו אמת לא תודה לי עתה כמו שהודית ע״ל

(נא) אלא קנס אינו נשבע היסת כו׳ כ״ר י״ב כ״ג בס״ב וכן בכל ס מהבני מזו׳ל״מ כתבו התוס׳ דלא אמרי׳ חייב אלא בדבר שאם הודה הרמב״ם שם היה חייב אבל בדבר שאם הול׳ היה פטור לא אמרי׳ מחויב שבוע׳ דין ע״ז כו׳ עכ״ל • וכ״ל אר״ל כגון בקנס דמודה בקנס פטור וכן הוא והביאו נ״כ בתוס׳ ר״פ פטור שבנת לת הפרה הטור ואפי׳ ווי״ל ואלא ומשאי״ל מאלם יש עליו עד כו׳ ועוד ר״ל דלמ״ד פלגא נזקא ל״ל והוא כופר קנסא לא יהא מחויב שבועה ועיין בב״מ גדולה מהולל׳ עכמו דמודה מ״ם בזה בקנס פטור ע״כ וכן בתבאר עיין בב״ק לקמן סי׳ שנ״ט ות״ע ע״ש: ל״ע ד״ע

(ס) וחייבוהו ב״ד כו׳ דמוד׳ בקנס בתשובת מהרי״ט ח״ב סי׳ ש״ל פטור פ״ם פסק הרלבן שתובע לשמעון דל״ז מהלי שנתחייב נגדו ממון בדין מחמת דלמריכן עסק שותפות ושמעון מכחיש אלא בדין עמדו בדין לו שנמדו ולא מוכוח הוי חייבוהו ורוצה לטעון טענה כתובו׳ ד׳ תב

(סא) צריך לישבע היסת במקום שלכין קנס. והלדיב׳ לא שייך דין זה:

כח בתזו׳ מיי׳ לספר בשם סי׳ ל״ה תזו׳ מהר״מ ואם כפר ישבע אלא כתן לו תע״ג דלא מתחייב אלא מכח תקנה הרלה דלא פלגא אמר לשבע בשבועה היסת עכ״ל ועי׳ שם: (סב) מי שנתחייב שבועה בב״ד כו׳ עד הוזקק בשנתחייב שבועת ב״ד הוא דוקא בשנתחייב שבועה לך ותבעו הטור לכתוב מי שנתחייב שבועת בית דין לומר דדוקא בשבועה עצמו שבועה ואמר נשבעתי והכחישוהו עדים וחזר ואמר בעדים ולא נשבעתי אינו נאמן לבל אם לא נתחייב שבועת ב״ד אלא שחייב עצמו שבועה אמר לשבע לך ותבעו בעדים ולא אבה ואח״כ אבה ואחר אמר נשבעתי נאמן ועי״ג דקמי עדים דחייב עכיר דינם דמקרי ואמר מה שלא חייבוני ב״ד אלא אני בעצמי ואין זו סרבנות וחרטה כך אמר אלא דחייב בעצמו ונכי אמרי׳ בהדיא בס״ם עכ״ל ובלחת ליתא בס״ם רק דדוקא בב״ד אבל הא׳ תעמ׳ ליתא בס״ם רק חרס״ו פי׳ כן נשבעתי והיינו לפי שאתו נבי פרעתי דס״ל דבשלא אבה תו לא פרע אבל בבר אלקי עליו הרא״ש ושור לקמן ס״ם ע״ש וכ״כ הר״ב שם סי״ג נאמן לעצמו וכן משמע להדיא מדברי הטור כאן וכ״כ המחבר נותיה לקמן דהיינו דוקא בלא זה ולבריתם צריך לפרש הא דקאמר בס״ם אבל אינם לומר חייב עצמו שבועה עכיר דינם דמקרי ואמר היינו דבשחייב שבועה עצמו שבועה ואמר נשבעתי והעדים מעידים שלא זה ידם מידו ולא נשבע לא תעבוד מה בלוקן אל״ל לחזור בו כגון בקנס אם בפני ב״ד וכה״ג כיון שחייב את עצמו ולא חייבוהו ב״ד לא הוזקק כפרן • כת׳ ר״י כ״ג ח״ד ב״ד ואין זה בשם הרמ״ם אלא חייב שבועה בב״ד ודלם ואמר אני אשבע קודם שאמרו לו ב״ד השבע דמקרי ואמר נשבעתי ולא הוזקק כפרן אלא דחייב ומבילו ר״י סוף סמ״ב: (סג) ואמר נשבעתי כו׳ בלאן דין זה צריך ביאור דהל שבועה מבכח הרי תובעו ממון מיהו בתחייב בעצמו ולא בבר שבוע׳ דאוריית׳ אתי שפי׳ כגון שתתבלה היה מודה אלא אם כן עד ראיה לישבע היסת וזה אומר הישבע לי ב״ד שבתחייב׳ בדין וזה אומר נשבעתי בפטר מב״ד ואינו שבוע׳ היסת ונם בשבוע׳ דרבנן ר״ל שאינו טוענו כרי שאתה חייב לי ואינו כגון בשבוע׳ האותבי׳ אלו שטענו בספק ע״פ העד בעבדים ושטרות וקרקעות וכה״ג • אלו מיירי בארוכה לישבע שאינו חייב לו מהנמרא שם ועיי׳ בהגה׳ מיי׳ ומרדכי בשם רשב״ם: (סד) מהנשבעין ונפטרין כו׳ נאמן פי׳ אפ׳ לשבועה אחרת אלא לגלגל כמ״ם הטור בר״ם ב״ד ר״ל לאפוקי שאין מגלגלין אלא במקו׳ שאם הודה היה חייב ממון גם בפני ב״ג ס״ע כ״כ עכ״ל סמ״ע ובהיינו בשבוע׳ האותבי׳ וכה״ג שאין כאם מכח ספק דהנשבעים לבל אם נתחייב שבועה בבר מכח טענ׳ בני פשיט׳ דיכול לגלגל היסת עליו כיון דלפי דבריו חייב לו ממון וגם אם רוצ׳ לגלגל עליו אלא וכולנים הרוו׳ מעול׳ בלותו ומן שהיה שותפו לו אלא גזלו מעול׳ יכול לגלגל עליו רק שאינו יכול לגלגל עליו לגזון זה שנשבע ויש בפקא מינה בין דאינה כולנ׳ לאמות אלו וכ״מ לקמן סי׳ נ״ג סעי׳ ט׳ וי׳ ועי״ש: (סה) נאמן• עיין בטור שאלק (בשם רב הא׳) וכתב דדוקא בשבועה דרבנן אלא בראיה אשאמר בשבועה דאוריית׳ לא בשבועה דאוריית׳ לא בשבועה דרבנן ור׳ ירוחם פסקו דלחתן ות״ל אלא לקבל חרם ובדמסיק מור״ם ור״מ הביאו ע״ש עכ״ל סמ״ע ס״ק פ״ג • ונראה לפי עניות דעתי בכ״ל כתב שטעה בר׳ ירוחם דר׳ ירוחם כתב בתחות נ׳ סוף אלא נ׳ וז״ל ויש מי שכתב שהא שאמרו למעלה שבאמן לומר בשבעתי ר״ל אלא שבועה הטור * אם ומקרים בתם עכ״ל אבל בחתת ר׳ ירוחם אלא אם לשבועת היסת שבזכיר מקודם דאם לא כן הוה ליה להביא הים מי שכתב לעיל בתחייב שבוע׳ מוד אחר דבריו רב הא׳ לומר דפלגא עבל רב הא׳ אלא ה״ק הא דבאמן לומר בשבעתי בהיסת חייבו בלא שבועה ומבל מקום מחרים בתם דאוריית׳ וכן מבאר בכ״ו ול״מ אם שבן דעת ר״ו ונם במרדכי לא בפסק כן רק מביא דעות אלו ומסיק לבסוף לבריך לישבע שנשבע בבר הלבך ושוגן שנשבע בקשיבן בדברי הטור וכן דעת הרא״ש והרי״ו והכי״ו ריש מגיעת וכן דעת הרמב״ן והרשב״ל וה׳ המגיד ס״פ ז׳ מה׳ טוען: (מו) אבל ישבע היסת צריך וכ״כ הכי״

טורי זהב

בשם רבינו הא׳ ובכן הסכים הרמבן וכ״כ ר׳ ירוחם נתיב נ׳ ח״ד

דרבי אבא דבריו אחטף אין לו אוס זכות לתבל (אה״אמי בתם דהו״ל מ״ם לתבמיס הער ואי״לות ובתם מי לא מפסיל עפ״י ע״ח ות״ם ע״כ): סעיף כז נאמן אא״כ ומרדכי בתן טעם שאין שבועה אלה על שבועה ולא בטור אבתן טעם אחר: שם עד שיביא ראי׳ כתב סמ״ע

דאם טוענן מקלת לי השבועה דלחתן ותמיהני דא״כ מה הועילו מבאים בתקנתן הים דבל ח׳ ואמר מתחלת לי השבועה בשלמא בטענת נשבעתי אמי׳ נאמן לומר דאינה כדולות הראשונים ליק ריש לו אלא תשבע אלא בפני בלים וכמו בפרשני אבל תפרעני אלא בפני עדים מש״כ ביוכל לומר אתה מעכמך מחלת לי ביני לביוכך מה עלי לעשות ובמלאת תקנת מבאים בטולה וכה״ג מקשים אתו׳ פ׳ הזוכל דף כ״ד ד״ה דב בתן כו׳ ואמר אינו יודע אם אני חייב לך בריך לשבע היסת דאל״כ בל אדם יאמר בן וכה״ג פרבינן ריש כתובות בתה שאמרו פתח פתוח מלאתי ומה הועילו מבאים בתקנתן בתובה כו׳ וכה״ג מקשים אתו׳ בכתובות דף כ״ו ד״ה יתומים כו׳ ואו דבמרדכי ס״ם קחת דבר״מ אי׳ ות״ל ולפיבך מי שרוצה לחזור מבל הערמות אלו יאמר אני אתרה בו אלא יפרע לי אלא בפניבם עכ״ל ואבתי יאמר מחלת לי ומה תועיל אתרלה ע״כ בלע״ד בשוב דבריך לישבע היסת דאמר לו השבועה דמחלת השבועה הוי טוען מחלת לי המעות דאם לא מחל לו המעות ותבעו עכשיו אינו המעות ואין זה דומה למ״ש בי׳ נ״ג ע״ב בעבנה אלפי׳ הוה בה אינו חייב אלא שבועה אינו נשבע דהתם אינו טוען עליו ממון בבירור רק שבועה אבל הכא הוא אומר בבירור שם לו ממון אבלו ואם אתה כופר השבע ווהו ולאי בריך היסת ומ״ם אמ״ל עדאי׳ ממ״ם הטור בי׳ פ״ב (ובסמ״ע ס״ק ל״ו) ועדיין יש לפקפק בפי׳ מה שפי׳ בו רש״ל בבר בתבתי אם אפי׳ בענין אמר ואו דאפי׳ בבי׳ לא מהבי אם בענין מחילה אלא אם תבלה ובלאי לא מהבי בתן לפוערו מן חיוב שבועה לגמרי ולהסיר למלוה הבלע״ד:

ש מנוכר לעיל סי' ע"ט ס' י"ג ה כמ"ש דל' יוסף בס' א"ח בס"ס רכ"ב שרוק נתון וכ"כ בה"ת בשמו בשערים ול' ירושלמי בכתוב נ' ס"ב ב בס"ס ס"ל כ"כ הרי"ף והרא"ש בס"ס דלית הלכתא בהא כרב נחמן כרב נחמן בלמסיק בס בגמרא כ"ק דף ק"ו ע"א וכ"כ בה"ת בשערים וב"כ בה"ג ועיין בכתבי מהר"ר ישראל סי' רל"ו ג בס"ס כ"כ בה"ת בשער י' שהסכימו בעלי הולכה כיון דקי"ל דשבועה היסת קונה ממון וכ"כ הרא"ם פ"ב דמציעא אלא דל' רבא בלא בלא שבעל דף כ"ו ע"ב

לריך לקבל חרס סתם שבשבע משמע מפשט דברי הר"ב דנס בשל"ד נחמר כשבעתי ל"ב רק לקבל חרס סתם אבל כבר כתבתי לחין זה עיקר : (סז) לפני השמש ברלה אם אחר שבשבע לפני השמש ומת השמש או העדו"ו הלכו למחוזות הים שבחין דלא גרע מחי"ל אל תפרעני אלא בפני פ' וס' לעיל סימן ע' סעיף ה' ואפי' לפי מה שהעליתי שם בס"ק י"ד דלינו בחין הייכו דוקא התם כיון שהתנה עמו כן לריך לברר שקיים תנאו משא"כ הכא שאין תנאי אלא שבוהגים ליתבע לפני השמש וא"כ הוא אומר שבשב' כן לפנינו וכיון שמת השמש או הלך למ"ה בחין כאמר כשבעתי לפני עדי' ואתו אוקמלכו למ"ה לחינו בחין לפי מה שהעליתי לעיל סי' ע' ס"ק י"ד ודו"ק : (סח) עד שיבוא רחוק לדבריו מיהו ברלה לשם טוען מחלת לי השבועה בחין ועיל סי' פ"ב סי"ל עב"ל סמ"ע . וכ"ע דלא דמי לדעיל סימן פ"ב סעיף י"ל דולפי הלוה יוכל להשבי' לת המלוה בכך אבל איסת הלוה בחין בלא שבועה זה לא מסתבר ונם לקח' מלת הדין לשם כן כל לשם ישעון מחלת לי השבועה ולא תמלא שום שבועה אלא ודאי לינו בחין לומר מחל' לי השבוע' ולא בחנו לשבעתי וכן הוכחתי לעיל סי' ע"ה סעיף' ס"ק ד' אלא בחנו לומר מחלת לי אלא היכא דאית ליה מנו וכ"ש דאין הלוה בחין לומר מחלת לי אלא דאית ליה מנו וכ"ש וא"כ הוא הכא דמסתמא אין לרם מוחל וא"ש כן דאין אלא אוכל לעשות כשבעתי כיון שמשבו"ים בפני השמש נם מחלת לי אינו בחין מיהו אפשר דשבועת היסת אם טוען מחלת לי בחין מעצ' דתקנת' לתקנתא לא ענדינן ונם בזה כ"ב ויותר ברלה הסמ"ע לא בא אלא לומר אלא דאי"כ הוא דלייה לדבריו אבל מ"מ לריך לישבע שמחל' לי השבועה ונם בזה כ"ב לאפשר לתני לא אם נשבע שמחל לי לא מהני כיון דאינו בחין לעשון מחלת לי אלא היכא דאית ליה מנו וכמ"ש לעיל סי' ע"ר ס"ה דלית ליה מנו וכי היכי דאי הוה אמר כשבעתי לא היה בחין אף בשבועה ה"ה מחלת לי ולינוח ליכא לחין כמנו שהיה טוען כשבעתי בפני השמש דאי היה טוען כשבעתי בפני השמש ברלה אלא היה בחין אף בשבועה דה"ל כאלו קבלו את השמש בזה שוה' בחין כבי תרי כיון שמוכנין לישבע דוקא בפנינו ואף אם"ל דהיה בחין בשבועה דאוריתא לאכתים את השמש מ"מ השתא דטוען מחלת לי לא אמרי' מנו ברכה"נ וכמ"ש לעיל סימן ע"ה סי' נ ס"ק ל"ט בשם התוס' והפוסקים דכל היכא שהיה מוכר' לאכתים העד ולישבע בנגדו לא הוי מנו ע"ם ודו"ק ונ"ע : (סט) אמ"כ התרה בו כו' יוסף ק"ד דב"מ וכ"כ הרמב"ם והטור והמחבר לקמן סי' ע"ט סוף סעיף י"ג ונ"ע : (ע) הוחזק בסמן בין אמרו לי הכל"ר פה השבע לו בין אמרו אייב אתה לי שבע לו כ"כ ר' ירוחם נ"נ סוף ח"ג בשם רמ"ה ור"ל אינ"ם דלענין פרעתי ים חילוק בזה כדלעיל סימן ע"ט סי"ג לענין שבועה אין חילוק : (עא) ואם הוה עלא ע"ל תזוב' בשבע על השאר שלוכו בסמל כו' כ"כ הטור ור"ל נשבע עכשיו על השאר וכ"כ הע"ם והסמ"ע והב"ח והגינו הב"ח ע"ם : (עב) אינו בסמל ואם רלה התובע בשבע ובוטל בעל ברחו בלבלקין סי' כ"ב סעיף ה' עיין שם : (עג) ובעשה עוד קשור כו' כתב בסמ"ע דע"י ב' עדים בעשה תקוד מיד מחל"כ בשאין כאן אלא עד א' וכע"ל כו' וכ"כ בס' אגודת אזוב דף כ"ב ע"ל ועיין

(ר"יוכ"נ ח"ד) מיהו בזמן הזה דבהנין ליתבע בבית הכנסת (סז) לפני שהמ לו עדים אינו בחין לומר שבשבע פן (סח) עד שיבוא רחוק לדבריו (מרדכי פ"ק דב"מ וב"י הב"ל) (סט) אא"כ התרה בו לא תשבע אלא בפני עדים תואם עדים מעידי' שלא נשבע באותו יום שאומר שנשבע פן כגון שאומרים שלא זזה ידם מתוך ידו (ע) הוחזק בסמן לאותה שבועה ואינו נאמן לומר נשבעתי אחר כך :

כח נשבע היסת ואח"כ הודה מעצמו במקצת אם דרך תשובה הודה שמתחרט על מה שנשבע לשקר נפטר מהשאר (עא) ואם הודה שלא על דרך תשובה פח (עב) אינו נפסל לשבועה על פי עצמו :

כט נמי שכפר בכל ועד אחד מכחישו ונשבע להכחיש העד ואחר כך הביא התובע עד אחר מצטר' עם הראשון ומשלם לו זה אף על פי שנשבע עליו פט (עג) ונעשה עוד חשוד על פי שנים עדים :

ל גאף על פי שנשבע הנתבע ונפטר על פי בית דין אם תפס התובע אחר כך משלו בלא עדים וטוען שתופס

מור"ם ול"מ הביאו ע"ם : פן עד שיבוא רחוק לדבריו מיהו ברלה לשם טוען מחלת לי השבועה בחין ועי"ל סי' פ"ב ס"ה : פז כגון שאומרו' לא זזה ידם מתוך ידי עמ"ם ע"ו בדרישה : פח לחינו בסמל לשבועה ע"ם עצמו ז"ל הטור ואם אלא ע"ד תזוכה הודה בשבע על השאר שחינו בסמל כו' וכתבתי בדרישה דר"ל דקוזר ובשבע בזה על השאר שהרי הודו בשבועתו הראשונה היתה לשקר ודוקא שהודה לרך תזוכה אחרינן אלו היה מ"ל יותר מתה שהודה היה מודה בו נ"כ מ"ה מ"ל לחזור ולשבוע והמחבר השמיט ולא כתב הא דכת' הטור בשבע על השאר וכ"ל אלא שאינו אזל שבע"י כתב דל"ל אחר רק לאחר שבע"ל כתב דל"ל כפסל ע"ם עצמו ע"ם שבע"ל שבועתו הוא דה"ם מת"ל בפס' דבמלי תזוכו אם תזוכו שהולאתו היה דרך תשובה כו' אזי פשיטא דבשבר מהשאר דאף אית לית אלדס בפסל ע"ם עצמו מ"מ זה שתתר' והול' אם אית לדחוי' עפי היק נ"כ אחרו אלא אף אם תזוכו אלא ע"ל תזוכה הודה אבתי כתב' ודרים כתבתי אחין דבריו עיין בזה ונס" בע"ם דאה דבריו : פט ובנשה עוד חשוד ע"ם ב' עדים שם"ר שבתבתי דע"י ב' עדים בפסל מיד מחל"כ בשאין כאן אלא ע"ל ונע"ל דינו שבשבע לו דאינו בפסל מחמת מחלת מיד אחר שבועתו דהא עד הנה טונע בדבר הוא אלא אחר שבבר בשבע ובפטר מחמו יכול לברוף עמו העד ולבא לב"ל מקדם ולהעד עליו שבשבע לשקר ובפסל ע"י וכמ"ש הטור בס"ם ל"ד והמחבר שם סס"ו ולא כב"י שבת'

בפס' בתה שבבר בשבע בחין אל בפסל ע"ם עצמו אבל בפרש

טורי זהב

סעיף ל' הדין עם התופס ובאמן במנו כו' לפרש הלי מילתא בעתיק מקומן אל הדברים שבתרין זא"ז דבשם חוקת הבתוס כתב המרדכי בשם הר"מ בפרק ב"ל מחמת שהי' בידו עזבון שהיתה תובעת דודה ראובן מחמת שהיה בידו עזבון יעקב אביו ולקח יעקב לא בשבועה על כתובתה מתלת הבנסתי' אל יוכבו יעקב וראובן טוען שיעקב מחל לאחיו כל הבנסיו ופסק אם התוזיק ראובן ב' דרדנות נ"ם מנו דאי בעי אחר מיכך דבוכתא ה"ב בחין בעבנות אחיכו מחל לה ובשבע ע"ו וחיב"ג דיש לו ע"ח המייעו מ"מ אין לחאמינו בחין לא שבועה דהא דעד ל"קס לפטור מבשבועה ה"מ היכא דמחוך דברי העד ודברי הבתבע מהמינן לבתבע ולא מנו מהמינן לי' כיון דאיכא ע"ח פטור אבל אם הכא לא מהמינן לבתבע אב"נ דאיכא ע"ח כדברי אלא ע"י מנו מבוס לקרקע בחזקת בעלים קיימת ולא מפקינן מחזקתו ע"י טענת בתבע ובע"ח אלא ע"י מנו דאי בעי אחר מיכך זבוכתי' היה ברוך שבועה ה"ם שבועה בעי עכ"ל ובפוק דב"מ כתב המרדכי בשם הר"מ ז"ל אם בעיר העד אצלה ראובן משמעון וראובן בופר אינ"ם שהעד העיד אצלה ראובן מבשמעון וראובן בופר אינ"ם בהעד אינו יודע אם פרע ראובן מ"מ בהון דראובן אומר לא לייתי בחלו אחר לא פרעתי דמי ובשבע ראובן להבתיב העד אבל אם יש ביל שמעון מבל ראובן בוטל בלא שבועה שהרי העד מהמינו לפטור מבשבועה עכ"ל הרי לך מפורש דמ"ם אבל אם יש ביל שמעון בו' אינו בלא עדים דאל"כ פשיטא דלא מהני אלא"כ בלא עדים ומכח מנו דלהר"מ ובכל התפיסות שבתלמוד אלדס בחין לענין עליהם עד אפלו דמיאם הייבו מכח מנו דאלו בלא מנו היאך יכול לזכות בחקן אל תבינו שהוא מודה אחינו אלו ואפי' יש לו עד מהמינו לא מהני להחזיק ממון אחרים דאין עד מהמיע מועיל אלא לשבועה אלא ע"כ מכח טעם מנו דאי בעי אחר לבא לדל"ם ואם"ה מהני על המהמינו לפטור מבשבועה וא"כ בוחר דבריו עצמו בפ' ח"ה : ובראה בדור דעכ"ם יש חלוק בין קרקע לבתבע ובוא"ה אתה בתב בס בעבם הקרקע בחזקת בעלים קיימת אלא הבריך לבאר טעם חילוק זה דעכ"ם יש בחבלבלין ג"כ הטעם מבוס מנו וא"ם מנו מחמנו וכלע"ל דהחלוק הוא בזה דבקרקע אין בוס זכות בעולם מחיבדולה לבתחזיק הקרקע לעצמו רק ע"י מנו דבכל בוס בבדר אין מייך בס תפיסה דאין תפיסה בקרקע דבחזקת מלא קאל קיימת רק שעיקר זכות ההולאם אל זה הוא ע"י מנו מב"ה לא עדיף מהמנו עצמו והיינו הטיל דפ' ח"ה אזכרנו אבל בחבלבלין דמועלת התפיסה בחילו בוס בפסק ואם היה רוצה הי' אומר אין לך בידי לקי"ל אין בריך לברר ובאמת אם היה בסיר מלי עבין בקיטור אין לך בידו כלום שחזיקו בשבל קוב אלו ועכשיו שחלריך ואומר יש לך בידו ופסק ואתה חייב לי הוא אלא בהברת ולפי שעכשיו אל עכשיו בריך לבנו דלהר"ם מב"ה עיקר זכות התופס לא היה בשני אל המנו דאפשר שהיה יכול לעשון בענין אלא הי' בריך לבנו והיינו הטיל דפ"ק דב"מ בקרקע אין לו זכות בשולם רק ע"י מנו בחבלבלין לחידין דדברי המרדכי בפרק ח"ה הוא דוקא בקרקע ואינ"ם שבאלה בס הוזכרו גם חבלבלין מ"מ המעיין בס ירלה בעל המשלבלין לא הוכרח בהיה בס רק בעל הקרקע ולפ"ל מלינו ג"כ בחבלבלין לחין העד המייעו פושר מהבטוחה בחקום בבריך מנו בהכרח דהיינו מי שחפקיר אלו בשבר ובהבקר טוען החזרתיו לך דקי"ל בס' המוכר את הבית ובלחין אף אם שבר לחפקיר כיון דיש לו מנו דבלבלו וזה הוא המנו הכרח כמו בקרקע בלעיל כיון דיש לו שבר ביל המפקיר מחילא אין פטור בזה רק ע"י מנו ובס אין על המייעו פושר מהבטוחה ועפ"ז בתבבר דהכב רמ"ם קילר בחקום אים לו להלריך : ובלבד בסי' זה ס"ו דהא בעד המייעו פושר מבטוחה היינו דוקא בקרקעות אין בדלך

שקתנו

שכתי ע"ז דדברי הטור סותרין זא"ז ע"ש: **צ** הדין עם התופס והא דכתב ולקח בעל הכזעה הלא יצא היינו לאין כ"ד מוקמין לו מקום מתון ממנו אבל בהוטיאו זה מעכמו בלא יעדים ויש לו מינו לו בזיכרון אח"כ עדים ע"ז לא נאמר: **צא** פרעתי לו אינו חייב לך כלום ונשבע כו' והיינו בלא טען מתחלה קודם שנשבע שיבטל שטרותיו כמ"ש לעיל בסי' ע"ה סכ"ד: **צב** ואח"כ בא עידי קנין בר"ס ע' כתבתי דהמלוה לתבינו בעידי קנין מרוך לפורעו בעדים אף דאין שטר בידו ואף דכתב שם מור"ם דיש מוקמין הא בקע התחבר כאן בלשהו וכתב לו בשטר ומ"ל לכלמר כלאת ליה: **צג** ואומר אלא נשבע בפול לעיל סימן ס"ט ס"ו וש"ם כתבתי דע"ל דאפילו אם מודים היורשי' דלא נשבע דיכא הכי כיון דאין מודים על אביהם חייב ממון ברור אלא שבועה וגדולה מזה כתב הר"מ והטור שם דאפילו טוען על היורש אינו אינו היה ח"ל ממון א"ל היורש לנשבע היסת לפטור ע"ש: **צד** אם הוא פרוע שוודה לעיל בסי' ס"ט סעיף ו' כתב המחבר ז"ל אם לאחר הוכיח אפשר דין כו' והם חייבים שאלא נשבע לך לו פרע לך פטורים בלא שבועה אלא מחרימי' אתם בתעמל היורשי' עכ"ל וז"ל ה' המשנה שהחרם הוא בשביל היורשים כדי שיודו ויאמרו מה שיודעין מה דלא כמ"ש המחבר כאן דמשמע דדבריו להחרים אינו אלא בשביל התובע שיודה אם הוא פרוע בדרוש זיל הש"ש שבעור כתב שם סי' ס"ט סעי' ז' ל"ל אלא מחרימין אתם כמעמל היורשים בתפוסת לעיל עכ"ל וז"ל לעיל שם לפני זה הטעת נ"ב תשובת הרא"ש בחי' שהוליות על יורשים כתיבת יד אחיהן אח"ל מה והן לומרי' שאתם פרע לך כו' ע"ד אלא מחרימין אתם כמעמל היורשים שבל היודע בתחון זה שאות פרוע שיודה ואם אינו פרוע שיודו הם ואחרו אם יודעים שאינו פרוע עכ"ל וע"ש שכתבתי דר"ל שהחרם קאי על התובע שיודה אם הוא פרוע כדי להוציא הכתיבת יד מידו כי אפשר שטרא על חנם בידו על אחיהן הוא זילות' לאו ולקאי גם על היורשים אם יודעים שאינו פרוע שנלמו לו וע"ז כתב אחר זה שגם כתובע אותו בפסק דין שאחיהן אל"ל שבועי מחרימין בכ"ל ובהכ"ל לחדוכו דגם שם מחרימין אל תרוויהו על התובע אם יודע שפרוע שיחזור להן הפסק דין ואיתוהי אם יודעים שאינו פרוע שנלמו ואחריכן דאף אחיהן ולאו לא היה נשבע והיה משלם כיון דהן יודעין בחמת שאינו פרוע וברלה גם כוונת המחבר הוא כן דבסי' ס"ט קיבר וכתב שמחרימין בתעמל היורשים ור"ל גם בתעמל' והקר' הוא על אחיהן ואף גם שם ס"ה נטוען על היורשין שאחיהן בא"ל קיבר בלשהו ולא כתב שהחרם קאי גם על התובע ור"ל דסימן שם על הפשיעות וכאן כתב התחלת נוסח החרם שמתחלין ואומרים בכל מי יודע שהוא פרוע יודה כדי לבוגרים הפס"ד מידו ואחלו בת' תיבת יוכלו ר"ל דגם בגד יתומי' מחרימין אם יודעי' שאינו פרוע יודו ויפרעו: **צה** היכא דאינא לא מקי איתברר הדבר לאין זה משמע דמ"ה לא נשבע שאם יתברר הדבר היפך שבועתו ואחלא שתהא שבועתו שבועת שקר וכ"כ בע"ז וכתב דאינא שאין התובע רוצה להתיתין ובטל כל העדים אינו לו ע"ז הענין ולא יכולים אח"כ לבוא לו עכ"ל אבל משום שבועת אנם אין לחבוע אלא שבועתו הדבר אם אחר יודע ודאמת לא יודע ויבטל זה תבעתו: **צו** לא נפטר משבועה הדבר אם אחר יודע ודאמת לא יכולים אחר מלבד דברי הרדבכי שפותרים זא"ז וע"כ כדרך אתה לא קושית זו ולעשות אילוק:

סעיף ל"ד לא נפטר מהשבועה פי' שאחייב אח"כ לנשבע על כפירתו דהיינו שפרעו וכעין שזכר רמ"א ע"ז ואפי' לא דשעי' ה' שהבית רמ"א דאם כשבע כדיבו מתחלה דנפטר מה אם דהא לאו כדיבו הי' לכאן לא הי' תקיעת כף ואין שם אומים כ"כ כמו בשעה שמשביעין אותו היסת וכן משמע בגמ"ה מיימוני דשבועות פי"ח דהטעם משום מחר שבועה מת"ל שמ"ע כתב הטעם דלא נפטר

ועיין מ"ש לעיל סי' ל"ד סעיף כ"ז. ועיין בתשובת מהרשד"ם ד"ם סמ"ב סי' קכ"ה: (עד) פרעתי כו' ונשבע כו' כתב בסמ"ע והיינו בסם הרמב"ם בסלמטען מתחלה שיבטל שטרותיו כו' וכן עיקר ולא כמ"ש סמ"ב מה' שלחרות יוסף ע"ש ועמ"ש לעיל סי' ע"ה סעיף כ"ד ס"ק ע"ט: שוטן וכתב

(עה) עידי הקנין כתב בסמ"ע ה"ה דין אף דכתב מור"ם בר"ס ע' דיש התלמוד אין מוקמין הא בקע המחבר לו שטר הנשבע פוטרו ור"ל לכלמר כלאי ליה עכ"ל מבואר מ"ש ובבר כתבתי לעיל ר"ס ע' ס"ק אלא דרב דלי' ל' דהעיקר דקנין בשטר ולכן הלכת כוותיה סתם הרב בכאן לדברי המחבר עיין בס"ש וכן לקמן ס"ב פ"ח וכן בכמה בסעיף כ"ט מקומות: (עו) לו שהוכיח ה' ברים סי' ע' השטר כו' כתב כ"י בסי' ל"ד סוף כתבתי בדברי מחו"ר וכסי' פ"ב מחו"ר ז' בשם המחבר דהמלוי' ה"ר יודל בן הרא"ש בתשובה אם לתבינו בעדי היתה הנשבעה כתובה בשטר קנין מרוך עצמו ולא היה כתוב בו שלא יוכל לפורעו בעדי' לעשות שפרע אינו אומר אינו אומר שקיים וכת' הרמ"א שבועתו ופרע אינ"ם אלא היינו אם יכולים לבפלו מחמת הנשבעה וכתב ה"ה דשמא פרע מ"מ מרוך לפרוע בשוט הוא השטר ע"כ: (עז) ולא שאינו נתחד טען הנתבע לבדו"ם ואינ"ם אלא בראיה אחר אינו חייב לך יכול לתרן ברורה ויש לבריו ולומר דהיינו שפרעתיך לזה בסמך בגמ' כדלעי' ס"ע ע' סעי' ו': (עח) (סנהדרין דף ו' ואומר אלא נשבע כו' ואפילו כ"ו ע"ל) מודים היורשים אלא נשבע דינא דאינ"ם ז' טור סוף סימן ס"ט: (עט) אין תשובת להשביע היכא דאינא למיקם כו' כתב הרמ"ע לשון זה הרא"ם בלא משמע דמ"ה לא נשבע שאם יתברר הדבר אם שבועתו ומחלא ס"ו סימן כ' שתהא שבועת שקר וכתב והיכא אינו התובע רוצה להתיתין ובטל מה"ל אם הוא פרוע בדרוש זיל הש"ש שבעור כתב שם סי' ס"ט סעי' ז' ל"ל אלא מחרימין אתם כמעמל היורשים בתפוסת לעיל עכ"ל וז"ל לעיל שם לפני זה הטעת נ"ב תשובת הרא"ש בחי' שהוליות על יורשים כתיבת יד אחיהן נ"ב תשובת הרא"ש בחי' שהוליות על יורשים כתיבת יד אחיהן אם יודע בתחון זה שאות פרוע שיודה ואם אינו פרוע שיודו הם ואחרו אם יודעים שאינו פרוע עכ"ל וע"ש שכתבתי דר"ל שהחרם קאי על התובע שיודה אם הוא פרוע כדי להוציא הכתיבת יד מידו כי אפשר שטרא על חנם בידו על אחיהן הוא זילות' לאו ולקאי גם על היורשים אם יודעים שאינו פרוע שנלמו לו וע"ז כתב אחר זה שגם כתובע אותו בפסק דין שאחיהן אל"ל שבועי מחרימין בכ"ל ובהכ"ל לחדוכו דגם שם מחרימין תרוויהו על התובע אם יודע שפרוע שיחזור להן הפסק דין ואיתוהי אם יודעים שאינו פרוע שנלמו ואחריכן דאף אחיהן ולאו לא היה נשבע והיה משלם כיון דהן יודעין בחמת שאינו פרוע וברלה גם כוונת המחבר הוא כן דבסי' ס"ט קיבר וכתב שמחרימין בתעמל היורשים ור"ל גם בתעמל' והקר' הוא על אחיהן ואף גם שם ס"ה נטוען על היורשין שאחיהן בא"ל קיבר בלשהו ולא כתב שהחרם קאי גם על התובע ור"ל דסימן על הפשיעות וכאן כתב התחלת נוסח החרם שמתחלין ואומרים בכל מי יודע שהוא פרוע יודה כדי לבוגרים הפס"ד מידו ואחלו בת' תיבת יוכלו ר"ל דגם בגד יתומי' מחרימין אם יודעי' שאינו פרוע יודו ויפרעו: **צה** היכא דאינא לא מקי איתברר הדבר לאין זה משמע דמ"ה לא נשבע שאם יתברר הדבר היפך שבועתו ואחלא שתהא שבועתו שבועת שקר וכ"כ בע"ז וכתב דאינא שאין התובע רוצה להתיתין ובטל כל העדים אינו לו ע"ז הענין ולא יכולים אח"כ לבוא לו עכ"ל אבל משום שבועת אנם אין לחבוע אלא שבועתו הדבר אם אחר יודע ודאמת לא יודע ויבטל זה תבעתו: **צו** לא נפטר משבועה הדבר אם אחר יודע ודאמת לא יכולים אחר מלבד דברי הרדבכי שפותרים זא"ז וע"כ כדרך אתה לא קושית זו ולעשות אילוק:

שתופס על אותה חביעה שנשבע לו עליה שלא נשבע לו באמת **צ** הדין עם התופס ונאמן במינו שלא תספתי משלך כלום ונשבע היסת ונפטר ואין צריך לומר שאם הביא התובע עדים אחר שנשבע בין שבועה דאורייתא בין שבועת היסת שמוציאין מידו ונותנין לזה ונעשה חשור על פי העדים:

לא לטען שיש לו אצלו חוב בקנין או בשטר ואבד והוא אומר **צא** (עד) פרעתי או אינו חייב לך כלום ונשבע **צב** ואח"כ באו (עה) עידי הקנין (עו) אז שהוציא השטר ונתקיים הדי זה משלם אחר השבועה שישבע המלוה ואינו חשור שהרי לא העידו שלא פרע (עז) ולא טען הנתבע להד מ' ואם יש נאמנות בשטר או בקנין נוטל בלא שבועה:

לב ראובן הוציא פסק דין ערד יורשי שמעון שאביה נתחייב לו בב"ד שבועה **צג** (עח) ואומר שלא נשבע יחדיומו במעמד היורשים שכל מי שיודע בממון זה **צד** אם הוא פרוע שיודה:

לג (עט) אין להשביע **צה** היכא דאינא למיהש שיתברר הדבר:

לד (פ) התוקע כפו לחבירו **צו** לא נפטר משבועה:

הגה

הכי ועיין מה שכתבתי לעיל להשביע היכא דאינא למיקם כו' כתב המ"ע לשון זה הרא"ם כלל משמע דמ"ה לא נשבע שאם יתברר הדבר הפוך שבועתו ומחלא ס"ו סימן כ' שתהא שבועת שקר וכ"כ בע"ז וכתב והיכא שאין התובע רוצה להתיתין ובטל מה"ל אם הוא פרוע בדרוש זיל הש"ש שבעור כתב שם סי' ס"ט סעי' ז' ל"ל אלא מחרימין אתם כמעמל היורשים בתפוסת לעיל עכ"ל וז"ל לעיל שם לפני זה הטעת נ"ב תשובת הרא"ש בחי' שהוליות על יורשים כתיבת יד אחיהן אם יודע בתחון זה שאות פרוע שיודה ואם אינו פרוע שיודו הם ואחרו אם יודעים שאינו פרוע עכ"ל וע"ש שכתבתי דר"ל שהחרם קאי על התובע שיודה אם הוא פרוע כדי להוציא הכתיבת יד מידו כי אפשר שטרא על חנם בידו על אחיהן הוא זילות' לאו ולקאי גם על היורשים אם יודעים שאינו פרוע שנלמו לו וע"ז כתב אחר זה שגם כתובע אותו בפסק דין שאחיהן אל"ל שבועי מחרימין בכ"ל ובהכ"ל לחדוכו דגם שם מחרימין תרוויהו על התובע אם יודע שפרוע שיחזור להן הפסק דין ואיתוהי אם יודעים שאינו פרוע שנלמו ואחריכן דאף אחיהן ולאו לא היה נשבע והיה משלם כיון דהן יודעין בחמת שאינו פרוע וברלה גם כוונת המחבר הוא כן דבסי' ס"ט קיבר וכתב שמחרימין בתעמל היורשים ור"ל גם בתעמל' והקר' הוא על אחיהן ואף גם שם ס"ה נטוען על היורשין שאחיהן בא"ל קיבר בלשהו ולא כתב שהחרם קאי גם על התובע ור"ל דסימן על הפשיעות וכאן כתב התחלת נוסח החרם שמתחלין ואומרים בכל מי יודע שהוא פרוע יודה כדי לבוגרים הפס"ד מידו ואחלו בת' תיבת יוכלו ר"ל דגם בגד יתומי' מחרימין אם יודעי' שאינו פרוע יודו ויפרעו: **צה** היכא דאינא לא מקי איתברר הדבר לאין זה משמע דמ"ה לא נשבע שאם יתברר הדבר היפך שבועתו ואחלא שתהא שבועתו שבועת שקר וכ"כ בע"ז וכתב דאינא שאין התובע רוצה להתיתין ובטל כל העדים אינו לו ע"ז הענין ולא יכולים אח"כ לבוא לו עכ"ל אבל משום שבועת אנם אין לחבוע אלא שבועתו הדבר אם אחר יודע ודאמת לא יודע ויבטל זה תבעתו: **צו** לא נפטר משבועה הדבר אם אחר יודע ודאמת לא יכולים אחר מלבד דברי הרדבכי שפותרים זא"ז וע"כ כדרך אתה לא קושית זו ולעשות אילוק:

(פ) התוקע כפו לחבירו כו' לפי שהמחבר והר"ב ושאר אחרונים

טורי זהב

שמאנו הוא בהכרח דוקא כתו שזכרנו אבל לא בשאר מקומות בטלעלין וחכיכו עוד בזה לפרש דמ"ש המחבר והטור כאן דבל הנשבע לחבירו ובל וחא"כ תפסו בלא עדים שהוא נשבע דהיינו שהשבועה מתחלה לא היתה בשביל עד ח' של התובע דא"כ כשהפסה השבועה להתובע עכשיו ע"י הי"סתו לא היה צריך לישבע כיון שיש לו עד מסייעו אלא ע"כ דמיירי שהשבועה שלא נתבע היתה ע"י מורה מקלת וכיולא בזה בבלע"ד בדור כשר בדין זה והרב רמ"א לא יכא ידי חובתו בזה שכתב הדברים בסתם ועכ"פ יש כאן חלוק מבל דברי הרדבכי שפותרים זא"ז וע"כ צריך לתת לה קושית זו

סעיף ל"ד לא נפטר מהשבועה פי' שאחייב אח"כ לנשבע על כפירתו דהיינו שפרעו וכעין שזכר רמ"א ע"ז ואפי' לא דשעי' ה' שהבית רמ"א דאם כשבע כדיבו מתחלה דנפטר מה אם דהא לאו כדיבו הי' לכאן לא הי' תקיעת כף ואין שם אומים כ"כ כמו בשעה שמשביעין אותו היסת וכן משמע בגמ"ה מיימוני דשבועות פי"ח דהטעם משום מחר שבועה מת"ל שמ"ע כתב הטעם דלא נפטר

לקרוביהם שמשכו לאחריהם לפע"ד לא כוונו יפה בכאן לכן מוכרח לומר להאריך קצת. הנה לכאורה משמע שדברי המחבר לקוחין מתו"ם הב"י וד"מ ס"ס זה מתו' כ"ש בסס הנה' מיי' פי"ח מה' שבועות שפסק מהר"מ על לחד שתקע כפו לקבירו לפרעו מה שחייב לו ולח"כ לחר שפרעו לריך ליגבע לו לכבלם נדר ליתן לו מתנה לקבירו ותקע לו כפו על זה ולחר שלא תקע לו כפו פטור בלא שבועה עכ"ל וכן כרלה מדברי הר"ב וכן נרמז בסמ"ע על דברי המחבר הנה' מיימוני פי"ח מהלכ' שבועות • לכל דבה לפי דבריה' מלי שנמלח שלא מהר"מ דפרעו לריך ליגבע ונחמת נרלה לכאורה שהבינו דהטעם הוא דלקינו דומה שבוע' דלהבא לשבועה דלעבר וכמ"ש הנה ודוקא שחייב לו שבועה בלתו הכי כגון (שחמר) שתקע לו כפו לפרוע לו מה שחייב לו והוא כופר לכל אם לחר שבתן לו כפו ליתן לו (פא) מתנה והוא כופר פטור מן השבועה (הנה' מיי' פי"ח מהלכות שבועות) אלא יוהירו אותו כ"ד על שבועתו (תרדכי פ"ק דמציעא) והוא הדין אם לחר שבשב' לו שבועה לתת לו איזה דבר וזה לחר שתקבלו (תשובת הר"אם כלל י' ס' ב') או שהיה על תנאי כך וכך או שבתן תקיעת כף על תנאי כך וכך בזמן במינו שהיה יכול לכפור (תרדכי פ"ק דמציעא וס' הזהב) ועי"ל סעיף י"ו: צץ אין

זו בלחרו הלא כבר תקעתי לך כפי דהוא שבועה לפרוע לך לזמן פלוני ועבר הזמן קמ"ל דאינו דומה לזמן קבוע שהית' קודם זמן פרעון דבשעה שתקע לו כפו לא עבר מידי • לשבועה זו האחרונה שבשע לו לחר שעבר הזמן איך שבבר פרע לו דאם לא פרעו מוכיח שבוע' שקר מפיו והייבו דוקא בתבעו אח"כ שוולת התקיעת כף היה מ"ל שבועה כשתובעו שעדיין לא פרעו לכל אם תבעו שתקע לו כפו ליתן לו מתנה ועדיין לא נתן לו והו"כופ' לו טוען שבבר נתבו לו לא תקבו שבועה ע"ו בשכיל התק"כ שטוען עליו וק"ל: צץ ועי"ל סעיף י"ו ר"ל דלעולם כת פלונת' בזה והייבו דוקא כשנשבע מתחלה כדיבו דהייבו

הנה דלמה לכאורה שבבו דבריה' מיי' פי"ח מה' שבועות התוקע כפו לחברו לפרוע לו וכפר מבינין לותו משום דת"כ לא הוה חלא להבא לפרוע לו ולזבה מסורה כמו שבועה שבשבע עכשיו דבשעה שבשבע מוכיח שקר מפיו לכל תבעו שבתן לו ת"כ לתת לו מתנה וכפר פטור כו' עכ"ל • אבל בלחמת הא ליתא וכמו שתבאר דמהר"מ ס"ל דאין חילוק בין שבועה דלהבא לשבועה דלעבר • ועוד ת"כ תיקשי על המחבר והר"ב דהא הביאו לבעל שני' ש"ו דיש דאין חילוק בין שבועה דלהבא לשבועה דלעבר לס"ל להמחבר והר"ב טעם מהר"מ הוא דת"כ לא חחיר כשבוע' ולבך כתבו בפשיטות התוקע כפו לחברו לא בפטר משבועה בהיינו מה שהוא הב"י לעיל סעיף כ"ד שכתבו הנה' מיי' פי"ח מה' איסות והתרדכי ריש פ' שבוע' הדייני' בסס מהר"מ על דאוכן ומשינון שבשו שיסקא ואחר דאוכן לשמעון תן לי ת"ח שתחלוק עמי כל מה שתרויח לימים בתו לחלוק הרווח ואחר דאוכן השבע לי אלא הרוחת יותר ושמעון משיב כבר נתתי לך ת"כ והשיב כלל דלריך ליגבע עוד שבוע' הסותפין ולא"נ דת"כ הרי זו שבועה מ"מ בעינן שבועה בבקיאת חפץ כדאיתא פ' שבועת הדייניס הלו דייב' דאגבע בחלקי ושרלא ולא התפיסו חפץ כעבה בטועה בדבר משבה ותוזר והא לא בקיע חפצא בידיה כו' ולא לומר כיון דשבוע' הסותפי' משום דמורי היתרא ובחן תקע כפו לא מורה היתר הא ליתא דאין לך אדם שבחיבו מו"ל ולא הלמיבוהו אלא בשבועה בבק"ח ושלו' מחיר ב"ר בריך עכ"ל הרי מוכח דהדיא דס"ל לבהר"מ דדוקא משום דנעי בקיאת חפץ לבך לא בפטר ת"כ דהא לא בקיע חפצא בידיה ומוכח נ"כ לדהיא מדברי מהר"מ דאין חילוק בין שבועה לבשבע • וא"כ מבשבע הוא ג"כ מהלי עצמא דמהר"מ לטעמיה אזיל דס"ל כדעת ר"י וסייעתו דשבוע' היסת מריכה בקיאת חפץ וכמו שבבאתי בסס מהר"מ לעיל סעי' י"ג ע"ש הלבך כיון שחייב לו ליגבע עכשיו בבק"ח שפרעו לא בפטר ת"כ שבתן שאון סס בק"ח • וכן מוכח דהדיא בהנה' מיי' נופיה סס בפי"ח מה' שבועות שבתב וז"ל הלי דייב' דאגבע בלא בקיאת חפץ בעשה כמי שטעה בדבר משבה ותוזר מבאן בפנק מורי רביבו מחיר ז"ל על לחד שתקע כפו לחברו לפורעו מה שהיה חייב לו ולא"כ לאמר שפרעו דלריך ליגבע לע"פ שהלה מודה שתקע כפו מ"מ ה"ל כמו הלי דייב' דאגבע כו' לחר' שבלא תקיע' כפו היה מחויב לבל אם בדר אדם ליתן מתנ' לחבבו ותקע לו כפו על זה וכופר לו פטור בלא שבועה לחרי שלפי דבריו לא נתחייב לו בכלום כ"א בתקיע' כף עכ"ל הרי דהדיא דדוקא משום דנעי בקיאת חפץ זה וכופר לו פטור בלא שבועה לחרי שלפי דבריו לא נתחייב לו בכלום כ"א בתקיע' כף עכ"ל הרי דהדיא דדוקא משום דנעי בקיאת חפץ לא בפטר ת"כ ולאין חילוק בין שבועה דלהבא לשבועה דלעבר • ולאין בפסק הבב"ח לא עיין בהנה' מיי' אפילו רק בב"י ולא עיין לא עיין אפילו

דהיינו לפנינו ל"ד ודוק: צח על תביעת טוב' הכלה לטובת הבעל' לא מחזיר ממון ולא מחזיר מחזיר ממון לא בתקנה היפת עלי כה"ג מרדכי סס: צט וזה מזיב שכבר הקנה לו פטור בלא שבועה כו' קצה הלא כתב הרמב"ם והטור ל' בס"ם נ"ה דעל הקדש כשבעין בעין על תורה ומסיק דמצות עניים והקדש' דבזמן הזה דינם כבבני הדיוט ומשביעין אליו וכ"כ המגיד שם בר"ם נ"ה ע"ש אדון זה מקורו ודע שהמרדכי ר"פ שבועות הדיינים דפוס גדול סי' תשמ"ז מתשוב' מהר"ם הלא הבשלא' אחב' שמעון לראובן לודו' הבני זקוקי' אנתן בידו להרויח בהם ולאת מהן כך וכך בשנה לצדקה ותובעו עתה מיחזיר' לו וראובן מזיב שנתנם לו לאלא גם הקרן וגם הפרי כאשר יבאר בעניו ואינו רוצה להחזיר ע"ז הזיב מהר"ם אם שמעון מוד' שבלד לצדקה אך אינו רוצה מיחי' עוד תחת יד ראובן כי הוא עצמו רוצה לאלון בו אל"ל להחזירם לו ולא לשנע על בכה שהו' כלבריו כיון דאין לראובן בו אלא טובת הנאה כו' ע"ש ועל תזי' זו לא"מ ולשון מו"רם בהגה"ה הכל אפשר לייחב נ"כ על"ו והוא כשנאמר דקדק יש בה ע"ם דמ"ם לבעיני וזה מזיב שכבר החזיר לו ל"ל מחזיק בו ה"ק וזה טוען שכבר מחזיק בו ל"ל בהמלוה מיתלק הוא ואינו רוצה לם לק בפשו מהמלוה ואינו ממש כדברי תזי' הכ"ל אך ל' הרל"מ ק' לייחב שהוא הבי' המרדכי הכ"ל וכת' ז"ל שמעון תובע לראובן שיש בידו עשות של צדקה שיתנם לו והוא רוצה לאלקם ולאובן כופר ופסק דק"ל לשבע כו' המקיבל ומתיימ' לשונו דכתב ולאובן כופר ומשמע דטעון להל"ם וז"ל מכח קוזי' הכ"ל מיהו גם זה אפשר לתקן ולייחב ולומר דר"ל וראובן כופר ואומר שנתן לידו ע"מ שיאכלו בידו ולא ע"מ שיחזיר' לשמעון אבל * בע"ש כתב וז"ל וזה מזיב שכבר החזיר' לו בשפטור מזבועה ומסיק וכתב ע"ז וכ"ל דה"ה אם מזיב לו כבר מלקתים לעניים כו' לל' זה מורה שהבין דבריו מור"ם בכפשוטו וז"ל וכ"ל: ק ונשבע לא' מהן וכת' עוד אם דה"ה אם יש לו תביעה על לבו' ונשבע לו ק' מהן לזיה שילקה התובע והלאחרים עומדים אבל השבועה ואומרים לאין להעובה לאין מזיב בשבועה בדבתיב ולאחרה הקשה לאין לאין ולא ירבה בשבועות עכ"ל כלקה הביאו דוקא בלבור לו בכבר אומר לאחר יאסר דבר זה לו יאסור קללה זו עליתי מעצה זה ולאחרים עוכים לאין ול"ל לאין אלא ה"ה אם אומר הן לו אחר דבר שבלקה ממנו שמקבל דבריו כמ"ם בי"ל סימן רל"ו אבל אם נשבע ק' משותפין בשם שהוא אינו ק"ל ולא לא מהני עניות לאין לאחרים כן מ"ל ודוק: קא תבעו בשכר השדכנות כו' עמ"ש מור"ם ז"ל לקמן ס"ם דמביאה בשם הר"ל מגרמון' קפ"ה ובס"ם רס"ל עוד מתביעות שכר שדכנות:

פח א עד מקס"מ

פח א בי' הטור וכ"כ הרמב"ם ריש פ"ג מה' טוען ונטען ממשנה שבועות דף לי"ח ע"ב

טורי זהב

בשמע הא במקום עדים אינו נאמן ואתאי הא יכול לומר מתנת לי הת"כ כמ"ם והכא במרדכי פ"ק דב"מ אי' הא' פסקא אל' עצן אנא כתן לו תיך ליתן לו איזה דבר רק בתנאים פסק שם דנאמן מכח מנו דלא תקע כפו כבל וסס לא"מ כיון שהוא אומר שבשעת התיך היה התנאי ה"כ ע"כ אינו נאמן אבל בשלא היה עדים בשעת תיך משא"כ בים עדים על התיך ואינם יודעים מהתנאי מוכח דלא הי' שם תנאי דהא אינם מעידין ע"ז וע"ז כתב דנאמן במגו דלא תקעתי כלומר דהא אין עדים על ת"כ ואפשר שהרמ"ם אומר להאי מגו קאי דוקא על תנאי כך וכך בזה כריך שלא יהא עדים שם אבל בעצת מתנת לי ל"ל מגו אלא אפי' איכא עדים על ת"כ נאמן בזה אא"כ לומר מתנת לי כמ"ם בשם הרא"ם בבבא"ל בפשוט בזה:

בעיף ל"ה פטור בלא שבועה הבמ"ע הקשה מפי' כ"ה דאי' שם דבשבעין עכשיו על ההקדשות ונראה דלקמ"ד דבפי' כ"ה כתב הטור בהדיא שם אינו נתן להבפקד מעות כיון שהוא כופר לו והתובע בעצמו מודה עכשיו שהם מעות עניים ושובת הנאה אבל אין בכך כלום נמצא הבפקד לאו בע"ל דהעניים והוא ממון שאין לו תובעים דדוקא הכ"ל הם תובעים בשביל העניים וזה אינו אייך כאן שאינם יודעים מאומה א"כ אם הם תובעים מכח זה הבפקד בפי' בשם מעות עניים אפשר שהיה אייב שבועה אבל אין עכשיו עסק בזה כבבא"ל (א"ה לא ידענא מאי קשיא ליה דהא בהדיא פבאנן בם"ם התובע בין מידי דקיים למידי דלא קיים וא"כ לא קיים וא"כ הו"ל ממון שאין לו תובעים ולהכי פטור משבועה וק"ל ע"כ):

בעיף ל"ו שנים אנ אבשא כתב סמ"ע ה"ה אם יש לו תביעה על הבים ונשבע לא' מהם הינו דוקא בשבע אחד בלבור והלאחרים יענו אמן לו הן הוי בי בכך אבל אם נשבע א' מהשותפין בשם שהוא אינו אייב ואפשר שבעונה אמן אייב ע"כ בראה לאין הבריו אחרון אבל אם נתבע בראה בכאי אמן אבל בשתובע לבים שם בשותפו' אייבי' לו בי בזה אם א' נשבע והא' יענה אמן דאף א"ת שעונה אמן אחר הנשבע' אינו אייב מ"מ שפור הוי שבוע' דהא התביעה אבולם אחי ואם א' אינו אייב ממילא כולם אינם אייבי' דהא בהא תלוי הבבא"ל • בטור סעיף יו"ד רש"י פי' אין כופר הבל בטור מן התורה אבל בהלאה כו' קשה דהא רש"י עצמו פי' והכ"ו הביאו בסמוך לענין הילך דדוקא לענין בקדון שייך הילך כמ"ש הרן בשמו וכ"ל דהא יש בלונתא בגמ' פ' הנזל לענין אם מודה מקצת בבקדון כין רמו בר תמא לר' חייא ור' חייא ולענין דאמר הילך פטור ס"ל כרמי בר תמא לתנא ד' אומרין לריכן בפירה בתקצת אבל לתבלה בסק רש"י בר' חייא בר יוסף דס"ל עירוב פרשיות כתיב כאן • (בשם מהרש"ק בב"י ד"ה שתב בבתבי מהרש"ל וכו' עד ומהפכי' לא וכו' מבבתת לא בשבועת הבותפין דמהסך עליו דלא שתבע דקשיר לי' בכך וכך וכמ"ם הטור בפי"ו בבל"ל

לה כ אין נשבעין היסת צח (פב) ערל תביעת טובת הנאה:

הגה ולכן מי שתבעו מבירו שיחזיר לו ממון לדקה שהפקיד בידו והוא יתלקס לעניים צט וזה מזיב שכבר החזיר לו פטור בלא שבועה שהרי אין לתובע בזה אלא טובת הנאה (מרדכי' הדיוטים):

לו לשנים או שלשה שיש להם תביעה על אחר ק (פג) ונשבע לאחד מהם פטור מהאחרים:

לז מ אין מוסרים שבועה למי שרץ אחר שבועה:

לח נ אם נראה לדיינים שהטענ' מרומה אין להשביעו:

הגה וכן אם בראה לו הטענה גרוע' (תהר"ו סי' ל') אין משביעין היסת במקום לביכא דלא דמוכא (סס סימן קכ"ד):

לט ס יש מי שאומ' שהמזכי' שם שמי לבטל' שבגדו נשבע ונוטל:

הגה קא תבעו בשכר השדכנות וזה כפר ואחר אלא הי"ה שדכן אלו אם אחר טענות שביטויהו דינו כבאחר תביעות ממון ונשבעין על כך (פסקי מהר"ו פ"ו):

פח דיני כפירה והוראה ושתהא ממין הטענה • ובו לג סעיפים:

א א אין מורה מקצת הטענה חייב לישבע עד

שבים תקצת בכף לקיים המכירה הייבו כופין אותו לקיים אם כן אמן לו בפשו עד ק' כמי יחייב אותו שבועה הא ליתא דבבלא דכ"מ לא שייך אלא במלא דממון אלא בשבע בבר אבל הכא שבשבע בבר אין שבועה אבל אבוע' ותדע דאו אמר לו בבבעת בבק"ל לקיים המכירה עובב ההוא והוא אומר לא בשבעתי מי משבעינן ליה תו אף אל נב דשבים היו מתיבים אותו אלו היו שבים אומרים כן ותזי' הגאון הי"ל מהשותפים מועתקת לבם ומוכח' בדברי' דדוקא בעדים ואלו' מאיר כ"ר ברוך בשם שהוא זלה"ה עד כאן לשונו ואין בפק לאשתמיעתי' להבמ"ע תזי' אינו חייב לו מהר"מ זו • וע"ל סימן פ"ק סכ"ק בהגה"ה ומ"ם שם: (פב) אל' ולאי לא מהני תביעת טובת הנאה לטובת הבא' אינו ממון אפי' הוה ממון לא עניות אמן בתקנ' בטובא' הים ע"ז • מהר"ה במרדכי שם וע"ל סי' ס"ן והאלבכתי בה הגהות בזה אי טובת הנאה ממון: (פג) ונשבע לא' מהן כו' כתב עוד מרדכי ריש שם דשותפים שחייבים שבועה יבא' ק' ואחרו יענה אמן וכתב הבמ"ע בס"ק ל"ח דאינו דוקא בחרור לו בבדר אבל אם נשבע בשם שאינו אל"ל ולאי לא מהני עניות אמן ע"כ מיהו נראה מם"מ ג"ל דבשיאמר אף אני כמוהו מהני: שם מם"מב

פח (א) הכרושה ס"ג"ן שם בם"ם

קא תבעו בשכר השדכנות כו' עמ"ש מור"ם ז"ל לקמן ס"ם דמביאה בשם הר"ל מגרמון' קפ"ה ובס"ם רס"ל עוד מתביעות שכר שדכנות:

פח א עד מקס"מ

ב כדלאחר רב
סס קף ל"ט
ע"כ דתני ר'
חייא לסיועיה
לרב וכו' סס
קף מ' ע"ל
ובירושלמי
כתבו טעם
לזה דכתיב
כי יתן איש
כסף או כלים
וגו' ולא אתה
אומר משכנ
כסף מוזכר
בתורה פעמים
מעט שהוא
גרה
כדמתרגמינן
כ' גרה עשרי
מעין ומה
כלים שנים
אף כסף שנים
ג סס כסס ר"ח
והרי"ף וכ"כ
הרמב"ם סס
ד עיין בי"ד
סי' ש"ה שעור
המעה ופרוט'
לפי מ"ם
הרל"ח סס
והב"ח כתב
שאין לפסוק
ש"ד אלא כשאין
פסק שהוא
שוה שעור
שכתב המחבר
במשקל כסף
בקי ה טור
כ"כ הרמב"ם
סס דין ל'
ז סס וכ"כ
הרמב"ם סס
ל"ה ממימרא
דרב עכן אמר
שמואל שבועו
קף מ' ע"ב
ז סס במימרא
המזכר' ולאו
כלי לאה שהן
ח כתב ה"ה
שהוא כדעת
הגאונים ואלא
כדעת הירושלמי ושכן הוא עקר ואלזה הסכי' הרשב"א וכ"כ הב"י בסס רבינו האי גאון והר"י הלוי וכו' וכתב דעת הגאונים והסכמתן תורה
הוא ט מימרא דרב פפא סס י מימרא דרב בתמן בר יצחק אמר שמואל סס ע"א ואליף לה מקרא דלא יקום עד א' וכו' כ רמב"ם סס דין ו' וכתב ה"ה
כדעת רבו הרב אבן מג"ש ואין בזה דאיה מכרעת ל לאפוקי אי כופר בכל ואומר לאמ"ח דיש בע הכסת וכמ"ש הטור בשמו בסי' פ"ז ס"י ושכן פי' ר"ז
ואלזה הסכים הרל"ש וכ"כ התוס' בסס ריש"א כ"ק דף ק"ז ע"א מ מבואר במ"ש ל"ל סי' ו'

טורי זהב

לדעת אותן הפוסקי' דקי"ל כוותייהו וכ"כ סמ"ע ע"ש כתוב ב"מ כ"ב ח"כ' ופר"ש וכו' עד אבל אם מחזיק כתבע בטענתו וכו' ואלא טענם
בשעה ידועה דאל"כ קשה מאי פריך ממתני' וכמ"ש הרל"ש ע"ל הרמ"ה ס"ע ודו"ק ע"כ):

סי' פ"ח ס"ד בש"ע א' מבחישו דמקרא דדרשינן בעל ק' לענין שבועה הוה כב' לענין תשלומין ופר"ש הוחיל ואם היה ב' היה מחייבין
אותו ממון על פיהם היחיד מחייבו שבועה עכ"ל משם' מלשונו בכלים נמי לא מחייב אלא בפרוטה דדוקא
אוה פרוטה משונא הוא ושעמא דמלתא דהא דאמרינן בכלים אע"פ אין בו אוה פרוטה אתיא מקרא דכלים לשמור והך קרא נאמר באוהה מקבל
לא בע"ח וכמו שנזכיר בסמוך בסס הרל"ש ובסמ"ע כתב דבע"ח וכן בשומרים לא בעינן בכלים פרוטה ועיין בסמוך שדברו תמוהים מאד ובע"ח לא
בעינן לב"ע פרוטה וכמ"ש בסמוך:

סעיף ה' שבועת השומרים כתב הרל"ש אינה מ"ד דלא מחייב אלא בכפירת שתי כסף דכי כתיב כסף או כלים בשבועת השומרים הוא דכתיב
ואינה מ"ד דלא בעינן כפירה בשתי כסף אלא באוה מקבל ואע"ג דכתיב כסף או כלים אתלוה הוא דכתיב דוק' וסברא קמא
עדיפא מדאמרי' טענת תלוה והעדאת ע"ח לא בעינן ב' כסף לאמאיינן נמי בשבועת השומרין דהוה רבותא טפי דהא כסף או כלים בשומרים הוא
דכתיב ומ"ש עירוב פרשיות יש כאן לא אמרו עיקר פרשיות יש כאן אלא ע"פ אתנו מערבין הפרשיות יחד לומר מ"ם כפ' זו כתבו כתב כפ' אחרת כו' ואלא
אתנו עוקרין אותה ממקומה עכ"ל והנה דעת הרמב"ם היא בסברא הנכי' שהביא הרל"ש דעירוב פרשיות יש כאן ואינ"כ בשומרין וכ"ל לדידי' כי
היכא דאינ"כ בשומרין ה"ב לא סני בעינן מתשין בפרוטה דהא הכא תרתי נמריכן להו מקרא דכסף או כלים ולהרמב"ם אתי קרא אחי אתלוה ולא
אשומרין וכיון דאין סס לימוד מפסוק אחריכן דפרות מאוה פרוטה לאו מחוסר הוא אלא בעינן ב"פ ולהרל"ש שהביא רמ"ח בסס ל"ח וכתב שכן עיקר
ולאי הלין בשומרין ובאלותה אוה דבשניהם בעינן ב"פ מלר הסברא דאין ממון פחות מש"ח ואע"ג דיש כאן לימוד מכסף או כלים מ"מ אלא בא לרבות
בכלים אלא אח"כ אתיא התבעה ב' כסף ובמ"ע כתב דלהרמב"ם אף בשומרים אף כלי בס"פ ודברי תמוהין מאוד ועכ"פ אפי' להרל"ש פשוט דלא
קאי כסף או כלים על ע"ח כדלאחריכן כהדיא נגמרא דלא בעינן סס ב' כסף הי' אלא אחריכן שהם דעשרה מתשין בפרוטה דאחרו אלא אלא
מכסוף

פח (א) הפרוטה משקל חצי שעורה כו' עיין ב"ח שמלא
כתוב בסס תהל"מ מריזנורק דה' סלעים לפדיון
הבן הוא ה' לוט כסף ובביע לוט כו' ויש לאחמיר כפי שיעור זה
עכ"ל ושאנון זה קרו' לפי מ"ם בסס מעל"מ בבכורו' דף הס"מ
ע"ל שאקל אותו ונמלא כל סלע
משקל ה' לוט והוא יותר ממה שיש
בסלעה דייסכ שלגיר ומ"מ יש לו
בג' ר"ע מפני הנקב שבהם ושיוור
דשבעא וכן אקלתי חצי בהיותי
במדינת מערבין אפ"כ שעורות
ביבוכות כי הסלע הוא ד' דיסר
ודיסר הוא' מעין ומעה הוא י"ו
שעורות שהם ל"ב פרוטות ועלו
אפ"כ שעורות קרוב לאמש' אחד
לוט מערבים ויוני"כ שבאותו
לוט יש משקל ה' חדומים הנדייס
רק שהיה אסר לערך חצי
עשירית הלוט על מי אשר אקלתי
בעיון רב. ועיין מ"ש בס"ד כי ל"
סימן ש"ה ס"ק א' : (ב)
עשרה מחשין כו' כן כתב רב
הלי והרמב"ם אבל הרל"ם ושור
חולקין וס"ל דבעינן שיהא בכל
ח' לפחות ב"פ דבפחות מזה לא
תשיב ממון וכן דעת הרמב"ן וכן
כתבו התוספות בשבועות
ובקידושין דף י"ח ע"ב בסס ל"י :
(ג) אם הודה בפרוטה
חייב. ולהרל"ם ושייעתא דריך
אכלי שהודה לו שבפר על כל
פנים שוה פרוטה וכן הוא בטו' :
(ד) אלא בפרוטה חייב
כתב הסמ"ע ס"ק ז' ברל' ולדעת
הרמב"ם והמחבר הכל' לכתבו
דבתבנו כלים בנ' מחשין סני ס"ל דבכופר הכל בתבנו במקש
ח' סני וכן בשבועת שומרים בסעיף אחר"ז והא דכתב פרוטה
משום דלא אירו בכלים עד כאן לשונו והב"ח הביא ע"ז דקבא
לבע

ח' הוא תני שעורה של כסף בקי כמלא בשעור פרוטה יהיה שמיני' מפעניך ' ווייכר ' ולישווש ' וק"ל לומר כן דשמיכות מפעניך
לומר שבשומרין היו הפירו' והקנוני' בזול ובעד פרוטה היו קונו'
הרבה פירות ולכך היה הפרוטה שוה כממון ולפי זה בזמנינו דאין יכולין לקבות בפרוטה כ"ל מעט מזעיר
מן הדין הכל"ל דאין קדושי אשה סני בפרוטה ולא סדיון הכן בזמנו והוכי' כ"ע : ג אלא מיני פחורות כו' דבכל מקום
שוה כסף בכסף : ד אבל תבעו שני כלים כו' ולפיכן לה מדאמר רחמנא כסף או כלים ולא כתיב כי יתן איש אל רעהו
כספים לשמור בבשמע נמי דבעינן שיהא אל לאחר כתב כלי' משום דיש לכלי דין בפני עצמו מפני הכלים הן תשובין כיון דשומרין
לעשות בהן מלאכה הרבה : ה עשרה מחשין כו' כ"כ ר' אחי והרמב"ם אבל הרל"ם והטור חולקים וס"ל דבעינן אשה
בכל ח' לפחות ב"פ דהפקו' מזה לא מחסר ממון : ו ועד ח' מבחישו כו' דבכל מקום שנים מחייבין ממון ח' מחייבו
שבועה ושנים שהעידו על פרוטה חולקין עליהם : ז אלא בפרוטה חייב ברלה לדעת הרמב"ם והמחבר הכ"ל דבתבנו בכלי' בנ' מחשים סני ס"ל דבכופר הכל בתבנו במקש ח' בנ' וכן בשבועת שומרי' בסעיף אחר והא דכתב פרוטה משום
דלא אירי בתבנו כלים : ח דבשבועת שומרים נמי כו' טעמו כיון דעיקר קרא דכי הוא זה אתלוה אחי בשבועת שומרין היא
אפי' בלא תוהה מקבל אלא תוהה בכולו ושונה שבאבל ממנו הפקדון מה"כ גם לימוד דכי יתן איש אל רעהו כסף או כלים דרשינן אתלוה

פח א עד שיודה לפחות בפרוטה כו' ותבירה הכפירה
לפחות שתי מעין ופרוטה והוא שורה בפרוטה וכופר בשתי
מעין אבל תבעו שתי מעין ופרוטה והודה לו בשתי
פרוטות כיון שאין בכפירה שתי מעין או אם הודה
בחצי פרוטה פטור כיון שאין בהודאה פרוטה ג שיעור
ב (א) הפרוטה משקל חצי שעורה של כסף
נקי ושיעור שתי מעין משקל ל"ב שעורים כסף נקי ד :
ב הוכן אם לא תבעו כסף ג אלא מיני סחורות
והודה לו מקצת שמין הכפירה והחוראה אם יש
בכפירה שוה שתי מעין ובהוראה פרוטה אחת חייב :
ג ר"א כשתבעו פירות או מיני סחורות ד אבל
תבעו שני כלים והודה לו באחד מהם ה אין צריך
שיעור אלא אפילו היו ח (ב) עשרה מחשיך
בפרוטה תבעו שנים והודה לו בא' מהם חייב ט טענו
כסף וכלים הודה בכלים וכפר בכסף אם יש בכפירה
שתי מעין חייב ואם לאו פטור הודה בכסף וכפר
בכלים (ג) אם הודה בפרוטה חייב :
ד ר"א רבעינן כפירה שתי מעין דוקא במורה מקצת
אבל כופר בכל ו ועד א' מכחישו אפי' לא
כפר ז (ד) אלא בפרוטה חייב :
ה כ שבועת השומרים נמי אינה צריכה שתי כסף
אלא אפילו הפקיד אצלו פרוטה או שוה פרוטה
וטען לשאבדה נשבע י וכל פחות משוה פרוטה אינו
ממון ואין בית דין נזקקין לו (ז"ל ח דבשבועת
שומרין נמי בעינן שתי כסף (עוד בסס הר"ח והמגיד פר"נ
דשוען ול"ן פ' הדיינים) וכן נראה לי עיקר :
שבועות

ע"ד שיודה לפחות בפרוטה כו' בפרים' ודריסה
כתבתי דברי התו' דתבואתר סס דלעיכן לה מדכתיב
כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור וכסף הוא דומיא
דכלים מה כלים שנים דמעוט רוב שנים אף כסף שנים ומה כלי'
דבר קטוב (דאפי' בכלי שוה
פרוטה יש בו חשיבות שבא ע"ל
מלאכה מרובה) אף כסף דבר
קטוב ואינו נקל' כסף קטוב פחו'
ממעה וכתיב בתריה כי הוא זה
ולאחר ממנו לשמוה דמוזה
מקלת פעינן שנים ונם חשיבות
ואינו ע"כ בסוף בשעת הפירה
אלא אם אינו עכין לתקלת שענה
תשהו לסוף שענה דאינו
הכפירה לדיו' שתהיה דבר
חשיבות ותרתי ומאילא התבעה
היה יותר דאל מיירי בשמודה לו
על תבעתו מקלת ועפ"ר ועל"ר
מ"ם עוד ולא כמ"ם עיר "שונן
אלא כמ"ם והוא מהתוספות :
ב הפרוטה משקל חצי
שעורה כו' בפרים' כתבתי לפי
מ"ם מור"ם בי"ד ל"ם ש"ה דה'
סלעים של דיין הכן שהוא ג"כ
כסף נקי דהא תמצון אל שעורה
שכתב העור והמחבר בכסף זה
כתוב ג"כ שם ומור"ם ז"ל כתב
שם שעולים כ' והוכי' פולנים וכל
הן כ' דרייאר פולנים כמלא הדיבר עולה ג' גדולים פולנים וכ'
מעין שהו' שלים הדיבר עולה גדול פולנים שהן מ' "פעניק" ליטווש
והן ג"כ ח' "ווייכר פעניק" שנ"כ ח' עולין על גדול פולנים ומעה ח'
הוא חצי גדול פולנים שהם ל' פעניק שהן יחד ל"כ פרוטות שכל
ח' הוא חצי שעורה של כסף נקי כמלא בשעור פרוטה
יעמוד ממון לקדש בו אלא האשה ולהיות הדייני' נוקקי' לו ואפשר
הרבה פירות ולכך היה הפרוטה שוה כממון ולפי זה
מן הדין הכל"ל דאין קדושי אשה סני בפרוטה ולא סדיון הכן בזמנו והוכי' כ"ע : ג אלא מיני פחורות כו' דבכל מקום
שוה כסף בכסף : ד אבל תבעו שני כלים כו' ולפיכן לה מדאמר רחמנא כסף או כלים ולא כתיב כי יתן איש אל רעהו
כספים לשמור בבשמע נמי דבעינן שיהא אל לאחר כתב כלי' משום דיש לכלי דין בפני עצמו מפני הכלים הן תשובין כיון דשומרין
לעשות בהן מלאכה הרבה : ה עשרה מחשין כו' כ"כ ר' אחי והרמב"ם אבל הרל"ם והטור חולקים וס"ל דבעינן אשה
בכל ח' לפחות ב"פ דהפקו' מזה לא מחסר ממון : ו ועד ח' מבחישו כו' דבכל מקום שנים מחייבין ממון ח' מחייבו
שבועה ושנים שהעידו על פרוטה חולקין עליהם : ז אלא בפרוטה חייב ברלה לדעת הרמב"ם והמחבר הכ"ל דבתבנו בכלי' בנ' מחשים סני ס"ל דבכופר הכל בתבנו במקש ח' בנ' וכן בשבועת שומרי' בסעיף אחר והא דכתב פרוטה משום
דלא אירי בתבנו כלים : ח דבשבועת שומרים נמי כו' טעמו כיון דעיקר קרא דכי הוא זה אתלוה אחי בשבועת שומרין היא
אפי' בלא תוהה מקבל אלא תוהה בכולו ושונה שבאבל ממנו הפקדון מה"כ גם לימוד דכי יתן איש אל רעהו כסף או כלים דרשינן
אתלוה

אמלוה ולא אזומרין וכו' ס"ל כיון דעיקר פרשה קיימי בזומרין
קלי כמו אזומרין ועכ"ר אם כתבתי יותר מילתא בטעמא ע"ם וכן
עיקר וע"ל ס"ם רס"ה דפסק המחבר בעמו כן ע"ש : ט
שבועת היסת כו' דכיון דקכתיב תקנהו אלא יגזול א' לחבירו א"כ
אכ"ל דבר שחשוב ממון להיותו
פרוטה תקנהו : י על
שיודה ממון הטענה דכי הוא זה
תרי מינוטי כיצהו מ"ה דרשיקן
ג"כ מיניה דבעינן שיודה לו מזה
טענה : יא בלתך קטני
גבר תבוקת תבואה נקש דוחק
קטנית דאלו אחר תמצה מיני דגן
בכלל תבואה בהו אבל בגד
תבעו כור חטין אם הודה לו
בעורין לו כמיני דגן ג"כ אינו
ממין הטענה וכמ"ש בסמוך בי"ב
וי"ה כתבתי בפרים דעיקר
הגירסא היא והודה לו בלתך
שעורין לו קטני' ע"ש ולא הבי' :
יב קטנית פטור פי' פטור
מ"ל דמודה מקצת דבזה אינו
כלן ובסמוך בי"ב יתבאר דפטור
גם מקטנית ע"ש ועפ"ר : יג
אבל אם תבעו בכור פירות
ובכ"י סוף המחבר ס"ה אם
תבעו כור חטים ואמר אינו יודע
אם קטנית אם חטין אם שעורי
ע"ש ועיין בכ"ז : יד אל
שוה מנה כו' בסעיף שאחר זה
יתבאר דחתם מנה ג"כ כוונתו
לשוה מנה : טו ואפי'
הודה במטבע של מלכי דינרים
גדולים כלן ובדברי המחבר
במטבע של מלכי דינר דהוב
ולא בהיכא דא"כ בסמוך
בסי"ח אלא כלן לא בא אלא
לאלא בין תבעו בדינר היולא
בהולאה לזה אפי' הודה לו
במיני פירות ומקורה הי"ל ממון
הטענה דשוה כסף תבעו ובין
תבעו דינר זהב דהוב לזה אמרי'
דדוקא תבעו ולא לא תבעו'
הודה לו במקורה אם פירו' דלא
הוי ממון הטענה אלא אפילו
הודה לו בלתי התביעה מטבע לא הוי ממון הטענה ובסי"ח
קמל"ן הרבות' דאפי' התביעה והודאה הכל ממון דהוב מ"מ לא
הוי ממון הטענה ומטעם שכתבתי אם ואגב דכתב אם רבות'
דאפי' לא הזכיר בתביעתו דינר לחוד אלא אי"ל מאה דבריס
במטבע פלוני הכ"ל כיון דהזכיר מטבע אלא אפי' אל פלוני
ובדסבירא ליה לרמ"ם הטור בשמו קמל"ן דלא כתב כמו הא' רבות' בלבד דאפילו היתה התביעה מאה דבריס במטבע זהב דהוב מבריתא דיוק
והודה בתביה אל זהב דהוב לא הוי ממון הטענה' : טז דה"מ בתלוה כו' לכיון דמלו' להולאה בתבה דרך בכי אדם לחשוב בו דבר זהב דהוב וכו'
דהלוה בשוה דינר משא"כ בפקדון דלא נתן להולאה דרך לתבוע כעין מה שהפקיד ודוקא אחר : יז ממטבע פלוני' עמ"ש לפני' אם דף מ' ע"ח
זה דינר זהב לאחליפו כו' ואז אע"ג דאחר דנתן לו דינר זהב דהוב מ"מ מדקאחר לאחליפו א"מ דעיקר תביעתו א וכיאלו אם
בשוה היה : יח ה"ג אפי' תבעו בדינר זהב דהוב והודה לו במטבע אל אפי' דינר זהב דהוב ול"ל אפ"ם הי"ל כתבעו מנה גדולה אע"ג דהא
והודה לו בחטור קטנה דה"ל שני מינים כמ"ם בסמוך בסכ"ה ועמ"ש מזה לי"ם ס"ק כ"ח : כ במטבע אל אפי' דינר זהב דהוב פטור אי"ל כדב
בזה וכתב ז"ל ואפ"ל תבעו בדינר זהב דהוב והודה לו בכסף שוה אפי' דינר זהב עכ"ל ומשום דפשוט הוא מ"ה דמיניו המחבר : לדינר כסף
ובמטבע בסתמ' שוה

ו ט (ה) שבועת (ו) היסת נמי משביעין
אותו אפילו על שוה פרוטה :
ז באין מודה מקצת חייב י עד שיודה ממין
* הטענה כיצד תבעו כור חטים או כור תבואה
והודה לו יא (ז) * בלתך (פירוש אפי כור אחות
ע"ר סאים) יב קטנית פטור יג אבל אם
תבעו בכור פירות והודה לו בלתך קטנית חייב
שהקטנית בכלל פירות :
ח לא תבעו בדבר מסויים אלא יד אמר ליה
שוה מנה יש לי בידך מכל מה שיודה לו חשיב
שפיר ממין הטענה שכל דבר הוא בכלל שוה (ח)
אבל אם תבעו מנה מדבר מסויים והודה לו בשוה
(חצי) מנה לא חשיב ממין הטענה :
ט קתבעו דינר כסף או דינר זהב כאילו תבעו שוה
דינר כסף או שוה דינר זהב (ט) ובכל מה
שיודה לו חשיב ממין הטענה ודוקא כשתבעו מטבע
היוצא בהוצאה דהא אמרינן בסתמא שוה דינר קאמר
לפי שארם עשוי לשום כל דבר במטבע ל אבל תבעו
ליטרא זהב מ או מטבע שנפסל ואינו יוצא בהוצאה
לא חשיב כאילו תבעו שוה וכן אם תבעו ת דינר זהב
זהוב כלום' טבוע' יש לי בידך לא חשיב שוה דינ' (י)
אף על פי שיוצא בהוצאה אלא דינר דוקא קאמר טו
ח ואפילו הודה במטבע של חצי דינר לא חשיב ממין
הטענה :
י הא דאמרינן שאם תבעו דינר כסף (יא) או
דינר זהב כאילו תבעו שוה דינר כסף או שוה דינר
זהב כ יש אומרים טז דהני מילי במלוה אבל
בפקדון דוקא קאמר דינר זהב ולא שוה דינר ג ויש מי
שחולק ואומר שדין הפקדון שוה לדין המלוה :
יא ל תבעו מאה דינרים יז ממטבע פלונית
והשיב אין לך בידי אלא חמשים ממטבע אחר
לא חשיב ממין הטענה האלא א"כ יאמר לו נתתי לך
יח דינר זהב לאחליפו במטבעות (יב) (לו
מכרתי לך סחורה בעד מעות) (כ"י בסס התרומות) והוא
אומר נתתים לך חוץ ממטב' אחת אבל בענין אחר לא
מחייב יט ואפילו תבעו דינר זהב (זהוב) והודה
לו כ במטבע של חצי דינר זהב (זהוב) :
יב ז תבעו ב' דבריס כגון חטים ושעורים והודה לו
באו'

(ה) ל"ל דאפי' אינו מודה אלא בקצת כמו' ל"ל כדף פ"ו : (יא) עיין בתשו' מהרש"ל בספר ג' סי' ע"ה : (יב) לו מכרתי לך סחורה בעד מעות ממטבע פלוני' והוא אומר כתתי לך חוץ ממטבע' הרא"ש והר"ן בסס הרמב"ן ה סס

בסס הרמב"ן ס עוד בסס דטיטו הלי ואפי' אם כן מייב ש"ל בעד אחד מפתבלא מכחישו דהא טעמא הוא דחייב ע מזכה מזוז לכל מקו' בסנים מחייבין שבועות אותו ממון עד ל' מחייבו שבועה ובלתי' בס"ם ופוסקים : ונם בשבועת שוטרים נראה כהפמ"ע זה תרי דכיון דכלים כל אחו מקושרין הן מיעוטו ניכה אם כן נם לענין ס"ם דיכא מ"ה דרשיקן הכי' מיהו להרל"ם ומיעתו ג"כ מיניה בעינן שיהא הכלי ס"ם ובס"ם דבעינן שוה' פני אף בשבוע' שוטרין ולא קאמר לו מזה שבעבו דבעי כפירה שתי כסף אלא מ"מ) ס אם בממון וכן משמ' בהרל"ם והר"ן במזכה בס"ם אם דכסף או כלים מדרש צ טור כ"כ כמו לענין שומר שכר ע"ם ודו"ק : הרל"ם והר"ן (ה) שבועת היסת כו' כן אפלוגתא דל' כתב הטור בשם רב הלי והסכים ושמואל עמו ודברי רב הלי הם בספר בכפירת משפטי שבועות דף ו' ע"א סוף הטענה אם שער ל' ורים שערב' דף ו' ע"ב : היא שתי כסף (ו) היסת כו' ודעת ומתן ה"ר יצחק והר"ן והמרדכי שעליהם אם דלריך שתי כסף : מיהו דעת ה' דף מ' ע"א המגיד בפ"ג מה' מלוה נראה ק אם סי"ל בפזיטו' כדע' רב הלי הטור מזכה דף לא ומשמע אם מדבריו בפשיטות ע"ב וכדמפר' שגם דעת הרמב"ם כן והבאתי לה רב כולה דבריו לעיל סי' כ"ל ס"ק ד' ע"ש : מתני' אוה ולענין הנשבעין והטענין עיין וכו' אם סוף מ"ש לקמן סי' פ"ט דף לט וכ"כ סעיף א' : (ז) בלתך קטנית הרל"ם והר"ן כו' ויין ותמרין יין מין אחד הם אם בשם לענין הולאה כן הוא בפירשב"ם הרמב"ן פ' המוכר את הספינה דף פ"ה דבפלוגתא ריש ע"ב : (ח) אבל אם דשוה נמי תבעו מנה מדבר מסוי' והודה קי"ל כרב לו בשוה חצי מנה דבר מסוי' אחר ר אם בגמרא לא תשיב כו' : (ט) ובכל אליבא דרב מה שיודה לו כו' עיין מ"ש לקמן וכפירש"י סעיף י"ג : (י) אע"פ דכיון דשבעו שיולא בהולאה כו' עיין בתשו' מבקר ולקי דיוקא קתני (יא) לו דינר זהב כו' דיוקא קתני קפוקה בעד מעות ממטבע פלוני' והוא אומר כתתי לך חוץ ממטבע' ש"כ הרא"ש והר"ן בסס הרמב"ן ה סס

לכ"ע לריך ב"ם אף בכלי כיון שבועה דעד ל' כיון בשבועת שומרים ואין דבריו נכונים בשבועה דעד ל' דהא כיון דחייב שבועה בא"מ בכפר כלי אחיכו ב"ם אלא' דקיי' אלא הודה לו כאן עדיים שחייב לו כלי אחיכו ב"ם וכ"כ הר"ן להדיא דבכלי' נוקקין לפקות מפ"ם ואחכי אם כן מייב ש"ל בעד אחד מפתבלא מכחישו דהא טעמא הוא דחייב ע מזכה מזוז לכל מקו' בסנים מחייבין שבועות אותו ממון עד ל' מחייבו שבועה דף לא ע"ב ובלתי' בס"ם ופוסקים : ונם בשבועת שוטרים נראה כהפמ"ע זה תרי דכיון דכלים כל אחו מקושרין הן מיעוטו ניכה אם כן נם לענין ס"ם דיכא מ"ה דרשיקן הכי' מיהו להרל"ם ומיעתו ג"כ מיניה בעינן שיהא הכלי ס"ם ובס"ם דבעינן שוה' פני אף בשבוע שוטרין ולא קאמר לו מזה שבעבו דבעי כפירה שתי כסף אלא מ"מ) ס אם בממון וכן משמ' בהרל"ם והר"ן במזכה בס"ם אם דכסף או כלים מדרש צ טור כ"כ כמו לענין שומר שכר ע"ם ודו"ק : הרל"ם והר"ן (ה) שבועת היסת כו' כן אפלוגתא דל' כתב הטור בשם רב הלי והסכים ושמואל עמו ודברי רב הלי הם בספר בכפירת משפטי שבועות דף ו' ע"א סוף הטענה אם שער ל' ורים שערב' דף ו' ע"ב : היא שתי כסף (ו) היסת כו' ודעת ומתן ה"ר יצחק והר"ן והמרדכי שעליהם אם דלריך שתי כסף : מיהו דעת ה' דף מ' ע"א המגיד בפ"ג מה' מלוה נראה ק אם סי"ל בפזיטו' כדע' רב הלי הטור מזכה דף לא ומשמע אם מדבריו בפשיטות ע"ב וכדמפר' שגם דעת הרמב"ם כן והבאתי לה רב כולה דבריו לעיל סי' כ"ל ס"ק ד' ע"ש : מתני' אוה ולענין הנשבעין והטענין עיין וכו' אם סוף מ"ש לקמן סי' פ"ט דף לט וכ"כ סעיף א' : (ז) בלתך קטנית הרל"ם והר"ן כו' ויין ותמרין יין מין אחד הם אם בשם לענין הולאה כן הוא בפירשב"ם הרמב"ן פ' המוכר את הספינה דף פ"ה דבפלוגתא ריש ע"ב : (ח) אבל אם דשוה נמי תבעו מנה מדבר מסוי' והודה קי"ל כרב לו בשוה חצי מנה דבר מסוי' אחר ר אם בגמרא לא תשיב כו' : (ט) ובכל אליבא דרב מה שיודה לו כו' עיין מ"ש לקמן וכפירש"י סעיף י"ג : (י) אע"פ דכיון דשבעו שיולא בהולאה כו' עיין בתשו' מבקר ולקי דיוקא קתני (יא) לו דינר זהב כו' דיוקא קתני קפוקה בעד מעות ממטבע פלוני' והוא אומר כתתי לך חוץ ממטבע' ש"כ הרא"ש והר"ן בסס הרמב"ן ה סס

אמלוה ולא אזומרין וכו' ס"ל כיון דעיקר פרשה קיימי בזומרין
קלי כמו אזומרין ועכ"ר אם כתבתי יותר מילתא בטעמא ע"ם וכן
עיקר וע"ל ס"ם רס"ה דפסק המחבר בעמו כן ע"ש : ט
שבועת היסת כו' דכיון דקכתיב תקנהו אלא יגזול א' לחבירו א"כ
אכ"ל דבר שחשוב ממון להיותו
פרוטה תקנהו : י על
שיודה ממון הטענה דכי הוא זה
תרי מינוטי כיצהו מ"ה דרשיקן
ג"כ מיניה דבעינן שיודה לו מזה
טענה : יא בלתך קטני'
גבר תבוקת תבואה נקש דוחק
קטנית דאלו אחר תמצה מיני דגן
בכלל תבואה בהו אבל בגד
תבעו כור חטין אם הודה לו
בעורין לו כמיני דגן ג"כ אינו
ממין הטענה וכמ"ש בסמוך בי"ב
וי"ה כתבתי בפרים דעיקר
הגירסא היא והודה לו בלתך
שעורין לו קטני' ע"ש ולא הבי' :
יב קטנית פטור פי' פטור
מ"ל דמודה מקצת דבזה אינו
כלן ובסמוך בי"ב יתבאר דפטור
גם מקטנית ע"ש ועפ"ר : יג
אבל אם תבעו בכור פירות
ובכ"י סוף המחבר ס"ה אם
תבעו כור חטים ואמר אינו יודע
אם קטנית אם חטין אם שעורי
ע"ש ועיין בכ"ז : יד אל
שוה מנה כו' בסעיף שאחר זה
יתבאר דחתם מנה ג"כ כוונתו
לשוה מנה : טו ואפי'
הודה במטבע של מלכי דינרים
גדולים כלן ובדברי המחבר
במטבע של מלכי דינר דהוב
ולא בהיכא דא"כ בסמוך
בסי"ח אלא כלן לא בא אלא
לאלא בין תבעו בדינר היולא
בהולאה לזה אפי' הודה לו
במיני פירות ומקורה הי"ל ממון
הטענה דשוה כסף תבעו ובין
תבעו דינר זהב דהוב לזה אמרי'
דדוקא תבעו ולא לא תבעו'
הודה לו במקורה אם פירו' דלא
הוי ממון הטענה אלא אפילו
הודה לו בלתי התביעה מטבע לא הוי ממון הטענה ובסי"ח
קמל"ן הרבות' דאפי' התביעה והודאה הכל ממון דהוב מ"מ לא
הוי ממון הטענה ומטעם שכתבתי אם ואגב דכתב אם רבות'
דאפי' לא הזכיר בתביעתו דינר לחוד אלא אי"ל מאה דבריס
במטבע פלוני הכ"ל כיון דהזכיר מטבע אלא אפי' אל פלוני
ובדסבירא ליה לרמ"ם הטור בשמו קמל"ן דלא כתב כמו הא' רבות' בלבד דאפילו היתה התביעה מאה דבריס במטבע זהב דהוב מבריתא דיוק
והודה בתביה אל זהב דהוב לא הוי ממון הטענה' : טז דה"מ בתלוה כו' לכיון דמלו' להולאה בתבה דרך בכי אדם לחשוב בו דבר זהב דהוב וכו'
דהלוה בשוה דינר משא"כ בפקדון דלא נתן להולאה דרך לתבוע כעין מה שהפקיד ודוקא אחר : יז ממטבע פלוני' עמ"ש לפני' אם דף מ' ע"ח
זה דינר זהב לאחליפו כו' ואז אע"ג דאחר דנתן לו דינר זהב דהוב מ"מ מדקאחר לאחליפו א"מ דעיקר תביעתו א וכיאלו אם
בשוה היה : יח ה"ג אפי' תבעו בדינר זהב דהוב והודה לו במטבע אל אפי' דינר זהב דהוב ול"ל אפ"ם הי"ל כתבעו מנה גדולה אע"ג דהא
והודה לו בחטור קטנה דה"ל שני מינים כמ"ם בסמוך בסכ"ה ועמ"ש מזה לי"ם ס"ק כ"ח : כ במטבע אל אפי' דינר זהב דהוב פטור אי"ל כדב
בזה וכתב ז"ל ואפ"ל תבעו בדינר זהב דהוב והודה לו בכסף שוה אפי' דינר זהב עכ"ל ומשום דפשוט הוא מ"ה דמיניו המחבר : לדינר כסף
ובמטבע בסתמ' שוה

קלאחר ואפ"ה פטור והיינו טעמא דכיון דקיימו טעין דוקא ואיכא בשוה הי"ק אין לך כיוי בדוק' אלא אמי חייב לך אפי' דינר אם אינו אמר לך בסתמא
טעון שוה כסף כל מה שיהיה בתבע חייב דהוי הולאה ממון הטענה אפי' לך דבר אחר שוה כסף ב טור סי' ל"ח וכ"ב הרל"ם והר"ן שם בסס הרמב"ן
וכ"כ הרמב"ם שם דין ח' ג הר"ן ולדעתו שם ד בסס ר"ח וכ"ב הרמב"ם שם וכתב ה"ם שלזה הסכימו הרמב"ן והרשב"א ה חוקיאתא דל"ח שם ריש דף
מ' וכפי פירושו וכן פי' התוס' שם ומע"ג דהאי שיטוא הוא אליבא דשמואל ואמן קי"ל כרב מ"מ ע"ב לא אלינו אלא אמתיתא לכל בענין דין
אם שוויה דמנאלר כמ"ם בסעיף ט' ז מיהר' דרב בתמן אמר שמואל שם סוף דף לא וכ"ב הרי"ף והרל"ם דהא רב פסק דהוא בתרא פסק כוותיה וכן
מסמע בריש מציעא (ריש דף ה' מהא דמסקי ל"ב דשעבו כלים וכו' וכ"ב התוספות שם) והרמב"ם שם בפ"ג מה' טוען דין ג'

טורי זהב

מפסוק כסף לו כלים והיכא דנלי גלי נמלא דבע"ל מודה הרל"ם לרמב"ם לדריך פמש' ולא בעינן כ' כסף כבע"ל :
סעיף ז שבועת היסת מש"כ בשבועת הדיינין שהיא בעין אל תורה בסי' כ"ג בעינן אמי כסף :
סעיף ט ואפילו הודה במטבע נם בטור כתב כך אבל אין שם מקום לקייתו דהא דבר זה הוא פלוגתא דרש"י ור"ת הוא דלפרש"י אפי' אחרה בשל
כסף הוא מדין הטענה כמ"ם הטור אל"כ דכל מטבעות אחת הן ואל"כ אמאי כתבן הטור כאן • ולבע"ל דאינו ריהטא דרבינו
הטור כמשך כאן אחר סידור דברי' ברמזים דשם כתב הפלוגתא ואל"כ הלי ואפי' כו' :
סעיף י"ב ולפיכך אם יש עדים אבל הרמב"ם ס"ל בפ"ע דנקוקי ממון דבכמ' שיש עדים לא פטרי' הודה לו בשעורים וכמ"ם שם מנאי מזכה בשתו
ותחכמי על המחבר אלא הביאו• ע"ש ואם כו' כ"ע דברי הרמב"ם הללו דאין יש הוכחה ברורה שחלק לו השעורין
מה תועיל התביעה ואי אין הוכחה ברורה אמתלא לו בלא תביעה כמו מה"ל לאפקועי ע"ב קום אל זה ובסעי' ו' אכתוב מזה הבע"ל :

שפתי כהן חשן משפט פח הלכות טוען ונטען מאירת עינים

לקת: (יג) תבעו קטים כו' פטור אף מדמי שעורים היינו כשתבעו התובע ברישׁ קטים אבל אי עצמו אמר חייב לשלם לו שעורי' לכ"ע ולא שייך לומר כאן שהולה לו התובע לו מתל לו לו שהשטה בו התובע וכ"כ הכ"מ ס"פ המניח ומביאו כ"י והוא מוכרח בס"פ גבי הא דקאמר התם אלא דאמר ריש אמא ומזיק ברישׁ ע"ב: (יד) ויש מי שאומר שהטעם כו' לשון הסמ"ע לאפוקי מדעת הרמ"ה שכתב הטעם משום דהולאתו שהולה בשעורי' לא הולאה היא דכתחייב עלה היינו דלא אמר לתם עדי וגם לא הולה בפני ב"ד כו' ואין דבריו נכונים דהא בהולה בפני ב"ד עסקינן בס"ם ומ"ם הרמ"ה אי"כ בפני בית דין ותבעו והולה לו דלמה לומר לאפוקי הכא דלא הוא תבעו והולה לו היינו שזה תבעו קטים וזה הולה לו בשעורים ולא תבעו בשעורים וק"ל ולולי ט"ם יש בסמ"ע ולקמן העליתי כדברי הרמ"ם בראיות ברורות: (טו) שהטעם כו' ולפיכך אפי' יש עדים כו' קשה לי על המחבר דלקמן סימן ת"ג כתב בשתם כדברי הרמב"ם דבים חייב עדים ולא הבית שם חולק ואפשר ס"ל דאוקא התם חייב בשיש עדים משום דהעדים לוכם יודעי' איזה הויק א"כ לוכם מכחישי' אותו וה"ל בטובעו קטים ועדים מעידי' שיש לו קטים או שעורים דמחויב לשלם לו עכ"פ שעורים שהרי התובע אומר לוי אומר שהעדים מעידים על קטי' כדברי ואם אתה אומר שמעידי' על שעורי' תן לי לכל הפחות שעורים אבל הכא כיון דהוי כאלו הולה שלא הלוה לו שעורים והולאתו משוכה יותר מן' עדים א"כ מה שמעידי' העדים שהלוה לו שעורים בטל הוא כיון שמכחשו את העדים דאדם נאמן על עצמו יותר מן' עדים אבל אין זה עיקר וכבר העליתי לקמן דבעדים חייב בכל ענין ועיקר הטעם משום שיכול לומר משטה הייתי: (טז) דקשיב כאלו הולה כו' ולפיכך אפילו יש עדים כו' המחבר לכולא סוגיא מיירי אפי' יש עדים והסיג על הרמ"ה שכתב הטעם דיכול לומר משטה הייתי בך (כלומר בתוספתא הולה אפי עצמו יכול לחזור בו כו' ואחריו כתב הטור ותמה"ל שם בפרק המניח סימן ל"ד וכ"כ הבעה"ת שער ז' מ"ב אבל הבית שם שהרא"ש ז"ל כתב אלא אמרו פטור' משעורים אלא בשאמר הנתבע אחר שהולה בשעורים אין לך אלא קטי' ולא שעורי' ומשתא הייתי בך אבל אם עומד חייב בשעורי' עכ"ל וכ"כ בתשו' הרמב"ן סימן קי"ז בשם הראב"ד וכן מבואר בסוף תשו' הרמב"ן שם אלא אמרי' הולא' בע"ד כך' עדים אמי אלא בתבעו מבירו וע"ש וקיימו סברת הרמ"ה (וכן משמע בהלכות גדולות דף קי"ו ע"ג שכתב בטענו לו קטים והולה לו בשעורי' פטור דמה שטענו לא הולה לו ומה שהולה לו לא טענו תני בתוספתא הולא' בע"ד כך' עדים אמי עצמו יכול לחזור בו שהפה אחבה הוא הפה שהתי' עכ"ל ומדמייתי לתוספתא' הכא משמע דטעמא בחטי' והולה לו בשעורים הוא משמע לתוספתא שיכול לחזור בו וכמ"ש הרמ"ה) וכן מבואר מדברי הראב"ד בהשגות פ"ה מה' שואל שהלוה לקמן סעיף י"ו ומדברי ה' המ"ם וא"כ בשם עדים על השעורים חייב וכן מבואר מדברי הרמב"ם ס"ט מה' גזלה ממון והראב"ד הם כדברי הרמ"ה (ובב"ו כתב ז"ל ומבואר הדבר שדברי הראב"ד הם כדברי הרמ"ה שכתב הרא"ם והכך דוקא שלא בראו בריהם עכ"ל ואני אומר אדרבא נראין דברי הראב"ד והרמ"ה וכן דעת הרמב"ם ושאר הרבה פוסקים וכמו שאוכיח לקמן):

כא וכשבע על השאר פי' ב"ד כיון דבשניהן תבעו בטעם אי' והרי הוא' לו מקצת טענתו: **כב** אבל תבעו חיטין כו' פטור בראה דמ"מ בריך לשבע היסת וכמ"ש לי' מ' רכ"ו ס"ד ובסי' ת' ס"ד ומשום דלא גרע מאחר בסיר' דבשבעין עליה היסת:

כג ויש מי שאומר שהטעם כו' יעד ולפיכך אפי' יש עדים כו' מ"ם ויש מי שאומר כו' הוא לאפוקי מדע' הרמ"ה שכתב דטעם אחר הוא משום דהולאתו שהולה בשעורי' לא הולאה בחטי' ולא ס"ל טעמא דמחיל ליה ורש"י וסתו' ולא ס"ל טעמא משום דכיון דתבעו בחטין והולה לו על השעורין ולא ס"ל לא אמר ולהמחב' להזכיר לי' מחילה כיון דכתבו טעם דמודי ליה ונם הוי דכתבי דמחיל ליה כתבו בלהו כיון לאודי ליה אלא כולם ס"ל בזה שזה דמחלא תבעו בשעורין בראה לאודי ליה אלין בידו שעורין ומחיל לא הוה מחילה ומ"ה אפי' בלו עדים על השעורי' פטור ולא תמה עליהו הרמ"ם אלא שכתבו דבריהן ומשמע דס"ל דאפי' לא תבעו בחטין לאודו בלאותו שעה שהלוהו פטור משעורים וזהו תמיה בעיני ועפ"ר ולוק: **כד** ומה שכתב כאלו הולה התובע פי' כאלו הולה לו התובע ובס"ק כתוב כן בפירוש כאלו הולה לו התובע: ואם

כא אבל אם תבעו קטים כו' פטור אף מדמי שעורים היינו כשתבעו התובע ברישׁ קטים אבל אי עצמו אמר חייב לשלם לו שעורי' לכ"ע ולא שייך לומר כאן שהולה לו התובע לו מתל לו לו שהשטה בו התובע וכ"כ הכ"מ ס"פ המניח ומביאו כ"י והוא מוכרח בס"פ גבי הא דקאמר התם אלא דאמר ריש אמא ומזיק ברישׁ ע"ב: (יד) ויש מי שאומר שהטעם כו' לשון הסמ"ע לאפוקי מדעת הרמ"ה שכתב דטעם משום דהולאתו שהולה בשעורי' לא הולאה היא דכתחייב עלה היינו דלא אמר לתם עדי וגם לא הולה בפני ב"ד כו' ואין דבריו נכונים דהא בהולה בפני ב"ד עסקינן בס"ם ומ"ם הרמ"ה אי"כ בפני בית דין ותבעו והולה לו דלמה לומר לאפוקי הכא דלא הוא תבעו והולה לו היינו שזה תבעו קטים וזה הולה לו בשעורים ולא תבעו בשעורים וק"ל ולולי ט"ם יש בסמ"ע ולקמן העליתי כדברי הרמ"ם בראיות ברורות: (טו) שהטעם כו' ולפיכך אפי' יש עדים כו' קשה לי על המחבר דלקמן סימן ת"ג כתב בשתם כדברי הרמב"ם דבים חייב עדים ולא הבית שם חולק ואפשר ס"ל דאוקא התם חייב בשיש עדים משום דהעדים לוכם יודעי' איזה הויק א"כ לוכם מכחישי' אותו וה"ל בטובעו קטים ועדים מעידי' שיש לו קטים או שעורים דמחויב לשלם לו עכ"פ שעורים שהרי התובע אומר לוי אומר שהעדים מעידים על קטי' כדברי ואם אתה אומר שמעידי' על שעורי' תן לי לכל הפחות שעורים אבל הכא הכא כיון דהוי כאלו הולה לו שעורים והולאתו משוכה יותר מן' עדים א"כ מה שמעידי' העדים שהלוה לו שעורים בטל הוא כיון שמכחשו את העדים דאדם נאמן על עצמו יותר מן' עדים אבל אין זה עיקר וכבר העליתי לקמן דבעדים חייב בכל ענין ועיקר הטעם משום שיכול לומר משטה הייתי: (טז) דקשיב כאלו הולה כו' ולפיכך אפילו יש עדים כו' המחבר לכולא סוגיא מיירי אפי' יש עדים והסיג על הרמ"ה שכתב הטעם דיכול לומר משטה הייתי בך (כלומר בתוספתא הולה מפי עצמו יכול לחזור בו כו' ואחריו כתב הטור ותמה"ל שם בפרק המניח סימן ל"ד וכ"כ הבעה"ת שער ז' מ"ב אבל הבית שם שהרא"ש ז"ל כתב אלא אמרו פטור' משעורים אלא בשאמר הנתבע אחר שהולה בשעורים אין לך אלא קטי' ולא שעורי' ומשתא הייתי בך אבל אם עומד חייב בשעורי' עכ"ל וכ"כ בתשו' הרמב"ן סימן קי"ז בשם הראב"ד וכן מבואר בסוף תשו' הרמב"ן שם אלא אמרי' הולא' בע"ד כך' עדים אמי אלא בתבעו מבירו וע"ש וקיימו סברת הרמ"ה (וכן משמע בהלכות גדולות דף קי"ו ע"ג שכתב בטענו לו קטים והולה לו בשעורי' פטור דמה שטענו לא הולה לו ומה שהולה לו לא טענו תני בתוספתא הולא' בע"ד כך' עדים אמי עצמו יכול לחזור בו שהפה אחבה הוא הפה שהתי' עכ"ל ומדמייתי לתוספתא' הכא משמע דטעמא בחטי' והולה לו בשעורים הוא משמע לתוספתא שיכול לחזור בו וכמ"ש הרמ"ה) וכן מבואר מדברי הראב"ד בהשגות פ"ה מה' שואל שהלוה לקמן סעיף י"ו ומדברי ה' המ"ם וא"כ בשם עדים על השעורים חייב וכן מבואר מדברי הרמב"ם ס"ט מה' גזלה ממון והראב"ד הם כדברי הרמ"ה (ובב"ו כתב ז"ל ומבואר הדבר שדברי הראב"ד הם כדברי הרמ"ה שכתב הרא"ם והכך דוקא שלא בראו בריהם עכ"ל ואני אומר אדרבא נראין דברי הראב"ד והרמ"ה וכן דעת הרמב"ם ושאר הרבה פוסקים וכמו שאוכיח לקמן):

כב אבל תבעו חיטין כו' פטור בראה דמ"מ בריך לשבע היסת וכמ"ש לי' מ' רכ"ו ס"ד ובסי' ת' ס"ד ומשום דלא גרע מאחר בסיר' דבשבעין עליה היסת:

כג ויש מי שאומר שהטעם כו' יעד ולפיכך אפי' יש עדים כו' מ"ם ויש מי שאומר כו' הוא לאפוקי מדע' הרמ"ה שכתב דטעם אחר הוא משום דהולאתו שהולה בשעורי' לא הולאה בחטי' ולא ס"ל טעמא דמחיל ליה ורש"י וסתו' ולא ס"ל טעמא משום דכיון דתבעו בחטין והולה לו על השעורין ולא ס"ל לא אמר ולהמחב' להזכיר לי' מחילה כיון דכתבו טעם דמודי ליה ונם הוי דכתבי דמחיל ליה כתבו בלהו כיון לאודי ליה אלא כולם ס"ל בזה שזה דמחלא תבעו בשעורין ומחיל לא הוה מחילה ומ"ה אפי' בלו עדים על השעורי' פטור ולא תמה עליהו הרמ"ם אלא שכתבו דבריהן ומשמע דס"ל דאפי' לא תבעו בחטין לאודו בלאותו שעה שהלוהו פטור משעורים וזהו תמיה בעיני ועפ"ר ולוק: **כד** ומה שכתב כאלו הולה התובע פי' כאלו הולה לו התובע ובס"ק כתוב כן בפירוש כאלו הולה לו התובע:

כא אם מהם חייב ל יתן לו מה שהורה לו **כא** ונשבע על השאר **כב** אבל תבעו חטים והורה לו בשעורים פטור אף מדמי שעורים **כג** (יד) ויש מי שאומר שהטעם משום (טו) שהטעם משום (טז) דחשיב **כד** כאילו הורה התובע שאינו חייב לו שעורים ולפיכך אפילו יש עדים על השעורים פטור דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי:

הגה

באר הגולה

ח מיימון דרב' בר כתן ב"ק דף ל"ה ע"ב וכתבו הרי"ף והרא"ש בפ' שבועת הדיינים וכ"פ הרמב"ם שם ס"ב פירש"י והתוספות שם ועיין בסעיף י"ל לטור סי' ל"ד בשם הי"ת בשאר ז'

באר הגולה

שפתי כהן חשן משפט פח הלכות טוען ונטען מאירת עינים

פטור ואפילו יש לו עדים שיש לו כיסו לו חטים לו שעורים ואין יודעים איזו מהם מחטים פטור חטים המע"ה ומשעורים כמו כן שהרי הודה התובע שאין לו כיסו אלא חטי' כדפירש הרא"ש ובעה"ת ומכיון כ"י וכן פ"ל בלחם לדעת הרא"ש ובעה"ת ומיימו' אכל הוא תמוה מאד ואינו עולה על הדעת אבל אפילו בכופר ואומר להד"ם אינו עולה על הדעת איפטר משעורי כיון שהעדים מעידי' שעכ"פ חייב לו שעוריס וכן אפי' אין כאן עדים אבל והוא מודה שהיה חטי' לו שעורים אינו עולה על הדעת איפטר אף משעורים וכמ"ש לקמן סעיף י"ז וכל שכן כשטוען לתכיבו הלויתיך חכית גדול חטי' וחכית קטן שעורי' ועדים מעידים שהלוה לו כאותו שעה שתי חכית חכות אל' חטים וא' שעורי' אך שאין יודעים אם חכית גדול חטי' וקטן שעורי' לו להיפך וכי יעלה על הדעת בזה איפטר לגמרי אלא פשיטא שחייב לשלם לו עכ"פ חכית קטן חטים וחכית גדול שעורים ומי שיתכוון כעין שכלו ורלה שהדברי' ברורי' כן:

ועוד קשה לי לשטת הרא"ש ומיימו' הא דפריך בש"ס תנן היה ת"ח וא' מועד הכיוס אומר מועד היוס אל הנגדול ותם את הקטן המוזי' מע"ה הא לא מייתי ראיה שקיל כדאמר מזוק ואמאי הא חטים ושעורים מיכו' ומשמע דאמועד כמי פריך ליפטר אף לשלם מה שחודה שמועד הוזק את הקטן. ואע"פ שכתב הכי"ם התכיח ול"ל ובכל דאמר מועד הוזק את הקטן אפי' בדליכ' סהדי מאלם דמועד משלם כוס אלם מן העליה ומחוכת הוא הלכך משלם על פי עצמו ולא דמי לשעבו חטים והודה לו בשעורים אכיון דיוס שוגבו מזקי גדול ומזיק חודה לו בכוסף קטן מן העליה ל"ל כשוגבו דמי עבד גדול והלה חודה לו בדמי עבד קטן כדאיתא פ' האומל וכן כתב הרמ"ה עכ"ל ולדבריו ל"ל דלא פריך אמועד מכל מקום פשט' דש"ס לא משמע הכי אלא דכמועד הוזק את הקטן כמי הוי בש בבי חטים והודה לו בשעורים וכ"כ הרא"ש והרמב"ם והמחבר לקמן סי' ת' סעיף ד' וכ"כ הטור נופיה בהדיא לקמן ס"ס ת' דפטור לגמרי וכן כתבה לדבריו מדברי מהרש"ל (דף ק') בשוגבו דמי עבד גדול והלה חודל תיקשי הך דהאומל (דף ק') בשוגבו דמי עבד גדול והלה חודל אי בדמי עבד קטן אמאי חייב כי היכ' דהכ' בחוזר דמשלם מן העליה מחון גחור אחרינן דהוי כחודה לו מחל לו מחקר אלא תבעו מחון אל בזקי קטן ס"ה בדמי עבד קטן נמאל הכי (ואפשר שהם מפרשי' הך דפ' האומל כת"ש רש"י לו כת"ש התוספות שם אבל כבר כתבתי לקמן סי' כ"ס סעיף ג' ס"ק ט"ו שכתבה שנם רש"י והתוס' חודי' לזה לדיק' ע"ש ודו"ק):

אלא ואלו כולא סולא מיירי בלא עדים ואין הטעם מזוק חודלה לו מחילה אלא שייכא כאן חודלה לו מחילה שהרי לדבר הוא תובע יותר אלא עיקר הדברים הם כמ"ש הרמ"ה ומיימו' דשמא דרכה בר כתן מזוק שהשה בו שלא השיב על תביעתו ופריך הש"ס אפיר דהא ע"כ לא"ל בלא כוקא מחוכת מיירי מתכיתן אפי' בלא עדים דהא מתכיתן מתחת אפי' אלא לא"ל בלא כוקא קנסא מ"ל דמיירי בעדים מזוק דאלו הכי פטור מזוק דחודה בקנס פטור דכשלחת לא"ל בלא כוקא קנסא לא פריך התכת לפרש דבים עדים מיירי דזה א"ל לפרש כאן דפשיטא דבכל דוכתא בקנס בעדים מיירי אבל לא"ל בלא כוקא מחוכת פטוס' דמיירי התכת בלא עדים דאי בעדים הי"ל לפרוזי וא"כ פריך פטור לא"ל בלא כוקא מחוכת ליחת מיהו תיובתא דרבה בר כתן דודאי אף מ"ל בלא כוקא מחוכת חודה לרבה בר כתן והא לרבה בר כתן יכול לטעון משטה הייתי ואפי' כדאמר חזיק לא לשקול:

ומה שהקשה הלחם משנה דאמאי לא מקשה דתחת דש"ם בבוא פרק קמא לחלן לאמר בלא כוקא קנסא מהני בבי דמתני' עכ"ל פשיטא דבלאו הכי כמי לא"ל ולא דק הלחם כוה דלדרבה לדוחיה פשיטא ל"ל מידי דאיכו בלאו הכי מוקי מתכיתן בעדים ואסכן לרבה בר כתן כמי לא הוי תיובתא אלא דכולא שקלא ושריא דהכא הייכו לא"ל בלא כוקא מחוכת וכ"ל לענין חטים ושעורים וכתו שכתב בכ"י ס"ס התכיח. ונמצא גם מה שהקשו מהרש"ל והלחם דבלא בלא כוקא דחוזק אולא לא כהלכת אליבא דא"ל בלא כוקא מחוכת כו' לא קשה כלל. דהש"ס פריך דאיך יהיה המ"ד בלא כוקא מחוכ' כנד המתכיתן אם לא שאמר דפליג על רבה בר כתן וא"כ לא"ל בלא כוקא מחוכת ליחת מיהו תיובתא דרבה בר כתן (וא"כ אפי' מ"ד בלא כוקא קנסא יהיה כנד רבה בר כתן דהא לא פליגי כהא ודוק) וכהלכ' אשכחן שוכי בש"ס דפריך אמ"ד מתכיתן אף בלא קיימא לן כאותו מ"ד ואפי' לא בפקא מיכ' מידי מכל שכן הכא דאיכא כ"מ לענין חטים ושעורים וזה ברור. ונם שאר הקושיות שהקשה בס' לחם משנה הש"ס המתכיתן אפי' בים עדים וכיוצא בלא"ע לא"ל דפשיטא לתכיתן מיירי בכל נוכאפי' בלא עדים אלא לענין קנס בעי עדים וכמ"ש וזה ברור ושוב דהא בריטא בלאומר לא כי אלא בבלא לקה ואלו מיירי בלא עדים אלא בעדים ניחזי מאי

קאמרי ואם כן מסתמא סיפא כמי מיירי דומיא דריטא בלא עדים וכ"ז ברור:

ועוד אכי לומר לאמם אחקו ה' המגיה ואכ"י לומר דסוגיא דחלא לא"ל בלא כוקא מחוכת אלא אפיר ל"ל דאלא כמי לא"ל בלא כוקא קנסא ומיירי אפיר בלא עדים דהא פשיטא דמתכיתן מיירי מסתמא בלא עדים אלא מאוס קנס גריך עדים וא"כ מאכתא לא כשתובעו גדול הוזק והעמדתיך בדין ונתחייבת ע"מ עדים וזה לומר קטן הוזק ועליו כתחייבתי בדין ויהו הסתא ליכא עדים אלא דמ"מ חייב כיון שעמד בדין ואין זה דומה כלל לפרש המתכיתן כשלומר העמדתיך בדין להקשות אמאי לא מפרש התנא הא דכבר כתבתי דלא מיירי מדין מודה בקנס ופשיטא דמיירי בענין שיתחייב קנס מסתמא בכל נוכי מיירי בין לומר עדים לו ליכא עדים ונתחייב בדין. ואפשר שזהו שכלל דברי ה' המגיד ומכ"ז שכתבו דסיגיא אלא לא"ל בלא כוקא מחוכת ה"ה לא"ל בלא כוקא קנסא ועמד בדין:

והשתא לא"ל הא דפריך בש"ס מהמזיקין חטים והמזקין שעים דהכי פריך כיון דש"ס אינו מודה לו כפי מה שטען א"כ דקוי קמדתי ליה ויכול לטעון משטה הייתי כך ניחא הא דפריך התם מנזק לומר ברי ומזיק אמאי דפשיטא דהיכא דמזיק לו הכתבע צומר בטענתו ולומר ידע אני שחייב לך אבל אינו יודע אם חטים לו שעורים חייב בשעורים אף לרבה בר כתן וכמ"ש הרא"ש והרמב"ם והמחבר לקמן סעיף י"ז וכמ"ש שם אלא דפריך אמאי אקיל כדקאמר מזיק הא יכול מזיק לחזור בו ולומר משטה הייתי כך כיון דלא הודה לומתא ונם כיון דהודה כמה אלא אינה פריך לגמרי שהרי לא היה לו לידע וכמו שכתבתי לקמן סעיף י"ז לדעת הרא"ש והמחבר ומיימו' אבל אי לא הוי שנמאל תשום משטה היאך יעלה על הדעת כשהמזיק עצמו מודה אל' הזק רק שאומר אינו יודע אם גדול או קטן אז יודע אינו שחייב אני לך תבואה רק אינו יודע אם חטים לו שעורים איפטר לגמרי ומי שיתן לב להבין ירלה אמי אפשר לומ"כן אלא ודאי הדבר ברור כמו שכתבתי:

והשתא מי כיתא הא דפריך בש"ס מועד הוזק את הגדול והוא אומר מועד הוזק את הקטן דא"נ לדברי הנמוק וכן לדברי המזיק מחון גחור אמאי אם העליה לא דמי לשעבו דמי עבד גדול ותורה לו בדמי עבד קטן דהכי פריך כיון דשעמא דרבה בר כתן תשום דיתורא קדמתי ליה ויכול לטעון משטה הייתי כך א"כ הכא במועד מי כיון דמסתמא לא הוה המזיק אם ואינו יודע מהמזיק כלל (ומהמשנ לחדיא מדברי הרמב"ם פ"ט מה' נזקי ממון והטור והמחבר לקמן סי' ת' ע"ש והוא פשוט) והיה לו לטעון אינו יודע כלל משום הזק א"כ מאמא דמאי דקאמר מועד הוזק את הקטן ודאי דקוי קדמתי ליה היכא דליכא לברכה בר כתן כל מה דלא הוה אפשר לטעון כגון בשעורי' אלא תבעו בשעורים כי מודי ליה בשעורי' יכול לטעון משטה הייתי כך א"כ הכא כמי כיון אלא תבעו אתה יודע מהמזיק (ומה שכתב הרמב"ם והטו' לקמן סי' ת') ולא היה חשוב להודות כלל שהזיק את הקטן כמאמ דקוי קדמתי ליה ולא יטול אפי' כדקאמר מזיק כן כ"ל ברור:

ומקום הניח לי מן הפשיט בפירוש פוגיא זו בבבא זו הלאתת ובכורה לאחר בזה מתורן נ"כ מה שהקשו הגדולי' לקמן סעיף י"ז וכן מה שהקשו הגדולים לקמן סעיף י"ט וכמ"ש שם ע"ש:

מידו ודאי בשועבו הכיוס גדול היוס והוא מודה לו ואומר לו אמת גדול היוס אם טענן הכיוס אמת והמזיק ברי בכ"ג פשיטא דחייב המזיק עכ"פ כתו אלומר כדתוכת בש"ס הזה להדיא ולכאן לומר הכא דקוי קמדתי ליה כיון שהיה יכו' לטענן לא ידעתי כלל משום היוס לא שייך לומר דקוי קמדתי ליה ומשטה בו אלא כשמכחיש את הכיתן ואומר אלא כדברי לאו לאחריכן כיון שאומר אלא כדברי ואינו נותן מקום לדברי א"כ גם זה שחודה הנשה בו אבל בשאינו מכחישו כלל ודאי הודאתו הודאה נמורה היא ושוב אי' לחזור ולומר משטה הייתי וק"ל:

גם מ"ש מהרש"ל שם מי' ל"ל בסופו על הרמ"ה מ"ל ועוד דזה תמיה שפיר הודה' על התביעה מאחר שתבע לו בחשון שחשוב יותר ודאי לאו אלא שעמא דפיר' הוי שפיר הודה' בשקט' ע"כ ליתא לדבריו עכ"ל לא"ל דכיון שהודה לו מה אלא תבעו אין זה הודאה ואינו אלא כמפליגו בדברי' וק"ל:

והשתא ניחא כמי הא דמשני רחוי ליטול ואין לו הא כיון דאין לו אלא רחוי ליטול אם תפסו אין לו אם לא תפס אבל הוא דוקא דלא משמע הכי ועוד מדפריך בתר הכי והתניא הרי זה משתלם לקמן

דומיא דולאי תביעתו הוא אתה יודע אלא חייב לי אחר' ואינו אלא ל"ל אחה יודע אלא ל"ל שעורי' אחרי' ומה שהו' הכתבע בשעורי' השאל' הוא' ודאי קדמתי לי' ואי"כ הא בניחא כרי ומוזיק אמאי הא לא אמר ליה אתה יודע ואם טמ' דקוי קדמתי ליה:

בגמ' אכו הרמ"ם שם בפסקיו ל בגמ הרמב"ם שם דין י' וכתב ה"פ כן העלו ההלכות מהסוגיות אבל שם וכן פסקו הגאונים וכ"כ הכ"י וכן דעת הרמ"ם וכתב הכ"י *לפיכך תפס בעדים מהני

מן הגדול ולגדול מן הקטן ומשני דתפס אלמא דאמתי לא אמיק אדעתיה לתפס ועוד דכתר ה"בשקיל ושרי הכי מפומא ואם איתא הכי"ל בתר הכי בקטר כפתפס אלא ודאי מעיקרא מהדר לאוקמי מתני' אף כשלא תפס דגרלה לו קנת דוקא לאוקמי כשתפס וכל כמה דמני לשפוי בלא תפס עדיף הכא דאי מגבי הולאתו ואין לו כשחוזר מהולאתו ואומר משטה הייתי בך ופריך והתניא הרי זה משתלם כו' ומשמע בע"כ אל מוקן ומשני כשתפס כן כ"ל ברור: **ועוד** כ"ל דאף

הגה ואפילו יודע הכתבע שחייב לו הבעורים פטור לשלם לו (יז) דהוי כאילו מחל לו התובע ומתו שכתבאר לעיל סימן ע"ה ס' י"ל כן נראה לי (יח) ודלא כים מי שקולא. כ' ויש מי שאומר דדוקא בשא"ל חטים הלוויתיך (יט) ביום פלוני ובשער פלונית והלה אומר שעורים היו דאם איתא שהלוהו שניהם היה טוען על שניהם כיון דבבת אחת הלוהו אלא ודאי הודה שלא הלוה לו שעורים (אבל בלאו הכי דאי אייב (כ) דאין לחלק מוסף על שאר תלונות אם לא תבע אלא לקת (טור) **כה** (כא) לואם **תפס**

כה ואם תפס התובע כו' דכיון שהוא מוחזק יכול לומר יודע

יכול לומר אם שאלתי מדברי הבעורים אלא דבדי הבעורים פטור לשלם לומר אם אמרי רק תבעתי מה שאלתי מוחזק בו בידי רק תבעתי מה שהודיתי אלא משום דבעורים ולדי ותחייב לי שהרי יש לי עדים ולמה לי לתבעו במה שאין לי עדים רק אני תובעו במה שאין לי עדים • ולאיש לדברי מה"ם הרמב"ם פ"גמה' טוען דין ר' ח"ל כור חטים יש לי בידך אין לך בידי אלא כור שעורי' פטור אף מדמי שעורי' שהרי אומר אין לך בידי שעורים ובמלא זה דומה למי שאמר לחברו בכ"ל מכה לך בידי ואומר לו הלאחר אין לי בידך אין כ"ל דמתחייבין אותו לו כלום ואם תפס התובע דמי הבעורי' אין מוציאין מידו עכ"ל הרי לכתב נמי טעמא דהודה והרי הוא סובר דאם יש לו עדים חייב הפחות שבשניהם וכדמוכח להדיא מדברי פ"ם מה' נזקי ממון ומה"מ ה' המגיד שם אלא ודאי כמ"ש • שיהוי"ל בזה דהם דס"ל להרמב"ם פ"ט מה' נזקי ממון דבים עדים חייב היינו משום דהעדים אינם יודעי' איזה הזיק א"כ אינם מכחישים אותו וס"ל דטוענו חטים ועדי' מעידים שיש לו חטים או שעורים אבל אם עדים מעידים שהלו שעורים א"כ אין בידו הודה אין בידו שעורים הרי הכחיש העדים ובטל אותם וכמ"ש לעיל לדעת המחבר ומ"מ אין זה עיקר דפשט דברי הרמב"ם פ"ט מה' נזקי ממון משמע דבעדים בכל ענין חייב לשלם כפי מה שאומרי' העדי' וכן משמע מדברי הרב המגיד שם • מיהו י"ל דמ"ש הרמב"ם פ"ג מה' טוען שהרי אומר אין לך בידי שעורים כו' לאו עיקר טעמו דהודה אלא אין תבעו בשעורי' הרי כאומר אינו מבקש מאתך שעורים וא"כ זה שהודה לו בשעורים הולאתו לאו הולאה היתה ואין ב"ד יכולין לחייבו משום הולאתו כיון שהוא בטל בלא תביעה והיינו שכתב הרמב"ם ובמלא כו' אין ב"ד מחייבי' אותו ליתן לו כלום והיינו בשאם הרמ"ה תלע דע"כ הרמב"ם ס"ל דטעמא דרבה בר נתן אלא דקאמר ניחא ברי ומזיק שמא לכתי לימא דתיהוי תיובתא דרבה בר נתן אלא דבהא נמי אמר רבה בר נתן ואם"כ תיקשי על מ"ש הרמב"ם פ"ט מה' טוען בחטים וכמ"ש לעיל לדעת המחבר ומ"מ אין זה עיקר דפשט דברי הרמב"ם פ"ט מה' נזקי ממון משמע דבעדים בכל ענין חייב לשלם כפי מה שאומרי' העדי' וכן משמע מדברי הרב המגיד שם • מיהו י"ל דמ"ש הרמב"ם פ"ג מה' טוען שהרי אומר אין לך בידי שעורים כו' לאו עיקר טעמו דהודה אלא דמ"ש הרמב"ם פ"ט מה' נזקי ממון דבים עדים חייב לשלם אפילו אם אינם יודעי' אם הזיק א"כ אינם מכחישים אותו ודאי דטעמא דרבה בר נתן דאם אינם יודעי' אם הזיק

מדלא משני הש"ס לענין דתפס משמע דתפיסה לא מהני אלא בשני שוורים שהזיקו שם לו תביעה על שניה וכן הוא בתוספות ולאחריה
כמשך מהרש"ל ס"פ המניח סי' ל"ו ולפענ"ד עיקר כהרי"ף דלא אם תבר לאלא בזה ועוד דבשאל הש"ס משמע כי משני כשתפס דמתני'
לאיירי כשתפס ורבה בר נתן איירי כשלא תפס משמע דבהך מילתא דרבה בר נתן כמי תפס מהני אלא נראה דכי משני הש"ס דתפס
תו לא צריך לשנויי לענין דלענין הכי אלא לענין מתרן שפיר אפי' בלא תפס וכה"ג אשכחן שובי הש"ס דתנא

יודע אני בעצמי שלא הודיתי ולא מכלתי אלא שלא רציתי לתבוע הכל בפעם א': **כו** אין מוציאין מידו וכתב נ"י ס"ם המניח לאם קודם דהדר מהודאתו אפי' תפס בעדי' מהני אבל אם תפס לאחר שחזר מהודאתו מפקינן מיניה אלא

(כב) תפס התובע דמי השעורים אין מוציאין מידו: **כו** (כג) אין מוציאין מידו ולא ראוי ליטול ואין לו אמת שתוספות מפרשי' ראוי ליטול כשתפס ואין לו כשלא תפס אבל

הגה

דהא מעיקרא משני ראוי ליטול ואין לו אמת ליטול כמו ראוי ליטול ואין לו אמת שתוספות מפרשי' ראוי ליטול כשתפס ואין לו כשלא תפס אבל פשטא דש"ס לא משמע הכי דהא לא אמר אלא דבר אחר דתפס בעדי' ליה מבריתא דקתני הרי זה משלם כו' אלא ודאי כי משני ראוי ליטול ואין לו תו ל"ל לשנויא לענין:

ועוד לפענ"ד לייסב ברוותא משום דכי משני כשתפס הייני פשיטא שכתובא תופס כפי מה שרוצה להיינו כפי מה שתובעו בב"ד וא"כ בסיפא משני שפיר דתפס שניהם ורוצה להשלם משניהם כפי תביעתו ואמרי' המע"ה מאחר דתפס בעדים ולא אקיל משניהם רק כדקאמר מזיק אבל בריא כשאומר גדול הזיק אם כן אי תשלם דתפס את הגדול כפי מה שרוצה אם יועיל לו תפיסתו על הגדול להודאת הכתבא שמוד' בקטן הא תם שיכו משלם אלא מנופו כן נ"ל:

והנה הרא"ש כתב שם שהוא רוצים לייסב דברי הרי"ף דגבי גדול הזיק לא מהני תפיסת הקטן לתביעה שם לו על הגדול דתפס אם תפס את הקטן בפני עדים ואפי' קול' שבאו לדין לא מהניא דכיון שהודה שאין לו תביעה על הקטן כ"ש שעכו"ם ואם לא מהני בשעורים דלא מהני ליה כלל מידו כו' עכ"ל ואני אומר ודאי כפי מה שהוא רוצה לייסב דברי הרי"ף כן א"כ היה מוכח מן הש"ס דתפיסת קטן לא מהני להודאת הכתבא על הקטן והיה קשה כ"ם בשעכו"ם דהוה לו בשעורים אבל לפענ"ד אדרבא לייסב דעת הרי"ף להפך משום דלענין לא מני לשנויי כשתפס דהייני דומיא דלקמן שתפס כפי תביעתו דהייני הגדול ומה יועיל לו תפיסת הגדול על הודאת הכתבא שמוד' בקטן וא"כ אלו תפס בקטן והיה תובעו בגדול והכתבא היה משיב לו קטן הזיק מועיל תפיסתו על הקטן שהרי תופס אותו קטן שמודה המזיק אבל כי בעי לשנויי כשתפס הגדול לא יועיל תפיסתו כלום להדא' הכתבא על הקטן דתפס אינו משלם אלא מנופו ואין להקשות אמאי לא משני לענין כשתפס את הקטן דקשו בשופטני בפקינן שתפוס את הקטן ויתבענו על הגדול דפשיטא כשתופס תופס כפי תביעתו לכך בסיפא משני שפיר שתפס שניהם כפי תביעתו ורוצה לזכות בשניהם לגמרי כפי תביעתו וכשמסך הכתבא הודאתו אומ' הכיזק אני תופס מה שנידו אות' נוף התמין עמם כפי הודאתי. ועוד לדבר יתפוס את הקטן ויתבענו על הגדול הלא יאמר לו הכתבא כיון שאתה תובע הגדול אפילו אם אודה לך בגדול המזיק לי מתקלה הקטן דתם אינו משלם אלא מנופו ואח"כ אשיב לך וא"כ יצטרך להחזיר לו הקטן ולא יועיל תפיסתו כלום אלא ודאי תופס הגדול דכשאודה לו הכתבא בגדול יקויק בו מן נראה לפענ"ד לייסב דעת הרי"ף (אף אם נאמר לדברי הרי"ף ס"ל כהרא"ש בהא דעת' דלבבר בר נתן הוא משום הודאה ועיי"ש לקמן ס"ק כ"ב לדעת הרמ"ה ומיישבו)

וא"כ כשתפס הקטן אם השעורים אם דבר אחר דבמתון לא איך לומר אינו משלם אלא מנופו ותפיסה מועיל בכל דבר מהני תפיסה לשעורים. ולא מבעיא לפי מה שהוכחתי לעיל דעיקר הטעם משום הפשט' והרמ"ה ומיישבו א"כ פשיט' דמהני הפיסה כשתופס הקטן עלמו שמוד' המזיק אם שעורים אם אחר דבר אקר כפי שיוו השעורים וכמ"ם אלא אפי' אם נאמר דס"ל להרי"ף הטעם משום דהודה התובע אאין לו שעורים כיון אלא תבעו עליהם מ"מ כשתפס יכול לומר אבל לא תבעתי כיון שהייתי מוחזק בהם וכ"כ הטור בסס יג מחלקין הלכך עכ"פ העיקר בש"ם בשעכו"ם בשעורים והודה לו בשעורי' דמהני תפיס' בעדי' לדמי שעורי' ולא כתוס' והרש"ם ומהרש"ל אלא כדעת הרי"ף וכן הוא דעת הרמב"ם פ"ג מה' טוען וכן דעת הר"ם סס וכת' שכן פסקו הגאונים וכן דעת הראב"ד בהגהות פ"ח מה' טוען וכ"כ בעה"ת שער ז' ח"ב וכ"פ הבעל העיטור ד' ד' ע"ד וכ"כ הסמ"ג עשין ל"ה ד"ק"ם ריש ע"ג וכ"כ הרמ"ה והגי' והתנודה ס"ם המניח והכי נקטינן: (כב) תפס כו' מכאן אמר מוכח דהעיקר כפי' הרמ"ה ומיישבו דפשו' משעורי' משום הטעלה ולא משום דהוה ליה כלו' הודה התובע דהא מדפריך בש"ם מהיו הזקנין שניה והמזיקן שניה ואמאי תני' ושעורים מיהו ומשני כשתפס ודאי טעמא משום דהודה ל"כ מאי משני כשתפס אבתי תיקני אמאי לא תבע הקטן דאינו יכול לומר לפי שהייתי מוחזק בהם דהא גם בגדול היה מוחזק ותבעו ולכאו' למימר דעשה כדי להרויח דהא בשא כעי למימר דס"ל לרבה בר נתן דלא אמרינן דעשה כדי להרויח ודוקא גדול דבשתפס אמרי' דעשה כדי להרויח והתם נוכן הישב ירלה אינו סבר' לתלק בין תפס או לא אי הוי טעמא משום הודאה דהא שני הדברים הכל הם על ענין אחד ואם יש בידו חשיב אין בידו שעורים וכמ"ם הרא"ש דאיירי שטענו שנה ידועה דומיא דמתני' ואפי' תימא דרבה בר נתן מייבי אף שלא טענו שנה ידועה וכמ"ם הרא"ש והכאתיו לעיל מ"ה דמשני כשתפס אמתני' לא אתי אפי' אי הוי טעמא משום הודאה דהא במתניתן מייבי בשנה ידועה (וע"כ פריך דרבה בר נתן משנה ידועה וכמ"ל לעיל ס"ק י"ט ע"ב) והתם לא איך לאלא בין תפס או לא דאי נימא כיון דלא תבע ממנו הוי כאלו הודה לו אם כן גם כשתפס אייך לומר כן אלא ודאי העיקר כפי' הר"מה ומיישבו ומשני שפיר כשתפס בתר דאודי וכתו הרמ"ה וכנ"י ס"ם המניח דהשתא כיון דתפס מקמיה דהדר ביה הכתבא מהודאתו ושתף הכתבא אלמא דעמד בהודאתו ומודה ליה הודאה גמורה ותו לא מני למעטינן מנשה הייתי כך ויש לייסב נ"כ כפי' להר"מה מה שסקנו התוס' והרא"ש הא דלא משני לעיל כשתפס משום דאם תביעתו תופס כפי תביעתו הלכך כיון משני שפיר שתופס שניהם כפי תביעתו וזכה לא מתחלה (ותפיסה דגדול לא מהני לקטן דתפס אינו משלם אלא מנופו וכתו שכתבתי לעיל) א"כ דכו' משני כשתפס תו א"כ לשנויא דלעיל וכמ"ם לעיל ס"ק כ"ו:

ונראה דלהרמ"ה ה"ם תפס קודם שעמד לדין ולא אלא למעט תפס לאחר שחזר הכתבא מהודאתו אינו הייני דוקא כשתפס בשניל כן אבל אי היה התובע מוחזק בשעורים בלאו הכי כגון שהיה חייב לו והתנה עמו שלא יחזיר לו אלא בעדים וכה"ג ותובעו חשיב והודה לו בשעורים שפיר ל"ל משנה הייתי כך ואע"פ שהייתי מוחזק בשעורים אני ידעתי שתתחייב לשלם לי ואם שאומר התובע מיד לאחר שהודה הכתב' בשעורים אמת הוא חייב לי שעורים ואלו מוחזק בשעורים ואינו רוצה לתבעו עליהם יוכל זה לחזור בו ולומר אני חוזר בי ואם שהודיתי לך שעורים משנה הייתי כך וכן משמע מדברי הרמ"ה וכנ"י ס"ם המניח שכתבו וז"ל היכא דקדים ניחם ותפס מיניה מאי דאודי ליה מקמי דליהדר ביה ונוקם מהודאתו מהני ליה הודאתו למיהוי כמאן דתפיס מדעתיה וה"ה בשעכו"ם דאמרינן מאי דאודי ליה היכא דתפס מקמי דליהדר ביה כתבע מהודאתו שהודה לו בשעורים אבל היכא דהדר ביה מקמי תפיסה לא מהני לתבוע תפיסתו דהשתא ודאי לאו בראשותיה דכתבע קתפיס כו' עכ"ל ומביאו כ"י מקודם נ' משמע דבעינן דוקא שיתפוס זה בידיעתו על תביעה זו דאו ק"ל כמאן דתפיס בראשותו ודו"ק:

ונראה דלהרמ"ה אפילו לא שנו משנה טענו' ליה ואע"נ דלעיל סי' פ"ק אי לא שנו משנה לא טענו' ליה הייני משום דתפס אינו מכה לי כיון ואמר ליה הן וזה תובעו אח"כ בב"ד על הודאתו שהודה בבר לבך בעינן אישעון משנה אבל הכא שתובעו בחשיב והודה לו בשעורים ואמר מה שהודה לו בשעורים ולבך לא הזכיר הכ"י בדברי הרמ"ה אישעון משנה (וכה"ג אלקתי לעיל סי' פ"ח סק"ל ס"ק כ' בסופו ע"ש) ובראה דגם מה שהוזכר בדברי הרא"ה שבהרש"ם אי לא שנו משנה לא טענו' ליה הייני כשאמר"כ כשאומרים לו הב"ד פטור הוא חוזר ושונן התובע ואומר אין לי שעורים בלי לתבעו על השעורים כי אדרבא תבעתי חשיב שהוא יותר וכדי להרויח עשיתי אם היה שנה ידועה אז לא הייתי רוצה לתבעו בפעם הזה רק על החטין ולא על השעורים ועכשיו אני תובעו על השעורים אם לא היה בשנה ידוע' טענתו טענה ואז אריך שיבוא זה אם תבעו אם לא אבל הכא בעלמו משנה הייתי כך ואי לא שנו לא טענינן ליה. כן נ"ל ברור בדיוק הללו: (כג) אין מוציאין מידו וכתב נ"י ס"ם המניח דאם תפס קודם להדר מהודאתו אפי' תפס בעדים מהני אבל אם תפס לאחר שחזר מהודאתו מפקינן מיניה אלא א"כ ס"ל מנו דלהלכה אם הקודמת עכ"ל ד"מ ע"ז עכ"ל סמ"ע ס"ק כ"ו ולא כיון יפה דלא ה"ל להכיח לדברי הנ"י על דברי המחבר והר"ב דהנ"י אם לטעמיה

מ כסס ר"ל וכ"כ בטיס' כ"ג ח"ב וכ"כ בסה"ת בשער ז' כסס כתוס' ורש"י וכתב הסמ"ע * לפי"ז תפס שלא בעדים לה"ל כתנו במקום עדים דלא כן מהרי דכיון דלא תנעו שעורים מקל לו מיהו מהניא תפיס בלא עדים לגבות ממנו דמי החטין שתבעו וכמ"ש המחבר לעיל בסימן פ"ז כ"ל נכן דקדק הכ"י מסוני' הכנס' סס מס"ג ס"ל הטור מתיחס לרב עגן לחל שעות דף מ' ע"ב וכמ"ש הרא"ש בפסקיו סס ע וכיולר הרא"ש שמרנים כו' הליין שמיהר להסיב וכו' וכ"כ הרמב"ם ושיין בכ"מ מ"ש בזה בסעיף י"ח פ לכל לשולם בסבע כיסת צ טור כ"כ הרא"ש סס

לטעמיה לזיל דס"ל טעמא דהשאלה לבך להדר מהולקתו מקבי דמדאתן זה שהולה שתפס אלא דעמד בהולקתו ולהולקה לא מני למהדר ביה אבל המחבר כתבו הולה התובע אחין בידו שעורים לו מקל ר"כ מה יועיל בשתפום לחר שעמד בדין בשלמא בתפס קודם שעמד בדין י"ל מה אלא תבעתי השעורי' לא מפני שהוריתי אלא מפני שהיתי מוחזק בהם וכמ"ש הטו' בסס יש מקלקין (והוא מדברי בעה"ת דס"ל נ"כ הטעם משום הולקה) אבל לחר שעמד בדין לא שייך לומר הכי דהא כבר הול' ע"כ כתב הר"ב וי"ל דוקא אם תפס קודם שעמד בדין כו' וכן כ"ל עיקר דכיון שכתב הר"ב דהשע' הוא דמקל ממילא מוכרח דלא' שעמד בדין תו לא מהני תפיס' מיהו למ"ל דהעיקר כהרמ"ה וסייעתו ל"כ תועיל תפיס' אף לחר שעמד בדין קודם שחזל שכתבו מהולקתו:

גם מה שהבעתי' הסמ"ע אף"כ הי"ל מנו דלהל"ם כו' ליהו נכון לתלו דהסכימו המחב' והר"ב והסמ"ע נופי' להרא"ש דטעמא הוא דהתובע הולה אחין בידו שעורים אל"כ מה נכך שיש לו אף"כ מנו וכ"כ בסמ"ע נופיה מיד אף"כ בס"ק כ"ם דגרלה דלטעמא דהולה אפי' תפס שלא בעדים לא מהני לענין השעורים כן כתב הב"ח וגם בהרש"ל ס"פ המניח ס"ם לי' ורלתי שכתב דבלא עדים לאחין בתנו והוא תוא' שהרי מהרש"ל ס"ל בהרש"ם ובדא"ד גם מהרש"ל לא קאמר שלא דתהני' תפיסתו בלא עדים מה נפסד לשעורים מכח תפיס שתבעו וכן כתב בע"ם ובסמ"ע ס"ק כ"ח מיירי להמ' לענין אם דמי השעורים עולי' יותר מדמי החטים לו שתפס כדי דמי חטים ושעורים לו שזוב הולה לו התוב' אחין בידו חטים וע"ם (שוב מצאתי בס"ג פרק שבוע' הדיליכ' דף שכ"ה ע"א כתב כמה דבריס בענייניס אלו שאינם נכונים בעיני שכתב דאם יש לו עדים על השעורים מהני תפיסה לכ"ע דיכול לומר לא תבעתי השעורים מפני שיש לי עדים והא ליתא דהא הרא"ש מפרש הא דלא מהני לענין לו תפיסה רק על אחד והא התם יש לו עדים להרא"ש ופ"ה לא מהני תפיסה עוד כתב שם דאם תפס שלא בעדים אקל"ל דמי שעורים לו אפי' דמי חטין בתנו לכ"ע כן כ"ל מדברי הרא"ש והא ליתא דדוק לאחין מהני מנו להרא"ש ולא לשעורי' וכמ"ש ומ"ל דבריו כמו שפי' דברי מהרש"ל וק"ל:

מידהו לפי מה שהעלתי לעיל דהעיקר בהרמ"ה דהטעם הוא משום השאלה אם כן אפילו תפס אחר להדר מהולקתו מהני אי תפס בלא עדים אי אית ליה מנו אפי' לענין שעורים עכמ"ן: (כד) וכן כ"ל עיקר: לפי שהל"כ בתשך אחר הטור והמחבר דהטעם הוא משום דהוה ליה הולה התובע לבך כתב וכן נראה לי עיקר אבל כבר הוכחתי לעיל דהעיקר אחין הטעם משום הולקה אלא משום השאלה והבך אפי' לאחר שעמד בדין מהני מדברי המחבר דהטעם הוא דלא אם אלא מה שיולה לו מהולקתו וכמו שכתבתי בסעיף ט"ו: (כה) שכתת לותם דמיס בתפן פלוני כו' דוקא כו' אלא גוונא דכשלקח הוא תפן הוא פטור דבאחריות התובע הוא אבל אם אינו אלא כלי מבל מקום אם כן הוה ליה כתבעו מנה ובכל מה שיודה לו חייב כדלעיל סעיף ט' ולכך כתב כאן גם כן שלא להשתלם אלא מנופו לאם לא כן דיי לדלעיל סעיף ט' דמשמע דתם לחייב בס"ם ופוסקים דחייב לגמרי ואינו יכול לחזור בו ודוק: (כו) אם שלוחתי עליו כו' משתבע היסת אחינו לו כדברי התובע ובפטר הוא ינו כשתחזר מהולקתו אבל אי עומד בהולקתו אם אינה עדים כפי מה שהולה חייב שבועה ובלמוכח מדברי הרמב"ם פ"ט מהלכות נזקי ממון והרשב"ל והרב המגיד שם וכן מדברי המחבר לקמן סי' ת' סעיף ג' וכמו שכתבתי שם ע"ש ודוק:

מידהו בדרשא שכתת לותם דמיס בתפן פלוני אפילו עומד בהולקתו פטור מש"ל דהוה ליה הילך וכמו שכתבתי לעיל סי' פ"ו ס"ל ולקמן סעיף כ"ד אבל בהלוית עליו ע"מ שלא להשתלם אלא מנופו דאינו הוא הילך כיון דאינו עד לאחר שנות כ"ד דומיא דשור תם וכמו שכתבתי לקמן סי' ת' סעיף ג' עיין שם: (כז) תפן פלוני דשוויי אמותיקי ניהליה כו' בחמת כן הוא בכמוקי ויסף שם אבל ק' לי כיון דאפי' כאפותיקי מפור וכו' הלי לבלקין כמנו' וכלקמן סי' ק"ג סעי' ו' ודיש סי' קי"ז (וכ"י היה אמר' לוה דנרא"ש שם שהם דברי הרמ"ה ואולי ס"ל להרמ"ה דבאפותיקי מפור"ל' לבלקין בחנו' וכלמשל' שפירש"י פ"ק דבמ"ב נגי אמתא' ע"ב) אל"כ ה"ל כתובנו תן לי אבן זה לו דמי אבן זה ואם כן כשוזה לו בחתיים ווז דאתיים ה"ל הולקה מיון הטענה כיון דם"ם מודה לו בחמות ולא מתבר בלא לומר דכיון שהיה יכול לייתן לו האבן בעל כרחו לו כיון שאם היה נאבד האבן היה פטור אלא הולקה מיון הטענה אלא נראה כיון דסוף סוף יכול לבלקו בחמות אל"כ תובע ממנו אבן לו חמות ק' זוז והלה מודה בחמיים זוז דהוי מודה מקצת נמור ומה שלמד הכ"ל שם משור תם לא דמי לכאן דבשור תם אינו יכול המוזק לבלקו בחמות דשותפין ניהלו וכרבי עקיבא וכמ"ש לקמן ריש סימן ת"ל ונראה דמ"ש כאן דשוויה אפותיקי ניהליה הוא לאו דוקא אלא ל"ל דוקא דרשא שהלוה לו עליו על מנת שלא להשתלם אלא מנופו דוקא דשור תם דאינו יכול לבלקו אבל אם הפרעון יתן לו האבן דוקא בשומא ולא יהיה יכולת לבלקו בחמות: כן כ"ל ודו"ק: (כח) פטור משבועה ומתשלומין אפילו כו' כן כ"ל וכן הוא בשור עכ"ל סמ"ע ס"ק כ"ט ובספר מערכת ס' שבועות הדיינים כתב וז"ל ונעלם הש"ע השמיט מלהעתיק ומתשלומין ונראיתי לבארו דשהיה שבועה בש"ע ומתשלומין ומתהני מאלו שעל הראשונים שבכתב בשור אמו בוסין ואין יודעים להסיב והוא הוכיח כן בש"ע ולא עכ"ל וכ"כ הב"ח להמחבר השמיט בלוה תיבת מתשלומין ואין דבריהם נכונים דפשיטא דצריך להוכיח כן בדברי המחבר שהרי כתב בסיפא אבל אם לאחר שהולה כו' חייב לשלם לו דמי שעורים משמע דבריהם פטור אף מדמי שעורים וכן הוא בעיר שוגן להדיא גם מה שהאריך הב"ח וכתב דבריהם שיהיו כשהתבע אינו עומד בהולקתו ומסיב עתה משמע אמי כן גם על השעורים ומה שכתב אחר כך אבל אם לאחר שהולה כו' חייב לשלם לו דמי שעורים מיירי כשהתבע מתזוק בהולקתו אל שעורים לא בהיזק בלא מכתה ואין להאריך אלא כ"ל דכאן מיירי העור שלא

עינו

טורי זהב

סעיף י"ד ואם עשה כן לפי תומו הל' משמע דמיירי נ"כ במיהר להסיב אלא שלא עשה כן מחמת מעדים אלא לפ"ת ועי"כ אמר ואם עשה כן ר"ל שמיהר להסיב אלא שהי' לפי תומו גם מל' הרא"ש שכתב ר"י שכתוב ולא בקונן משמע דבאחת מהיר להסיב אלא אינו כרחה כקונן דאל"כ הי' לו לומר ולא קונן אלא כ"ל הרמ"ן דמשמע דבריהם גם בריף דקאמר אם שמעה כאן פטור בשור מהשבועה ומהתשלומין לאמה לוכתה יש לפו לפטור חוב ברור בשלמא לענין שבועה שייר דשמא אינו מודה מקצת אבל מתשלומין אין לך להפקיע מספק חוב ברור ושמא הי' בדעת התובע תפס להזכיר שעורין ומשל"ו לא זכר אלא סתם פטור ויש לפרשו דשבועה קאי ובריף כתב בהדיא פטור מש"ל משמע דמתשלומין אינו פטור גם המחבר שלשונו כאן הוא לשו' השור לא כתב אלא תיכה ומתשלומין אלא שכמ"ע הני"ה כן ומלאתי זה הלבר בסמ"ג שזכר נ"כ ומתשלומין ובלע"ד דבלאמת יש גם בזה הוכיח המחבר לומר לו השעורין מדלאמר בור אינו יש לי בידך ואם אינו גם השעורין ה"ל לכללו בכת אחת ולומר בור

אינו

ל וי"ל דבהכך נמי כו' מ"ל דאין מור"ם שכתב "בהכך מאמע דגם להלה דקדם הכתבע ואמר שעורי יש לך בידי אלפי זה קלי ודאמר דחייב ר"ל קוי"ל דאינם ב"ד לדין בידו חיישין כתלו תבעו התובע בפניהן יחד והוא הודה לו בלא לבל בטור כתב דבהך נמי בו' מאמע דדוקא לדקמיך לה קלי ועכ"ר פסק כתבתי שעם לאה כתב כאן די"ל כן דאמאמע דאינו ל"ל הכי וכהא דלעיל סי"ל הכל מודי"ל דסמעתי דקוי"ל דאינו בלא לא מהנינן ליה ערעתו אלא אם לא בתבע על הערעורים אבל הקוי"ל מרוך לאנס לו וכן בדין אלפני זה דחייב לאנס הערעורי' עכ"פ ולא כל אלא להפסד מאמע לה אינם לא הדיינין מ"ה לא תקנינן ליה שערים כאנ"ל זה וקי"ל: ומאנס

ממך השעורים "ק אבל אם לאחר שהודה לו בשעורים אמר התובע ואי כרברך כך הוא שיש לי בידך שעורים אבל אני שואלם עתה (כט) חייב לשלם לו דמי שעורים:

טו לקרם הנתבע ואמר שעורים יש לך בידי ואחר כך תבע התובע חטים וכפר (לא) הואיל והודה בשעורים קודם שיתבע' בתבע' החטים (לא) אין כאן הוראה מקצת הטענה (לב) ומשלם השעורים ונשבע היסת על החטים:

יז וכן אם תבעו חטים והודה בהם ואח"כ תבעו שעורים וכפר כיון שהוא' בתבע' החטים קודם שתובע שעורים אינה מקצת הטענה ומשלם החטים ונשבע היסת על השעורים:

פנה ל (לג) וי"ל (לד) דבהכך נמי רואין אם הכתבע מיכר להודות קודם שיפסיק התובע לתובעו חייב (ת"שור):

יח לתבעו חטים והשיב שאינו יודע אם חטים חייב לו או שעורים (לה) נשבע היסת שאינו יודע ומשלם

שאינו ח"ל שעורי' אבל לפי מ"ש לעיל סי"ב דהעיקר כהרמ"ה דלא אייכא כאן הודאה אלא טענת הוא ומאנס אלא תבעו מתחילה בשעורים לא פטרינן ליה לבתבע אם עומד הכתבע בהודאתו ואומר אחייב לו שעורים ובאנס אלא תבעו השעורי' אבל אלא בתקינן מתוכבו אחרי' הכתב' אם לא בתחילה לא בסבר' קלוג כו' אבל אם שוטן הכתב' מבל הייתי כך ע"פ שאומר התובע ולפי כדברך כן הוא כו' אבל אינו אומר עתה כו' פטור הכתבע אף מדמי שעורי' וכרא' אנס דעת הסמ"ג והגה' מיי' ואינ"ל לפי' כן ומ"ש בתחילה פטור אף מתבלומין הייכו אם לא אמרי' לו בסתם פטור הוא לנמרי אלא זה לא תבעו בשעורים אבל אם אינם תבעו בשעורים הוא מפני מה אלא לא תבעו לתבעו עתה חייב לאנס לו שעורי' כשעומד הכתבע בהודאתו אבל אם אינ"ם כולל לעמון אם"כ מאמ' לפי כך ואין ס"ל עיק': (כט) חייב לאנס לו דמי שעורים ומיהו פטור מ"ד וק"ל: (ל) הואיל והודה בשעורי' עמ"ש לקמן בסעי' אחר"ז (לא) אין כאן הודאה מקצ"ר' הטענ' כמ"ש לקמן בסמ"ן הרי"ן וכ"כ ר"י כ"ג ר"ב דלעו' לו אחי חייב לך: ז"ווהשיב לו הכתבע לאתם חייב לו עוד כ"ז הוא כופר פטו' מטענ' התור' ודוק וכן כתב הרמב"ן וכה"ת דבריה' לעיל מ"ב"ה ס"ג ס"ק ע"ש ובעיין מ"ש לקמן סעיף ל"ב: (לב) ומאנס השעורים. נראה דהייכו דוקא בשעומד בהודאתו אבל יכול לחזור בו ולומר טעיתי בהודאתי ומזכרתי אחיכו חייב לך כלום כיון שהודה לו מעצמו וכמו שהזכרתי לעיל סי"ט ס"ק ס"ב ס"ה בחריבות חן התוספתא והרבה פוסקים אבל אם יכול לטעון מאנס הייתי הייכו ומאנס דהתם תבעו כתב' יכול לומר לפי שתבעתני דבר אחיכו והשבי' כי הבטיחתי לך בדבר אחר אבל כאן אלא תבעו מתחילה בכלל לא אייך לומר שהשבה בו בכיון שהודה כן בפני ד' דוקן העליתי לעיל סי' פ"ח סעיף כ"ב ס"ק כ"ה ע"ב: ונם לעיל סעיף י"ב נראה דדוק מאנסה יכול לטעון טעיתי הייכו בחודה מעצמו בלא אנס תבעה אבל אם אינם תבעה בחטים והשיב לו אלא אייך לומר כן ודוק: (לג) ויש לומרים כו' כתב הסמ"ע ס"ק ל' הא כתב כאן די"ל כן מאמע דאינו ל"ל הכי ונ"ל לעיל סי"ד דהבל מודים דאינו בהא אלא מהנינן ליה ערעתו רק לפטור מתבועה אבל החטים כריך לאנס לו וכן בדין אלפני זה סע"ו חייב לאנס השעורים עכ"פ לבד לא מדינן ליה אינו"ל זה וק"ל עכ"ל ולא נתיר לו לחזר מאמע לעיל סי"ד אחבקש ליתן השעורים וערעתו הייכו רק לפטור מן הבתבעה וכן מי' רש"י והר"ן פ' שבועת הדיינים לחדיא בהך לעיל מ"ד ות"ל אם כתצרים אם נראה לב"ד אבקש לבהות כדי אלא ידענינו זה שעורי' ויתחייב לו שבועה בהודאת שעורים כו' עכ"ל אלא נראה דאלמי התם כיון דאין הודה לו מה שתבעו רק מין אחר מאל"כ הכא שהודה לו מה שתבעו וזה ברור: (לד) דבהכך נמי כו' מל' הר"ב שכתב דבהכ"ך מאמע דקאי נם אסעיף אלפני זה וכ"כ הסמ"ע ס"ק ל' והכ"ת לדעתו מיהו כתב הסמ"ע דבשור כתב דבהך נמי כו' מאמע דדוקא לדמיך ליה קאי ונם בע"ש כתב דבהכ"ך נמי כו' ונם הכ"ת כתב דאין כהיא דברי הר"ב אלא דוקא בהך קאמר השור כיון שקבן הכתבע והשיב קודם שגמר התובע תביעתו התם הוא דרואין כו' אבל בכסף לעיל בהסעיף הקודם לאר הר"ן פ' שבועות הדיינים מהך דינא דלעיל סעיף י"ד דאמרינן ואם עשה כן לפי תומו פטור מן שבועת התורה כו' ואם כתב הר"ן שם וז"ל ואם שאינו אתה תביעה קודמת לבהולה מקנת אבל כל שהודה מקנת קודמת אינו אתבעו אח"כ פטור וכן דקדק מכאן הרי"ל הגיי עכ"ל וכן מאמע דכו' הכתב' אינו פטור תומו ואם אינו אתבלר: (לה) כשבע ומשלם שעורים. הנה הבעל העיטור דף ס"ד ע"ד והרלב"ד ובעה"ת שער ז' מלק כ' הקצו על זה מה דקאמרינן בפ' המניח אלא דקאמר ניזק בריא ומזיק אמת אכתי ליתא תיובתא דרבה בר נתן ונם ה' המגיד פ"ח מה' טוען כתב שהסוגיא בפ' המניח קשה לזה ואחריהם נמשך הר"ב שכתב וז"ל כו' וכן כ"ל עיקר. אבל לפעד"נ עיקר כדעת הרמב"ם ונ"ל מיהו ומו"ש אתבלר. ודאלי אין הדעת נותנת בלל שיפטר לנמרי כיון שהודה בחטים אז בשעורים. ועוד אלפי דעת הרא"ש ובעה"ת מיהו הסוגיא בעדים וכן הבאתי לעיל סעיף י"ב (ס"ק ט"ו) בשם רבי יהודה דאפילו יש לו עדים שם לו ביחד חטים אז שעורים ואין יודעים אי זה מהם פטור לנמרי כדפי' הרא"ש כו' שכ"ל זה אלא תומה גדול:

ולא

טורי זהב

קיטין ושעורין יש לי בידך ולא לומר לשון שאינו מדוקדק ונם שעורין אלא מ"מ יש בנרא לומר שאת אלי נבראל לא דק כ"ב בלשונו וע"ז אמרו אם כתעלים הלייכו שם רעיונא לפנינו אלא רואין שזה קונן לדק הנראה אלו מכריעים לומר שהוא לא דק בלשונו כ"ב ודעתו הי' לומר נגם שעורין אבל אם בזה כן לא מתבלא אין ריעונא לפנינו ואנו אומרים דוקא אלי נבראל דקדק בלשוני' בדרך כל הקדק ומלא אמר כתר בני ולפי מחל השעורין ולא"ו אם אמר כור חיטין יתו לא ואמר זה לא"ל ולפי אינו פטור מתבלומין וכן אם אמר לו כיון כור חיטין דאפשר דעתו הי' לבסוף ונם שעורין בזה קייב בתבלומין בבלע"ל. שם אבל אם אמר שהודה לו בשעורין נראה לומר בדוקא בהך שהודה בשעורים תוך כדי דיבור יכול לומר ולפי כדברין כו' יר"ל אם"ר אמרתי תחלה יש לי כור חיטים כיון והי' דעתי אמר אח"כ אם אני מבקש עתה אבל אם לא אינו תובע לך שעורין אינו תובע לך אם כבר מיום בבריו ואחר כדי דבור הודה לו בשעורין וזה הביא לו ולפי כדברין ס"ק לא מהני לחמלי לא

וכל תחלה השעורין דאלא"ה הי' לכתוב הלי אבל אם לאחר שהודה כו' לעיל סי"ב בבלע"ל:

סעיף ט"ו ואח"כ תבע תובע חטים כו' לא תבלומין ושעורין דאלא"ה אם בלא"ה הוא פטור מחמת שאינו מעין השעבה:

סעיף י"ז נשבע היסת שאינו יודע בלא עיון דלא עדיף שעבת הכתבע בספק מילתי ואכתי חיטים ושעורים בינתו ופטור מבשעורים ומ"ש כתב בזה דגם להתובע היה ספק ולא ידעתי לטוף דעתו דאל"כ אין כאן היסת ואי"ל דאח"כ אומר דעכשיו נזכרתי מילתי אתה

חייב לי דאל"כ בכ"מ בחי מיחל הכי שמתחלה היה מסופק ולכן לא תבע השעורין אלא דהלי אם אל אם לדמנ"ם חייב לי בלבנה מיכו' דבהכי' אי' בפ'

קשם פי"ב וכ"כ הנהות פ"ג משונן בשם ספר החכמת ר"ש בסעיף י"ל וכ"כ הר"ן שם מאומרא דרב ענן שם מהל' שמעינן וכו' כל שהודאה בחלקו קודמת לע"פ שתבעו ולא בשעורים אלא בחטים ולא תבעו על השעורים הרי מכאן הרי"ל הגיי שם וכ"כ הרמב"ם שם דין י"ב ובהל' בשער ז' ה' בשם י"ל וכ"כ ה"ה שם בשם ר"ל הגיי ואלף מ"ל רבינו נרא' שבוכתו היה עוזה מהשם כ' תמיות א שם בשם הרמב"ם פ"ל משונן דין ק' ובהל' ה"ה מדעת הרב הנגיד כרבינו

ולא מבעיא לפי מה שהעלתי לעיל סעיף י"ב והוכחתי דטענת דרכה בר נתן לא הוי משום הולכה מן מקום לא מקום דיכול לומר משה הייתי בך וכיון שהכתב לומר משה הייתי בך וכיון שהכתב תשים דבר שאינו הייתי משקר בך והוליתי לך בשעורי זה ולאי לא שייך כשמאיר לו לאינו יודע שם קטי' לו שעוריס לאין כאן בשאלה שהרי הוא לומר יכול להיות כדבריך שהוא תשים לך שאינו יודע בבירור אם הם תשים לו והתוספו' שפירשו הטעם משום הולכה לו מקום הולכה לו מקום דלא שייך כאן הולך לו מקום דלא שייך שהרי התובע אומ' עדיין אני עומד בתביעותי וחזן לי תשי' ולתה בעמך מולה שיכול להיות שאתה חייב לי תשי' ואם אין אתה נותן לי תשים מכח שאינו ברור לך שלות תשים תן לי לכל הפחות שעורי' :

ומשלם לו שעורים הגה

לא ומשלם לו שעורים דבהא לחדרינן מדלא תבעו גם בשעורים דיל דהודה ומקל לו וכל"ל מ"ה אינו חייב לשלם לו אפי' עורין מן הדין ועל"ל ובפרישה שם כתבתי טעם אחר שהרי

והא דפריך בש"ס המביא לרבה בר נתן כ"ל לישב ברוחא בשני דרכי' הדרך אחד כמ"ש הרא"ש בהגהות פ"ח מה' טוען וז"ל ומשלם שעורי' אלא זה אינו שאינו משלם שעורי' והיינו דרבה בר נתן אא"כ תפס ואינא דדחו לה דאינו דאינא אינו אבועת היסת אי אפשר אבא ידענא אי קטי' לו שעוריס הוי הא אודי הולכה גמורה אלא ליה כל דהו ולאו דחייה הוא הילכך משלם ויש לו פני' אבל הוא היה לריך לגלות עכ"ל ביאור דברי דולאי בש"ס פריך דרבה בר נתן אמאי אקול כדאמר מזיק הא מני מדאו ליה ולומר משה הייתי בך ואינו יודע משום היזק והיינו קול' היסת אבל אלילא אינו יכול לאזור בו ולומר משה הייתי בך ואינו יודע משום דבר דא"כ יבבע שאינו יודע משום דבר אלא ולאי כשבבע שאינו יודע אם תשים לו שעוריס היה מודה הולכה גמורה עכ"ל בא' מהן ולכך משלם שעוריס • ויש לו פנים לפירוש זה אבל הוא היה לריך לגלות ר"ל הרמב"ם היה לו לבאר דמיירי כשעומד בטענתו וכשרוצה לחזור בו ולטעון לאינו יודע משום דבר פטור אף משעורי' :

והנה לפי זה נוכל לומר שגם הבעל העיטור וה' המגיד שהקשו על הרמב"ם בזה לא הקשו אלא לפי מה דמשמע מדבריו בכל ענין משלם שעורי' וא"י לאזור בו וע"ז הקשו מסוגיא דפרק המביא אבל אם עומד בטענתו מודי' ליה לדינא ובע"כ נראה דהרא"ש מודה ליה דהיכא דעומד בטענתו דחייב לשלם לו שעורי' אהרי כתב וים לו פנים כו' ועוד דאפילו בטענו תשי' והודה לו בשעורי' גופיה כתב הבעה"ת שער ז' ח"ב בשם הרא"ש דאם עומד בשעורי' חייב לשלם לו שעורי' ומביאו ב"י והבאתיו ג"כ לעיל סעיף י"ב בריש ס"ק ט"ו :

וראיתי כה' המגיד שכתב בפ"ח מה' טוען וז"ל כתב בהגהות כו' עד אבל הוא לריך לגלות ע"כ וכבר הארכתי פ"ה מה' שאלה לבאר דברי הרא"ש ז"ל בדין זה ומש כתבתי אלא בעל העיטור ז"ל סובר כן אלא שכתב אבל אם תייב בשעוריס וכאן כראה הרא"ש טוה לדעת הלומרי שכיון שתקנו אבועת היסת חייב בשעורי' ובאמת שהדעת נותנת בדין זה שיהא חייב בתה שהוא הפחות שבשניהם אלא שהסוגיא בהמביא את הכד קשה לזה כמ"ש בהלכות שאלה ב"ב ודעת הרב הבבלי כדבריהו עכ"ל (לשון הבעל העיטור דף ס"ד ע"ד וכתב הבבלי אם טענו תשי' ואחר הלה אינו יודע אם תשים לו שעורי' כשבע שאינו יודע ומשל' שעורי' ואלא בריר לן מהא דפ' המביא כו' ע"כ) וכ"כ עוד ה' הא' בספ"ה מה' שאלה וז"ל ובאמת שעיקר הדברי' הדברי הרא"ש ז"ל ולפי דבריו ז"ל טענו תשים ואחר אינו יודע אם הם תשים לו שעוריס כשבע שאינו יודע ובכל לגלות ידו אמיס חייב בשעורי' וכ"כ בעל העיטור ז"ל ועוד ואבאר בפ"ח מה' טוען עכ"ל הרי שהכין שבפ"ה מה' שאלה ס"ל להרא"ש דפטור לגמרי ובפ"ח מה' טוען חזר בו ולי נראה שגם בפ"ה מה' שאלה ס"ל כמו בפ"ח מה' טוען אלא דא"ל מ"ש שגם על הרמב"ם פ"ה מה' שאלה בא"ש שם דהתובע כשבע וטוען דם"ם מוכח מהש"ם דאין התובע כשבע וטוען לאאי' בתר תיים לא משלם אלא שעורי' אבל אין התובע כשבע וטוען תשים כן כ"ל ברור:

אמנם כ"ל לישב דרך הרמב"ם בדרך אחר והוא עיקר בדעת הרמב"ם לדינא • משום דלאי דרך הרא"ש קשה מה שהקשה הרא"ש ז"ל עכמו אבל הוא היה לריך לגלות ר"ל ואבל' נ"ל ואבל' משמע דבבל ענין משלם שעורי' וא"י לאזור בו כלל וכן נראה מדברי ה' הא' לדעת הרמב"ם מדכתב אלא שהסוגיא בהמביא קשה לזה כו' ואאי קושיא הא הניח דברי הרא"ש לתרן דהסוגיא מיירי קודם היסת אלא ודאי כוכתא דמדברי הרמב"ם משמע דאאי' קודם היסת חייב לשלם שעורי' מדלא ביאר דהיינו דוקא כשעומד בטענתו וע"כ כתב ובאמת שהדעת נותנת בדין זה שיהא חייב בתה שהוא הפחות שבשניהם אאי' אינו עומד בטענתו אאי' קודם היסת אלא שהסוגיא בפ' המביא קשה לזה • והנה אחרי שה' המגיד בעכמו כתב שהדעת נותנת שיהא חייב בתה שהפחות שבשניהם א"כ ודאי דברי הרמב"ם נכונים ודאי מוכיח דפשיטא דאינו עולה על הדעת כלל שיוכל לאזור בו ולטעון משמע בזה וכמ"ש לאאי' דודאי בטענו בחשים והודה לו בשעוריס ל"ל דהשמה בו אבל כשהוא אומר אינו יודע אם תשים אם שעוריס לא שייך כלל לפוטרו לגמרי הן משעם הולכה או מקילה לו הטעם שהרי אף לפי דברי הכתבע עכמו יכול להיות כמו שאומר התובע אלא שאינו ברור לו כן הלכך עכ"פ לריך לשלם לו הפחות ודברי הרמב"ם דברי אלהים חיים בזה לכן כתב בתמא דמשלם עכ"פ שעוריס :

ומה שהקשו הפוסקים עליו מהך דס"פ המביא אין מוכיח לעיל לפע"ד דהא בבר הוכחתי לעיל סעיף י"ב ולקמן סי' ת' ס"ג בלאו הכי דהכי פריך דבשור שהזיק כיון דולאי לא היה המזיק שם ולא ל"ל לידע אם אותה לדרבה בר נתן דהיכא דמודה ליה בדבר אלא היה תובעו ולא היה מחייב לו להשיב כגון בתבעו תשים והודה לו בשעוריס דהיינו ולאי אחר לו אתה יודע שאתה חייב לי תשלם וכיון שלא תבעו בשעוריס ולא היה לריך להשיב לו שעוריס כיון אלא ל"ל אתה יודע שאתה חייב לי שעוריס דקודמי ליה ומכול לאזור בו ולומר משה הייתי בך ל"כ התם כמו לא אינו תובעו שהוא יודע ולא היה חייב להשיב לו שעוריס שאתה אמר מהן (שהוא אלא שפיר היה לו לומר אינו יודע בכלל משום היזק וא"כ נמי דמאי דקאמר שאל קטן הוא דחוי דחוי קמדמי ליה ומכול לאזור בו ולומר משה הייתי בך ואינו יודע משום היזק • תדע דאי לא תימא הכי תיקשי בלאו הכי מאי פריך התם לרבה בר נתן מאומר הוא הקטן הא התם משלם מן העליה ומאמן גמור הוא וכ"ל כשובעו דמי עבד גדול והלה מודה לו בדמי עבד קטן אלא ואלאי כמ"ש והיינו כמו שהוכחתי לעיל סעיף י"ב ע"ש ודו"ק היטב כי זה ברור ואמת • ותקום הניחו לי מן הסמיים להתגדר בו :

וכן כתב הרמב"ם פ"ד מהלכות מכירה והמחבר לקמן ס"ס רכ"ג אחר הלוקח גדול לקחתי והמוכר אתן זכה הלוקח גדול ואם אחר המוכר אינו יודע על הלוקח להכיר ראייה אי יבבע המוכר היסת שאינו יודע ואין לזה אלא קטן ועכ"ל ואתם הר"ב אם בדבריו ולא הניח כלום וכן כתב בשור שוגן אם כדברי המחבר וכן ה' המגיד פ"ד מהלכות מכירה ושום אחרון לא התעורר אם כלום על הרמב"ם והמחבר בזה אלא ואלאי כולם מודים לו דנותן לו על כל פנים הקטן ואם כן גם כאן מוכרחים להודות דמשלם עכ"פ שעוריס וכמ"ש וזה ברור וכן עיקר :

ומ"ש

טורי זהב

המביא דף ל"ה דקאחר כיחס ברי ומזיק שאל דהיינו התובע טוען ברי והנתבע שאל ואפ"ה פשוט וכבר הקשה כן הרא"ש ובה"ת שער ז' וכתב הרא"ש בהסגות פ"ל דכל' טוען על קושיא זו מן הגמרא וז"ל ואינא דאחי לי' כיון דהאיכא אינא דאינא לי דעבנא לי דעבנא לי דעבנא הוי הא אודי לי' דרך הולכה גמורה אלא ליה כל דהוא ואלאו אחרי' הוא הלכך משלם ויש לזה פנים אבל היה לריך לגלות עכ"ל הרא"ש ביאור דברי הרמב"ם דהרמב"ם ס"ל הטעם דטענו תשים והודה בשעוריו פטור משום דדרך דחוי' אחר כן הרים לך שעוריו ולאה אתה תובע תשים וכ"כ המרדכי טעם בשם רש"י בפ' המביא וכדרך אחרו בטענת משה אמי בעל' ל"ל וכזה כיתא מה שיש להקשות על הרמב"ם שהכתבי בסעיף י"ב דמ"ש מהני תפים' דס"ל דאינו התובע לומר ברי לי שיש בידך שעוריס ואף אם אתה אלא הודיתה מה לי בכך אבל לא מקל לו כלל והנה עפ"ז נתיישבו דברי הרמב"ם דס"ל בכ"מ שהולה ואלאי אחרי' דדרך חיוב הולה זולת בתקום שיש הוכחה דנתכוון לדחי' דהיינו בלאומר מידי דלא תבעי' דאלו לא שייך הולה ואלאי כתבווין לדחותו ומש"ה הן אמר דרך ואלאי שעוריו אמי חייב לך או אמי' בתיאי יודע אם תשים אם שעוריו הי' לו די לומר אינו יודע אם תשים לחוד והו' ממילא פשוט ומדאחר מלתא יתירא ואלאי לדחוי' אחרו' אמרו' וכ"ז קודם תקנת היסת והיינו הא' דפ' המביא משא"כ אחר התקנה דהיסת אין לנו הוכחה לדחוי' אלא אחריכן הוא חוזב שיטתרך ליסבע על מה שאומר אינו יודע ע"כ הוא ומקדקד ואומר אינו יודע כדי שתהי' שבועתו בלבד ובמלא דהרמב"ם מוכרי אחר שנתקן היסת וע"ז כתב הרא"ש דהיה לריך לגלות דכ"מ שאין הוכחה לדחוי' אחריכן דהולכה גמורה היא ובתחייב בפחות אחר שיבבע

לב שהרי שוטנו בשמן דמהזכיר אלא בריש הי"ל כאלו אמ' עשרה מידות של שמן יש לי בידך ולא הזכיר כלום אלא לאלו כמה סך שמן יש לו בידו משל"ב בשלומרי' כלום מלאיסשמן לתשמעו' לשוטו הוא דתבעו הכדי' ונם בעה שהיה בו ומלאים להייבו שמן וכן בשלא הזכי' לו אלא לא כתבלה ולא בסוף אמרי' אמן דלעתו היה לתובעו שמים:

לג אכל אם אי' לי' כדי שמן כ"ב בעו' אכ' שעמו דבשלום' כדי כלא מ"ם לו הוא דבוק לשמן ושמן קשעין ליה ולא הכדי' ולא מקא כל' בלשונו אלא בשכל המהה

ומ"ש הבעה"ת בסוף דבריו על דברי הרמב"ם כאן ולולי בכל לאלא ידו שמ' אכת' דבריו ע"כ ומביאו ב' לא נסיר' כלל: וכתב עוד

גם מ"ש המגדול עוז פ"ל מהלכו' שוטן על הזנת הרשב"ד ז"ל דל"ל דכיון דהחיבל אלא אסיו"ל פ' קמח דמטיעל אוכל שנוע' בהלכו' כו' הוא מקלקל הזורה הוסת לו כדרכו ברוב המקומות שהרי לא אתבע דלא כתב הרי"ף אם רק בשוטנו אמר' ידענא וכו' ושנורי' והוה לו בלחד מהן הא לודי חייב ולמו עכן לדין זה כלל: הולאה נעולים

גם ראיתי בספר גי' תרומה דאית ליה שער ז' מ"ב כתב בענינים הלבך מאלם אלו דברים שאינם ישרים בעינו ויש לו פנים ואין להאריך. והדברים ג"ל הרמב"ם ברורים כמ"ם ואין להקשות מה"ם אם פ"נ דין הרמב"ם פ"נ מה' טוען שהרי י"ב מאמנה אומר לו אין לי בידך שעורים כתובות דף כו' שבכר כתבתי לעיל סעיף י"ב ק"ח ע"ב

הנה וי"ל דלפילו בכי הלי נוכל פטור מן השעורים (לו) אלא בבא לנפ' ידי שמים (טור בשם עיטור וכ"י בשם הרא"ב כ"ו"י סוף פ' הכונס והתרומות) וכן כראה לי עיקר:

יח (לז) גמלא עשר כרים שמן יש לי בידך אין לך בידי אלא עשר כרים בלא שמן פטור

לב שהרי טענו (בשמן) והורה לו בחרסים עשר כרים שמן יש לי בידך (לו אמר לו י' כדים מלאים שמן יש לי בידך) (טור) אין לך בידי אלא עשר כרים ריקנים (לו אהורה לו בשמן לבוד) (טור) חייב שבועת התורה שהרי טענו הכרים והשמן:

הנה לג (לח) אכל אם אמר לו י' כדי שמן יש לי בידך לא טענו אלא "הכדים ואם הודה לו בשמן לא הוי ממין הטענה (לטור): מנה

דרכה לומר שאפני שהרי כאלו אמר לו אין לי בידך שעורים בו ועוד דדוקא התם יש לומר שהודה שאין בידו ובאוקימתא שעורים משל"ב הכא וכמ"ש לעילה ועוד דלפילו תימא דסברא ליה להרמב"ם הטעם משום הולקה מכל מקום כבר הוכחתי דרבא אם לעיל סעיף י"ב הטעם הוא משום משנה וא"כ כאן הדין עכ"פ מוכרח כדברי הרמב"ם ופירוש הסוגיא ברור כמו שכתבתי וכנ"ל דוק: (לו) אלא בבא לנפ' ידי שמים. כ"כ ה' המגיד פ"ח מהלכות שוטן שכתב הבעל העיטור שבבא לנפ' ידי שמים הרי"ף

מייב בשעורים. והוא תימא דהא בבא לנפ' י"ל מייב אף בחטים וכדאיתא בש"ס וכל הפוסקי' והט"ו לעיל סי' ע"ה סעיף ט' וכ"כ וכאלמון ה' המגיד נופים אם אמ"כ נבי מכה הלויתיך והלה אומר איני יודע כו' ודאיתי בספר לחם משנה אם שהקשה כן ותירץ בדוחק גדול ואין לאמרי' בגמ' לאחרין כי בלעב"ד ברור אם' המגיד אנב חורפיה לא דק בבעל העיטור שהבעל העיטור כתב אם בדף ס"ד ע"ד ז"ל וכתב הבעלי כו' כל מקום ולא ברור לן מהא דס' המגיד כו' מ"מ היכא דבתבע טענן נמי שאל פטור מדמי שעורי' מיהו בבא לנפ' ידי שמים רייב כדלקמן עכ"ל אחר ר"נ ונראה דמ"ם מייב הייבו אף בחטים והייבו שבתב כדלקמן דאם לקמן בדף ס"ו ע"ב כתב ז"ל ובבא לנפ' ידי שמ' מייב. ואפי' אחר הלכה כדברי אינו יודע עיקר הלולה מייב לנפ' י"ם כדברי' כתם אמר ר' מייב בר אבא הלא אמר אינו יודע מייב בבא לנפ' ידי שמים עד כאן. כן כ"ל אלמון הלבה כמותו

ברור כוונת בעל העיטור ולא כמו שהבין ה' המגיד דבריו:

ובכוונת ה' המגיד כדאה שבא לומר דהבא מייב לנפ' ידי שהרי הוא בעצמו יודע שחייב לו עכ"פ שעורים והלכך חייב לשלם לו (**כ"ל שם שעורי' דבהי דב"ל לא מפקי מינייה מכל מקום אינו דינא כיון דידע בבפשיה דחייב לו אינו ודאי ידי שהוא עד שישלם לו כאן ש"ם ובדי' מאחר שבתב לעיל סי' כתב"ה אלפי' יודע בעצמו שחייב לו שעורים בשור דמחל ליה כדלעיל סימן ע"ה סעיף י"ח ואם כן קשה על הר"ב להניח הדין ע"ה סי"ח ומשמע דאינו לנפ' ידי שמים פטור מעשם מחילה וכן סבאתי בש"ס כ"ח בשם הב"ח ומהרש"ל ואפשר ס"ל להר"ב דכאן באינו במקום הכדי' יודע אם שעורי' לא אמרי' שעשה מחל ליה אבל בש"ס ס"ם המנהג מעשה דאד שעשה אינה בכולהו ויש לייאשב בדוחק ע"ש: בסמן ועיין

ומ"מ לענין דינא בבר הבאתי לעיל סעיף י"ב (ס"ק ט"ז) בלאו הכי על דברי הר"ב ונם הצלתי אם (מ"ק ט"ו) אחריות (ס"ב) דעיקר הטעם משום הטעלה ולא שייכא מחילה או הולקה בעצינים אלו: (לו) אלא עשר כרים כו' בחמת כ"ב ד כנים' הרמב"ם ואחרו מאמרו הבעה"ת שער ז' מ"ב והסמ"ג דף קפ"ח סוף ע"ב והמחבר אבל לפע"ד לא נסיר' דהא אמרינן בש"ם עשרה כרים שמן מלאים לי אלא לבע"ב שמן ריקנים קשעין ליה ואם כן לא מסתב' אלא בין אלא עשר כדי שמן לעשרה כרים מלאים שמן אלא ברלה דהא דקאמ' רבא דב"ע היכא דאמר ליה אלא עשרה כדי שמן יש לי בבורך שמן קשעין ליה הייבו דוקא כיון דאמר ליה אם אלא עשרה כרים מלאים שמן אלא אם אין לי בבורך אלא עלי אלא חבש בקע רבא בבורך אלא ודאי ר"ל כיון דקאמר ליה בבורך הייבו בור אלבני הבד וכן פירש"י אם כן ודאי על שמן שבבורו קשעין ליה ולא על הקנקנים דהא בבורו שמן לבוד הוא כלא קנקנים. ואם כן קשה לי על הרמב"ם והמגדים אחריו אלא כתבו כן ולדיך לומר שאלא הוי גורסי' אם"ם בבורך אלא כי"ך וכן הוא ברי"ף אבל לפע"ד מוכרח לומר דגרסי' שמן קשעין ליה קנקנים אם"ם בבורך דאלא"ב ל"ל לבבא למימר כלל דב"ע היכא דאל"ל אלא עשרה כדי שמן יש לי שמן קשעין ליה קנקני' לא קשעין ליה ולאמה לא קשעין ליה לבאמת מילוק דק וקלוז בין אל"ל אלא עשרה כדין ובין אל"ל עשרה כדין אלאים מה שהוא נגד הבבל ונם הוא בלא בורך דהא אפילו אבל נזרת בומא דתרוייהו כי הדדי ביכהו מכל מקום מתרץ ספיר דפלינו היכא דאל"ל עשרה כדי שמן אלא ודאי רבא עלתא דפשיטא קאמר הבאון הוא עהדר מהא דמשני הש"ם מעיקרא בשעבו מדה דהייבו אם"ל אלא עשרה כדי שמן יש לי בבורך והוה פריך הש"ם אי הכי מאי שעמא שמן לאלמון דהא הוה ליה טוענו קשים והודה לו בעשרים וקאמר רבא אלא אם"ל עשרה כדי שמן יש לי בבורך שמן קשעין ליה קנקנים לא קשעין ליה וסבור אלמון דבהא נמי מתייב אלמון עשרה כדי שמן מלאים יש לי אל"ל שמן וקנקנים קשעין ליה ותייב כרב בחמן אמר שמואל כי פלינו כו' • ועוד מוכח דגרסי' בש"ם בבורך אלו גרסי' כיבך אם כן קשה ליה קאמר בתר הכי עשרה כדי שמן מלאים יש לי אל"ל כו' עשרה כדי שמן יש לי אל"ל כו' מאי שבא דקאמר בתר הכי תמתי זימני לבון אל"ל ולא קאמר נמי לבון ביכך אלא ודאי מעיקרא קאמר יש לי אל"ל ולא בבורך ואם כן שמן וקנקנים קשעין. ואפ"ז כראה דגם ברי"ף תיבת ביכך מריך להיות בבורך דהא כתב בתר הכי נמי לבון אל"ל אי תיבת ביכך פירושו ביכך בבורך • כן כ"ל • וכן משמע מדברי רב אלאי גאון בבפר משפטי שבועות שער אחד דף ג' ע"ב וז"ל וכן אם טענו התובע כדי שמן והודה לו הנתבע בכלים בלבד חייב נזרה אבל אם טענו שמן בלבד והודה לו בכלים פטור מנזרה שיתכן שיהיה השמן בעדות (כ"ל שנ"ל בעדות) וכדומה לבם ואין הכלים ממין הטענה ועל זה אמר הישבה הטוען לת חברו כדי שמן והודה לו בקנקני' אלמון אומר הואיל והודה ממין הטענה ישבע ותכמים אומרים אין הודאה ממין הטענה ע"כ:

וכן כראה דעת ר' ירוחם כ"נ ח"ב שבתב וז"ל וטוען חבור כדי יין וכדי שמן והודה בבקנקנים ואפילו אל"ל עשרה כדי שמן יש לי אל"ל חייב שבועת התורה עד כאן לשונו ולא אילך בין אלא עשר כרים כו' אלא משמע דבכל ענין חייב שבועת התורה ולא הוסיף להזכיר היכא דאל"ל יש לי בבורך משום דבשום הוא וק"ל:

עיין בתוספות פ' שני דייני גזרות דף ק"ח ע"ב ד"ה אי הכי מאי טעמא דאלמון שבתבו תימה אי קשיא ליה הא אשכחן ר' נחמיאל דאית ליה הא דאמרינן דאתייב כו' ותיובתא דרוקח • ולע"ד לק"מ דאמאמר דטעמא דאלמון הוא משום דהוי הולקה ממין הטענה וא"כ פריך אפיר אי בטוענו אדה הא לא הוי הולקה ממין הטענה וכן מתני' בשבועות פ' שבועת הדייני' נדרשין בכל ספרי הש"ם ובכל ספרי האשנות וכן בכל ספרי הרי"ף והרא"ש אם אלמון אומר הואיל והודה ממין הטענה ישבע וכן הוא מתני' בספרי הרי"ף והרא"ש פ' שני דייני גזרות וכן הוא בספר משפטי שבועות לרב אלאי גאון דף ג' ע"ב וז"ל אמרה המשנה אלמון אומר הואיל והודה ממין הטענה ישבע כו' וא"כ בע"כ דאלמון לא ס"ל כר' נחמיאל דא"כ אפילו לא הודה ממין הטענה נמי אלא ולאי בעי ממין הטענה ואם בטוענו אדה ליכא הודאה ממין הטענה יכן כ"ל ברור: (לח) אכל אם אמר לו י' כדי מ"ם הסט"ע ס"ק ל"ג בדע' הל' בבא"ם הבי' בסיפורו אינו נכון דע"כ הר"ב לא ס"ל כמ"ם ב' אלא כ"ל דס"ל בכמ"ק ולולי ש"ם יש בסמ"ע יומ"ם דברי הבי' ודברי

טורי זהב

סעיף י"ח מלא עשרה יפה הגי"ה בסמ"ע בדברי הטור תיבת אלא אל"ל עוד לבגי"ה בטור שום מילוף בדבריו וכן ל"ל אלא אם יש לי כדי שמן יש לי בידך והודה לו בקנקנים וכפר לי' בשמן וכן הוא בסמ"ת שער ז' והמעיין באמר"י ובמרזיס יראה שגם לשונם כריך תיקון ואין להאריך בזה: ולפי מ"ש הוי שיטת הטור והרא"ש כמו שיטת רש"י ורי"ף ובוא מוכח דאל"ב היה להם לבגיה פרש"י והריף ולא לוקח עליהם ודברי רמ"ל תמוהים הם כמ"ש הסמ"ע:

ה"ם ברמב"ם דין י"ד בסס בכותיו וכתב ה"ה דין זה לא נזכר בגמרא בגיליון לכל המפרשים כתלקו בו וכתבו בסוגיא שבכ"ם הטוחל דף ס"ח ע"ב וכ"ה העור בשמו וכ"ה הסמ"ג ר"ג ס"ס הוכר דמיהה ובקדין כ' תביעות הס ז' טור סי' כ בסס הרמב"ל ה"ד וה"ה בהסן חס תובעו בחוב עצמו והולה בחוב אכיו ב"י בסס בה"ת סמ"ע בסס ל"מ

ודברי הר"ב והב"ח לא נלא כהירין לי בדעת הטור, דלפי הב"י קשה מה שהניח הב"י עצמו בקושיא ועוד קשה דל"ב היאך כתב הטור אחרן בהולה ממון הענה ועיקר הטעם אלא היתה תביעתו אלא אחרן [ס"ל אחרן] ולא (אחרן) [ס"ל קנקני] וכתב"ם הב"י בפי' וא"כ מאוס מהרמב"ם שלמדנו מהרמב"ם דקשה לי' (קנקני') [ס"ל אחרן] ולא (אחרן) [ס"ל קנקני] וכתב"ם הב"י בפי' וא"כ מאוס מור"ם שלמדנו מהרמב"ם שהעתי' מל' הרמב"ם ברים' תיבת "אלא" כ' הו' הילוק דבין כדי לכדי' שהו' כפי נוסחתי' דרש"י וה"ל למכתב בלי' ל"ל. ובדרישה כתבתי שס"ל שגם בעור צריך להניח ברישא תיבת "אלא" ואחרן הילוק בין כדי לכדים והכאתי לזה מה' ירושה ומקיבוץ פסקי הרמ"ם ע"ס: לך יש לך כדי פקדון בו כתב זה לאפוקי תבעת הרמב"ל דכתב העור בזה בשמו

יט המנהלי בדרך הלואה לא היו דברים מעולם ולא לויתי ממך אבל חמשים דינרים לך יש לך בידי פקדון וכיוצא (לט) הרי זה מודה מקצת ושבע שבועת התורה (והוא הדין אחלה ושכירות) (בית יוסף בסס ל' הרמ"ן):

כ (מ) תבעו (מא) בחוב אביו לה והודה לו בחוב עצמו פורע חוב עצמו שהודה בו לו (מב) ונשבע היסת על חוב אביו לן (מג) אם טענו וראי שהוא יודע שאביו חייב לו ב' בעלי

לה"ל כטוענו תעים והולה לו בשטרים ועוד כתב העור בסס הרמב"ל גדולה מזו לדמי' תבעו שניהם והולה לו כל' מהן פטור מזו לאין ליכל לסלולה ולאחלה לחייבין כלוכסי' אוה לפקדון ולאכירו לפטורי' מלוכסי' אבל הרמב"ם סכירל ליה לאחילו תבעו בל' מהן כיון דהכל מין מחון הוא וחייב בשכיחן בנטיבה ולחילה ה"ל מולה מקבל ממון שענתו ונשלם מה שהולה ונשבע על הטותר ל"ל: לה והולה לו בחוב עצמו כו' נס זה כתב לאפוקי מדעת הרמב"ל דכתב העור בשמו דס"ל לה"ל בחיטין ושעורי ע"ג אבל העור כתב לדברי"ם לא הבנים עצמו לא בזה ולא בדין אלמנו זה: לן ונשבע היסת על חוב אביו וה"ה בהיסך אם תובעו בחוב עצמו והודה בחוב אביו ג"כ הדין כן כ"י בסס ב"ת ד"מ"נ: לן אם שטענו בודאי שהוא יודע כו' פי' כשהתובע אומר להיודע ברי לי אחת' יודע שאתך ק"ל דאל"כ לא הי' היור' חייב לנשבע וכמ"ש העור והמחב' בסס

המדה וכשאומר כדים בת"ס אז הוא מוכר' משמן ומשמ' דקא תבע ליה תרווייהו. ובעור לא הוזכ' ברים' תיבת "אלא" כדים דבלא מלא כמי מדלא' כדי שמן אחינו מוכר' משמ' דקתבעו לי' (קנקני') [ס"ל שמן] ולא (שמן) [ס"ל קנקני] וכתב"ם הב"י בפי' וא"כ מאוס מור"ם שלמדנו מהרמב"ם שהעתי' מל' הרמב"ם ברים' תיבת "אלא" כ' הו' הילוק דבין כדי לכדי' שהו' כפי נוסחתי' דרש"י וה"ל למכתב בלי' ל"ל. ובדרישה כתבתי שס"ל שגם בעור צריך להניח ברישא תיבת "אלא" ואחרן הילוק בין כדי לכדים והכאתי לזה מה' ירושה ומקיבוץ פסקי הרמ"ם ע"ס: לך יש לך כדי פקדון בו כתב זה לאפוקי תבעת הרמב"ל דכתב העור בזה בשמו

תכן והולה לו בקנקני אלא כ"ל ברור שב"ם הוא בעור ולדי' לומ' כדאיתא במשנה ס"ם ואחר"י והול' לו בקנקני' ובפר בשמן ומאחר שעות זה מקבו' פסקי הרמ"ם שבאלף שם קנקני' בשמן ומ"ה העתי' העור דברו כאן והוא שעות סופר הרמ"ם ברישון. כן כ"ל בדעת העור (ונס בפירו' התשבות להרמב"ם יש שם כענין זה ש"ם ע"ב) ומ"ש לענין דינא דעיקר דבכל ענין חייב שבועת התורה לק בשם"ל אלא בשעה מדינה מלוה ומלוה פקדון אשר הולה בא' מהם פטור וכן ע"ז תחה ה"ה אבל בהך דינא שבועת התורה והתחב' בשם הרמב"ם בשעבוד מהם אל מלוה ומוד' לו בכ"ל פקדון כ"ל לרמב"ן לקרות בהרמב"ל כמ"ש הרמ"ם סוף בבא מציע' לשון שבת' כן בהלי ע"ב וכן הבי' כ"ר דברי תלמידי דשל"ה שבתבו להרמב"ן מולה בזה להרמב"ל ונס ה' המגיד לחר שתמה על דברי הרמב"ל הכ"ל כתב וז"ל אבל הדין שהוכיל רבינו בתמה מלוה והוא מולה לו בכ"ל אל פקדון אחרן חייב בהלה דעת הרשב"ל מסכמת לדברי הרמב"ן דז"ל אחרן פטור עד כאן:

כ"ד ז לענין דינא כ"ל עיקר כדברי הרמב"ם דעיקר טעמו אל הרמב"ן אם אהבטים להרמב"ל הוא מה שכתב אם אינו לו רמי' מלוה אמתת' דפ' התמיה דתקן הוא הנזקין אבטים כו' ומיגן עלה לרבה בר נתן אלמא דטענו בחיטין והולה לן בשעורין הוא כו' והרמ"ם אם כתב דהכיל דהמטה לוכו לדומה לדהם בשטענו הנזק גדול הוא את הגדול כו' ובדברי הרמב"ם ברלה לי דכון חטים ושעורים לא טענו לוכי ומלא טענו ונס שעורים מתל לנעליהן לו הולה אחרן כ"ל שעורים אבל בין מלוה לפקדון טענו לוכי לפעמי' אים לאדם מעות ביד אבדו אמרים כנים ובכל אם בתורת הלוה בתו לידו לו בתורת פקדון עכ"ל ותירוץ זה לפע"ל דוחק ועוד דאם בהלה כדומה דטענו לוכי כ"ם בהך דהנזקין אבטים אמרו אמרינן דהוי ליה כאלו הולה בדומה דבין גדול ובין טענו לוכי ובבר דגדול הוא את הגדול ובין את הקטן את הגדול ובכך טענן בן ולא מצו' לתקל לו הולה לו:

אבל ברלה לי דין זה אל הרמב"ם כאן אמת מעשה לחר לבבר הוכתתי לעיל סעיף י"ב דטעמא דרבה בר נתן לא הוי מאוס הולה' לו מקילה אלא מאוס דבינן דתבעו חטים ומולה לו בשעורים דחויי קמדחי ליה ולבך מאוב לו מין לחר אבל בשמולה לו לוחתו מין אחובעו אחו' תובעו מעות והולה לו מעות אין כאן לו מתבע אתובע מתנו ואם לו אחיה בידו הלוחה לו בפקדון ואינו אלא מתבר דברו והא דבריך בהמנה לרבה בר נתן מהו הנזקין אבטים בבר כתבתי לעיל סעיף י"ב ולקמן סי' ת' סעיף ל' דשלחי אתם דבינן דמולה בתה אתובע עמו לינו תפן מתנו מולה לו אחרי לא הי' אם אתובע ומולה מולה אתובע ל"כ בסיעתא כמי דלקוי קמדחי ליה וא"כ בריך אפיר ואם אתם ודאי מדחי ליה ואם אמרינן בין לחוד לוחי ותו לא מלי לאחדר בזה ל"כ ק' לרבה בר נתן ודוק כי זה כ"ל ברור: וראיתי בר' יוחנן כ"ל סוף אלא אבי כתב ג"כ קלוקי דינים בשם הפוסקים בזה אמתלקין בין מכה אתם לבכה אבטים אחומר לו לאותו מכה עמו אל אתה אומר הלוח הוא פקדון ובראל מבקשתו אם כדברי הרמב"ם אחרן חילוק ובכל עניין מכה מלוה ומכה פקדון חייב וכן עיק':

שוב ראיתי בבעל התרומות שער ז' אלא ב' כתב ג"כ ח"ל ואמו בראה לנו כמו אפסק ה"ר משה ז"ל אשם שטענו במלוה והול' לו בכ' בל פקדון כו' אחרי שטענו אחות חייב לו ב' ודה לי אם כתחייב לו מאוס הלוחה לו מאוס כוח כו' אך מ"ם הבעה"ת אם ז"ל בם הבית לדיה אחבילו מהך דקא' דמועל ותם דין הוא דקרינא ליה מה שטענו לא הול' לו אחרי תם לוכו מאלא מנוסו ומועל מאלם מן הבעלים כו' לא ידדתי לסוף דעתו אבלה אחבין ארבית הולקים הוא מתם ומועל וכ"ב לעיל נס יש להחייב מהבית דקתני בקתא ב' המנה הו מחזיקין אבטים אחדמועל ואחד תם כו' אבל לבע"ל זה לוכו דהא בחד מועל ואחד תם ע"כ הוים המחזיק ח' ובהוו המחזיקין אבטים ע"כ בשני תמן לוכי בתנאי' ה"ל אייך תירוץ אל הבעה"ת כלל דהא בשה תובעו ואומר אתם הגדול היוק את הגדול ובקן את הקטן וזה אומר גדול הוא את הקטן כו' אם כן מוד' לו בלותו תם עמו בחקנת ואם' מדמי לה הש"ם לחטי' ובעו' ליה וכן הוא לחדיה בדברי הרמב"ם אחבילו אם הולקים הוא מתם ומועל וכ"ב לעיל נס יש מהבית דקתני בקתא ב' המנה הו מחזיקין אבטים אחדמועל ואחד תם ע"כ הוים המחזיק ח' ובהוו המחזיקין אבטים ע"כ בשני תמן לוכי בתנאי' ה"ל אייך תירוץ אל הבעה"ת כלל דהא בשה תובעו ואומר אתם הגדול היוק את הגדול ובקן את הקטן והמחזיק אומר לא כי כו' ומאינן מוכה לבבה בר נתן אלמא דטענו אחות ולא הכא אחה אחרן אחרן את הגדול ולכי אותה בו בחבה אבלה אומר לא כי אלא הקטן הוים ואתה אותה בו בחבה אחרן ה"ל כ"ח ולא"ה בוין דמאבי ליה מבוק ולמוק ה"ל טענו בחטים והולה לו בשעורים עכ"ל הרי להדיה כמ"ש ולא"כ אי אפשר לומר כלל התירוץ אל הבעה"ת וכמ"ש:

אבל מה שתרצתי לעיל לדעת הרמב"ם כ"ל ברור ולאמת ודו"ק: ואקום הגיהו לי מן השמים לתתגדר בו: (מ) תבעו בחוב אביו כו' ברלה לחיילי אתובעו ולאי אחות ודאי אבל אחבו הולה לו וכדאמרינן דאל"כ אפילו הולה בחוב עצמו אינו פורע לא"כ שוחל בהודאתו אבל ליכול לחזור בו ולומר מעה' הייתי כך דאל"ג דבתבתי בסמוך סעיף י"ג דבמוד' לו מין מה שתבעו בגון מעות ומעות לא אייך לומר מעה' הייתי כך הייתי כשהו תובעו אתה יודע אתה אל"כ מעות מאל"כ ביורש אחרי יפול לומר אינו יודע כלל מאוס דבר אל"כ מה שאולה לו דיקו קמדחי ליה ודאי לבמזקין אבטים דאל"ג דמולה ליה אותו תם עמו אתובע רק אחומר מועד הייק את הגדול ואם"ל פטור מעשה דלא' ה"ל לידע וכמ"ש לעיל סעיף ל' ת' ולקמן סי' ת' ובן דאי לומר מועד הייק את הגדול והוא לומר מועד הייק את הקטן דאל"ג דס"ם מתון נמור חייב לבלם לו מן העליה ואם"ה יכול לומר מעה' הייתי כך מעבנם דלא ה"ל לידע וכמ"ש אם ה"ה הכא כן כ"ל ודוק: (מא) בחוב אביו כו' ואם"ם אינם תבעו בחוב עצמו והולה לו בחוב אביו: (מב) ונשבע היסת אביו כשחוב עצמו הוא כמו חוב אביו וזה חוזר ותבעו חוב עצמו אתה חייב לי ולא הייתי לבתובעך עתה אבל אתה יודע שאתה חייב לי מכח אביך זה וזה כופר בחוב אביו לכך נשבע רק היסת אבל אם תבעו מתחלה בחוב אביו ק' והולה לו בחוב עצמו כ' הרי זהו מולה מקבל ונשבע שבועת התורה' על כ' כמו בסעיף הקודם גבי תבעו מהם הלוחה ומולה לו בכ' פקדון ולו"ק: (מג) אם טענו ולאי כו' כלומר דאל"ג דאין אינה אריך לנשבע לפסור וכלעיל ס"ם ס"ע ובאי' ע"ס בכ"ב כיהנו בשאין הוא

שועבו ולקי מ"ל כלל שעובדו ולקי לריך לישבע היסת וכן פי' הבמ"ע ס"ק ל"ב וכ"ל ופשוט הוא ועיין מהשכתוב לעיל פי' ע"ה סעיף ט"ו ס"ק כ"ו :

ולפי שנתחדשו ת"ל ית' הרבה דינים מתוך מה שכתבתי בתשעה סעיפים אלו מסעיף י"ב עד סוף סעיף כ' וגם נתברר שדברי הטור והמחבר והר"ב בכמה מקומות בסעיפים אלו אינם ישרים על כן אכתוב מה שעולה מכל מה שכתבתי מן סעיף י"ב עד סוף סעיף כ' על פי סימני הסעיפים :

יב תבעו שני דברים כגון חטים ושעורים והולה לו כלל' מהם חייב ליתן לו מה שהולה לו ונשבע שבועת התורה על השאר לכל תבעו חטים והולה לו בשעורים פטור מ"ד לפילו עומד בהולקתו ורולה ליתן לו שעורים רק נשבע היסת שלקו חייב לו חטים מילו לם לילו רולה ליתן לו שעורים פטור לף משעורים ולין חילוק בין שבעו חטים ושעורים בשעה ילועה כגון שלומר לו לותם חטים שעורים היו לוטעה לחרת כגון שעורים לכי חייב לך שלוית לי בזמן לחר והטעם שיכול הנתבע לטעון משעה הייתי כך לסיבך כשתבעו בחטים והולה לו בשעורים ולקו מב"ל ותוכרים לשמוע הפסק דין לומרים לכן הב"ד בחטים פטור הוא לף שלא טען משעה הייתי כך לכל לם חזר התובע ולמר יתן לי לפחות השעורים שהולה לריך הנתבע לטעון משעה ולי לא טענו לא שבעו' ליה . לפיכך לם יש עדים על השעורים חייב לשלם לו השעורים וכן לם תפס התובע כפי דמי השעורים בין תפס קודם שעמד כדין לו לחר שעמד כדין קודם שחזר הנתבע מהולקתו לף שתפס בעדים כיון שידע הנתבע שתפס ממנו בעל כרלו כפי דמי השעורים ועמד בהולקתו חייב ליתן לו השעורים לכל לילו מועיל תפיס' בעדי' לחטים וחם תפס לא בעדים בעכין שם לו לתובע מגו דלהד"ם לו החזרתי לפילו תפס לחר שחזר הנתבע מהולקתו מועיל תפיסתו בין לחטים בין לשעורים. וכל זה כשתובע שבעו ולקי לכל לם שבעו שהם לתה חייב לי חטים לו שעורים והשיב לילו חייב לך כולקי שעורים חייב ליתן לו שעורים ולא"ל לטעון משעה הייתי כך :

יג השוען לחבירו מכה הלויתיך והלה לומר לין לך בידי לא"ל כ' זוז שנתת לומס דמיס בחפץ פלוני שלקת לותו והרי הוא קיים והחפץ הוא שלך ובחזרתיך הוא בכל מקום שהוא לו שהלויתיך עליו על מנת שלא להשתלם לא"ל מנוכו דילו כשובעו חטים והולו לו בשעורים שיכול לטעון משעה הייתי כך ופטור לף מן החפץ שהולה לו ולם עומד בהולקתו ורולה ליתן החפץ לו שם עדים כמו שלמר הנתבע לו כדין הרלשון שהחפץ הוא שלו הוא פטור מ"ד דהילך הוא ובדין השני שהלוה עליו על מנת שלא להשתלם לא מנוכו חייב ב"ד ולם החפץ שמולה לו הוא בלחריות הנתבע כגון שחייב להעתיק לו חפץ כזה מ"מ הרי זה פדיון שנתבאר לעיל סעיף ע' בתבעו מנה שבכל מה שולה לו חייב ולילו יכול לחזור בו לטעון משעה הי' לילפכא הילפא דטעון דלית ליה גבי' חפץ פלוני שום מנה שחכרתי לי לו שהלויתיך עליו שתשלם לי דוקא בחפץ זה והלה מודה לו בחמשים זוז בהלוה לבד דילו כשובעו חטים והולה לו בשעורים לכל לם תבעו דלית ליה גבי' חפץ פלוני דשוויה כיהלי' לפותיקי לפי' לפותיקי מפורש כיון שילכל לשלקו במעות ומודה לו בחמשים זוז הי' מודה חקצת ונותן לו חמשים זוז ונשב' ב"ד על השאר :

יד תבעו כור חטים וקודם שנשלם דבריו וגם כור שעורים מילר הנתבע ולמר לין לך בידי לא"ל כור שעורים ולמר התובע גם שעורים היה לטוני לשקול ממך לם כמערים שמילר להשיב קודם שנגמור זה שעכשו ויתחייב שבועה חייב ליתן מה שהולה וחייב ב"ד על השאר דקשבי' ליה כלומר תבעו כסר שניסס ולם עשה כן לפי תומו פטור מ"ד לכל חייב בשעורים לם עומד בהולקתו ולם חזר בו ולומר משטה הייתי בך פטור ולף לם לומר בתובע גם שעורי' לתה חייב לי לא לא בלעדך עתה בהם לאו כלום :

טו קדם הנתבע ולמר שעורים יש לי בידך ולם לי' תבע התובע' חטים וכפר הולל והולה בשעורים קודם שיתבע התובע לין כלן הודלה מקצת השעבה שלעולם לין יודה מקצת חייב שבועת התורה לא"ל בהולה לחר התבועה וה"ה בזמן לחר כגון שבלו לב"ד וקדם הנתבע ולמר לו לוקי חייב לך כ' זוז והשיב לו התובע לתה חייב לי עוד כ' זוז והוא כופר פטור משבועת התורה וגם יכול לחזור בו מהשעורי' לו מהכ' זוז שהולה קודם תביעה לכל לוקי יכול לטעון משעה הייתי כך וי"ל שבגם כן רולין לם קדם הנתבע והולה בשעורים כמערים ליפטר מן השבועה חייב ליתן מה שהולה ולייב ב"ד על השאר :

טז וכן לם תבעו חטים והולה בהם ולחר כך תבעו שעורים וכפר כיון שהולה בתביעת החטים קודם שתבעו שעורים לילו מודה מקצת הטענ' ומשלם החטים ונשבע היסת על השעורי' וי"ל שבגה ג"כ רולין לם קדם הנתבע והולה כמערי' חייב לישבע ב"ד על השעורים :

יז תבעו חטים והשיב לו שלילו יודע לם חייב לו חטים לו שעורים חייב לכלם לו לילו יודע לם לכל לילו לם לילו לם לילו לם

ב שם סע"ו מזנה שבועו' דף ח"כ ע"ב וכדאמר רבא שם דף מ"ג ע"ב וכ"כ הרמב"ם שם ריש פ"ד מ"ל ומשמע מהרמב"ם דאפילו בדבר שבמדה ומכון מזמע יותר

(מד) אין לך בירי אלא מעות פרוד כו' זהו ל' הטור וכל' בודאי אמנם כו מעות וא"כ אין הוראתו בפתות מזה פרוש' אלא פטור אמנם אלא הוה בדבר שבמדה ומכון ומזמע יותר בדמב"ם ריש פ"ד מה"טוען שכתב' מ"ל אלא דוקרים מסרתי לך אלא מסרת לי אלא פרוד אל דוקרין ולא מעות אותן בפכי ואינו יודע מה הוא כו' ומה שהנחת אתה כוטל הרי זה פטור וכן כל כיוצ' בזה עכ"ל וכן הוכחתי לעיל מי' ע"ב מעיף י"ב ב"ד מ"ל והקשיתי על הרא"ש ע"ש: (מה) פטור מזעוצה • כתב הרמ"ב מ"ל וא"ת מ"ל דכתב הש"ו בסי' ע"ה (מעיף י"ב) דאם תבע הלויתיך מכה וזה מזיב אחת הלויתני ואינו יודע כי' עד ו"ל דמזמת אין בהולאתו פחות מ"ב ותייב ו"ל דאמת הת' דעל תביעתו אמיה דבר שבמדה אלא ומכון הזיר לו אחת הלויתני ומכות מיכך לידי מאותו דבר שבמדה ומכון אלא אינו יודע כמה מ"ב תייב מה אמין כן כאן דאמר דמעות אל קבל מידו בפרוטרוט דבר שבמדה אמרי לידו יחד בלי מדה ומכון מ"ב פטור עכ"ל ומתיישב בכך דמלות על המסכון דלעיל סי' ע"ב ובכך דהקשה אלו פירות אמין מדודין ולקמן סי' רל"ב מעיף י"ד דהקשה כמו מדות אלא בפרוטרוט דבר שבמדה ומכון ומ"ב תייב מה אמין כן כאן דאמר דמעות אל קבל מידו בפרוטרוט דבר שבמדה אמרי לידו יחד בלי מדה ומכון מ"ב פטור עכ"ל ומתיישב בכך דמלות על המסכון דלעיל סי' ע"ב ובכך דהקשה כמו מדות אלא

כלל : מח דאליבא דר״ל הילך כדין אלפני זה שטוענו מעו׳ והשיב מה שהכחת אתה טושל לא קלת׳ דפטו׳ מש״ל משום הילך לע״ג דשם לא שייך לומר דכתקלקלו׳ בפזיעתו ה״ע דכתן בידו פירו׳ מסתמא יחד להן מקום ואיך לומר בהן הילך כי הן ברשותך במקום שהכחתם משל״כ מעות שמסתמא לא יחד להן מקום מיוחד מ״ה צריך להחזירו לידו ובסכ״ג כתובעו כור תבואה והשיב לו אין לך בידי אלא לתך כדין דלתך דבר מועט הוא מסתמא לא יחד לו מקום וש״ל לא מיקרי הילך עפ״ר :

מט והודה לו בקטנה כו׳ דשני מינין הן מש״ה בהודה בשל תורה לישרין דליכא לימא׳ בלוחה מבורה אתבעו הוא מודה ממנו מקצ׳ והוא שנרלה והקילה ממשקלה עד שהעמידה על ה׳ לישרין וכן אתבעו מבורה אל פרקי׳ דליכא לימא׳ גדולה היא׳ ובטל מתכה קלת מוליות ובעשית קשנה והרי הודה במה שתבעו :

נ תבעו אזור גדול כו׳ דבלאזור הקטנות מיכרין ולא שייך לומ׳ דתתך ממתכה וקלרה מה שאין כן בירעה דיכול לתתך ממתכה

שתייב לשלם מח (מז) דאם לא כן הוה ליה הילך ופטור :

כה תבעו מנורה גדולה מט והורה לו בקטנה פטור אבל תבעו מנורה בת עשר לישרין והורה לו בשל ה׳ ליטרי׳ חייב לואם תבעו מנורה של פרקים הרי זה חייב בכל ענין :

כו נ קתבעו אזור גדול והורה לו בקטן פטור לואם תבעו אזור של פרקים חייב :

כז תבעו יריעה של עשר מדות והודה לו בשל חמשה חייב :

כח תאין הוראה כשטר חשוב׳ הוראה להתחייב שבועה מן התורה על הכיפרה כיצר תבעו מנה חמשים בשטר נ׳ בעל פה לא מיבע׳ א אם הורה בחמשי׳ שבעל פה וכפר בחמשים שבשטר שאין כאן שבועה׳ כלל (מח) אלא משלם חמשים שהורה ושל השטר שכפר ישבע בעל השטר ויטול אלא אפילו אם הורה בנ׳ שבשטר וכפר בחמשים שבעל פה אינו נשבע שבועת

וכלאלו אחר תבעתני פירות עד הזרע הלא התה כמו שהכחת וחיכם ס כיון שהוא תלא עד החלון וכך אתה טושל לא קלת׳ ולא הרקיבו אלא לך בלותו שעור מוזמן לפניו כיון שהרקבו בפזיעתו וכן כתב כ״י עכ״ל סמ״ע ס״ק מ״ל וח״ם נ״ל כ״ל ולקלי גם אזה כו׳ הייבו משום דלא שעמא דחייב הוא כיון שתובעו ע בריות אם בית זה עד הזרע והלה מעיבו עד דף מ״ג ע״ל החלון ולפי׳ אומר לו מה שהכחת פ כדתפרש אתה טושל דומיא דריש וכריש רבי אלא כר דפטור מחוסר דלא הודה בדבר מתג שעמא שמהה ומכון ומריך מי׳ לומר מיכו לגורלים שהרקיבו בפזיעתו דאל״כ וכו׳ בלא״ה פטור משום הילך וח״מ צ כתירוצא המדה לא חברה אלא אומר לו דר׳ שמואל המדה שהכחת עד החלון אתה בר רב יצחק טושל ומה שהרקיבו אלא לך אם ק אם וכ״כ כ״י פ״ק דמציעא וז״ל אמר בגרמתא המחבר וא״ת כיון דקי״ל דהילך ר״פ שוא אם פטור היכי תכן בפרק הדיינים בגמרא לין מסבעין אלא על דבר שבמדה ש״ר מ״כ אם ומסקל ומכון כיכר בית אלא בפ״ג מדין מסרתי לך כים אלא מסרתי לך אזור לגעיל והלה אומר איני יודע אלא מה וכ״כ הטור שהכחת אתה טושל פטור ומשמע ת טור ס״ו הלא דבר שבמדה כגון זה אומ׳ עד כן הענו הזרע וזה אומר עד החלון אף הרי״ף והרא״ש המחבר וא״ת כיון דקי״ל דהילך הוא פטור אם שהכחת אתה טושל דומיא ברים מציעא דריש אם חייב ואמאי הילך הוא תכנו המפרשי ז״ל דבכתעבדו מהם דאמרינן פירות עמקינן דבעי לגלוחי ליה דמי קלקולן ומכל מקום לא הוה (דף ל׳ ע״ב) לקין קורה על עלייה שבולת לתוך הבית וזה אומר על החלון חייב לדיון דקי״ל הילך פטור ע״כ בשהרקיב מיירי ובאומר עד החלון והרקיבו בפזיעתו ובעי׳ לגלוחי לך עמקינן ומה שהכחת אתה טושל כמי בכגון זה הוא כלומר המדה שהכחת הרי הוא כמקומה אלא כמירת שעבור שנתקלקלו הפירות ובעיבא לגלוחי לך עכ״ל ועיין מ״ש לקמן ס״ק מ״ו עוד הוכחה דלא מיירי בכאלה לגמרי : (מז) דאם לא כן קרקעות הוה ליה הילך׳ כדין אלפני זה שטוענו מעות והשיב מה שהכחת אתה טושל לא קאמר דפטור משבועה דאורייתא משום הילך אע״ג כלומר דשטר דשם לא שייך לומר דכתקלקלו בפזיעתו הרי הכחת פירות מסתמא יחד להן מקום ואיך לומר בהן הילך כי הן ברשותך במקום שהכחתם מה שאין כן מעות שמסתמא לא יחד להן מקום מיוחד ושום הכי למיך להחזירו לידו ובסכ״ג כתובעו כור תבואה והשיב לו אין לך בידי אלא לתך כיון דלתך דבר מועט הוא מסתמא לא יחד לו מקום ומשום הכי לא מקרי הילך עד כאן לשון סמ״ע ובן הולאתן ס״ק מ״ו ובכלי נוזלא כתב הבית חדש בם ציף כ״ח וז״ל ומה שכתב וכגון שהרקיבו כו׳ כלומר דשם זה יש בו פירות עד החלון מן הסתם הוא ליה הילך כיון שהוא מזומן לפניו לישלם אבל לגעיל נבי אין לך בידי אלא דיבר אז אתן לך מן הסתם לא הוי הילך עד שיתן לו בפני בית דין עד כאן לשונו ואין דבריהם נכונים לפלילו בביתו על בפקוד הוה ליה הילך דכל היכא דאית׳ בכשותא דמרא קיימא וכתו שכתבתי לגעיל׳ פ״ו מציף ח׳ ס״ק נ׳ וכן מוכח בבעל התרומות שער ז׳ חלק ב׳ שכתב וז״ל דעת הר״ז ז״ל דהילך בקרא אפילו קיימא לאחמיע ולהקשה עליו הר״ל מהסיף דאמריכן בית אלא פירות הזיכו הר״ז הב״ע בשהרקיבו הפירות בפזיעתו הזיכו הר״ז ז״ל תיכף מזבועה פירות כיום אלא מעות אלא דיכא לאומר דהא ליכא שיכות לדהרקבה נבי מעות והרבה אחריכן בזה בספר הריבות עד כאן לשונו כדאיתא פרק והלאת דלגעיל כמי מיירי שנתקלקל בורת המעות אלו התבואה בפזיעתו וכן משמע בתוספות פרק שבועת הדיינים דף מ״ג ע״ל׳ אלו שבועות יש לומר בכיום כמו שכתב בלקם מזבח דים פ״ד מהלכות שונן דהוי מלוה והוא אמר כיום אלא דיבריה הלוותי לך עד שתחזיר לי אלוה הדיינים הכיום אלא כמות שהוא וזה אומר לו עדיין לא הוצאתי׳ והרי הם כאחד בתת אותם לי ומה שהכחת אתה טושל ואין כאן הילך בחלוה (דף מה ע״ב) כיון אלא מסרו בידו עד כאן לשונו ואין להקשות אם כן גם בפירות הוה לה׳ לפוסקים לומר כן דהתם פירות פקדון הן ואתם מעות וכ״כ הרמב״ם בפ״ד מה׳ טוען דין ל׳ להולאה ניתנה אבל יותר נראה כמו שכתבתי דהתם דמתניתן ופוסקים ומשמע דגם מעו׳ בפקדון מיירי ולכך מריך לומר דנתקלקל׳ לורתה המטבע בפזיעתו :

שוב דאיתי בספר גי׳ תרומה שער ז׳ חלק ב׳ דף כ״ח ע״ג בבת׳ דדוד׳ לפרש מעות בחלוה ומריך התבוכות כיון דטעם הרקיבו שתו לגם לכים אלא מעות ולפסר לפרש דאיתו טעון לכו׳ ס״ק ויהר״ן סר׳ הדיינים דמוקי לה בהרקיבו רחוק לומר אלא בפזיעה הנשתל לוגל לה טעם הילך ואי לא משום דלא שהכחת אתה טושל ולא״כ כמלא אמה שהכחת אתה כעין שבאבל לגו כמון דל״ב לאמר להו לתרץ דהרקיבו הל״ל לתרץ שבאבדו וגם כ״ל דלא דק בדברי הר״ן דמוכח להדיא דבריו דלא מיירי בבאבל וכמ״ש הכ״ל פרק קמא דמציעא והבלתי לגומם לגעל אלא משמע להו לר״ן והרא״ש ושאר פוסקים מה שהכחת אתה טושל ולא חברה המדה :

וגם פרלה דדיבו לגו אמת דאם כחבר הל״ל משומ׳ל משלם הכיון דאין הולאתו אלא בפקות שבמחון דהיבו בשום פרוטה ואי״ל בס״ק כ׳ בשם הרמב״ם והר״ן והריב״ם וה׳ המגיד ואשר פוסקים אלא דוקא בשהוא עדיין בעין בתפסר לעמוד עליו פטור משום דלא הודה בדבר שבמדה וכמ״ם שם וע״ב ודו״ק הילכך בע״כ כ״ל כאן אלא בחבר המעות רק המדה והמטן הוא בעין רק שנתקלקל לורתן לו כתעבדו לו כרתבו הפירות וכמ״ם הכן כ״ל ברור (ועי״ל סי׳ רכ״ו ס״ד ומ״ש) : (מח) אלא משלם חמשים שהודה ושל השטר שכפר ישבע בעל השטר ויטול ואם דאיכו כאמנו דהיה כופר הבעל פה והיה מודה מה שבשטר דלא כנגד שטר אמרינן מנו לקמן כי׳ רכ״ו ס״ב בשאינו הכא כיון דלעולם היה השטר בתקפו משל״ב כמי׳ רכ״ו דאי היה שוטן כתבנו לא היה השטר כלום ודו״ק :

טורי זהב

התבועה מקרי שביר דבר שבמדה כגון שאינו אלא מלוי נמור מ״מ אם אלא עליו ג״כ לענין דבר שבמדה ולא״כ אם היה זה משיב לו אני׳ בתת לי ה״ב דהוי מקרי הודאה בדבר שבמדה ודו״ק אלא שבין שהשיב לו עד החלון הוי כמי לאו דוקא ותרוויהו מקרי דבר שבמדה מש״כ בזה שהוא טוען לאינו יודע ומה שהכחת אתה טושל דהוא בעצמו לאינו יודע דבר שבמדה רק שהכחבו כמדוד ונראה מה יכא אמר ויהיה דבר שבמדה לאחר המדידה ע״ז כתבו התוספות דלאין שייך מדידה בזה כיון שם כאן עכ״ל מעט אמר ומש״ה כתבו התוספות ואין ידוע מה בוכיהם ר״ל דהמדידה שתרלם לעשותו אל״ה לעמוד עליה וכ״ל דלאין קי״ל כתי׳ אמנ׳ אל״ה אחר׳ שבריך שוכיהם המדה בתבועתו דלאו לתי׳ הראשון דהשעם מאום שאינו יודע מה בוכיהם משמע דאם שוטן כ׳ דיבריה בו לגו עיקר ומזה דאי׳ לא״ם קודם לזה אף אם שטל בשעת הקפדון דלך מנון מן המפקיר אך שעתה אינו יודע כמה היה דפטור כיון אלא הוכיר אם מלה בתבועתו ובסמ״ע הבעתיק תי׳ הראשון אל תו׳ בלבו׳ זה אף שאינו אלא לגמרי ונקרא אלא ולכן אין תבועתו ידועה ע״כ משמע דבריהם מלל התבועה אין כאן מלה והוא תמוה מכח הקנאיף שכתבתי דלא״ל לרבא להזכיר הולאה בדבר שבמדה ושוב הבעתיק בסמ״ע תי׳ הנסי׳ אל התו׳ שהזכיר

א סס"ק כ"ס בה"ת בשער ז' וכתב והכי הסכימו לעורוך בו עכ"ל דנוסח קמאי טעמו מדכתב העור אחר כך ז"ל וכ"כ ה"ה סס נפ"ד בסס קרמ"ן ב עור בל"ב בסס בה"ת ג סס מבריאת ומסקל הנמי' ב"כ דף ד' ע"ב ד' וכ"כ הרמב"ם פ"ד מה' טוען וטענן דין ה'

ודו"ק : (מט) דשטר הוי כמו קרקע כו' ל' הפמ"ע ס"ק כ"ח עיין פרי' ודריסה שהוכתתי דאפי' אין בלוה קרקע כלל אפילו מטוענדי' אפילו הכי אסור אסור בקרקע כיון דנכתב השטר כדי לעורוך בו (ועיין בדריסה בח"ע סימן ל"ו סכ"ט) ונראה דשטר הוי כמו קרקע כו' עיין פרי' ודריסה שהוכתתי דאפי' אין בלוה קרקע כלל אפילו מטוענדי' אפילו הכי אסור בקרקע כיון דנכתב השטר כדי לעורוך בו : נב וכשם שאין נכנסין על שיעבוד קרקעו' בפרישה כתבתי דאם דפשע ליה דאין נכנסין על כפירת שיעבוד קרקעות והיינו שטר הוא מהגמר' פ"ק דב"מ (דף ל' ע"ב) ואף שהש"י פי' שם כפירת קרקעות ומזוז לאחשע קרקע מכלל ופרע (וכמ"ש הטור והמחבר כל"ס כ"ה) מ"מ שטר שם בו שיעבוד קרקעו' ס"ל שהוא כקרקע אבל ס"ל דר"ל כאן משום דשטר בכפירות שיעבוד קרקעו' כתמעט בהיות מכלל ופרע כמו קרקע (כמ"ש בסי' כ"ה) דר"ל דשטרות הנתנו לא אירי דוקא בשטר גמור דס"ק אלא ה"ה בכתי' לו בשטרו' גמורי' ולא תבינו בזה שכתוב בהן אלא שיחזור לו השטר בעצמו כגון דתבינו בסני שטרות והודה לו בלחד ועמ"ש סי"ה ועפ"ר שם כתבתי היאך מיהו הנכנס הנתנע לכפירת שיעבוד קרקעות הא בעל השטר נכנע ונוטל כמ"ש הטור והמחבר כאן ובסי' פ"כ : נג הרי הוא כהולאה ע"פ כו' עיין בטו' סי' זס אבל"ת שכתב בשם התו' והר"אם לפי מאי דקי"ל שיעבוד דאוריית' אפי' בתולה מקלת בתעלה ע"פ אינו חייב לנכנע ג"ר אם אין לו קרקעו' אחר בתעלה אבל שיעבוד קרקעות הוא בעל השטר נכנע ונוטל כמ"ש הטור והמחבר כאן ובסי' פ"כ : נג הרי הוא כהולאה ע"פ כו' עיין בטו' סי' זס אבל"ת שכתב בשם התו' והר"אם לפי מאי דקי"ל שיעבוד דאוריית' אפי' בתולה מקלת בתעלה ע"פ אינו חייב לנכנע ג"ר אם אין לו קרקעות אחר בתעלה אבל שיעבוד קרקעות הוא בעל השטר נכנע ונוטל כמ"ש הטור והמחבר כאן ובסי' פ"כ : נד אפי' יש בו כלתות זכו אם אין בו כלתות אלא מה שבשטר כו' ל"ל

שבועת התורה נא (מט) דשטר הוי כמו קרקע כיון שהוא על שעבור קרקעות נב וכשם שאין נשבעין על (כפירות) שעבור קרקעו' כך אין הוראתן מחייב' שבועה במה דברים אמורים בשטר שהוא יכול לקיימו אבל אם אינו יכול לקיימו נג (נ) הרי הוא כהודאה על פה ונשבע על הכפירה שעמד ואין צריך לומר לפלוה בשטר ושוטן שטר היה לו ואבד והודה הלוה ששטר עשה לו וכפר במקצת או שהודה בכל השטר אלא שאומר שקצתו פרוע שנשבע שבועת התורה כשאר מודה מקצת :

כט לבמה דברים אמורים בשטר שטורפים בו מהמשועבדים אבל כתב ידו נד (נא) אפילו יש בו נאמנות כיון שאינו שורף בו ממשועבדים דינו כחייב שבועה דאורייתא כמו במלוה על פה :

ל ואם מסר לוה למלו' כתב ידו בפני עדים (נב) נתבאר בסי' (מ' ס"ט) שדינו כשטר שחתומי' בו עדים :

לא כתבעו מנה הלוית"ך בניסן ומנה בתשרי והודה לו באחר מהם חשיב שפיר ממין הטענה אף על פי שלא הלוהו כאחד :

לב גשטר חוב שכתוב בו סלעי' או דינרים סתם מלוה אומר חמש ולוה אומר שתים פטור משבועה דאורייתא שאין כאן הוראה דבלאו הוראתו מיעוט סלעי' שנים נה ונמצא שלא הודה אלא מה שבשטר ואין כאן הוראה לואפילו אמר הלוה ג' שהודה

ממנה ולא יהיה ניכר : נא פריסה ודריסה שהוכתתי דאפילו אין בלוה קרקע כלל אפילו מטוענדי' אפילו הכי אסור בקרקע כיון דנכתב השטר כדי לעורוך בו : נב וכשם שאין נכנסין על שיעבוד קרקעו' בפרישה כתבתי דאם דפשע ליה דאין נכנסין על כפירת שיעבוד קרקעות והיינו שטר הוא מהגמר' פ"ק דב"מ (דף ל' ע"ב) ואף שהש"י פי' שם כפירת קרקעות ומזוז לאחשע קרקע מכלל ופרע (וכמ"ש הטור והמחבר כל"ס כ"ה) מ"מ שטר שם בו שיעבוד קרקעו' ס"ל שהוא כקרקע אבל ס"ל דר"ל כאן משום דשטר בכפירות שיעבוד קרקעו' כתמעט בהיות מכלל ופרע כמו קרקע (כמ"ש בסי' כ"ה) דר"ל דשטרות הנתנו לא אירי דוקא בשטר גמור ועמ"ש סי"ה ועפ"ר שם כתבתי היאך מיהו הנכנס הנתנע לכפירת שיעבוד קרקעות הא בעל השטר נכנע ונוטל כמ"ש הטור והמחבר כאן ובסי' פ"כ : נג הרי הוא כהולאה ע"פ כו' עיין בטו' סי' זס אבל"ת שכתב בשם התו' והר"אם לפי מאי דקי"ל שיעבוד דאוריית' אפי' בתולה מקלת בתעלה ע"פ אינו חייב לנכנע ג"ר אם אין לו קרקעות אחר בתעלה אבל שיעבוד קרקעות הוא בעל השטר נכנע ונוטל כמ"ש הטור והמחבר כאן ובסי' פ"כ : נד אפי' יש בו כלתות זכו אם אין בו כלתות אלא מה שבשטר כו' ל"ל

טורי זהב

שם מלה בתנינתו ובתוס' אלמכינו כתוב בהולאתו וכמ"ש : בטור סלי"ח וז"ל אבל התו' כתבו דאפי' מלוה ע"פ כו' יש לי תומ"ל רבה בזה מהרמ"ל דפ' הפ"ל דבינו סוף סי' ס"ב טען הלוה על השטר תפי' ברוב כו' דבסקינן שם דיכנע הלוה שבועה דאורייתא כיון דמודה בתקלת קשה ע"ז קוביות הוי' דכאן הא אפי' בתלוה ע"פ הוי שעבוד קרקעות וכבר הי"ל שיעבוד דאורייתא כמ"ש הטור כאן ואיכא לשנויי דמיירי אפילו קרקעות לו שחתל כמ"ש התו' כאן דהא אפי' בתלוה ע"פ דיש לו קרקעות ותו דאחר שם דלא נגי אלקוחות דאחרי לכן דעדים מהרמ"ן ס"ל דיש שעבוד עכ"פ ולא מת"ש הטור בסמוך לענין כת"י דאין לו דין שטר והא אפי' בתלוה ע"פ יש שעבוד לא"מ דהא בשטר הוי פטור אפילו בתי אין לו קרקעות מכח דעכ"פ יש לו תוקף לענות מהשעבדי אם יש לו נתלא דשפוד אחר בכת"י דהוה כתלוה ע"פ ולא מחייב אם אין לו קרקע מאחר שאין לו תוקף אם יש לו לוות"כ לא"מ דהטור מיירי אם באין לו קרקע אבל מאם קשה ולאי דהא אין בנכנעין לא על הולאת קרקע ולא על כפירת קרקע ומי שיכול לייסב דבריהם בדבר זה אומן יקרא ומכר הרבה יקרא אין המשיב : שוב כתבלה לי בתלאתי תי' על קוביות זאת דמיירי אף ר"ל מחל לו השעבוד ומש"ה לא"מ דבל אפילו לו כח לעורוך לקוביות הוי קרקע כמו מתלטלין דהא התו' הקשו קוביות אלהם דוקא לא"מ דשעבוד דאורייתא בתלוה ע"פ

נן אפ"ה פטור המ"מ כתב בשם הרמב"ם דאיכו פטור אלא מצ"ל
לבל היסת עכ"פ צריך ליסבע וי"ל דנם הטור והמחבר פ"ל הכי
ואע"ג דהיומו וכתבו ע"ז ז"ל ולפיכך א"ל מכה בו' עד פטור ואפי'
מזבוע' הוס' י"ל דלא לגמרי דיומו אותן יחד אלא לענין שגם בדין
ההוא פטור מצ"ל ומ"ה כתב שם
בהלי' דפטור אפי' מזבוע' הוס'
ולא כ"כ בדין קמא והטע' דבריו
דעכ"פ יש עליו שבר מ"ה לא"ל
לגמרי לחייב אבילה מה שאין
כן בשום דדמי לגמרי לחייב
אבול דאיכו נסבע אפי' היסת
מפני תיקון העולם וכמ"ש הטו'
והחבר בקמן בסי' רס"ו ע"ש :

נז דאם כו' אע"ג דבשאמר מודה מקצת חייב ג"ל ולא חייב כמחייב
אבילה דאי בעי הוה כופר הכל דשאני התם דאמרינן דלא היה
יכול להעיד פניו לכפור הכל אבל כאן לענין הטבר דכתוב בו
בלעדן דיכרין המשמעתא שנים מחייב עליה ולא מחייב כה הענוה
ועפ"ר :

פט א כל

ואחר הכתבע אלא היה לו עלי לעולם אלא כך וכך פטור לפי שהוא חייב לאבדה כמו שאחר מכה לאבדה בידך אין לך בידי אלא כ'
פטור מפני שהוא כמחייב לבדה וזה מיוחד הוא באומרו אלא היה לו עליה ד' ק' היו עלי בידי ופרעתיו מהם כ' חייב (כ"ל דהייכו דוקא שהיורש טוען כרי שהלוה לו כ' רק שאיכו יודע אם פרעו
וזה טוען כתבי לו כ' דאלא"כ אין לאלא בין אין לך בידי לבתבי ודו"ק) כמו שאחר מכה לאבד' בידך אין לו בידי (אלא כ' כן מ"ל) פטור
אבל אם אחר כתבי לו מהם כ' חייב (כ"ל שכך היתה נירם הנאון אבל בספרים שלו ליתא הלי אבל אחר כתבי לו מהם כ' חייב אז
אפשר דהנאון מדקדק כך מלשון המשנה דתכן מכה לאבד בידך אין לך בידי אלא כ' פטור ולא תקני כתבי לך פטור מאמר דוקא אין
לך בידי אלא כ' פטור אבל כתבי לך חייב אז אפשר דהנאון ס"ל דע"כ לא אליבי אכמים עליה דראב"י אלא כשקדמה הודאתו הא לאו
הכי אמאר דמודי ליה וכמ"ש לקמן דו"ק) וכן מי שהקדים הודאתו לטענת תביעתו חייב גזרה (כלומר אפי' היורש טוען אח"כ
ברי לי שאבא הלוה לך מכה וזה טוען כתבי לו כ' מ"מ כיון שהוא קול' תביע' היורש פטור) כי הוא מחייב לאבדה כי המחייבו גזרה ר'
אליעזר ואין הלבה כמותו אלא כחכמים וכך למדוני הראשונים דאב"י אומר פעמים שאדם נסבע על טענת עצמו ואכמים אומרי' אינו
אלא כמחייב לאבדה ופטור. וזה הדבר ברור מתחזק בבני אדם שיש לאדם בידו אין ומודה קול' טענת תבבו פטור כגון
אם יקדים אדם לדיין ויאמר לו אפלוני מת ובשאר לו עליך
דינרים אפי' אם אחרי כן באו היורשים וטענו כפלי' כמה שהוא
יתחייב מחייב לבדה זו טענת גדולה דא"כ כל אדם יעשה כן ויודם
בתקנת ויפטר (מבחן מוכח דמיירי שהיורש טוען ברי לי שאבא
הלוה לך ק' דאל"כ מה שייך לומר דא"כ כל אדם יעשה כן ויודם
בתקנת ודו"ק) אלא לריך הדיין לראות אם כתבים מיבר
בהודאתו לבלוני אלא יתחייב חייב ואם על דרך תומו פטור וזה
שאמרו שהמודה שהיה לו בידו כ' שהוא כמחייב לבדה ופטור ק'
דינרי ופרעתיו כ' ובשאר כ' אינו כמחייב לבדה אלא אם יהיו
ג' דברים הא' אם יודה בב"ד קודם תביעת היורשים ויתברר לב"ד
שלא על דרך ערמה הודה והשני אם אין שם עדות שבינו לבין המת היה משא ומתן (כלומר שיודע לעדות שהלוה לו ק' רק שאין יודעי'
אם פרעו דומיא דשדה זו של אביך היתה אבל פשוט דאם היה בינה' משא ומתן ואינו יודע שהיה חייב לו כלל הוי דמי לאין שם עדו'
ודו"ק) ה"ז מחייב לבדה ופטור ואם יש עדים שהיה משא ומתן בינהם חייב כדאבן דומה לזה ומודה ר' יוסף בשאר שדה זו של אביך
היתה ולקחתיה ממנו בלתן שהפה שאבר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שהוא של אביו והוא אומר לקחתיה ממנו אינו בלתן הנ' אם לא
יהיה דבר ידוע ומבואר לב"ל לו ונאמר קול שהיה משא ומתן בין המת ובין המודה כו' עכ"ל ומ"ה הנאון דבים עדי' חייב בלפע"ל
להתום' פ"ב דכתובות (דף י"ח ע"ב) פליני עליה דפריך התם בש"ס ואיתני ומודה ר' יוסף בשאר מכה לאבדך בידי והלבתיו
פרש שהוא בלתן ומשמו אליבא דמתן לי אליבא דרבנן הא אמרי חייב לבדה הוי אליבא דרבנן הא אמרי חייב לבדה
הוי כדמסיק דבבנו מעיז ואינ"כ לא מני למיתני ואם יש עדים אינו בלתן דאמר פרעתי הבל דבבנו מעיז
ומעיז עכ"ל (ונראה שהנאון מפרש הש"ס שם אליבא דרבנן חייב לבדה הוי כמו שפירש"י ע"ש ודו"ק) וא"כ בש בין קול טולקין התום' :
וכן בטוען היות' ברי לי שהלי' לך כ' דהני נ' חד ענינו הוא . ונם ר' יהוסף כתב בבוף בתיב כ"ו וז"ל כתב רב אלי' אם לא בל הקודם
לב"ד ואומר פ' מת ובשאר לו אלא מכה הוא כמחייב לבדה אלא בדיך שודה קודם תביע' היורשים ויתברר לב"ל אליבו אם כמערי' ונם
אלא יהיו שם עדים שהיה בינו ובין המת דבר דממון' ואז הוא כמחייב לבדה וכמו זאת שבינו מודה ר"י בשאר שדה זו של אביך היתה
בו' ע"כ לבל מל' התו' ברלה בל זאן שמודה בלא תביע' אפי' לאחן דבסק בר"ש אליבו מחייב לבד' כשתובעו היורש כמ"ש בטוען ונטען
(פטור) וכן ברלה מהרמב"ם עכ"ל אך מ"ש ר' יהוסף אמילו לאחן דבסק בר"ש לא ידעתי מנ"ל הא . ומ"ש וכ"ש מהרמב"ם בר"ש דמשמ'
לזה הכי מדהתם הרמב"ם פ"ד מה' טוען ונ"ל דאחר לבחבירו אמר לי אבא שם לי בידך ק' והל' אומר אין לך בידי אלא כ' הו' מחייב
לבדה ופטור אף מבבו הוסת ואמ"ל אם הודה מעצמו ואחר מכה היה לאבדך בידי אלא כ' הו' מחייב
מבבועת הוסת אבל יורש שטען ואחר אמי יודע בודאי שם לאבדו בידך או בידך אבדך מכה והוא אומר אין לך בידי אלא כ'
פ"ו מודה מקצת ומבבע עכ"ל מדלא כתב דחייב מבבועה אלא בשטוען בודאי שם לאבדו בידו כ' משמע הא לא הכי בכל ענין פטור :

ומ"מ מה שאילא הנאון בין המערים לו המודה לא מבינו שום חולא עליו ובפקא מיב' אם טוען היורש ברי לי שעדיין אתה חייב לו
ק' דברים אלא שהודה קודם התבועה שחייב לו ב' אם הודה כמערי' חייב ג"ל ב' אם עמו דחייב ג"ל ומ"ש הר מבן' ובעה"ת
הבאתי דברים לבעל כי' ע"ה ס"ג ס"ק ט' לענין ג"ל בשיבן אתקום תבועה לבודאה היינו אם הודה לפי תומו . גם במרדכי פרק
מבבועות הדיינו' הבאתי דברי רב האי גאון דרבנן דראב"י דהוי מחייב לבדה היינו בנין אלא קבן והעדים וע"ש : (נו) פטור ואפי'
מבבועת הוסת כו' בחמת כ"ב הטור אבל מקור דין זה הוא מדברי הרמב"ן שהביא בשם ת' שער ז' ס"ב ושם לא כתב דפטור מבבועת
הוסת רק שבתב שאין מבבועת דמודה מקצת אלא שקדמה תביעתו לבודאה ודוקא בהודה לו כו' ושוב אינו מוכר אבל הוא לבתב שם

דפטור

טורי זהב

ע"ב והיינו שיובל לטרוף לקוחות דאלו ב"ח ודאי נובה אפי' לא"ל שבובלא לאו דאוריתא כמאן דמ"ש התום' דמחל לו המלוה הבעבוד היינו הבא אל
טריפת לקוחות אבל מב"ח נובה וא"ל מאי פריך ברש ב"מ הא כל קרקע הילך הוא ומאי דאמר בשאר בה איתין ומערות ולא מוקי לה שמחל הבעבוד דשם
מיקר התבועה על הקרקע עצמו ארולה ליקח ממנו קרקע דוקא והבא מיירי אחר שבאו עדים ראה זה אלא יתחייב לו שבועה ע"ב אמר בפני הב"ל
הבני מוחל לו הבעבוד אל טריפת לקוחות בלאותו התבי איתחייב ליתן לי אלא תנבה אותו יבב"ח שאמאן אלו כ"ו אלא מבבר עדיין ואותן שבבר מבבר
אינו מוחל לו הבעבוד אלא בלאו הבי לא יוכל לטרוף אותם דאם יאמרו אינן לעדים ממכיבן זה הרבותא דקא"ל לאין מרוך לאחוב בזה הבעבוד אל
הלקוחות כיון דאי אפשר לטרוף אותם אלא אותם שהם בב"ח ובב"ד בותנין לו הפסק לגבותם והי' אפיר טורף לקוחות ע"ב מרוך לאחוב אל בעבוד :

ח סס סל"ו כ"כ בה"ת בשער ז'

פט א משכה שבועות דף מ"ל ע"ב ב מבואר בסימן כ' ג בסימן כ"ח ד בסימן כ"ב ה סס בשסכה ו כת"ק דל' יהודה סס זרמב"ם בפ"ג מה' טוען ונטען דין ז' בסס רבותיו וכ"כ הרמב"ן והלקח"ל סס בהגהותיו וכתב ה"ה מחלוקת רבינו עם רבותיו אין לח' מהם ראיה ברורה ובספי"ח מה' שכיר כתב אפילו היה שכרו פרוטה וכו' עיין בח"ש ה"ה סס והכ"י בסיון זה ח רמב"ם סס דין ו' וכסומחות שהביא העור וכ"כ בכ"ת סס שהיא עיקר

דפטור אף משבועת היסת משום דהשתא כמו ליכא תביעה ומשום ש"ד כמו בא חייב מפני שהודה במקצת שאינו אלא פרעת לו אלא אם כן הוסיף לבל בלומר הזכרתני וידע לבי תוכינו בברי נכי דאין קרי' שבועת התורה כיון שלא קדמה תביעה להודאה מ"מ מחן ליה' דלא מחייב היסת דלא לאסתן בשום מקום דבהיסת בעינן שתקדום תביעה להודאה ונם ל' ל' ורוסס כ"כ ס"ג שכתב דאין מודה מקצת חייב שבועת התורה אלא כשהודאה אחר התביעה עכ"ל משמע דוקא שבועת התורה אבל לא היסת וכראה דדמי לדלעיל פעי' ע"ו דכשבע היסת על החשי' ודוקא לחלק ולומר דשאני הכא כיון שאומר לא הייתי זכור ונ"ע. ועיין מ"ש לעיל פי' ע"ה סעיף ג' ס"ק ט': (נז) ודינו כשטר ואינו יכול לטען פרעתי ועמ"ש לעיל ריש סי' ע':

פט (א) השכיר כו' כתב המרדכי ריש פ' כל הנשבעין ח"ל על אודות השכיר שנשבע ונוטל אם יכול לאסף השבועה על בעל הבית לומ' לו השבע והפטר פלונתא דרבוותא היא רבינו יוסף מגא"ש ז"ל כתב שיכול להפכה ולאחור' כראה טעמו דכל האומר לו אחר בתקנת חכמים שאמרו לו כנון זה לטעותו בתקנה ורבינו אלפסי והמיימון כתבו דלא מהפכינן וכראה לאחר"מ כדברי"הם דהכא לאו לטעותו על שכיר בתקנה אלא לטעות בע"ה בתקנ' דשרוד בפועלו ואינו זכו' אחר' אם השבי' אומ' לבע"ה השבע לי אשיבך יודע בברי' שלא פרעתני והפטר לו לריך בע"ה לישבע דלא גרע מהאומ' לחברו מכח לי בריך והלה אומר אינו יודע דפטור ולריך לישבע שאינו יודע וכדברי רבינו יוסף אבן מג"ש כן כתב בשער י"ו דלאלפס עכ"ל בנוסחא דלשון' וכן בנוסחא בהלכו' תובע ונתבע בעזרן ס"ה דף ק"פ ע"ג (ועי' במרדכי סס שמביא עוד דברי המר"ן בשאר עניניס בס' כל הנשבעין ע"ש) ון"ל הוכיח הרב ל"י אבן מגש הלוי וכוותיו שאם אמר התובע לו אפשי בתקנת חכמי' כנון זאת שתקנו חכמים לישבע ולישול אלא הריני כשאר כל התובעי' הרי זה משביע את הנתבע שבוע' היסת כו' עכ"ל אבל לפעל"ה דלא פליגי רב אלפס והמיימון על הרי"ז מגש בזה דהא דברי הרי"ז מגש אלו מבו' הרמב"ם נופיה פ"ח מה' טוען שכתב והורו רבותי שאם אמר התובע לו אפשי כו' וכתב בהגה"מיי' סס וז"ל וכן ס"ס משאם והס ר' יוסף ן' מגש ורבותיו עד כאן לשונו אלא ודאי בהי דסכיבה ליה להרי"ף פ' הכותב גבי לו פקח הוא מייתי לה לידי ש"ד כו' והבאתיו לעיל סימן פ"ז סעיף י"ח ס"ק ל"ח ולהרמב"ם סס דאינו יכול להפך אוס שבועת המסב' דאינו להפך בכוחא כה אבל משבועת המסב' לריכת יכול להפך דפ"ש דיכול לומר הריני כשאר התובעים ונם קשה לי מ"ש ובראה לאחר"מ בדברי"ם דהכא לאו לטעותא כו' דהא הרי"ף והרמב"ם סס אלא מתלקין בין שכיר לשאר נשבעין ונוטלי' אלא ס"ל בכל נשבעין ונוטלין אינו יכול להפך אבל בנתבע לומ' לת' נית לך נבחי מידי אי ניח' לך ואקול אלא בעינא דאתבעי וכמ"ש בעיל סימן פ"ז ס"ק ל"ח בשאם (ונם מ"ש ובדברי ר"י מגש כ"כ בשער י"ו דלאלפס הוא מנומגס דבשער י"ו דלאלפס כתב בכל הנשבעין ונוטלין דמפהכינן ישולין סס וכע"כ שאלפס בעל הערוך הוא תולה על הרי"ף פ' הכותב ונם על הרי"ז מגש ודוק ובראה דמהר"ם ס"ל כהרי"ף והרמב"ם ולא מטעמייהו אלא בעלמא ס"ל דנם הנשבעין ונוטלין יכולי' להפך ובדעת ר"י והתוספי' שהבאתי לעיל פי' פ"ז סעי' י"ח ס"ק כ"ו והכא ס"ל כותייהו מטעמא דלאו לטעותא אל שכיר בתקנה ונם בראה דמהר"ם לטעמייה אזיל דס"ל דנם בשבועת היסת בני בקיאת אבן וכמ"ש לעיל פי' פ"ז סעיף י"ג ס"ק ל"ח בשמו ולכך כתב כאן אחכם אם השכיר אומר לבעה"ב כו' דלא גרע כו' ולריך לישבע כו' אבל לפי דעת הרמב"ם והש"ו וסייעתם ובקי"ל כותייהו לעיל פי' פ"ז סעיף י"ג דבהיסת ס"ל בקיא' אבן אינו יכול דלריך לישבע דהייבו היסת בלא בקיא' אבן אבל מ"מ אינו יכול להפך עליו בק"מ ואכו מטעמא מטעמא שכתבו הרי"ף והרמב"ם דבשבעין ונוטלין אינן יכולין להפך אשום דאי"ל הנתבע את נית לך נבחי ולא מודי אי ניח' לך לאסקול אסתבע ואקול כו' דלפ"ז אפי' אומר לו התובע השבע לי אשיבך יודע בבירור בלא פרעתני אין לריך לישבע בבקיא' אבן. כן כ"ל ברור:

מיהו כל זה מיירי כשהבע"ה טוען ברי לי שפרעתיך אבל אם טוען אינו יודע שפרעתיך פטיש לחייב לבלא להשכיר ואין השכיר לריך שבועה כלל דלא גרע שכיר מאחר תובע וכדלעיל סי' ע"ה סעיף ט' ודו"ק: (ב) אפילו היה שכרו פרוטה כו' לפי שהאחר ואחר אחרונים לא ביאורו יפה בראן לבן מוכרח אבי להאריך קצת. ז"ל העור ואלו נשבעין ונוטלין כו' ובלבד שתהא הבפירה בשתי בסף וכ"כ הרמב"ם והראב"ד הביא עליו וכתב אם יעשה השכיר אם השכיר עמו במעה ילך בפתי בסף ומסתבר' כדברי הרמב"ם עכ"ל והנה ז"ל הרמב"ם פ"ג מה' טוען דין ז' הורו רבותי שהנשבעין ונוטלין אינן לריכי' טענה שתי בסף ואני אומר שלריך הנתבע שיכפור בשתי מעין ואח"כ יבא התובע בתקנת חכמים ויטול שהרי הנשבעין בטענת ספק לריך שיהיה בפירת שתי מעין ואח"כ יבא בספקו עכ"ל ומנ"ל ב' ובספי"ח מה' שכירות כתב דז"ל שכיר כו' אפי' היה שכרו פרוטה ח' ובע"ה אומר כתתיה לא יטול אלא בשבועה וכן כל הנשבע ונוטל אפילו לא יטען אלא פרוטה א"ל לא יטול אלא בשבועה בעין של תורה עכ"ל ובתב הרב המגיד

טורי זהב

סי' פט בש"ע סעיף א אפילו היה שכרו פי' רבינו כאן ומתברא בדברי הרמב"ם קשה הא הרמב"ם גופי' הדר כי' כמ"ש בפי"ח משכירי' אם היה שכרו פרוטה ח' ובע"ה אמר כתתיה לא יטול אלא בשבועה וכן כל הנשבעין ונוטלין כו' משמע דבשבועה מיה' טוטל ופי' שם הכ"מ שלענין הלכה תי' הרמב"ם לדברי רבותיו שהם כדעת הראב"ד והוא תמוה מאוד. ותו דרבינו עמו כתב כן בס"ם זה וא"ל דנם דלון רבינו להחמיר א"כ הו"ל לכתוב תיבה אבל מ"מ יש להתמיר אבל בהרמב"ם עמו לק"מ כי תתלה כתב דעתו בכל הנשבעים ונוטלים דרך כלל דריך ב' בסף ואח"כ כתב בשכיר דאפי' בפרוטה סני לענין הלכה אבל לדברי רבינו קשה בל"ל דהרמב"ם כתב ע"פ דבותיו שבועה בשבועה אפי' בפרוטה כמ"ש המ"מ אבל רבינו מפרש מה שהקשה הראב"ד מה יעשה העני וכו' הק' ע"כ בכופר הכל והכל הוא פרוטה ולא תקנו בזה שיטבע וישול דאל"כ הרי ילך בפתי בסף אל"כ ה"ה כמי בתולה מקנת א"כ בסף דהא ע"כ אנו רואין שאין אומרין בכאן בכל דתקון דבנן כענין דאורייתא תיקון וע"כ כתב רבינו דאינו מפסי' להוכחת הראב"ד דאע"פ שלענין אם כל הנכסים הוא פרוטה ודאי לא איכפת לן בב' בסף מ"מ בתולה בתקנת שאין אם בתי בסף בריך ב' בסף ותא"ל בסוף בי' זה דאיירי בכופר הכל וכולו אינו אלא פרוטה חייב שבועה אפי' בפרוטה מטעם שלא ילך בפתי בסף כמ"ש בס"ל ליישב דברי רבינו על נכון:

פט א כל הנשבעין שבתורה כו' ג' שבועות מלינו שחייבה התורה לג' ענינים. הא' לאודה מקצת. הב' בכנגד עד א' שאעיד בגדו. הג' שבועת שומרין ונפלאתן הנתבע נשבע שומרין ולקח בעליו ולא ישלם ופרשינן ליה דהתובע ילקח ויקבל השבועה מהנתבע ותו לא ילטרך הנתבע לשלם כיון שנשב' וזהו שאמר נשבעין ולא משלמין. וזולת ג' מינו שבועו' הכ"ל לא מלינו שבועה שחייבה התור' אלא שבמי המשנה תקנה בקנת ענינו' שבתה ותקנתן היתה שיבע לתובע ויטול וכן השכיר והנגזל כו' ומשעם שיתבאר בכל א' מהן בפי' זה ובסימני שאחריו כל א' במקומו: ב אפילו היה שכרו פרוטה דע שרמב"ם כתב והטור הסכים עמו דגם בשכיר אינו נשבע ונוטל א"ל בשהכפירה היא ב' מעין בסף וכדין אחר שבועות שכתב הטור והמחבר בל"ס פ"ח והמחב' פסק בהרא"ש וכרבותיו של הרמב"ם דס"ל דשכיר נשבע אפי' על כפירת פרוטה ונוטל משעם שהשכיר אינו הוא נוגע את בפשו א"כ מה יעשה השכיר שהשבי' עמו בפרוט' וכי ילך לו בפתי בסף:

ג בשבע השכיר בנק"ח כו' הטעם מבואר בנמרא משום דעל הרוב הבע"ה ערוד בפועלין ואחרינן דמבא טרדא שכור שפרע לזה ולא פרע לו אלא לאחרו ומ"ה אמינהו לשבע לשבע ולישול ותו לא מילקו ואפילו אינו ערוד בפועלין כמי אמינו לשכיר

מאירת עינים

פט א כל הנשבעין שבתורה כו' ג' שבועות מלינו שחייבה התורה לג' ענינים. הא' לאודה מקצת. הב' בכנגד עד א' שאעיד בגדו. הג' שבועת שומרין ונפלאתן הנתבע נשבע שומרין ולקח בעליו ולא ישלם ופרשינן ליה דהתובע ילקח ויקבל השבועה מהנתבע ותו לא ילטרך הנתבע לשלם כיון שנשב' וזהו שאמר נשבעין ולא משלמין. וזולת ג' מינו שבועו' הכ"ל לא מלינו שבועה שחייבה התור' אלא שבמי המשנה תקנה בקנת ענינו' שבתה ותקנתן היתה שיבע לתובע ויטול וכן השכיר והנגזל כו' ומשעם שיתבאר בכל א' מהן בפי' זה ובסימני שאחריו כל א' במקומו: ב אפילו היה שכרו פרוטה דע שרמב"ם כתב והטור הסכים עמו דגם בשכיר אינו נשבע ונוטל א"ל בשהכפירה היא ב' מעין בסף וכדין אחר שבועות שכתב הטור והמחבר בל"ס פ"ח והמחב' פסק בהרא"ש וכרבותיו של הרמב"ם דס"ל דשכיר נשבע אפי' על כפירת פרוטה ונוטל משעם שהשכיר אינו הוא נוגע את בפשו א"כ מה יעשה השכיר שהשבי' עמו בפרוט' וכי ילך לו בפתי בסף:

ג בשבע השכיר בנק"ח כו' הטעם מבואר בנמרא משום דעל הרוב הבע"ה ערוד בפועלין ואחרינן דמבא טרדא שכור שפרע לזה ולא פרע לו אלא לאחרו ומ"ה אמינהו לשבע לשבע ולישול ותו לא מילקו ואפילו אינו ערוד בפועלין כמי אמינו לשכיר

דהיינו לפנינו ל"ד ודוק: צח על תביעת טוב' הכלה לטובת הבעל' לא מחזיר ממון ולא מחזיר מחזיר ממון לא בתקנה היפת עלי כה"ג מרדכי סס: צט וזה מזיב שכבר הקנה לו פטור בלא שבועה כו' קצה הלא כתב הרמב"ם והטור ל' בס"ם נ"ה דעל הקדש כשבעין בעין על תורה ומסיק דמצות עניים והקדש' דבזמן הזה דינם כבבני הדיוט ומשביעין אליו וכ"כ המגיד שם בר"ם נ"ה ע"ש אדון זה מקורו ודע שהמרדכי ר"פ שבועות הדיינים דפוס גדול סי' תשמ"ז מתשוב' מהר"ם הלא הבשלא' אחב' שמעון לראובן לודו' הבני זקוקי' אנתן בידו להרויח בהם ולאת מהן כך וכך בשנה לצדקה ותובעו עתה מיחזיר' לו וראובן מזיב שנתנם לו לאלא גם הקרן וגם הפרי כאשר יבאר בעניו ואינו רוצה להחזיר ע"ז הזיב מהר"ם אם שמעון מוד' שבלד לצדקה אך אינו רוצה מיחי' עוד תחת יד ראובן כי הוא עצמו רוצה לאלון בו אל"ל להחזירם לו ולא לשנע על בכה שהו' כלבריו כיון דאין לראובן בו אלא טובת הנאה כו' ע"ש ועל תזי' זו לא"מ ולשון מו"רם בהגה"ה הכל אפשר לייחב נ"כ על"ו והוא כשנאמר דקדק יש בה ע"ם דמ"ם לבעיני וזה מזיב שכבר החזיר לו ל"ל מחזיק בו ה"ק וזה טוען שכבר מחזיק בו ל"ל בהמלוה מיתלק הוא ואינו רוצה לם לק בפשו מהמלוה ואינו ממש כדברי תזי' הכ"ל אך ל' הרל"מ ק' לייחב שהוא הבי' המרדכי הכ"ל וכת' ז"ל שמעון תובע לראובן שיש בידו עשות של צדקה שיתנם לו והוא רוצה לאלקם ולאובן כופר ופסק דק"ל לשבע כו' המקיבל ומתיימ' לשונו דכתב ולאובן כופר ומשמע דטעון להל"ם וז"ל מכח קוזי' הכ"ל מיהו גם זה אפשר לתקן ולייחב ולומר דר"ל וראובן כופר ואומר שנתן לידו ע"מ שיאכלו בידו ולא ע"מ שיחזיר' לשמעון אבל * בע"ש כתב וז"ל וזה מזיב שכבר החזיר' לו בשפטור מזבועה ומסיק וכתב ע"ז וכ"ל דה"ה אם מזיב לו כבר מלקתים לעניים כו' לל' זה מורה שהבין דבריו מור"ם בכפשוטו וז"ל וכ"ל: ק ונשבע לא' מהן וכת' עוד אם דה"ה אם יש לו תביעה על לבו' ונשבע לו ק' מהן לזיה שילקה התובע והלאחרים עומדים אבל השבועה ואומרים לאין להעובה לאין מזיב בשבועה בדבתיב ולאחרה הקשה לאין לאין ולא ירבה בשבועות עכ"ל כלקה הביאו דוקא בלבור לו בכבר אומר לאחר יאסר דבר זה לו יאסור קללה זו עליתי מעצה זה ולאחרים עוכים לאין ול"ל לאין אלא ה"ה אם אומר הן לו אחר דבר שבלקה ממנו שמקבל דבריו כמ"ם בי"ל סימן רל"ו אבל אם נשבע ק' משותפין בשם שהוא אינו ק"ל ולא לא מהני עניות לאין לאחרים כן מ"ל ודוק: קא תבעו בשכר השדכנות כו' עמ"ש מור"ם ז"ל לקמן ס"ם דמביאה בשם הר"ל מגרמון' קפ"ה ובס"ם רס"ל עוד מתביעות שכר שדכנות:

פח א עד מקס"מ

פח א בי' הטור וכ"כ הרמב"ם ריש פ"ג מה' טוען ונטען ממשנה שבועות דף לי"ח ע"ב

טורי זהב

בשמע הא במקום עדים אינו נאמן ואתאי הא יכול לומר מתנת לי הת"כ כמ"ם והכא במרדכי פ"ק דב"מ אי' הא' פסקא אל' עצן אנא כתן לו תיך ליתן לו איזה דבר רק בתנאים פסק שם דנאמן מכח מנו דלא תקע כפו כבל וסס לא"מ כיון שהוא אומר שבשעת התיך היה התנאי ה"כ ע"כ אינו נאמן אבל בשלא היה עדים בשעת תיך משא"כ בים עדים על התיך ואינם יודעים מהתנאי מוכח דלא הי' שם תנאי דהא אינם מעידין ע"ז וע"ז כתב דנאמן במגו דלא תקעתי כלומר דהא אין עדים על ת"כ ואפשר שהרמ"ם אומר להאי מגו קאי דוקא על תנאי כך וכך בזה כריך שלא יהא עדים שם אבל בעצת מתנת לי ל"ל מגו אלא אפי' איכא עדים על ת"כ נאמן בזה אא"כ לומר מתנת לי כמ"ם בשם הרא"ם בבבא"ל בפשוט בזה:

בעיף ל"ה פטור בלא שבועה הבמ"ע הקשה מפי' כ"ה דאי' שם דבשבעין עכשיו על ההקדשות ונראה דלקמ"ד דבפי' כ"ה כתב הטור בהדיא שם אינו נתן להבפקד מעות כיון שהוא כופר לו והתובע בעצמו מודה עכשיו שהם מעות עניים ושובת הנאה אבל אין בכך כלום נמצא הבפקד לאו בע"ל דהעניים והוא ממון שאין לו תובעים דדוקא הכ"ל הם תובעים בשביל העניים וזה אינו אייך כאן שאינם יודעים מאומה א"כ אם הם תובעים מכח זה הבפקד בפי' בשם מעות עניים אפשר שהיה אייב שבועה אבל אין עכשיו עסק בזה כבבא"ל (א"ה לא ידענא מאי קשיא ליה דהא בהדיא פבאנן בם"ם התובע בין מידי דקיים למידי דלא קיים וא"כ לא קיים וא"כ הו"ל ממון שאין לו תובעים ולהכי פטור משבועה וק"ל ע"כ):

בעיף ל"ו שנים אנ אבשא כתב סמ"ע ה"ה אם יש לו תביעה על הבים ונשבע לא' מהם הינו דוקא בשבע אחד בלבור והלאחרים יענו אמן לו הן הוי בי בכך אבל אם נשבע א' מהשותפין בשם שהוא אינו אייב ואפשר שבעונה אמן אייב ע"כ בראה לאין הבריו אחרון אבל אם נתבע בראה בכאי אמן אבל בשתובע לבים שם בשותפו' אייבי' לו בי בזה אם א' נשבע והא' יענה אמן דאף א"ת שעונה אמן אחר הנשבע' אינו אייב מ"מ שפור הוי שבוע' דהא התביעה אבולם אחי ואם א' אינו אייב ממילא כולם אינם אייבי' דהא בהא תלוי הבבא"ל • בטור סעיף יו"ד רש"י פי' אין כופר הבל בטור מן התורה אבל בהלאה כו' קשה דהא רש"י עצמו פי' והכ"ו הביאו בסמוך לענין הילך דדוקא לענין בקדון שייך הילך כמ"ש הרן בשמו וכ"ל דהא יש בלונתא בגמ' פ' הנזל לענין אם מודה מקצת בבקדון כין רמו בר תמא לר' חייא ור' חייא ולענין דאמר הילך פטור ס"ל כרמי בר תמא לתנא ד' אומרין לריכן בפירה בתקצת אבל לתבלה בסק רש"י בר' חייא בר יוסף דס"ל עירוב פרשיות כתיב כאן • (בשם מהרש"ק בב"י ד"ה שתב בבתבי מהרש"ל וכו' עד ומהפכי' לא וכו' מבבתת לא בשבועת הבותפין דמהסך עליו דלא שתבע דקשיר לי' בכך וכך וכמ"ם הטור בפי"ו בבל"ל

לה כ אין נשבעין היסת צח (פב) ערל תביעת טובת הנאה:

הגה ולכן מי שתבעו מבירו שיחזיר לו ממון לדקה שהפקיד בידו והוא יתלקס לעניים צט וזה מזיב שכבר החזיר לו פטור בלא שבועה שהרי אין לתובע בזה אלא טובת הנאה (מרדכי' הדיוטים):

לו לשנים או שלשה שיש להם תביעה על אחר ק (פג) ונשבע לאחד מהם פטור מהאחרים:

לז מ אין מוסרים שבועה למי שרץ אחר שבועה:

לח נ אם נראה לדיינים שהטענ' מרומה אין להשביעו:

הגה וכן אם בראה לו הטענה גרוע' (תהר"ו סי' ל') אין משביעין היסת במקום לביכא דלא דמוכא (סס סימן קכ"ד):

לט ס יש מי שאומ' שהמזכי' שם שמי לבטל' שבגדו נשבע ונוטל:

הגה קא תבעו בשכר השדכנות וזה כפר ואחר אלא הי"ה שדכן אלו אם אחר טענות שביטויהו דינו כבאחר תביעות ממון ונשבעין על כך (פסקי מהר"ו פ"ו):

פח דיני כפירה והוראה ושתהא ממין הטענה • ובו לג סעיפים:

א א אין מורה מקצת הטענה חייב לישבע עד

שבים תקצת בכף לקיים המכירה הייבו כופין אותו לקיים אם כן אמן לו בפשו עד ק' כמי יחייב אותו שבועה הא ליתא דבבלא דכ"מ לא שייך אלא במלא דממון אלא בשבע בבר אבל הכא שבשבע בבר אין שבועה אבל אבוע' ותדע דאו אמר לו בבבעת בבק"ל לקיים המכירה עובב ההוא והוא אומר לא בשבעתי מי משבעינן ליה תו אף אל נב דשבים היו מתיבים אותו אלו היו שבים אומרים כן ותזי' הגאון הי"ל מהשותפים מועתקת לבם ומוכח' בדברי' דדוקא בעדים ואלו' מאיר כ"ר ברוך בשם שהוא זלה"ה עד כאן לשונו ואין בפק לאשתמיעתי' להבמ"ע תזי' אינו חייב לו מהר"מ זו • וע"ל סימן פ"ק סכ"ק בהגה"ה ומ"ם שם: (פב) אל' ולאי לא מהני תביעת טובת הנאה לטובת הבא' אינו ממון אפי' הוה ממון לא עניות אמן בתקנ' בטובא' הים ע"ז • מהר"ה במרדכי שם וע"ל סי' ס"ן והאלבכתי בה הגהות בזה אי טובת הנאה ממון: (פג) ונשבע לא' מהן כו' כתב עוד מרדכי ריש שם דשותפים שחייבים שבועה יבא' ק' ואחרו יענה אמן וכתב הבמ"ע בס"ק ל"ח דאינו דוקא בחרור לו בבדר אבל אם נשבע בשם שאינו אל"ל ולאי לא מהני עניות אמן ע"כ מיהו נראה מם"מ ג"ל דבשיאמר אף אני כמוהו מהני: שם מם"מב

פח (א) הכרושה ס"ג"ן שם בם"ם

קא תבעו בשכר השדכנות כו' עמ"ש מור"ם ז"ל לקמן ס"ם דמביאה בשם הר"ל מגרמון' קפ"ה ובס"ם רס"ל עוד מתביעות שכר שדכנות:

פח א עד מקס"מ

ח סס סל"ו כ"כ בה"ת בשער ז'

פט א משכה שבועות דף מ"ל ע"ב ב מבואר בסימן כ' ג בסימן כ"ח ד בסימן כ"ב ה סס בשסכה ו כת"ק דל' יהודה סס זרמב"ם בפ"ג מה' טוען ונטען דין ז' בסס רבותיו וכ"כ הרמב"ן והלקח"ל סס בהגהותיו וכתב ה"ה מחלוקת רבינו עם רבותיו אין לח' מהם ראיה ברורה ובספי"ח מה' שכיר כתב אפילו היה שכרו פרוטה וכו' עיין בח"ש ה"ה סס והכ"י בסיון זה ח רמב"ם סס דין ו' וכסומחות שהביא העור וכ"כ בכ"ת סס שהיא עיקר

דפטור אף משבועת היסת משום דהשתא כמו ליכא תביעה ומשום ש"ד כמו בא חייב מפני שהודה במקצת שאינו אלא פרעת לו אלא אם כן הוסיף לבל בלומר הזכרתני וידע לבי תוכינו בברי נכי דאין קרי' שבועת התורה כיון שלא קדמה תביעה להודאה מ"מ מחן ליה' דלא מחייב היסת דלא לאסתן בשום מקום דבהיסת בעינן שתקדום תביעה להודאה ונם ל' ל' ורוסס כ"כ ס"ג שכתב דאין מודה מקצת חייב שבועת התורה אלא כשהודאה אחר התביעה עכ"ל משמע דוקא שבועת התורה אבל לא היסת וכראה דדמי לדלעיל פעי' ע"ו דכשבע היסת על החשי' ודוקא לחלק ולומר דשאני הכא כיון שאומר לא הייתי זכור ונ"ע. ועיין מ"ש לעיל פי' ע"ה סעיף ג' ס"ק ט': (נז) ודינו כשטר ואינו יכול לטען פרעתי ועמ"ש לעיל ריש סי' ע':

פט (א) השכיר כו' כתב המרדכי ריש פ' כל הנשבעין ח"ל על אודות השכיר שנשבע ונוטל אם יכול לאסף השבועה על בעל הבית לומ' לו השבע והפטר פלונתא דרבוותא היא רבינו יוסף מגא"ש ז"ל כתב שיכול להפכה ולאחור' כראה טעמו דכל האומר לו אחר בתקנת חכמים שאמרו לו כנון זה לטעותו בתקנה ורבינו אלפסי והמיימון כתבו דלא מהפכינן וכראה לאחר"מ כדברי"הם דהכא לאו לטעותו על שכיר בתקנה אלא לטעות בע"ה בתקנ' דשרוד בפועלו ואינו זכו' אחר' אם השבי' אומ' לבע"ה השבע לי אשיבך יודע בברי' שלא פרעתני והפטר לו לריך בע"ה לישבע דלא גרע מהאומ' לחברו מכח לי בריך והלה אומר אינו יודע דפטור ולריך לישבע שאינו יודע וכדברי רבינו יוסף אבן מג"ש כן כתב בשער י"ו דלאלפס עכ"ל בנוסחא דלשון' וכן בנוסחא בהלכו' תובע ונתבע בעזרן ס"ה דף ק"פ ע"ג (ועי' במרדכי סס שמביא עוד דברי המר"ן בשאר עניניס בס' כל הנשבעין ע"ש) ון"ל הוכיח הרב ל"י אבן מגש הלוי וכוותיו שאם אמר התובע לו אפשי בתקנת חכמי' כנון זאת שתקנו חכמים לישבע ולישול אלא הריני כשאר כל התובעי' הרי זה משביע את הנתבע שבוע' היסת כו' עכ"ל אבל לפעל"ה דלא פליגי רב אלפס והמיימון על הרי"ז מגש בזה דהא דברי הרי"ז מגש אלו מבו' הרמב"ם נופיה פ"ח מה' טוען שכתב והורו רבותי שאם אמר התובע לו אפשי כו' וכתב בהגה"מיי' סס וז"ל וכן ס"ס משאם והס ר' יוסף ן' מגש ורבותיו עד כאן לשונו אלא ודאי בהי דסכיבה ליה להרי"ף פ' הכותב גבי לו פקח הוא מייתי לה לידי ש"ד כו' והבאתיו לעיל סימן פ"ז סעיף י"ח ס"ק ל"ח ולהרמב"ם סס דאינו יכול להפך אוס שבועת המסב' דאינו להפך בכוחא כה אבל משבועת המסב' לריכת יכול להפך דפ"ש דיכול לומר הריני כשאר התובעים ונם קשה לי מ"ש ובראה לאחר"מ בדברי"ם דהכא לאו לטעותא כו' דהא הרי"ף והרמב"ם סס אלא מתלקין בין שכיר לשאר נשבעין ונוטלי' אלא ס"ל בכל נשבעין ונוטלין אינו יכול להפך אבל בנתבע לומ' לת' נית לך נבחי מידי אי ניח' לך ואקול אלא בעינא דאתבעי וכמ"ש בעיל סימן פ"ז ס"ק ל"ח בשאם (ונם מ"ש ובדברי ר"י מגש כ"כ בשער י"ו דלאלפס הוא מנומגס דבשער י"ו דלאלפס כתב בכל הנשבעין ונוטלין דמפהכינן ישולין סס וכע"כ שאלפס בעל הערוך הוא תולה על הרי"ף פ' הכותב ונם על הרי"ז מגש ודוק ובראה דמהר"ם ס"ל כהרי"ף והרמב"ם ולא מטעמייהו אלא בעלמא ס"ל דנם הנשבעין ונוטלין יכולי' להפך ובדעת ר"י והתוספי' שהבאתי לעיל פי' פ"ז סעי' י"ח ס"ק כ"ו והכא ס"ל כותייהו מטעמא דלאו לטעותא אל שכיר בתקנה ונם בראה דמהר"ם לטעמייה אזיל דס"ל דנם בשבועת היסת בני בקיאת אבן וכמ"ש לעיל פי' פ"ז סעיף י"ג ס"ק ל"ח בשמו ולכך כתב כאן אחכם אם השכיר אומר לבעה"ב כו' דלא גרע כו' ולריך לישבע כו' אבל לפי דעת הרמב"ם והש"ו וסייעתם ובקי"ל כותייהו לעיל פי' פ"ז סעיף י"ג דבהיסת ס"ל בקיא' אבן אינו יכול דלריך לישבע דהייבו היסת בלא בקיא' אבן אבל מ"מ אינו יכול להפך עליו בק"מ ואכו מטעמא מטעמא שכתבו הרי"ף והרמב"ם דבשבעין ונוטלין אינן יכולין להפך אשום דאי"ל הנתבע את נית לך נבחי ולא מודי אי ניח' לך לאסקול אסתבע ואקול כו' דלפ"ז אפי' אומר לו התובע השבע לי אשיבך יודע בבירור בלא פרעתני אין לריך לישבע בבקיא' אבן. כן כ"ל ברור:

מיהו כל זה מיירי כשהבע"ה טוען ברי לי שפרעתיך אבל אם טוען אינו יודע שפרעתיך פטיש לחייב לבלא להשכיר ואין השכיר לריך שבועה כלל דלא גרע שכיר מאחר תובע וכדלעיל סי' ע"ה סעיף ט' ודו"ק: (ב) אפילו היה שכרו פרוטה כו' לפי שהאחר ואחר אחרונים לא ביאורו יפה בראן לבן מוכרח אבי להאריך קצת. ז"ל העור ואלו נשבעין ונוטלין כו' ובלבד שתהא הבפירה בשתי בסף וכ"כ הרמב"ם והראב"ד הביא עליו וכתב אם יעשה השכיר אם השכיר עמו במעה ילך בפתי בסף ומסתבר' כדברי הרמב"ם עכ"ל והנה ז"ל הרמב"ם פ"ג מה' טוען דין ז' הורו רבותי שהנשבעין ונוטלין אינן לריכי' טענה שתי בסף ואני אומר שלריך הנתבע שיכפור בשתי מעין ואח"כ יבא התובע בתקנת חכמים ויטול שהרי הנשבעין בטענת ספק לריך שיהיה בפירת שתי מעין ואח"כ יבא בספקו עכ"ל ומנ"ל ב' ובספי"ח מה' שכירות כתב דז"ל שכיר כו' אפי' היה שכרו פרוטה ח' ובע"ה אומר כתתיה לא יטול אלא בשבועה וכן כל הנשבע ונוטל אפילו לא יטען אלא פרוטה א"ל לא יטול אלא בשבועה בעין של תורה עכ"ל ובתב הרב המגיד

טורי זהב

סי' פט בש"ע סעיף א אפילו היה שכרו פי' רבינו כאן ומתברא בדברי הרמב"ם קשה הא הרמב"ם גופי' הדר כי' כמ"ש בפי"ח משכירי' אם היה שכרו פרוטה ח' ובע"ה אמר כתתיה לא יטול אלא בשבועה וכן כל הנשבעין ונוטלין כו' משמע דבשבועה מיה' טוטל ופי' שם הכ"מ שלענין הלכה תי' הרמב"ם לדברי רבותיו שהם כדעת הראב"ד והוא תמוה מאוד. ותו דרבינו עמו כתב כן בס"ם זה וא"ל דנם דלון רבינו להחמיר א"כ הו"ל לכתוב תיבה אבל מ"מ יש להתמיר אבל בהרמב"ם עמו לק"מ כי תתלה כתב דעתו בכל הנשבעים ונוטלים דרך כלל דריך ב' בסף ואח"כ כתב בשכיר דאפי' בפרוטה סני לענין הלכה אבל לדברי רבינו קשה בל"ל דהרמב"ם כתב ע"פ דבותיו שבועה בשבועה אפי' בפרוטה כמ"ש המ"מ אבל רבינו מפרש מה שהקשה הראב"ד מה יעשה העני וכו' הק' ע"כ בכופר הכל והכל הוא פרוטה ולא תקנו בזה שיטבע וישול דאל"כ הרי ילך בפתי בסף אל"כ ה"ה כמי בתולה מקנת א"כ בסף דהא ע"כ אנו רואין שאין אומרין בכאן בכל דתקון דבנן כענין דאורייתא תיקון וע"כ כתב רבינו דאינו מפסי' להוכחת הראב"ד דאע"פ שלענין אם כל הנכסים הוא פרוטה ודאי לא איכפת לן בב' בסף מ"מ בתולה בתקנת שאין אם בתי בסף בריך ב' בסף ותא"ל בסוף בי' זה דאיירי בכופר הכל וכולו אינו אלא פרוטה חייב שבועה אפי' בפרוטה מטעם שלא ילך בפתי בסף כמ"ש בס"ל ליישב דברי רבינו על נכון:

פט א כל הנשבעין שבתורה כו' ג' שבועות מלינו שחייבה התורה לג' ענינים. הא' לאודה מקצת. הב' בכנגד עד א' שאעיד בגדו. הג' שבועת שומרין ונפלאתן הנתבע נשבע שומרין ולקח בעליו ולא ישלם ופרשינן ליה דהתובע ילקח ויקבל השבועה מהנתבע ותו לא ילטרך הנתבע לשלם כיון שנשב' וזהו שאמר נשבעין ולא משלמין. וזולת ג' מינו שבועו' הכ"ל לא מלינו שבועה שחייבה התור' אלא שבמי המשנה תקנה בקנת ענינו' שבתה ותקנתן היתה שיבע לתובע ויטול וכן השכיר והנגזל כו' ומשעם שיתבאר בכל א' מהן בפי' זה ובסימני שאחריו כל א' במקומו: ב אפילו היה שכרו פרוטה דע שרמב"ם כתב והטור הסכים עמו דגם בשכיר אינו נשבע ונוטל א"ל בשהכפירה היא ב' מעין בסף וכדין אחר שבועות שכתב הטור והמחבר בל"ס פ"ח והמחב' פסק בהרא"ש וכרבותיו של הרמב"ם דס"ל דשכיר נשבע אפי' על כפירת פרוטה ונוטל משעם שהשכיר אינו הוא נוגע את בפשו א"כ מה יעשה השכיר שהשבי' עמו בפרוט' וכי ילך לו בפתי בסף:

ג בשבע השכיר בנק"ח כו' הטעם מבואר בנמרא משום דעל הרוב הבע"ה ערוד בפועלין ואחרינן דמבא טרדא שכור שפרע לזה ולא פרע לו אלא לאחרו ומ"ה אמינהו לשבע לשבע ולישול ותו לא מילקו ואפילו אינו ערוד בפועלין כמי אמינו לשכיר

מאירת עינים

פט א כל הנשבעין שבתורה כו' ג' שבועות מלינו שחייבה התורה לג' ענינים. הא' לאודה מקצת. הב' בכנגד עד א' שאעיד בגדו. הג' שבועת שומרין ונפלאתן הנתבע נשבע שומרין ולקח בעליו ולא ישלם ופרשינן ליה דהתובע ילקח ויקבל השבועה מהנתבע ותו לא ילטרך הנתבע לשלם כיון שנשב' וזהו שאמר נשבעין ולא משלמין. וזולת ג' מינו שבועו' הכ"ל לא מלינו שבועה שחייבה התור' אלא שבמי המשנה תקנה בקנת ענינו' שבתה ותקנתן היתה שיבע לתובע ויטול וכן השכיר והנגזל כו' ומשעם שיתבאר בכל א' מהן בפי' זה ובסימני שאחריו כל א' במקומו: ב אפילו היה שכרו פרוטה דע שרמב"ם כתב והטור הסכים עמו דגם בשכיר אינו נשבע ונוטל א"ל בשהכפירה היא ב' מעין בסף וכדין אחר שבועות שכתב הטור והמחבר בל"ס פ"ח והמחב' פסק בהרא"ש וכרבותיו של הרמב"ם דס"ל דשכיר נשבע אפי' על כפירת פרוטה ונוטל משעם שהשכיר אינו הוא נוגע את בפשו א"כ מה יעשה השכיר שהשבי' עמו בפרוט' וכי ילך לו בפתי בסף:

ג בשבע השכיר בנק"ח כו' הטעם מבואר בנמרא משום דעל הרוב הבע"ה ערוד בפועלין ואחרינן דמבא טרדא שכור שפרע לזה ולא פרע לו אלא לאחרו ומ"ה אמינהו לשבע לשבע ולישול ותו לא מילקו ואפילו אינו ערוד בפועלין כמי אמינו לשכיר

לשכיר ליסבע ולישול ועמ"ש בדרים עוד מזה : ד תובע המגיר שם וז"ל מה שכתב כאן הוא לו כדעת רבותיו ז"ל לו שהוא לת הקטן דלא"ג דבעלמ' לין מוציאין מיד קטן וכמ"ש הטו' מקלא בין השכיר לשאר הנשבעין ונוטלין מפני שהשכיר לא שכרו
והתחב' כס"ם ס"ל וכר"ם ס"ז שאני הכא לטובת הקטן מוציאין הוא כוחא כמו ומ"מ ה"ל לבאר כן בפ"ג מה' טוען ואולי סיבך לו
מידו דאלי"כ לא ימכל פועלי' שיעשו מלאכתו : ה היה אמ"ש כאן וכ"ע עכ"ל ומ"ש שהוא מחלק בין שכיר לשאר הנשבעין
השכי' קטן כו' דקטן אינו כר
עונשין לכך לא הלמינו ועיין בטו' השכיר ד תובע את הקטן הרי זה נשבע ונוטל : ונוטלין ולאי לא נהירא ,מכמה
וכפרישה הגה ה היה השכיר קטן לו עבד לו תשוד (ג) טעמים ועוד דהא כתב וכן כל
נשבע בעל הבית ונפטר (עוד בשם הרא"ש ור"ן הנשבע ונוטל כו' ואם כן מבל
פרק מקום תיקשי כל הנשבע ונוטל
ה"ה בזה . אך מה שתירץ הבית יוסף דהרמב"ם פי"ל מהלכות שכירות מייירי לענין נגנול כו' לא נהירא וכבר הגיג עליו הב"ח
בזה . אך בכסף משנה פי"ל מה"ש שם כתב שאפשר לומר כתירוץ הראשון של ה' שאינ"ם שלא נראה להרמב"ם הוראת רבותיו מ"מ
לא מצאו לנו לתלוק עליהם לענין מעשה ולפיכך פתם פה הדברים כהוראת רבותיו עכ"ל וכ"כ בספרו ב"ה וכתב עוד שם ולענין
הלכה כיון שחולקים על הרמב"ם רבותיו והראב"ד והר"ן ולא מצינו לו חבר ולפי מה שכתבתי אפשר שלענין מעשה לא יתלוק עליהם
בקשינן כותייהו עכ"ל ועל פי זה פסקן כאן בש"ע אבל גם זה לא נהירא ועוד דא"כ מה יעשה בדברי הטור שכאן כתב הטור
ומתבארת כדברי הרמב"ם ומיד לקמן בס"ם זה כתב הטור אפי' היה שכרו פרוט' אחת זנע"ה אומר כתתיה לך לא ישול אלא נשבע' :
והב"ח תירץ דהרמב"ם פי"ל מה"ש והטור ס"ם זה מיירי דהנע"ה יוכל להכריח את השכיר שישבע בכח"ת ע"י הפוך ולא סגי
בהיסת ואם לא ישבע בכח"ת פטור הנע"ה אפי' מהיסת דיוכל הנע"ה לומר אי אפשי בתקנת חכמים אלא יהא הב' מעין
כו' ועי"ש שהאריך ומלבד מה שפירושו אינו מתקבל על לשון הרמב"ם והטור דבריו תמוהין מאד לדינא דהיאך יאמר הנע"ה אי אפשי
כו' דאפילו היה כ' מעין היה השכיר יוכל לומר אי אפשי בתקנת חכמים אלא אהיה אני כאחד התובעים בע"ם והנשבע אתה היסת
וכמ"ש הרמב"ם והט"ו לעיל סי' פ"ו סעיף י"ג והוא פשוט וכמ"ש שם והלכך ודאי דהנע"ה לא יוכל להפך על השכיר רק היסת :
אמנם לפענ"ד ליישב דברי הרמב"ם ע"ד האמת והוא למי שמעיין ברמב"ם עצמו פ"ג מה' טוען כתב מתחלה הדינים שבתחלה
לעולם ריש סי' פ"ו בין שבועה לתורייתא דמודה מקצת לשבועה דעד אחד דנשבועה מ"מ בעינן כפירת שתי כסף ובשבועה
דעד אחד אפי' לא כפר אלא בפרושה חייב וכתב אם כ"כ וז"ל וכן בשבועת השומרים אפי' הפקיד אצלו פרושה או שוה פרושה ונטען
שאבדה נשבע וכל פחות מפרושה אינו ממון ואין כ"ד נוקקין לו וכן כל הנשבעין ונוטלין נשבעין ונוטלין מפרושה ומעלה הורו רבותי
שהנשבעין ונוטלין אינ' צריכין טענת שתי כסף ואני אומר שצריך הנתבע שיכפור בשתי מעין כו' עכ"ל והנה לפי כל התירוצים הללו
הן לתירוץ ה' ה' או להב"י והב"ח תיקשי דהיאך יסתרו דברי הרמב"ם זה את זה תוך כדי דבור דמתחלה כתב וכן כל הנשבעין ונוטלין
נשבעין ונוטלין מפרושה ומעלה ואח"כ מיד אלא על רבותיו ובאמת הב"י לא העתיק לשון הרמב"ם רק מן הורו רבותי ואילך אבל תיומה
איך לא הרגיש במ"ש הרמב"ם לפני זה ועוד קשה למה האריך הרמב"ם וכתב ואני אומר שצריך הנתבע כו' ואח"כ ישבע התובע בתקנת
חכמים ויטול הלא בקצור ואני אומר שצריך טענת שתי כסף או לא אומר לי כן אלא נראה דמתחלה קאמר הרמב"ם וכן בשבועת
השומרים כו' פרושה או שוה פרושה נשבע כו' וכן כל הנשבעין ונוטלין נשבעין ונוטלין מפרושה ומעלה לפי אתקתא דלא
בפרושה ומעלה ישבעו וישלו הורו רבותי שהנשבעין ונוטלין אינן צריכין טענת שתי כסף ואני אומר שצריך הנתבע שיכפור
בשתי מעין ואם לא כפר מתחלה שתי מעין אין הב"ד פוסקים לו שבועה אלא צריך שיכפור בשתי מעין ואז פוסקים לו הב"ד שבועה
ואח"כ ישבע התובע בתקנת חכמים ונוטל אף מפרושה ומעלה . כן נ"ל ברור כוונת הרמב"ם . וזהו כוונת הטור מ"ש כאן
ובס"ם זה . וכן ראיתי בר' יונתן שכתב כ"ש סוף מ"ל שכתב וז"ל וכתב הרמב"ם כו' עד כאן בשכירות פי"ל ועוד כתב בטוען ונטען
פרק שלישי הורו רבותי שהנשבעין ונוטלין אינן צריכין טענת שתי כסף ואני אומר שצריך הנתבע שיכפור בשתי מעין ואח"כ ישבע
התובע בתקנת חכמים ונטל שהרי כל הנשבעין בטענת פחות צריך שיהיה ביניהם פחות כפירת שתי מעין ואח"כ ישבע פחות והוא
כתב כי הנשבעין ונוטלין נשבעין מפרושה ומעלה' אבל בכפירה לפי דבריו צריך שני מעין וכן נראה עיקר עכ"ל ונם הב"ח פסק
כהרמב"ם והטור) ונם הסמ"ג עשין ל"ה דף קס"ל ע"ב כתב הורה רבינו משה שהנשבעין ונוטלי' צריך שיכפור הנתבע בשתי מעין
ע"כ וכ"כ בהגה' מיי' פ"ג מה' טוען והלכך כיון דכל הני רבוותא מתמיהי' לדעת הרמב"ם הכי נקטינן ובפרט דהוי קולא לנתבע :
(ג) נשבע הנע"ה ונפטר משמע היסת וכן משמע בעיר אונן שכתב לא עשו לו תקנ' ובעה"ב נשבע ונפט' כדין אחר הנשבעין
ע"כ אבל מל' הר"ן שמתבו מקור דין זה שהביאו הב"י ול"מ שכתב אשם היה השכיר' תשוד לו עבד תורה שנוע' לבעה"ב משמ' שהנע"ב
כמו שהיה לו לשכיר ליבע להיינו שבועת המשנה בקישת חפץ וכן מוכח יותר להדיא בהר"ן עצמו שכתב שם בפ' כל הנשבעין
וז"ל ירושלמי היה עבד ובית דין מוסרי' שבועה לעבד (בתמיה) היה תשוד וב"ד מוסרים שבועה לתשוד ע"כ וכראה שחורה שבועה
על בע"ה בתחלת שבועת תקנה זו על בע"ה הושלה כמו שכתבנו למעלה אלא מפני תקנתו של שכיר עקרוה מבעל הבית ודיוה
לשכיר הלכך כשאין שכיר יכול ליבע נשבע בעל הבית והכי מוכח ממה שאמרו שם בירושלמי בסמוך היו שנים' תשודי' בפלונת'
דר' מאיר ור' יוסי היו שניהם תשודים שבועה למקומה כו' ונראין הדברים שכך הדין אם היה השכיר קטן אינן ב"ד מוסרי'
לו שבועה אלא ישבע בע"ה עכ"ל וכ"כ הרמב"ן בספר המלחמות סוף שבועות וז"ל ומה שכתב בשכיר תשוד שאינו נשבע ונוטל כלו'
אינו מודה לו לפי שמלתי בירושלמי היה עבד וב"ד מוסרים שבוע' לעבד פי' בתמיה היה תשוד וב"ד מוסרים שבועה לתשוד אומ' ר' מאיר ור'
שניהם תשודים פלונתא דר' יוסי ור' מאיר אלא אמרינן היו שניהם תשודים שבועה למקומה דברי ר' יוסי ר' מאיר אומ' ר' יוסי
פי' נני שכיר נמי לר' מאיר אלא מוקמינ לר' יוסי תשודים שבועה לתקומה דברי ר' יוסי ר' מאיר אומ' ר' יוסי
ולא תשלם והעמד מפני שעיקר התקנה שרצו חכמי' להתקין משום כדי שיהיו על הבע"ה היתה מפני שהיא כעין של תורה אבל לא אמרינן
טרוד והפכוה על השכיר שהוא זוכה יותר מהנו והיינו דאינו דאינו ברים פירקין עקרוה רבנן לשבועה מבע"ה אלא דין הוא דלשתבע
בע"ה ואינ' אלא אתקנה שבועת היסת עדיין שבימי רב נחמן תקנוה כדאמרינן בקדושין והאיכא דתקון רבנן שבועת היסת וכו'
והיינו דאקשינן ומשום כדי שיהיו השכיר מקבלין ליה לבע"ה פי' לשלם דיו שתמיר עליו שבועה ומפרקינן בע"ה נוחא ליה כו' ואקשינן
אדרבא שכיר נוחא ליה דלשתבע בע"ה כו' וז"מ דת"ה בע"ה חייב ליבע ולכשתמי' לומר כולה פונאה אהכי ריהשא ואסקינא בע"ה
טרוד בפועליו הוא משום כדי שיהיו השכיר רגיל שיבע בע"ה וכיון שהוא טרוד שהיה אשכי' ההכי עדיף שפי' וזהו שכתב רבינו הגדול ז"ל
עקרוה רבנן לשבועה מבע"ה משום טרוד בפועליו הוא וז דיוה לשכיר משום כדי שיהיו עכ"ל וכ"כ הטור לקמן סי' כ"ם סעיף י"ג בשם
הרמ"ם הנשבעין ונוטלין בשאר לם הוא תשוד ולא אבל שבועה ובשאר הנשבעין ונוטלין אם הם תשודי' ישבע הנתבע היסת חוץ מהשבו'
אם הוא תשוד ישבע בע"ה כעין של תורה עכ"ל וכן כתב הבעל העיטור בדינו סוב מלוה על פה דף ס"ה ע"ד וז"ל ומשתבר' דתשוד
שבגנדו נשבע ופטור כדנרסי' בש"ס דבני מערבא נני שכיר היה משכון בידו מוטל בלא שבועה היה עבד וב"ד מוסרין שבועה לעבד
היה תשוד וב"ד מוסרי' שבועה לתשוד היו שניהם תשודים פלונתא דר' יוחנן ור' יוסי וס"ל דהנשבעין ונוטלין תשודים מפשיטין
דשבגנדו ולא תקנתא לתקנתא היא דהא שבועה עליה דבע"ה דמיא ועקרוה לשכיר לבל שבועת דרב נחמן ליתא כלל אלא מדרבנן
ומ מקמי דורינו אשומרים הפונס שטרו דנקיט שטר בידיה ותשוד אקיל בלא שבועה כיון דלא מוסיפין לדרבא ומאוחל לבל שכיר
ונגזל וכל דלא נקיטי שטרא ותשוד אין נשבעין ונוטלין ולא דייק לן עכ"ל (רק דמשמע מדבריו דכל הנשבעין ונוטלין דין שכירים להן
וכמ"ש לקמן) :
מיהו דעת הרמב"ם פ"ב מה' טוען דין ה' כראה דכל הנשבעין ונוטלין אף שכיר אם היו תשודים שבגנדו נשבע רק היסת וכן
כראה מדברי ה' המגיד שם לדייק שם ונם דעתו כן ומשמע מדברי הראב"ד בהגנות פ"ב מה' טוען ובעל התרומות שער כ"ח סוף
ח"ל דע"כ לא פליגי על הרמב"ם אלא בשאר אבל בכל שאר הנשבעין ונוטלין משמע דמודו ליה ועיין שם וכן כראה מדברי המחבר
לקמן סימן כ"ב סעיף ט' :
ונ"ל לדעתם לדין ראיה מהירושלמי דיל"ל דהירושלמי ס"ל דס"ד דלן דפריך ברים פ"ק דב"מ נני ההוא רעיא דאתא נמי
דלית לה לדר' חייא כחייביה מדרב נחמן כו' ס"ל דבדרב נחמן תשוד שבגנדו נשבע ונוטל דתקנתא לתקנתא עבדינן וא"כ
לאלי דמשני בש"ס דילן תקנתא לתקנתא לא עבדינן ליתא לירושלמי ותדע דהא הרמב"ן נוסף מורה בשאר נשבעין ונוטלין כגון
בגזבל ונגזל וכס"ג מון שכיר וא"כ היה לו לירושלמי לפרש דדוקא בשכיר דיכא הכי ובפרש אלא הוזכר בירושלמי כלל בשכיר

ט מיומרא דרב נחמן אחר שמוחל שם ל' מ"ם ע"כ י' כפירושי שם וכמ"ם ה"ם שם אלא אין לי עיון על המלאכה אין עידוי הסכירו' כלום כי אמת לע"ב שסכרו לא עשה עמו מלאכה

עקרוה מבעל הבית כו' ע"ש ולא שהירושלמי קאי התם לסכיר היינו ושום דקאי בתתני' מעיקרא סכיר אבל אמאע אחר דמתני' דמיירי בסכיר והיה כשאר בנגנין וטולין וכן נראה להדי' מדברי בעל העיטו' שהבאתי דהירושלמי קאי אבל הנגנין וטולין וכ"כ עוד הבעל העיטו' שם לעיל מוכיח בעמוד ג' אבל גבי שניהם תשודים כו' הכי נמי אי' לישבע שבועה דרבנן מפני' כגון הנגנין וטולין כשאין תשודים הילכך יחלוקו וכן דעת רבינו יצחק עכ"ל ותדע דהא קאמר מעיקרא היה משכון כו' היה עבד כו' היה תשוד כו' וכל זה שייך בכל הנגנין וטולין אי"כ נם מה דקאמר אי"כ היו שניהם תשודים הכי נמי אי נפסו' כהירושלמי כלערך לומ' דבכל הנגנין וטולין דמתני' אם הם תשודים שבנגנים נגנין שבועת המשנה דוקא (ואם שניהם תשודים יחלוקו לחלק דפסק בשניהם תשודים יחלוקו) וכן נראה בלחמת דעת בעל העיטור שהבאתי אבל אין נראה כן דעת כל הפוסקי' בכתה דוכתי ועי"ל פי' ל"ב:

ד (ד) הנגנין וטולין

ה (ה) אבל אם לא היו שם

ו הנגנין וטולין מיורשי בעל הבית אם תבעו בזמנו (ד) אבל אין יורשי הנגנין וטולין (בית יוסף בשם הרש"בא):

ז במה דברים אמורים בשיש עדים ששכרו ושעשה עמו מלאכה

וגם מהך לשיטת בש"ם דעקרוה מבעל הבית אין לחייב לי"ל דאה"כ מתחילה רצו לתקנה ולהשיל' על הבע"ה ועקרו' ממנו ותקנום על הסכיר מנום כדי קיום וכיון שתקנוה על הסכיר תקנום דוקא עליו ואם הוא תשוד לא תקנו כלל וכ"כ התוספות פ' כל הנגנין דף מ"ו ע"א וז"ל ורבנן סברי דבדרבנן נמי עבדינן תקנתא לא דמי לחמרינן בפ' שבועת הדיינים גבי שבגדו תשוד על הנשבעה דמדרבנן לא מפקינן שבועה דתקנתא לתקנתא לא עבדינן דהתם בתחלה נתקנה על התשוד ולא רצו לעוקרה אבל הכא מעיקרא מתקנים לה על הסכיר עכ"ל וכ"כ המרדכי שם • ונם קשה לי על דעת הרמב"ן דלדרבה איפכא מתחברא דהא בשכיר דהיה רצוי לתקן מתחלה השבועה לבע"ה וא"כ עשו לו מתחלה תרתי לגריעותא שהדין תורה הבע"ה פטור לגמרי וא"כ אם היו מתקנין שבועה לבע"ה היו מתקנין חדא לגרישותא לבע"ה ועשו עוד לחרת ותקנוהו לשכיר לישול ואם"ה בשניהם תשודים עשו לגריעותא דבע"ה שכריך ליתן לו החלי למאן דס"ל בשניהם תשודים יחלוקו קל וחומר בשאר בנגנין וטולין למתחלה לא היה רצוי לתקן השבועה כלל על הנתבע א"כ לא עשו לו לנתבע תרתי לגריעותא לפי דעת הרמב"ן והרי אין רצוי ליתן לו השבועה כלל מכל שכן דנמשא בשניהם תשודים דיתן עכ"פ החלי ודו"ק כי זה ברור • ועוד דשעמא דהרמב"ן לפע"ד טעמא פריב הוא אלא כי היכא דאמרינן בש"ם גבי שכיר עקרוה מבעל הבית א"ה בכל הנגנין וטולין שייך לומר כן דמן התורה פטור לגמרי והיה רצוי לתקנה על הנתבע כל חד וחד לפי שעמו הסייחד לו ועקרוה מהנתבע ודיוה על התובע לישול וכן משמע להדיא מדברי התוספות פ' המקבל דף קי"ב ע"ב וז"ל תקנות קבועות הא דנקט ל' רבים משום דקאי אכל הני דנגנין וטולין בפ' כל הנגנין דשכיר ונגזל וכחבל ונכנגדו תשוד על השבועה ותבוני אל פנקסו וקאי לה קבוע משום דעקרו לשבועה ממקומה וקבעוה לשבגדו שיהא נשבע וטולל והש"ם לא הוכרך לפרש טעם כולם אלא טעמא דשכיר עכ"ל והרי להדיא כת"ם וכן משמע מפירש"י שם בפ' המקבל ע"ש והכי מוכח לפע"ד בש"ם פ' כל הנגנין (דף מ"ו ע"א) דקאמר דשעמא דר' יודא ורבנן דפליגי במתני' דרב יודא סבור דבעי' מקנת הולקה דבלאוריתא עבדי ליה רבנן תקנתא לשכיר ובדרבנן הוה תקנתא ותקנתא לתקנתא לא עבדינן ורבנן סברי דבדרבנן נמי עבדינן תקנתא לתקנתא לשכיר ורבנן סברי דבכל נגנזל וכחבל וטולין אלמא דהתם נמי טעמא דר' יוד דתקנתא לתקנתא לא עבדינן ורבנן סברי דאע"פ שהיה רצוי לתקנם על התובעים עקרוה מכן ותקנוה על התובעים דבעי' לישבע ולישול אלא דכיון שכבר נתקנו על התובעי' אלא רצו לעוקר' בתשודים להפכן על הנתבעים וכמ"ש התוס' והמרדכי והירושלמי ס"ל דתקנתא לתקנתא עבדינן אף בתשוד וש"ם דילן תולק על הירושלמי וכמ"ש כן כ"ל ברור לדעת בעל המאור ומיושבתו וכן נראה עיקר (ועיין מ"ש לקמן פי' ק"ח סוף פעי"ד שהב"ח הסיג על מהרש"ל מדברי הרמ"ה והר"ן שלריך נקיטת תפקן ולפי מה שכתבתי העיון כדברי מהרש"ל ע"ש):

(ד) אבל אין יורשי השכיר כו' עיי' בסמ"ע ס"קו' שהחריך לסוכים מהירושלמי דיורשי שכיר אפי' מבע"ה נושים אין בנגנין וטולין כו' ולאמנם הלריך בזה דכ"כ העור והמחבר לקמן פי' ק"ח סוף סעיף י"ד בהדיא דאין בנגנין וטולין מועיל אין מוריש שבועה לבניו והוא מבעה"ת שער י"ד סוף אלף ב' בשם בעל העיטור שהוא"ל מן הירושלמי הזה ע"ש: (ה) אבל אם לא היו שם שני עדים כו' אמאע אבל אם היה שם עד אחד אינו בלום ונשבע רק היסת וכ"כ הרמב"ם ומביאו העור ואין להקשות דהא לקמן פי' רכ"ו סעיף ב' אמרינן דהיכא דאינו נאמן לומר אחזרתי אלא במגו דנאמנו לומר אחזרתי שבועה כעין דאורייתא כמו אם היה טוען נאמנו וא"כ הכא שאינו נאמן אלא במגו דלא שכרתיך ושבע כעין דאורייתא כשטוען פרעתיך כמו אם היה טוען לא שכרתיך שהיה

טורי זהב

ש"ע ס' ר"א אע"פ כ"ו בשם המ"מ • הטעם כיון שהוא שכרו אלא בעדים הוה בחמן משום מנו דלא שכרתיך מעולם מש"ה כשם ע"א אם היה טוען לא שכרתיך מעולם היה כשבע כנד העד עכשו שאומר אתי לך שכרך נשבע מתקנת חז"ל כעין של תורה כאלו היה נשבע להכחיש העד ע"ש ביום ב' עד הערב לדברי המ"מ סק"מ ומשמע דאי תבעו נם ביום ג' לעת ערב כותבים לו זמן ב' ימים וכ' ליום והוא תמוה דלמאי דאמרו בתמן לו בגנד יום התביעה היה לסם לומר כפי שכך התביעה דהיינו אפי' משכה התביעה מ' ימים יהיה נם זמנה מ' ימים לחיות נשבע ונטול וזה לא נשמע ולא נראה נם מ"ש אלא תבעו ביום הג' וכשחזר ותבעו אח"כ ביום ה' אינלאי מילתא וכו' הוא תמוה מאוד ודוקא אם הפסיק עולה מ' מלתבוע אחר לה התעלה דתוך זמנו לנתרי ובע"ה נשבע ונפטר וכמדומה שם הוכחה למ"מ מל' רבינו שכתב כלל הרמב"ם עד סוף יום ל' משמע של"ל תביעה בתחילת ליל מ' רק אמו מלבפי' ליל ה' ליום ה' ובהראה לע"ד לדקדק בלשו' רבינו שכתב דין תבעו עד סוף יום ל' נשם הרמב"ם פלאו הוא דין מקודם ואין לזה שעם לבאורה וי"ל דקמ"ל דהא דאמרו' בגת' שנותנין לו בגד התביע' פי' שנותנין זמן י"ב שעו' אל זמן אחר זמן אחר זמן אחר לתבוע

ח מתוך שיכול לומר לא שכרתיך כו' ואע"ג דמעשה שמתוך שהוא טרוד בפועליו אמרינן דשכח וסבר שפרעו ומ"מ אמרו דיש בזה הסכיר ולא מצינו דשקדינן ליה בתקר במזיד ואי"כ לא שייך מיגו בכאן ג' דלאו מגזה מיגו ומכו' עפי' מ"מ כיון שהבע"ה טוען ברי לי בלא שכחתי ויודע אני שפרעתיו אין לנו להחזיקו בתקר לומר שלאיכו ברי לו והוא מגזה כיון דיש לו מיגו דאי בעי לבקר בהאי דאמר ברי לי היה מקר לומר לא שכרתיהו כבר אם"כ כשאין לו מיגו דאמרינן דמסופק הוא ומקר לטענת ברי כי"כ התו' ועפ"ר: ט ואם תולה תקנת ישבע שבועת התורה כי"כ הרמב"ם והטור הסכים עמו ולא כר"י והטור הביאו דכתב דבמודה הבע"ל הני' בתקנת אינו נאמן במיגו דלא שכרתיך דה"ל מיגו להעזה ועפ"ר: י וכן אם תבעו אחר זמנו אע"פ שהיה תובע כל דהו אחר אחר זמנו אם אינו נאמן אם לא הביא ראיה שהיה תובע דבמקום שהוא מודה הוא

ם וכתבה ה"ר לי הגה' כו' יכנע בעל הבית פי' רש"י ז"ל שבועה בעין של תורה לחי היסת עדיין לא נתקבל ולא היתה מתוקנת לא היו נרוכין לחזר משבע וכ"כ הכ"ר בס' הל"ן בס הל"י הלוי ז בס וכתב ה"ה כ"כ הרב אבן מג"ש מעעם דלא יהא דין קטנ' תחות חדון בתתי ולא גטלתי דהכנו גוזלת כנגע ב"ה היסת ונפטר ק"ם בס תברייתא בס ר"מבוחר בפי' קל"ד ש כתב ה"ה כך הוא דעת הגאונים שכל אחיכו טוען אנוף החכן אלו הוא כנגע בעין של תורה

ובאת' כן נ"כ דעת הרי"ו הלוי והר"ן וכ"כ הרי"ף המקבל בס הרמב"ן והר"ן שכן עיקר אבל לפעל"ד עיקר בס"ם המעם המאור והרמב"ן והר"ן שכן עיקר מדברי הרי"ף דאין נרוך ליכנע ריח היסת כשאינו מודה מקצת וכתב הר"ן שם שכן פיסוקות מפרשי' וכן הסכי' הנעל המאור פ' כל הנכנעין וכתב שאין דברי הרי"ו הלוי כנוכים • ולענין מה שדחקו להרי"ו הלוי ומייעתו לזה הא דפריכן התם (בב"ם דף מ"ו ע"ל) אינו והאתני רבה בר שמואל כו' והיכא ס"ד מעיקרא לימור דבמודה מקצת יפטר מבנועה בבר אחריכו הרמב"ן בס' המלחמו' פ' כל הנכנעין והר"ן שם ליישב את זה • אך מ"ם הרמב"ן שם ותתפלה דמעיקרא קס"ל דכשם שתקנו לנכנע ליכנע ליטול כך תקנו לנכנע להיות נאמן בקטנה דכיון דמדבר דכיר חזקה אינו עובר משום בל תלין ובל תגזול ובל השמות הללו עכ"ל לא ירדתי לסוף דעתו דהא בזמנו עסקינן הכא דליכא משום בל תלין ונם אי משום בל תגזול בבל מודה מקצת כי האי גוכא לא ליחייב שבועה משום דחזקה אינ' עובר בל תגזול אלא כ"ל עיקר כמ"ם הרמב"ן שם אח"כ וז"ל ל"ב אקטנה מדבר דכירי לא אינני פרכינן קס"ל דמודה מקצת בקטנה טעור רבה בר שמואל אלין מוסרי' לבע"ה שבוע' משום דעדיף הוא ולא דבור אחי' בקטנה ומודע אינו נכנ' וכוטל דליכא בקטנה משום כדי מיון דהא שקיל כדי מיון דשבר לוחות מידע ידוע ולא שכיח דבר בע"ה בפתו' מבדי מיון דשבר' עכ"ל ונעוד כתב הר"ן שם ליישב דברי בעל המאור במאי דקס"ל הנ"ם מעיקרא אבל שעם זה כלפע"ד עיקר וא"כ לדברי בעל המאור בזה ע"ם ודוק: (י) כנכנע בנקיעת תכן וטוטל • וכ"כ הטור וכ"כ הרמב"ם פ"ם י"ח מהלכות שכירות והסמ"ג דף מ"ח ע"ב) מייתי להדיא ברייתא הנותן עליתו לאומן אומר אינה תמה גדולה הא בנ"ם כ' כל הנכנעין (דף מ"ו ע"ל וס' מוקת הבתי' דף מ"ח ע"ב) מייתי להדיא ברייתא כתבו לו בזמנו כנכנע וכוטל עבר זמנו המע"ה אלמא דבריסת כוטל בלא שבועה וכן הנעל המאור והרמב"ן בס' המלחמות פ' כל הנכנעין הארינו להקשות מנ"ם זו אחר דפסקו הנאונים בחכון לעיל מי' ע"ב בנקיעת חכן וכן הארינ' הר"ן שם בזה והקשה עוד מן הירושלמי דקאמר היה לו חכון שבועה ובין לפי מה שתירץ הרמב"ן שם דבאמר אומן ובמו שיתבאר מ"מ מוכח מדברי כלום בפשט דברייתא דאומן אינ' ליכנע בנקיעת חכן (דף הוסת) ותימה אלא התעוררו הר"ן אי ה"ה על הרמב"ם בזה וכן שם אינ' מתפרשי הנ"ו ולא התעוררו בזה כלום והוא תימה:

אבן אחרי העיון הישב קשה לי טובא על דברי הרמב"ן והר"ן וז"ל דרך אחרת לייחב דברי הגאונים ועל פי אינו הדרך יתיישבו נ"כ הנותן עליתו לאומן אומר אינה תמה נדולה הא בנ"ם כ' אחים והנה אומר לא קנסתי אלא אחת כל זמן שעלית בוד אומן על בע"ה להניח אינה כתבו לו בזמנו כנכנע וכוטל עבר זמנו המע"ה אלמא דבריסת כוטל בלא שבועה וכן הנעל המאור והרמב"ן בס' המלחמות פ' כל הנכנעין הארינו להקשות מנ"ם זו אחר דפסקו הנאונים בחכון לעיל מי' ע"ב בנקיעת חכן וכן הארינ' הר"ן שם דשאני אומן וכמו שיתבאר מ"מ מוכח מדברי כלום בפשט דברייתא דאומן אינ' ליכנע בנקיעת חכן (דף הוסת) ותימה אלא התעוררו הר"ן אי ה"ה על הרמב"ם בזה וכן שם אינ' מתפרשי הנ"ו ולא התעוררו בזה כלום והוא תימה:

אבן אחרי העיון הישב קשה לי טובא על דברי הרמב"ן והר"ן וז"ל דרך אחרת לייחב דברי הגאונים ועל פי אינו הדרך יתיישבו נ"כ הנותן עליתו לאומן אומר אינה תמה גדולה הא בנ"ם כ' אחים והנה אומר לא קנסתי אלא אחת כל זמן שעלית בוד אומן על בע"ה להניח אינה כתבו לו בזמנו כנכנע וכוטל עבר זמנו המע"ה אלמא דבריסת כוטל בלא שבועה וכן הנעל המאור והרמב"ן בס' המלחמות פ' כל הנכנעין הארינו להקשות מנ"ם זו אחר דפסקו הנאונים בחכון לעיל מי' ע"ב בנקיעת חכן וכן הארינ' הר"ן שם דשאני אומן וכמו שיתבאר מ"מ מוכח מדברי כלום בפשט דברייתא דאומן אינ' ליכנע בנקיעת חכן (דף הוסת) ותימה אלא התעוררו הר"ן אי ה"ה על הרמב"ם בזה וכן שם אינ' מתפרשי הנ"ו ולא התעוררו בזה כלום והוא תימה:

ואני אומר לי מאוס הא לא חריש ולא"מ על הרמב"ן דוחאי למ"ד אומן קונה בשבח כלי הייכו דקני ליה קנין גמור ויכול לקדש בו שהוא תחת ידו והלכך אינ' ליכנע בנקיעת חכן והא דתנן כל האומנין שומרי שכר הן מיירי בדליכא שבח כגון בדאנריה לניעשא ניעשא לו בעלינא לתנרתא דדמוקי בכתה בב' בס' הנוזל קמא (דף מ"ט ע"ל) ובס' המקבל (דף קי"ב) והך דמלוה על המשכון שפסקו הנאונים לריך ליישב' בכ"ל הייכו מאוס דלא קני ליה כלל דאינו עליו אלא שומר שכר ולא קני ליה ואינו חייב עליו בתומים לכ"ע דאף לרש"י אינו חייב בתומים אלא כשבח כלי אלא כמשכנו אלא בשבח הלוחתו אבל לא כמלוה על המשכון ובדמוכח ברש"י לחדיא בכמה מקומות והוא פשוט וכמ"ם לעיל מי' ע"ב בתי' ב"ם ק"ט ע' בתריכות ותמי' לי על הר"ן בזה • וא"כ לפי זה אפיר ותיישבו דברי הנאונים:

אך אפשר לי על הרמב"ן דהא אכן קני' ל"ל דאין חומן קונה בשבח כלי וכן תיקשי לפי דברי הרמב"ן על הרי"ף והרמב"ם וס"ל הרבה פו' אפשר בכמה מקומות דאין חומן קונה בשבח כלי וא"כ אפשר על מה אפשר בכמ' מקומות דמלוה על המשכון לריך ליכנע בנקיעת חכן דהא מוכח בהך ברייתא דלעיל אל זמן שהעלי' כיד חומן א"כ ליכנע ובמ"מ אי הוי אומר דאם אומן קונה בשבח כלי הוה מלינן לעיל' דהך ברייתא דלעיל אתי כהאי תנא דאמר חומן קונה בשבח כלי ואינו לא קי"ל הכי אבל מאחר דבס' הנמל קמא (דף ס"ם) בעי לאוקמי כתנאי ומסי' דבא דב"ע אין חומן קונה בשבח כלי א"כ אינו תנא דאמר אומן קונה א"כ אינא הך ברייתא דלעיל. ומ"ם הרמב"ן דאפי' למ"ד אין חומן קונה בשבח כלי כיון דאית ליה עליה אנר' כו' לא נהירא לי דהא כולהי מילי דאיתנהו התם איתנהו הכי כי הוא דהתם' ודאי אית ליה אנרא א"כ בחלו' על המשכון ודאי אית ליה עליה הלוה' וכי היכא דהתם אית ליה אנרא תפים ליה א"כ אהלוחתו תפים ליה וכי היכא דהתם' אינו נופים הייחוטה הימנה לאומן אלא אנרא כי מסר ליה כלי הכא נמי אינו נופים הימנה הימנה לחלוה על הלוחתו כי מסר ליה כלי ולא ידעתי אוס הפרש לחלק ביניהם • ומ"ם אלא לא אמר כן הנמת מי' לאומנין • נ"כ אינו הוכחה וכי בטיל אינכא לא יתיה אם יודע הוא שהלאת אתו אינכא הנוכנים:

והר"ן תירץ וז"ל ולענין הקיזי שהקשה על דברי הנאונים' מי מוכר אלמי' הנאונים ז"ל לא אמרו כן אלא לגבות אינו מן המשכון אכין אבא ליטול לריך ליכנע כשאר הנכנעים ונוטלים הא לו לבא לנתוק ולהחזיק במשכונו עד שיתן לו מעותיו והנה תובעו מאכונו אינו נכנע אלא היסת ובהכי מיירי הברייתא דקתני המע"ה ולא הוכרך התנא לפרש דמסתמא בע"ה ירבה עליתו ויפרענו ולפשר עוד אלמלו בא אומן לגבו' א"כ ליכנע דהא ליעל בסמוך אמרי' ולייתב ליה בלא שבועה ופרקינן כדי להפיס דעתו

טורי זהב

פעיף ד' נשבע ב"ה בנקיעת נרלה דבלא בזה כ"ד דעל החלוקה הא' אלין הטלית בידו כאלא שהשבועה על הבע"ה ש"ל כדין מ"מ דהא מוכח בא' ועל החלוקה אלין יכול לעמין לקוח והוא כיד האומן כשבע"ה בנקיעת ונוטל כדין נכנע ונוטל ודברי הסמ"ע סקט"ן בזה בעלמים מאחו ודברי הרמב"ם כוה כ"ע דבס"ב ישוען מדאה אומן לשכירות ובס"ח לשכירות כתב אלין לריך בקיעת ושו' בהי' פ"ו סי"ח פתבתי דיכול בע"ה לחפך שבועה זו על השכיר אף שהוא בנקיעת כעין לאוריתא:

בפרעון שהשכיר נאמן ליכנע ליטול: **טז** או אם ל"ל הילך ל"ל דנם זה ה"ל כבופר הכל וכמ"ם בל"ם פ"ז: **יז** נכנע בנקיעת ותינ"ג דהוא כפר הכל לא אתיסוהו בשבועת היסת כיון דהשכיר נוטל בפשו על שכירותו המתירו על בינ"ה ונמיכוהו ליכנע ש"ם ויש בע"ה מודה לו בתקנת לריך ליכנע לו ש"ל כשאר נתבע ולא אמר אמר אם אינו מודה לו חזק' וכל' דבהכי אינ לו מינו לו חזק' וכל' לא עדיף שכיר מאחר תובע והתבע כופר הכל: **יח** אבל אם שכרו לא בעדים ולא בעדים כו' אינו לא אמר אם אינו מודה לו חזק' וכל' לא עדיף שכיר מאחר תובע והתבע כופר הכל: **יט** והלה אומ' לא קנסתי אלא ח' פי' ועל אותו ח' אומר הילך דאלי' הלי' לאלפדאין הטלי' כיד האומן חייב ש"ל דמודה מקצת הוא ועפ"ר: **כ** שיוכל לעמין לקוח' היא לקחן בכ' דברי המבר והיינו שבועת תביעה לא לאו עדים עלית זה בידו דיש לו מינו דהחזרתי לך הכל אם לאו אותו בידו אינ' אלא מפרוהו לידו דבסתם אין האומן נאמן לומר בתורת לקיחה מפרוהו לידו דבסתם אומן לתקנו לבע"ה מקבל:

כא כנכנע בנקיעת וקינ"ג דלאו טען לקוח הוא בידו לא היה נכנע אלא היסת מ"מ כיון שמודה שהוא של בע"ה אלא שרולה לתופסו עד שיתן לו כל שעבודו דידו כשאר נכנעים וטוענין דנכנעי' בנקיעת וכמ"ם בסימן ע"ב: **כב** עד כדי דמיה בחינו לאי בעי טען לקוח הוא בידי דהיה נ"כ מחזיק בכולו: נכנע

כג כשבע בעל"כ בכ"ח עצמו כמ"ש לעיל בשכיר כיון דליו הוא כושלם בשו דלין לומן ושכיר שוין הן בזה לדעת קצת גאונים והמחבר לא שבמתם שכיר אין בידומה מעלאכתו שיתפום להיות כאומן בעינו דלקוח לכך כתב דין זה שאילא בו בין יש לו בידו לא כאומן אבל השור והרמב"ם פי"ח משכירות כתבו דאם לא הכיח לומן ראיה והל"ה כופר הכל כשבע בע"ה היסת ונפטר ומשמע לבאורה דאלו אין שכיר לאומן דשכיר הוא שכיר יו' ואין לו אלא שפירו' יומו ויותר עכו' אלומן ועד"ר שם הוכחתי לשון המ"מ דמוקי להרמב"ם דמיירי דוקא בתבעו לאחר זמנו דאז גם בשכיר אינו נשבע אלא היסת: **כד** ואין מגלגלין עליו כו' עד"ר: **כה** אין מהשכיר שמקילין עליו ופותחין לו פו' עפ"ר שם הוכחתי דהרמב"ם והמחבר למדונו בזה ג' ענינו' אבל אף לאף בבעלמא הכ"ד מגלגלין מעלמן אף בלי תביעת התובע בשכי' אין מגלגלין הכ"ד מעלמן עליו ואפ"כ למדונו דאף אם התובע מבקש שיגלגלו על השכיר והשכי' שותף אפ"ה בשכיר מקילין ופותחין לו הכ"ד ואומרים לו שיבא בלי גלגול דאין מגלגלין על השכיר. ואפ"כ למדונו כמו שמקילין ופותחין לו בזה לאחר עבודו דאין מגלגלין כן כמו מקילין ואי"ל אל תבער עצמך השבע ושול אף אלמורין לעשות כן לב"ת אחר ועד"ר שכתבתי מילתא בעצמא ולא כבית יוסף:

צ א לתשכנו אלא ברשות פי' לאפוקי אם הרשהו בע"ה אילך לביתו ושול כלים לתשכון בעל חובו. גם מלמו שמותר לתשכון ברשות שמים אפי' בעל ברשו אל בעל הבית כגון שא"ל

לקוחה היא בידי המוצא מחבירו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה **כג** (יא) נשבע בעל הבית תבנקיטת חפץ:

ו לשכיר הבא להשבע אין מחמירין עליו **כד** ואין מגלגלים עליו כלל ולכל הנשבעים באין מקילים עליהם **כה** הוץ מהשכיר שמקילין עליו ופותחין לו תחלה ואומרים אל תצער עצמך השבע וטול:

צ הנזקין נשבעין כגון הנגזל והנחבל ונוטלין ודין המביא כלים מבית בעל הבית והוא אומר שאולים הם · ובו ט"ז סעיפים:

א (א) **ל** הנגזל כיצד ראוהו ערים שנכנס לתוך ביתו של חבירו **א** למשכנו שלא ברשות ולא היה

בעי בש"ם למיתר דליתב ליה בלא שבועה אלא גבי פועל כשאומר פרעתיך ומשעמא דב"ע טרוד בפועליו ואפ' פריך התם ולית ליה בלא שבועה כו' אבל בקטינה הא אמרינן התם לדיין דמדבר דכירי לה ואף בשבועה לא אקיל (דפריך התם אי הכי אמינו קטן במי אלמי תביא כו' ומשמו קטינה ודאי מדבר דכירי לה). ונם סוף דברי הר"ן שכתב אין בע"ה נריך פיום דכיון דלא מהימן ליה כו' אתיתי' אתא יאמר החזרתי לאנס מוכיחים לי:

אלא נראה לפע"ד לתרץ לדעת הנאונים דהא בהדיא קתני במילתא כתבה לו בזמנו נשבע ונוטל וכן לאחי דמאי' הם דהא קתני בברייתא נשבע ונוטל אתיא כר' יודא וכן לאחי דפליג אדעתין מעיקרא למיתר דאתיא כרבנן סוף סוף הא אלא דהיה נראה לחכמים שעשנת האומן עדים' משעמת הבע"ה דאל"כ לא היה להם לומר נשבע ונוטל אלא היה להם לומר אוקמי' מיומא בחזקתי' והמע"ה והלכך כיון דהתם דשעמתיה דאומן עדים' שבי הלכך היכא שהאומן מוחזק בטלית ואית ליה תנו נוטל אלא שבועה אבל לאחי דמבקשין דבריתא דקתני נשבע ונוטל אתיא כר' יודא אבל לרבנן אין האומן נשבע ונוטל אלא דשעמתיה דאומן לא עדים' משעמתיה דבע"ה והלכך מוקמינן מתוב' בחזקתי' והבע"ה פטור אם"כ דאם היה הטלית ביד האומן נריך האומן לישבע בנקיות אבל אדעתי' אומן מאחר בני אדם אלה המלוה על המשכון וכה"ג אלריך לישבע בנקיות' תצן) (ולכך סבור הרמב"ם והמ"ג והטור אל יך האומן לישבע בנקיות אבל) והיינו מתי דקאמר בירושלמי נבי אבי' היה משכון בידו ונוטל בלא שבועה משום דאת' מתי שעשתיה דשכיר עדים' משעמתי' דבע"ה לא"ע דהתם אפי' לרבנן השכיר נשבע ונוטל. ואלדרבה מהירושלמי הזה יש ראיה לדברי הנאונים דאם אותה דבעלמא מי שיש משכון בידו ונוטל בלא שבועה מתי אלטריך הירושלמי למיתר הכי בשכיר שבי מבעלמא אלא ודאי דוקא נבי שכיר

קאמר הכי ומשעמתא דפריטי. כן כ"ל ברור לי"ש דברי הנאונים ומקום הניחו לי הנלולים להתגדר בו:

ועל פ"ז כ"ל דה"ה בכל הנשבעין ונוטלין שנוטלים בשבועתן ומוטלין מן הבע"ה אם הם מוחזקין ויש להם תנו נוטלין בלא שבועה בנקיות אבל ודאי בשבעין רק היסת ודוק:

ושום מלתי בר' ירוחם בתיבו"ל ס"ג שכתב וז"ל כל הנשבעים ונוטלים משביעין אותם כעין בל תורה בנקיות אבל · שבועות · הר"ר כתב דאם אבל תפסו נוטלים בלא שבועה אבל הנאונים כתבו דכל תופס משכון בריך שבועה וכתבתיו בומשכון עכ"ל ונתתי אמתה בלבו אמנתי שהר"ר סוכר בהדיה כך דכל הנשבעים ונוטלים אם תפסו נוטלים בלא שבועה אך מ"ש ר' ירוחם אבל הנאונים כתבו כו' ליתא דלפי מה שכתבתי הנאונים לא פליגי על הר"ר אלא דהרבה הנאונים סוכרים כהר"ר כן כ"ל:

ובמה שכתבתי בתמי לפע"ד לי"ש מה שהקש' הראב"ד על דברי הנאונים כמו שהביא הבעה"ת שערי"ש ריש ס"ב בשמו וז"ל אמר אברהם יש לי קושיא אחת עליהם מרבה בר שרשום דקאמר דאי בשי לאפרושי מכוחו הא בשי לאשתבועי וכולה מלת' בלאית' התם והשתא קשיא דהא רבה בר שרשום כעין שוטן על המשכון הוי ולדבריהם איך נטול משבועה אמורה ויש לתרץ דבתר דקאבל קאמר כל זה שרקנו להעמיד דברי הנאונים אבל אינו יודע על מה סמכו עכ"ל ולפי מה שכתבתי אין בריך לחוק דבתר דקאבל קאמר אלא כפשט' דאלתא דקאמר אוכלה שיעור דמשמע דהויכוח היה לאכלה להנה וכן הוכחתי עוד לקמן סי' קי"ש סעיף כ"ב וסי' קי"ן כעיף ל' דמיירי בפירות דלהכנ"ל אם לא קשיא קושיו' הראב"ד דהתם משמע שהיה לו לרבה בר שרשום שער וכמו שפורשנו ויראה"ם שם ובעה"ת נופיא שער י"ד ח"ל להדיא וא"כ אפי' היה הקרקע ביד היתומי' היה יכול להוציא הפירות מידם ולגבות בשבועה הכנ"ל דהא אינו מוחזק בה ויש לו מנו לבקום אף שבועה אין בריך ושבועה דהיסת לא אייכא דאין כשבעין היסת בשאת לו אוני לא מתקנה עדיין היסת וכמ"ש בבעה"ת שערי"ד ח"ל כן כ"ל: (יא) נשבע בע"ה בכ"ח מ"ש הנ"ל בכאן אינו מ"מ וכמ"ש לעיל סעי' ל' ס"ק ט' ע"ש:

בלמע"ד עיקר דנשבע כאן הבע"ה דרק היסת כשאינו מ"מ ובמ"ש לעיל סעי' ל' ס"ק ט' ע"ש:

צ (א) הנגזל כיצד כו' לי' השור בנזל נשבע כעין אל תורה ונוטל וקנס הוא שקנסו חכמים לנגזלן וכן כתב הרמב"ם רפ"ד מהלכות גזלה וכ"כ הסמ"ג דף קי"ן ע"ג ונראה דכתבו כן לאשמועינן דאם את הנגזלן לא קנסו בכו אחריו וכלאחריכן לקמן סוף סי"ן שם"ה נבי מעמא דמתמא ומנמע דלא קנסו בכו אחריו ואע"ג דנבי שכיר חייב בכו בבע"ה אחריו והלעיל סיון פ"ט סעיף ח' בהנ"ה התם לאו קנסא הוא אלא שהיה נראה לחכמים שעשת השכיר עוכה יותר משום דבעל הבי' טרוד בפועליו משא"כ הכא ועיין מ"ש לקמן נבי בחבל בסעיף י"ו ס"ק כ"ח:

וכתב בס' לח"מ וז"ל וא"ת דבל תשור על השבועה קנסו שבשהוא חייב שבועת התורה שבגנדו בשבע ונוטלו זה נ"כ חייב ב"ד אחרי העדים מעידים בתקנת שום לו כלים תחת בגפיו והוא אומר לא נטלתי כלום והוי כאומר לתבירו מנה לי בידך והעדים מעידים שיש לו תמשום (כלומר דהא עכ"פ מחויב להחזיר קצת כלום ע"פ עדים בלא שבועת הבע"ה כלל וכמ"ש לקמן ס"ק ג' ועמ"ש לעיל סי' פ"ו סעיף ה' וזו"ק) משבע שבועת התורה ולו מודה שבטל מקצת מן הכלים כ"ש שהוא חייב שבועת התורה שהוא שול מקצת וכיון שהוא גזלן הוי תשור והתפכינן לשבגנדו ק"כ מאי שבא שכתב נבי גזלנין קנסו מבעלמא וי"ל דהכא קנסו לאפי' אחר נטלתי כלי זה ובעה"ב שונן שבטל זה וכלי אחר דמה שאומר כלי זה הוי הילך ואע"פ שאומר שאלו כטל מ"מ שעשתו אינו כלום ומה שחייב ע"פ עדים אם אינו הודאתו הוי בעין והילך הוא ואינו חייב אל"ל ובשאר תשור לא התפכינן לשבגנדו והב' קנסו עפי דאע"ג דהוי שבועה דרבנן מהפכינן לשבגנדו שכ"ל ועו' אל"ל דלא לשור שהוא כבר בכירור אבל הכא ה"ל דאין דין

תשור

ת כשתבעו בזמנו ומ"ש בזמנו ה"ה שם והב"ח כתב הרמב"ם דבשבע היסת בתבעו אלא שהמחבר כתב בזמנו ה"ה שם הוא מפני' כשהאומן מחזיר לו עליתו אמתיל' אמת יאמ' החזרתי לבלא דהכא לאיני נאומן לדעת הנאונים ז"ל אבל ה"ר אפרים כתב דכל מי שטוען על המשכון פטור בשבוע' יום ז' בלבד ובולאי שכך נראין הדברי' אלא אתין לאון על הראשונו' ז"ל כפי מפני שדבריה' דברי קבל' הם עכ"ל הר"ן:

ואין דבריו נראין לי דמ"ש דהכרחית' מיירי שהאומן שותף הוא דוקא דמסתמא מיירי אף אבא לנבות חובו · וז"ל דפועל שאמי כיון דהיה רחוי לת לו בלא שבועה אלא מאוס פיום בעל הבית תקנו לו שבועה כו' הוא תמוה בעינו דע"כ לא אמר אלא בשבועה דאמר לאחר ומת"ק ולא פליגי וכו' ובין בבית יוסף דין אם מת השכיר אם היורש נשבע בסיון ק"ת

צ א מנשבע' שבועו' דף מ"ד ע"ב

ב לוקיימתא דנחרק שם קף מ"ו ע"ל
ג לוקיימתא דרבה בר בר חנה אחר רבי יוחנן שם ד כת"ק שם במשנה וכל הקלוקים הלו מבוארים בהרי"ף פרק הנשבעים וברמב"ם פ"ל מהלכות גזילה ה טור וכן כתבו התוס' שם סוף ע"ל וכן כתב הרא"ש ז לי' הרמב"ם שם דין ב' וכתב הבית יוסף ופשוט הוא שהרי שבועת המשב' היא ז כדפשע רב מקצי לרב ויחר שם ע"ב

חשוד שהרי הוא אומר שאלו נטל וכדין נטל וכהי דמחויב להחזיר מ"ת לאו מיקרי חשוד בהכי דלא משמע לאיכסי איסורא בהכי וכיון שאומר רב האי בחמת וכדלקמן קמ"ל דמה כתים שאלו נ"כ לזה כתשוד וזה ברור: (ב) שהיו כלים כו' משמע דבעיקן דוקא שידעו שרלו שהוליא עכ"פ מקצת כלים אלא שאין יודעים מה הן וכן בראה מדברי התוס' והרא"ש חכל אם אין העדים יודעים שהוליא כלים אפילו הוא אומר איכו כשב' ובטל דשמא לא הוליא תחת כנפיו אלא אכנים לו פרוטות וכן כתוב בסמ"ע סעי"ן ב' וס"ק ז' וכ"כ הב"ח והטיג על המרדכי שהביא הב"ח וכן הסמ"ע הטיג על הע"ש וכתב שהמרדכי כ"כ לעשת רש"י ולי"ק גם על המרדכי דמשמע דקאי על הטור ועוד שהרא"ש ולפע"ד גם כונת רש"י כהתו' והרא"ש וכן משמע במרדכי ע"ש ודו"ק: (ג) ואינם יודעי מה הם אבל ידעי שהוליא כלים וכמ"ש לעיל ס"ק ב' ומשמע דמה שיודעים בבירו' מחויב להחזיר אלא שבוע' וכן מוכח להלן' מה"ש הרי"ף פ' כל הנשבעין בשער הראשון דל"ל ומפסר מה אין מבירו בשבע אלא בטל כלים מביתו אל תבדו ובפסר אלא מפני שהוא גזלן ושוד לפי שאין מקבלין שבועה להכחיש את העדים שהרי עדים מעידין עליו שבטל ואלו היו העדים יודעים מה שהוא בטל היה מחויב להחזיר לבע"ה אלא שבועה אלא כיון שמעידים שבטל ואין יודעי' מה הוא והוא אומר לא בטלתי כלו' הרי זה נשבע וטובל עד כאן לשונו והראה לאף שטוען אני בטלתי או בחובי בטלתי ואין העדים מכחישים את זה מ"מ כיון דהעדים מעידים שבטל מביתו ואם כן לא מהני ליה טענתו אלא כמיגו דלא בטלתי והרי העדים מעידים שבטל ל"כ חייב להחזיר כלא שבועה וע"ז לא תקנו חכמים כלל רק דתקנתא דגנזל נשבע וטובל היה על מה שלא ראו העדי' דמדיל' היה באין לומר לא בטלתי יותר לו אני בטלתי לו בחובי כבטלתי בחנו דלא בטלתי ואע"ג דלקמן ס"ק ז' בתבתי בכל זה מיירי בראה הייכו משום דאי לא ראה ל"כ מאן לימא לן דהוא גזלן בכלל דילמא החזיר הכל ומ"כ אפילו טוען שלא להחזיר אלא אני בטלתי לו בחובי בטלתי אין לו דין גזלן כיון דלא כתבר בעדי' שעדיין הוא גזלן ובאין בחנו אבל אי איכא ראה בחקית דהוחזק גזלן בעדי' על החקית אע"ג דאית ליה עד אחר חנו דלא בטלתי לו החזרתי תקנו חכמים שישבע הנגזל על האחר וטובל ודו"ק: (ד) בין אם יאמר כו' בראה דאין הנגזל נשבע וטובל אלא היכא דראוהו שתה בידו דאם כן באין בחנו דהחזרתי כמו שכתבתי לקמן ס"ק ז' וכן באין לומר בחובי בטלתי לו אני בטלתי בחנו דהחזרתי אבל לקוחין הן בידו באין לקמן ס"ל אפי' איכא עדי ראה בהכך גוונו דבאין לקמן סי"ל (וכ"כ הרי"ן פ' כל הנשבעין ז"ל וכל דברי אמעות יכו דוקא בדאיכא עד ראה הא איכא ראה מנו אלא בעי אחר החזרתי באין עד כאן) רק דהכא לא שייך לטעון לקוח לדעת הראב"ד והרב המגיד ואחר פוסקים וכמ"ש לקמן ס"ק ה' וכ"כ בעל התרומות בשער מ"ט שאפילו גזלן וכן בנכסים לשבעו אלא בראה באין בחנו דהחזרתי וכתב שכל דיני שותפות הללו מיירי בראה ע"ש: (ה) משולם לא נכנסתי לביתך לישוב ממך כלו' כלומר אע"פ שאחרתי אלכם למשכנך חזרתי אל"כ מחזרתי אבל אם אומר לא נכנסתי כלל מולק הטור מיהו יכול להיות שמתכוין אחר לשון הרמב"ם והרי"ף דמיירי אפילו בהכחיש העדים כן כתב הסמ"ע ס"ק ג' ולפע"ד אין כאן סתם דודאי המתב' אחר דעת הרמב"ם שהרי בהדיא כתב המתבר אל"כ בסעיף ב' כדברי הרמב"ם ולא בהטור גם מ"ש הסמ"ע והרי"ף כו' לא ידעי' דעת הרי"ף בזה היכא: (ו) אפי' העדי' מכירים קצת הכלים כו' אה"מ מהזבירו אלו ולא יותר מסתמא לא בטל יותר קמ"ל: (ז) בעה"ב נשבע בנקיון וטובל כו' עד דהוא נגד חזקה כו' אלא ודאי לפ"ד דק"כ אמתי לא יהא באין באין לומר בחובי בטלתי אמיטר כלו' לומר לקוחים הן בידי לו בחובי מסמכתי וכן אם הוליא תנולים לו אחוא איכא דלטוע לומר לקוחים כלים כאלו באין לומר לקוחים הן בידי לו בחובי בטלתים וכן אם טוען נגוכים ואינו מוחזק בנגב באין לומר לקוחים לו בחובי מסמכתים. הרי אחוזה להדיא כמה פעמים טוען בחובי מסמכתים לטוען לקוחים. וא"ש הבית יוסף לקמן בשם בעל התרומות שטוען בחובי מסמכתי לי בא להוליא בחובי מסמכתי אלא הבעל התרומות אפילו אם להדיא היכא דאין הוליא באין ומשמע לן דבריהם אפי' טוען בחובי מסמכתי לי אתה בעצמך אינו באין ע"ז בבעל התרומות נופל מרלה להדיא אבן הוא ומדברי הסמ"ע נראה שבעל התרומות מקלן בין טוען בחובי בטלתי לטוען בחובי מסמכתי לי וה אינו כמוכר בבעה"ת שם ע"ש. ולפע"ד דעת הסמ"ע דבע"ת שם ע"ש דולקי הטור אבל אין זה נראה דולקי לכ"ע כל היכא דיכול לטעון

טורי זהב

סי' צ' בש"ע סעיף א' בין אם יאמר נכנסתי הסמ"ע הקשה בסק"ו כיון שמכחיש את העדים אפי' אין ראוהו עדים שהוליא כמ"ש רמ"א בסימן ס"ג ז"ל והוא דעת רבינו ותתוך כך כו' מה שפירש ולעי"ד דולקי הכא מיירי בהכחיש את העדים ובהך מילתא דראוהו העדים נעשה עיקר ההכחשה דאי לאו הכי ל"ל נכנסתי לבשכוך אבל לא בטלתי כלום משלך אלא הכלים היו אלו שיאמר בחמת לא בטלתי כלום אף שמתחלה אמרתי שלא משכנכו לא כי' רק נחמת בעלמא ובאמת ריקן לכך כריך שראו עדים שנכנס ריקן ולא טענו בזה תקנו חכמים

שמ"ל בעד שכירות גופו לו בהתתו וכליו וכמ"ש הטור והמחבר לקמן סי' ס"ו סי"ל ע"ש וע"ל בסי' שכ"ד שכתב הטור בס"ו בשם הרמב"ם ז"ל אפילו הקופץ מיד חבירו משכון אלא בראות בית דין נקרא גזלן וכ"ש אם נכנס לביתו למשכנו. ובהרא"ל הזיג עליו שאינו נקרא גזלן בכך ומשכ' זו לגנזל אינו' בחמת אלא אם היה חייב בחמת כו' ע"ש בספ"ג דהלכות אכילה בחמת לבהרמב"ם דקי"ל כותיה וכמ"ש המחבר בסי' שכ"ש מיירי זה שנכנס למשכנו אלא בראות בית דין ובפסל דקר' גזלן ובפסול ומיירי אפי' אם זה שנכנס למשכנו אלא בראות בל"ד ונכנסו בשב' וטובל בחמרו שנטל מידו כך וכך: ב ואינם יודעי' מה הם עפ"ר אם כתבתי ל' התו' והרא"ש שכתבו דדוקא דקאמר בשעדים מעידים שראו שהוליא כלים אלא שאינם יודעים כמה היו לו אלא ידעו אותה הכלים היו גדולים היו לו קטנים וכתב היו שוים. והטור והמחבר ג"כ כתבו הני שני עניני עדות בתתלה כתבו שמעידין שראו שהוליא כלים ואינם יודעים מה הם ואח"כ כתב ואפי' העדים מכירים קצת כו' אבל אם אין העדים יודעים שהוליא כלים ס"ל דאין בע"ה נאמן בשבועתו להוליא מיד הנכנס דשמא לא הוליא תחת כנפיו אלא אכנים לו פרוטות וה"ל כאלו לא ראוהו שהוליא דבר אותבאר דיכו בסמיך: ג והכלים שהוליאתי תחת כנפי הן בין אם יאמר מעולם לא נכנסתי לביתך לישוב ממך כלום כ"כ ג"כ הטור ובפרישה ולדישה כתבתי והוכחתי דאין כוונת הטור בשני בנות הללו שזה הנכנס מכחיש העדים הטוענים עליו שנכנס ריקם וראוהו שהוליא כלים דא"כ הבע"ה נשלו בשבועה אפי' לא ראוהו העדים שהוליא כלים כיון שהוא מכחיש העדים וכמ"ש הטור בס"ו אלא כוונת הטור שאומר אמת שנכנסתי ריקם כדי למשכנו אבל אחר שנכנסתי חזרתי ומתחבתי ולא בטלתי מכלום והכלים הללו שראו העדים שהוליאתי אני היו בפקדון ביד בע"ה זה ואותן בטלתי מידו לו שאומר שעדיין קודם שנכנסתי לביתו חזרתי בי והיה דעתי לנטוש ולא ליקח כלום ונם כן אומר דהכלים שראו העדים שהוליאתי אני הם וכמ"ש הטור והמחבר לפני זה וקילר כאן ומסיק מ"ש לפני זה מיהו יכול להיות שהמחבר כמשך אחר לשון הרמב"ם והרי"ף דס"ל דמיירי אפי' בהכחיש העדים כמ"ש בדרישה ע"ש ועמ"ש בסמיך ס"ב: ד אפי' העדים מכירים קצת הכלי' וכו' והא"ל מדהכירו אלו אם היה מוליא יותר היו ג"כ יודעים שהוליא יותר טור: ה בע"ה נשבע בנקי"ו וטובל כו' עיין בטור בס"ד דכתב שם דגם בגנזל שנכנס אחר לביתו למשכנו דבע"ה יכול נאמן אלא דוקא כשאין הבע"ה עשוי למכור כלי' ושהנכנס הוא אדם שאינו בטוב והוליא הכלים שטוכים ואין מדרכי' לוליאם שטוכים הא אסר אחר מכל אלו דרשות' להנכנס אין הבע"ה נאמן לישבע ולישוב אלא הוליא נאמן ונאמן מתיו הטור והמחבר וכל הפוסקים וכתב דהנגזל נשבע וטובל ולא כתבו דפעמים היולא נאמן ל"ל דשאני התם דטוען לקחתיהו מידו אבל הכא דטוען אני הן דהוא נגד החזקה דחזקה הוא כל מה שיש לאדם בבית הוא אינו לכך האמינוהו לבע"ה אפי' ליכא לחני מדדי לרשות' להנכנס וא"ה פטור ואחר פסוקי' והמחבר דקדקו וכתבו אתשובת הנכנס היה אני בטלתי לו בחובי בטלתי ולא משתמש אבתה ל' מקן אנס בטוען לקחתיהו ממך קתני המשכן שהנגזל נשבע וטובל ועמ"ר שם כתבתי לזה עוד הוכחו' ודקדוק ולא אבע"ת הכיולו הכ"ו ומזה מבית מבית לי לטוען לקחתי לקח"מ ועמ"ש

טורי זהב

(ז) אפי' העדי' מכירים קצת הכלים כו' אה"מ מהזבירו אלו ולא יותר מסתמא לא בטל יותר קמ"ל: (ז) בעה"ב נשבע בנקי"ו וטובל כו' כתב הסמ"ע וז"ל עיין בטור סעיף כ' כו' עד דהוא נגד חזקה כו' אלא ודאי לפ"ד דק"כ אמתי לא יהא באין באין לומר בחובי בטלתי אמיטר לא כו' לומר לקוחים הן בידי לו בחובי מסמכתי וכן עשוי להשאיל ולהסכיר פעמים היולא באין ולהיכו היכא דהבע"ה עשוי למכור כלי' ושהנכנס אם הוליא תנולים לו אחוא דלטוע לומר לקוחים כלים כאלו באין לומר לקוחים הן בידי לו בחובי בטלתים וכן אם טוען נגוכים ואינו מוחזק בנגב באין לומר לקוחים לו בחובי מסמכתים לטוען לקוחים. וא"ש הבית יוסף לקמן בשם בעל התרומות שטוען בחובי מסמכתי לי בא להוליא בחובי מסמכתי אלא הבעל התרומות נופל מרלה להדיא היכא דאין הוליא באין ומשמע לן דבריהם אפי' טוען בחובי מסמכתי לי אתה בעצמך אינו באין ע"ז בבעל התרומות נופל מרלה להדיא אבן הוא ומדברי הסמ"ע נראה שבעל התרומות מקלן בין טוען בחובי בטלתי לטוען בחובי מסמכתי לי וה אינו כמוכר בבעה"ת שם ע"ש. ולפע"ד דעת הסמ"ע דבע"ת שם ע"ש דולקי הטור אבל אין זה נראה דולקי לכ"ע כל היכא דיכול לטעון

ועי"ל שד מזה כמיוך סי"ל: ו או שהוא אמור כו' פי' שהוא בחזקת ארור להחזיקו ולהפקיד כיון כלים כאלו וכרלה דלהלן אם היה שוטן הנעלים שהכלים היו אל עצמו לא היה נאמן קב"ש שים לו תינו דיאחר בפקדון היו כידי הי"ל מינו להוציא עמ"ש במו"מ ס"ב סי"ב ועפ"ר: ז שהתבע נשבע היסת ונפטר שבאו כיון שאינו אמור מעוד ונם אינו מכחיש העדים בפירוש וכמ"ש לא מוקדי תזוד על שבוע' והזקיקו לכל הפחות היסת כדין כל התובע לחבירו טענת ברי ולא כמ"ש בע"ב "טענתו מסוס לאמר לרורות לו תכן הוצא להרי כבר כתבתי שהטור והמחבר תפסו טעות התוספות והרא"ש דפירשו שהעדים מעידים שראו שהוציא כלים ולא אנס הב"י נשם המרשי' כתב ה"ע המרשים כ"ב לעשות פירש"י ולכן לא קי"ל כוותיה כמ"ש בפרישה ע"ז ולא דכתב המחבר בסעיף שאחר זה לו אוצא ולא נתנה תחת כנפיו אם לא לכל כלים כו' כתבתי אם לא לכל כלים ע"ז: ח אחיכו כשבע אלא מחרימין עצמו דסל דמיקרי הנכסים תזוד על השבועה וכל התזוד על השבועה ונתחייב שבועת היסת כיון לאין הדין פטור בלא שבועה הדא' כמי דאחיכו ואכל ליטבע פוטרין אותו בלא שבועה אלא מחרימין אתם וכמ"ש הטור והמחבר לעיל סי' פ"ב ולקמן סי' כ"ב ע"ז: ט ולא נראה תחת כנפיו כלום כן הוא נ"כ לי' הרמב"ם בפ"ד דגזילה ובסיוך כתבתי דמזה משמע דס"ל כשיטת רש"י דלא ס"ל כשיטת ר"ת והרא"ש מיהכן לומר לתיבת כלום ס"ם הוא ומ"ל כלום וכן מיך להניה גם בחשר"י ברוש שיטה זו וכמ"ש בפרישה ע"ז וגם בטור הבוא לשון הרמב"ם ס"ו וכתב אלא לאו שהוציא כלים מיהו אפשר לי' דהטור שוכח לי' הרמב"ם ע"פ מה שס"ל שהדין כר"ת וכדי לאחדינו לשיטת ר"ת והרא"ש בלא אלא לאו עדים שהוציא כלים והנכסים מכחיש העדים מיך דיבו ודוק: י אפי' אומר משלם לא נכנסתי כו' אין זה מיקרי הכחשת עדים ביה שאומר לא נכנסתי דל"ל מיאלא אלא רמיה עליה לחיבא לאו אלעדיה וכמ"ש הטור בסיפן ע"ז ובסיפן ל"ב ומ"ל ע"ז וכיון דהוא יודע הלחת אלא בטל מאל בע"ה הכלים שוטן ואומר לא נכנסתי ולא נטלתי כלום לבשבע היסת ונפטר: יא והוא אומר לא גזלתי כלום פי' אלא כלים שהוצאתי אני הם שלו פקדון בידו וכמ"ש בסי' ל': יב או שאומר בחובי נטלתי עת"ש בסיוך: ה"ו

(ח) שהוא אמור כחס ו (ט) או שהוא אמור שמפקידים אצלו אותם דברים שטען ט ויהיו אותן דברים שטען דברים שאיפשר שינטל תחת הכנפים:

הנה וי"ל לכעיקן כמי שטוען מידי לאורחים לאכוסי בחקו' שבכנס לבס (טור בבס הל"מ) וסכי מסתברא: ואם טענו דברים שאינו אמור בהם או דברים שאינם נטלים תחת הכנפים ישמי שאומר ז (י) שהנתבע נשבע היסת ונפטר כ"ש מי שאומר ח שאינו נשבע אלא מחרימים על מי שכופר ממון חבירו ואינו משלם לו:

ב לראוהו ערים שנכנס למשכון את חבירו ולא ראוהו בעת שיצא או שיצא ט ולא נראה תחת כנפיו כלום ובעל הבית טוען ואומר כך וכך י אפילו אמר מעולם לא נכנסתי שהרי מכחיש את העדים (יא) הרי זה פטור שאם אמר נכנסתי ולא נטלתי נשבע היסת שלא נטל כלום והולך שאפשר שנכנס לגזול ולא גזל (וי"ל כיון שהעדים מכחישין לאותו שאינו נאמן בשבוע' דהוי כמיתו במקום עדים שאינו נאמן אלא כ"ה נשבע ונטל (טור):

ג (יב) היה ערא מעידו שנכנס למשכנו ונטל כלים תחת כנפיו ואינו יודע מה הם יא והוא אומר לא גזלתי כלום יב או שאמר בחובי נטלתי

נאמן לטען לקום ויכול נס כן לטען בחובי תפסתי וכדלעיל סי' ח' ה' ענינו שהוא מוכתי וכן כתב הרי"ף והרא"ש שכתב הכותב בני הוא בקי' לים נאמן ליתמי וגבי הוא מלוגא לעצר' דכל היכא דנאמן לומר לקום שתפקידון נאמן לומר בחובי תפסתי: בידו כיולא

וגם בטוען אני נטלתי ברלה בדברים אלו דנאמן כמנו דלקחתי וכתב המש"ע לכ"ע היכא דהוי מנו במקום אם הוא חזקה וכמו שכתב המש"ע לאם טוען שהוא עצמו ואינו כן כליכא עדי ליה שכתבו עצמו ואינו הטוסיקים ובעה"ת שבר מ"ש אלא לאמר בכך י"ב ומביאו כ"י מסורש ל' דתפי' אינו נאמן נאמר נאמן לומר אין אקלי כמינו דאי ודילי אקלי לו בחובי תפסתי בעי הוא לאמר במנו דהחזקתי בית' דהוי כמינו פקדון הס בחקום חזקה מ"ו לא שייך כאן בידי הי"ל לומ' כן וכן מוכח מדברי הרא"ש ל' מנו לאוכיח והרב ה' שהבאתי לקמן מעיף ט שם ע"ל נ' היכא דיכול לטען לקום אחיכה כאוקמתא נאמנים לומ' אני נטלתי לו דרב' כ"ב אבנה בחובי נטלתי כמנו לקום: ל טור בסס רב

אבל כשתקדים בטור תכון הלו ובתבו דכאן לא מיירי מעצמת המפרשים לקום לו הוצאתי אלא מיירי משום דמהני בעכין דלית ליה מנו לגזלן ולקמן מהדי לא ס"ב הוא לפי' הטו' דברי בחיה מכפיל לקפ' עכין יכול הגזלן לטען לקום ולו עבר לו לרוכו יכול לטען גם כן אני נטלתי לו היה לו עשה בחובי נטלתי כמנו לקום. וכן עצמו כמוכח משמע בהרי' בב"ת לקמן ס"ב בטו' דבר תחת דל"ל הטור שם לפעמים היוכל כנפיו ולא

נאמן הייטו לפי' בטוען אני נטלתי לו בחובי נטלתי אלא שכתב הוכיח כלום דדעת הטור הבאני נטלתי לו בחובי נטלתי כל היכא דבעי"ב בס בסס ה"ר נאמן בריך ליבבע בכח"ר ובוטל ובלקחתי יבבע רק היכא ולמע"ב יבעיה כיון דאין הטו' מחלק בלל כן אני נטלתי לו בחובי נטלתי וכן לקחתי שהתבע יש לו ומ"ש לפיכך כל אלו החלוקים שייבא נ"ב כשנכנס ל' למשכנו כו' דין נזלן אלא זה כיוצא שבנגזל בריך ליבבע כעין לחוריתא כו' דל"ל שבכנו למשכנו כיון דבמוזקין בנגב אם שוטן נטוטס דיבו כשוטן אחלי לפיכך אלא ברשות כל דיבי אלא מוכיח נ"ב בנגזל שבנכנס ל' למשכנו והוא שוטן ל' הרמ"ב נזוליס דיבו כשוטן אחלי אלא זה כיוכיח שבנגזל בריך ליבבע אם ס"ל מה כעין לחוריתא כיון אלא היוחזק נזלן כבר רק עכשיו בכבסה זו נזילה דין ל' שתקנו מכחיש שיהא לו דין נזלן כיון שבנכנס למשכנו אלא ברשות וכתב ה"ה נ"ו וכך תקנו שבבע"ה נ' יבבע לחוריתא (ועוד לדוקא בנגזל תקנו מתבא' בסוגי שבוע' על מה אלא לאו העדי' ובה"ל ליעל משא"כ כאן כיוצא שבטל הה וכל הנו' ודוק) משא"כ בהוזקן נגב כבר אין בריך הבעה"ב ליבבע רק היום מרלאם הס' זהו כוונת הטור ע"ז דוק ותשבת. ס"ב הטור לא אם הבריו רק מפורש בנ' פירש עצמו לקרן הבריו: שבעים הה'

והמחבר ומאחר פוסקים אבתמו כאן ולא כתבו דלפעמים הכל ז"ל היוכל לאמן ברלאם משום הס"ל כדעת הרמב"ם מ"כתב הנ"ל

והרלב"ל וה"המגיד פ"ל מה' גזילה דדוקא בנכנס אתם יכול לטען לקום אבל בנכנס למשכנו מ"ל לטען לקום וכת' ה' המגיד זה מוסכם ומביאו כ"י סעיף ה' ור"ל דאם אומר אני נטלתי לו בחובי נטלתי דכתב הרמב"ם אם לאיכו אמר בחובי נטלתי כיון שנלה דעתו שנכנס למשכנו כ"ש אחיכו נאמן בחובי דבר בכנס לקום וכת' לאמר לקחתי אינו נאמן בחובי נטלתי ולא נכנס אתם וכמ"ש לקמן סעיף ג'. והעיקר כהמחבר ואלא פוסקים וכה"ג כתבו הטוס' והרא"ש בפרק הפותח לף ל"ע"ב נטלתי גבי הוא בקרא לכיון לדעת בתפסי' מיוכיח בעל כרחו לא מני לטען לקום הוא בידי לו בחובי תפסתי עיין אם: (ה) גוכתב הכי' אהוא אמור בחס כו' עיין מ"ם בוה לקמן סעיף ז' ס"ו ס"ב: (ט) או שהוא אמור שמפקידים אצלו כו' כת' המש"ע דברלה לבהיות לא היה לעשמו אל עצמו אינו נאמן אע"פ אים לו מנו לאוכיח עכ"ל ולא לאוכיח כמנו כמוקום הרמ"בם הלאי עדים וכתב מהרש"ל בפרק הבוסם כי' ל"ב דהיכא דלא אחיל רק אחיכה מ"ה היינו הוא מפקידים נגיה כו' כריכין הדיינים לחקור לאחיו לאו הכפשה שיכלר שעכתו אם הוא אלו אם הוא אל אחיה ואם עצמו אל אחיה כריך לבבר מאל מי ולא"כ חוקרין ואולאן אם הפקיד נגיה לו לא היה המלאת ולו אחר לא פשיטא דפטור המזיק ע"כ: (י) שהנתבע נשבע היסת. דס"ל דלא מיקרי תזוד בהכי דאחר אלו בטל לו בחוכו בטל דלא רמיה הו' ס"ל דהוי תזוד ודעת הרמב"ם נראה בכנרא אחרוכה וכ"כ הבית מ"כ הנשבעין בעבר הרשאן עליה דאיכא ולקמן סעי' ה' סת"ו הטו' והמחבר בדברים ע"ז וע"ל סי' ס"ו סעי' ו' ומ"ש שם: (יא) הרי זה פטור כו' ס"ל ר"י בל"ח ל' וכו' הלכך והבמ"ג עמין ע"ג דף ק"ן ע"ג וכן נראה עיקר דאלתא דלא רמיה עליה לאיכה לאו לאעתיה כלומר בלא אמר אחין אלא מיגו אלא תנ"ל שהוכחה בכך לאו הכחש' הוא כיון אלא הוכחה אחיכה אחיכה אמון דומי' דאמה הלאיתיך בכל עמוד בנוכי והאיכו לא עברתי בלר אחוק עדיפ בנוכי לעולם לעיל סי' ע"ש סעי' י"ח ו"כ הכ"ח. עיין בתוי' מהרש"ם סי' קנ"ל ובתוי' ר"ש בהן ס"ב סי' כ"ט: (יב) היה עד הוא שם אל כו' שבנכנס למשכנו כו' זה המעיף הוא לשון הרמב"ם פ"ל מה' גזילה דין ל' רק כרמב"ם אית' היה עד ל' מעיד שבנכנס ונטל כלים בפ"ל מה' גזילה דין ה' כו' ולא כת' למשכנו והשיגו הרלב"ל שם לחתי' היו שני עדים כאן יש לרבי' אי' כאן לומר לקחתי כדלקמן מעיף יא ור"ל"ב פשיטא דין ה' כמי כן פי' הלה

ומסיך רבינו על מ"ש לאעלה שבנכנס למשכן ובזה מתורץ מה שהשיגו הרלב"ל שם מהמעתיה דרב יהודה שם לף מ"ו ע"ל

טורי זהב

פשבע הנגזל כמה כטל מתנו ומלם לו ואלוכו חייב לו אוס מוב אכל אם שוטן שבנכנס אלוכו מכחיש לאת העדים כגון אלומר פקדון היה לי אם לו לקום היה בידי מתנו לו אתמתי בחובי אחייב לו ודוה לומר לו מבולם זה יתבלר בסעי' י"ל אים מחלוקת. ע"ש נשבע היסת ברלה אברמו

דלא הוי תזוד כיון נגזלן כשבל אחבכנו ס"ב ל"ל מהמע לאוכיה לוכל כהלחריכן לא לאוכיה בלא לחיים מהמע:

סעיף ב' ולא נראה כלי בגד לריכן שמחל לעביד לוכם דגנים ולא עביד כתבו תו' בסס רוקח דהין בכלל זה מי שהוחזק בכך:

סעיף ג' הי' ע"א מעידו לפי מ"ש המ"ש פקי"ל לכיון דס' יחייב שבועה בב' ל"ל דאם חזקות בוכחים כמה בטל והעד לוכו יודע לאו היה הבע"ה בריך

ע"ל הרמב"ם כ"ו כתב בכ"ח וכ"ט הסמ"ג וכ"פ הנ"ח ולא אלו לוקין כאן מתוך שאינו יכול לבא לפני הדיין ומביאו בשבל כן כת כאן המחבר מא"ם כעובד דרכי כו' : (יג) ה"ר כתב אלא לכל וכתבו התחבר בפי' עה מי"ג דלקלי התם דאם היו אם מני עדי חייב לאלם כלי שבועת התובע מא"מ הכא לאינו חייב אלא כשיבע ב"ה ומו"ר ב"ר ובתב הרא"ש ס"ק ז' בדתו דבריו וק"ל : (יד) כל מה שאמר לחיוב כו' ובתב הרא"ש ס' הכותב ו"ל ולא תקשי לך מעובדא דחרים דבל זיוף אחבי רב אלפס ז"ל דמסיק ר' מיוש שיחזירו הפקדון לבני לחרים דבר זיוף ח"ג אלא הוי לחיוב דשלחי התם ב"ה ומו"ר שבתב הטור דבר זיוף הפקיד הפקדון בסימן ע"ג ס' וכדי לאקוותי מחוכא בחזקת ו"ו בשם המרדכי המפקיד לחבריו לדרש עשוי אלא הרמ"ה לחבני' את עלמו אבל לענין ס' מיומר' דרבה לאבוקי ממונ' מן המזיק לוקין שם ע"ב בתר לומדנ' עכ"ל וכ"ם מהרש"ל צ בעיא דרב ס' סבוכם סי' ל"ב ובהגה' אשרי בפא שם כתב שם ו"ל ותיש' דהתם אבוק ועלתה בתיקו אלא אמר ל"ל לחיוב דבעי ר' יוחנן והוי חומרא אבוקי ממונא מן הלא לריבי' לתובע וקולא לו וכשמעינה מן הלא לריבי' לנתבע וכן דבר זיוף כו' ומשמע דמסיק כתב הרמב"ם ספיר דבאמן לאחת נברא דלא שם דין ז' בעי פרסומי' בפשיה מהרי"ל וכתב ה"ה עכ"ל כלומר דבירוזלמי מוכח שלא בפסק ואם דלאבוקי ממונא לא אלוקין מפם אין בתר לומדנא דהא בעיר' יוחנן מוליאין מידו אלא דבעי ר' יוחנן לפי שבל זה דבריה שאינו' ראוי' לו כו' וקולא' אין בתקל' הוא בשמעינה מן הדא כו' ומשמע דפשיט' מחבריה' דבר זיוף נברא לגדים לבתבע ובוטל אלא בדבריה שאינו אמיר לחיוב מפשיה אבל נראה דבאי פרסומא בפשיה אבל נראה בפירוש אבוקי לבקולא ב"ל ה"ר ובוזלמי אינו מתלא בהבי מ"מ בע"ב ס"ם דיון אבוקי ממון מוליאין בלא דהא בס"ם הכונם אחרי' מידו ר"מב"ם אחר ליה רב ויאמר לרב אבי טען בשלא דבטרה מאי אל"ל שם דין ז' וח' אזיקן אי אינם דאחיר הוא דאית ליה בשלא דבשלא מאי אמי אינם אינם אינם

פסיג בו וע"י כך לא יתנים לבסוף דתקנתו בפזיעה וסוגו כתוכם הכלל ע"י פזיעה חייב וכמ"ש השור והמחבר לקמן בסי' רס"ל וש"ל המחבר כלן ופסיג בו כוונתו כתי דמתקנה פסיג בו וק"ל :

כב חלי זהב ל' דקדק הוא (נמצאו כ"ס) נזם זהב וחלי כתם מוכיח תכסם על אוזן אותעת ופרש"י שהן תכשיטין : **כג** כוטל המפקיד בלא שמירה דס"ל מקיר מחוייב ליפסע כדין אורח מקבת ולוכו יכול ליפסע לדיכו אינסה : **כד** וי"ל שנפסע שלוכו יודע ויפטר כן כרלה דעת הרלב"ד הכיולו המ"מ"ס מהל' שאלה ע"ס כדין ז' ומבואר שם טעם לעה זו מפוס דה"ל כטוענו בחיטים • והמתנע אומר לוכו יודע אם חיטין הם אם שעורין דפסק בעל העיטור והכיולו הטור כמיתן פ"ס ס"ע דפטור אף מפעורין אם לא נכנס לבלת ר"ם והכיולו נ"כ המ"מ לדין זה וכתב שדבריו הן עיקר ומה"ש בתבאר לך דהלו ר"ל קלי אמ"ש ברים הפעיף הכפומר מפוס לוכו יודע שמא סיגים לו חול סים וטטור לא הבוח דעת זו לא בסי' זה ולא בסי' הלא רק הבוח על דעת הרמב"ם דעת הרלב"ם שאולא עליו וכתב דחין זה בכלל אחרם דס"ל מחויב שבועה כו' דלא ס"ל למילא ודינו דהמפקיד אריך ליפסע וטוטל ונמצ"ם עוד מזה בסימן רכ"ח ולפי מ"ש המחבר לי' סי' פ"ח סי"ו דחייב לשלם הפעורים כ"ל דכאן לא בא המחבר רק לאמוציכן דפטו' מתבישתו אבל מתה שהוד' שמא סיגי' הוה אם לריך לשלם סיגין מזה לא קמיירי ונם הוא דבר מוגע: **כה** ויתבאר עוד בסי' רכ"ח נם בעיר שונן כתב בהאי ליפסע ובסיפס לא כתבו בסי' רכ"ח דבר מזה ולא הביאו אם אבל דעת הרמב"ם לאוד אבל אבטוח ובב"י נתבאר אם דעת הסולקי' על הרמב"ם ונמ"ל עוד אם מזה בלריפס ובסמ"ע בפיעת דמחיל: **כו** מי שנכנס לביתו על בעל הבית כו' עד"ל ופרשה אם כתבתי אישות הסמעתא' וסילופי הגירסאות ונתחבר ס"ל הגולת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש ע"ם מ"ם מבואר היטיב: **כז** וה"ם והעדים רואין אותו פי' שלאותו העדים שנכנס ריקם ורלוהו נ"כ שיבא ויו כלים תחת בכפיו ובכניסה זו לא הוחזק נזלן דמיירי אבל אחנו אחר שיכנס לחזכנו אבל בראשון וק"ל: **כח** ולאחר זמן תבואו כו' דקדק ונתב לאחר זמן כי לעעבה זו אשונן הן לי כלים שהשאלתיך לא אייך לומר שתבעו

המפקיר אומר **כב** חלי זהב ומרגליות היו בו והשומר אומר אינו יודע שמא סיגים או חול היה בו (טז) וישבע בעל הפקדון (יז) ויטול ג והוא שישבוע דבר שהוא אומר או אמור להפקידו אצלו ד ואם אמר השומר בריא לי שהיה מלא סיגים או חול ישבע ויפטר ה ואם אמר השומר יודע אני שהיה בו זהב ואינו יודע כמה **כג** (יח) נוטל המפקיר בלא שבועה **כד** (יט) הרי"א שנשבע שאינו יודע ויפטר **כה** ויתבאר עוד בסימן רצ"ח סעיף א' : **יא כו** מי שנכנס לביתו של בעל הבית בפני בעל הבית ויצא וכלים טמונים תחת כנפיו **כז** (כ) והעדים רואין אותו **כח** ולאחר זמן תבעו בעל הבית ואמר לו הרי כלים שהשאלתיך והרי

(ולא כס"נ' תרומה עשר ז' מ' בקפ"ט סוף ע"נ שכתב וז"ל ולפי יודעתה לו ז' לעם ה' הר"ר אם על הרמב"ם נופיה היה לו להקשו' כו' ולא דק כי על הרמב"ם נופיה לק"מ דל"ל כמ"ש בשלטי הגבו' שפסע אם כמ"ם לקמן ודו"ק) ולעניין מה שהקשה הרלב"ד בהגנו' על הרמב"ם מהא דתמרי' בפ"ם סוף פרק המניח לו דעתן כיון ברי ומזוק שאת שקרתי הוי תיובתא דרבה בר נתן והתריך ה"מ בכיאור הגנה זו והולה להרלב"ד שהיא קושיא גדולה על הרי"ן מנ"ג והרמב"ם • בלע"ל לתרן בפני דרכים נכונים מ' לדעת הרי"ן מנ"ם וא"ל לדעת הרמב"ם והוא דס"ל להרי"ן מנ"ם דבאיכו יודע אם חטי' לו שעורים כשנע התובע וכו' והיינו כשעומד בטענתו אבל דיוכל לטענון מעט' הייתי כך כמו בטענו חטים והולה לו בשעורין וא"כ פריך שפיר ליתא תיהוי תיובתא דרבה בר נתן לאמתי אבל כלקלתר מזיק הא יכול לטענון הטעלה וכה"ג כתב נופי' הרלב"ד בהגנו' פ' ח' מה' טוען והכלתיו לעיל פי' פ"ח פעיף י"ו להך סוגיא דס"ם הסבים הייתו מקמי דתיקן לה כתמן היכת אבל הלידנא כיון דאיכ' שבועת היכת לו אשבע לא יבא לו חטים לו שעורים הא הוי הולה נמוכה לחוש לומר דהו ולא הייתה הוא עכ"ל ובול דהת' בשני שוריס לא לבריח לידע שהרי לא היה שם פשיטא דמתי לומר ליה לאו הולה ולקוי קמלהי ליה וא"כ לם איתא דרבה בר נתן לאמרי' דחוי' קמלהי ליה כהי דבתרין לם מסיב לו אינו יודע לם חטין לו שעורים לא מצי לאימר מעטה הייתי כך מ"מ בשני שוריס כיון דלא ה"ל לידע ודלא דמצי לאימר הכי וכמ"ש לעיל פי"ם פעיף ל"ב ופעיף ל"ו ולקמן סי"ת פ"ג לדעת הרמב"ם והטור והמחבר אמוכרת לתר' כן קוזי' הש"ם דעיקר הקוזי' היא כיון דלא ה"ל לידע נימ' דמעטה היה בו והוא נכון ע"ם ונם לדעת הרמב"ם הייתי יכול לתרן הן דלא"ק מהך הש"ם המבי' אלא מ"מ הרמב"ם פ"ח מה' טוען דבאיכו לו אינו יודע לם חטין לו שעורים בשנע אינו יודע ומ"מ אבל שעורים ובטור חטין וכן הוא דעת כל הפוסקי' כזה אבל בהרי"ן מנ"ם שהתובע בשנע והוכל לם חטים וכמו שהתבאר לעיל פי"ם פעי"ו ולדרבת הרבה פוסקים לבקו שהתבע בטור לנמרי כמו בטענו חטי' והול' לו בשעורי' וכמו שהתבאר שם וכן הקשה על המחבר הרי הוא בסק שם נ"כ לעיל סימן פ"ם פעיף י"ו דבשנע אינו יודע לם חטין לו שעורים ובטור חטים ולם כן לא כתב כאן ישבע בעל הפקדון ויטול אבל כלקה לתרן לדעת הרמב"ם והמחבר דשאני הכא דעשו תקנת נגזל בפקדון דאינ"ג דמדינא בשנע ובטור כמ"ם הרא"ש בסק הנגזלים שעשו תקנת נגזל בפקדון כדי שיהא כל א' נזהר בשמירו הפקדון ולא יפסדו בו וכתב אחין לזוז מלבריהם ומכילו הטור סי' זה ולקמן סי' רל"ו ובזה נסתלק הגאון הרלב"ד

וקוזי' ה"מ כן כ"ל :

שוב מלאתי בשלטי גבורים פ"ם הכוכם ופרק חזקת הבתים דף קנ"ו תירץ מה שהקשה הרלב"ד על הרמב"ם משור שהיזק ממש כמ"ם ובזה מלאתי בס"ח פ"ו פ"ב כתב נ"כ בדעת הרמב"ם כן לא שכתב בשם דעת הרב המגיד כן ותמה על הרב המגיד וכתב על בב"ו ואחר' ליה מאדי' ולפי ענ"ד לעתו' לאחרים והוא לריך לאחוה דבר שהרי הרב המגיד שם בתחלת דבריו שדעת הרמב"ם כדעת רבו הרי"ן מנ"ם דבר לאיכא דרבא דמוכח בשנע התובע ובטל • ועוד שהרי הרב המגיד שם הקשה על הרמב"ם בפקדון משור שהזיק ומחטים ושעורי' ולם בדבריו לא"מ ובאמת שעיקר הדברים בדברי הראב"ד ז"ל ולפי דבריו ז"ל עכ"ל בשנע חטים ולחר לאיכו יודע לם שם חטים לו שעורים בשנע אינו יודע ונפטר עם"ל משנע ולהרמב"ם אין הדין כן בשאיכ לו לו שעורים ל"ו יפה כיון הבית יוסף בדעת הלב המגיד ומ"מ לענין דינ' לא יכלתי לסוף דעת ב"י בזה שכתב שם וז"ל ולענין דין הירושלמי שכתב הרמב"ם ורבו ר"י הלוי מלחר שהשמרים המפרשים הם לענין שמון בלא מיירי ובשב דברי הרי"ף מוכחים כן כרלה להכי נקשינן ולא בדברי הרמב"ם עכ"ל שהרי הרא"ם מסיק שהגלוים פירשוהו בפקדון וכתבו לעצלו תקנ' נגזל בפקדון ולין לזוז מדבריהם עכ"ל וכ"כ הטור שם נם לא מוכח מהרי"ף מדי לסיון דמייתי שם תקנ' נגזל בכיחק הבי' הירושלמי דה"ה דעשו תקנת נגזל בפקדון ולדרבת מלחתי בהרי"ף סוף פ' המפקיד אחור והביא שם הירושלמי הזה ולא כבר הביאו בסוף פרק הכוכם ל"ו ת"ל לאמוציכן כי היכא דעשו תקנת נגזל בחיק בס"ם הכוכם"ה בפקדון בס"ם המפקיד ודו"ק וכ"כ הטור להלן בסי' (ין) ויטול כו' לפ"ו פ"ל דהסק לא תמוכה מ"מ והרלב"ד והרא"ש חולקין וס"ל דהני מודה מקנת ועיין מ"ש לעיל סי' ע"ב סי"ב ס"ל : (יח) טוטל המפקיד בלא שבועה ולהלב"ד והרא"ש ולשב"ם בשבע ובטל וכ"כ הטור סי' ל"ב וסי' ל"ג וס"ם בהגה סי' שפ"ח בס"ח ותימ' למה סתם כאן וכסי' רכ"ח בהחתב' ולענין הלבה העלותי לעיל סי' ע"ב ס"ק כ"ח בהרמב"ם והמחבר ע"ש

וכתוב בהגה"ם בשער ל"ח ח"ג בשם הרלב"ד דכן נמי מלן לאפקיד נבי חברי שבעת שלא זהב ובלאלם קלים לא מקל בהשקל ובפקד לא היה יודע משקלו ופשע בשמירה המפקיד לומר משקלו שני דינרין אל זהב והמפקד לומר משקלו דינר ונם לוכו יודע אם בפנים בחשת ולמעלה זהב ותת' יודע בעלמך אלון לי ידיעה מתנו המפקיד בשבע וטוטל ע"כ ובלאלם לבוה כ"ע מודי שהתובע מודה שהתבע לוכו יודע וכמ"ם לעיל סי' ע"ב סי"ב ס"ק כ"ח ודוק : (יט) וי"ל אבשבע אינו יודע וכו' וכתב הסמ"ע דהלו' ל"ח קלו' אמ"ש ברים הפעיף וכו' וע"כ לדיוק קלו' ולא כפי' הגרי שכתב בסמ"ע לקמן סימן רכ"ח וכ"ל דלא עשקו תקנת נגזל בפקדון ום"ל עיקר כ"ל אלו שהרי כן פסק בס"ם רכ"ח ע"ם ודוק. עיין בח"ע דף ק"ל ע"ב : (כ) והעדי' רואין אותו כתב הסמ"ם

פי'

פי"ם מה' שאלה ופקדון הפסוק מאלי כ"ה ומי' רל"ו שכן תפסיטין ב בם ברמב"ם ג עוד שם שפ"ם מדברי הרא"ש ד"ם בשם המ"כם שם ה שם בס' אכיו הרא"ם ויקלו לתקלת הפני' שהומ' לומר שמא יודע שמא סיגים וכו' וכן הגיג הרלב"ד שם מהא דלמרי' דקלאחר טיוק בריא ומזיק שמא לאסתי הייכו דרבא בר נתן וכו' (שם דף ל"ה ע"ב) והאריך בזה שם ה"ם וכתב שעיקר הדברי' כדברי הרא"ש ז"ל ובסכ"ם בע"ה ז"ל ו"ל הרמ"כם בפ"ט מה' טוען ונטען דין ל' מחזיקת דרב יהודה שבועות דף מ"ו ע"ש ע"ב שנילכתו בני הגאונו' ועיין' וכו' וכ"כ התוס' שם רישע"ב שכ"כ בל"ת בני ר"ש ושעריס דרב הא' וכו' ע"ש וכ"כ הטור בסעיף כ' בסמ"ם ולא הסכי' הרא"ש

ז כ"כ התוס' סס בשם ר"ת מהח דל"ר לקיים הגדרו' אין לסס מזקה ב"כ דף ל"ו ע"ב ולפי' זה לאחר נטוים וכו' וכשאומר לקוחין הן בידי לית דין ולית דיין דלא מהימן וכו' וכן דעת הרא"ש דהגאתו סס בס"ה מה' טוען ונטען ח שור וכ"כ הרא"ם סס דכיון לאחר נטוי לאחרע ליה מזקתו של כלים שהן עשוי' להשאיל ולהשכיר כיון שהיא טוען אלו ובאו מידו בתורת שאלה וכ"כ הרמב"ם סס ספ"ה וכתב ה"ה אם אינו מחזיק בנגוב' נאמן לומר לקוחים הם בידי לקוחים הם (סס בטיורא דרב יהודה)

כט והרי הערים והוא אומר לקוחים הם בירי אינו נאמן (סא) ונשבע בעל הבית היסת על טענתו שלא מכרן ולא נתנן ויחזירו בירו דין הכלים לבעל הבית במה דברים אמורים בבעל הבית שאינו עשוי למכור כליו וזה שהוציא הכלים אחר כנפיו אין דרכו להצניע ואותם הכלים אין דרך בני אדם להצניעם לפיכך חייב להחזיר לפי שלא הצניעם אלא לכפור בהם ל אבל בעל הבית העשוי למכור כליו אף על פי שאין זה צנוע ואין דרך אותם הכלים להטמינם תחת הכנפים הרי זה נשבע היסת שהם לקוחים בידו לא וכן אם יצא בהם מגולים לפני עדים אף על פי שאין בעל הבית עשוי למכור את כליו הרי זה נאמן לומר לקוחים הם בידי שמא נגתרבו לו מעות ומכר ובלבד שלא יהיו מדברים העשויים להשאיל ולהשכיר לעולם לב אבל דברים העשויים להשאיל ולהשכיר לעולם הם בחזקת בעליהם ואף על פי שהוציאם מגולים אף על פי שהיה הזה עשוי למכור כליו לג הואיל ויש לו עדי שזה הכלי עשוי להשאיל ולהשכיר ירוע הוא לו מוציאים אותו מיד זה על כל פנים עד שיבי ראיה שמכרו לו או נתנו לו זו"א שאפילו בעל הבית לד טוען גנובים הם רינו כטוען שאולים הם לה (סב) קו"א שלא אמרו אלא בטוען שאולים הם אבל אם טוען

פי' ארלוהו הערים שבכפר ריקם ולאוהו ג"כ שיכא והיו כלים תחת כנפיו עכ"ל פי' דלא"ב נתמן בשיגו דלו בעי אחר כלים אלא הכנפי' ומזל והוצלת הכ"ם הכ"ם ה"ם בלא לאו שבכפר ריקם ומ עדים שהכלים הללו היו ולקמן סעיף י"ב : (כא)

ונשבע בעה"ב היסת כו' ויחזירו כו' הלשון מהופך והדין הוא שיחזיר לו הכלים אלו ואח"כ ישבע היסת הבעל קודם לכן אין צריך לישבע דלא מצינו שם שבועה ומועל אם לא עי' הסוך כמ"ש הרמב"ם בפ"ח משונן וכ"כ הריף פ' הנשבעין בשעל ד' ח"ל חייב הוא להחזיר הכלים לבעה"ב וישבע בעה"ב שבועה שלא מכר לו כלום וכן מ"ש הרמב"ם והמחבר בסעיף י"ד ואין כאן שבועה היינו קודם חזרה אבל אחר כך צריך לישבע היסת שהרי כתבו ואחר שיחזיר אחר ותובע לת בעה"ב והדין ביניהם כו' • ובמרמ"ם אתי שפיר שפי שלא כתבם דיוסם אלא מאחר זה לזה לקרך דיוסם דהכא כתב פ' ע' משונן ואך דיוסם לקיים סעיף י"ד כתב בפ"ד מהל' גזלה תכא שהרי הרמב"ם כתב שם בפ"ד מה' גזלה שאחר אומר בחיבי בשלתי צריך להחזיר ואין כאן שבועה והבעל המחבר לשונו לקמן סי' שם ד' סעיף כ' ואמאי לא ישבע הבעה"ב שאינו חייב לו אלא מ"ם ואין כאן שבועה היינו קודם חזרה אבל אחרי שהרי עדים לאו גזל לא בא אלא לתרן במ"ם שם מקודם בשיוך דדין בגזל משבע ומועל קודם החזרה אבל אחר שבועה לכך אמר דהתם בגזל לא לאו העדים מה גזל אבל הכא לאו מה גזל אבל מדין היסת לא מיירי שם • וזה שבתב ואחר שיחזיר אחר ותובע לת הבעה"ב והדין ביניהם כו' ובאיך עכמו אמ"ם בפ"ט משונן דהבעה"ב צריך לישבע היסת וכן משמע בטור דאפילו נועל אלא בשבועה צריך הבעל הבית לישבע היסת אחר כך וזה ברור :

(כב) ויש לומרים אלא אמרו אלא בטוען שאולים הם כתב המ"ע וזה לשונו אין הבעל הבית כאן דאחזקי לאיכא בנגבי לא מחזקינן אפי' במקום שיש לו מנו ואפשר דהוא מעטם דה"ל מנו להוציא עכ"ל • ל' הרא"ש ובמנו דשאלה ושכירות לא מחזקינן לאיכא בנגבי • משמע היכא דמוחזק כבר בנגב כאן לומר נטוים במנו דשאלה ושכירות וכן משמע בר"ן פ' כל הנשבעין • וה"ל לא הוי מנו להוציא כיון שלאו העדים שהוציא הכלים מביתו (ולפי' לא"ם לקמן ס"ם קל"ג לאחר תירוצא דהתוס' דהוי מנו להוציא הבא שאלי כיון שלאו עדים שהוציא כלים מביתו ולא) ולפ"ז בדברים העשוי' להשאיל ולהשכיר ומוחזק בנגב כאן מנו אפי' ליכא לדדי לריעותא דהיינו כמו שאלו טען שאולים הם כאן אפילו ליכא לדדי לריעותא דיוצא הטעם למי בטוען נטוים ומוחזק בנגב כאן מנו וכן מוכח בטור שכ' ומה מוחזק היינו בנגב אין מילוים אם טוען נטוים או שאולי' כו' אלא דבטוען נטוים מוחזק בנגב כאן בדברי העשוי' להשאיל ולהשכיר אפי' ליכ' בלדי לריעותא דאלי"כ יש מילוים במוחזק בנגב בין טוען נטוים לטוען שאולים • וכן משמע בר"ירוחם בל"ח ח"ד שבתב דוקא בשאומ' שאולים אבל אם אומר נטוים כאן אפילו בדברים העשוי' להשאיל ולהשכיר אי אתרעתוק' הכלים השאולים מאחר שאומר נטוים ויש מילוק בדברים שאינם עשוי' להשאיל ולהשכיר בלדם שמוחזק בנגב עכ"ל ל"ל דבדברים העשויים להשאיל ולהשכיר כתב שם לאין מילוק ולענולם הבעה"ב כאן ואי"ה נטוים ומוחזק בנגב לעולם הבעה"ב כאן במנו דשאלה ושכירות ולא כבלאה מהמ"ע בס"ק ל"ה ובס"ק שאח"ז • מיהו הרי"ף בפ' כל הנשבעין שבר"ח והרמב"ם בפ"ה מה' גזלה ובעה"ת שער מ"ע ריש חלק ח' לא מילקו וכתבו סתם דבלאיכא הכי בלדיכם לריעותא לדיוא ושוטן נטוים כמוחזק בנגב כאן • מ"מ לא שבקינן דבריהם הסתומים

שתבעי מיד לאחר שיצא דא"כ למה השאילם לו וק"ל : כט והרי הערים שלאו הכלים הם בידו אינו נאמן (סא) ונשבע בעל הבית היסת על טענתו שלא מכרן ולא נתנן ויחזירו בירו דין הכלים לבעל הבית במה דברים אמורים בבעל הבית שאינו עשוי למכור כליו וזה שהוציא הכלים אחר כנפיו אין דרכו להצניע ואותם הכלים אין דרך בני אדם להצניעם לפיכך חייב להחזיר לפי שלא הצניעם אלא לכפור בהם ל אבל בעל הבית העשוי למכור כליו אף על פי שאין זה צנוע ואין דרך אותם הכלים להטמינם תחת הכנפים הרי זה נשבע היסת שהם לקוחים בידו לא וכן אם יצא בהם מגולים לפני עדים אף על פי שאין בעל הבית עשוי למכור את כליו הרי זה נאמן לומר לקוחים הם בידי שמא נגתרבו לו מעות ומכר ובלבד שלא יהיו מדברים העשויים להשאיל ולהשכיר לעולם לב אבל דברים העשויים להשאיל ולהשכיר לעולם הם בחזקת בעליהם ואף על פי שהוציאם מגולים אף על פי שהיה הזה עשוי למכור כליו לג הואיל ויש לו עדי שזה הכלי עשוי להשאיל ולהשכיר ירוע הוא לו מוציאים אותו מיד זה על כל פנים עד שיבי ראיה שמכרו לו או נתנו לו זו"א שאפילו בעל הבית לד טוען גנובים הם רינו כטוען שאולים הם לה (סב) קו"א שלא אמרו אלא בטוען שאולים הם אבל אם טוען

ירוע בעדים שהיה אלו דזה לא נזכר לפני זה אין לו עדים ע"ז ולא ה"ל ל' יהואיל ויש לו עדים לא בא אלא אין לו עדים שבכפר ריקם והוציא כלים הללו שהן עשוי' להשאיל ה"ל כאלו יודעים שהן אלו : לד טוען נטוים הם דלאחר במינו דלי בעי אמר השאלתי' לו ולפסר דס"ל דלא מחסר מינו להוציא דכיון דראוהו בכפר ריקם והוציא כלים אלו אין לא מחסר מוחזק ומ"ה לא ס"ל על הב"ה שם מוכיח ועל"ר: לה וי"ל כו' אין בע"ה לאין דלחזוקי איכא בנגבי לא מחזקינן אפי' במקום שיש לו מנו גם

אפשר

טורי זהב

סעיף י"א והוא אומר לקוחים בנ"י בשם סה"ת אשם טוען אתה מפרש לי בחיבו דרך משכון הוי כטוען לקוחים הם בידי ותמכני שנהלה מזלת ה"ל להני ר"ם סה"ת שם שא"ט ס"ט לאפי' טענת תפסתי לאשכון הויכן הקיבו שעכלמי תפסתי ואפ"ה נאמן היכא שנאמן בטענת לקחתי וכ"ה הרמב"ם בפ"ז דגזילה אלא"ב שמשכנו אלא בראיה כל אמין שם עדים ה"ז בשבע בכל דהכ"ם אם טוען לקחתי הים לי בידך דנאמן כי היכא דנאמן כאן בלקוחים בידי דהא יש לו מנו דלקוחים אינ"ג דאמן מהני יד לאדם הוא אלו מ"מ כיון שיש לו מנו נאמן ולדבר זה אלא בתלמוד ובפי' דהתוספ כל"ע נאמן במנו דלהר"ם וה"כ כאן בעדות כיון שיש לו מנו דלקוח ודבינו כתב כאן ח"ל לפיכך כל אלו הקלוקים שייכים ג"כ בכגנל שבכפר מ' למשכנו וכל היכא להכא אינו נאמן וכו' והקשה המ"ע בפ"ד וכ"ו דהכא משמע אשם אין ריעותא דהיינא דהיינא נאמן בכפר למשכנו ודה טוען לקחתי ודברים הבי' דאם אמר הכלים שהוקלת הם אלו הכלים הנזלן בכל נוטי והוא קולל לגישתו אפי' שהם אלו דרך פקדון בביתך ומש"ה מקבה מכאן ותי' לקלק בין טענת לקחתי לטענת אלו הם דבר תמי' הוא דא"כ גם בטענת אלו הם יהא נאמן במנו דלקוח ותו דהכא בלא בכפר למשכנו אלא נאמן בלאמר אלו הם אלא טענת בתובי' ובהדיא כתב רבינו כל היכא שנאמן היינא נאמן נאמן בכפר למשכנו וכ"ל פשוט ד"ר לכל טענה שמכיים את הערים וכיון שפרשתי בס"ק ממילא בטענה נזלן ע"י הערים אז נשבע הנגזל ונועל משא"כ בכל טענה אחרת מכחיש את הערים כגון לקוח הוא בידי ואין שום ריעותא דהיינא נאמן ומתילא ה"ה אומר אלו הם בפקדון בידך במנו דלקוח ולפי' טענת בתובי תפסתי מעלמו לא בעשה נזלן אם אין שם עדים שבכפר למשכנו ואין מילוק אלא היכא דנאמן הנגזל דרך שבועה בכ"ת לדעת הרי"ל הוא דהיינו הנזלן טוען לקחתי בפקדון אז בפקדון בידך דאינו נאמן אם אין שם ריעותא להיינא אז הדבר בלים עוד משא"כ כאן בטוען עליו שאולים הם ויש לריעותא להיינא אין לב"ה שבועה אלא היכא ויעול כלי זה כל"ל לדעת רבינו ודאיתי פרושים שונים בזה ואינם נכונים לע"ל • אבל נראה דהמ"מ מוקמי על רבינו בזה שהרי כתב בגזל דגזילה וזל"ל בחמת יש מילוק בין בכפר למשכנו ומגלה לעתו ובין בכפר סתם בזה נילה דעתו אלמשכן בא אינו יכול לטענן טענת לקוח וזה מוסכם עכ"ל משמע לפי' בתקום אלו ריעותא דהיינא דאז נאמן בכפר סתם אם אינו נאמן בכפר למשכנו וכ"כ דעת המחבר אלא הכיא דעת רבינו בזה בכפר למשכנו מילוקים אלו גם מ"מ לא הביאו כבלע"ל • שם הואיל ויש לו עדים המ"ע בקל"ג פי' לאין כאן עדים בזה אלו אלא מסתתא הוא כו' תמוה הוא דהא בסעיף אלא"ז כתב שיש עדים שהוא אלו וגם שם תיקן המ"ע דאין עדים רק הבאיה שהוציא כלים כו' וא"ל לאחר מלה הל' וברמוזים כתב בהדיא

ואפי'

אפסר דהו' מעשה דה"ל מיגו להוליח: לן ואם הוחזק זה ונתפרסם לנגב אפילו בעל הבית טוען גנובים הם (כר) דינו כטוען שאולים הם:

יב לן יא דברברים העשויים להשאיל ולהשכיר בעל הבית נאמן דוקא כשיש לו עדים שהכלים הללו היו שלו לט כ וראו אותם עתה בידו אבל אם לא ראו אותם עתה בידו נאמן היוצא מ (כה) במיגו דהחזרתים לך:

יג לא דאמרינן בדברים שאינם עשויים להשאיל ולהשכיר שהוצא נאמן דוקא בשלא ידעו עדים שבאו לידו בתורת שאלה או שכירו' אבל אם ידעו עדים שבאו לידו בתורת שאלה או שכירות אינו נאמן (וע"ל סימן ע"ב ס' י"ח):

יד מ כל זה לא מיירי אלא מא כשהיה בעל הבית שם בשעה שנכנס זה והוציא הכלים אבל אם ראו העדים שנכנס לרשות חבירו ונטלם שלא בפניו בכל גוונא (כו) אינו נאמן לומר לקוחים הם בידי כלפיכך מחזיר הכלים לבעל הבית (כז) ואין כאן שבועה מב שהרי העדים ראו מה גזל ואחר שיחזיר חוזר ותובע את בעל הבית בכל מה שיטען והדין ביניהם:

וכן

אם תמצא לומר שהיה בידו לטענה אחרת אינו נאמן לומר לקוחים הם בידי כלפיכך מחזיר הכלים לבעל הבית (כז) ואין כאן שבועה מב שהרי העדים ראו מה גזל ואחר שיחזיר חוזר ותובע את בעל הבית בכל מה שיטען והדין ביניהם:

וכן

אם תמצא לומר שהיה בידו לטענה אחרת אינו נאמן לומר לקוחים הם בידי כלפיכך מחזיר הכלים לבעל הבית (כז) ואין כאן שבועה מב שהרי העדים ראו מה גזל ואחר שיחזיר חוזר ותובע את בעל הבית בכל מה שיטען והדין ביניהם:

וכן

אם תמצא לומר שהיה בידו לטענה אחרת אינו נאמן לומר לקוחים הם בידי כלפיכך מחזיר הכלים לבעל הבית (כז) ואין כאן שבועה מב שהרי העדים ראו מה גזל ואחר שיחזיר חוזר ותובע את בעל הבית בכל מה שיטען והדין ביניהם:

וכן

אם תמצא לומר שהיה בידו לטענה אחרת אינו נאמן לומר לקוחים הם בידי כלפיכך מחזיר הכלים לבעל הבית (כז) ואין כאן שבועה מב שהרי העדים ראו מה גזל ואחר שיחזיר חוזר ותובע את בעל הבית בכל מה שיטען והדין ביניהם:

וכן

אם תמצא לומר שהיה בידו לטענה אחרת אינו נאמן לומר לקוחים הם בידי כלפיכך מחזיר הכלים לבעל הבית (כז) ואין כאן שבועה מב שהרי העדים ראו מה גזל ואחר שיחזיר חוזר ותובע את בעל הבית בכל מה שיטען והדין ביניהם:

וכן

אם תמצא לומר שהיה בידו לטענה אחרת אינו נאמן לומר לקוחים הם בידי כלפיכך מחזיר הכלים לבעל הבית (כז) ואין כאן שבועה מב שהרי העדים ראו מה גזל ואחר שיחזיר חוזר ותובע את בעל הבית בכל מה שיטען והדין ביניהם:

וכן

אם תמצא לומר שהיה בידו לטענה אחרת אינו נאמן לומר לקוחים הם בידי כלפיכך מחזיר הכלים לבעל הבית (כז) ואין כאן שבועה מב שהרי העדים ראו מה גזל ואחר שיחזיר חוזר ותובע את בעל הבית בכל מה שיטען והדין ביניהם:

וכן

טורי זהב

ס"ם פעיף כ"ב והרמ"בם סס דין י"ד מיגוכדא דנסכא דרבי חכא ב"ב סוף דף ל"ג ובכ"ד ע"מהא דאמר רבי אבהו כיון דאמר לה זיל אלם ליכא תרי סהדי פ"מ"ם דרבי כיון לה זיל אלם אשתבע וכו' צ הוא עובדא דנסכא מתם וכתב בס"ת לדיבא דנסכא * דוקא בדאיכ' עדים שלאוהו בידו שאינו יכול לטענן החזרתי לכל אם סיה יכול לטענן החזרתי היה נאמן כמנו וכן הסיבו הרא"ש והר"מה וכ"כ ב"ה יצחק"ל דריך היסרא"ל ליתבע כן מבואר אתו' הרשב"ם אבי הב"ח סי' ע"ב מחודש י"ח ולקמן ס"ם סקי"ה ע"ב . ונראה לתף ל"ם לקמן סי' קמ"ט סעי' י"ד לדלאורה משמע מדברי ה"ה פי"ד מטוענן דלקן מסכיעין הים ע"פ בדי שלו עכו"ם מ"מ הכא ליטול אפשר דכ"ע מודו דאינו נוטל אלא בטבועה ודוק : (ד) וכרבינו מ"ם אינו כו' כתב הב"ח דהיינו לכתחלה אבל אם נטבע אלא בפני תבדו מ"ם לחזור ולינטבע כדלעיל סי' פ"ז סב"ג . ואינו מוכרח דיל דאפשר הכ' כיון דודאי חד מינייהו לנקרא משתבע ונם בסי' פ"ז נוסי' הרישב"ם תולק הכיתו ב"י אם יתו' כ"ג ע"ם : (ה) חנוני בפני פועלי' כו' מהלשון משמע דחנוני נטבע תחלה וכן נראה דהא בטבעים איכן נטבעין בע"כ פריך לאם לפועלים ולא לחנוני ה"כ הפועלים יחזרו דינלת החנוני לא יטבע אבל החנוני בע"כ פריך לינטבע כדי ליטול וכ"כ בעה"ת שער כ"ט בטבע ל' תקרים לעדים נטבעין תחלה אחן אלוחי ומכיחו כ"ה הב"ה החנוני כבאיתו אל בע"ה הי' ותע"ג דלקמן סי' קכ"ח ס"ק מ"ה כתבתי דלא קי"ל כר' תקרים נני עדים הייטו מזון דאין קי"ל אתם דהעדים נטבעי' היסת לפטור והמלוה בנק"ת ליטול אבל הכא שטבעתם נטבעים וטוענים מדר' תקרים נטמע דהכא החנוני פריך לינטבע תחלה ודוק : (ו) ודוק' בדאיתכו לתרוייהו דאי ליתנהו ואמר כל ל' לבע"ה אחיתי את לזה שבגנדו ואשבע לפניו ואני פריך לתעותי ואשבע אלא בפניו ר"ן ומוריי אתתלה הוי מכחוני' וא"ז בב"ד דאלו"כ הי' הפועלים לינטבע כבלי דלקמן ס"ק י"ח מיהו לפי מ"ם לקמן ס"ק י"ג דאם הוא קרוב וידוע שיכל לומר הבע"ה המתן קנת לו אשבע ותשלם מיד ולא המתין כבלי ודו"ק : (ז) והה"ם אל"ל הלבוטי כו' כלומר לא

ל"ה לאיזה סי' כ"ח : (כח) לי בהור לעדים עיין בסמ"ע הטור מחיים וכו' עד לי בריה מלתא כו' והב"ח גרים אפי' לי בריה מלתא כו' ולפע"ד אין לנסח הספרי' דיקן וק"ל ועיי' בתו' ל"ם כהן ס"ב סי' י"ג:

צא (א) תן לפועלי' סלע כו' כתב בסמ"ע והה"ם אם אמר תן לבני סלע אין החנוני נטל מבעה"ב עד שיטבע בנק"מ אע"פ שאין הבעה"ב צריך לשלם לבני כלום וכן מוכח בהלכות מסכת וכתבו הטור בס"ו בבלבל תשובו כמו"ל ומשמע הרא"ש שהבית עכ"ל ומשמע אייריי לבעל שאמר עליו שמשמו והוא אינו יכול לטבע שהרי מודה שחשבו אלא שאומר בחובו ואינו יכול לטבע ומשלם ואינו בסמ"ל דל' אבל ובתבאר לעיל סיימן ע"ה ע"ז : מה ונטל אפן אלא בפניו דבסה"ג מי אם הי' ב' עדים שראו שנטלו אלא בפניו הים לריך לחזירו עכ"פ וכמ"ש בסעיף אלפני זה בעל אחד מחייבו שבועה ואינו יכול כו' כיון שמודה לדברי הבעל שנכנס לחיבת כו' ואינ"ם אחין הבע"ה טוענו ודאי כ"ל ע"פ הבע ועי"ל ס"ם ע"ה: מו וזה אומר לא חבלתי בו כו' וכתב בפסקי מהרא"ל סי' כ"ח בא' שחבל בחבירו ולא הי' לו עדים בדבר רק שהודה מעצמו ואומר שהתחיל עתו הנחבל ופסק דפטור דהפה שאסר הוא הפה שהתיר ולא אמרינן ע"ז בב"מ בס"ס : מז כנון שהיתה בין כתפיו כן הוא ג"כ לי' הטור בשיטו לשון קלת ובגמר' מוקי לה בחבלה דגזיכת השיטו' דבשהיה בין כתפיו ודאי מאחר בא לו ולינכה שם אחר זולת זה הנטענן דטומת דלמא אותו אחר בשו הוא בעצמו כתחבל ועשה החבלה בעצמו כדי להתרעם ע"ז ע"ם ועפ"ר :

מח אי בהור לעדיה כו' הטור מיסיים וכתב בשם הרמ"ם ז"ל וה"מ דטולנו בטבועה בתרי דאמרו אהדדי כו' אבל אי אמרו אהדדי לא משתבע ואקיל אלא אי בריה מילתא אבל ודאי ולא נטבע אלא בטבועה בשהדבר ברור:

צא א תן לפועלי סלעי' וה"ה אם אמר תן לבני סלע אין החנוני נוטל מבע"ה עד שיטבע בנק"מ לע"ם אחין הבע"ה פריך לאם לבנו לבנו הוא בהדיא שם במשנה וכתבו הטו' בס"ו בבלבל תשובת הרא"ש שהביא ע"ם ועל"ה

ב והוא מודה אל"ל כן כו' אבל אי כופר בבולו אז בחקת בטבע בע"ה ובבטר מחנוני כמ"ש בסעיף ו': ג מנין בטבעין כו' אע"ג דאד מוכיחו ודאי משתבע לאחר מ"ו לא אלו חו"ל לחייב הבע"ה עד שיטבעו אנינן ובשיטבעו נוטלין אנינן דהרי לפועל ודאי הים חייב ולחנוני אמר אינן לבעל ולא אל"ל אייחד עדים לבתיבתן ויכול לומר אבדתי אבן לחנוני בעינן אלא יכפרו כל אלא אל"ל תן לבם בפני עדים וכ"כ הטור והמחבר בסי' כ"ח ס"ם ס"ז בסורע על ידי אלא ע"ז : ד ודוקא בדאיתכו דאי ליתנהו ואמר כל אחד לבע"ה אייתי אתה לזה שבגנדו ואשבע לפניו ואני פריך לתעות אלי ואשבע אלא בפניו כ"כ ר"ן : ה והה"ם אל"ל הלבוטי מכה ופרע לבע"ה זה לאו לחנוני

ל"מו ע"ב ת"ם בגמרא א טור בשם הרמ"ה וכתב הב"י דברי הר"מה נרוויים בטעמים וכתב בפסקי מהרא"ל סי' כ"ח * בא' שחבל בחבירו ולא הי' עדים בדבר רק שהודה מעצמו ואומר שהתבל היה המתחיל ופסק דפטור דהפה שהתיר הוא הפה שהתיר סמ"ע בשם ל"מ צא א מנ' שבועות ל' מ"ה ע"ח ב הה"ם אמר תן לבני סלע בסבע החנוני בנק"מ וטוטל וכן הוא שם במשנה ג בנקיטת תקן כיון שנטבעים נאים לינטול דמנים ד המגמרא דבנא שם ל' מו ע"ב ה טור כ"ם בק"ת בשער כ"ט וכ"כ הרמ"בם בסמ"ז מה"ל ולהרין ה' וכתב ה"ה * אים מי שכתב מדין מנסתיבו אינו אלא בחנוני אבל בשאר אליות אם אמר תן לבלוטי כך וכך מעות בשבילי ואמר בתתי אינו בסבע וטוטל אלא פריך לבהיא ראי' כיון שאינו מטוטים בדבר אם עבשו אלא אם לאו ו"ל מדין הפלאת כלין החנוני ומ"ם וכן דקדק הרב כ"מ מל' הטור וכתב והכי נקשינן

טור' זהב

סעיף ט"ו"ח"ה לע"א ל"ד ל"ם בס"ג בע"ח כו' דהכא אלא אם לא ה"ם בטבעה כיון שראו הנזילה מחם :

סי' צא בש"ע סעיף א' כיצד ב"ה לשון הרשב"ם אם אמר אל"ל אם אמר לי' אל"ל אם אמר תן לבני כו' לפי' דאין בלמנות לחנוני על פסקו אלא דוקא הכא אבל אם מודה אתה תקלה איתן בשבילו :

טו מג ס"וכן אם חטף חפץ מחבירו ואומ' בחובי נטלתי אינו נאמן אלא אם יש עדים שחטפו מידו אומביתו עצריך להחזיר ואם אין שם אלא עד אחד והוא כופר פישבע להחיש הדר מד ואם אינו כופר אלא שאומר שמשכנו בחובו לצריך להחזירו קוהוא הדין לדר אחר מעידו שנכנס לרשות חבירו מה ונטל חפץ שלא בפניו (וע"ל סי' ע"ה סעיף י"ג): ין לחנחבל כיצד ראוהו עדים שנכנס תחת ° ידו של חבירו שלם ויצא חבול ולא ראוהו בשעה שחבל בו וזה אומר חבל בי טו וזה אומ' לא חבלתי בו ה"ז נשבע ונוטל ס"ואם יש הוכח' שזה חבל בו כגון שהיה החבלה במקו' שאי אפשר לו לחבול בעצמו מז כגון שהיתה בין כתפיו וכיוצ' בזה תולא היה אחר עמה' ה"ז נוטל בלא שבוע' לואפי' יש אחר עמה' מון (כח) אי ברו לעדי שאותו אחר לא חבל בו כאילו אין עמהם אחר דמי ונוטלו בלא שבועה :

צא חנוני נשבע ונוטל ודין פנקסים ובו ט' סעיפים :

א לחנוני נאמן על פנקסו כיצד בעל הבית שאמר לחנוני א (א) תן לפועלי סלע ב (ב) והוא מורה שא"ל כן או שיש עדים ברבר והחנוני אומר כבר נתתי להם והפועלים אומרים לא קבלנו ממנו כלום ג (ג) שניהם נשבעים ג בעין של תורה ונוטלים מבע"ה (ד) ° וצריכים שישבעו כל אחד בפני חבירו (ה) חנוני בפני פועלים ופועלים בפני חנוני כדי שיתביישו יותר ד (ו) (ודוקא בדאיתכו לתרוייהו) (ר"ן פ' הנשבעין) ה (ז) והוא הדין אם אמר ליה הלוינו מנה ופרע

והנכנס חודה שהוא אל"ל אלא כלים אלו שהיו שנגזלו ומוציאו' מידו בלא שבועה : מג וכן אם חטף כו' עד לריך להחזיר פי' כלא שבועה ולא לחוי לבנגל הכ"ל אם אינו מעידים שמשכנו בולאי ויכול לחיות שבלא בטל משל"ם כאן ארלא אחטף מידו והו בחוקת גזלה ומיירי בחו בשש עדים שראוהו עתה בידו דאלא"ה היה נאמן בחזרתי לך לא"ל הנוחל בעדים אל"ם להחזירו בעדים ובכ"ל : מד ואם אינו כופר אלא שאומר שמשכנו בחובו לצריך להחזירו דבזה אחרינן דבל היכא שנכנס מחייבין אותו מחזיר ' מחזיר שנוע' שלא חטפו להכחיש העד שמעיד עליו שחטפו והוא אינו יכול לטבע שהרי מודה שחטפו אלא שאומר בחובו וה"ל מחייב שבועה ואינו יכול ליטבע ומשלם ואינו כפסח דר' אבל ובתבאר לעיל סיימן ע"ה ע"ז : מה ונטל אפן אלא בפניו דבסה"ג מי אם הי' ב' עדים שראו שנטלו אלא בפניו הים לריך להחזירו עכ"פ וכמ"ש בסעיף אלפני זה בעל אחד מחייבו שבועה ואינו יכול כו' כיון שמודה לדברי הבעל שנכנס לחיבת כו' ואינ"ם אחין הבע"ה טוענו ודאי כ"ל ע"פ הבע ועי"ל ס"ם ע"ה: מו וזה אומר לא חבלתי בו כו' וכתב בפסקי מהרא"ל סי' כ"ח בא' שחבל בחבירו ולא הי' לו עדים בדבר רק שהודה מעצמו ואומר שהתחיל עתו הנחבל ופסק דפטור דהפה שאסר הוא הפה שהתיר ולא אמרינן ע"ז בב"מ בס"ס : מז כגון שהיתה בין כתפיו כן הוא ג"כ לי' הטור בשיטו לשון קלת ובגמר' מוקי לה בחבלה דגזיכת השיטו' דבשהיה בין כתפיו ודאי מאחר בא לו ולינכה שם אחר זולת זה הנטענן דטומת דלמא אותו אחר בשו הוא בעצמו כתחבל ועשה החבלה בעצמו כדי להתרעם ע"ז ע"ם ועפ"ר :

מח אי בהור לעדיה כו' הטור מיסיים וכתב בשם הרמ"ה ז"ל וה"מ דטולנו בטבועה בתרי דאמרו אהדדי כו' אבל אי אמרו אהדדי לא משתבע ואקיל אלא אי בריה מילתא אבל ודאי ולא נטבע אלא בטבועה בשהדבר ברור:

צא א תן לפועלי סלעי' וה"ה אם אמר תן לבני סלע אין החנוני נוטל מבע"ה עד שיטבע בנק"מ לע"ם אחין הבע"ה פריך לאם לבנו לבנו הוא בהדיא שם במשנה וכתבו הטו' בס"ו בבלבל תשובת הרא"ש שהביא ע"ם ועל"ה

ב והוא מודה אל"ל כן כו' אבל אי כופר בבולו אז בחקת בטבע בע"ה ובבטר מחנוני כמ"ש בסעיף ו': ג מנין בטבעין כו' אע"ג דאד מוכיחו ודאי משתבע לאחר מ"ו לא אלו חו"ל לחייב הבע"ה עד שיטבעו אנינן ובשיטבעו נוטלין אנינן דהרי לפועל ודאי הים חייב ולחנוני אמר אינן לבעל ולא אל"ל אייחד עדים לבתיבתן ויכול לומר אבדתי אבן לחנוני בעינן אלא יכפרו כל אלא אל"ל תן לבם בפני עדים וכ"כ הטור והמחבר בסי' כ"ח ס"ם ס"ז בסורע על ידי אלא ע"ז : ד ודוקא בדאיתכו דאי ליתנהו ואמר כל אחד לבע"ה אייתי אתה לזה שבגנדו ואשבע לפניו ואני פריך לתעות אלי ואשבע אלא בפניו כ"כ ר"ן : ה והה"ם אל"ל הלבוטי מכה ופרע לבע"ה זה לאו לחנוני

כג כשבע בעל"כ בכ"ח עצמו כמ"ש לעיל בשכיר כיון דליו הוא כושלם בשו דלין לומן ושכיר שוין הן בזה לדעת קצת גאונים והמחבר לא שבמתם שכיר אין בידומה מעלאכתו שיתפום להיות כאומן בעינו דלקוח לכך כתב דין זה שאילא בו בין יש לו בידו לא כאומן אבל השור והרמב"ם פי"ח משכירות כתבו דאם לא הכיח לומן ראיה והל"ה כופר הכל כשבע בע"ה היסת ונפטר ומשמע לבאורה דאלו אין שכיר לאומן דשכיר הוא שכיר יו' ואין לו אלא שפירו' יומו ויותר עכו' אלומן ועד"ר שם הוכחתי לשון המ"מ דמוקי להרמב"ם דמיירי דוקא בתבעו לאחר זמנו דאז גם בשכיר אינו נשבע אלא היסת: **כד** ואין מגלגלין עליו כו' עד"ר: **כה** אין מהשכיר שמקילין עליו ופותחין לו פו' עפ"ר שם הוכחתי דהרמב"ם והמחבר למדונו בזה ג' ענינו' אבל אף לאף בבעלמא הכ"ד מגלגלין מעלמן אף בלי תביעת התובע בשכי' אין מגלגלין הכ"ד מעלמן עליו ואפ"כ למדונו דאף אם התובע מבקש שיגלגלו על השכיר והשכי' שותף אפ"ה בשכיר מקילין ופותחין לו הכ"ד ואומרים לו שיבא בלי גלגול דאין מגלגלין על השכיר. ואפ"כ למדונו כמו שמקילין ופותחין לו בזה לאחר עבודו דאין מגלגלין כן כמו מקילין ואי"ל אל תבער עצמך השבע ושול אף אלמורין לעשות כן לב"ת אחר ועד"ר שכתבתי מילתא בעצמא ולא כבית יוסף:

צ א לתשכנו אלא ברשות פי' לאפוקי אם הרשהו בע"ה אילך לביתו ושול כלים לתשכון בעל חובו. גם מלמו שמותר לתשכון ברשות שמים אפי' בעל ברשו אל בעל הבית כגון שא"ל

לקוחה היא בידי המוצא מחבירו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה **כג** (יא) נשבע בעל הבית תבנקיטת חפץ:

ו לשכיר הבא להשבע אין מחמירין עליו **כד** ואין מגלגלים עליו כלל ולכל הנשבעים באין מקילים עליהם **כה** הוץ מהשכיר שמקילין עליו ופותחין לו תחלה ואומרים אל תצער עצמך השבע וטול:

צ הנזקין נשבעין כגון הנגזל והנחבל ונוטלין ודין המביא כלים מבית בעל הבית והוא אומר שאולים הם · ובו ט"ז סעיפים:

א (א) **ל** הנגזל כיצד ראוהו ערים שנכנס לתוך ביתו של חבירו **א** למשכנו שלא ברשות ולא היה

בעי בש"ם למיתר דליתב ליה בלא שבועה אלא גבי פועל כשאומר פרעתיך ומשעמא דב"ע טרוד בפועליו ואפ' פריך התם ולית ליה בלא שבועה כו' אבל בקטינה הא אמרינן התם לדיין דמדבר דכירי לה ואף בשבועה לא אקיל (דפריך התם אי הכי אמינו קטן במי אלמי תביא כו' ומשמו קטינה ודאי מדבר דכירי לה). ונם סוף דברי הר"ן שכתב אין בע"ה נריך פיום דכיון דלא מהימן ליה כו' אתיתי' אתא יאמר החזרתי לאנס מוכיחים לי:

אלא נראה לפע"ד לתרץ לדעת הנאונים דהא בהדיא קתני במילתא כתבה לו בזמנו נשבע ונוטל וכן לאחי דמאי' הם דהא קתני בברייתא נשבע ונוטל אתיא כר' יודא וכן לאחי דפליג אדעתין מעיקרא למיתר דאתיא כרבנן סוף סוף הא אלא דהיה נראה לחכמים שעשנת האומן עדים' משעמת הבע"ה דאל"כ לא היה להם לומר נשבע ונוטל אלא היה להם לומר אוקמי' מיומא בחזקתי' והמע"ה והלכך כיון דהתם דשעמתיה דאומן עדים' שבי הלכך היכא שהאומן מוחזק בטלית ואית ליה תנו נוטל אלא שבועה אבל לאחי דמבקשין דבריתא דקתני נשבע ונוטל אתיא כר' יודא אבל לרבנן אין האומן נשבע ונוטל אלא דשעמתיה דאומן לא עדים' משעמתיה דבע"ה והלכך מוקמינן מתוב' בחזקתי' והבע"ה פטור אם"כ דאם היה הטלית ביד האומן נריך האומן לישבע בנקיות אבל אדעתי' אומן מאחר בני אדם אלה המלוה על המשכון וכה"ג אלריך לישבע בנקיות' תצן) (ולכך סבור הרמב"ם והמ"ג והטור אל יך האומן לישבע בנקיות אבל) והיינו מתי דקאמר בירושלמי נבי אבי' היה משכון בידו ונוטל בלא שבועה משום דאת' מתי שעשתיה דשכיר עדים' משעמתי' דבע"ה לא"ע דהתם אפי' לרבנן השכיר נשבע ונוטל. ואלדרבה מהירושלמי הזה יש ראיה לדברי הנאונים דאם אותה דבעלמא מי שיש משכון בידו ונוטל בלא שבועה מתי אלטריך הירושלמי למיתר הכי בשכיר שבי מבעלמא אלא ודאי דוקא נבי שכיר

קאמר הכי ומשעמתא דפריטי. כן כ"ל ברור לי"ש דברי הנאונים ומקום הניחו לי הנלולים להתגדר בו:

ועל פ"ז כ"ל דה"ה בכל הנשבעין ונוטלין שנוטלים בשבועתן ומוטלין מן הבע"ה אם הם מוחזקין ויש להם תנו נוטלין בלא שבועה בנקיות אבל ודאי בשבעין רק היסת ודוק:

ושום מלתי בר' ירוחם בתיבו"ל ס"ג שכתב וז"ל כל הנשבעים ונוטלים משביעין אותם כעין בל תורה בנקיות אבל · שבועות · הר"ר כתב דאם אבל תפסו נוטלים בלא שבועה אבל הנאונים כתבו דכל תופס משכון בריך שבועה וכתבתיו בומשכון עכ"ל ונתתי אמתה בלבו אמנתי שהר"ר סוכר בהדיה כך דכל הנשבעים ונוטלים אם תפסו נוטלים בלא שבועה אך מ"ש ר' ירוחם אבל הנאונים כתבו כו' ליתא דלפי מה שכתבתי הנאונים לא פליגי על הר"ר אלא דהרבה הנאונים סוכרים כהר"ר כן כ"ל:

ובמה שכתבתי בתמי לפע"ד לי"ש מה שהקש' הראב"ד על דברי הנאונים כמו שהביא הבעה"ת שערי"ש ריש ס"ב בשמו וז"ל אמר אברהם יש לי קושיא אחת עליהם מרבה בר שרשום דקאמר דאי בשי לאפרושי מכוחו הא בשי לאשתבועי וכולה מלת' בלאית' התם והשתא קשיא דהא רבה בר שרשום כעין שוטן על המשכון הוי ולדבריהם איך נטול משבועה אמורה ויש לתרץ דבתר דקאבל קאמר כל זה שרקנו להעמיד דברי הנאונים אבל אינו יודע על מה סמכו עכ"ל ולפי מה שכתבתי אין בריך לחוק דבתר דקאבל קאמר אלא כפשט' דאלתא דקאמר אוכלה שיעור דמשמע דהויכוח היה לאכלה להנה וכן הוכחתי עוד לקמן סי' קי"ש סעיף כ"ב וסי' קי"ן כעיף ל' דמיירי בפירות דלהכנ"ל אם לא קשיא קושיו' הראב"ד דהתם משמע שהיה לו לרבה בר שרשום שער וכמו שפורשנו ויראה"ם שם ובעה"ת נופיא שער י"ד ח"ל להדיא וא"כ אפי' היה הקרקע ביד היתומי' היה יכול להוציא הפירות מידם ולגבות בשבועה הכנ"ל דהא אינו מוחזק בה ויש לו מנו לבקום אף שבועה אין בריך ושבועה דהיסת לא אייכא דאין כשבעין היסת בשאת לו אוני לא מתקנה עדיין היסת וכמ"ש בבעה"ת שערי"ד ח"ל כן כ"ל: (יא) נשבע בע"ה בכ"ח מ"ש הנ"ל בכאן אינו מ"מ וכמ"ש לעיל סעי' ל' ס"ק ט' ע"ש:

בלמע"ד עיקר דנשבע כאן הבע"ה דרק היסת כשאינו מ"מ ובמ"ש לעיל סעי' ל' ס"ק ט' ע"ש:

צ (א) הנגזל כיצד כו' לי' השור בנזל נשבע כעין אל תורה ונוטל וקנס הוא שקנסו חכמים לנגזלן וכן כתב הרמב"ם רפ"ד מהלכות גזלה וכ"כ הסמ"ג דף קי"ן ע"ג ונראה דכתבו כן לאשמועינן דאם את הנגזלן לא קנסו בכו אחריו וכלאחריכן לקמן סוף סי"ן שם"ה נבי מעמא דמתמא ומנמע דלא קנסו בכו אחריו ואע"ג דנבי שכיר חייב בכו בבע"ה אחריו והלעיל סיון פ"ט סעיף ח' בהנ"ה התם לאו קנסא הוא אלא שהיה נראה לחכמים שעשת השכיר עוכה יותר משום דבעל הבי' טרוד בפועליו משא"כ הכא ועיין מ"ש לקמן נבי בחבל בסעיף י"ו ס"ק כ"ח:

וכתב בס' לח"מ וז"ל וא"ת דבל תשור על השבועה קנסו שבשהוא חייב שבועת התורה שבגנדו בשבע ונוטלו זה נ"כ חייב ב"ד אחרי העדים מעידים בתקנת שום לו כלים תחת בגפיו והוא אומר לא נטלתי כלום והוי כאומר לתבירו מנה לי בידך והעדים מעידים שיש לו תמשום (כלומר דהא עכ"פ מחויב להחזיר קצת כלום ע"פ עדים בלא שבועת הבע"ה כלל וכמ"ש לקמן ס"ק ג' ועמ"ש לעיל סי' פ"ו סעיף ה' וזו"ק) משבע שבועת התורה ולו מודה שבטל מקצת מן הכלים כ"ש שהוא חייב שבועת התורה שהוא שול מקצת וכיון שהוא גזלן הוי תשור והתפכינן לשבגנדו ק"כ מאי שבא שכתב נבי גזלנין קנסו מבעלמא וי"ל דהכא קנסו לאפי' אחר נטלתי כלי זה ובעה"ב שונן שבטל זה וכלי אחר דמה שאומר כלי זה הוי הילך ואע"פ שאומר שאלו כטל מ"מ שעשתו אינו כלום ומה שחייב ע"פ עדים אם אינו הודאתו הוי בעין והילך הוא ואינו חייב אל"ל ובשאר תשור לא התפכינן לשבגנדו והב' קנסו עפי דאע"ג דהוי שבועה דרבנן מהפכינן לשבגנדו שכ"ל ועו' אל"ל דלא לשור שהוא כבר בכירור אבל הכא ה"ל דאין דין

תשור

ת כשתבעו בזמנו ומ"ש בזמנו ה"ה שם והב"ח כתב הרמב"ם דבשבע היסת בתבעו אלא שהמחבר כתב בזמנו ה"ה שם הוא מפני' כשהאומן מחזיר לו עליתו אמתיל' אמת יאמ' החזרתי לבלא דהכא לאיני נאומן לדעת הנאונים ז"ל אבל ה"ר אפרים כתב דכל מי שטוען על המשכון פטור בשבוע' יום ז' בלבד ובולאי שכך נראין הדברי' אלא אתין לאון על הראשונו' ז"ל כפי מפני שדבריה' דברי קבל' הם עכ"ל הר"ן:

ואין דבריו נראין לי דמ"ש דהכרחית' מיירי שהאומן שותף הוא דוקא דמסתמא מיירי אף אבא לנבות חובו · וז"ל דפועל שאמי כיון דהיה רחוי לת לו בלא שבועה אלא מאוס פיום בעל הבית תקנו לו שבועה כו' הוא תמוה בעינו דע"כ לא אמר אלא בשבועה דאמר לאחר ומת"ק ולא פליגי וכו' ובין בבית יוסף דין אם מת השכיר אם היורש נשבע בסיון ק"ת

צ א מנשבע' שבועו' דף מ"ד ע"ב

ס"ם פעיף כ"ב והרמ"בם סס דין י"ד מיגוכדא דנסכא דרבי חכא ב"ב סוף דף ל"ג ובכ"ד ע"מהא דאמר רבי אבהו כיון דאמר לה זיל אלם ליכא תרי סהדי פ"מ"ם דרבי כיון לה זיל אלם אשתבע וכו' צ הוא עובדא דנסכא מתם וכתב בס"ת לדיבא דנסכא * דוקא בדאיכ' עדים שלאוהו בידו שאינו יכול לטענן החזרתי לכל אם סיה יכול לטענן החזרתי היה נאמן כמנו וכן הסיבו הרא"ש והר"מה וכ"כ ב"ה יצחק"ל דריך היסרא"ל ליתבע כן מבואר אתו' הרשב"ם אבי הב"ח סי' ע"ב מחודש י"ח ולקמן ס"ם סקי"ה ע"ב . ונראה לתף ל"ם לקמן סי' קמ"ט סעי' י"ד לדלאורה משמע מדברי ה"ה פי"ד מטוענן דלקן מסכיעין הים ע"פ בדי שלו עכו"ם מ"מ הכא ליטול אפשר דכ"ע מודו דאינו נוטל אלא בטבועה ודוק : (ד) וכרבינו מ"ם אינו כו' כתב הב"ח דהיינו לכתחלה אבל אם נטבע אלא בפני תבדו מ"ם לחזור ולינטבע כדלעיל סי' פ"ז סב"ג . ואינו מוכרח דיל דאפשר הכ' כיון דודאי חד מינייהו לנקרא משתבע ונם בסי' פ"ז נוסי' הרישב"ם תולק הכיתו ב"י אם יתו' כ"ג ע"ם : (ה) חנוני בפני פועלי' כו' מהלשון משמע דחנוני נטבע תחלה וכן נראה דהא בטבעים איכן נטבעין בע"כ פריך לאם לפועלים ולא לחנוני ה"כ הפועלים יחזרו דינלת החנוני לא יטבע אבל החנוני בע"כ פריך לינטבע כדי ליטול וכ"כ בעה"ת שער כ"ט בטבע ל' תקרים לעדים נטבעין תחלה אחן אלוחי ומכיחו כ"ה הב"ה החנוני כבאיתו אל בע"ה הי' ותע"ג דלקמן סי' קכ"ח ס"ק מ"ה כתבתי דלא קי"ל כר' תקרים נני עדים הייטו מזון דאין קי"ל אתם דהעדים נטבעי' היסת לפטור והמלוה בנק"ת ליטול אבל הכא שטבעתם נטבעים וטוענים מדר' תקרים נטמע דהכא החנוני פריך לינטבע תחלה ודוק : (ו) ודוק' בדאיתכו לתרוייהו דאי ליתנהו ואמר כל ל' לבע"ה אחיתי את לזה שבגנדו ואשבע לפניו ואני פריך לתעותי ואשבע אלא בפניו ר"ן ומוריי אתתלה הוי מכחוני' וא"ז בב"ד דאלו"כ הי' הפועלים לינטבע כבלי דלקמן ס"ק י"ח מיהו לפי מ"ם לקמן ס"ק י"ג דאם הוא קרוב וידוע שיכל לומר הבע"ה המתן קנת לו אשבע ותשלם מיד ולא המתין כבלי ודו"ק : (ז) והה"ם אל"ל הלבוטי כו' כלומר לא

ל"ה לאיזה סי' כ"ח : (כח) לי בהור לעדים עיין בסמ"ע הטור מחיים וכו' עד לי בריה מלתא כו' והב"ח גרים אפי' לי בריה מלתא כו' ולפע"ד אין לנסח הספרי' דיקן וק"ל ועיי' בתו' ל"ם כהן ס"ב סי' י"ג:

צא (א) תן לפועלי' סלע כו' כתב בסמ"ע והה"ם אם אמר תן לבני סלע אין החנוני נטל מבעה"ב עד שיטבע בנק"מ אע"פ שאין הבעה"ב צריך לשלם לבני כלום וכן מוכח בהלכות מסכת וכתבו הטור בס"ו בבלבל תשובו כמו"ל ומשמע הרא"ש שהבית עכ"ל ומשמע אייריי לבעל שאמר עליו שמשמו והוא אינו יכול לטבע שהרי מודה שחשבו אלא שאומר בחובו ואינו יכול לטבע ומשלם ואינו בסמ"ל דל' אבל ובתבאר לעיל סיימן ע"ה ע"ז : מה ונטל אפן אלא בפניו דבסה"ג מי אם הי' ב' עדים שראו שנטלו אלא בפניו הים לריך לחזירו עכ"פ וכמ"ש בסעיף אלפני זה בעל אחד מחייבו שבועה ואינו יכול כו' כיון שמודה לדברי הבעל שנכנס לחיבת כו' ואינ"ם אחין הבע"ה טוענו ודאי כ"ל ע"פ הבע ועי"ל ס"ם ע"ה: מו וזה אומר לא חבלתי בו כו' וכתב בפסקי מהרא"ל סי' כ"ח בא' שחבל בחבירו ולא הי' לו עדים בדבר רק שהודה מעצמו ואומר שהתחיל עתו הנחבל ופסק דפטור דהפה שאסר הוא הפה שהתיר ולא אמרינן ע"ז בב"מ בס"ס : מז כנון שהיתה בין כתפיו כן הוא ג"כ לי' הטור בשיטו לשון קלת ובגמר' מוקי לה בחבלה דגזיכת השיטו' דבשהיה בין כתפיו ודאי מאחר בא לו ולינכה שם אחר זולת זה הנטענן דטומת דלמא אותו אחר בשו הוא בעצמו כתחבל ועשה החבלה בעצמו כדי להתרעם ע"ז ע"ם ועפ"ר :

מח אי בהור לעדיה כו' הטור מיסיים וכתב בשם הרמ"ם ז"ל וה"מ דטולנו בטבועה בתרי דאמרו אהדדי כו' אבל אי אמרו אהדדי לא משתבע ואקיל אלא אי בריה מילתא אבל ודאי ולא נטבע אלא בטבועה בשהדבר ברור:

צא א תן לפועלי סלעי' וה"ה אם אמר תן לבני סלע אין החנוני נוטל מבע"ה עד שיטבע בנק"מ לע"ם אחין הבע"ה פריך לאם לבנו לבנו הוא בהדיא שם במשנה וכתבו הטו' בס"ו בבלבל תשובת הרא"ש שהביא ע"ם ועל"ה

ב והוא מודה אל"ל כן כו' אבל אי כופר בבולו אז בחקת בטבע בע"ה ובבטר מחנוני כמ"ש בסעיף ו': ג מנין בטבעין כו' אע"ג דאד מוכיחו ודאי משתבע לאחר מ"ו לא אלו חו"ל לחייב הבע"ה עד שיטבעו אנינן ובשיטבעו נוטלין אנינן דהרי לפועל ודאי הים חייב ולחנוני אמר אינן לבעל ולא אל"ל אייחד עדים לבתיבתן ויכול לומר אבדתי אבן לחנוני בעינן אלא יכפרו כל אלא אל"ל תן לבם בפני עדים וכ"כ הטור והמחבר בסי' כ"ח ס"ם ס"ז בסורע על ידי אלא ע"ז : ד ודוקא בדאיתכו דאי ליתנהו ואמר כל אחד לבע"ה אייתי אתה לזה שבגנדו ואשבע לפניו ואני פריך לתעות אלי ואשבע אלא בפניו כ"כ ר"ן : ה והה"ם אל"ל הלבוטי מכה ופרע לבע"ה זה לאו לחנוני

ל"מו ע"ב ת"ם בגמרא א טור בשם הרמ"ה וכתב הב"י דברי הר"מה נרוויים בטעמים וכתב בפסקי מהרא"ל סי' כ"ח * בא' שחבל בחבירו ולא הי' עדים בדבר רק שהודה מעצמו ואומר שהתבל היה המתחיל ופסק דפטור דהפה שהתיר הוא הפה שהתיר סמ"ע בשם ל"מ צא א מנ' שבועות ל' מ"ה ע"ח ב הה"ם אמר תן לבני סלע בסבע החנוני בנק"מ וטוטל וכן הוא שם במשנה ג בנקיטת תקן כיון שנטבעים נאים לינטול דמנים ד המגמרא דבנא שם ל' מו ע"ב ה טור כ"ם בק"ת בשער כ"ט וכ"כ הרמ"בם בסמ"ז מה"ל ולהרין ה' וכתב ה"ה * אים מי שכתב מדין מנסתיבו אינו אלא בחנוני אבל בשאר אליות אם אמר תן לבלוטי כך וכך מעות בשבילי ואמר בתתי אינו בסבע וטוטל אלא פריך לבהיא ראי' כיון שאינו מטוטים בדבר אם עבשו אלא אם לאו ו"ל מדין הפלאת כלין החנוני ומ"ם וכן דקדק הרב כ"מ מל' הטור וכתב והכי נקשינן

טור' זהב

סעיף ט"ו"ח"ה לע"א ל"ד ל"ם בס"ג בע"ח כו' דהכא אלא אם לא ה"ם בטבעה כיון שראו הנזילה מחם :

סי' צא בש"ע סעיף א' כיצד ב"ה לשון הרשב"ם אם אמר אל"ל אם אמר לי' אל"ל אם אמר תן לבני כו' לפי' דאין בלמנות לחנוני על פסקו אלא דוקא הכא אבל אם מודה אתה תקלה איתן בשבילו :

טו מג ס"וכן אם חטף חפץ מחבירו ואומ' בחובי נטלתי אינו נאמן אלא אם יש עדים שחטפו מידו אומביתו עצריך להחזיר ואם אין שם אלא עד אחד והוא כופר פישבע להחיש הדר מד ואם אינו כופר אלא שאומר שמשכנו בחובו לצריך להחזירו קוהוא הדין לדר אחר מעידו שנכנס לרשות חבירו מה ונטל חפץ שלא בפניו (וע"ל סי' ע"ה סעיף י"ג): ין לחנחבל כיצד ראוהו עדים שנכנס תחת ° ידו של חבירו שלם ויצא חבול ולא ראוהו בשעה שחבל בו וזה אומר חבל בי טו וזה אומ' לא חבלתי בו ה"ז נשבע ונוטל ס"ואם יש הוכח' שזה חבל בו כגון שהיה החבלה במקו' שאי אפשר לו לחבול בעצמו מז כגון שהיתה בין כתפיו וכיוצ' בזה תולא היה אחר עמה' ה"ז נוטל בלא שבוע' לואפי' יש אחר עמה' מון (כח) אי ברו לעדי שאותו אחר לא חבל בו כאילו אין עמהם אחר דמי ונוטלו בלא שבועה :

צא חנוני נשבע ונוטל ודין פנקסים ובו ט' סעיפים :

א לחנוני נאמן על פנקסו כיצד בעל הבית שאמר לחנוני א (א) תן לפועלי סלע ב (ב) והוא מורה שא"ל כן או שיש עדים ברבר והחנוני אומר כבר נתתי להם והפועלים אומרים לא קבלנו ממנו כלום ג (ג) שניהם נשבעים ג בעין של תורה ונוטלים מבע"ה (ד) ° וצריכים שישבעו כל אחד בפני חבירו (ה) חנוני בפני פועלים ופועלים בפני חנוני כדי שיתביישו יותר ד (ו) (ודוקא בדאיתכו לתרוייהו) (ר"ן פ' הנשבעין) ה (ז) והוא הדין אם אמר ליה הלוינו מנה ופרע

והנכנס חודה שהוא אל"ל אלא כלים אלו שהיו שנגזלו ומוציאו' מידו בלא שבועה : מג וכן אם חטף כו' עד לריך להחזיר פי' כלא שבועה ולא לחוי לבנגל הכ"ל אם אינו מעידים שמשכנו בולאי ויכול לחיות שבלא בטל משל"ם כאן ארלא אחטף מידו והו בחוקת גזלה ומיירי בחו בשש עדים שראוהו עתה בידו דאלא"ה היה נאמן בחזרתי לך לא"ל הנוחל בעדים אל"ם להחזירו בעדים ובכ"ל : מד ואם אינו כופר אלא שאומר שמשכנו בחובו לצריך להחזירו דבזה אחרינן דבל היכא שנכנס מחייבין אותו מחזיר ' מחזיר שנוע' שלא חטפו להכחיש העד שמעיד עליו שחטפו והוא אינו יכול לטבע שהרי מודה שחטפו אלא שאומר בחובו וה"ל מחייב שבועה ואינו יכול ליטבע ומשלם ואינו כפסח דר' אבל ובתבאר לעיל סיימן ע"ה ע"ז : מה ונטל אפן אלא בפניו דבסה"ג מי אם הי' ב' עדים שראו שנטלו אלא בפניו הים לריך להחזירו עכ"פ וכמ"ש בסעיף אלפני זה בעל אחד מחייבו שבועה ואינו יכול כו' כיון שמודה לדברי הבעל שנכנס לחיבת כו' ואינ"ם אחין הבע"ה טוענו ודאי כ"ל ע"פ הבע ועי"ל ס"ם ע"ה: מו וזה אומר לא חבלתי בו כו' וכתב בפסקי מהרא"ל סי' כ"ח בא' שחבל בחבירו ולא הי' לו עדים בדבר רק שהודה מעצמו ואומר שהתחיל עתו הנחבל ופסק דפטור דהפה שאסר הוא הפה שהתיר ולא אמרינן ע"ז בב"מ בס"ס : מז כגון שהיתה בין כתפיו כן הוא ג"כ לי' הטור בשיטו לשון קלת ובגמר' מוקי לה בחבלה דגזיכת השיטו' דבשהיה בין כתפיו ודאי מאחר בא לו ולינכה שם אחר זולת זה הנטענן דטומת דלמא אותו אחר בשו הוא בעצמו כתחבל ועשה החבלה בעצמו כדי להתרעם ע"ז ע"ם ועפ"ר :

מח אי בהור לעדיה כו' הטור מיסיים וכתב בשם הרמ"ה ז"ל וה"מ דטולנו בטבועה בתרי דאמרו אהדדי כו' אבל אי אמרו אהדדי לא משתבע ואקיל אלא אי בריה מילתא אבל ודאי ולא נטבע אלא בטבועה בשהדבר ברור:

צא א תן לפועלי סלעי' וה"ה אם אמר תן לבני סלע אין החנוני נוטל מבע"ה עד שיטבע בנק"מ לע"ם אחין הבע"ה פריך לאם לבנו לבנו הוא בהדיא שם במשנה וכתבו הטו' בס"ו בבלבל תשובת הרא"ש שהביא ע"ם ועל"ה

ב והוא מודה אל"ל כן כו' אבל אי כופר בבולו אז בחקת בטבע בע"ה ובבטר מחנוני כמ"ש בסעיף ו': ג מנין בטבעין כו' אע"ג דאד מוכיחו ודאי משתבע לאחר מ"ו לא אלו חו"ל לחייב הבע"ה עד שיטבעו אנינן ובשיטבעו נוטלין אנינן דהרי לפועל ודאי הים חייב ולחנוני אמר אינן לבעל ולא אל"ל אייחד עדים לבתיבתן ויכול לומר אבדתי אבן לחנוני בעינן אלא יכפרו כל אלא אל"ל תן לבם בפני עדים וכ"כ הטור והמחבר בסי' כ"ח ס"ם ס"ז בסורע על ידי אלא ע"ז : ד ודוקא בדאיתכו דאי ליתנהו ואמר כל אחד לבע"ה אייתי אתה לזה שבגנדו ואשבע לפניו ואני פריך לתעות אלי ואשבע אלא בפניו כ"כ ר"ן : ה והה"ם אל"ל הלבוטי מכה ופרע לבע"ה זה לאו לחנוני

לתקנוני דוקא קלי וקתלין כזה דלית דוקא לבע"ה עם תקוני
מרגיל להקיף מתנו ודרך התקוני להקיף כדי למכור דבר תנותו
תקנו כן משום תיקון העולם קמ"ל דס"ל בלייך: ן אלא כזה
לאחר זה סם בתנוהו מרדכי מעובדא דהעם משום דאז לא יהיה
ברלה כ"ב בסבועת שוא דבשעה
שהבע כל ח' בוכל לוחר דבלתת
קתבע הוא מה שלינו כן
בשבעין יחד: ז שהרי
לינו משלם אלא תשלום ח' פי'
ותשלום ח' הוא מודה שליב כ"ב
ג"כ הרמב"ם והטור וזהו אלא
כת"ם הת"מ בשם הרמב"ן דלא
מתו פועלים לזי יורשיו מוטלין
מבע"ה בסבועה אלא פקדנו
וא"כ

(ח) ופרע לבעל חובי זה אומר נתתי וזה אומר
לא קבלתי ישבעו שניהם זה בפני זה ויתן בערל הבית
לשניהם (ולין בשבועים כיחד ן (ט) אלא בזה אחר
זה) (הגהות שבות דמרדכי ריש כ"מ):

ב יבוא בשבועה לפנינו ותובעים מבעל הבית
אבל אם מת החנוני והפועלים לברם תובעים
(י) או שמתו פועלים והחנוני לברו תובע נוטל
בלא שבועה שהרי אין בעל הבי' מפסיד כלום ן
(יא) שהרי אינו משלם אלא תשלום אחד:
הגה (יב) ויש לומרים דדוקא

בשם הרמב"ן דלי מתו פועלים לזי יורשיהן מוטלין מב"ם בשבועה אלא אלא פקדנו אבל בשם הרמב"ן
וכ"כ בבית יוסף ובדרכי משה עיין שם עוד כאן לשון סא"ע • ועיין בדרכי משה אלא דקה דברי הרמב"ן לדרכה כתב במשקנת
שהר"ן בת' כדברי הרמב"ן וכן הוא בהר"ן פ' לחוש מקרא אלא כדברי הרמב"ם וכתב שהמפרשים תלקו עליו גם בב"י לא דקה דברי
הרמב"ן ע"ש • ומה אלא הניח כאן הר"ב כלום לדברי המחבר הייכו משום שכתב דברי הרמ"ה שהם רבות' יותר לדפי' לא יאלם
ליורשי פועלים בריך התנוני לישבע ובסי' זה לא מיירי אלא אם התנוני בריך לישבע אבל אם יורשי הפועלי' נובים מזה לא מיירי
כאן • ת"ם ל"ל לברב כמ"ל לדעת הרמב"ם • גם ה"ה הולרך לדקוק לדעת הלומרי דאין יורשי הפועלים נוכי בשבועה והכיון
דבריהם בב"ע וז"ל ולפסר שהעם אלהם הוא לפי אלין זה מלוה בשטר אלא ע"ם ע"ל מעיד אמתן להם (אמת) וא"ם אמת נוגע בדבר
אין נוטלי' ב"ע עכ"ל וגם דעת בעה"ת שער כ"ט בוף ח"ג בהרמב"ן וכן עיקר אלא שייך כאן אין אדם מודים שנועה לבכוי דלקרב'
הכו לה לנוסף עלה הוא כלקחין מי' קנ"ח ובלפע"ל דגם דעת הרמב"ם כן ולא בא אלא אומר דהיכא דליב' אלא תשלום ח' נוטל
בלא שבוע' ומייירי בפועלי' אלין לאם יורשים לו אלין יורשי יודעין אלכיהם הים פועל אלו לו אלין היורשי' כאן וכה"ג • שוב
ראיתי בב"ח כתב ג"כ דהעיקר בהרמב"ם ורמ"ה ונלא בהרמב"ן וכן בדרש' מתפו' הרשב"ץ (שהביא כ"י בסי' פ"ט) שהביא הירושלמי
בדין שכיר שמת לאין יורשי' נוכי מבע"ה דכלום תיקנו אלא בשכיל שכיר שמת בשביל יורשי' וכ"כ הטור לקחין מי' ק"ח דבשכיר ובנזל
לאין היורשים בשבעין ובוטלין כו' עכ"ל וכבר כתבתי לאין מדברי הרמב"ם והרמ"ה לאיה כלל • וגם מ"ז וכן בדרש' מתפו' הרשב"ץ
שהביא הירושלמי כו' בלפע"ל דלא דק דהתם מיירי כשהבע"ה שגן לשכיר פרעתיך וכה"ג כתב הבעה"ת נוטלים בשער י"ד סוף ח"ב
לאין יורשי השכיר בשבעין ובוטלין והוליח כן מהירושלמי הנ"ל ובכה"ג מיירי לקחין מי' ק"ח והייכו מש גם הירושלמי דכלום תיקנו
אלא בשכיל שכיר כו' כלומר דמיירי לא היה השכיר בוטל אפי' בשבוע' משא"כ הכא המדובר הפועלים הין בוטלים אף בלא שבועה כיון
שולאי חייב להם וסכן אם פרע לאם ח"ם בשיעור בשבעים אלא פקדנו אבל בוטלי' אלא מיירי הב' דאפי' ולוק ועי"ל
מ' קכ"ח ס"ק כ"ו: (יא) שהרי אינו משלם אלא תשלום ח' הולרך לשעם זה אפי' היו התנוני והפועלים שובבים ולאין בתיהם
והיו מכחישים זה"ז לבני ב"ד דאל"כ אפי' היה משלם ב' תשלומי' לא היו נריכי' לישבע כהשובה לקחין מי' קכ"ח ס"י ע"ם בס"ק כ"ו •
מיהו ל"ל דמיירי אלא היו מכחישים זה"ז והא דהולרך לטעם שאינו משלם אלא ח' תשלום ח' הייכו משום תנוני אלא דמי לבלותין ולא
לחלוה לקחין מי' קכ"ח לבלותין לא דמי דהתם שיכן בוטלי' ולחלוה ל"ל שהיה חייב לו בודאי ובפק אם פרע לו ומשא"כ תנוני דבא
ליטול ובפק אם חייב לאם היה משלם ב' תשלומין לא היה בוטל אלא שנועה אפי' ליכא מאן דמכחיש ליה
ולפ"ז אם היו הפועלי' מכחישים התנוני אפשר דגם להרמב"ם והמחבר בריך לישבע אע"פ שאינו משלם אלא תשלום ח' ודוק •

(יב) וי"ל כו' עוד בשם הרמ"ה וכתב הטור דהכי מסתבר' וכ"כ בע"ם וכן כתב ה' החנוך בשם קצת מפרשים ובשם הרמב"ן
והרמ"ן ומשמע מדבריהם שם דאע"פ שאינו משלם לתנוני רק תשלום ח' וגם הפועלים לא הכחישוהו בחייהם תנוני בלא
שבועה ונם הר"ן בפ' כל הנשבעין כתב שאין דברי הרמב"ם נכונים אלא התנוני בריך לישבע בכל ענין ואף על פי שאמ"ם הר"ן בפרק
הדיר מקדש בדקה שחולק עליו משעם דבריו שיורשי הפועלים נוטלי' הרי הבע"ה בפסד ומשלם ב' תשלומין מ"מ כי דייקת שפיר בדבריו
תראה שחולק עליו בתרתי אלא בתרתי אלא משעם הנ"ל ואחלא מש עם דבריו דהתנוני בא ליטול ובפק אם בע"ה בתחייב בריך לישבע ולמה זה אפי'
הוא בעצמו אינו משלם לפועלים כגון שאין לאם יורשי בריך התנוני לישבע ודוק:

ולענין הלכה כ"ל עיקר כדברי הרמב"ם וכמו שהוכיח לקחין ומה שהקלו עליו דתנוני אלא לא כלום אבל בע"ה דה"ל מכח
לי בריך והלה אומר אינו ודעתי דקי"ל דפשוט לפע"ה לא דמי לאתם דהא בחבה לי בריך והלה אומר אינו ודע נות' מברי
רב הונא ורב יודא (בפ' הנזל בתרא דף קי"ח ע"ח) דאיתא מעשה דברי ושמא ברי עדיף ורב בחמן אר' יוחנן דאמרי' התם בעור
הא קמ"ל שעשה משום דאינו בתוקת מלריה ג"כ דוקא התם שייך לומר כן דאינו מחוכה בתוקת מלרי' והיכא דקאי קאי לא
תיפוק מדאותם מה"כ הכא דס"ם הני מחוכה תיפוק מדאותיה ולא קאי בתוקתיה • ועוד הכא אמרינן בכתובות בפרק קמא (דף
ט' ע"ב) נבי הנוסא אשה ולא מצא לה מלוה לה בתולי' דאמרי' רב בחמן ור' יוחנן מודי התם כיון דאיכא חזקה אמרינן הנגדה לחזקת אחזקת'
דבתולה היתה וכה"ג אמרינן כמי בפ' המדיר (דף ע"ו ע"ח) דהבעל חייב משום דאיכא אחזקת' אלא הים בה מומין וא"כ הכא מומין
כיון דקי"ל בכתה לוכתי חזקה אלית עושה אליבותו אם כן מסתמא בתנוני עשה אליבותו וכן דאיתי בבעל התחומות שער כ"ט ס"ב
הבית תשו' הרב ר' יוסף אבן פלאט שהביא אמרינן להרמ"ם דתנוני ובועל לא מחייבי שבועה אלא היכא דתרוויהו קיימי ומכחשי אהדדי
בפשט' דמתני' הוא לומר בתתי ותם אומרי' לא נשלמו אבל היכא דאלא תכרים דמכחי' ליה אינו אלא בלא שבוע' אפי'
לי אלא תנוני ותבע לבע"ה ולא דמי לאתם לי בריך והלה אומר לינו יודע כו' דהתם אינא בריר נבי תובע וחזק' מומחא נבי בתבע אבל
הכא נבי תנוני אינא אלא תרי אנשי חזקה אלא עושה אליבותו ומלנין דבל היכא דאינא תרי ומלנן דבל היכא דאינא תרי אינא כה"ב
מדאינא חזקה ממון מקמייהו דתנן הנזל אלא תלשה ולא מצא לה בתולי' כו' ר"ג אומר כל זמן הלבתא כותי' הנשבעת אשה לאינא
חזקה גופא בהדיא בריר ושמא דתנן נבי מומין ובוד' בבית אבינא אמינא כו' ראסקינא הא לא מייתי דאמרי' כאמן ונקלה
בתובה בלא שבועה משום דאינא תרי חזקת תרי חזקת לעשות ברי ושמא ומדאינא לחזקת ומחזקת לגמרי משמע בלא שבועה ובוד
דכיון דתנוי תנוני נבי מובע"ל ג"מ חד דינא לתו ומה מובע"ל אקיל בלא שבועה היכא דליכא תנוני דמכחיש ליה אף תנוני כי לא מכחיש ליה
מובע"ל אקיל בלא שבועה ומה"ש מי לא דמי לאתם דהכא אינא תנוני מכחיש ליה אלא אמר לאתו ומכרי ומכרי ליהון דאשתעי ומקלי אף
על גב דליכא מאן דמכחיש ליה דהכא אינא תנוני חזק חזק אלית עושה אליבותו עכ"ל והכי אמינא מפשטא דאתני' דתנוי
מעיקר' ותנוני על מנקטו ונתר הכי מפרש תנוני על מנקטו כולה לאתר לתנוני תן לפועלי אלא הוא אומ' כתתי ונקן לומרי' לא נשלמו הוא
בשבע ובוטל ומן בשבעים ובוטלין מקמיר לפרוזי תנוני ומתפרש פועל והכי הל"ל תנוני על מנקטו כולה לאתר לתנוני תן לפועלי אלא
ומוק לומר בתתי בשבע ובוטל אלא ולמי מאוש דלי לאו לתמכחי ליה פועלים ומן מולנין גם כן לא היה בריך התנוני לישבע ולישבע ולישבע
דמכתתא

טורי זהב

סעיף ב' והפועלים נתרצו כתב המ"ל מק"ש אלפי' אתקו מדלא כתב בסיפא רבותא לומי רוקא כאן הוכחת לסיפא קמ"ל אפי' בתרלו כפי' לא
נמצר ב"ה כיון אלא היה בתעת' אלאתן ובעיקר הדין בלע"ד דאתיקה לומה מהני כאן איכולי' לומר לא תאמנו לחזיבך
כו' לא קבלנו עליהו כמ"ם סי' פ"ח • ע"שאין לפועל כלום פי' בלא הקדים תפלה לתנוני אין חייבות מצוה אלא אין בלא והקדים עדיף כאן מעמד
ג' כיון דאפשר אפרש כמ"ם המ"ל סק"ו ולא"ה הר"ל ושני' מהניח רבינו דאלאתן לי' הך סברא לכאן דשמא פרע אפי' בלא הקדים עדיף כאן מדלא
מעמד ג' בעלמא וכאן הכ"ה פטור:

ז כסס קנת מפרשים וזה דעת הרמב"ן ז"ל והרי"ם ז"ל ה סס ס' ל' כסס הרי"ם הלוי כ"כ בה"ת בשער כ"ע

דמסתמא עשה שליחותו והרי לוקמו משלם קלא תשלום אחד • ועוד ראיה לזה מתלי דנרסי' ברים שטים לוחמין בין לרבנן ובין לר' יוסי התם נמי תנוני על פנקסו דקתני זה שכבר נוטל וזה כשבע ונוטל מ"ש דלא לחריכן כפקי' ממונא מב"ה ויהא מונא עד שיבוא אלי' דהא בודאי לוכא דמריכן רמתי לחרי התם הוינו טעמא דא"ל תנוני לבה"ה אנא שליחותא דיד ך קא עבדינא מאי איתא לי נמי אכיר אינ"ג דקמשתבע לי לא מהימן לי בשבועה אבת האמנתיה דלא אמרת לי בסהדי הב ליה ואכיר במ"ל לי לב"ה אנא עבדי עבידת' נבך מאי איתא לי נמי תנוני אף על גב דמשתבע לי לא מהימן לי הילכך תרוויהו משתבעי וזקלי מב"ה ע"ב ואמת ארשיתי בם' המלמות להרמב"ן סוף שבועות שכתב דתנוני על פנקסו דינו מן התורה שילך לו בפתי כסס שהרי דינו מכה לי כיון והלא אומר לוכי יוד' דקי"ל דפטור והתם טעמא דפריטו שבורלי משום דלא א"ל בסהדי הב ליה טעמא דתקנתא הוא ולאו דינא דמ"מ פטור דאינ"ג דלא א"ל בסהדי הב ליה הוה לי' לתקוני ולא לעוותי עכ"ל • אבל לפע"ד זה לא נהירא דלא משמע דטעמא דדינא הוא ולאו טעמא דתקנתא הוא ה"ל לפרוטי הכי בנופא דמתני' דשבועות דלא ולאו משום דדינא הוא דתנוני בוטל לא דפריך נהי דדינ' הכי מ"מ פיון דולאו

והלא אומר לוכי יוד' דקי"ל דפטור והתם טעמא דפריטו שבורלי משום דלא א"ל בסהדי הב ליה טעמא דתקנתא הוא ולאו דינא דמ"מ פטור דאינ"ג דלא א"ל בסהדי הוה לי' לתקוני ולא לעוותי עכ"ל • אבל לפע"ד זה לא נהירא דלא משמע דטעמא דדינא הוא ולאו טעמא דתקנתא הוא ה"ל לפרוטי הכי בנופא דמתני' דשבועות דלא ולאו משום דדינא הוא דתנוני בוטל לא דפריך נהי דדינ' הכי מ"מ פיון דולאו

מד מכיריה רמאי יהא מוכח ולהכי מצי דמאי הלי טעמא דלא"ל ליחות' דיהך קאי עבדינא דלא אמר' לי בסהדי הב לי הבע"ה הוא שנר' הפסד לעצמו ולא לאחרי' יהא מוכח וכן משמע מפירש"י סס • והסי משמע כמו מתלי דקאמרי' בפ' כל הנשבעין (סוף דף מ"ו) שני מלוין ולוה ל' וב' שטרות הייכו מתני' ולא אותא דתנוני בתנוני' תקנת' היא היכא מדמי לה למתני' ויש לדחוק בזה אבל אין כ"ל אלא בשטא דמילתא משמע דמדינא תרוויהו אקלי כמו בשני שטרות • ונם מ"ש הרמב"ן דה"ל לתקוני ולא לעוותי לא ידדתי לסוף דעתו בזה וכמ"ש לקמן סי' כ"ב פעיף ט' עליו בזה ע"ש :

והמעיין בבעה"ת שער כ"ט מ"ב ירלה דמשמע שהרי"ה קבל תשו' הרב ר' יוסף אבן פלאט דתנוני דין פועל יש לו ומדינא אקלי בלא שבועה וכן מבואר להדיא מדברי הרי"ה בס' המאור סוף שבועות שהכתיב לקמן סי' כ"ב פעיף ט' ע"ש ונם הבעה"ת עצמו סס בשער כ"ט מ"ב בסוף כן וכתב שכן שכרת הרב ן' מנ"ם והי"ר מגה ז"ל ונם ה' המגיד פי"ו מה"מלוה כתב שכן הוא דעת רשו"ר וכן משמע לבאורה מפירש"י דף מ"ז ע"ב והברטנורה שפירשו בתמני' שניהן כשבעין ונוטלים מבע"ה דמ"ל תנוני פועלים לא מהימני לי בשבועה אם האמנתיהו דלא אמרת לי בסהדי הב ליה וכן פועלים אמרו ליה לא מהימן לן תנוני בשבועה עכ"ל משמע דתנוני קאמר כתו פועלים וכן עיקר : (יג) דדוקא בלא אם בתנוני כו' ובעור אינתא בסס הרמ"ה דאפילו לא אתו פועלי' מעיקרא בלא תנוני ותבעי לבע"ה ונית' לתנוני קמן דנשיליה אקיל בלא שבועה ע"ש ובלאה דכ"ע מודי בזה וכ"כ בעה"ת שער כ"ט מ"ב בסגיעות ו"ל ונ"ל דדוקא בשמת מ' מהן אלא אפילו אלא אם אנלך למ"ה אינ"ל דמ"ה אינ"ל דבא לנו לומר אולי יבא הוסס לו לאחר ואחר שכתן ל"ג"ם כן כיון דהשתא ליתיה קמן לא מחייבים ליה לאשתבועי אף אם לכה לתחריס אתם על מי אלקא ממון זה ותובעו פעם אחרת מחריס וכן בכרת הרב ן' מיגש והרי"מ ז"ל עכ"ל וכן כתבו הפוסקים והרשב"ם והמחבר לקמן סי' קכ"ח ס"י ובלאה דנם מ"ש הרמ"ה דליתיה לתנוני קמן הייכו שהלך למ"ה אבל אם קרוב וידוע ויכול הבע"ה לומר הלא אין לך הפסד המתן קצת עד שיבא לו תשבע ותישול מיד ודו"ק בהלך למ"ה דבטל בלא שבועה נראה לאף אם מזר והבחיבו ומרגיל לשנם לו ג"כ ל"ל שבע כיון שבבר נעל לאף אעיקרא לא תיקנו חז"ל שבועה אלא כיון שבאים לישול דל"ל בכח אין נשבעין על טענת אחת וכיון דהשתא בלין לפטור אין כאן שבועה כלל ודו"ק (יד) ולא ידע לי פרע ומן הדין היה לפועל לישול בלא שבועה מבע"ה אלא מאום פסיד' דבע"ה ולפיכו

תיקנו שישבעו לו פועלים והייכו דוקא כשאבלם ג"כ לתנוני ומשל"כ הכא ודו"ק עכ"ל סמ"ע וכ"כ ה' המגיד ונשאר פוסקי' : (טו) בתנוני המקיף כו' ולו אחי' המחום בשעת הקרעון אבל התנוני וכתבו וכתבו את הבע"ה יכולים לחזור כלקמן סי' קכ"ו מיהו אם מתחלה בשעת שכירת הפועלים היתום אבל התנוני ונתבו לפרוע מהתנוני אין להם על הבע"ה כלום כ"ם הפ"ה סעי' ל' ולא"פ שכתב כן לפרש דברי ה"ר יצחי' ופירוש בדברי הר"י היכו נכון אלא נראה דס"ל להרי"ם כהירוש אלמי שחביאן הרי"ף פרק המקבל וכאיכא מאן דמוקים לתמניתן דהמקבל בלישת תנוני נניה וכמו שהביאן הרי"ף סס ע"ש והעור שכתב על דברי הרי"ף ולא נהירא הייכו משום דבכולא ליה בהרי"ף סס וכן דעת הרא"ש סס והסי קי"ל לקמן סי' קכ"ו והבית יוסף כתב דלהרי"ם אפי' אלא בפנינו כבר נסתלקו ולא ידעתי לדברי עצמו אל הר"י אלא כ"כ נראה דאמר שפסק כרב ששת דהמקבל וזה תמוה אלא נראה כדפרישית מ"מ דינו אל הב"ח יכול להיות לאחת ודוק : (טז) וא"ל תן לפועלי בלא כו' לשבר' אחרוכה דלקמ' סי' קכ"ום ב דמיירי כאן אא"ל תן לפועלי בלא שום ליכיך ועיש : (יז) והפועלים כתבו אחי כתבו ל"ד קאמ' אלא בלא ששתקו ולא אמרו בפירוש אין לנו עסק עם התנוני כתבו מיקרי דאל"כ ק' לאה אסיק ואחר ולא אלא במעמד אלשתן וכו' ולא אם בלא אמרו אין לנו בעיון סמ"ע אלו על דברו וז"ל לא מן הסס הוא זה לאתא לאשמועינן דאע"ג דתבו אלא בפנינו יכול לחזור בו עכ"ל ואפה כיון דהא גם לאסמ"ע ק' דהל"ל בסיפא ולא לא כתבו אלא אתקו אלא ולאו מאלא בנתבו נוסי' וכן המחבר נוסי' כתב לא' סי' קכ"ו פ"ע דיל"ה (והוא דעת הרא"ש ומיישבו) דיכול לחזור בו כ"ז אלא פעמו בפי' והייכו אא"ל אני פוטרך ולא אמרו על התנוני וכמ"ש סס וכ"פ הר"ב סס אם כן בע"כ צריך לפרש בתבו דכאן הייכו שפעמו בפירוש (ולפשר גם הסברא דאשוה דאבל"ם מודה דעכ"ם בתבו בפירוש בעינן אבל אתיקה לא אמר אלא ודוק) ובריאת בתנוני המקיף אפי' בפעמו הפועלים בפירוש יכולים לחזור כמ"ש ר' ירוחם והר"ב לקמן סי' קכ"ו ס"ב אם לא שאמרו הפועלים לנחרי אלו אין להם על הבע"ב כלום וכמ"ש סס : (יח) אין לפועלים על הבע"ה כו' ואפילו לדעת הרא"ש ומייעתו דלקמן סי' קכ"ו ס"ב לא אם המחה במעמד נ' יכול הנמחה לחזור בו אלא התם דמודה המוחה דעדיין לא נתן להנמחה כלום ודוקא אותו יום ומשל"כ הכא דהתנוני המוחה אמר אבבר נתן להפועל הנמחה מה אם"ל הבעל בית הנמחה ליתן ועפ"ר מ"ש עוד מזה : והתנוני

אין לפועלים על בעל הבית כלום ואפי' לדעת הרא"ש ומייעתו דכתב הטור משמייהו בסי' קכ"ו דלא אם המחה במעמד נ' יכול הנמחה לחזור בו אלא התם דמודה המוחה דעדיין לא נתן להנמחה כלום ודוקא אותו יום ומשל"כ הכא דהתנוני המוחה אמר אבבר נתן להפועל הנמחה מה אם"ל הבעל בית הנמחה ליתן ועפ"ר מ"ש עוד מזה :

לפועלי׳ על בעל הבית כלום יב (יט) והחנוני נשבע היסת ונפטר ואם שלא במעמד שלשתם המחם אצל חנוני (כ) ᵗנשמע חנוני לבעל הבית היסת שעשה שליחותו ונפטר והפועלים נשבעים לבעל הבית ᶜבעין של תורה שלא נטלו כלום מחנוני ונוטלי מבע״ה יג (כא) °ויש אומרים שגם זו היא שבועת היסת: הנה מי שהוליח הולאות על בכסף מכירו ברשות מכירו ותובע ההולאות יד (כב) והתובע אינו יודע (כמה) טו (כג) כשבע התובע ונוטל וזוח הדין בכל מידי דהתי ידע והתי לא ידע כשבע התי ידע (מהרי״ק שורש׳ ותשובת מיימוני סוף קנין):

ד כיש מי שאומר שאפילו אין החנוני טוען בריא שנתן אלא טוען יז שמצא בפנקסו שנתן לפועלים כך וכך יח הרי הוא כבריא (כד) הואיל ויש רגלים לדבר שהרי צוהו בעל הבית לתת לפועלים:

(ויותר לישבע על זה והוח הדין דיכל לישבע בכל דבר על פנקסו יט שמיוד עליו שהוח לאמת) (תשובת הרש״ל כלל פ׳ ו׳ וכ׳ ק׳ נסי׳ כ׳ נ׳):

ה ליש לדון על פי פנקס של אדם שרגיל לכתוב בו עניינו כ ואפילו להוציא מיתומים הקטני׳ (כה) היכא דיש רגלים לדבר שמה שכתוב בפנקס הוא אמת (וע״ל סוף סימן ק״ו):

אמר

יב והחנוני נשבע היסת ונפטר כדר׳ דר״ל דכשבע לפועלי׳ ונפטר מהן דחלו מגר בע״ה ח״ל לישבע כיון דלא כח לישוא מהבע״ה: יג ויש״ל שגם זו היא שבועת היסת הטעם כיון שחיוב חזלם עתה בלום להחנוני והרי לפועל היה מקוים ודאי. ויפרע לו לא כתפרע: יד הו׳ והתובע אינו יודע כמה וכ״כ בל״מ בשם תהרי״ק: טו כשבע התובע ונוטל חור״ם שתם וכתב כשבע ונוטל וכדאה דהוא תולה בפולגתא הכ״ל בס״ב בשם מתו הפועלים והחנוני כח לבל לבסכרת המחבר דלשם ח״כ ליבע ח״ת ולדעת י״ח שכתב חור״ם שם כריך לישבע גם כאן שבועה חמורה מיהו לפי מ״ש בשם חור״ם בסוף ס״ו כריכין לחלק ולאחר דדוקא התם דיש לפפק דלא נתן להם החנוני כלום משל״ה בזה דמיירי דודאי הוליח הולאות אלא אחין אינו יודעין כמה מ״ה סני גם אינו יודעים כהיסת ועי״ש בס״ב: טז והו״ה בכל מידי דהתי ידע והתי לא ידע כשבע התי ידע ע״ל סי׳ י״ד ס״ה שכתב בהגה״ה והוח מתשובת הרש״ל בהברכן שהוליחו עליו הולאות לריך לברר כמה הולאות ואינו אחין כשבוע׳ אלא התם דהחוק׳ היתה בע״כ של הברכן משל״כ הכא דהוליח עליו לעוכתו ומה״כ כתב הטור והתחבר בסי׳ כ״ג סע״ו וז״ל ובכל מה שיברר לאונן בעדים כו׳ שם כמו לא היתה ההולאה לעוכתו אע״פ שהיה מוכרח להולאה עכ״ל והנאון בתשובה וז״ל אני מ״ו ז״ל כתב ז״ל ואני אומר אחני הכח שהיה ברשות מכרו מתחל׳ הימנו מכרו כשבוע׳ עכ״ל ור״ל דל״ד להך דסי׳ י״ד וסי׳ כ״ג שלא היה שם ובכלון זה ברשו׳ מכרו ונכון הוח ועיין בתשו׳ מהרשל״ם סי׳ ל״ד וסי׳ קע״ב: (כד) הואיל ויש רגלים לדבר כו׳ אבל אם יאמר מלתי בפנקסו אחת׳ שניכר שנמצאן מוי׳ לי לא סמכו׳ לפנקסו׳ כ״כ הרש״ל בתשבו׳ ודקד׳ כן מהמשב׳ ומביאו העור ומשמע דלא סמכינן כלל לפנקסו כזה וא״כ אינו יכול היה רגיל לשבוע את הנתבע אחר׳ היסת כיון דליכא רגלי דבר דאל״כ מאי אחיר׳ פנקסו אחר׳ כרי ליה נמי אינו כשבע ונוטל ולפ״ז נריך לומ״ל לבתוב על כל הרש״ם והרי״ם דה״ה דיכול לישבע בכל על פנקסו שכתוב עליו שהוח אמת אינו שהוח לו בברור שפנקסו הוח מדוקדק הישב דזה הוי עניינו בפנקס ברגלים לדבר וכן תשובת מלאון תשובו׳ הרש״ם ח״ל ודאה אלדם שכתב כל דבריו בפנקסו בדקדוק כמי שיהא זכור מהם כו׳ יכול לישבע ויש רגלים זה כו׳ והיינו שכתב הר״כ שכתוב אינו שהוח אמת ר״ל אינו שהוח מדוקדק הוח ואינו מושבע בשום פעם אינו שיחוב לו רגלים לדבר שכל מה לדבר כה״ג ולפ״ז אין מוכרח לישבע להוליח אלא לישבע הנתבע על פי פנקסו ומ״מ לעיל מיימן ע״ה סכ״ג דיכול להשבע ע״פ פנקס שכתוב בו אינו היינו אפילו אינו יודע שפנקס אינו מדוקדק הוח: ומ״מ להוליח מהיתומים בפנקס אחת׳ ודאי כריך רגלים ותומלכות מוכיחות שהוח אמת ובכך עונבלא דתשובות הרש״ם לקמן׳: ומלבדי הכ״ם לא נראה לבאורה כמו שכתבתי והבלפ״ד כתבתי ואולי יש לכוין גם לבדרי הכ״מ אחרי אשר כן נע״ל סי׳ ס״ח סכ״ג בהגה״ה: (כה) היכא דיש רגלים לדבר כו׳ כגון לאונן אחסר לשמעון אלף זוז לשעבוד אלף אשר תוך ל׳ ועדים וכו׳ מדשוש וכל בעל עסק מוחו׳ בעסקיו המבוררת בפנקס אלו

טורי זהב

סעיף ד׳ קצבה כמה יתן זה כתב רבינו ומקורו מהבה״ן פרק ל״ש דס״ל דלא תקנו רבנן שבועה על החנוני רק לאחר שהבחישין לאותו הפועלים אע״ג דהתוליח הולאות על בכסי אחרת אינו מכיר בכסי אבל כ״ו כריך לישבע אפי׳ בלין מבחישין לאותו ה״ה לאיבא תרתי חזקה אינם עושה אינתא לעוכתו אינם מוכרח להולאה בכסי אחרת ואיבא חזקה מ״ה חייב שבועה דיבא דאחת חזקה אינם עושה אינתא ולאיבא חזקה מ״ה חייב שבועה דיבא דאחת חזקה אינם עושה אינתא ולאיבא חזקה אינם עושה אינתא ולאיבא חזקה אינם עושה אינתא ולאיבא

מ"ל הטור ס"ק חדשי לפני מות שמעון וכפטר שמעון בלא לוקח ולאחרי מותו
מ' כ"כ בה"ת כשאר פנקס מכתב ידו שהיה כתוב בו זכרון המשכנות מהחלף זוז
סס וכ"כ על לקוחן לחתנות שכר והמשכנות במלוים בלוחו פנקס וקיים
הרמ"בס סס כתוב בכל פתק ופתק סס לקוחן והקזיר הרש"ם לקוחן מעותיו
דין ו' ג סס לעיפ שהני שמעון בן קטן
בטור וכ"ה בתשו' הרש"ם וכטור -
ס עמומר' וכ"ם בתשו' מהרש"ן ן' חיים ריש
דרכת ב"מ כי' ט"ו וע"ש - ועיין בתשו'
ריש ד' לפ מהר"מ אלשיך סימן קל"ו ובתשו'
ובשבועות מהרי"ע מ"כ כי' ע"ד ובתשו'
דף מ"ז ע"ב מהרשל"ם סי' ר' ובתשובות
ע סס וסס מה"ר יוסף טרלבו סי' ע"ב וע"ל
חלק ב' דין ז' ס"ס ל"ן עוד כתב הרי"ם בתשו'
ס כתב הסע"ע דמי שרגיל לכתוב מיד כל עסקיו
בסס מהר"ל בפנקס ולא מלא עסק זה
דכשמתו בפנקסו יוכל לשבע עליו דהוי
הפועלים כמו ברי כיון שלא מלאו בפנקסו
והחנוני לחוד וכתב בתשו' מהרי"ן ל"ב ספר
בא וכו' דאינו ב' סי' כ' דלפ"ו ה"ה מחסין כתוב בפנקסו ומחסין אינו כתוב
בוטל בלא בפנקסו דלא הוי מקויב שבועה ואינ"מ מיהו כתב סס הרש"ם לא
שבועה והכא מיירי בלא בלדם שכותב עסקיו מיד בפנקס שאוכח לפניו אבל
מיירי בשאין אם שהם כותבים אפשר שסכח ולא כתב בפנקס ע"ש: (כו)
יודע שכתן כשבע שבע"ה היסת כו' כתב הל"מ והסמ"ע דהיינו דלא כהר"ן
להם אבל אינו (בסס הרש"ם) שכתב דאל"ל הבעה"ב לישבע אפילו היסת הוא"ל
יודע כמה ואף אם מודה בע"ה אח"ל ליתן אין החנוני יכול להוציא מידו כי
ולעיל מ"כ אם בשבועה מ' דבפירתו לא הוי כפירת ממון כו' וכ"כ
לדע' החולקי' בע"ם ולעד"כ דליכ"כאן פלגות' דהרש"ם והר"ן מיירי שהפועלים
שהנים הר"מ מכחישי ואומרי' לא בטלנו והילכך כיון שלא היה יכול ליטול כי
מיירי כשאין אם בשבועה אינו בשבע היסת וכאן מיירי שהפועלי' מודים שבטלו
יודע הבע"ה (אלא שהבע"ה אומר אלא מה ואינו חייב להם) מ"כ היה החנוני
אם נתן להם בוטל בלא שבועה - תדע דהא השור כתב לעיל סימן ע"ה סי' ו בסס הרמ"ה בתשו' (ועיין מ"ש סס ס"ק מ"ו) דכל היכא שאין כ'
כלום מחייבים אותו ממון אלא ע"י שבועת התובע לא אמרי' מתוך שאינ"מ ואכתן בת' בתשובתיך ליתן וכ' אינו יודע משאינ"מ אלא ודאי
כדפי' ודו"ק: (כז) ואם אמר מחמשי' כו' בבעה"ת שער כ"ט אלק כ' כתב וז"ל ואם אמר כ' כו' והשאר אינו יודע מתוך שאינ"מ
דקי"ל כר' מאי' דלאין דינא דגרמי ודבר הנורם לממון כממון דמי וכי היכא דאי שיגין בעל השטר עליו אשורף שטרו דהוה ביה מלוה ואינ"
אוקיך אינו אלא כ' משתבע כדין מודה מקצת ואי לא מודה שטרו משתבע היסת ואי מודי ליה במקצת ועל השאר אומר אינו יודע
משאינ"מ הכא נמי גבי חנוני כיון דחזקה אינה עושה אליאותו ודבר הנורם לממון כממון דמי הכא דאינים כמאן דשגיגן עליה בגוף
הממון דמי עכ"ל ואי הרמה דהכא בלא דינא דגרמי חייב דכיון דבשבילו ובלוי נתן הל"ל אומר לה תנה לי אלה לו אלה לבעלותו
בשבילו והלבך אינ"ג דלקמן סימן שפ"ו סעיף כ' ס"ק י' אלקתי על דברי הבעה"ת נבי שורף שטר דאינו חייב שם ש"ל מכל מקום דין
דהכא אמת לכ"ע ומ"ש הקן כ"ל ודו"ק: (כח) החנוני נאמן כו' עד בלא שבועה - כתב הסמ"ע בשם מהרש"ל דאפילו לפי"ל
דלעיל ס"ב דבשמתו הפועלים והחנוני בא להוציא מבע"ה דאינו יודע אם נתן להם כלו' בלא שבועה היינו דוקא בשאין הבעה"ב יודע אם נתן להם כלו'
אבל הכא מיירי דהבע"ה יודע שנתן להם אבל אינו יודע כמה מודה דבוטל בלא שבועה עד כאן לשונו וכן כתב הב"ח וכן מוכח בטור
עיין שם ודלא כע"ש: (כט) ובוטל מבע"ה בלא שבועה - כתב הסמ"ע דל"ל דר"ל בלא ש"ח אבל היסת מיהו צריך דאל"כ ק' מ"ש
מהא דכתב מור"ם בסמוך בסס"ג דמי שהוציא הוכחות כו' והשתבע אינו יודע כמה דבשבע ובוטל ולפ"ז פירושן דשבועת שתם לא יהיו
שוים דמה שכתב מור"ם שם שבע ובוטל יהיה פירושו נשבע היסת ומ"ש המחבר כאן בוטל בלא שבועה יהיה פירושו בלא שבועת מקומה
אבל היסת צריך עד כאן לשונו - ולפע"ד זה אינו ונם בבעה"ת שם מוכח לחלק אפילו היסת אין צריך כאן ונם מ"ש הרב בס"ג בהנ"ם
בשבע ובוטל ר"ל ש"ם בנק"ח וכמ"ש לעיל ס"ק כ"ב ומ"מ לק"מ דשאני הכא כמ"ש הטור כמ"ש לו תן להם כל מה שמרוכים הוא"ל
ותלה

מיתוחים הקטנים עיין בטור שכתב הלבה לפעמים שפסק הרש"ם
בזה ונם כתב שרגילים לדבר שהיה מוכה שהיא אמת וע"ל סי' ק"ז
ס"ב בדברי המחבר ובא"ם מור"ם ז"ל בהנ"ה: **כא** בשבע
בע"ה היסת כו' ולא כהר"ן והל"מ הביאו בס"מ שכתב דאל"ל ליבשבע
הבע"ה אפי' בהיסת הוא"ל ואף
אם מודה הבע"ה אח"ל ליתן אין
החנוני יכול להוציא מידו כ"ל
בשבועה א"כ כפירתו לא הוה
כפירת ממון וכמו שכתבו לעיל
ס"ס ס"ו אבל איכך לכוות ס"ל
דשאני התם דאף שמודה בשבע
ובפטר במנה דאין עליו ממון
אבל הכא כיון דבהודאתו החנוני
בשבע ובוטל גם בכפירתו צריך
ליבשבע היסת: **כב** החנוני
בא"מן כו' יעד בלא שבועה על"ל
שכתבתי בסס מור"ם ז"ל דאפילו
לפי הי"ל דכתב הטור ומור"ם
לעיל בס"ב דבשמתו הפועלים והחנוני לחוד בא להוציא מבע"ה
דאינו בוטל בלא שבועה היינו דוקא בשאין הבע"ה יודע אם נתן
לפועלים כלום אבל הכא מיירי דהבע"ה יודע שנתן להם אבל
אינו יודע כמה מודה דבוטל בלא שבועה ול"ל דר"ל בלא שבועה
שמודה אבל היסת מיהו צריך ליבשבע דאל"כ ק' מ"ש מהא דכתב
מור"ם בסמוך לפני' דמי שהוציא הוכחות כו' ובהנ"ה דמי שהוציא הוכחות כו'
והנתבע אינו יודע כמה דבשבע ובוטל ולפי"ז פירושן דשבועה
שתם לא יהיו שוין דמ"ש מור"ם שם בשבע ובוטל יהיה פירושו
בשבע היסת ומ"ש המחבר כאן בוטל בלא שבועה יהיה פירושו
בלא שבועה שמודה אבל היסת צריך דוקא קלת וכפרישה
כתבתי

ן מאמר החנוני אתה אמרת ליתן לפועליך מנה
והוא כופר ואומר לא אמרתי לך כלום **כא**
(כו) נשבע בעל הבית היסת ונפטר ג ואם מורה
בנ' נשבע שבועת התורה שלא ציוהו אלא חמשים
(כז) ואם אמר חמשים צויתיך ליתן וחמשים אני
יודע ד מתוך שאינו יכול לישבע משלם:

ז נאם לא נתן בעל הבית לחנוני קצבה כמה יתן
לפועליו אלא אמר ליה תן להם מה שצריכים אם
אין הפועלים לפנינו או מתו **כב** (כח) החנוני
נאמן לומר כך וכך נתתי להם (כט) פונוטל
מבעל הבית בלא שבועה:

הגה וי"ל

טורי זהב

עדיין היסת אלא פשוט שזהו שבוע' התשבה בנק"ח ואין בידי לייסב דעת רבינו אלא דרבינו הבין זה לדעת הרשב"ן דס"ל לעיל חנוני אינו נשבע אלא
כשהוא מוכחש וכ"ה דעת ב"ה לעיל וכתב דאפי' לא קיבל הוי קונין מחוצה לוקא לאחר דס"ל כהרמ"ה לקיבל שבועה אפי' בלא אמר ב"ה בפי':
הפחות כלאחר מזה דמהני שבועה אפי' בלא קיבל ולא אחריבן דלא מהני שבועה למה שלא אמר ב"ה בפי':

סעיף ז' וי"א דאף אם לא ידעתי לבוף דעת רמ"ן לאין כאן מחלוקת דדברי המחבר כאן והנ"ה זו הם תרוויהו על הרב ר"י בה"ת וכלל דבר' דכל
שאין לו על החנוני הכחשה מפועלי' כוטל בלא שבועה ואם יש הכחשה בוטל דוקא בשבועה - ע"ש החנוני נשבע
וכוטל בדאה פשוט דהיינו דוקא בלומר בלומר מה שמרוכים כמ"ם המחבר לפני זה דאי לא אמר כן ב"ה ואמר הסמ"ת בעמוד שהיה לך לשאול אותי כמה
תתן משל"ב כשאות"ן מה שמרוכי' הוי בלות"ל מה שמרוכים הם כאמרי' ובסמ"ת מבוח"ים הם קנבה לב"ה עם הפועלים רק אלא נילה הדבר לחנוני ואמרי'
דה"ל לב"ה לברר לחנוני מה יתן לו וכיון דלא ברים אפשר אבפשר' ואמלו קבל עליו כל מה שיאמר הפועל דבתיב לי' בחנגרת ע"ב ברלה דהיינו ע"ל מ"ש -
בטור סי"א בע"ה שאומר לחנוני דוכו' בחתני' דכל הנשבע' הכי אי' אמר לחנוני תן לי בדיבר פירות ונתן לו ונ"ל תן לי אותו דיבר אל נתתי לך ישבע
ב"ה שנתן אותו הדיבר אל תן לי פירות אל נתתי לך ישבע החנוני וכנמ"ל אי' תבוא אמר ר"י אמתי בזמן שהפירות לבורי' ומוכתי' ובוודרין
עליהם אבל הפשילן בקופתו לאחוריו המע"ה וכיון שדרכו של רבינו להמשיך אחר תו' והרש"ם אבינו כעתיק שיטתם דהקשו אמתני' דקתני ישבע ביתי
המתני' לא נתתקן היסת לב"ה ותי' דמיירי בדוקא שמדד החנוני אבל בע"ה ושולם ברשו' החנוני ובמיפא נתן ב"ה דיבר לחנוני ועדיין לא בטלו
החנוני והוי פירות שנוטלין בשבועה וכולי אתני' מיירי בנשבעין ונוטלין ור"ל בלון בתתנו' דאין דרך חנוני לתדוד אל"ל קיבל הדיבר ולוקח בע"ה בלא
שבועה ולפ"ז ה"ם בברייתא אר"ל אמתי בקלקו מכחיש עלי בזמן כו' אבל כו' מודים לי דהמע"ה והרש"ם אחר שהביאו אמתני' וברייתא כתב לשון זה אבל
הפשילן כו' ומודים לי' רבנן דלא ישבע ב"ה והלבה כרבנן בחנוני' ומוכחים עכ"ל ברור לאינ"ל בשיטת תו' ר"ל ברייתא אתי לאפלוגי' דרבנן ור"ל
פלוגי' אם ישבע ב"ה ושולם ולא כמ"ש הר"ן הבל בשיטת רי"ף ור"ל אתי לפרושי ומ"ש ומודה לי' בתשובת ליסכת והוא בתוך מאוד ובע"ם ת"ש ל"ל פי'
זה בדברי רבינו דקאמר ומדד פי' ר"ל לבליו אל ב"ה וכמ"ש התו' דאל"כ למה הוצרך רבינו לומר מדד כלל אע"כ כדפי' ומ"ש הכיפס בחנוני הוא כמ"ש
התו' שזכרתי וכתבו שם טעם דנ"ן הוא"ל ויאלו קבל מחוקת שבנגדם עכ"ל ולזה כיון נ"כ רבינו בתמ"ש אין דרך החנוני להוציא פירותי' כו' ר"ל אין
מוציאין כלל מחנותו והכא הוציא קבל מחוקת וכפיפא הוציא ב"ה דיבר קבל מהשותו אע"פ שעדיין לא נשלו החנוני כבל"ם והא דזכר הטעם אין דרך החנוני
אע"ג דזהו הטעם אל ר"י בגמ' החולק מ"מ גם הת"ם ל"ל כן אלא שמכח זה ס"ל לר"ל דהבע"ה פטור בל"ם ולא ת"ק מהני שישבע ושולם ולא שישבע החנוני
ולפ"ז הי' לבו יון הרלוי לפסוק כדעת התו' והרש"ם ורבינו שכתבו ומכהנה אלבו אחריהם גם בסמ"ע כתב אל"ל שיטה אחרת ולולי כתבו"ין לא"ם -
(א"ה ראיתי להרבש"ך ז"ל מבנת פסוקה ויתה וקרבים מידו לו לבוקן הרבי עד הרות שפתיו על רבותיו הקדמוני' ב"ב ידבר בפלאות בחמור לא מלאו כל
אבני חיל ודיהם בשעת אחר לחנוני תן לי בדיבר פירות ° ונוסף זדו על הלבות קבועות לתתם בית הבלא ותהיוכה לחמות - מלומר להם שוים אתם
ידיו לא אמורות - והוא לבדו בירר לו דרך ושרה בעיניו וקבע בה אמתורות - ואני בעניי הכיבותי את לבי לייסב דברי רבותיו הקדמונים ז"ל כי
מפיהם אנו חיים והיו לבו לתלאורות - ועל"ד הרבש"ך בבתי דין אמים אלי' מלאורות זה הקלי בעזר אורי תאלאי במ"ש על פי' הרשב"ל דשבוהו
דנגן

כתבתי ישוב לחלר בטור למה כתב בהלי דינא ע"ש ודוק :

כג דלף אם הפועלים בכלן כו' פי' והפועלים מכחישין התבואה ואומרי' שלא כ"כ נתן להם וגם שלא כ"כ היה חייב להן הבע"ח אם"ל התבואה בטעה : **כד** שדינו שוה לדין הגזל לי' הטור הפועל טועל לפי שיבו הבלה לקנין והתבואה ג"כ לפי שא"ל אלי לקמרת לי ליתן לפועל בהנאתך והבית ליה והרמב"ם כתב דלין התבואה בטבע ונועל כיון דלין לקנן הבלה מינה שהרי חייב לפועליו לבלם והתבואה מפסיד על עלמו שנתן ממונו ע"מ הקנן עכ"ל ובפי' כ"ם ג' כתב המחבר כדברי הרמב"ם ע"ש : **כה** הלוקח בטבע כתב ר' כו' הטעם כיון דהתבואה מודה לו שפרות הלוה הניחם בל"ה בטבע ליקח זה אקנלן אלא אשונן שעדיין לא נתן לו המות עצמן והרי התבואה כלו כא להוציא מיד הבע"ח לכך בטבע הבע"ח ונפטר מהדינר ונועל הפירות שמודה לו התבואה אקנלן משא"כ בפיפא אלין התבואה מודה לו שהניח פירות הלוה לר"ה בטבע הלוקח והבע"ח כא להוציא מהתבואה הפירות הידועי' שהיו מתחלה של התבואה מ"ה התבואה בטבע ונפטר מהדינר אלמר הבע"ח שבבר נתן לו והפירות ישארו בראותו וכן הדין בשולחני עם הבע"ה וכדמסיק המחבר ודוק • ודברים הללו הן לשיטת הרי"ף והרמב"ם והר"ן אבל לשיט' רש"י ותו' והרא"ש והטור אין הדין כן והתרכתי מזה בדריסה והוכחתי בכמה הוכחו' שם ג' שיטות בשמועה זו • והמחבר סתם וכתב הדברי' הא' הרמב"ם ולשעמיה אזל דכתב בפירו ל' דנם הרא"ש ורבינו בשיט' הרי"ף והרמב"ם אזלי ותה"ל סתם ג"כ חור"ם ז"ל כאן ולא הוס"ף דבר לדברי המחבר בשי"ל הדרכו וגם בד"ת הבית הבי' ולא כתב עליהן בלום ע"ש • אבל לפי מה שהוכחתי ז"ל ע"ש ודוק :

כו דלף אם הפועלים בכלן כו' פי' והפועלים מכחישין התבואה ואומרי' שלא כ"כ נתן להם וגם שלא כ"כ היה חייב להן הבע"ח אם"ל התבואה : **כז** שדינו שוה לדין הגזל לי' הטור הפועל טועל לפי שיבו הבלה לקנין והתבואה ג"כ לפי שא"ל אלי לקמרת לי ליתן לפועל בהנאתך והבית ליה והרמב"ם כתב דלין התבואה בטבע ונועל כיון דלין לקנן הבלה מינה שהרי חייב לפועליו לבלם והתבואה מפסיד על עלמו שנתן ממונו ע"מ הקנן עכ"ל ובפי' כ"ם ג' כתב המחבר כדברי הרמב"ם ע"ש : **כח** הלוקח בטבע כתב ר' כו' הטעם כיון דהתבואה מודה לו שפרות הלוה הניחם בל"ה בטבע ליקח זה אקנלן אלא אשונן שעדיין לא נתן לו המות עצמן והרי התבואה כלו כא להוציא מיד הבע"ח לכך בטבע הבע"ח ונפטר מהדינר ונועל הפירות שמודה לו התבואה הלוה הניחם בל"ה בטבע ליקח הבע"ח כא להוציא מהתבואה הפירות הידועי' שהיו מתחלה של התבואה מ"ה התבואה בטבע ונפטר מהדינר שלאחר הבע"ח שבבר נתן לו והפירות ישארו בראותו וכן הדין בשולחני עם הבע"ה וכדמסיק המחבר כדעת הרמב"ם ר"ל הרמב"ם בפ"ב מה' מכירה ה"ו מחבאם שם בשבועות דף מ"ה ע"ש • פי' שהנביאן הלוקח והניחן בר"ה ש"ר בריתא ל"ר יהודה אומתי אלו' שם ד' מק ע"ש וכתב"ם הרי"ף דבא לפרש דברי תבמים וכתב הב"י שגם דעת הרמ"ם כן כמ"ש שם ח שם וביאר שם שבבר יצאו הדשות המוכר והרי הן בר"ה א וכתב ה"ה ג"ז בלותה תשנה ופסק כרבנן וכן פירש הרב ר' מאיר ובתירוצין ג"כ בפקו כן וכן כתב הב"י שכן פי' הר"ן ב וביאר שם שהרי לא הודה לו שתבבן תעולם ג שם וכתב ה"המגי' פי' ובבר קבל נותן הדינר מעות והניחן בדשות הרבים וגם זה תשנה שם ד כתב ה"ה ג"ז תשנה שם ובדבנן ובמתעות הם ב"ה אלא היו בדשו הבלקני לינו בטבע הבלקני אלא היסת כמו שבתבאר בתנוני ובמ"ש הר"מ בהנה

טורי זהב

רבנן לשיטתי' ח"ל פי' דחות מאוד לפרש בריאה שהפי' בידו אל בהע"ב ומיפא בטבורין ומוכיח עכ"ל • ולענ"ד אין כאן מקום קושיא דהרי בתנא בראי בריאה ונתן לו דהיינו לגע"ה ומיפא לא תבן ונתן לו בלל ור' יהודה דבריתא פי' יותר ואחר לאיתי בזמן שהם לבורים וכו' • וא"ם עוד וגם קשה מאוד לומר דר"ל דקאחר לאיתי מקי מיפא ולא"כ אחר אבל הפיל מקי בריאה וכו' אבל לאיתי כזה שמקיתו מקי על הפיפא לפרש ומקיתו מקי על הריאה לתלוק לא מיבו בכ"מ עכ"ל אין כאן טענה כלל כי הת"ק אמר שני דברים שיבא בע"ה בהפיל ובמיפא ומיבא מבטורין ומקל בחדא מודינא לך דהיינו בבטורין ופלגינא עלך בחדא דהיינו בהפיל וכן בהיא דאבור דאמרו ב' דברים דבאיר בבא בין שהודה בע"ה במקנת בין שב"ב ור"ל מודה לו בא"מ ופליג עליהו בב"ב ולאיתי כזה ולאי מתוישב היטב על הלשון ולאיתי דלעול אשונה מזה דבאיר בבא מודה ופליג דקאמר לאיתי בזמן כו' והוא לומר התקבלתי מהן ד"ו ובזה ולאי דבנן תודו והא דקאמר לו אחר ב' קבלת כו' ובהא פליגי רבנן • וא"ם עוד ולאבת וב לקמן קושיא נכונה כמתיעני הפ"ל אם תבאר אחרן בטעמתו ומפם הרי מבואר דשיטת הראב"ד ברורה ובטוחה • וזה יבא לאשונה • וזאת שגיאת רש"י ז"ל ולא שדברו מתומין לאפשר לומר דר"ל דקאחר לאיתי בזמן שבטורין ישבע בע"ה דבבטורין ישבע התבואה ולא לא"ר ב"ל בלת"ק דישבע ס"ל בלת"ק דבבטורין ס"ל בלת"ק דבבטורין ס"ל אבל בלת"ק מבטוחי מכ"ל לרבי"ר לומר דלר"י ס"ל ישבע בע"ה דע"כ כיון דס"ל לר"י דלקן דרבו אל מבוני אלו מקיף לתדוד עד שיקבל דיבר מחוילא עדיף כתי' דבע"ה מבטוחי אבל לת"ק לא ס"ל הך סברא דלקן דרך מבוני וכו' ולבן בשבע מבוני ולאי מבוני הך פי' בדברי רב"ר להא לא אשמועינן טעמא דלקן דרך כ"ל בדברי רבי יהודא משמע לת"ק לית ליה הך סברא והוה אתי' כמי דבסיפא דריש ישבע מבוני מיירי בבטורין והיינו טעמא דישבע דאי ביטבן בדשותו ובתבואתו ממש מ"ש ת"ק דא"ל אשוש לקן דרך וכו' דזוהי ס' ר"י אבל בבטורין בר"ה ואף אבתב במתני' דר"י פליג דריאה אבל לא אסיפא אין מזה סתירה דה"ק ר"י דאתני' דקאחר כל אבתיבו בידו ידו על הצליבה ע"כ לא"ל אלא דריאה דהא אסיפא לא אייך בלל לומר הא' לאסיפא • אבל בבריאה אה"כ דפליג אמי אסיפא • ומ"ש לבו כיולא בה בריאה עירובין נבי הבריאה מיוד לאות ומעשו אינו אינו אבוי פליג בבריאה ה"ה בבריאה ק"ו דאם לא ה"ל לאחרין והיה יכול לומר מבוי אבוה נבוה ך' ומעשו והלאה מי' ומעשו ורי"ל אל"ל ומשמע אתרוייהו ואמר' יאחר בבל אמת ה"ל לאסבה אלינא הוא כ"ם הבא שהיה לרך לאחרין עכ"ל ע"ש מדותיו אל הס"ד הריטו מאיב על דברו • מ"ש לתרן מה כתב דר"ל פליג בריאה אמאם דבסיפא לא אייך אין התבואה מקום שהרי פירותיו בידו עדיים' מיבו הלל"ל השתא ומה במקום שבמקומם מתייבן לא בע"ה שבועה בהפסילן לאחוריו ר"ל פטר לי' מעשה אין דרך כו' במקום שבמקומם מתייבן לא תבואה לבו"ם שיתייבו ר"ל שבועה שהרי לקח לא הדינר ועכשו לא נתן לו פירות אלא אחר שבתן לו קודם שבתן לו הדינר זמן רב והוליבם לתוך ביתו אלין זה דרך התבואה ועכ"ב ובבע ובהו ק"ו אחין עליו אמונה • ומ"ש עוד דהל"ל אין דרך התבואה להקיף בבר הבאה זה הראב"ד וגם התו' ותוכלו בטוב עשם ומתיחתא על הס"ד אלא שם עיבו עליהם ומ"ש עוד דה"ל לבדר דברו תרים גדול מזו יש לבו בסוף עירובין דש"ל מקום שהתיבו לך מבמי' מבלך בתבו לך אלא תתיבו לך אלא מפו' אנות והלבה כיולא בהם לבו בתלמוד • ומ"ש עוד ובוד תבתוב וכו' שם יתבאר דלא"ל והנה בזו דברי רש"ל ז"ל מקוורין בסמלה • ובשתו בקי' מבל פסולת בלולה • ועד השלישי הריטו בא ה"ה מי' התו' בשם ר"ת ולאיבו בזקק לבאוב בלא עדיף תשולחני דולאי ל"ם בתיאות אחרים הס"ד מ"ם דהיו"ל לפרש בבל בי לאי לאי מבו' אלא אחר בלא אדיף תשולחני דולאי ל"ם בתיאות אחרים אלא דשם אלא אחין דרבו לבות בוחן לאבר וכו' אתרמי והיב • ומ"ש עוד דל"ב הי"ל

לעשות

ותלה הדבר בתאחר הפועלים בחלי קבן דשי וכן מחלק בבעה"ת להדיא ע"ם ונם בחבם לקח בחן ע"ש : (ל) דלף אם הפועלים כו' אין הלשון מדוקדק וכן הל"ל ואם הפועלים בכלן כו' (וכן הוא בע"ש ע"ש) דודאי נם המחבר מודה בזה ואין כאן מחלוקת וכן הוא בבעה"ת להדיא שני דינים אלו וכתב הטעם בריאה כיון דאין הפועלי' מכחישין אותו ובסיפא כיון שמע שמכחיש' אותו בטבע ובטל ומשמע שם להדיא דבסיפא אפי' רק כדי שכרן לריך לישבע לישוא אלא דקאמ"ל דאפי' יותר מזכרן בטע"ת בטבע ע"ש : (לא) שדינו שוה כו' לשון הטור הפועל טועל לפי שיבו הבלה בו הבלה לקנן והתבואה ג"כ לפי שא"ל אלי לאמר' לי ליתן לפועל בהנאתך והבית ליה והרמב"ם כתב דאין התבואה בטבע ובטל כיון דאין לקנן הבלה מינה שהרי חייב לפועליו והתבואה מפסיד על עלמו שנתן ממונו ע"מ הקנן עכ"ל ובפי' כ"ם ג' כתב המחבר כדברי הרמב"ם ע"ש ועיל פי' פ"ש ס"ב : (לב) הלוקח בטבע כתקנת חכמים כו' הוא"ל ובבר יצאו מרשות המוכר והרי הן בדשות הלוקח היה בטבע שבועת היסת ובפטר ואלו היו עדיין בדשות התבואה היה בטבע היסת ואשלו פרותיו אלו עכ"ל רמב"ם והא"ל שיעת הר"ן והרי"ף והרא המגיד והבראבה דמפרשי' המשנה כיון דהתבואה מודה שמבר והפירות הם מון לתבואה בר"ה בע"ה בטבע ובטל : (לג) והולכת לתוך ביתך אל פירות אלו המוכחי' בר"ה מעולם לא מבראתי לך הרי התבואה בטבע בבא"ל שבך היה הדבר ומחזיר פירותיו לתבואה שהרי לא הודה שמבבן לו ואלו היה בתבואה בטבע שבועת היסת כמו שבתרנו עכ"ל ריתב"ם וכ"כ הבראבה • וכן מוכח דעת הרי"ף בשמה זו וכ"כ הר"ן שבן פי' הרי"ף בלשון ערבי וכן כתב בעל התרומות שער ו' חלק אחד : **ולפי** הבל' הקנן שתיבו הוא

בדבר שם לו בו הבלה מעשיו בזה קיימין והוא שיגיע לבבל הזמן הבזבר ובדבר אחין לו בו הבלה הוא פעור דהוי ליה דומיא דתבלית וחלוק בבון הו ז וכו' ווז עיבר ובפי' מו בס"ג פתם המחבר בדעת הרמ"בם ר' ל' הרמ"בם בפ"ב מה' מכירה ה"ו' מחבאם שם בשבועות דף מ"ה ע"ש • פי' שהנביאן הלוקח והניחן בר"ה ש"ר בריתא ל"ר יהודה אומתי אלו' שם ד' מק ע"ש ובכ"ם הרי"ף דבא לפרש דברי תבמים וכתב הב"י שגם דעת הרמ"ם כן כמ"ש שם ח שם וביאר שם שבבר יצאו הדשות המוכר והרי הן בר"ה א וכתב ה"ה ג"ז בלותה תשנה ופסק כרבנן וכן פירש הרב ר' מאיר ובתירוצין ג"כ בפקו כן וכן כתב הב"י שכן פי' הר"ן ב וביאר שם שהרי לא הודה לו שתבבן תעולם ג שם וכתב ה"המגי' פי' ובבר קבל נותן הדינר מעות והניחן בדשות הרבים וגם זה תשנה שם ד כתב ה"ה ג"ז תשנה שם ובדבנן ובמתעות הם ב"ה אלא היו בדשו הבלקני לינו בטבע הבלקני אלא היסת כמו שבתבאר בתנוני ובמ"ש הר"מ בהנה

צב א החזוד

ולפי שראיתי כאן מנוכ' גדולה בין גדולי הפוסקים זה לומר בכה וזה לומר בכה וכתבתי לי מאוד דבריהם חמשה פירושים שונים וכולם לא נתקיים ודבריהם לי לפרש מה שהורונו מן השמים פירוש שני מה שברלה לפי ענינות דעתי ברור ואמתי לכן מוכרח אני להתרץ ולא שאין אני כדאי להשיג על גדולי הראשונים' מ"מ הלא התורה מונח בקרן זוית וראיו' ברורו' יתנו עליהן ויבלקו והאמת יורה דרכו :

זה לשון המשנה פ' כל הנפנעין אחר הורה שמכרם לו אף על פי שמודה שלקח ממנו דינר עתה וטוען שדינר זה דמי מעות שכבר הוליכם הלוקח (לתוך ביתו) נשבע השולחני בנקיטת חפץ:

לחנוני תן לי בדינר פירות ונתן לו אחר לו תן לי אותו דינר אחר לו נתתיו לך ונתתו באוכפלי שלך ונשבע בעל הבית כתן לו הדינר אחר הגה וכל זה שהפירות לו המעות מונחים ברשות הרבים אבל אם כבר הכניס בעל הבית לרשותו והחנוני תובע הדינר בעל הבית נשבע היסת ונפטר ואם הפירות לו המעות ברשות החנוני ותבען בעל הבית החנוני נשבע היסת ונפטר (טור) :

צב דין

טורי זהב

לעצות מריבותא דלי קשיא דמשו דחתם חנוני דרכו להקיף • פשוטא דאלי דנקט כ"ם עדיף דעיקר מילתא בשעתא בקיים מ"ט חנוני דרכו להקיף משום דהפירות עכידי דמרקבי ומ"ש עוד וכן י"ל עוד מריבותא לאיך נישא בהא קאמר ר"י וכו' אתי תנוכות בדבר חדא דאורחא דמילתא להשיבב מריבותא בשילתא קמייתא דאלי לאעבר ועוד דבבר פירשנו דלקח רבנן מודו בשילתא דאין דרכו להקיף ואתה שלתני אתין דרכו להקיף דאי ומ"ש עוד ועוד אכתוב קושיא גדולה לקמן יתבאר בעז"ה • ועל רבעים אשיבה ידי ה"ה הרי"ף והרמב"ם ופירשתם מ"ש חדא ונתן לו משיב שנתן לו אמר וכן ר"י דלאחר בירו אמרא בירו אמרא כבר תי' הרן ז"ל כיון דאין דרך להכניסה בר"ה עד אחר מכירה בירו מקרי • ומ"ש ועי"ל כיון דר"ב לפי הרי"ף כו' דבפיסת נ"ב בע"ה בשנא ונוטל כו' דהא איכא דבר אחר דאלי אלא לאחר מקרי בירו אמרא ולאי ליכא לאמרא כיון דע"כ ר"י לא לאיפלוגי אלא • ומ"ש ונם לא הוצ"ל לאיכא דבל אהפירות דאלי בבל אלא אלא הוצ"ל בקיטור רי"ש ישנא בע"ה עכ"ל אומר אני יש לבו כיוצא בה בתמתי' דריש הזהב רש"ל כל שהכסף בידו ידו על העליונה והתם לא אתי לאיפלוגי אלא במתי' לאחר אתי' כתן לו מעות יכול לחזור בו בין מוכר בין לוקח ולאחר ר"ש דוקא מוכר חוזר ולא לוקח והוה אלי לאחר נ"ב בקיטור רש"ל לוקח אינו יכול לחזור בו ודוק כי ראיה זו נכונה עד מאוד ומותרת נם הקושיא אלפניה דהא איכא לאמרא ומ"ש ועל דלא הוצ"ל הפיצה בקופתו לא הוי דומי' דתן לי הדינר דבריאת כל אינם בדשותו ולא זכה בהם אפיר אחר תן לי • ומ"ש ועוד אכתוב קושיא גדולה לקמן יתבאר בעז"ה • אמנם פי' הסמ"ג הוא תמוה מאוד אפי' הכיפא דמתני' מיירי בשניהם לדוקן בדינר ואפיר קמותיב הרבש"ך למה יהא כח הקנוני יפה יותר מכח בע"ה • הלע"ד הסמ"ג רוח אחרת אתו אל דאלי לחנוני ושלתני שניהם דרכם להקיף ולכך כיון אלא הדינר תעש מרשות בע"ה בראין הדברים שבכר לקח הפירות או הקיבוריס ומשו"ה עדיף טעמתי' דחנוני ושלתני אף דלא מהני לה הוכא שהפירו' יבאו מרשותן ומוכחי' בר"ה כיון שבכר זכה בהם בע"ה בהוכיחו אות' מחנות לר"ה ור"י כי פליג בפירות אריש לאוד פליג ושלתני פליג בין בריש שבע"ה פטור ומשנה וכן בסיפ' אין השולחני כשבע וכולל הוכא דשניהם אדוקים בדינר ולכך אינה לשונו • ומעתה אשונה אדלה דרכו אל הרב ש"ך ז"ל הוכיחו דבריו אם לא ואומר כי אלאיתו ז"ל לא די שאינן מכריעות אלא פי' עוד אי"ל לאחורו כי מ"ש לאיזה לוקך הלאיך הנכון בלאומרו ונתתיו כאוכפלי שלך ומ"ש לנו לומתתו כפ"ק דכתובות מה שיבו אל אים זה כהן הוא וכן אחי אבא הוא אף אל נב דלא כפקא לן מידי כי אחי אנים הוא לו כן דנקה הוא אלא דמרוויחו מילתא ומרתא נקטי בדי לאחת דבריהם ותנא קורחא דמלתא נקט • ומ"ש לי אמר הנכון שהחנוני מכחישו כמו דקתני נמי חנוני על פנקסו הוא אומר נתתי והן אומרים לא נטלנו וכו' אלו דבריו ז"ל ואינן אלא תמה דאם לו לתנא לכפול דברים שהרי כבר אמר שהחנוני והשולחני שולנין הדינר וכיון שכן ולאי לא נטלו לאפוקי בחנוני ופועל ע"כ נריך להשמיענו פ"ל אם מכחישין זא"ז ואלמלא אין לנו על הרב"ך אלא זו בלבד הרגשתי אבל עיקר דרכו בסתרה מחני פליאה כשנבה לא אוכל לה להיאיך אבאר לאחר דמתני' מיירי בשעבת אחת ומשום דבעודם בחנות היו שעבותיהם ולא הסיקו בע"ה לאוליכם לביתו אף שהפירות מוכנלין בקופתו לאחוריו ואין לחנוני עליו אלא שעבת אחת עכ"ז ושבע דא"כ תקשי לרב הוכא ורב יהודא דאמרי כפ' קמא דכתובות ובסמ"ב דקמא מנה לי בדינר והלה אומר איני יודע דחייב לבדי עדיף ומוכח בכתובות דכולא אלא שבועה מדבעי לאוקמינהו כר"נ דאחר כתובת כמ"ב כל הפוסקים ז"ל ואין אבנרא בכל לומר דאנני לאומר הכי בהדרנא קאמר ואיהו מאי אחוקת נופה קמייך והא"ל מהכ"ל לר"נ דבלאיכא חזקת נופא כולא אלא בשבועה מיהא ישול לאין זה כלל בהשמעות הש"ם בתכוקר לאעיין אם וכן מוכח בהכולל דבעי לאיחר אתתי' דהמשלל אומר שאולה מתה והלה אומר איני מודע דחייב ש"מ מנה לי בדינר והלה אומר איני יודע חייב דהוי' תיובתא דר"ו ור"כ אבל לרב הוכא ורב יהודא ניחא ומוכח אתם בהדיא בגמ' דאלי דאמתי' דאיכו בלא שבועה דאם כי מוקי לה בתחויב שוא"מ ע"כ בלא שבועה היא ה"ל לרב הוכא דאם בהשמעות המשנה בענין חייב ליפ ועוד אמתי' נופא מוכח דריש בלא שבועה היא מדקתני בסיפ' ושבע דשוכר משמע דבריש ליכא שבועה ועוד כל"ה מוכח אפיר מדלאמרי אתם חייב דברי עדיף משמע כל"ל כבל חייב שנש"ם בלא החכרה שבועה אלא והוא פטור לדעת כל המפרשים וא"כ תקשי לה אדלא אמרי' דחנוני ובע"ה הנאתא ומה בתקוס זה יעתזון כחזקה נמורה ואין לחנוני עליו אם לא בדי לחנוני עליו אם לא אמרי דנושא כל"ל בבדי ומאן נבי חנוני לכבר ולאו הפירות מרשותו לנמרי ונושן אחת אינו דין אינעמוד בע"ה בשלו בשעבת בדי דיוני' ולא ושבע בשעבת אחת אל החנוני ובולאי אין לתקשות אלא הנשבעין בשעבת אחת אלא אתתם מפרש שעבת בנמ' אמרם אמר אמר אמר

אמר לו תן לי את הפירות אמר לו נתתים לך והולכתים לתוך ביתך ישבע קטוני ר' יודא אומר כל שהפירות בידו ידו על העליונה: אמר לו אל תתן לי בדינר מעות ואתן לו אמר לו תן לי את הדינר אמר לו נתתיו לך ונתתו לאומני אלך ישבע בע"ה: אתן לו את הדינר אמר לו תן לי המעות אמר לו נתתיו לך והשלכתם לתוך כיסך ישבע אומני ר' יודא אומר אין דרך אומני ליתן דינר עד שיטול דינר עכ"ל המשנה. וכשם אמר לתנוני תן לי בדינר פירות הו' תני אמר ר' יודא אומתי בזמן שהפירות בטורי ומוכני וגמרם עוברי' עליהן אבל הפסילין בקופתו לאחוריו הא"ה: ודוגא דהלכה כרבנן וכן פסקו כל הפוסקים:

והנה כבר הבאתי פירוש ראשון והוא פי' הרי"ף והרמב"ם ושייעתם. ובתשו' מהר"ר אלעזר כהן ספר אליעזר סימן כ"ו האריך להקשות על פי' הרי"ף ושייעתו ולא אזכיר מה שהקשה כי אין צורך לכתוב מה שכבר נכתב והועלה בספר ואף שהקושיות העיקריות אינו שהקשה שם אלא מקום לעצו' הגריבות לאמור בשם שאוכן בעולם ולא שום גריבות אחר אפילו אם כרלה לומר שנירבא לאחרת היה לו להרי"ף כו' ע"ש האריך. ואינו קושיא כלל ודברי תוספתין לפנ"ד דהגריבות שאלה נכון כפשוטו ולא איתמר תנוני קודם שנתן לו הדינר ודינר זה נתן לו על פירות שכבר הוליך לביתו וכמ"ש הרן מזוס דמירות בבית לומרקני ולא מז זו לה איכני יקרוב הדבר שתנוני נתנם קודם שקבל הדינר וכתבו שפירש"י בש"ם אבל מעות ולא מרקני מודו ליה לר' יודא דלא ישבע שולחני אלא לעולם ישבע בע"ה ושוטל קמ"ל ולא איתמר שולחני א"ה בתא קאמר ר' יודא דלא כו' וכן כוונת הרמב"ם בפי' המשנה וכן הבהגטורה"ם כאן ספק והוא ברור ופשוט:

אך יש לי לדקדק על פי' הרי"ף והרמב"ם ושייעתו. אולם לשיטת וכתן לו משמע שנתן לו מתנה ולא שלוחי ומוכני' בע"ה וכן לשיטת לאמר ר' יודא כל שהפירות בידו משמע בידו מתנה. ועוד קשה כיון דע"כ בפי' הרי"ף ושייעתו ר' יודא אומר לאמר דבסיפא בע"ה נ"כ ישבע ושולח"ר לא הי"ל לאמר לשיטת דכל שהפירות בידו ידו על העליונה הא אינה אמר לשיטתי ולאמר רבנן מיקרי פירות בידו כיון שלוחי ומוכני' לפני הפירות. ונם לא הי"ל לאמר לשיטת דכל שהפירות כו' דהתם כלא נאה לי אלא הי"ל בקיצר ר' יודא אומר ישבע בע"ה. ועוד קשה היכן נזכר במשנה שום רמז מחילוק זה בין רישא לסיפא דברישא מודה על מכירת הפירות ובסיפא אינו מודה: ועוד קשה כיון דלהרי"ף והרמב"ם ושייעתם ר' יודא בברייתא אינה לשמעינן דחס הכנים כבר לוקח לרשותו א"כ לא ישבע א"כ לא הי"ל לאמר הא לשיטת הפסילין בקופתו לאחוריו אלא הכי הי"ל אבל הכניסם לרשותו הע"ה ועוד קשה דלשיטת דאמר תן לי את הפירות דבסיפא לא משמע דהוי דומיא דאמר תן לי את הדינר דברישא דהיינו שהדינר הוא בדעת הבע"ה לנמרי א"כ בסיפא הפירות הם בדעת בתנוני לנמרי ועוד אכתוב לקמן קושיא גדולה על פי' הרי"ף ורמב"ם ושייעתם:

והטור כתב וז"ל בע"ה אם"ל לתנוני תן לי בדינר פירות ואדר הפירות והניחם לפניו בתנות ונטל הדינר מבע"ה ואומר כבר נתתיו לך נשבע בע"ה בנק"ת ולקח הפירות שאין דרך תנוני להוליך פירות מרשותו עד שיקבל מנותיו אבל אם היו הפירות עדיין בדעת בתנוני והבע"ה תובע אותם נשבע בתנוני היסת ונפטר ואם כבר הכנים בתנוני שולל הדינר מבע"ה נשבע היסת ונפטר. לקח הבע"ה הדינר ונתנו לפני התנוני ונטל הפירות ונתן התנוני כבר נתתיו לך נשבע בנק"ת ונטל הדינר אבל אם הדינר עדיין ברשו' בע"ה והתנוני שולל מחבו נשבע בע"ה היסת ונפטר ואם הכנים בתנוני כבר הדינ' לרשותו ותובע בע"ה הפירות נשבע בתנוני סיסת ונפטר עכ"ל ובב"י פירש דהטור מפרש כהרי"ף והרמב"ם ושייעת' ונם כתב דהרא"ש אפרש כהרי"ף: ולקן דבריו נכונים ובכר הסינו עליו מהר"ר אלעזר כהן שם והמ"ע והב"ח בתריסות דבריהם ברורים דכיון דכת' הרא"ש ומודי ליה רבנן ישבע בע"ה כו' מוכח דלא ס"ל כשטת הרי"ף ושייעתו דהא לרי"ף ושייעתו בלנתת דר' יודא היא דנם בסיפא נשבע בע"ה ושולל אלא הכנר ברור דהרא"ש נמשך אחר מ"ש התוספות בשם ר"ת וז"ל ומשמע ברישא שהדר התנוני פירות לבעלו אל בע"ה ועודם ברשות תנוני וכסיפא כתן בע"ה דינר בתנות ועדיין לא נעלו תנוני והיו מודים שנטלו' בשבועה וכולם אתנו' מוכני בנשבעי' ונטלים ונעמא לנשבעי' ונטלו' הוא ולא קנת אחזקת שנגרם ונעמא דר' יודא לתן תנוני מודה פירות אינ"ה קבל הדינר ולוקח בע"ה בלא שבועה וכן בנתן לו דינר בסיפא אחר ר' יודא אלמרך ליתן לו הפירות דדרכו לקח דינר ולהדור הפירו' דמוכני התנוני אלא מקרקע ולפ"ז הי"ל בברייתא הנם אחר ר' יודא אינתי בתלקו הכנים אבל בזמן שהפירות בטורי ומוכני' הו' אבל בזמן שהפסילין לאחוריו מודו לי הקמ"ל וקשה דהתי לא הוי כשאר אינתי דאינתן לי תן לי את הפירות אמר לו נתתים לך והולכתים לתוך ביתך ישבע קטוני ר' יודא אומר כל שהפירות בידו ידו על העליונה: אמר לו אל תתן לי בדינר מעות ואתן לו אמר לו תן לי את הדינר אמר לו נתתיו לך ונתתו לאומני אלך ישבע בע"ה: אתן לו את הדינר אמר לו תן לי המעות אמר לו נתתיו לך והשלכתם לתוך כיסך ישבע אומני ר' יודא אומר אין דרך אומני ליתן דינר עד שיטול דינר עכ"ל המשנה. וכשם אמר לתנוני תן לי בדינר פירות הו' תני אמר ר' יודא אומתי בזמן שהפירות בטורי ומוכני' וגמרם עוברי' עליהן אבל הפסילין בקופתו לאחוריו הא"ה: ודוגא דהלכה כרבנן וכן פסקו כל הפוסקים:

והנה כבר הבאתי פירוש ראשון והוא פי' הרי"ף והרמב"ם ושייעתם. ובתשו' מהר"ר אלעזר כהן ספר אליעזר סימן כ"ו האריך להקשות על פי' הרי"ף ושייעתו ולא אזכיר מה שהקשה כי אין צורך לכתוב מה שכבר נכתב והועלה בספר ואף שהקושיות העיקריות אינו שהקשה שם אלא מקום לעצו' הגריבות לאמור בשם שאוכן בעולם ולא שום גריבות אחר אפילו אם כרלה לומר שנירבא לאחרת היה לו להרי"ף כו' ע"ש האריך. ואינו קושיא כלל ודברי תוספתין לפנ"ד דהגריבות שאלה נכון כפשוטו ולא איתמר תנוני קודם שנתן לו הדינר ודינר זה נתן לו על פירות שכבר הוליך לביתו וכמ"ש הרן מזוס דמירות בבית לומרקני ולא מז זו לה איכני יקרוב הדבר שתנוני נתנם קודם שקבל הדינר וכתבו שפירש"י בש"ם אבל מעות ולא מרקני מודו ליה לר' יודא דלא ישבע שולחני אלא לעולם ישבע בע"ה ושוטל קמ"ל ולא איתמר שולחני א"ה בתא קאמר ר' יודא דלא כו' וכן כוונת הרמב"ם בפי' המשנה וכן הבהגטורה"ם כאן ספק והוא ברור ופשוט:

אך יש לי לדקדק על פי' הרי"ף והרמב"ם ושייעתו. אולם לשיטת וכתן לו משמע שנתן לו מתנה ולא שלוחי ומוכני' בע"ה וכן לשיטת לאמר ר' יודא כל שהפירות בידו משמע בידו מתנה. ועוד קשה כיון דע"כ בפי' הרי"ף ושייעתו ר' יודא אומר לאמר דבסיפא בע"ה נ"כ ישבע ושולח"ר לא הי"ל לאמר לשיטת דכל שהפירות בידו ידו על העליונה הא אינה אמר לשיטתי ולאמר רבנן מיקרי פירות בידו כיון שלוחי ומוכני' לפני הפירות. ונם לא הי"ל לאמר לשיטת דכל שהפירות כו' דהתם כלא נאה לי אלא הי"ל בקיצר ר' יודא אומר ישבע בע"ה. ועוד קשה היכן נזכר במשנה שום רמז מחילוק זה בין רישא לסיפא דברישא מודה על מכירת הפירות ובסיפא אינו מודה: ועוד קשה כיון דלהרי"ף והרמב"ם ושייעתם ר' יודא בברייתא אינה לשמעינן דחס הכנים כבר לוקח לרשותו א"כ לא ישבע א"כ לא הי"ל לאמר הא לשיטת הפסילין בקופתו לאחוריו אלא הכי הי"ל אבל הכניסם לרשותו הע"ה ועוד קשה דלשיטת דאמר תן לי את הפירו דבסיפא לא משמע דהוי דומיא דאמר תן לי את הדינר דברישא דהיינו שהדינר הוא בדעת הבע"ה לנמרי א"כ בסיפא הפירו' הם בדעת בתנוני לנמרי ועוד אכתוב לקמן קושיא גדולה על פי' הרי"ף ורמב"ם ושייעתם:

והטור כתב וז"ל בע"ה אם"ל לתנוני תן לי בדינר פירות ואדר הפירות והניחם לפניו בתנות ונטל הדינר מבע"ה ואומר כבר נתתיו לך נשבע בע"ה בנק"ת ולקח הפירות שאין דרך תנוני להוליך פירות מרשותו עד שיקבל מנותיו אבל אם היו הפירות עדיין בדעת בתנוני והבע"ה תובע אותם נשבע בתנוני היסת ונפטר ואם הכנים בתנוני כבר לוקח לרשותו א"כ לא ישבע א"כ לא הי"ל לאמר הא לשיטת הפסילין בקופתו לאחוריו אלא הכי הי"ל אבל הכניסם לרשותו הע"ה ועוד קשה דלשיטת דאמר תן לי את הפירו דבסיפא לא משמע דהוי דומיא דאמר תן לי את הדינר דברישא דהיינו שהדינר הוא בדעת הבע"ה לנמרי א"כ בסיפא הפירו' הם בדעת בתנוני לנמרי ועוד אכתוב לקמן קושיא גדולה על פי' הרי"ף ורמב"ם ושייעתם:

הרי כאן פירוש שלישי

ופי' רש"י מרווח יותר מפי' הריף והרמב"ם ושייעתם ומפי' התו' והרא"ש ושייעתם דלא קשה לפירושו קצת הקושיות, שהקשתי לעיל אבל מ"מ קצתם כשאלו כתקומה דעדיין הי"ל לר' יודא לומר אין דרך תנוני להקנה כדקאמר בסיפא. ועי"ש דהוא לומר דר' יודא פליג אברישא ולא אסיפא דא"כ הי"ל לסדר דבריו אברישא ולא אסיפא. ועוד אכתוב לקמן קושיא כבוכה על פירש"י ע"ש:

והראב"ד הביאו הרן פי' דברישא מיירי שאדם הפירות בקופתו אל בע"ה ומופקים לאחוריו וכיון דלא הפקיע בע"ה להוליכו לביתו ובעודם בתנות היו שעבודיהם עבוד רבנן תקנתא דלישתבע ובסיפא מיירי שבורים ומוכחים ע"נ קרקע דאלו היו בתנות התנוני פטור בלא שבועה אפילו לרבנן ור' יודא פליג ואומר ולפי בסיפא ישבע תנוני ויפטר כיון שבורים ומוכני' ע"נ קרקע והי"ק אינתי יש תקנת שבועה כשבורים ומוכנים כו' אבל ברישא שהפירות בידו בע"ה ידו על העליונה ופוטר בלא שבועה עכ"ל בקצרה:

הרי כאן פירוש רביעי

והנה גם לפירושו נתיישבו קצת הקושיו' דלעיל אבל קצתם כשאלו בתקומה וגם פירושו דקוק לפע"ל מאד לפרש

בריש שהפירות בידו של בע"ה וסיפא בלבורי ומוכתי׳ • ונס קשה מאי לומר דר׳ יודא דקאמר אימתי קאי על הסיפא ואח"כ קאמר אבל הפשיטן בקופתא כו׳ קאי אריש • וא"ש הראב"ד דדוגמת אימתי זה שכא לחלוק מלינו בפ׳ כל הנשבעין בברייתא גבי שכיר • אמת שכן מלינו דוגמתו בברייתא שם שנא לחלוק ולא לפרש דוקא וכן כתבו התוספות דאימתי בברייתא לפעמי׳ הוי לחלוק אבל אימתי כזה שמקשתא קאי על הסים׳ לפרש ומקשתו קאי על הריש לחלוק לא מלינו בשום מקום • ועוד אכתוב לקמן קושיא נכונה על׳פי׳ הראב"ד ע"ש • ובתשו׳ מהר"ר שלמה כהן שם כתב בשם דבריו שהפירוש המרווח הוא פירו׳ הראב"ד ושהדין עמו בזה שנבחו • ולפע"ד יש בו כמה דקוקים • ונס אלו הוי רא׳ מהר"ר שלמה כהן מה שהכתו׳ לקמן לא הוה כתב כן

והסמ"ג כתב בהלכות מקח ומחכר עמון פ"ב דף קכ"ט ע"ב

וז"ל שכיבו פרק כל הנשבעין אמר לחטוטי תן לי בדיבר פירות ונתן לו והוציאה החטוטי מתח׳ ידו והרי הפירות מוכתי׳ בר"ה כלתניא בש"ם אמר ר׳ יודא אימתי בזמן שהפירות לבורי ומוכתי׳ בר"ה ושניהם פוררין עליהן והחטוטי תובע את הדיבר וכש"ה אומ׳ מתתיו לך והשלכת אותו בתוך כיסך ה"ז הלוקח נשבע בתקנת חכמי׳ בפק"מ וטושל הפירות הוא׳ל וכבר יצאו מרשות המוכר ולא היה ברשות הלוקח היה נשבע שבועת היסת וכפטר ואילו הי׳ עדיין ברשות החטוטי הי׳ נשבע שבועת היסת ויאשרו הפירות שלו אלא נתן הלוקח את הדיבר לחטוטי ואמר לו תן לי את הפירות פירוש ושניהם לדוקים בדיבר לו הוא מוכח בר"ה אמר לו החטוטי כבר נתתי לך את הפירות והלכתים אל ביתך ונשבע החטוטי פירוש ישבע שנתן את הפירות וישול את הדיבר כך פירש רבי מנחם אל אבל אין לפרש שכבר נתן הדיבר לידו ונשבע החטוטי שנתן את הפירות ואינו משלם את הדיבר שא"כ מלינו שבועת היסת מפורשת במשנה ואלו בפ׳ הלים מקדש משמע שנתקנה בימי האמוראים עכ"ל וכן כתב בהגהות מיימוני פ"ד מהלכות מכירה :

הרי כאן פירוש חמשי

והנה מלבד מה שיש להקשות על פירושו מה שהקשיתי לעיל לפירוש הרי"ף והרמב"ם ז"ל פי׳ תוס׳ עוד יש להקשות על פירושו למה כשבאין הדיבר בדיבר לו שמוכח בר"ה ישבע חטוטי ויטול למה יהא כח החטוטי יפה יותר מבע"ה • ונס לשון המשנה ובברייתא לא משמע כלל כפירושו ובוא אכתוב לקמן קושיא גדולה על פירוש זה :

ואענה אני את תלקי לפרש פירוש שני דולחי הך שבועה דאתיתיין היא כשאר כל שבועת המשנה דהיינו כשין על תורה וכמ"ש לקמן רק לפי שתחלו המשנ׳ היא כך כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמי׳ ואלו נשבעין וטושלין השביר כו׳ וחטוטי על פנקסו כו׳ כלומר ואלו נשבעין בתקנת חכמי׳ וטושלין וכשבא התנא לחטוטי על פנקסו מפרש מילתיה דאלו ואלו נשבעין וטושלין דלא נבע"ה אלין בע"ה על החטוטי לו על הפועלים רק טענ׳ שמ׳ אפ"ה כיון דטושלי׳ תקינו להו רבנן שבוע׳ ותפיים למילתי׳ וקתני מיד בתר הכי אמר לחטוטי תן לי רק בדיבר פירות ונתן לו כו׳ הנה ראוי לשום לב לאיזה סורך האריך התנא בלשונו וקתני נתתיו לך ונתתיו בחוכפלי שלך ומה לו לבע"ה בכך היכן הניחו לא הבי"ל רק נתתיו לך וכן גבי שלחני לאיזה סורך קתני ונתתיו בחוכפלי לו ונתתיו לתוך כיסך • ונס למה לא אמר התנא שהחטוטי מכחישו לו השלחני וכמו דקתני גבי חטוטי על פנקסו הוא אומר נתתי והם אומרי׳ לא כשלנו הכא כמי ה"ל לאומר אמר לו תן לי הדיב׳ והוא אומר נתתי לך והוא אומר לא נתת וכן בשיש׳ דחטוטי וכן בריש וסיפא דשלחני :

מכל זה כ"ל ברור דחטוטי דהכא מיירי דומיא דחטוטי על פנקסו דלעיל מיהא דהיינו שנשבעין וטושלין בטעל׳ שמא • והכי פירושו • אמר לחטוטי תן לי בדיבר פירות ונתן לו כלומר זה פשוט ברור שנתן לו הפירו׳ והם בידו הנע"ה מופלגי׳ בקופתו לאחוריו ואינם מסופקי׳ בכך ואמר לו חטוטי תן לי אותו דיבר לפי שהחטוטי מדומה לו שלא נתן לו הדיבר כיון שאין הדיבר מוכח לפניו ואומר לו הנע"ה נתתיו לך בר׳ קודם שנתת לי את הפירות ונתתיו בחוכפלי שלך לכך אינו מוכח לפניך ומתוך שהיית טרוד במדולת הפירות שנחת ישבע בע"ה דלא נ׳ דאין לחטוטי עליו רק טענת שמא ונס הפירות מופלגי׳ בקופתו של בע"ה לאחוריו מ"מ כיון שנעשה בחנות היו טענותיהם ולא הספיק בע"ה להוציאם לביתו על שנפלה מחלוקת ביניהם בחנות פ"ל לרבנן דזה הוי בכלל נשבעין וטושלין דדמי לחטוטי ופועלי׳ דקתני לעיל מיהא דנשבעין אע"נ דאין רק טענ׳ שמא כיון דבאין לישול פריסי׳ לישב׳ ולכך ישבע בע"ה כעין של תורה • נתן לו את הדיב׳ כלומר זה פשוט שנתן הדיב׳ לחטוטי והוא בידו של חטוטי אמר לו תן לי את הפירות לפי שהנע"ה שקופה תמיד פירות ומוליכן על יד על לביתו מדומה לו שלא נתן לו הפירות כיון שאין הפירו׳ מוכחין לפנינו ואומר לו החטוטי כתתיב לך כבר קודם שנתת לי הדיבר והוליכתי׳ לתוך ביתיך לכך אינם מוכתי׳ לפנינו ומתוך שהיית טרוד בהולכת הפירות על יד על שכחת שנתתי לך פירות בעד זה שנתת לי ונשבע ונשבע חטוטי דאע"נ דאין רק לבע"ה עליו רק טענת שמא ונס הפירות הם ברשותו מ"מ שבעוד שהדיבר בידו היו טענותיה׳ ולא הספיק חטוטי ליתנו בחוכפלי עד שנפל׳ מחלוקת ביניה׳ ס"ל לרבנן דזה הוי בכלל נשבעין וטושלין דדמי לחטוטי ופועלי׳ (והוי סיפא רבותא לרבנן דאע"נ דהדיבר ביד חטוטי ובחנותו לריך לישבע וריש רבות׳ לר׳ יודא דא"ל בע"ה לישבע להכי אינטריך תרווייהו ולוק) וא׳ יודא פליג אריש ואסיפא ואמר דבין בריש׳ ובין בסיפא א"ל לא הבע"ה ולא החטוטי לישבע דס"ל לר׳ יודא כל שהפירות בידו ידו על העליונה משום ס"ל דזה לא הוי כמו נשבעין וטושלין דאע"נ דכבלה המחלוקת ביניהם בעוקן בדיבר קודם שהוליכם לביתו לא לחוכפלי מ"מ לא הוי בכלל נשבעין וטושלין אלא כל מי שהפירו׳ בידו הוי כאלו הוליכ׳ לביתו והלכך בריש׳ שהבע"ה הפירות בידו פטור בלא שבועה דס"ל לר׳ יודא דלא אמרי׳ דלריך לישבע אלא בשהפירות לבורי ומוכתי׳ בין שניהם ודל שניהם׳ שוה בהן הלכך כיון דאיכא ביד משום אחד מהן לבך מי שטוען ברי ואחבריו שמא לריך זה השוטן ברי לישבע כיון שאינם בידו והוא רוב׳ לישלן אבל אם היו הפירו׳ ביד ח׳ מהן א"ל לישבע זה לא הוי כמו טושל רק כמו שהוליכם כבר לביתו והיינו דקאמר בש"ם תניא אמר ר׳ יוד׳ אימתי כלומ׳ אמרתי זה הוא כמו שאר אימתי דברייתא שהוא לחלוק כלומר אימתי הדין כן שהבע"ה לריך לישבע (או החטוטי כשטוענן ברי ובע"ה שמא) בזמן שהפירות לבורי ומוכתי׳ ושניה׳ עוררין עליהן שהבע"ה ברי לו שנתן הדיבר לחטוטי מסופק לבך לריך בע"ה לישבע כיון שבא ליטול הפירות שבורי׳ ומוכתי׳ בין שהיכן אבל הפשיטן בקופתו לאחוריו הוא׳ה ולבך לא קאמר ר׳ יוד׳ גבי חטוטי אין לדך חטוטי להקיף כדקאמ׳ גבי שלחני משום דמודה בזה לרבנן דחטוטי׳ דרבן להקיף ואפ"ה פליג מטעם כל מי שהפירו׳ בידו ידו על העליונ׳ אבל גבי שלחני ס"ל דאע"נ דהמשות ביד אחרים׳ השלחני ליתן המשות ונוטל הבע"ה בלא שבועה משום שהשלחני שטוען נתתי׳ לך קודם שנתת לי הדיבר ולאי משקר לפי שאין לדך שלחני ליתן אימר עד שיטול דיבר הלכך כיון שעכשיו נתן לו הדיבר ולאי לא נתן לי מעות קודם לכן ולריך ליתן לו המעות • וכל שכן בריש׳ דשלחני דא"ל הבע"ה לישבע • וקאמר בש"ם אמר לשלחני תן לי כו׳ ולר׳ יוד׳ אמאי הא אמרי׳ דאמר׳ בהא קאמרי דרבנן משום דפירי עבידי דמרקבי וכיון דמרקבי לא מצי לאו אבל מעות דלא מרקבי אימת׳ משום דודאי׳ מיפא דשלחני אינטריך הש"ם בריש׳ דשלחני כלומ׳ משום דודאי׳ מיפא דשלחני אינטריך לר׳ יוד׳ דלא מיית׳ דס"ל גבי שלחני אמר גבי חטוטי וכן סיפ׳ דחטוטי אינטריך לר׳ יוד׳ דלא מיית׳ דס"ל בחטוטי אמר בשלחני אלא ריש׳ דשלחני לא אינטריך כלל לר׳ יוד׳ וא"כ לא ה"ל לאיתיה אלא סיפא עכ"ל דחטוטי וסיפא דשלחני ודיש׳ דשלחני לא אמר לו להכי אמר דאי אמרינן קמייתא ה"א בהך קאמרי רבנן כו׳ והשתא אתי שפיר הא דקאמר בש"ם טעמא דמרקבי דל"ל לטעמא דמרקבי ה"ל לאיתיה בקטור אבל בשלחני ה"א דמודו לר׳ יודא יהיה הטע׳ מה שיהיה כי היכא דס"ל לר׳ יוד׳ ס"ל דרבנן אלא דאמר׳ מטעם דבע"ר דרבנן לא ס"ל בר׳ יודא דהא פליגי בסיפא דשלחני וס"ל דדיך שלחני לתקיף להכי קאמ׳ דהא כתי דפליגי עליה וס"ל דדיך שלחני להקיף לעניין אא"כ השלחני ליתן המעו׳ לבע"ה מ"מ בהך סברא דס"ל ר׳ יודא גבי חטוטי דמי שהוא מוחזק ידו על העליונה מודו ליה גבי מעות בריש׳ דשלחני לעניין דא"ל הבע"ה לישבע דדוקא בחטוטי ס"ל דלריך בע"ה לישבע הפירות כיון דמרקבי לא משמי לה אבל במעות אימת׳ מודו לרבי יוד׳ להכי אינטריך לאיתיה ריש׳ דשלחני ולא אשמועינן ריש׳ דשלחני ולא אשמועינן ריש׳ דחטוטי ה"א בהך קאמר ר׳ יודא כו׳ •

כל זה כ"ל ברור כשאר בפירוש המשנה ובברייתא וש"ם :

וראיה ברורה לדברי מלאתי בירושלמי פ׳ כל הנשבעין לאיתא התם וז"ל אמר לחטוטי תן לי בדיבר פירות רבי חנינא בחלוקת א"ר יודא אימתי בזמן שהיתה הקופה מוכחת בין שניהן אבל אם היתה יוצא׳ מתחת ידו א׳ מהן עוד היא בחלוקת הדא דתימר בחבבאי אבל בבן עיר דרבו ליתן אומר עד שלא ישול דיבר׳ א"ר זירא כולן כשין שבועת תורה ירדו לבן עכ"ל הירושלמי והכי איתא כמי בתוספתא דשבועות פ׳ שני וז"ל חטוטי על פנקסו כו׳ הוא אומר נתתי ופועלים אומרים לא נטלנו הוא משבע וטושל והן משבעי׳ וטולים ר׳ אומר אומר אני אתן הפועלים משבעי׳ אלא בשעתא חטוטי • אמר לחטוטי תן לי בדיבר פירות ונתן לו תן את הדיבר והוא אומר נתתיו לך ונתתיו בחוכפלי שלך ומה לו לבע"ה אי יביא ראיה שנתן לו את הדיבר נתן לו את הדיבר אמר לו תן לי את הפירות אמר לו נתתיו לך והולכת׳ לתוך ביתיך ישבע חטוטי אי יביא ראיה שנתן אמר רבי יודא בר"ח בזמן שהיתה קופה מוכחת ביניהם אבל אם היתה ונלקה מתחת יד אחד מהן הע"ה עד כאן לשון התוספתא :

והנה מכאן ולאי קושי' גדולה לפי' הרי"ף והרמב"ם ומיימתם
וכן לפי' התוספות והרא"ש ומיימתם וכן לפי' הסמ"ג
והנ"ה מיימו' המפרשים דרבי יודא פליג אדרבנן בהפירו' בטוריס
ומוכחי' ומודי ליה רבנן בהן מופסלין בקופתו לאחוריו דאדרבה
בירושלמי איתא להדיא מדבריהם דטושל בלא שבועה א"כ אף לפי מה
שפירשתי דלא בכה"ג בלרך שבועה וכן לדעת הרחב"ד דס"ל
דענוד רבנן תקנת בכה"ג אין לך אלא מה שאמרו חכמי' דהייטו
בהן עדיין מופסלין בקופתו ולא הוליכן לביתו אבל בהוליכן
לביתו כיון בלא מינו בהדיא אתקנו חכמים שבועה בכה"ג
והתוטרי בא להוציא א"כ הבע"ה ליפטר אלא מקנל חרס מתם
ופטור ואם טוען התוטרי נ"כ ברי בשבע הבע"ה היתה ופטר וכן
משמע מדברי הריטב"ם והטור וז"ע דבהוליכן לביתו בכל ענין
א"כ ליפטר רק היתה. ועוד דלא יהא אלא פטיק' דדיבא אם
קי"ל כל היכא דאיכא פטיק' דדיבא בשבועה פטור בלא שבועה
וכדכתב הרא"ש פ' הכותב והטור לקן עוד סימן ס"ז דלא עבדינן
עובד' לחייב שבועה מפטיק' ע"ש וכן הוא בתוספתא בכמה דוכתי
וכן הוא בתשו' מהרי"ן ז' לב ובתשו' מהר"ר שמואל דטורי בכמ'
דוכתי וכן בתשו' מה"ר יוסף טרקני סי' קכ"ח ובתשו' מה"ר
יעקב לבית לוי סי' נ' והביא לחייב מתום' פ' שבועת הדייטים
ד"ה מאן דמתני לה אבים' כו' ומהרי"ק שורש ס"ב והוא פשוט.
וא"כ ה"ה בהתוטרי הוליך הדיבר בדיבו א"כ ליפטר אלא מקבל חר' ופטור
ואם הבע"ה טוען נ"כ ברי בשבע התוטרי היתה ונפטר:

ולענין דיבו של הרי"ף ורמב"ם בפירות לבוריס ומוכחים
בר"ה וכל א' מהן טוען ברי כיון אלפי מה שבתבתי
אין דיבם נזכר בהשגה לו בריית לו ס"ם כלל וליכא לימר
דמ"ת הדין אחת מבתון כיון שהרי"ף ורמב"ם בתבו כן דהא הם
לא כתבו דין זה מסברת עצמם רק שבתבו כן על פי פירוש' בתשב'
ובריית לו וא"כ כיון שבתבו אלין פירוש התשבה ובריית לן בתבא
דיבם מריך עיון כיון אלא מבינו בס"ם לחלק בבך בין בהתוטרי
מודה בהוליכה לו לא א"כ אין חילוק וא"כ בפירות לבוריס
ומוכחים בר"ה וכל א' מהם טוען ברי היה ראיה לבאורה לימר
שדיבו בהוא לחבא דפרק א"ה דלקיבו ברשות א' מהם דקי"ל כל
דלאלים גבר וכדאיתא בתו' ופוסקים ובעור ז"ע ר"ם קי"ל דכיון
אין אם א' מוחזק בהן לא מהמינן לה לבאים לבוקים בטלית
ודייבי' בה כל דלאים גבר וה"ה הכא ועוד דהא בלא הכי אפי לדעת
הרחב"ד אין דיבם של הרי"ף ורמב"ם אמת דהא לפי שיטתו
בפפירות בבוריס ומוכחים בין לבבן ובין לבר' יול' התוטרי בשבע
ובטשל ואינו מתלבן הודה שמכרם לו לא כתב הרחב"ד שבך
קבל פירושיו מאבינו ואבינו מרבו גדול מובהק בדורו ונם הרא"ן מבי'
פי' הרחב"ד בשקבתו. אם בן דיבו של הרי"ף ורמב"ם פליגי
רבותא עליה וא"כ לבעל"ד הוי דין זה פטיק' דדיבא ובע"ב כיון
שבאן הפירות מוכחי' בר"ה ואין שום אחד מוחז' בהן איהך בדיבו'
לבאי דיבא ולבבא לימר בהן דבר שהפוסקים חלוקים
בו ולא תפים אד מבייהו ואפשר בחלוקה לו לבבור ולחלוק הדייט
דקיימא לן דחולקים ובמ"ש לקמן סוף סימן קל"ט הא ליתא דהא
הם הוי טעמא דלא אמרי' כל דלאלים גבר משום דע"כ לא אמרי'
כל דלאלים גבר אלא מטעם שמי שהוא אלו ומבור בפשו עליו כו'
וזה לא שייך אלא בדבר שהתובע בעצמו יודע האמת ואין הבית דין
יודעים משא"כ בשאין הדין ברור לתובע יותר מלבתבע ובמ"ש
שם. אם בן דוקא התם בדין שהב"ד מבופקי' הדין עם מי מחזיק
דמבפקא לן מי יהי' בלמן נגד חבירו כיון שבמיכם מבחיבים וא"ו
א"כ הבע"ד בעצמו ודאי יול' הלאת א"כ מי שהוא אלו ודאי ומשור
בפשו עליו א"כ א"כ כיון שהבע"ה ותבוטי מבחיבי' וא"ו ובכל א' מהן
טוען ברי דין הוא כל דלאלים גבר. בך היה נראה לבאורה
אבל באמת זה אינו דלא אמרי' כל דלאלים גבר אלא בשאין לא'
חזקה יותר מחבירו בבנין בהחוא אבר' דזה אומר ד' דו ולא היה
שלך מעולם וא"א דיבו ולא היה שלך מעולם אבל בדבר שייך בו
לומר חזקת מר' קמא אע"פ שאינו עתה בראות אינו של שניהם
עוקמי' לה לחזק' מר' קמא דהא קי"ל בראבן לשומכה גבי מחליף
פרה בחמור דאפי' עומדת בתנם מקומי' לה לחזק' מר' קמא
ופשיטא דה"ה בעומדת בר"ה וכן בתבו התוספות להדיא בפרק
השולח ד' ק' ע"ש סוף ד"ה ולחזי והוא פשוט וא"כ ה"ה הפירות הם
בחזקת התוטרי שהוא מאבר' קמ' ובטל' התוטרי ובשבע היסת ונפטר:

ולפ"ז נראה דאפי' התוטרי טוען אמת והבע"ה ברי בשבע התוטרי
היסת אינו יודע ולבקת הפירות מר' וכדקי"ל נבי
מחליף פרה בחמור דאפי' הלבקת ברי והמוכר אמת מוקמי' לה
בחזק' מר' קמא ואין להקשות דא"כ הייתה קאמר בירושלמי א"כ
יודא לימתי בשהיתה הקום' מוכחת בין שניהם אבל היתה יוצאה
מתחת יד א' מהן עוד היא בחלוקת דהא ביוצאת מתחת יד שניהם
כמי היא בחלוקת דהא לרבנן מוקמי' לה בחזקת מרא קמא ולר'
יודא מי שטוען ברי בשבע ובטל' ל"ה ק' יודא לימתי
אבי לימר שהדין אבבם קמא אמי שטוען ברי בשבע ובטל בזמן
שהקום' מוכח' בין שניהם אבל יוצאה מתחת יד א' מהן עוד היא

בחלוקת

לא יבשבע הבע"ה ולא ישול בלא שבועה ובברלה מהתו' והרא"ש
ואלר פוסקים להדיא דדוקא בשעדיין הפירות בחבית ובבליו של
בע"ה בריך הבע"ה ליבשבע אבל אם הם בבליו של בע"ה ובידו
משמע להדיא מדבריהם דטושל בלא שבועה א"כ אף לפי מה
שפירשתי דלא בכה"ג בריך שבועה וכן לדעת הרחב"ד דס"ל
דענוד רבנן תקנת בכה"ג אין לך אלא מה שאמרו חכמי' דהייטו
בהן עדיין מופסלין בקופתו ולא הוליכן לביתו אבל בהוליכן
לביתו כיון בלא מינו בהדיא אתקנו חכמים שבועה בכה"ג
והתוטרי בא להוציא א"כ הבע"ה ליבשבע אלא מקבל חרס מתם
ופטור ואם טוען התוטרי נ"כ ברי בשבע הבע"ה היתה ונפטר וכן
משמע מדברי הריטב"ם והטור וז"ע דבהוליכן לביתו בכל ענין
א"כ ליבשבע רק היתה. ועוד דלא יהא אלא פטיק' דדיבא
קי"ל כל היכא דאיכא פטיק' דדיבא בשבועה פטור בלא שבועה
וכדכתב הרא"ש פ' הכותב והטור אבן עזר סימן כ"ז דלא עבדינן
עובד' לחייב שבועה מפטיק' ע"ש וכן הוא בתוספתא בכמה דוכתי
וכן הוא בתשו' מהרי"ן ז' לב ובתשו' מהר"ר שמואל דטורי בכמ'
דוכתי וכן בתשו' מה"ר יוסף טרקני סי' קכ"ח ובתשו' מה"ר
יעקב לבית לוי סי' נ' והביא לחייב מתום' פ' שבועת הדייטים
ד"ה מאן דמתני לה אבים' כו' ומהרי"ק שורש ס"ב והוא פשוט.
וא"כ ה"ה בהתוטרי הוליך הדיבר בדיבו א"כ ליפטר אלא מקבל חר' ופטור
ואם הבע"ה טוען נ"כ ברי בשבע התוטרי היתה ונפטר:

ולענין דיבו של הרי"ף ורמב"ם בפירות לבוריס ומוכחים
בר"ה וכל א' מהן טוען ברי כיון אלפי מה שבתבתי
אין דיבם נזכר בהשגה לו בריית לו ס"ם כלל וליכא לימר
דמ"ת הדין אחת מבתון כיון שהרי"ף ורמב"ם בתבו כן דהא הם
לא כתבו דין זה מסברת עצמם רק שבתבו כן על פי פירוש' בתשב'
ובריית לו וא"כ כיון שבתבו אלין פירוש התשבה ובריית לן בתבא
דיבם מריך עיון כיון אלא מבינו בס"ם לחלק בבך בין בהתוטרי
מודה בהוליכה לו לא א"כ אין חילוק וא"כ בפירות לבוריס
ומוכחים בר"ה וכל א' מהם טוען ברי היה ראיה לבאורה לימר
שדיבו בהוא לחבא דפרק א"ה דלקיבו ברשות א' מהם דקי"ל כל
דלאלים גבר וכדאיתא בתו' ופוסקים ובעור ז"ע ר"ם קי"ל דכיון
אין אם א' מוחזק בהן לא מהמינן לה לבאים לבוקים בטלית
ודייבי' בה כל דלאלים גבר וה"ה הכא ועוד דהא בלא הכי אפי לדעת
הרחב"ד אין דיבם של הרי"ף ורמב"ם אמת דהא לפי שיטתו
בפפירות בבוריס ומוכחים בין לבבן ובין לבר' יול' התוטרי בשבע
ובטשל ואינו מתלבן הודה שמכרם לו לא כתב הרחב"ד שבך
קבל פירושיו מאבינו ואבינו מרבו גדול מובהק בדורו ונם הרא"ן מבי'
פי' הרחב"ד בשקבתו. אם בן דיבו של הרי"ף ורמב"ם פליגי
רבותא עליה וא"כ לבעל"ד הוי דין זה פטיק' דדיבא ובע"ב כיון
שבאן הפירות מוכחי' בר"ה ואין שום אחד מוחז' בהן איהך בדיבו'
לבאי דיבא ולבבא לימר בהן דבר שהפוסקים חלוקים
בו ולא תפים אד מבייהו ואפשר בחלוקה לו לבבור ולחלוק הדייט
דקיימא לן דחולקים ובמ"ש לקמן סוף סימן קל"ט הא ליתא דהא
הם הוי טעמא דלא אמרי' כל דלאלים גבר משום דע"כ לא אמרי'
כל דלאלים גבר אלא מטעם שמי שהוא אלו ומבור בפשו עליו כו'
וזה לא שייך אלא בדבר שהתובע בעצמו יודע האמת ואין הבית דין
יודעים משא"כ בשאין הדין ברור לתובע יותר מלבתבע ובמ"ש
שם. אם בן דוקא התם בדין שהב"ד מבופקי' הדין עם מי מחזיק
דמבפקא לן מי יהי' בלמן נגד חבירו כיון שבמיכם מבחיבים וא"ו
א"כ הבע"ד בעצמו ודאי יול' הלאת א"כ מי שהוא אלו ודאי ומשור
בפשו עליו א"כ א"כ כיון שהבע"ה ותבוטי מבחיבי' וא"ו ובכל א' מהן
טוען ברי דין הוא כל דלאלים גבר. בך היה נראה לבאורה
אבל באמת זה אינו דלא אמרי' כל דלאלים גבר אלא בשאין לא'
חזקה יותר מחבירו בבנין בהחוא אבר' דזה אומר ד' דו ולא היה
שלך מעולם וא"א דיבו ולא היה שלך מעולם אבל בדבר שייך בו
לומר חזקת מר' קמא אע"פ שאינו עתה בראות אינו של שניהם
עוקמי' לה לחזק' מר' קמא דהא קי"ל בראבן לשומכה גבי מחליף
פרה בחמור דאפי' עומדת בתנם מקומי' לה לחזק' מר' קמא
ופשיטא דה"ה בעומדת בר"ה וכן בתבו התוספות להדיא בפרק
השולח ד' ק' ע"ש סוף ד"ה ולחזי והוא פשוט וא"כ ה"ה הפירות הם
בחזקת התוטרי שהוא מאבר' קמ' ובטל' התוטרי ובשבע היסת ונפטר:

ולפ"ז נראה דאפי' התוטרי טוען אמת והבע"ה ברי בשבע התוטרי
היסת אינו יודע ולבקת הפירות מר' וכדקי"ל נבי
מחליף פרה בחמור דאפי' הלבקת ברי והמוכר אמת מוקמי' לה
בחזק' מר' קמא ואין להקשות דא"כ הייתה קאמר בירושלמי א"כ
יודא לימתי בשהיתה הקום' מוכחת בין שניהם אבל היתה יוצאה
מתחת יד א' מהן עוד היא בחלוקת דהא ביוצאת מתחת יד שניהם
כמי היא בחלוקת דהא לרבנן מוקמי' לה בחזקת מרא קמא ולר'
יודא מי שטוען ברי בשבע ובטל' ל"ה ק' יודא לימתי
אבי לימר שהדין אבבם קמא אמי שטוען ברי בשבע ובטל בזמן
שהקום' מוכח' בין שניהם אבל יוצאה מתחת יד א' מהן עוד היא

בחלוקת כלומר לפי חולק עליכם אבל בחמת יכול להיות דרבנן
פליגי עליה גם בחוכחות בין שניהם אלא אר' יודע לומר שדין של
רבנן אחת בחוכחת בין שניהם • וח"מ כ"ע בזה למעשה כיון
דבלתו הכי הרמב"ם ס"ל נבי מתליף פרה בחמור דלפי' בזה לומר
ליכי יודע ז"ל ליכי יודע ויקלוקו והביאו בס"ע סי' רכ"ג ס"ב :

ולענין דינו של התו' בשם ר"ת והרא"ש וס' יעתם כמו נראה כיון
אלא כתבו כן מסברת עצמם רק על פי פירושם
בחשנה וברייתא וכבר נתבאר שאין הפי' כן ל"ב בחדר התמוני
לכליו של בע"ה ועודם ברשות התמוני כיון דקי"ל המוכר קני בכלי זה הרמב"ם הרשב"ם
והש"ע לקמן סי' ר' סעי' ג' ל"ב אם ידוע בעדי' אח"ל המוכר קני
בכלי זה אל"ב הרי הפירות עכ"פ של הבע"ה שהרי כליו קונין לו
וא"כ הוי כאלו הפירות בביתו לענין לגיהוי מוחזק והלכך כיון
דאין אלוקי אלא על הדיבר בע"ה בשבע כעין דאוריתא ונטל
ליה' לחית' בקופתו לאחוריו ס"ל לרא"ש דדרך בע"ה ליתבע שבוע'
חשנה וכן הוכחתי לעיל מן חשנה וברייתא ותוספת' וירושלמי
דלפי' התמוני טוען אחת לריך הבע"ה ליתבע כעין דאוריתא
כשאפשר בקום' לאחוריו משעמ' דכיון דבעולם בתנות בפלה
מחלוקת ביניהם קודם שהוליכן לביתו ענוד רבנן תקנת' דיטול
בשבועה דוק' ל"ב כ"ם בשם רק בכליו של בע"ה ולא בשאל
לאחוריו דלריך שבועה כעין דאוריתא ואדרבא היה אפשר לומר
דאף בשבוע' לא ישול להא לפי מה שהוכחתי כי' חשנה וברייתא'
היא בטוען התמוני אחת ואינ' לומר דוק' בכה"ג טול הבע"ה
בשבוע' אבל בהתמוני טוען ברי אף בשבועה לא ישול אבל אחרי
העיון ברא' דטול בשבוע' כיון דחדיב' כליו קונין לו ל"ב הרי הוא
מוחזק וכשב' ונטל ואין להקשו' ל"ב קשה דהא לפי מה שפרשתי
דהחשב' וברייתא' מוירי בשאל ודייקתי כן לענין בחשה דקדוקי'
וא"ב חשוב דוק' בטענת שאל דיכא הכי אבל לא בטענת ברי •
לא קשה מידי אדא דיש לומר דהוא הדין בטענ' ברי דיכא הכי
לרבנן אלא דאשמעינן דבטענת שאל פליג ר"י אבל בטוענ'
שניה' ברי אפי' ר"י מודה לדרך בע"ה ליתבע ל"ב לא מובעיא קאמר
ל"ה בטוען ברי דיכא אבל אלא אפי' בטענת שאל הוי אחיכא
דנם רבנן מודו לר"י דלא יתבע בע"ה קמשמע לן והלכך אם הפירו'
מונחים בכליו של בעל הבית ברשות התמוני וא"ל קני בכליו זה
באופן דקנה לו כליו והבע"ה טוען ברי אין חילוק בין שהתמוני
טוען שאל או ברי לענין בעל הבית כעין דאוריתא ונטל :

ואם ידוע בעדי' אלא ל"ל המוכר קני בכלי זה ל"ב לחרי"ף
והרמב"ם ומיישבת דבר' המוכר את הספינ' דס"ל כליו
של לוקח ברשות מוכר פשיט' לן דלא קנה ל"ב ה"ל התמוני מוחזק
ואם טוען ברי בתנע הוסת ונפטר וליכא לאיחר דבעולם
בתנות בפלה שענותיהם יתבע כעין דאוריתא ויטול דדוקא
בשהבע"ה טול הפירות מהתמוני או התמוני הדיבר מהבע"ה שייך
לומר כן אבל הפירות שהיו מתחלה של תמוני ל"ב כיון דלא קנה
אותם ליקח ממנה התמוני אלו הוא טול לבד אם טוען ברי בתנע
הוסת ונפטר ואם טוען אינו ידע בתנע הוסת שאינו יודע ונפטר :

ואף להרא"ש ומיישבו דס"ל בפ' המוכ' את הספינ' דכליו של
לוקח ברשות מוכר ה"ל בעית דלא אוסשא • מ"מ נראה
כי הוכא דהתם ס"ל להרא"ש דלא קנה מספינ' ה"ל לא קנה וא"ב
מוקמינ' לפירו' בחזק' מר' קמ' דהא קי"ל כרבנן דשומם דהיכא
דקיימ' בתנם מוקמינן לה בחזקת מרא קמא וא"ב התמוני בתנע
הוסת ונפטר :

ואם אין הדבר ידוע בעדים והבע"ה אומר שאל קני בכלי זה
והתמוני מכחישו א"ב היה נראה לכאור' לומר דהבע"ה
הוא מוחזק מכח ספק ספינ' תדא אחת אל"ל קני ואת"ל דלא א"ל
קני דלאח"ל קי"ל כליו של לוקח ברשות מוכר קנה אף דלא א"ל קני
ואע"ג דכתבתי בספרי תקנו כהן סי' ק"כ וקכ"ב דלענין מיתון לא
אולי' בתר ס"ם הייכו לפסוק להומיא מיד המוחזק ומשום דכי
היכא דלא אזלי' כמאומא בתר רוב' אלא אחר המוחזק ובלאיתא
בריש פ' התכיה ובריש פ' המוכר פירות ה"ל דלא אזלי' בתר ספק
ספינ' אלא אחר המוחזק אבל הכא שהפירות הם בכליו של בע"ה
ברשות תמוני ומספק' לי מי הוא המוחזק אפשר דאזלי' בתר ספק
ספינ' לענין דהבע"ה יהא מוחזק דהא כי היא' דאין שום ס' מהן
מוחזק אזלי' בתר רוב' וכתבו שכתבתי בספרי תקנו כהן סי' קכ"ה
ל"ב אחליכן בתר ספק ספינ' ואלו הבשבאי לפניהו ופירות בוד
קבוצי אעיל' שבשעה שנפלו השעבו' ביניהם היו בכליו של בע"ה
ברשות תמוני פשיטא לי דתמוני בתנע הוסת ונפטר דהא האמת

לפניהו ה"ל התמוני מוחזק ובספינ' דדינא אזלי' בתר המוחזק
וה"ה כשבאים לפניהו הפירות ביד בע"ה אע"פ שבשעה שנפלו
השעבו' ביניהם היו בכליו של בע"ה ברשות תמוני פשיט' דבע"ה
בתנע בעין דאוריתא ונטל וכדלאחרן כי קאמינ' לי אם כשבאים
לפניהו ב"ד עדיין הפירו' בכליו של בע"ה ברשו' תמוני אי נמי
כמו בתנע הבע"ה ונטל דאשום ספק ספינ' בלאיניה ליה כאלו
הוא מוחזק ומיהא דהוי כאלו הפסולן בקופתו לאחוריו אז נמי
לענין מחוז' לא שייך ספק ספינ' כלל ואפי' אח"ל דאוריתא
ספק ספינ' הוכא אין אום ס' מהן מוחזק הייהו הוכא לאיכא
חזק' כלל אבל הכא דהתמוני הוא מרא קמ' מוקמינן לה בחזקת
תמוני שהוא מרא קמא ויתבע הוסת ונפטר • ובכי מסתברא :

ועוד נראה לאפי' התמוני מודה אח"ל קני בכלי זה אור
הבעה"ב מוחזק דהא מ"מ לא בקר' מוחזק אלא ע"פ
תמוני שהוה והרי התמוני טוען ברי אלא נתן לו הדיבר ונינו אלא
בעי אלא הוה כלל • ומ"מ כ"ע בזה לא אחרי' מנו בכה"ג :

אבל אם התמוני טוען שאל ומודה אח"ל קני בכלי זה ה"ל
הבע"ה ודאי מוחזק • ואע"ג דקי"ל אפי' אלוקח אומ'
ברי והמוכר שאל ברבנן דשומם דאלוקח שהוא המוכר אלו
הראוה ומוקמי' לה בחזקת מרא קמא שהוא המוכר אלו הוא
לדברי המוכר אינו ידוע שהאלוקח הוא מוחזק ואז"ל הכ' אלף
פרע לו הדיבר הלכך כיון שהתמוני טוען שאל דאבל בע"ה ונטל
דאין ספק מוכי' מידי ודאי ודמי לספק ויבא אפלו לאלוקח בבכסי
ספק כדאיתא בפ' האולן ובפוסקי' אם וכן משמע בתוס' ר"פ אמר'
לוחזין סוף ל"ה וזה נטל רבינא כו' וע"ש ומן הדין הוה לו לבע"ה
כאן לישול בלא שבועה כמו בספק ובכה אלא דכאן עבוד רבנן
תקנת' ליתבע כיון שבעולם בתנת בפלה אחלוק' ביניהם הוי
כמו נטל מרשותו וכמ"ש לעיל :

ונראה לאם שניהם טוענו' שאל כנון שהבע"ה והתמוני
שניהם מסופקי' אם נתן הדיב' לו לא והפירות
מוכח' בכליו של בע"ה ברשו' תמוני ולא ל"ל קני מוקמי' לה כמו
בחזק' תמוני דהא קי"ל דאפי' כו"ל לוקח ודאי ל"ל הדיבר מיקרי מוחזק • ואע"ג
דבעלמא כ"ל הדין בכל דבר בשנים' מוחזקי' ושוטני' שאל כנון
שהיו הפירות מונחי' בתוכ' בתוכ' של שניה' ודאי' אם הם שלו לו
של אחרו יקלוקו בלא שבועה הייהו דוק' דלא שייך חזקת
מרא קמ' אבו' דהיה' דלא שייך חזק' מרא קמא מודו רבנן לשומם
וכדאית' בתוס' פ' מ"ה ל"ה סוף ע"ח ובשל' פוסקי' מש"ל הכא:

ואפשר דלאף התוס' בשם ר"ת והרא"ש ומיישבת' דשפרשי
חשנה דפ' כל הנשבעי' בחדר לכליו של בע"ה
ועודם ברשות תמוני לא פליגי אבל הכא דיטו' שבתבתי דאפשר
שאם מפרשי' דמייריי שידוע שאל' קני בענין שקונה לו כליו של
בע"ה ובכה"ג בשבע בע"ה כעין דאוריתא ונטל • ואין זה
דוחק דהא בשים' מפרשי' מי' התוס' בשם ר"ת ומיישבת' שכתן הדיב'
בתנת ועדיין לא נטלו תמוני א"ב פשיט' דבתם הדיב' ברשות
התמוני ונחזקתו וא"ב ריש' דומיא דשים' הוא :

ולענין דינו של הש"ג בשניהם לדוקי' בדיבר לו שהדיבר
מונח בר"ה נראה ג"כ כיון אלא כתב כן אלא על פי
פירושו בחשב' ובבר נתבאר שאין הפי' כן א"ב דינו מ"ע לו כיון'
גם בזה לוקמי' בחזק' מרא קמא דלא מנינו כן אלא בעומדת
בתנם שהוא מקום הראוי לקנות לשתיה' אבל לא בחצר של שניה'
וכ"ם בשניהן לדוקי' בו ואף בחנת הדיבר בר"ה פ"ע ל"ל לדוקא
בפרה ובפתח וכה"ג ל"ל מוקמי' לה בחזק' מרא קמא משום דכל
היכ' דאית' בראות דמרא אית' אבל דיבר כיון דמנו' לאולמה
ביתו' א"ב לא שייך לומר מרא קמא • מיהו מ"ם הש"ג דהתמוני
שבע ויטול ודאי לא שייך לומר מרא קמא • ומיהו מ"ם הש"ג בע"ה
ונראה דאם שניהן' אדוקי' בדיבר יתבעו בשבועה כיון שניה
לוחזין בעלית וכדעת התוס' והרא"ש ר"פ שניה לוחזין דאמר'
ודאי ל' מהן ממאי יתבעו ואם הדיבר מונח בר"ה כל דאינ' נגר
בהוא אדרב' דפ' מ"ם כיון אלא שום ס' מוחזק כו :

וכל מ"ש כ"ל לתלמה ולא לעשה כי אינו כדאי לחלוק על
הגדולי' וגם כי אלולי יש לחלק בין בדין דיון לתך
דבלתא דרבנן ומומם • אבל בדין העולה מפירושו בחשבה
וברייתא כ"ל לתלמה ולעשה שהרי לא נמלא בשום פוסק דבר
הסותר לדין זה • ווי' אלקי הגאות • ודאינו בתורתו נפלאות •
ויגלנו מצוותיו :

צב דין החשוד על השבועה • ובו י"ד סעיפים :

צב **א** החשוד על השבועה אין משביעים אותו לא שבועת התורה ולא שבועת של דבריהם **ב** ואם אמר התובע אקבל שבועתו אף על פי שהוא חשוד **ג** אין שומעין לו :

ב ד נקרא חשוד מי שנשבע לשקר **ב** (א) אחד (ב) שבועת העדות **ג** ואחר שבועת הפקדון **ד** ושבועת שוא **ה** וביטוי **ו** ואפילו עבר על הרם שהחרימו הקהל (ג) ויש אומרים דדוקא בשבועת דלשעבר כגון אכלתי ולא אכלתי שבשעה שיצא שבוע' מפיו יצאת לשקר אבל בשבועה דלהבא **ז** כגון שלא אוכל ואכל לא :

ג **ה** וכן הפסול לעדות מחמת עבירה בין עבירה של תורה כגון מלוה ברבית או אוכל נבילות **ו** וכיוצא בהם **ח** בין של דבריהם כגון מפריחי יונים ומשחקים בקוביא נקרא חשוד **ז** וכל מי שחשוד ליקח ממון חבירו **ט** חשוד על השבועה **י** ודוקא שיש ערים שלקח ממון חבירו **יא** אבל בלא ערים אינו חשוד **יא** דשמא (ספק) מלוה ישנה יש לו עליו שבשביל כך **יב** אף על פי שמביא ערים להכחישו אינו

ד **יב** התובע לחבירו מלוה שהלוהו וכפר

צב (א) לאחד שבוע' העדות פי' שהשביעו הב"ד לאדם יודע עדות לאמרו שיעיד וכו' על ואמר ע"פ השבועה שאינו יודע ומיירי שבעשה המעשה בזמן קרוב שבודאי לא שכחו בזמן קרוב כ"כ דאל"כ לא היה נפסל בזה עכ"ל סמ"ע וכן כתב הר"ן פ' הנשבעין אבל מדברי הרשב"א שהביא הר"ן שם מוכ' דבכל ענין א"י לומ' שכתתי וכן מוכח שהדיא בתשו' הרשב"א שהביא הב"י סי' ל"ד סעי' ו' הנשבעים (דף מ"ל ע"ב) שכנגדו חשוד על השבועה וכו' ב' וחפו' בפ' שבועת הדיינין (דף מ"ח ע"א) אין חשוד בשבע אמיתי שבועת היסת ג' שהרי אין בהיסת אין שכנגדו נשבע וזה ברור ה"ה דשם בתשבה ומבואר בת"ש לענין סי' ל"ל סעיף ה' וע"ש ה"ה שם בתשבה הבוכרת ו' כת' המגדלי בהגהו' קמא פסק דאין להתענות ידו על תביר אע"פ שלא הכהו נקלה רשע ושכנגדו בשבע ובטל עד שיבוא מרשעו ויקבל דין ז' שור ס"ה כ"כ הרא"ש בפסקיו פ"ק דב"מ מדלא הביא הרי"ף אביי דאמר אין חשיבון שמא פסק מלוה ישנה יש לו עליו שם דף ו' ע"ח ה"ה שם ושם מהו דה"ל דבר ודאי ופסק מלוה ואין פסק מוכיח מידי ודאי • פי' ותופס מפסק עד שיתברר לו ט מימרא דרב אחדי בר אמרין ר"ל אם דף הל' ע"ב

צב א"י הטול וכ"כ הרמב"ם רים פ"ב מה' טוען ונטען וכתב הרב המגיד מפורש בהשגה פ' כל שהביא הר"ן שם מוכ' דבכל ענין ר"ל דאם בתשבה הרשב"א בתשו' הרשב"א הנשבעים (דף מ"ל ע"ב) שכנגדו חשוד על השבועה וכו' ב' וחפו' בפ' שבועת הדיינין (דף מ"ח ע"א) אין חשוד בשבע אמיתי שבועת היסת ג' שהרי אין בהיסת אין שכנגדו נשבע וזה ברור ה"ה דשם בתשבה ומבואר בת"ש לענין סי' ל"ל סעיף ה' וע"ש ה"ה שם בתשבה הבוכרת ו' כת' המגדלי בהגהו' קמא פסק דאין להתענות ידו על תביר אע"פ שלא הכהו נקלה רשע ושכנגדו בשבע ובטל עד שיבוא מרשעו ויקבל דין ז' שור ס"ה כ"כ הרא"ש בפסקיו פ"ק דב"מ מדלא הביא הרי"ף אביי דאמר אין חשיבון שמא פסק מלוה ישנה יש לו עליו שם דף ו' ע"ח ה"ה שם ושם מהו דה"ל דבר ודאי ופסק מלוה ואין פסק מוכיח מידי ודאי • פי' ותופס מפסק עד שיתברר לו ט מימרא דרב אחדי בר אמרין ר"ל אם דף הל' ע"ב

א **ב** **ג** **ד** **ה** **ו** **ז** **ח** **ט** **י** **יא** **יב**

ב ד נקרא חשוד מי שנשבע לשקר (א) אחד (ב) שבועת העדות (ג) ואחר שבועת הפקדון (ד) ושבועת שוא (ה) וביטוי (ו) ואפילו עבר על הרם שהחרימו הקהל (ג) ויש אומרים דדוקא בשבועת דלשעבר כגון אכלתי ולא אכלתי שבשעה שיצא שבוע' מפיו יצאת לשקר אבל בשבועה דלהבא (ז) כגון שלא אוכל ואכל לא :

ג (ה) וכן הפסול לעדות מחמת עבירה בין עבירה של תורה כגון מלוה ברבית או אוכל נבילות (ו) וכיוצא בהם (ח) בין של דבריהם כגון מפריחי יונים ומשחקים בקוביא נקרא חשוד (ז) וכל מי שחשוד ליקח ממון חבירו (ט) חשוד על השבועה (י) ודוקא שיש ערים שלקח ממון חבירו (יא) אבל בלא ערים אינו חשוד

ד (יב) התובע לחבירו מלוה שהלוהו וכפר

ה **ו** **ז** **ח** **ט** **י** **יא** **יב**

ד (ג) ומי"ל דדוק' בשבוע' • עיי' בתשו' ר"ם כהן הגדריכי' לספרם' סי' כ"ה ובספר ג' סי' ל"ל עיי' בתשו' מהרשל"ם סי' קפ"ה

(ג) וי"ל דדוק' בשבוע' • עיי' בתשו' ר"ם כהן הגדריכי' לספרם' סי' כ"ה ובספר ג' סי' ל"ל עיי' בתשו' מהרשל"ם סי' קפ"ה

ה (ד) ומבואר בת"ש לענין סי' ל"ל סעיף ה' וע"ש ה"ה שם בתשבה הבוכרת ו' כת' המגדלי בהגהו' קמא פסק דאין להתענות ידו על תביר אע"פ שלא הכהו נקלה רשע ושכנגדו בשבע ובטל עד שיבוא מרשעו ויקבל דין ז' שור ס"ה כ"כ הרא"ש בפסקיו פ"ק דב"מ מדלא הביא הרי"ף אביי דאמר אין חשיבון שמא פסק מלוה ישנה יש לו עליו שם דף ו' ע"ח ה"ה שם ושם מהו דה"ל דבר ודאי ופסק מלוה ואין פסק מוכיח מידי ודאי • פי' ותופס מפסק עד שיתברר לו ט מימרא דרב אחדי בר אמרין ר"ל אם דף הל' ע"ב

ו **ז** **ח** **ט** **י** **יא** **יב**

ו (ה) ומי שחשוד ליקח ממון חבירו (ט) חשוד על השבועה (י) ודוקא שיש ערים שלקח ממון חבירו (יא) אבל בלא ערים אינו חשוד

ז (ו) וכל מי שחשוד ליקח ממון חבירו (ט) חשוד על השבועה (י) ודוקא שיש ערים שלקח ממון חבירו (יא) אבל בלא ערים אינו חשוד

ח (ז) בין של דבריהם כגון מפריחי יונים ומשחקים בקוביא נקרא חשוד (ז) וכל מי שחשוד ליקח ממון חבירו (ט) חשוד על השבועה (י) ודוקא שיש ערים שלקח ממון חבירו (יא) אבל בלא ערים אינו חשוד

ט (ח) חשוד על השבועה (י) ודוקא שיש ערים שלקח ממון חבירו (יא) אבל בלא ערים אינו חשוד

י (ט) ודוקא שיש ערים שלקח ממון חבירו (יא) אבל בלא ערים אינו חשוד

יא (י) אבל בלא ערים אינו חשוד

יב (יא) אף על פי שמביא ערים להכחישו אינו

יב (יא) אף על פי שמביא ערים להכחישו אינו

ג (ד) ואחר שבועת הפקדון וכו' ואם כן אם שבע על דבר הידוע לכל כגון על דבר אחר הידוע לכל אינו נקרא חשוד ומיירי בשבע על דבר הידוע לו לבד ואינו נקרא חשוד אלא אם כן נשבע לשקר אבל אם נשבע אמת אינו נקרא חשוד ואינו נפסל לעדות ומיירי בשבע לשקר ולא בשבע אמת ומיירי בשבע לשקר ולא בשבע אמת ומיירי בשבע לשקר ולא בשבע אמת

יהכי לוקמו' סס בנמ' כסס כסס הרמב"ם נפ"ב מטוען ד' נ' וכתב ה"ה דברים פשוטים שהרי לין לדם כפסל לעדות ע"פ עצמו וכן הדין לשנועה וכ"כ קרבנו חלי ל וביאר סס לומרים לו אם לתה לומר לאמת הנשבע ולא מפני שענרת עניר' אסור לישבע לך בחמת ולא סק' לתה לות' שיש לו עדים הולה לבעל דינך מ"סס כסס הרמ"ה וכ"כ ה"ה סס בשמו מסוס דנחמן נהוין לת עלמו ומשוט הוא ג טור כסס הרמ"ה וכתב הרב נ"ח שזו נ"כ דעת הרי"ף בתשוב' והכי נקטינן מ סס כסס תשובת חכמי הרמ"ם כלל ז' סיימן ז' ע תשובת הרשב"ל מחודשי סי"ס פ כתב הב"ח דוקא כשהתוב' מני' עדים לפני הב"ד וסס בעלמ' לומרי לב"ד כך שאינ' רוצים להעיד עד שיתנו קרס וכך מכולל כתשוב' הרשב"ל שהני הב"י בסי' כ"ח סעיף ד' והכי נקטינן וכה"ג בפי' ר"י נפ"ב דכתובות (דף כ"ז ע"ב) בעובדא דמרי בר אוסקם וכ"כ הטור סי' כ"ח ס"ו עכ"ל וכ"כ הרי"ל סס סעיף ה' אשכח שבועה דף מ"ד ע"ב ק טור סעיף י' וכ"כ הרמב"ם נפ"ב דין ד' רסס בתשבה דף מ"ה ע"ל וכר' יוסי ש כדלקמי רבותינו שכל"ר דף מ"ז ע"ל וכ"פ הרי"ל דהא דכל דהוא בתרא קלי כוותייהו וכ"כ דעת ר"י וכ"פ הרמב"ם סס

טורי זהב

סעיף ה' שאם נתחייב שבועה להפטר הטעם דלחוכתו מהני הולחתו שפטור הוא ומש"ה יכול התובע לומר לינו מלחיבך ומחילא לינו לשבע ולשול וכת' רבינו בסס הרמ"ה וה"מ שלינו כלתן לומר פטור לני בשבע ונפטר כו' פי' דלי נ"ח לתובע לישבע ולישול יכול לומר לינו מלחיבך ועכ"כ תשבע לי ולינך יכול להפכה עלי כי שבועה בנכ"ח אין מהפכין כיון שלינך פטור ולי חייב הנתבע היסת פטור לא יחמין לו לשוטתו הוא לומר לא נפטר הנתבע בלי היסת לכל בשבע ונטול ולא כחמן עלמו לומר שהוא פטור לתובתו דלי לא ישבע לא ישול ואין לדבריו דהיינו שלינו הלוים שהוא לומר שיודעים מזה הם משמשים עלמם מלהעד וזה ילקה למדקדק בל' הרשב"ל ולפסר לכוונן גם לפ' המחבר לזה שכתב אם יודעים בודלי:

סעיף ז שבנגדו נשבע ונטול מה שתחה סמ"ע סקי"ג על רמ"ו שהבית תי' לחרון תתהני שלין כלן קומי' כלל דוולי אם הייתו יודעים כל שהוא ידועה שזה תפוד לו ליבא תקנה להפטר בפטר לגמרי ומי שכרור שלינו יודע שזה תפוד מן הדין מ"ל שבועה דהו"ל התפוד מס"ם ולינ"ל מלא מ"ל לדעת שזה לינו יודע שזה תפוד דמי ויכל להעיד ע"ז דשמע ממנו מסוס אדם שזה תפוד כמלא מ"ם רמ"ו שלינו יודע שזה תפוד כ"ל שלין לכו יודעים שזה ידוע שהוא תפוד ומ"ם לכל כלל"ה ר"ל שלכו יודעים בבירור שיודע שזה חייב מש"ה כיתה דקמו"ל שמה ידע שהוא תפוד ועשה עכמו כלנו לא ידע ולא שבקת מי לתפוד' מלכו' מלנו ע"ב תקנו מסוס אדם לא ישול מלא כשבועה לפי הי"ל:

קפ"ה וסי' רכ"ח • (ד) והוא שיש עדים וכו' עיי' בתשו' מהר"ם מלובלין מהדיר' מלו וציי' בס' ח"ל דף פ"נ ע"ל :

(ה) ולאין רלוי לעשותו עד לבתקלה כלומר למסור לו עדו' לבל פסיעת לקס יודע עדות ובסר : (ו) ויש מי שלומר

אינו חשוד כל זמן שלא נשבע יג אבל הכופר בפקדון הוי חשוד אף על פי שלא נשבע יד (ד) והוא שיש עדים שראוהו בירו בשעה שכפר : (מיהו אם רולה לבלם הפקדון טו אף על גב דעובר על לא תתמוד אינו כפסל) (הגהו' מרדכי פ"ק דמכיעת) :

ה כ אין אדם נעשה חשוד עד שיבואו עליו עדים שעבר עבירה שנפסל בר אבל המורה מעצמו שהוא חשוד ושעבר עבירה שנפסל בר אף על פי שחושדים אותו (ה) ואין ראוי לעשותו עד לבתחילה אם נתחייב שבועה להפטר מתביעה שתובעים אותו טז ל משביעין אותו מ אבל אם הוא מהנשבעים ונוטלים יז אינו נשבע ונוטל (ו) ל ויש מי שאומ' שאם נתחייב שבועה להפטר כיון שהוא אומר שהוא חשוד יח אם רצה התובע נשבע ונוטל : ו מ מי שנתחייב לחבירו שבועה ושאל שיחרימו בבית הכנסת על מי שיורע שזה עבר שבועה יט השואל כן ראוי לנזיפה כ (ז) ע אבל אם אומר בודאי שיש לו עדים שיורעים שעבר על השבועה פ ואינם רוצים להעיד עד שיחרימו בב"ה הרשו' בירו להחרי' בב"ה :

הגה ולותן היולעים מריכין להעיד כמו בשאר עדות שהוא בלם לא יעיד ונו' (כ"י בסס הרס"ל) :

ז (ח) ל מי שנתחייב שבועה דאורייתא והוא חשוד על השבועה כא שכנגדו נשבע ונוטל כב ק אם טען עליו טענת ודאי ר ואם שניהם חשודים חזרה שבועה ש לנתבע ומתוך שאינו יכול לישבע משלם :

הגה (ט) וי"ל דיתליקו (טור בסס רב הלי והרי"ם ומרדכי פ' הנשבעים וכ"י בסס ר"ת) וכן נראה לי לדון להתוכיח מתכירו עליו הרחייב וי"ל דהא דשאול בנגדו בשבע

יג אבל הכופר בפקדון פו' אבל אם לינו כופר אלא שאומר לני תפסו בשבע אלא שיש לי בידו שומעין לו עד כדי דמיו אם ליבא עדים שבא לידו בתורת פקדון לו שליבא עדים שראוהו עתה בידו: יד והוא שיש עדים כו' כגון בתבלר טענתו ותקנעם יש לומר שלפעמים נעשה חשוד אף אם אין עדים שראוהו בידו בשעה שכפר והוא כגון שכתן לאוכן בוד שמעון מעות לעשות בהן לעוות לאוכן ולאחר זמן כפר שמעון ואומר לא נתת בידי כלום ונתוודע שכתן לו לאוכן לאתתוסי ולומר דכפר בו אבל דהוי לו כמו בהלוחה הכ"ל דאל"כ למה כפר הל"ל הוכלתי המעות בעם לעוותך ועדיין לא הגבתי אותן דהא לעוות לאוכן אותן הוכלתי אותם ולכך כתבם לו כ"כ הרמ"ם בתשוב' והכיאוהו בל"ת בסי' זהוהת' עליו מור"ם ז"ל דדבריו נ"ע וזס כתבתי בהגהתי דלעל"ב דבריו פשוטין בטעמם וכת"ם ע"ם ודוק: טו לע"ג דעוב' על לא תתמו' כו' הטע' דלא תתמו' לאינסי בלא דמי משמע להו וכמ"ם בסי' ל"ד ע"ם: טז משבעים אותו ז"ל הטור ואומרי' לו אם אתה אומר אמת אחיבך חייב להתובע השבע ולא מפני שעברת עבירה אסור לישבע לך בחמת ואם אמר אתה אומ' הולה לבעל דינך ועכ"ר: יח אינו כשב' ונוטל ז"ל הטו' דהא לתיובה בפסי' בהולחה זו אלתי והולחות בעל דין כמאה עדים דמי : יח אם רלה התובע בשבע ונטול' גם הוא מעשם שתבאר הולחת בע"ל כמלה עדים דמי אבל אם אין התובע רולה לישבע ולישול אחר לו לאו כל כמיבך לומר שאשור אתה כדי לפטרני לפטרני בפסף משבועה הוסת או לפסף שבועה עלי בס"ד אלא השבע והפטר או אלא לי אבל פשוטע שהוא תשוב כבר כתבתי בר"ם דהכ"ד אין מכיחין אותו לישבע אף אם התובע רולה שישבע ע"ם : יט הטוב"ל כן ראוי לכתיבה ל' הטור מ"ו אלא אתה כולת ביאורא לבייס את בן בנית בדברים סו' : כ אבל אם אומ' בודאי שיש לי עדי' כו' עיין בב"י ובד"מ שכתבו שאשור' הרמ"ם ותשוב' הרשב"ל הלאו פלגי אהדדי ומדבת המחבר כאן ב' דוכי' אלו להלבה בתבתר אלא פלגי אהדדי דבבה"ג לשונן ודאי יש לי עדים ואינו רוצים להעיד בלי תרם הר"אם יוכיח בראה ועיקר וכמ"ם בהגד"מ ע"ם : כא שבנגדו נשבע ונוטל הוא' בפ"ק דכ"מ (דף ה') בל"ה שבנגדו נשבע ונטול כתבו ז"ל ואת"ל ואתי לא אמרינן בזה מתוך שאינו יכול לישבע אלא ויי"ל דשאני הכא דבדלון היה נשבע אלא שאין מכיחין לו ולכך לא ישלם ועוד י"ל אי אמרינן מש"ל לא שבק ליה אי דבל העולם יבאינו לדיני שבועה ויוצאו שפטור הנתבע אלא שבועה דאלי"ב כל ל"ל ויעמוד עם התובע ונשבע ונטול לפ"ז ' כשלא ידע שהוא תשוב לאחר שבנגדו נשבע ונוטל האריך הע"ם בדיוקי' הללו בטעמים לא נוכך ע"ם ודוק: כב אם טען עליו טענת פסף לאין שבנגדו יכול

הרשב"ל שהני הב"י בסי' כ"ח סעיף ד' והכי נקטינן וכה"ג בפי' ר"י נפ"ב דכתובות (דף כ"ז ע"ב) בעובדא דמרי בר אוסקם וכ"כ הטור סי' כ"ח ס"ו עכ"ל וכ"כ הרי"ל סס סעיף ה' אשכח שבועה דף מ"ד ע"ב ק טור סעיף י' וכ"כ הרמב"ם נפ"ב דין ד' רסס בתשבה דף מ"ה ע"ל וכר' יוסי ש כדלקמי רבותינו שכל"ר דף מ"ז ע"ל וכ"פ הרי"ל דהא דכל דהוא בתרא קלי כוותייהו וכ"כ דעת ר"י וכ"פ הרמב"ם סס

טורי זהב

סעיף ה' שאם נתחייב שבועה להפטר הטעם דלחוכתו מהני הולחתו שפטור הוא ומש"ה יכול התובע לומר לינו מלחיבך ומחילא לינו לשבע ולשול וכת' רבינו בסס הרמ"ה וה"מ שלינו כלתן לומר פטור לני בשבע ונפטר כו' פי' דלי נ"ח לתובע לישבע ולישול יכול לומר לינו מלחיבך ועכ"כ תשבע לי ולינך יכול להפכה עלי כי שבועה בנכ"ח אין מהפכין כיון שלינך פטור ולי חייב הנתבע היסת פטור לא יחמין לו לשוטתו הוא לומר לא נפטר הנתבע בלי היסת לכל בשבע ונטול ולא כחמן עלמו לומר שהוא פטור לתובתו דלי לא ישבע לא ישול ואין לדבריו דהיינו שלינו הלוים שהוא לומר שיודעים מזה הם משמשים עלמם מלהעד וזה ילקה למדקדק בל' הרשב"ל ולפסר לכוונן גם לפ' המחבר לזה שכתב אם יודעים בודלי:

סעיף ז שבנגדו נשבע ונטול מה שתחה סמ"ע סקי"ג על רמ"ו שהבית תי' לחרון תתהני שלין כלן קומי' כלל דוולי אם הייתו יודעים כל שהוא ידועה שזה תפוד לו ליבא תקנה להפטר בפטר לגמרי ומי שכרור שלינו יודע שזה תפוד מן הדין מ"ל שבועה דהו"ל התפוד מס"ם ולינ"ל מלא מ"ל לדעת שזה לינו יודע שזה תפוד דמי ויכל להעיד ע"ז דשמע ממנו מסוס אדם שזה תפוד כמלא מ"ם רמ"ו שלינו יודע שזה תפוד כ"ל שלין לכו יודעים שזה ידוע שהוא תפוד ומ"ם לכל כלל"ה ר"ל שלכו יודעים בבירור שיודע שזה חייב מש"ה כיתה דקמו"ל שמה ידע שהוא תפוד ועשה עכמו כלנו לא ידע ולא שבקת מי לתפוד' מלכו' מלנו ע"ב תקנו מסוס אדם לא ישול מלא כשבועה לפי הי"ל:

יכול ליגבע ויתבאר דינו בסימן קפ"ח וכסי' ע"ש: **כג** אינו יכול ליגבע וליישבע כו' ודינו שכשומר פטור ממנו לדעת הרמב"ם וכוותיה פסק הש"מ והמחבר לחשוקי מר' יעקיה והרמ"ה הס"ל דמתוך שאינו יכול ליגבע מגלגם וכמ"ש הטור ע"ש: **כד** לפיכך אם טען כו' לי' לפיכך אינו מדוקדק הס"ל לכתוב ואם טען כו' כקיצר וכפרישם כתבתי לקמ"ש הרמב"ם לעיל מינה קדי ע"ש: **כה** וטען הלוה שפרעו ואמר ישבע לי כו' המחב' תפס לי' הרמב"ם שכ"כ בפ"ב דטוען וכ"ל דהאי ואמר ישבע לי לאו אמונם שטרו קאי דהרי כתבתי בסי' פ"ד דפסונם שטרו ולית ביה כאמנות אפי' אי לא טען הלוה הנבע לי הכ"ל טענינן ליה מיגבע ואם כתוב בו כאמנות כאיתן הלוה בלא שבועה ואפילו אי טען הלוה ישבע ליי ואין לפרש דר"ל דהתובע המשוע אמר להנתבע ישבע לי שפרעני ויפטר לאמתי קשה הא בלא אמירתו מי"ל להרמב"ם כן. אלא קאי אמי שמוציא שטר על הבירו ואין בו כאמנות ואין הלוה פוגם שטרו דאז אי לא טען הלוה ישבע לי אינו פרו אין טענינן הכ"ל מיגבע"ו וכמ"ש שם וכל"ם פ"ב ע"ש וכ"כ בטור כאן והמחבר רשוו במ"ש וכל כיוצא בזה וק"ל:

כו וי"ל שכיון שטר מקויים כו' אפונם שטרו אי שם בידו שם"ח והלוה אומר ישבע לי אלא פרעתיהו הכ"ל אלי בגנזל ונחבל ואבוני על פנקסו מודים דהנתבע נשבע ונפטר כיון שאין להתובע זכות בחיוון כ"א בשבועה והרי הן חזולין ואינן יכולין ליגבע וכן מבואר בטור בסי' זה ובסי' פ"ב ע"ש: **כז** מהנשבעים בטענת ספק פי' כגון שאתפיין ואינם ואינך שכתב הטור והמחבר בר"ם אחר זה: **כח** לפי אלא כתתייב זה שבועה כו' בזה נקט המחבר ל' לנפשו ולא הרמב"ם ולא כל' הטור בשם הרמב"ם כי ז"ל הרמב"ם בפ"ב דטוען בדין ו' לפי אלא כתתייב זה שבועה מן התורה לפי אאין התובע שוענו טענת ודאי כדי ויגבע על שעבודו עכ"ל ובפרש' כתבתי דתרתי קאמר אלא כיון שאינו טוענו טענת ודאי אין אנו יכולין לומר ויגבע שכנגדו ודאו אם לא היה יכול ליגבע אחתי אין הדין נותן שכנגדו ויגבע ודאו אם לא כדי שהיה חייב שבועה לחוריתא לפטור בפטר • ובטור כתב טע' הנני דהרמב"ם הס"ל בשם הרמב"ם מפני שהוא טעם כולל גם לטענת הזאתרים שאל הנתבע הוא ד"ל ואפ"ה בפטר הנתבע אם הוא תאוד וכמ"ש לעיל בסמוך בפ"ח משעם שכנגדו שוען עליו בספק ואינו יכול ליגבע אבל דברי המחבר בזה תנוחנתי התה: **כט** כתתייב התאוד שבועת הנסת כו' פי' אלא שטען התובע טענת ברי עליו מ"מ כיון שאין הדין הוא פטור בלא שבועה אלא ברב בחמן תיקן ויגבע הנסת אלא

(י) אבל בלאו הכי לא כו' כלומר כשידע שהוא תאוד דינו וכ"כ הגיר אומן וכ"כ בר' יהוחס בשם הרמב"ד וכתב בקדקת כן שכיון שאין מהנהיא דרגש מטעה ותופק ליה הס"ל רועה רבה לומר מאוס דק"ל להרמב"ד ולא כפירש"י שמפרש ותופק ליה הס"ל רועה אחרי קמתמה מאי קפריך הא ודאי נוקק ליה לאחרי' להקשות הס"ל נזלן ודאי לאוריתא לכ"ע ואוד דלוקק לוה' דפריך לאחרי' ע"כ מפרש דהכי פריך לאחר אחתבע אחר' ותופק ליה וכ"כ הטור דס"ל רועה וידע בפסולו וא"כ אינו מוכח להאיש בהנ"ה ת' שם שאיר אחר שבת' שם כדברי הרמב"ד בת' דברי התוס' בסתם הנתבע כעין מטמע דלא פליגי וכמ"ש גם בלע"ד דמ"ש מור"ם בהג"ה ומ"ש לדאוריתא חולקין והוא הרמ"ם בתשו' אינו מוכרח כ"כ דז"ל הרמ"ם מיירי שאין ידוע שהתובע ידע שהוא תאוד ולכך אין לומר אינו לפטור הנס"ל הרמב"ד כ"ע מודים להרמב"ד וכן עיקר שפירושו בכון בש"ם ודוק וכן הרמ"ה וכ"כ מוכח לפע"ד דעת הרי"ף שפי' כהרמב"ד דאי כרש"י לאיזה מורך הא שם דס"ל הכ"ל הך סוגי' דתיפק לי' דס"ל רועה אלא אשו דמשני דוקא רועה דכל שהוא

(יא) היה בתאוד שומר • נראה דה"ה תובע את התאוד שומר על פי העד: (יב) לפיכך אם טען בעל הפקדון: בת המ"ע לי' לפיכך אינו מדוקדק הס"ל לכתוב ואם טען בעל הפקדון. אלא המ"ע לי' לפיכך דאיכא אחרים אלא אינו טוען ואלא אינו אלא אינו אלא אינו א

יעור בסי' ס"ג בסי ר"ל ישעיה וכ"כ מדברי בה"ת שהגיה שם ס"ו כ טור סע"ו כ"כ הרא"ש והר"ן בסוף שבועות בשם הרא"ש וכ"כ הרשב"ם בסוף ח"ג הנמ"ל שם בשם רבינו מאיר ומה"ר מנחם בנגש' וכן דעת רבינו מאיר מ"ב שם ושם והכואר בסי' ל"ו ס"ב ג שם ושם וכתב ה"ה נ"ן לומנו נוכר בנש' אבל כראה פרוש דלא נרע מ"ש טעם בדבר משנה מיוחד וכו' וכ"כ רבינו מאיר ז"ל

סי' ק"ב פסק דווכל המוחזק לומר קים לי כסברא הראשונה וכה"ג בפסק הב"ח וע"ש אלא דברי נכוכי' בכתב עצמו' וכמ"ש בספרו ואין לתליך כאן בזה כי ב"ל עיקר לתלכה בהי"ח אלו וכ"כ הטור והמחבר עצמם לעיל סי' פ"ב בעני' מ' דהכא מסתברא וכ"כ בע"ם ובסמ"ע שם וכן דעת בעל המלו' והרמב"ן בם' המלחמו' סוף שבועות בזה כי"ל אלו שם הרא"ב' והרת"ה וכ"כ הריטב"א פ' הכותב בשם הרו"ה ומורו וכראה שם שגם דעתו כן ומה הנע"ת שער כ"ו סוף ח"ח הכיל דברי הנע"ל המאור בחסקנתו (וכן תשמע לי מפורש' פ' הכות' דף פ"ה ע"א דגרסי' התם ההיא לית' דלחייבי' שבועה וחשודא הוה אמרה רבא דאשכנדא ודורש' ומרש"ו ז"ל דלחייבה שבועה שהי' אדם תובעת' מתון והיא כופרת לשבוע' אשכנדא התובע' אות' יבר' ושוב' כדתנן' בשבעין וטוטלין שבכנדו חשוד על השבוע' עכ"ל וכ"כ הר"ן שם ומהנוכרך לפרש כן משמע דלא תיתא דמיירי בתחייב' שבועה על כתובת' דא"כ לא הוי אמרה רבא דאשכנדא ודוק) והכי משמע נמי פשט' דש"ם פ' שבועת הדיינין דף מ"ח ע"א דקאמר התם איכא ביניהו אשכנדו חשוד על השבועה בדאוריית' אשכנדו חשוד על השבוע' מפקינן ליה אלאיך בדרבנן תקנת' הוא ותקנתא לתקנת' לא עבדינן דלמי דעת הרמב"ם והיא שבדרך הראשון לעיל דפרש דקאי דוקא אהיתרא וא"כ לא ה"ל בדרבנן אלא בדרך נתמן ו"ו מקאמר בדרבנן משמע דקאי אכל שבועה דרבנן וכמ"ש לעיל סי' פ"ו סעי' י"ח ס"ק כ"ו ולדעת רש"י והתוספו' וסייעתם הא דקאמר בדרבנן הייבו אכל שבועה דרבנן וע"ש וכן משמע במרדכי פ' השולח שכתב דהראה לרי' הגיה דהכותב מיותי לה לידי ס"ר כ"מ לאפך שבועה ולהכמו מילי דמפרש בשבועות דאיכא בין ד"ל לד"ר ע"כ וכ"כ בתנודה פ' הכותב בשם ר"י דהך דקאותב ר"מ לענין חשוד דבדרבנן תקנתא לתקנתא לא עבדינן ע"כ והכי משמע נמי מדקאמר הש"ם בדאוריית' מפקינן לה אלאיך דאמאי לא קאמר כלשון המשנה חשוד על השבועה אשכנדו בשבע וטוטל' אלא משמע דה"ן בדאוריית' תקנו לפקינן לה אלאיך בעל כרחו אל זה ואמו עוקרין שבועתו מתמו בדרבנן הך נופא דנעקריה שבועה מישום תקנת' הוא ותקנת' לתקנת' לא עבדינן והלכך בכל שבועו' דרבנן לא מפקינן לה אלאיך ואמרינן כיון דחשוד אי' לשבע מוקמינן לה אדין תורה ב"ל ודוק • וכ"כ בשערי הרי"ף שער י"ו לדחיל וז"ל בדרבנן תקנת' ותקנת' לתקנת' לא עבדינן כלומר שבועה זו של בשבעין וטוטלין תקנת' דרבנן ואם זה הנשבע וטוטל' חשוד אין עושין לו תקנה אחרת להפכה על אשכנדו עכ"ל ולפ שהתיבו לעיל סימן פ"ז סעיף י"ח סעיף קטן כ"ו דנתה דבריה ליה להשערים דלא קאי אהיתרא אין דבריו נכונו' אלא קאי גם אהיתר מ"מ בהך דס"ל דקאי גם אכל הנשבעין וטוטלי' דבריו נכונים וכמו שכתבתי והלכך בנשבע' וטוטלין בשער והוא חשוד כיון שאינו יכול לנשבע ולא תיקנו להפך אותו' לה אדין תורה וטוטל' בלא שבוע' וכן משכח דעת הר"ן סוף פ' כל הנשבעין וכמו שיתבא' וכן עיקר והכי מוכח נמי בש"ם סוף פ' כל הנשבעין דמדינא אין פוסלין שער מקומי בשבע אל"י לנשבע דהא אפי' בהא דקאמרו רב ושמו"ל התם דמת לה בחיי תלוה אין אדם מוריש שבועה לבניו אמרי התם תא ונעקריה לדרב ושמו"ל ומסקינן דלא מוסיפין עלה כפונס שערו ואיכך נוכי' היורשי' (ולאיה זו דמזוה הנע"ל המאו' והרא"ש בהגהותיו ע"ש) ואין שעם לחלק בין חשוד לית ושוד דהא מדמי התם בש"ם להדיא חשוד לגורשים לפריך התם אמאי דקאמר רב נחמן מעיקרא אם אית' לדרב ושמו"ל אית' כו' דהא אחר רב נחמן נבי חשודים יתבו • ועוד שלדרבא הר"ן סוף פרק כל הנשבעין דמה לומר דאפילו בחשוד שבא לנפרע בזוקא בדרב ושמו"ל אחלה שבועה על אחלה שבועה מש"כ בחשוד זה אלא אלה שבועה עליו מעולם כו' וע"ש והכי דבחשוד הבא לנפרע מהכמי יתומים קי"ל דהיא היא דרב ושמו"ל וכדלקמן ס"ם

שבועה ל יומכל מקום מחרימין אתם על מי שכפר ממון חבירו ואינו משלם לו: הנה לא מיהו הנתבע יכול לומר הנשבע ושוב לב ולו פטור אפילו מקבלת חרם (הגהות שבות דמרדכי דב"מ):

יב כ החשור על השבועה לג ומוציא שטר על היתומים כיון שאין נפרעים מהיתומים אלא בשבועה והוא אינו יכול לישבע יפסיד:

יג למי שנתחייב שבועת היסת והיה התובע חשוד לך אין הנתבע יכול להפך עליו שבועה שהרי אין יכול לישבע לה אלא ישלם או ישבע היסת לו מ והוא הדין לקטן שאין הנתבע יכול להפך עליו שבועה כ מי שנתחייב שבועה בין של תורה בין של דבריה' ונשבע ואחר כך באו עדים שהוא חשוד אין שבועתו

אלא אמי אליבו פטול לנשבעה אבל תקנת' לתקנת' לתובלת התובע לא עבדינן: ל ומ"מ מחרימין אתם כו' כ"פ נ"כ הטור בסי' כ"ס ד"ה וכן מצאתי בדברי המחבר שם בנקטד וק"ק למה פטרוהו בחרם אתם ולא הטילו עליו חרם מפורש כיון שאם היה חשוד לא היה נפטר כ"א בשבועה אלא שאין אנו מניחין לו לנשבע מפני שבועת שוא ויקבל עליו לבתות חרם מפורש דיכול לקבל: לא מיהו הנתבע יכול לומר כו' קמ"ל בזה דאע"ג דאמרו בדרבנן לא מהפכינן בנקט' הייבו שהב"ד אינן מהפכין בע"כ אל הנתבע לחיות בשבע ובוטל לקבל הנתבע עצמו יכול להפך עליו. ומשום דק' ע"ו וכי בשופטני עסיקנן דפטור לא שבועה ואמר להתובע השבע ושוב מ"ה כתב מור"ם דלו פטור מקבלת חרם וא"ל דמ"ה מלוכו בחשדי' שיהפכו מדעתם על התובע לאחר השבע ושוב כדי שיהיה הוא פטור אפילו מקבלת חרם אתם הנזכר לפני זה דמשלין חרם וק"ל: לב ולו פטור אפי' מקבל' חרם כראה פשוט דגם אם יראל' התובע לא השבע ואשוב אלא תקבל אתה עליך חרם אתם אליך מ"ל דולאי לא עדיף כאו דבחשד בדבר החרם מאי אליבו בחשד דיכול הנשבע ובוטל לומר לו כן וכמ"ש הטור והמחבר בסי' פ"ב ס"ע אלא שבזה עדיף כאו דבחשד דיכול לומר לתובע אם תרצה השבע ושוב ופטרני מכל חרם הן מחרם הכ"ל הן מקבלת חרם שמריך לקבל עליו כל המשבע לחבירו כמ"ש הטור והמחבר בסי' פ"ו סכ"ב ומעשה דיאמר לו בנחשד אתם אלא אלא אם אלם לך שהרי לא הטילו אכמים עלי אלא קבלת חרם ומש"כ אליבו בחשד דאיכו כפטר אלא בשבועת היסת לו שהפכנה על התובע והוא יקבל עליו בחרם אליבו מבויאו לידי שבועת חנם דאיכו יכול לומר אם אני אקבל החרם אזי לא אלם שהרי אם איכו רוצה לקבל עליו חרם אשבועת התובע יסתרך הוא לישבע כדי לפטור דאיכו פטור אפילו מקבלת חרם כיון דיכול לישבע ועמ"ש לעיל בסי' פ"ב • ואם לא תפרשו כן אלא אחר אכוונת מור"ם הוא שמריך התובע לישבע ע"כ ק' מנא ליה למור"ם הא כיון אלא כתב המרדכי כן כפירוש ולא היה שתק המרדכי אלפרש אידוש גדול כזה ודוק: לג ומוציא שטר על היתומים כו' דביתומי' הקילו אלא לגבאי מילא אפי' יתומים מיתומים בתקוס דאי אפשר לבן לישבע השבועה שהיתה מוטלת על אביהן לישבע כשאי' בא לגבאי מילא ולא סני לבו בשבועה אלא אקדמו וכ"ש המלוה עכשו הבא לגבאי מיתומי' והוא חשוד דאיכו יכול לישבע דאיכו מוכיח מילא ועפ"ר מ"ש בזה על לשון הטור: לד אין הנתבע יכול להפך עליו לשון הטור דאין אומרים לזה תלות בדבר אל"ל: לה אלא יאלם או ישבע לאחוקי מב"ה שכתב הא"ר בשמו דהנתבע פטור בכה"ג בקבלת חרם: לו וה"ה לקטן כו' על להפך עליו שבועה פי' שבועת היסת שבשבעין על שעבת קטן כמ"ש הטור והמחבר בסי' כ"ו סכ"ב אינו יכול להפך עליו וכ"כ הטור כאן ובסי' כ"ו ועפ"ר שם שכתבתי לאמר כתב הטור בזה ז"ל והרי זה דומה לקטן כו' דמשמע דקטן יותר פשוט דצריך לישבע

לו

טורי זהב

חרם אתם בלישוב לשון אל שבועה וכזה כיתא מה שהקשה מסי' פ"ב ס"ע באיכו חשוד אלא אם יאמר התובע אינו נשבע וכו' אלא מחרים אתם הראשון בידו דש"ם להפטר מחרם מפורש ובזה הדין עמו דיכול לומר החשוד לו תובלאי מן החרם מפורש דהאיכו קבלת חרם אלא תחרים אתם משא"כ בעל שמוכר בחרם אתם ומחה א"ל לו להבל והרי הכמ"ע תתוכים מאוד בזה נם מ"ש שבאיכך שבועה יש קבלת חרם על המהפך בכר שדיתי בו' גרנא בסי' פ"ו סכ"ב:

סעיף י"ב ומוציא שטר על היתומים כ"ל לא"ש בסמוך ס"ע בפונס בשם י"ח דכיון שאשר מקוים בידו כו' דהכא עיקר השבועה בלא מכח היתומים כדין הנא לנפרע מהכסי יתומים ומהא שזה בכבל מ"ש סי' ק"ח ביתומים אמת לוה בחיי תלוה אין אדם מוליא שבועה לבניו כ"ש בדין זה דאין להוא עצמו בא לגבות מן היתומי' ולריך שבועה בגדו וא"י לישבע וה"ל כיתומי' מן היתומי' כמ"ש הרא"ש בסוף הנשבעין דאין זה בכבל הבו דלא לוסיף ומש"כ בפונס שערו דשבועה זו אפי' באיכו בא לגבות מן היתומים מה"ה אין לאדון אותה מדין יתומים מן היתומי' והוי בכבל הבו דלא לוסיף וכו' • בטור סי' א' וכתב הרמב"ם אומר ולפ"ד האומר פטור לגמרי אלא שמחרימין אתם וי"ל מ"ש מדמיהם מקוים דאין אוס תקנת' דדבנן ומפקיהו מדאוריית' ומשלם לדעת הרמב"ם דהיינו מקוים שבועה כו' ת"ל כ"ש כ"מ כן בהלי אומר שהוא חשוד כיון אאין התובע יכול ול"ל דס"ל לרמב"ם דהא דקי"ל כל מתוב שבועה וכו' יעלמינן מקרא דשבועת ה' תהי' בין שניה' ודלשינן ולא מן היותמים

פו לגלס: לז ואם נשבע ויחזיר היינו לכל מה כלולות
לגיה ע"ל שתבאר בסעיף ט' ועפ"ר: לח ישבע זה שבגדו
כו' זה קאי אף"ל דאי בשבועה לדבון כבר, מתבאר בסי' פ"ז דאין
מהפסיקין בחשוד לשבגדו כ"ל בס"ד וכן מוכח בסי' זה ולוק:

לט עד שילקה בב"ד פי'
גם יבשה תשובה וכדמסיק
וכתב ואם יש עדים שלקה ועשה
תשובה כו' מיהו לפעמים מהיכו
אפ"ל לעדות תשובה והוא כגון
שהכל דבר ליסור שבשמלקין
לאותו ונתיישב בגוכו בתקוס
הגלתו שבהנה מן האיסור זה
תשובתו וכמ"ם לעניל"ם ל"ל
ועפ"ל:

צג א נשבעים בטענת
שמא העשם מפורש
בסור ובדברי המחבר בסמוך
מקום לאורי המירא לנפשם
בנשבע שכר ערבה מוחר לזה
ליקח מהמקום בלא ידיע' הבעלי'
ושיין מ"ם עוד מזה בסמוך:
ב אמיכו לאותו ב"ל לאפוקי
לאפטרופא שחיב' הלב על בניו
לאחר מותו לאין מאכיעין לאותו
שמא יחבא מלאיות לאפטרופא
אבל בשמיכהו הב"ל מקיבות הוא לו להב"ל עשין לאותו לבאמן ולא
יחבא מלאיות לאפטרופא בנשבע הבשובה וכמ"ם הטור והמחבר
לקמן בס"ם ר"ן ועיין בטור בדין הבתב בשם הרמ"ה שנם
בחיבהו לאבי יתומים לריך לישבע בשבועה מקצת והמחבר לזל
לעשמר דם"ל דבשבועת שמא הלגו מ"ב לחיות בהן יודה מקצת
וכמ"ם בסמוך ע"ם ומ"ה השמעוהו ג"כ כאן: ג לו שהוציה
בעלה קטנות על"ר מ"ם ע"ו: ד וכן הבית שהוא בוחן
ונוחן כו' רש"י והטור פירשו בלא' מן הלחין שתעבסק בשביל לאחיו
והמחבר תפס לשון המחב"ם ועמ"ם בפרישה ע"ו: ה שמא
גזל חבירו כו' כי' בשיחשדהו התובע לומר שמא עבכת מלבי בחשל
ובמתן לו בחשבון וכיולא בו לע"פ שטוענו בשמא מריך הוא לישבע
אלא

ב בשמינו אותם בית דין על היתומים ג והאשה שהיא
נושאת ונותנת בחוך הבית ג או שהושיבה בעלה
הנונית ד (ב) וכן הבית ד שהוא נושא ונותן
בענייני בעל הבית בל אחר מאלו נשבע מדבריהם
ה בנקשית חפץ בטענת ספק ה שמא גזל חבירו
במשא ומתן או שמא לא דקדק בחשבון שביניהם
ואין

לשבועה בלא שבועה ומתקנת מכמים הוא בשבע כולן נוטלין
בלא שבועה אם הוא חשוד מן חשוד מחשוד הבא ליפרע מחבמי יתומים
דפקיע שטרא בדרב ושטוב והיה היה ולא מוסיפים עליה כו' עכ"ל
והנה לאיתי בספר המלחמות להרמב"ן סם שכתב עליו וז"ל שעם
בחנוטי על פנקסו שהיכו מן התורה ליל"ך בפתי בפס שהרי היכו
מנה לי ביוך והלא אומר אינו יודע דקיימת לן דפטור וההוא
שעת' דפריכו מבורלאי מחזם דלא אמר בסהדי הב לה שעמת
דתקנת הוא ולאו דיב' דמ"מ פטור דאע"ג דלא ל"ל בסהדי הב
ליה הי"ל לתקוני ולא לעבוותי ולת"ל כמי פסיג בחל אם"ה פטור
עכ"ל • ואני אומר דברי בעל המאור מכוונים וכמו שאבאר
והנה לאיתי בס' ני"ת שערב"ל סוף ח"ל ריש דף ק"ה שכתב וז"ל
ותיא' גדולה היא אם יסבור הרמ"ה כו' עד דאמרת דליסבא בקיע
דעיקר מתני' לחנוני אתי עכ"ל ואין דברי מכוונים דפשמת
דהרמ"ה מוכר דחנוני דיבו כמו בשבעין וטולים בשטר ומה שפירש הרמ"ה בדברי רבי שרא שבועה זו למה דליפקע חנוני שבועה של
מוצלים כו' היינו לדברי רבי אבל לשה שהיב לו ר' מייל לר' חנוני שביים בשבעין וטולים וקי"ל כותיה ל"ב דין חנוני בדין פועלי'
וכן הוא לדליל בבעל המלו"ם וז"ל אומר ר' מייל חנוני שביים בשבעין וטולי' מבעל הבית כלומר הדבר בקשה עליך בשני המלוין
שמאל' בעל הבי'כן הוא הדין לפי שבע"ה גרם לעצמו זה הבשבר כדאמרי' המס(ר"ל בר"ם שנים לוחזין) דיכול לאומר ליה חנוני לבע"ה
אנא מתי לית לי לגבי פועלי' אע"ג דמשתב"ל לא הומני לי לחת הוא הבימתיכהו דלא אמר לי הב לאו בעדי' וכיון שכן הן בדין לבפקיע
חנוני ולהוציאו בשבוע' הפועלי' כו' עכ"ל ותיא' על הגי"ת שרה תחילת דברי ב"ה ולא הגניח לרלות במ"ם בעל המחור מוד אח"כ:
ולענין מ"ם הרמב"ן עליו שעמת דה"ל מנה לי ביוך והלא אומר אינו יודע ב"ל דדברי בעל המאור מכוונים דהא בלומר לו מנה לי
ביוך והלא אומר אינו יודע נופיה פליגי רב הונא ורב יהודה עם ר' יוחנן ורב נחמן ונהי דקי"ל הלכה כרב נחמן דפטור
אינו חשוב שעמת דמפרש הלם דאמר מחוכא בחוקת מאדי' ולא מפקינן ממוכא כלל מחל"ב הב' דמ"ם מפקינן ממוכא מבעל הבית
ועוד דמתקתא חנוני עבה כמו שמוה לו בעל הבית דקי"ל חזקה אליה עוסה אליתו ומדלא ל"ל בסהדי הב ליה היתני' לית לו אף אלא
בפני עדים ומ"ם הרמב"ן דקע"ג דלא ל"ל בסהדי הב ליה הי"ל לתקוני ולא לעוותי כו' לא ידלתי לבוף דעתו דהא מחשב בפ' הכותב נבו
שובלא דלבוחי דחוק' בשהכיר לו בקול שטרא הא לאו הכי לא מחייב לחיתב ליה בלחים סהדי וכ"ב הרי"ף והרא"ש שם ווצפי כמי הלם
הכי מחנוני על פנקסו וע"ם וכ"ב ג"כ התוספו' ריש בנים חוחזין דף ג' ע"א והר"ן פ' כל הנשבעין וה' המגיד פט"ו מה' תלוה ובתשו'
רמב"ן כו' כ"ה ושאר הרבה פוסקים דמהך דהכותב ומהך דחנוני על פנקסו שחייבין לא מחייב אליה לפרע בלאפי סהדי דהבע"ה הוא
לאפסיד לנפשיה כיון דלא אמר בסהדי הב לי' ודוקא לומר דכל הפוסקים הכ"ל מיירי מתקנת' וס"ל דכי היכי דתקנו בחנוני תקנו
בשאר בעלותי' דפשע דבריהם לא משמע הכי כלל ע"ש ונם כה' המגיד מוכח להדיא שם דהיינו מדינ' לא מיקרי הבלים פושע המלוכת
לינו חייב לינתן לו בעדים ע"ם שהרי כתב כן מתחלה וזה פשוט ולא"ה כתב ויש מי שכתב שדין מוכתיבו לינו לא בחנוני לבל בשאר
בעלותי לינו נשבע ונוטל דדילמא לא נתן כלום ע"ל ודו"ק וכן הוא להדיא בתשו' הר' יוסף"ן פליט שהכיח הבעה"ת שער כ"ט מ"ב
שהשיב לרה"ה כן דהכא ל"ל לחמה לי ביוך והלא אומר אינו יודע משעם דחזקת אליה שיבה אליתו והבלתיו לעיל מי' ל"ח ס"ם ל"ב
וכן דעת בעה"ת שם וכן מוכח ג"כ דעת הרב ר' יוסף מע"ם והרמ"ם והמחבר לעיל מי' ל"ח פעיף ב' וכמ"ם שם בפעיף ק' י"ב וכבר
בדרתי שם שכן עיקר • (מו) ואם נשבע ונטל כו' ולבי מ"ם לעיל בפעיף ט' ס"ק י"ד לאין הדין כן בנשבע ונטל בשטר:

צג (א) אלו נשבעין • עיי' בתשו' מהר"ל ן בסון סי' קי"ד: (ב) וכן הבית • עיין בתשו' ר"ש כהן ס"ב סי' ר"ל ועיין
בתשובות

טורי זהב

פי' היכא שאמרו כ' ידענא וכ' לא ידענא דבה"ג נבי אחיה' חייב ליבשע ולאי"מ במ"ם התוס' פ' ח"ה נבי בסכא דר"ל ל"ב דוקא בבה"ג שהתובע טוען ברי
אמרה תורה כן משא"כ בטוען את הבומר בספק וסברא טובה היא לחלק כן להאיך נאמר שיבלם לתובע מה שהוא מבוקש לו עכמו אם חייב לו •
שם והר"ר יעני' כו' שבועה דאוריתא כו' כי' דאי היה חייב שבועה מדבריהם כגון בשבועת השותפין דגם אין התובע יכול ליבשע ולאי פטור הנתבע
בשהוא חשוד לטן התורה כעור לבתרי רק תקנו שיבשע ובכה"ג שבקוהו לאחוריתא משא"כ כאן שהוא ל"ד שביר אחריכן מתוך וכו' וי"ל על הרר"י קונ'
התוס' שהעתיק סמ"ע ס"ק י"ג דכאן אין חייב לבשע דלא נתן כלום ע"ל ודו"ק וכן הוא להדיא בתשו' הר' יוסף"ן פליט שהכיח הבעה"ת שער כ"ט מ"ב
לא שבקת חיי וכו' ושאני חשוד שאמר שיש לבשע שלא יקבל עליו להיות שומר משא"כ לעיל בשאר מקום ואתן לא"ל ליחסר :
בעיף י"ז כתב הרמב"ם היה חשוד כו' אף שהוא בלתי מקו"ל מת"ם בשמו בסי' מ"ם קמ"ל דכאן מודה הרר"י לרמב"ם כיון שהוא מדרבנן וכמ"ש
לפני זה אלא על הרמב"ם קשה ל"ל לבתבו וי"ל דקמ"ל דלית כיון מדבנן חזו לחותפין להשביעו ע"ם בפק חשוב דקי"ל
דחורה התירא לעצמו מ"ב מ"ר לקמו בקמו חזו לזה ותקנו שבבנדו ישבע בחזי' לי' בכך ויטול וכמ"ר בשם הרמ"ה בס"ו לענין היתיך שבועה קמ"ל דלא:
סי' צג בש"ע א' שענת שמא דבינו הלריך בזה וכתב אע"פ שאינו אומר ולאי אלא אומר מבור אינו שתפם מאלי וכו' דקמ"ל דעכ"ם לריך
איהו' חשוד בשאינו התובע עליו מלחה הוכחה שם לו ולכך אומר מבור אינו כו' אבל אם מודה אחיו לו אומ

ז אם דין כ׳ כתיירא דרב נחמן אם וכדעת רבו לכן אינו דבשבועות קשותפין לא בעינן הודאה הר׳ן כתב סוף הנשבעין שכן דעת בתקי׳ והטע׳ הר׳י הלוי והרמב׳ם ס׳ש מחלוקתן מפורש בכסף המשנה אם ז׳ל הרמ׳כם אם דין ל׳ וכתב הכ׳מ כ׳ה הרל׳ם ריש שבועו׳ הלוי׳ן ז׳ בשם הר׳ן מינאלי וכיון דסמ׳ך לדעת רבו וכ׳ה השור בשמו וכתב הרל׳ם אם אדבר קמת הנאוסים והריף וכיון הלי׳ נושה קמת לדברי הר׳י הלוי

בתשובות מהרש עזרי׳ סי׳ כ׳נ׳ : (ג) עד שיחשיד לותה בכ׳ מעין כסף • כתב הסמ׳ע ז׳ל כן הוא ל׳ הנמ׳ ופרשוהו רש׳י והרי׳ף דבעינן כמי הודאה במקצת כעין ש׳ד וכו׳ עד גם אם הוכחתי שהע׳ הרל׳ם נ׳כ הוא כן וכו׳ וכן נראה שהוא דעת הרי׳ף והרמב׳ם ודלא כב׳י כו׳ עכ׳ל ולפע׳ד נראה עיקר כב׳י שדעת הרי׳ף והרל׳ם דל׳ל הודאה ונם הר׳ן כתב סוף הנשבעין שכן דעת בתקי׳ והטע׳ הר׳י הלוי והרמב׳ם ס׳ש מחלוקתן בכסף המשנה אם וכ׳כ בד׳מ דעת הרמב׳ם וכן מוכח דעת הרמב׳ם וכן מוכח מפי׳ המשנה להרמב׳ם גם מ׳ש הסמ׳ע לדע׳ הרמ׳ה ליתי דבהדי כתב הטור לקמן סי׳ ר׳ן סב׳ל בשם הרמ׳ה דאין נריך הודאה ומעתה גם מ׳ש הב׳ח בפי׳ דברי הרל׳ם ריש שבועו׳ הלוי׳ן ז׳ דברי רחוקים מאד והדבר ברור דס׳ל להרמ׳ה דל׳ב׳ הודאה רק נריך טענ׳ וכפירת שתי כסף כל שהוא וכך הבין כ׳י והר׳ יעויה ס׳ל דסני בטענה וכפירה כל שהוא וכך הבין כ׳י לדעת הר׳י רק שדחק עצמו בשאת הנמ׳ לדעתו ובביאורי לטור כתבתי בשם הגאון מ׳ז׳ל שנמו של הר׳י ע׳פ הנמ׳ ע׳ש ומעתה גם מ׳ש הסמ׳ע שהטור הסכים דבעי הודאה במקצת ליתא די׳ל דלא כתב שהסברא דאשונה עיקר אלא לאפוקי הר׳י והא דאיה דלקמן סי׳ ר׳ן הנ׳ל ב׳ הסברות ולא הכריע רק שע׳ל המחבר קשה שכתב בכסף משנה שדעת הרמב׳ם שהעתיק המחבר לשונו כאן דל׳ל הודאה ולקמן סי׳ ר׳ן ס׳ל כת׳ דנריך הודאה וכ׳ע עיין בתשו׳ מהר׳ן ן׳ שון סי׳ קי׳ד ועיין בתשו׳ מהרש׳ל סי׳ קנ׳ט : (ד) דאין לומרן מינו לחפשר מבועה • עיין בסמ׳ע עד מיהו אין ראיה נמורה מש כו׳ ולפע׳ד ראיה נמורה מש דהא התם בפרק כל הנשבעין כתב הרא׳ש לעיל מיכו׳ בסמוך דל׳ל לשבועת שומרין דלא לומרינן מנו כיון דהוי הנאה והשתא הוא דשבר מי הוי מנו דהנאה ויש לומר דשאני שבר דתקנת חכמים היא ונמנו כל דהו אוקימתן דלינה עכ׳ל אלא דבטור מתמון בתנו כל דהו כיון דתקנת חכמים הוא דחייב מתון ע׳פ שבועת שבר וה׳ה הכ׳ דבטור מבועו׳ כיון דתקנת חכמים הוא שחי׳ שבו׳ (דהא כתב הרא׳ש דאין מילוק בין מתון לשבו׳ לענין פטור מכח מנו) והיינו דכתב הרא׳ש שם על דברי הר׳י הלוי שפשר שהשותף נריך לישבע והביא ראי׳ מבועת שומרין וז׳ל מ׳ש דבשבועת שומרין לוקח הא בבר כתבתי לעיל דמנו דהנאה הוי ולעיל כתב דבתקנת חכמים אמרינן מנו דהנאה ודלא כהב׳ח שכתב דלהרא׳ש הכא בשותף כמי חייב שבועה ומשעם דהוי מנו דהנאה • ועי׳ש הרא׳ש מוכח להדי׳ שלא כדברי׳ שלא כמ׳ש ונם בטור כאן ובסי׳ רל׳ו לא מזכיר כן ונם בתשו׳ הרא׳ש שכתב הטור כתב להדי׳ דהשותף פטו׳ מבועו׳ ע׳ש :

שוב ראיתי בר׳ן פ׳ כל הנשבעין שכתב נ׳כ דטענת דשכיר דלע׳נ דהוי מנו דהנאה מ׳מ כיון שהוא מן התקנה פני מינו נרוע׳ וכתב דגם בשבועת השותפין י׳ל כן דאיה מן התקנה אלא דמסיק דהכו לה דלא לוסיף עלה • אבל הרא׳ש ע׳כ ס׳ל דגם בשותפין אמרינן מנו כזה ולא אייך כאן הכו דלא לוסיף עלה :

ועוד כ׳ל לתרץ דדוקא בשומרין לו מודה מקצ׳ כתב הרא׳ש דהוי הנאה כיון דהוי כפירה משא׳כ בשבועת השותפין אפי׳ היה טוען לא נשתתפתי עמך לא הוי כפירה ואינו אלא מודה מקצת במנו לכופר הכל כתבו וז׳ל והיו׳ דחז׳ הכתיב נבי הכהן עזיז דאכלי מוקצי בהרדעי דיוכו׳ לטעון עד כדי דמייהן בחנו שיכול לומר לקוחי׳ הן כידו ובפ׳ב דכתובות נבי סדה זו אל אכיך אמר ולקחתיו ממנו דאפילו טענו הכן שהיה אל אכיו אלא שאין לו עדים מהיימן לומר לקחתיו בחנו שיכול לומר לא היה אל אכיך מעולם אע׳נ דכתלי ידע ובהאי לא ידע ל׳ל לחידי דכפירה דלכפור ודאי איכו מעיז במודי דידע בה הבריה והכהו דהתם לאו מודי דכפירה מינהו עכ׳ל רמכם לומר דדוקא כשהכו מפקיד אצלו או מלוה שהאמינו מתחילה אבל היה טוען בפקדון לחלים או החזרתי לו לקחתי לו מהלוה פרעתי כולו הוי הנאה לכופר כנדו בחנון שהאמינו מתחילה משא׳כ בשאלה מפקיד אצלו או מלוה שהאמינו כשלא הפקיד אצלו או אפילו טוען לקחתי כמו נבי עזיז שזה לא הוי הנאה ודוק וכן מוכרח לומר דעת הרא׳ש שכתב בפרק כל הנשבעין נבי דבריס העשוי׳ להשאיל ולהשכיר דאמרינן לומר בחנו דאי נבעי אמר השאלתים לך וכמ׳ש לקמן סי׳ שכ׳ו וכ׳כ הרא׳ש בתשו׳ והבאתיו לקמן סי׳ שכ׳ו ע׳ש וכן מוכרח לומר לדעת תוס׳ שכתב בהנ׳ה

ב אם דין ל׳ וכתב הכ׳מ כ׳ה הרל׳ם ריש שבועו׳ הלוי׳ן ז׳ בשם הר׳ן מינאלי וכיון דסמ׳ך לדעת רבו וכ׳ה השור בשמו וכתב הרל׳ם אם אדבר קמת הנאוסים והריף וכיון הלי׳ נושה קמת לדברי הר׳י הלוי

ו ואין כל אחד מאלו נשבע בטענת ספק ז

(ג) יעד שיחשיד המשביע אותן בשתי מעין כסף : הנה בין בקרקע בין בריוח (הגהות מרדכי פ׳ כל הנשבעין) וכל אלו יכולין להשביע אומת שילה ואיכן לריכין להמתין עד שיתלוקח ויבעיעם לבסוף (הרא׳ש פ׳ אלמנה ביחוסת) :

ב ח יאף על פי שאין עדים שזה שותפו או אריסו אלא הוא מורה בפני עצמו ואומר שותפו אני או אריסו או בן ביתו אבל לא גזלתי כלום הרי זה נשבע (ט (ד) דאין לומרים מינו ליפטר מן השבועה) (טור בשם הרמ׳בם והר׳י הלוי פ׳ הנשבעין) : אם

שלא עיכב משלו כלום וכדומה : ו ואין כל אחד מאלו נשבע בטענת שאל עד שיחשוד המשביע בנ׳ מעין כסף בזה בתוספת הלית מכאן לחמרינן לאפטרופוס שמיכה ב׳ל נשבע לטענו שאל אמ׳ם הטור והמחבר לקמן בסי׳ ר׳ן ס׳ג ז׳ל כשאמרו לותה כ׳ל לחשוב עמו כו׳ יעד ההא על טענת ברי משבעין ליה כו׳ דמשמע דוקא לטענת ברי די׳ל דשם לוודי דבשלוחו לוחה בשתי מעין כסף : ז עד שיחשוד כו׳ בנ׳ מעין כסף כן הוא לשון הגמרא ופרשוהו רש׳י והרמ׳ה דבעינן כמי הודאה במקצת כעין ש׳ד (כמ׳ש הטור והמחבר) בסי׳ פ׳ח) והסכים עמהן פאן הטור וכמ׳ש בפרישה ודרישה גם שם הוכחתי שדעת הרא׳ש נ׳כ הו׳כן וכ׳כ נ׳כ המחבר בסי׳ ר׳ן ס׳ט בלפטרופא וכן נראה שהוא דעת הרי׳ף והרמב׳ם כמ׳ש בדברים ולא כב׳י ע׳ש שהרכתי לבאר טוענ׳ דנמר׳ דלא תקשי מתכה לשלשה שיטות שם בזה : ח אע׳פ שאין עדים שזה שותפו כו׳ פי׳ אע׳פ שיש לשם מינו דאי בעי אמר לא הייכו שותפי׳ משולם ואז לא היה יכול להשביעו כמ׳ש הטור והמחבר בסמוך בס׳ט ומשעם שיתבאר שם : ט דאין לומרים מינו ליפטר משבועה מכח מינו דאין מתון לשבועה דשבועה לחיות מתון לכלל מתון דשמא לא יפטר ומכל מתחייב מתון ודע׳נ דאמרתי ה׳ל מינו דהנאה דאלו היה טוען לא נשתתפתי עמך היה נריך להעיז כנדו בדבר שחנידו יודע שמשקר כו משא׳כ עתה כשטוען לא נשאר לי כלום משלך בידו דאין מכירו יודע בודאי שנשקר בידו מה ומה׳ש כתב הרא׳ש והטור הניחו לקמן בר׳ס רכ׳ו דהשומר חייב לישבע ש׳ד ואיכו נאין לומר בנגב בידו הפקדון כמינו דלא הייתי אומר אע׳נ דהפקידו אלא בעדים משום דה׳ל מינו דהנאה אלמי שבועת השותפין דמדין תורה ח׳ל לישבע אלא מתקנת חכמים מ׳ה במינו כל דהו מוקמינן ליה אדוב׳ דאורייתא דאין נריך לישבע וכמ׳ש בפרישה בסי׳ פ׳ט נכי שכיר כשאין עדי׳ שכרו (מיהו אין ראיה נמורה מש כמו שכתבתי בפרישה ע׳ש) לדעת הטור אפשר מבועה בכל ענין מכח מינו אף על נב דה׳ל מינו דהנאה ע׳ש וכ׳כ הרא׳ש הבאתי לשון בפרישה ע׳ש ודוק • ומתימה על מורי ורבי רבי משה איסרליז ז׳ל שכתב לקמן ר׳ס רל׳ו נ׳כ דעת הרב רבינו אשר ז׳ל ו׳ל דאמרינן מינו לחפשר מבועה אלא שאין זה מינו טוב (כיון דהוא בהנאה וכמו שכתוב שם בטור) לכן לא אמרינן ליה עכ׳ל וכתבו

טורי זהב

הוכחה לאחוד אותו איכו משביעו כמ׳ש בסי׳ פ׳ז סי׳ל לשתבע לאשיר לי׳ בכך כו׳ : ושם בסמ׳ע סק׳ג הקשה מרים סי׳ ר׳ן דמשמע דוקא בברי אייב שבועה ותי׳ דשם אייבי בטענו פחות מב׳ כסף וא׳כ ע׳כ ל׳ל דשם אייבי בשבועת היסת דאי בנק׳ם הא פשוט שם אח׳כ לבריך ב׳כסף והוא תמוה דסת׳ שבועה לפטרופ׳ היא שבועת המשכה ותו דא׳כ קשה הי׳ לרבינו לכתוב שבריך לאשוב עמו כדי שיתחייב שבועה בקנ׳ם אי ישבעו עליו בברי ב׳כ ע׳כ בלע׳ד דאותו חילוק לכתב רבי׳ בריש סי׳ ר׳ל הוא ודברי הרי׳ף פ׳ הנזיקין דאמר התם והלכה כאבא שאול דאיכו ב׳ל ישבע מיכהו אבי יתומים לא ישבעוה׳מ בשאל אבל בטענת ברי כי גדלי יתמי וטענו׳ עליה וכפר מיהו ודאי נשבע וכ׳כ רבינו עמנו אל׳ב ומש׳ה לא׳ל דרבינו מיירי שם במיהו אבי ישבעוה׳מ בשאל אבל בטענת ברי כי גדלי יתמי וטענו׳ עליה וכפר מיהו ודאי נשבע וכ׳כ רבינו עמנו אל׳ב ומש׳ה לא׳ל דרבינו מיירי שם במיהו אבי יתומים לא׳ל כתב וכשאל ומכו ב׳ל אותו כו׳ אבל אבל אבל

ובתבו שם מעות לדם בעייהו לדיכא לחיטו חייב ס"ל
ובכ"ם וא"כ הל"ל ע"כ כאן דברי הרא"ש לליבוכה כיון
לאין כאן ס"ד פשוט תשובה במינו ולא כשתפתי עמך ע"ל בסי'
כ"ו סס"ל שכתב שם המחבר ז"ל וכן אם היה מודה שהיה שותף כו'
ועד ומשכנו השותף וכתבתי שם
דמה שחייבו שבועה בהודה בלא
עדים הייבו להרמב"ם דס"ל דלא
מחרכין מיגו לאפטורי שם לא
ק' לזה לא כתב מו"ם דעת
הרא"ש והטו"ר ל"ל כיון דשם פשק
המחבר לדריך לחיבב שבועת
שומרין מן התורה אף שהטו' לא
ס"ל הכי מ"מ לא רב' לכתו' עליו
לל"ם שבוע' כיון דלפי מה' דפס'
המחבר שם דחייב ס"ד ס"ל והוק:
ו אעפ"ם אלא כתן לו שכר
ע"ז כו' מלשון מ"ם שכתב מוכח
מוכיח דס"ל דכ"ם כשמקבל שכר
ע"ז שהבטיחו הע"ב דכשלקחו
מקבל שכר ה"ל לאין לחשביחו
אלא תבעוני דלת בפני נ"ח תנס
עם תבריח מצא"כ כשמקבלים
שכר דלא יחבטו מחתת השבועה
כיון שמקבלים שכר על טרחתם
ומורי התירא לבפשיחו שמעלי
על דעתם אלון כותבין לסם שכר
הרחוי לפי טרחם וחוק ועפ"ר:
יא אלא כשבא ליטול פי' כשב'
ליטול חלק בריוח לו כמה שהוי'
וכמשיק מו"ם אבל בבא
ליטול שכר אלמתו אין חילוק
וכמו שמשיק מו"ם וק"ל: יב
אע"פ שנתן לו שכר עמלו כבר
כתבתי שבמו"ם דנס בזה שייך
מורה התיר' והיא חולקים בזה
ס"ל כיון דמקבל שכר אוב לא
שייך לומר דמורי התירא ועפ"ר:
יג חלקו השותפים כו' עד
והכיח לו הצלית כו' בקע ובדע
כל הכי לומר ל"ת שותפין והדומה
לו דלית להו חלק כמה שחלקו
בהו אוכא לאיחר כיון שחלקו
ונתקו ולא תבעו שבועה זה מזה
ודאי מחל השבועה אהדדי אבל
בן בית וצלית המחוכת לבעל בית
הוא ולא שבקינהו בעל הבית
לחקל מידי דניחא מדהכיחן
לחקל ולא תבע לשבועה אחיל
גבייהו ומחלי טעמא חייב להו
הרמ"ה שבועה אחר שבחלק
וכמ"ם הטור בשמו קמ"ל המחבר
דפטור וכ"כ הטור בשם הרמב"ם
והרא"ש דכולם כפעלו מהשבועה
ודוק: יד שבאר כל שהוא
שלא חלקו אותו כו' עד ומשביעין
זה לזה כי' ומשביעין זה לזה
זה אלא הורה היתר לבפשו ולקח
מגל חבירו מקדמת דלא בהיותם
שותפי' בחיון הרבה כשיעור שבי מעין בסף לו יותר ופשוט הוא:
והעילו לכים והפסידו הכל ולא בלו לחשבון לא הוה כחלקו ובריכין לישבע זה לזה כ"ל מחמ"ו ל"מ"ו:

נ ח אם מת הרי היורש משביע את שותף אביו או
אריסו (ה) בטענת שמא:
ד (ו) ט המשלח ביד חבירו חפץ למכרו או
ששלח מעות בידו לקנות לו פירות או סחורה
י אף על פי שלא נתן לו שכר על זה ואין לו חלק
ולא הנאה בשליחות זו הואיל ונשא ונתן בממון חבירו
הרי זה כבן בית ויש לו להשביעו מספק שלא עכב משלו
כלום ' ויש מי שחולק ואומר שאינו חייב לישבע **יא**
(ז) אלא כשבא ליטול:
הגה (הייבו) אם כח ליטול חלק בריוח (ח) או
שהוכיח הוכחו' ובא ליטול חין חילוק בין אם נטל
שכר או לא (כ"ה בשם תשובת הרא"ש סי' תתק"כד) וכן
המקבל עמקח למחצית שכר **יב** אע"פ שנתן לו שכר
עמלו מדיך לישבע כשאלו השותפין (כן משמע ברא"ם)
(ט) ויש חולקין בזה (תום ומהרבי פ' הנשבעין
והגה"מיי פ"ע דשלוחין) ומ"ל כי' ל"ח ס"ג קיימת שלית
כשבע וטול:
ה ל השותפי' שנושאים ונותנים ביחר או שהיה א'מהם
נושא ונותן ומפקיד הסחורה או מקצתה או המעו'
ביד השני בלא משקל ובלא מנין ובלא מרה הרי שניהם
נכנסים לספק ויכול כל אחר להשביע את חבירו אבל
אם הירה האחר נושא ונותן והשני לא נתעסק אין
נשבעים אלא זה שנשא ונתן:
ו יג לחלקו השותפים והאריסין ונתגרש' האשה
ונפרד מעליו בן הבית והביא לו השלי' סחורה
שקנה לו או מעות שמכר לו בהם ושתק והלכו להם
ולא תבעם מיד אינו יכול לחזור ולהשביעם בטענת
ספק מ אלא מחרים סתם על מי שגזלו כלום כשהיה
שותפו או אריסו או בן ביתו אבל אם היתה לו טענה
ודאי משביעו עליה ומגלגל בה כל מה שירצה ' וכן
אם לאחר זמן נתחייב לו שבועה בין של תורה בין של
דבריה' בין של שותפות מגלגל עליו (י) שותפות
ראשון:
ז ט יש מי שאומר שאם פטרו משבועה אינו יכול
לגלגל:
ח יא חלקו השותפים ונשאר להם חובות אצל
אחרים אינם יכולים להשביע זה את זה מספק
שהרי חלקו והחוב שנשאר להם אצל אחרים דבר ידוע
הוא בכל מה שיפרעו יקח כל אחר חלקו וכחלוק דמי
וכן אם נשאר לאחר מהם ביד חבירו דבר קצוב אעפ"י
שלא נטלו הרי זה כאילו חלקו פ אבל כל זמן שנשאר
כל שהוא שלא חלקו אותו ואינם יודעים משקלו או
שנשאר ביניהם צד מהשותפות **טו** ל שלא עשו בו חשבון ולא ידע כל אחר מהם
כמה הוא חלקו עדיין השותפות קיימת ומשביעין זה את זה:
ט ק תבע אחר מהם את חבירו ואמר לו השבע לי כי עדיין השותפות קיימת והנתבע
אומר חלקנו כבר או שאמר התובע כן חלקנו אבל תנאי הירה שאשביעך בכל
עת שארצה ועדיין לא נשבעת לי אינו יכול להשביעו בטענת ספק אפילו אמר הנתבע
חלקנו וכך וכך נשאר לך אצלי זה שנשאר לך אצלי אינו אלא חוב שוקפת עלי מלו' או
הנתתו אצלי פקדון אינו יכול להשביעו בטענ' ספר וגם אינו יכול להשביעו היס' שכבר
חלק או שמעול לא נשתתפו ואפי' עד ידי גלגול לפי שאין משביעין היסת ולא מגלגלין
אלא טענת **טז** שאם יודה בה חייב ממון אבל דבר שאפילו הודה
אינו
הנתבע כבר חלקנו ולא תחייב ליה נבלי ולא
והיה שנים שלו מתחד מודיו ומוק
טז אלא אם יולה אומר וכו'
כה
א והיה " אם
הפסידו הכל ולא בלו לחשבון לא הוי כחלקו ובריכים לישבע זה לזה דעתמא דחלקו מטורים הוא משום מחילה בית יוסף בשם דבני לרפת מס"ו הביאו
גם כן הס"מע ק"ו שם בפ' י' דין כ' וכתב לבסוף וכזה הורו הגאונים בעלי הולחה וכ"כ הרי"ף בסוף הנשבעין וכ"כ הטור מע"ו

טורי זהב

ואלא תיבתו ברולה לדריך הים ופסק דמ"ל כי' ע"ה הא קמן דה"ה לענין הכך דמתני' דמשתבע מספק ואין שם ב' כסף דיש עכשיו הים' כנ"ל בריש'
דהלי מילתא אף כי לא הוכר בפירוש כאן מ"מ דבר ברור הוא בש"ם • ס"ב דא"א מגו לאפטורי מבועה יפה כתב מע"ב סק"ו דכאן לא מיכם'
לן מגו דהבעה כיון שעיקר השבועה איכה אלא מגד תקנת תכמים שכך כתב הר"אם לחליא כפ' הנשבעים נבי שבועת שביר ע"ם דמהכי כי' מגו דהבעה
מעשה זה: ס"ד אע"פ שלא כתן שכר פי' דס"ל כיון שבועה בכסם ולאי כוונתו לשם מלוה א"כ לא לאשדי לחולה היתר לעלמו מ"ל • סי' ג
שבועה שותפין שפתו סמ"ע סקי"ג הניח דברי ב"י וחלק עליו ונראין דבריו ובכוונים אלא שלמים הב"י דאין לישבע על תקנת דהוה כנשבע לשקר
אלא עליו בעל הבית אבל בחת אין הנשם משום דהוה כנשבע לשקר אלא שלא יהא לנו על הב"ד לשברי הברות הרי נשבע זה על הכל ולא ניתנו לו
כן וכפרש"י בהדי' ריש ב"מ דף ה' ע"ב מי יהכיחן לי' כולה וא"כ פשוטא דשייך זה הקפד נ"כ • ע"ש ושלם שמעון מכיסו ומ"מ אין"ל כתב
דהרא"ב פ"ל אפילו לאחן דפוסק ההפסד לחמבע כראה דמבכרם בזה מ"ב בדברי הרא"ב ואיכו כן כו' שהוא בדרך זה דמתחלה אמר אלא
שלחו מן הדין אפילו אם מולה לרמב"ם ההפסד לחמבע מ"מ אין משלם כלום מכיסו ומק"כ אמר על העיקר הדין ואיכו כן ובסגת הרא"ב ליתא
הקי

ב הגה"ה סי' פ"ח סב"ג בנאמן לומר טעיתי במנו דלתחזרתי והוא ח רמ"בם שם
מהמרבכי ובמרבכי ריש פ' חזקת הבתים כתב לאע"ג דהיה מגיז ד"ג בשם ר"ת
הוי מגו כמו שהוכיח ר"י מה"כ דכתובות נבי שדה זו אל אכיך ובכזה ראיה
(וכן מוכח לקמן סי' ק"י בסי"ע ס"ק ז') ע"ש ודוק וכ"כ בפסקי לדין שם דין
מהרא"י סי' פ"ד דהוי מגו בכה"ג ה' וכתב הכ"מ
ע"ב וכן הבאתי לעיל סי' ע"ה בשם מ"ע הוא
ס"ק כ"ה בשם הרוב"ם ושאר בתשובת
לחרוטים ע"ב ועיין מ"ש בסי' פ"ב הגאונים
בדיני מגו אות ו' ועיין לקמן סי' י רש"כא
קמ"ו ס"ב • עיין בש"ג פ' שבועו' בתשובה סימן
הלוטים דף ס"ד ועיין בתוספו' תתק"כד ולדי'
פ"ק דמציעא דף ד' ע"ב ובתשו' לה דאם
מהרי"ם מי' קי"ב דף קל"ח בדברי
ובתשו' ר"ש כהן ס"ב סי' קע"ו הרמב"ם
ועיין בתשו' ר"י לבית לוי סי' ליתני הצלית
כ"ב דף ק"ו ובתשו' ר' מ"ן ר"ן סייס דהוי רבותא
סי' ס"ד דף ק"ה רים ע"ד ובע"ב שפי' ושוב
עיין בתשו' מהרשל"ם סי' קל"ד: כמה לחיו'
(ה) בטענת שמא כו' עיין הגיהו הכ"ו
בתשו' מהרמ"ן שמן סי' קי"ד: בסי' זה ב"ל
(ו) המשלח ביד חברו כו' הרמ"בם שם
עיין בתשו' ר"ש כהן סי' ל"ח דין ו' וכ"ב
ובתשו' מבחם עזריה סי' ב"ג • הטור וכתב
(ז) אלא כשבא ליטול הכ"מ שם דין
עיין בתשו' מהרשל"ם ס"ם קי"ד זה פשוט
וסי' תת"ד: (ח) או שהוכיח בטעמו ל ב"ו
הוכחות ובא ליטול ע"ל סי' פ"ח שם ד"ו מתשב'
ס"ק ל' ודוק במ"ם בתם מתחבע דשבועות ד'
כו': (ט) ויש חולקין בזה • מ"ה ע"ח אלקי
כ"ומר בזה דמקבל עיסק' הנוחפים
לחצית שכר וה"ה כל היכח והלריסין
דנתן לו שכר ידוע וכן הוא וכתב הרי"ף
בתשו' ר"ת שבמרדכי וכן מוכח שם וה"ה
מב"ו ומו"ם לחלי"ב מב"ל לשאר וכ"ב
דלהרמב"ם במקבל עיסק' לחצית הטוי מ"שם
שכר דדריך לישבע דהא לא כתב דין ע' וכתב
אלא כלשון המחבר כאן בעיקר הכ"מ שכ"ב
ד' ר"ח חילוק ודוק וכן מ"ש הרי"ף בם"ם
בע"ב כדמי' מ"ש ונם בם"ע הנשבעים בשם
ס"ק"ב מ"ש כן וכ"ב בתשו' דין ו' מ"ש
מהר"ם מינץ סי' כ"ז דהיכח שם וכ"ב הטור
דשכרו קבוב לא שייך לומר דמורי ס טור סי' נ
התיר' וח"ל לישבע בנק"ח ועי"ש: בשם בע"מע
(י) שותפות לאמן • ע"ר רמ"בם שם
דהייבו אלא גזלו משותפות ל"ח והביאו
לאמן הטור וכתב
הכ"מ בשם
מ"ע דלתיתה
בתשובת הגאונים
וסמ"ג

טו ל אם יודע לו חשבון ולא ידע כל אחר מהם
כמה הוא חלקו עדיין השותפות קיימת ומשביעין זה את זה:
ט ק תבע אחר מהם את חבירו ואמר לו השבע לי כי עדיין השותפות קיימת והנתבע
אומר חלקנו כבר או שאמר התובע כן חלקנו אבל תנאי הירה שאשביעך בכל
עת שארצה ועדיין לא נשבעת לי אינו יכול להשביעו בטענת ספק אפילו אמר הנתבע
חלקנו וכך וכך נשאר לך אצלי זה שנשאר לך אצלי אינו אלא חוב שוקפת עלי מלו' או
הנתתו אצלי פקדון אינו יכול להשביעו בטענ' ספר וגם אינו יכול להשביעו היס' שכבר
חלק או שמעול לא נשתתפו ואפי' עד ידי גלגול לפי שאין משביעין היסת ולא מגלגלין
אלא טענת **טז** שאם יודה בה חייב ממון אבל דבר שאפילו הודה
אינו
הנתבע כבר חלקנו ולא תחייב ליה נבלי ולא
והיה שנים שלו מתחד מודיו ומוק
טז אלא אם יולה אומר וכו'
כה
א והיה " אם
הפסידו הכל ולא בלו לחשבון לא הוי כחלקו ובריכים לישבע זה לזה דעתמא דחלקו מטורים הוא משום מחילה בית יוסף בשם דבני לרפת מס"ו הביאו
גם כן הס"מע ק"ו שם בפ' י' דין כ' וכתב לבסוף וכזה הורו הגאונים בעלי הולחה וכ"כ הרי"ף בסוף הנשבעין וכ"כ הטור מע"ו

ר"מ דין ג' וכ"כ הטור סי' ש"מ דין ד' וכ"כ הטור סי"ז ה"מ דין ז' וכ"כ הטור א"מ דין ה' וכ"כ הטור בשמו כ"כ

ב* כתב הכ"מ לפי"ז לא טענו שיודע שמעון כודאי יכול לנגל בטענ' שמא וכמ"ש ה"ה בפ"ח מה' טוען(דין י"ב) מכן הוא מפורש בפ"ח דקדושין (דף כז ע"ב) מכות' לגמות שלא שבועות אלו ועוד יש סיימן כ"ד ס"ב כמה כ"מ ודוק : (טו) ויגלגל אלא לפי שאם טוען לא היה שוטן אלא שמא יוד' יודע שהרי שמעון לא היה שם אם קי"ל דאין מזכיר על טענת שמא אינו יודע ולפ"ז אין פריך לדוק כמ"ש הכ"ו והסמ"ע ס"ק כ"ה דלא קאי לגלגל אלא כמ"ש לכאן שהוא עצמו מודה שאינו יודע ולא שייכא שבועה כלל וכמ"ש לעיל סיימן ע"ב סי"ב ס"ק ס"ל אינו אין פריך לגלגל כלל ודוק . עוין מ"ש בס"ס כ"ו : (טז) בשבועות זו כלל . עיין לקמן סיימן קע"ו ס"ה מ"ש בס"ס המבי"ט והכ"מ : (יז) טען שמעון שם אלוי כו' עיין בתשובת ר"מ אלשיך סימן מ"ח ובתשובת מהר"ם מ"ב סימן קפ"ג וסי' ר"ל ועיין בתשו' מהרשד"ם סי' קכ"ב : (יח) וכן אם יצא' עיין בתשו' ר"מ אלשיך סי' כ"ג . ועי"ל סי' ק"מ ס"ס ז' וכ"ש

ד"ס דין ו' וכ"כ הטור בשמו ה"ס וכ"כ הטור אם בשמו

ליתן אינו נאמן להוציא מיד ראובן או מהסחורה הידועה לשותפים שמא קנוניא הם עושים שמעון ולוי על נכסי ראובן אפילו היתה המלוה בשטר אין ראובן חייב ממנה כלום ל אבל אם טען שמעון שראובן יודע בודאי שזה החוב שעלי מחמת השותפות הוא והחוב אצלנו הוא ישבע ראובן היסת או על ידי גלגול שאינו יודע שחוב זה אצלנו וישל' שמעון החוב משלו :

יד (יח) הוכן אם יצא שטר חוב על לוי בשם שמעון בק' דינרים ממנון השותפות ואמר שמעון נפרעתי והחזרתי לכיס או שאטר קבעתי לו זמן לשנה או לשתים אינו נאמן שמא קנוניא הוא עושה על נכסי ראובן וכיצד דנין בדין זה לוי בבר נפטר בהוראת שמעון ואם לא הביא שמעון ראיה ישלם מביתו לא ויתבע מלוי בסוף

ולא כשאר לשמעון עכ"ם מקרנו כלום ועפ"ר אם כתבתי דמשתמת לגזון הרמב"ם והטור משמע דס"ל דיכול לישבע שבפת ת"ק ושאלו התם דשניהם פשעים זה כנגד זה ע"ש : כה ויש"ם שמעון מאיתו כ' בטור מבואר דהרמב"ם חולק לשעמיה דס"ל דכשהשילו לכיס זה ק' וזה ר' הבסר לו הפחת הוא לאחמ"ב ואם אם היה ידוע שהפסידו ת"ק היה שולה לאלקו של כל אחד בהפסד ר"ן וזהו' ושמעון לא הישל לכיס מתחלה אלא ר' והיה פריך לשלם כ' מביתו אבל השתא שאינו ידוע אין לוכן כאמן בשבועתו לבוסיף מיד שותפו כ"פ לחזיק בחוב ונשבע ולא כהרלב"ד שכתב שבהפסד ק' מפסיד לפי חמונו אבל בשבר כ"ע מודי דהוא לאמ"ב והטעם כתבתי בדברים ונם מבואר שם וכאן דהרלב"ד ס"ל דלא לגמרא זו דהפסד לאמ"ב מ"מ אין שמעון חייב לשלם לכיס מביתו לגורך הפסד לפי' הפסד הוא מבורר ע"ש : כו שמעון יודע בודאי שפתתו כו' ה"ה אם אינו יודע בודאי ג"כ יכול לגלגל עליו בשבוע' הפותפי ופמ"ש לפני זה ס"י אלא מזוס סיפא דלא נתעם' כו שמעון בקשיה דלא אינו יכול להשביע לשמעון כ"א כשטוען שמעון יודע בודאי יק"ל : כז שבועת שותפין ויגלגל כו' ה"ה אם ירצה להשביעו הים' אינו יודע יכול להשביעו על זה ופמ"ש אלא נתעסק שמעון אלא דבא לגלגל יכול להשביעו בשבועה תמורה דשותפות : כח ולא עוד כו' אלדעל אלא וה"ק ל"מ דשמעון ק"ל לגלס עוד תחשים מכיסו אלא לפי' מהמלה שבאמרו נוטל שמעון לפעמים כ' ושנם זה בכבל אחרים לאין מזוקף מהנשבעי' ונוטלי' כו' וכדמפי' אבל ריאובן מהמלה הנאמרים שביל שמעון כיון שמעון מודה לו אמרו ידוע שהן מהשותפי' והרי הן כאלו הן מוכחין בלשון ובחזקת שניהן ועפ"ר : כט ואח"כ מחשבין ורוחין מה שנאמר בהשותפו' ותולקין ביניהן ל אבל אם טוען שמעון שראובן יודע בודאי שזה החוב כו' עמ"ש בפי' ע"ז בהנ"ה פ"ב ישוב לית ממ"ש שם אמ"ש כאן : לא ויתבע מלוי בסוף זמן שאחר שלקבע לו זמן לשנה אח שתים הנ"ל אבל אחר שלאחר בפרעתי לבבר

הוא אינו חייב לוי כלום אם שבועה . עיין בסמ"ע ס"ק י"ז וז"ל ועל"ר שם כתבתי דאפילו לבינו הלי כ"כ אלא כתבנו שבתחייב לו בבר משל"ב הכ' כו' עכ"ל ובחכם דחק דאלא טעמא דרב הלי הוא חשוב תקנת' לתקנת' לא עבדינן אלא נם בשבועת השותפין אע"פ שהיא כעין דאוריתא מכל מקום כיון שהיא מדרבנן תקנת' לתקנת' לא עבדינן וכן כתב הכ"מ : (יב) נשבע היסת . והכ"מ כתב דהטור אלא הזכיר היסת ר"ל כעין דאורייתא ולא בהיר כלל : (יג) אלא גזלתני כלום מעולם . וכלל זה שיכול לגלגל עליו אלא הרוויח כלום בחותו זמן אלא שהי' שותפו : (יד) לו שבבר תלקו . דוקא לגזון זה שחלק לו אלא בשתף א"י לגלגל עליו אבל יכול לגלגל עליו אלא הרוויח כלום בחותו זמן שהרי יש לו אלא בו ויש ג"מ בין שתי כז ע"ב) מכות' לגמות שלא שבועות אלו ועוד יש

ה"ס בפ"ח מה' טוען(דין י"ב) מכן הוא מפורש בפ"ח דקדושין (דף כז ע"ב) מכות' לגמות שלא שבועות אלו ועוד יש סיימן כ"ד ס"ב כמה כ"מ ודוק : (טו) ויגלגל אלא לפי שאם טוען לא היה שוטן אלא שמא יוד' יודע שהרי שמעון לא היה שם אם קי"ל דאין מזכיר על טענת שמא אינו יודע ולפ"ז אין פריך לדוק כמ"ש הכ"ו והסמ"ע ס"ק כ"ה דלא קאי לגלגל אלא כמ"ש לכאן שהוא עצמו מודה שאינו יודע ולא שייכא שבועה כלל וכמ"ש לעיל סיימן ע"ב סי"ב ס"ק ס"ל אינו אין פריך לגלגל כלל ודוק . עוין מ"ש בס"ס כ"ו : (טז) בשבועות זו כלל . עיין לקמן סיימן קע"ו ס"ה מ"ש בס"ס המבי"ט והכ"מ : (יז) טען שמעון שם אלוי כו' עיין בתשובת ר"מ אלשיך סימן מ"ח ובתשובת מהר"ם מ"ב סימן קפ"ג וסי' ר"ל ועיין בתשו' מהרשד"ם סי' קכ"ב : (יח) וכן אם יצא' עיין בתשו' ר"מ אלשיך סי' כ"ג . ועי"ל סי' ק"מ ס"ס ז' וכ"ש

ד"ס דין ו' וכ"כ הטור בשמו ה"ס וכ"כ הטור אם בשמו

יז (יא) אינו חייב אלא שבועה עליו אפילו על ידי גלגול :

יא ל טענו עדיין שותפין אנחנו ויש לי להשביעך בטענת ספק והלה אומר לא נשתתפנו מעולם והביא התובע עדים שהיה שותפו וחזר הנתבע אחר כך ואמר חלקנו אין שומעין לו כ שהרי הוחזק כפרן לשבועה זו ושבע שבועת השותפין וכן כל כיוצא בזה :

יב ת שותף שטען על חבירו שכך היה התנאי ביניהם והלה אומר לא הי' תנאי זה מעולם אושטען הקרן שלי היה כך וכך והלה אומר אינו כא אלא פחות מזה או שטען כבר נתתי לך מהשותפו' והלה אומר לא לקחתי או סחורה זו שלי היא והלה אומר משל אמצע וכל כיוצא בטענות אלו אם רצה התובע שלא ישבע השותף שבועת השותפים וישבענו היסת על הטענה שכופר בה ואומר לא היו דברים מעולם הרי זה משביעו כב ואם רצה מגלגל עליו כל אלו הדברים בשבועת השותפים :

יג ת ראובן שהטיל לכיס ת' דינרים והטיל שמעון מאתים ונשתתפו ונשאו ונתנו ביחד והרי המטון כלו ביד ראובן כג וטען ראובן שנפחת (מז) הקרן ת"ק דינרים אין אומרים שישבע ראובן כד שבועת השותפים שפחתו כך כה וישלם שמעון מביתו חמשים אלא ישבע ראובן שבועת השותפים שפחתו וילך במנה שבידו בלבד ולא ישלם שמעון כלום ואם טען ראובן כו ששמעון יודע ב בודאי זה שפחתו ג ישביע את שמעון כז שבועת השותפים (טו) ויגלגל עליו שאינו יודע בודאי סכום הפחת הזה ואם לא נתעסק שמעון (מז) בשותפות זו כלל ישבע שמעון היסת שאינו יודע בודאי בזה ההפסד ויפטר כח ולא עוד אלא אם היה זה המנה הנשאר ביד שמעון חולקין אותו בשוה שאין השותף מהנשבעין ונוטלים כדי שישבע ויטול מה שביד חבירו אלא נשבע ונפטר או נוטל מדבר שהוא תחת ידו . (יז)

ד טען שמעון שיש ללוי עליו חוב מזה השותפות מנה אם היה בידו כדי החוב והיה יכול ליתנו ללוי נאמן ונוחנים החוב כט ואחר כך מחשבין יאם אין בידו

ליתן אינו נאמן להוציא מיד ראובן או מהסחורה הידועה לשותפים שמא קנוניא הם עושים שמעון ולוי על נכסי ראובן אפילו היתה המלוה בשטר אין ראובן חייב ממנה כלום ל אבל אם טען שמעון שראובן יודע בודאי שזה החוב שעלי מחמת השותפות הוא והחוב אצלנו הוא ישבע ראובן היסת או על ידי גלגול שאינו יודע שחוב זה אצלנו וישל' שמעון החוב משלו :

יד (יח) הוכן אם יצא שטר חוב על לוי בשם שמעון בק' דינרים ממנון השותפות ואמר שמעון נפרעתי והחזרתי לכיס או שאטר קבעתי לו זמן לשנה או לשתים אינו נאמן שמא קנוניא הוא עושה על נכסי ראובן וכיצד דנין בדין זה לוי בבר נפטר בהוראת שמעון ואם לא הביא שמעון ראיה ישלם מביתו לא ויתבע מלוי בסוף

ולא כשאר לשמעון עכ"ם מקרנו כלום ועפ"ר אם כתבתי דמשתמת לגזון הרמב"ם והטור משמע דס"ל דיכול לישבע שבפת ת"ק ושאלו התם דשניהם פשעים זה כנגד זה ע"ש : כה ויש"ם שמעון מאיתו כ' בטור מבואר דהרמב"ם חולק לשעמיה דס"ל דכשהשילו לכיס זה ק' וזה ר' הבסר לו הפחת הוא לאחמ"ב ואם אם היה ידוע שהפסידו ת"ק היה שולה לאלקו של כל אחד בהפסד ר"ן וזהו' ושמעון לא הישל לכיס מתחלה אלא ר' והיה פריך לשלם כ' מביתו אבל השתא שאינו ידוע אין לוכן כאמן בשבועתו לבוסיף מיד שותפו כ"פ לחזיק בחוב ונשבע ולא כהרלב"ד שכתב שבהפסד ק' מפסיד לפי חמונו אבל בשבר כ"ע מודי דהוא לאמ"ב והטעם כתבתי בדברים ונם מבואר שם וכאן דהרלב"ד ס"ל דלא לגמרא זו דהפסד לאמ"ב מ"מ אין שמעון חייב לשלם לכיס מביתו לגורך הפסד לפי' הפסד הוא מבורר ע"ש : כו שמעון יודע בודאי שפתתו כו' ה"ה אם אינו יודע בודאי ג"כ יכול לגלגל עליו בשבוע' הפותפי ופמ"ש לפני זה ס"י אלא מזוס סיפא דלא נתעם' כו שמעון בקשיה דלא אינו יכול להשביע לשמעון כ"א כשטוען שמעון יודע בודאי יק"ל : כז שבועת שותפין ויגלגל כו' ה"ה אם ירצה להשביעו הים' אינו יודע יכול להשביעו על זה ופמ"ש אלא נתעסק שמעון אלא דבא לגלגל יכול להשביעו בשבועה תמורה דשותפות : כח ולא עוד כו' אלדעל אלא וה"ק ל"מ דשמעון ק"ל לגלס עוד תחשים מכיסו אלא לפי' מהמלה שבאמרו נוטל שמעון לפעמים כ' ושנם זה בכבל אחרים לאין מזוקף מהנשבעי' ונוטלי' כו' וכדמפי' אבל ריאובן מהמלה הנאמרים שביל שמעון כיון שמעון מודה לו אמרו ידוע שהן מהשותפי' והרי הן כאלו הן מוכחין בלשון ובחזקת שניהן ועפ"ר : כט ואח"כ מחשבין ורוחין מה שנאמר בהשותפו' ותולקין ביניהן ל אבל אם טוען שמעון שראובן יודע בודאי שזה החוב כו' עמ"ש בפי' ע"ז בהנ"ה פ"ב ישוב לית ממ"ש שם אמ"ש כאן : לא ויתבע מלוי בסוף זמן שאחר שלקבע לו זמן לשנה אח שתים הנ"ל אבל אחר שלאחר בפרעתי לבבר

הוא אינו חייב לוי כלום אם שבועה . עיין בסמ"ע ס"ק י"ז וז"ל ועל"ר שם כתבתי דאפילו לבינו הלי כ"כ אלא כתבנו שבתחייב לו בבר משל"ב הכ' כו' עכ"ל ובחכם דחק דאלא טעמא דרב הלי הוא חשוב תקנת' לתקנת' לא עבדינן אלא נם בשבועת השותפין אע"פ שהיא כעין דאוריתא מכל מקום כיון שהיא מדרבנן תקנת' לתקנת' לא עבדינן וכן כתב הכ"מ : (יב) נשבע היסת . והכ"מ כתב דהטור אלא הזכיר היסת ר"ל כעין דאורייתא ולא בהיר כלל : (יג) אלא גזלתני כלום מעולם . וכלל זה שיכול לגלגל עליו אלא הרוויח כלום בחותו זמן שהרי שם אלא שהי' שותפו : (יד) לו שבבר תלקו . דוקא לגזון זה שחלק לו אלא שטען אלא לגלגל עליו יכול לגלגל עליו אלא הרוויח כלום בחותו זמן שהרי מפורש בפ"ח דקדושין (דף כז ע"ב) מכות' לגמות שלא שבועות אלו ועוד יש סיימן כ"ד ס"ב כמה כ"מ ודוק : (טו) ויגלגל אלא לפי שאם טוען לא היה שוטן אלא שמא יוד' יודע שהרי שמעון לא היה שם אם קי"ל דאין מזכיר על טענת שמא אינו יודע ולפ"ז אין פריך לדוק כמ"ש הכ"ו והסמ"ע ס"ק כ"ה דלא קאי לגלגל אלא כמ"ש לכאן שהוא עצמו מודה שאינו יודע ולא שייכא שבועה כלל וכמ"ש לעיל סיימן ע"ב סי"ב ס"ק ס"ל אינו אין פריך לגלגל כלל ודוק . עוין מ"ש בס"ס כ"ו : (טז) בשבועות זו כלל . עיין לקמן סיימן קע"ו ס"ה מ"ש בס"ס המבי"ט והכ"מ : (יז) טען שמעון שם אלוי כו' עיין בתשובת ר"מ אלשיך סימן מ"ח ובתשובת מהר"ם מ"ב סימן קפ"ג וסי' ר"ל ועיין בתשו' מהרשד"ם סי' קכ"ב : (יח) וכן אם יצא' עיין בתשו' ר"מ אלשיך סי' כ"ג . ועי"ל סי' ק"מ ס"ס ז' וכ"ש

ד"ס דין ו' וכ"כ הטור בשמו ה"ס וכ"כ הטור אם בשמו

לב אין שמעון כאן כו' וע"ל סי' ל"ח ס"ק מ"ש בלית מזה:
לג בעדים שלא פרע לוי כל' הזה כתב נ"כ הטור בשם תשובת הרש"ל ומשמע מינה דאם אין לראובן כעדים שלא פרעו לוי אע"פ שיש לו עדים שראובן הוצרך לפרעו אין שמעון חייב לשלם לו כלום כיון דלא כתקבר לראובן נגד העכו"ם לפרוע לו אלא אם לא פרעו לוי ויכול להיות שלוי כבר פרעו והעכו"ם בעלילה בא על ראובן ואין לדם נתפס על תביעו וכמ"ש המחבר ומו"ר לקמן בסי' קס"ח וכמ"ש המחבר לעיל סי' ע"ב ס"ק נגי סייף והטור לקמן בסיימן שע"ח ואם שם לתוקף כל' הרש"ל והטור ולפרשו דמ"ש אם יברר לראובן אלי אדלאחריו אח"ש שיצטרך לראובן לפרוע אלא שהקדים ואחר שתבע אלא פרע לוי בא עליו העכו"ם שהוא היה הנורם ולא לתוקף בקש והכו מתחבר קנת כיון דראובן לעצות השותפות עשאהו אין זה בכלל אחרים אין אדם נתפס כו' מ"מ מ"ש ראשונה ע"ל עיקר ועפ"ר:
לד בכל מה שיברר כו' עמ"ש לעיל סי' כ"ח ס"ג דבשבע היו יודע היינו משום שהוכיח בראשון ועמ"ש: לה והטעה בחשבון כו' עד ובקש שיעשה לו כו' פי' לאחר שאלקו בקש לראובן שיעשה לו שטר עליהן ואחר שנכתבו זה מזה בשותפתן וכ"כ בהגהת בשם תשובת הרש"ל:
לו אינו חייב לעשות לו שטר השעם דדוקא בהתי' דלפני זה דהתוב היה ידוע על ראובן ובכר נתן לראובן על עצמו שטר לעכו"ם מ"ה נם שמעון נתחייב ליתן לראובן שטר על אלקו משל"כ בזה דלא נתן לראובן שטר אבפשו ולא הי' התוב ידוע על ראובן וקרוב לודאי שלא יתבלה לעולם ועפ"ר: לז והעדים יכתבו הודאת שמעון כו' וכיוצא לשמעון בזה שפי משום דהעדים אין כותבין שום ל' תיוב אלא הודאתו גרידא משל"כ בשניתן עליו ע"כ אלא שטר ובדרישה כתבתי שם לפרש בע"א והוא שבקשת ראובן היתה שישמעון יכתוב לו שטר כלי תילוקים שהם שיצטרך לשלם לעכו"ם הפסיד בתח שיחזיר לו התי' ושמעון אינו רוצה אלא שבאם יצטרך לשלם אזי יתבעהו והיה הדין ביניהן ע"פ טענתם אז ובפסק הרש"ל שהדין עם שמעון אבל מ"מ דאשונה נראה עיקר לדינא וק"ל: לח ושמעון ידע בדבר ל' הטור ושמעון ידע אחר ראובן היה לו מעות בשותפות בשם בכ"ו עתהן ולי' זה משמע שידע נ"כ שראובן הכעיסו ליתן לו ריוח אלא בשו"ן מאחר אלא בשו"ן ראשון היה לו מעות בשותפות ושם בכלל הקשה כ"י לתנרסת זו דיודע שמעון דהפ"ל שתיקה כהודאה דמיא ובפרישה כתבתי דכ"ל בוסף תשובת הרש"ל עיקר לכתוב בה לא ידע הנזכר סי' ו"ל וכ"ל דלא מודע לו עד שעת תביעה אחרי' ראה מודע לו בעדים לו ריוח (דאל"כ ולאו לא היה לראובן לאחר שמעון לומר שאחרי הנחת שמעון בשותפות) והא דפסק הלא ישול ריוח אלא כפי אלקו בחשבון הייהו מקום דראובן נוטה טעון אחתה עם אחרי אישול ריוח בכלי משותפו וכל"ל דאל"כ הא כבר אפשר דבריוח מוזלקין בשום אחד המחשיב בקרן ואחר המרבה ועפ"ר: מבנגלין

צד א יכול בעל דינו לנגלנל עליו ולפיכן לא מפושה דכתוב בה אחן אחן ודרשינן מלכתיב שני פעמים אחן דמרים לכלול בדרכנן בשנועת הן שוכתה עם אים זה שקיבל לה בעלה ממנו הן עם אים אחר הן בעודה ארוסה או אחר שיתה נשואה שבועות פוף ואף על פי שבעלה לא תזקה כ"ל עם אים זה מכל מקום התורה נותה שהבית דין ינגלנו עליה ואף שהנגלנים הן אחת דומיא דשונה דף מח ודוקא בשם רגלים לבבר שם לחוש לנגלנים דומיא דשונה בשם זה דבר כיעור ופרילות בפשם זה דיש רגלים לבבר ב"כ"ב הרי"ף לחוש שם וכן פי' הרמב"ם ריש פרק ו' מה' אלוחין וכ"ל תשובת דין ל"גרש"י שם וס"ב

טורי זהב

הלי ליטנא ולוטו כן וכ"ל עיקר ועמ"ש פי' ע"ו ס"ו והרמ"ה ס"ל נ"כ פרש"כם לפ"מ שהסכים להרש"ל דשכ"ל לא יצאם כלום מכיסו ואף אלא הביא כאן המחבר דעת הרמ"ה אלא דברי הרמב"ם לקוח הייהו דשיקר הדין הוא בפי' קצ"ו לענין הפסד על מי הוא וכאן לא בא רק לגמלינו דעכ"פ מהני שבועה להוציא מלכלכן. ששמעון ידע כוולאי הכ"פי' לדעכין נגלנל ל"ל טענת הולאי וכמ"ש סמ"ע סקע"ו וכלע"ד הדברים כפשטן דהא חבות' בפי' ל"ד דאם שתובע מנגלנל בפסק אין אסכ"ע עלי אלא ל"ים רגלי' לדב' ובאן מה לנגלי' לדב' יש שזה יודע מה הפסיד וכזה תתורן בחי מ"ש אלא ל"כ אבל אי עובדא שמעון אילוכן יודע כוולאי כו' ומיי' עליה אלו ע"ו נגלנל ולדחק כ"ל ל"ל ולאו לנגלנל ולפי מ"ש ניחא. ע"ש והי' יכול לתבו לנגלי לשמיר אלא שמעשי כ"ל שום הולאה מתבו שים בידו תעות שותפות עד לאותה שעה שטעון שם לנגלי אלא בא"ע סיים כ"ו בסופו הוכחתי בחי שבא לחוכיח תוב ויש לו ס"ה והלוה שעון אחת תפסת מלבי בהיותך שוקף עמי אינ"ש שלקו השותפים חייב לשבע ע"ם סט"ו שאם יברר לאוכן מ"ל אזה מיירי בתקוס אחין אחר כיד העכו"ם על לוי אבל אם בשעת הפרשון לאוכן לעכו"ם הי' לעכו"ם שטר על לוי ולקחו לאוכן מתחת העכו"ם אין לך ברור גדול מזה וכן נזמע מפי' קל"ח בל"ר סי"ט דשטר הוא לראיה וכאן כריך עוד בירור אחר לימור אח"כ פרע לו לא"ל לא"כ הים לו ליקח השטר ממנו לאין זו טענה כמ"ש סי' ק"ל ס"ג ועמ"ש סי' קל"ח ס"ו. סט"ו והעדים יכתבו וכ"מ דבשטר יכול לטרוף לקוחות של שמעון אחי לחם לזהר אחת לא יפרע לעכו"ם ולבני הפת"ע בקה"ה אינם מוכנים לי מה תלוק יש בלבר לדינא (בשם מהרש"ק בב"י ר"ה וכן הנית פי' ק' מן הלחין וכו' עד ועשם רש"ו וכו' ולא דעשם רש"ו דל"ל דהייהו תפטרוסם לעיל פרש"ו וק"ל ע"כ):

ס' צד בש"ע סעיף א' ויש מי שכתב דין זה כ"ע דיש לבבר ההפוך ותחלה נעתיק הסוגיא דלוף פ' הנזבעים אמר רב הונא לבל מנגלנים אין לשביר ובפרש"ו על כל שבועה דדבכן מנגלנין אין משביר שהיא עמהה אינה אין הדין אלא לשפוט דעתו אל

בסוף זמן שאמר:
הגה (יט) ואם מפורש בשטר שהוא ממון השותפות והשטר יוצא מתחת יד לאוכן לב אין שמעון נחתן בהודאתו רק על המחצי' אלו ולאוכן יכול לתבוע מחצה אלו משמעון או מלוה אם איכו יכול להוציא משמעון (טור בשם י' הרא"ש בד):

טו ראובן ושמעון שותפים וקנה ראובן בגדים מעכו"ם ומכרם ללוי ויצא לוי לעכו"ם במעות וכתב ראובן שטר לעכו"ם שאם לא יפרענו לוי לזמן שקבע שיפרענו הוא ואת"כ חלקו ראובן ושמעון השותפו חייב שמעון לעשות שטר לראובן (כ) שאם יברר ראובן לג בערי' שלא פרע לוי לעכו"ם ויצטרך ראובן לפרוע לעכו"ם שיפרע חלקו ובכל מה שיוצא על עסק זה הוצאות, ושוחד ושאר דברים לד בכל מה שיברר ראובן בעדים שיפרע שמעון חלקו:

טן (כא) ראובן שותף שמעון נשא ונתן עם עכו"ם לה והטעה בחשבון ונתן המעות לשותפות וירא שיזכרו טעותם ובקש שיעשה לו ששמעון שטר עליו שאם יצטרך להחזיר שיפרע לו חלקו עורר תובעו שהיו לו משכונות מאחרים ומכרם וירא שיבא לו הפסד מזה שיעשה לו שטר שיפרע לו חצי ההפסד שיבא לו מזה לן אינו חייב לעשות לו שטר אלא יורה שמעון בפני הרש"ל אותה ערים שהמעות שסכומן כך וכך שהטעה ראובן לעכו"ם פלוני שהכניסם לשותפות מפורש אלא לז והערים יכתבו הודאת שמעון ויתחתמו עליה ויתנו אותה ליד ראובן וכן ידע שמעון במשכונות שמכר ראובן יודה שמעון בפני ערים כל הדברים כמו שהיו ויכתבו הודאה מזה וכן הנית ח"מ ז"ל וכתב ויתנוה לראובן:

יז ראובן ושמעון שותפים ואמר ראובן לאחיו תשתדל עמנו בשותפות ותניח המע"ע שבוסף מעותיך עם שלנו וקח ריוח בכרי מעותיך לח (בב) ושמעון כירע ברבר זה הוא עתה אומר שמעון מאחר שלא הודעתני אין לי ליתן מהלקי לאחיך חלק מהריוח הענין אלא לדון עם ראובן ויטול אחיו חלקו בריוח כפי חלקו במעות:

יח מבאו לחלוק והוציא ראובן קצת שטרות שמכר ליהודים בהקפה אם מנהג העיר למכור בהקפ' צריך שמעון לקבל ואם ירצה ישביע לראובן שאלו ל וכיאור שם ההקפות הם מעסק השותפות ושעשאם לצורך העסק ולטובתו ואם אין מנהג העיר למכור בהקפה לא ישול שמעון חלקו בהקפה אלא במעות ובסחורה:

צד דין גלגול שבועה • וכו ט' סעיפים:

א (א) לכל מי שנתחייב שבועה בב"ר אפי' כהיסת לגלגל עליו כל תביע' שיש לו עליו שאם הוא מודה בו הוא מתחיי' בו א יכול בעל דינו לנגלנל עליו ולפיכן לה מפושה דכתוב בה אחן אחן ודרשינן מלכתיב שני פעמים אחן דמרים לכלול בדרכנן בשבועת הן שוכתה עם אים זה שקיבל לה בעלה ממנו הן עם אים אחר הן בעודה ארוסה או אחר שיתה נשואה שבועות פוף ואף על פי שבעלה לא תזקה כ"ל עם אים זה מכל מקום התורה נותה שהבית דין ינגלנו עליה ואף שהנגלנים הן אחת דומיא דשונה דף מח ודוקא בשם רגלים לבבר שם לחוש לנגלנים דומיא דשונה בפשם זה דבר כיעור ופרילות בפשם זה דיש רגלים לבבר ב"כ"ב הרי"ף לחוש שם וכן פי' הרמב"ם ריש פרק ו' מה' אלוחין וכ"ל תשובת דין ל"גרש"י שם וס"ב

צד א

ו מבואר בסי' שכתבו עליו ע"ש : (ב) ויש מי שכתב כו' כן כתב בת"ה דלעולם פעיף סימן שכ"ו ושעמו דתקנתא לא עבדינן להפוך שטועה ט' ד כתוב' תקנת היא וגלגול שטועה כשטוע' דרבנן כמו תקנת היא ותו כרלה דרב הוכח שם לדלמאי דמסקינן בשלהי הנשבעין דלכל מגלגלין מן ריש דף מ"ט דהוא רבים דרב תסלא ועיין בת"ש סי"ט ה טור ס"ו וכן פי' רש"י שם להלא דאמרינן הכא לא הוי לוכא ביניהו לפתוח לו וכ"כ הרן בריש מציעא בשם התוספי' להא דתניא מגלגל שטוע' דעד לחדו כו' (שם דף ל' ע"א) ומגלגל שטוע' בפ"ק דקדושין (דף כ"ו ע"ב) אלין בעלה תובעה חלא מאים זה וכתב הר"ן מיכיר * וכנון מיודעים כ"ל שיש לתובע עליו שטועת מגלגל הא לאו הכי אסור לעשות עצמם כעורכי הדיינים ושם ס"ו כ"ב הרא"ש בסוף הנשבעין דמי דטוטה שהיא טוענת ודאי שלא בטוענת ולא עיין בתוספי' והרא"ש וכ"ו בפ' הזהב מחצת שלה מני יוס לטוס שנשתה כן גם בפעם אחר וכמ"ש הטור והמחבר אחר זה :

ב דאם בא לו שטועה ע"י הפוכו כו' שם בת"ה כתב שעמו משום דתקנ' לתקנת' לא עבדינן ושוב טע' אחר ע"ש והנ"ה זו אינו' כלפם' בס"ו במקומ' כי היא קלי אמ"ש ברוש הסימן מי שנתחייב שטועה כו' : ג לא היה מתחייב מחיין אלא כו' לי' הטור כגון אם נשתפת עמו ומחייבת לי שטועה וזה אומ' לא נשתפתי עמך כו' לאלף אם מוד' לו שנשתף עמו אינו חייב לו מחיין אלא שטועה וכבר כתבו נ"כ הטור והמחבר בסי' שלפני זה בשם ש"ע ע"ש : ד אבל שכיר כו' הטעם שהקילו בו כיון שאל שכר זה הוא נוטל את כשלו ובכר כתבתי ליכו בסוף סימן פ"ט בטור ובדברי המחבר עיין שם וגם בסימן זה משמע לדוקא שכיר אין מגלגלים אבל בשאר בשטע וטוטל מגלגלין ועי"ש ובסרישם מה שכתבתי שם : ה אפי' לא תבע התובע כו' מלי' אפי' מוכח דאיירי לפני זה בתבע התובע ואם"ה כת' שם דעל השכיר אין מגלגלים ועוד מקילין עמו לאפילו אם השכיר הנתבע אותה כ"ל מעמאן טוענין לו לאין מגלגלין אשטוע' שכיר וכן הוכחתי בדריסה ס"ם פ"ט גם בסי' זה ע"ש : ו כ"ל מעמאן מגלגלין כבר כתבתי הטעם דלפיכן לא משוע' ומגלגלין אשטועה מחולה גם בטענה אחיר' מחויב עליה אלא היה' אפ' אחיכו מייב עליה שטועה בפני עצמה כלל ועי' הגלגל בשבע עלי' בכף ת' ואפי' טענות אחת אל התובע וכמ"ש הטור בסימן זה וגם לעל בס"ם ע"ה בתכאר זה : ז אלא כשהתבע טוען ואלי כו' כ"כ ג"כ הטור ור"ל אשעמה ברולה לגלגל עליו טוען הנתבע ואלי אלא כתחייב בה דומיא דטוטה הכי"ל וא"ש ונתחייב שטועה ר"ל דתחייב שטועה מחקום אחר מגלגלים על אותה שטועה טעמה זו אף דאין הדין לא היה מתחייב עליה שטועה כגון שטועת השותפין אחר חלוק' וכ"ל וזהו שמסיק המחבר וכתב אבל על טענת ספק של התובע כו' ור"ל שמגלגלים על השטועה שנתחייב ממקו' אחר בשיש רגלים לאותו טענת ספק ברולה לגלגל בשותפות דמורו התירה בכ"ל • אבל אין לפרש דמ"ש הטור והמחבר כשהתבע טוען ואלי כו' אלי הכל לעיקר השטועה ואלמר דאשוק' השטועה הנתבע טוען ואלי ונתחייב עליה שטועה אז דוקא מגלגלין דא"כ נם מה שמסיק וכתב ז"ל אבל על טענת ספק של התובע נ"כ אלי לעיקר השטועה ועלה מסיק וכת' ובלבד שיהא רגלים לאותו עיק' שטועה וק' מאי אדי' בשבע לגלגל עליה דבריך שיהא רגלי' לעיקר השטועה הלא אלא גלגול כמי אין מסכיתין אשטעת אחת של התובע אלא כשיש רגלים לבדר כבל הני שכתב הטור והמחבר

גר"ם

ב דאם בא לו שטועה ע"י הפוכו כו' שם בת"ה כתב שעמו משום דתקנ' לתקנת' לא עבדינן ושוב טע' אחר ע"ש והנ"ה זו אינו' כלפם' בס"ו במקומ' כי היא קלי אמ"ש ברוש הסימן מי שנתחייב שטועה כו' : ג לא היה מתחייב מחיין אלא כו' לי' הטור כגון אם נשתפת עמו ומחייבת לי שטועה וזה אומ' לא נשתפתי עמך כו' לאלף אם מוד' לו שנשתף עמו אינו חייב לו מחיין אלא שטועה וכבר כתבו נ"כ הטור והמחבר בסי' שלפני זה בשם ש"ע ע"ש : ד אבל שכיר כו' הטעם שהקילו בו כיון שאל שכר זה הוא נוטל את כשלו ובכר כתבתי ליכו בסוף סימן פ"ט בטור ובדברי המחבר עיין שם וגם בסימן זה משמע לדוקא שכיר אין מגלגלים אבל בשאר בשטע וטוטל מגלגלין ועי"ש ובסרישם מה שכתבתי שם : ה אפי' לא תבע התובע כו' מלי' אפי' מוכח דאיירי לפני זה בתבע התובע ואם"ה כת' שם דעל השכיר אין מגלגלים ועוד מקילין עמו לאפילו אם השכיר הנתבע אותה כ"ל מעמאן טוענין לו לאין מגלגלין אשטוע' שכיר וכן הוכחתי בדריסה ס"ם פ"ט גם בסי' זה ע"ש : ו כ"ל מעמאן מגלגלין כבר כתבתי הטעם דלפיכן לא משוע' ומגלגלין אשטועה מחולה גם בטענה אחיר' מחויב עליה אלא היה' אפ' אחיכו מייב עליה שטועה בפני עצמה כלל ועי' הגלגל בשבע עלי' בכף ת' ואפי' טענות אחת אל התובע וכמ"ש הטור בסימן זה וגם לעל בס"ם ע"ה בתכאר זה : ז אלא כשהתבע טוען ואלי כו' כ"כ ג"כ הטור ור"ל אשעמה ברולה לגלגל עליו טוען הנתבע ואלי אלא כתחייב בה דומיא דטוטה הכי"ל וא"ש ונתחייב שטועה ר"ל דתחייב שטועה ממקום אחר מגלגלים על אותה שטועה טעמה זו אף דאין הדין לא היה מתחייב עליה שטועה כגון שטועת השותפין אחר חלוק' וכ"ל וזהו שמסיק המחבר וכתב אבל על טענת ספק של התובע כו' ור"ל שמגלגלים על השטועה שנתחייב ממקו' אחר בשיש ספק אלא אם התובע כו' ור"ל אמגלגלים על השטועה שנתחייב ממקו' אחר בשיש רגלים לאותו טענת ספק ברולה לגלגל בשותפות דמורו התירה בכ"ל • אבל אין לפרש דמ"ש הטור והמחבר כשהתבע טוען ואלי כו' אלי הכל לעיקר השטועה ואלמר דאשוק' השטועה הנתבע טוען ואלי ונתחייב עליה שטועה אז דוקא מגלגלין דא"כ נם מה שמסיק וכתב ז"ל אבל על טענת ספק של התובע כו' אלי לעיקר השטועה ועלה מסיק וכת' ובלבד שיהא רגלים לאותו עיק' שטועה וק' מאי אדי' בשבע לגלגל עליה דבריך שיהא רגלי' לעיקר השטועה הלא אלא גלגול כמי אין מסכיתין אשטעת אחת של התובע אלא כשיש רגלים לבדר כבל הני שכתב הטור והמחבר

גר"ם

ו מבואר בסי' שכתבו עליו ע"ש : (ב) ויש מי שכתב כו' כן כתב בת"ה דלעולם פעיף סימן שכ"ו ושעמו דתקנתא לא עבדינן להפוך שטועה ט' ד כתוב' תקנת היא וגלגול שטועה בשטוע' דרבנן כמו תקנת היא ותו כרלה דרב הוכח שם לדלמאי דמסקינן בשלהי הנשבעין דלכל מגלגלין מן ריש דף מ"ט דהוא רבים דרב תסלא ועיין בת"ש סי"ט ה טור ס"ו וכן פי' רש"י שם להלא דאמרינן הכא לא הוי לוכא ביניהו לפתוח לו וכ"כ הרן בריש מציעא בשם התוספי' להא דתניא מגלגל שטוע' דעד לחדו כו' (שם דף ל' ע"א) ומגלגל שטוע' בפ"ק דקדושין (דף כ"ו ע"ב) אלין בעלה תובעה חלא מאים זה וכתב הר"ן מיכיר * וכנון מיודעים כ"ל שיש לתובע עליו שטועת מגלגל הא לאו הכי אסור לעשות עצמם כעורכי הדיינים ושם ס"ו כ"ב הרא"ש בסוף הנשבעין דמי דטוטה שהיא טוענת ודאי שלא בטוענת אלא כתחייב בה דומיא דטוטה הכי"ל וא"ש ונתחייב שטועה ר"ל דתחייב שטועה ממקום אחר מגלגלים על אותה שטועה טעמה זו אף דאין הדין לא היה מתחייב עליה שטועה כגון שטועת השותפין אחר חלוק' וכ"ל וזהו שמסיק המחבר וכתב אבל על טענת ספק של התובע כו' ור"ל שמגלגלים על השטועה שנתחייב ממקו' אחר בשיש ספק אלא אם התובע כו' ור"ל אמגלגלים על השטועה שנתחייב ממקו' אחר בשיש רגלים לאותו טענת ספק ברולה לגלגל בשותפות דמורו התירה בכ"ל • אבל אין לפרש דמ"ש הטור והמחבר כשהתבע טוען ואלי כו' אלי הכל לעיקר השטועה ואלמר דאשוק' השטועה הנתבע טוען ואלי ונתחייב עליה שטועה אז דוקא מגלגלין דא"כ נם מה שמסיק וכתב ז"ל אבל על טענת ספק של התובע כו' אלי לעיקר השטועה ועלה מסיק וכת' ובלבד שיהא רגלים לאותו עיק' שטועה וק' מאי אדי' בשבע לגלגל עליה דבריך שיהא רגלי' לעיקר השטועה הלא אלא גלגול כמי אין מסכיתין אשטעת אחת של התובע אלא כשיש רגלים לבדר כבל הני שכתב הטור והמחבר

בו ממון (ב) ויש מי שכתב ב דאם בא לו שטועה ע"י הפוכו אחר לו הנתבע השבע ושוב אין מגלגלין עליו) (ת"ה סי' שכ"ו) גואם אפילו הי' מודה בו (ג) ג לא היה מתחייב ממון אלא שטועה אינו יכול לגלגל ד לאבל שכיר שנשבע ונוטל אין מגלגלין עליו ה האפילו לא תבע התובע לגלגל ו (ד) בית דין מעצמם מגלגלין : ב ו אין מגלגלין ז (ה) אלא כשהתבע טוען ודאי

שאל שכר זה הוא נוטל את כשלו ובכר כתבתי ליכו בסוף סימן פ"ט בטור ובדברי המחבר עיין שם וגם בסימן זה משמע לדוקא שכיר אין מגלגלים אבל בשאר בשטע וטוטל מגלגלין ועי"ש ובסרישם מה שכתבתי שם : ה אפי' לא תבע התובע כו' מלי' אפי' מוכח דאיירי לפני זה בתבע התובע ואם"ה כת' שם דעל השכיר אין מגלגלים ועוד מקילין עמו לאפילו אם השכיר הנתבע אותה כ"ל מעמאן טוענין לו לאין מגלגלין אשטוע' שכיר וכן הוכחתי בדריסה ס"ם פ"ט גם בסי' זה ע"ש : ו כ"ל מעמאן מגלגלין כבר כתבתי הטעם דלפיכן לא משוע' ומגלגלין אשטועה מחולה גם בטענה אחיר' מחויב עליה אלא היה' אפ' אחיכו מייב עליה שטועה בפני עצמה כלל ועי' הגלגל בשבע עלי' בכף ת' ואפי' טענות אחת אל התובע וכמ"ש הטור בסימן זה וגם לעל בס"ם ע"ה בתכאר זה : ז אלא כשהתבע טוען ואלי כו' כ"כ ג"כ הטור ור"ל אשעמה ברולה לגלגל עליו טוען הנתבע ואלי אלא כתחייב בה דומיא דטוטה הכי"ל וא"ש ונתחייב שטועה ר"ל דתחייב שטועה ממקום אחר מגלגלים על אותה שטועה טעמה זו אף דאין הדין לא היה מתחייב עליה שטועה כגון שטועת השותפין אחר חלוק' וכ"ל וזהו שמסיק המחבר וכתב אבל על טענת ספק של התובע כו' ור"ל שמגלגלים על השטועה שנתחייב ממקו' אחר בשיש ספק אלא אם התובע כו' ור"ל אמגלגלים על השטועה שנתחייב ממקו' אחר בשיש רגלים לאותו טענת ספק ברולה לגלגל בשותפות דמורו התירה בכ"ל • אבל אין לפרש דמ"ש הטור והמחבר כשהתבע טוען ואלי כו' אלי הכל לעיקר השטועה ואלמר דאשוק' השטועה הנתבע טוען ואלי ונתחייב עליה שטועה אז דוקא מגלגלין דא"כ נם מה שמסיק וכתב ז"ל אבל על טענת ספק של התובע כו' אלי לעיקר השטועה ועלה מסיק וכת' ובלבד שיהא רגלים לאותו עיק' שטועה וק' מאי אדי' בשבע לגלגל עליה דבריך שיהא רגלי' לעיקר השטועה הלא אלא גלגול כמי אין מסכיתין אשטעת אחת של התובע אלא כשיש רגלים לבדר כבל הני שכתב הטור והמחבר

גר"ם

ב דאם בא לו שטועה ע"י הפוכו אחר לו הנתבע השבע ושוב אין מגלגלין עליו (ת"ה סי' שכ"ו) גואם אפילו הי' מודה בו (ג) ג לא היה מתחייב ממון אלא שטועה אינו יכול לגלגל ד לאבל שכיר שנשבע ונוטל אין מגלגלין עליו ה האפילו לא תבע התובע לגלגל ו (ד) בית דין מעצמם מגלגלין : ב ו אין מגלגלין ז (ה) אלא כשהתבע טוען ודאי

שאל שכר זה הוא נוטל את כשלו ובכר כתבתי ליכו בסוף סימן פ"ט בטור ובדברי המחבר עיין שם וגם בסימן זה משמע לדוקא שכיר אין מגלגלים אבל בשאר בשטע וטוטל מגלגלין ועי"ש ובסרישם מה שכתבתי שם : ה אפי' לא תבע התובע כו' מלי' אפי' מוכח דאיירי לפני זה בתבע התובע ואם"ה כת' שם דעל השכיר אין מגלגלים ועוד מקילין עמו לאפילו אם השכיר הנתבע אותה כ"ל מעמאן טוענין לו לאין מגלגלין אשטוע' שכיר וכן הוכחתי בדריסה ס"ם פ"ט גם בסי' זה ע"ש : ו כ"ל מעמאן מגלגלין כבר כתבתי הטעם דלפיכן לא משוע' ומגלגלין אשטועה מחולה גם בטענה אחיר' מחויב עליה אלא היה' אפ' אחיכו מייב עליה שטועה בפני עצמה כלל ועי' הגלגל בשבע עלי' בכף ת' ואפי' טענות אחת אל התובע וכמ"ש הטור בסימן זה וגם לעל בס"ם ע"ה בתכאר זה : ז אלא כשהתבע טוען ואלי כו' כ"כ ג"כ הטור ור"ל אשעמה ברולה לגלגל עליו טוען הנתבע ואלי אלא כתחייב בה דומיא דטוטה הכי"ל וא"ש ונתחייב שטועה ר"ל דתחייב שטועה ממקום אחר מגלגלים על אותה שטועה טעמה זו אף דאין הדין לא היה מתחייב עליה שטועה כגון שטועת השותפין אחר חלוק' וכ"ל וזהו שמסיק המחבר וכתב אבל על טענת ספק של התובע כו' ור"ל שמגלגלים על השטועה שנתחייב ממקו' אחר בשיש ספק אלא אם התובע כו' ור"ל אמגלגלים על השטועה שנתחייב ממקו' אחר בשיש רגלים לאותו טענת ספק ברולה לגלגל בשותפות דמורו התירה בכ"ל • אבל אין לפרש דמ"ש הטור והמחבר כשהתבע טוען ואלי כו' אלי הכל לעיקר השטועה ואלמר דאשוק' השטועה הנתבע טוען ואלי ונתחייב עליה שטועה אז דוקא מגלגלין דא"כ נם מה שמסיק וכתב ז"ל אבל על טענת ספק של התובע כו' אלי לעיקר השטועה ועלה מסיק וכת' ובלבד שיהא רגלים לאותו עיק' שטועה וק' מאי אדי' בשבע לגלגל עליה דבריך שיהא רגלי' לעיקר השטועה הלא אלא גלגול כמי אין מסכיתין אשטעת אחת של התובע אלא כשיש רגלים לבדר כבל הני שכתב הטור והמחבר

טורי זהב

ב"ה וכ"כ התו' בשם ר"י בטעמא דשכיר לפי שאינה מן הדין וכתבו ע"ז ולע"ג דע"א מעיד על כתובה שהיא פרוע בשבעת כדי להפיס בעלה כדאמרינן בכתובות ומ"מ שייך בה גלגול דאינה פטורה מן הדין אלא מגזירת הכתוב דאין נשבעין על שבועת קרקעות עכ"ל וקודם לזה כתבו דעת ר"יבא"ש דרב סוכת לאו דוקא בקע שכיר אלא ה"ה אחר נשבעין ונוטלין דתני מתני' בהדי שכיר דנשבעין ונוטלין אלא דקמל בקיש והטעם בהכי כיון דהטעם שהשבועה לטובת אין מגלגלין וא"ל לרי"ל ובת"ה סי' שכ"ד כתב מי שכתב לו היפוך שבועה ורוצה המחבר לגלגל עליו תביעות אחרות אין מגלגלין כה"ג די"ל תקנת' לתקנת' לא עבדינן דהיפוך שבועה דרבנן נמי תקנתא היא הכי משמע במרדכי פ' הדייטים ובא"ש עבדינן תקנת' אחריבא אבל בסמ"ג בחלות לדין כיון תובע לבתבע כתב בשם רש"י דהיפוך שבועה כיון דבר"ון הנתבע לא תשיב בהוא תקנת' לתקנתא וכו' ואת"ל מייתי ראיה בת"ה תם' ד לא"ל שוכרנו כמ"ש בדין זה דאמר' התם נשבעין ונוטלין דקנינו חכמים שבועה זו עליו אמ"ה הוא"ל אם מגלגלין ואפר"י נמי משמע קנת כן היפוך שבועה נמי תשוב אלא כדין דלפי הדין הו"ל לשבע לו לפרוע עכ"ל והנה הא"ה הא"ל פשיטא דאין בה משום כיון שהסמ"ג בשם רש"י פ"ל מגלגלין אין כח לבטוק נגדם ובפרט להוכיח ממון ומפרי' שכתב ת"ה לשון מסופק שהרי כתב משמע קנת ולע"ד כראה דאין שם דמיון כלל להאיך כתב בהיפוך אלא אין הדין דמ"ש אין הדין ה"ל לתרוצו לו לשבע אחרבה מדין תורה פטור בכל אלא שרבנן התילו עליו היפוך הנתבע יוכל להפכה ולא הוי תקנת' לתקנת' כמ"ש הסמ"ג אבל לא הפרוכו לעשות שום תקנה לגלגול בהיפוך לכל דאיתקן רבנן כעין לאוריתא תיקון ובמ"ש הרא"ש ומחילא יש בה כח לגלגל כמו בשל תורה • ועוד ק"ל על דאיה זו דת"ה דהיפוך שבועה הוי אלא כדין כמ"ש דא"ה ה"ל לרב הוכח לומר מון משכיר ומהיפוך שבועה והא חזיקן דהוכרכו הוי לתרן הא לא אלא קשיב ע"א מעיד על הכתובה שפרעה ל"ל תשבה ולתקו עכמס לתרן ע"ו ולא ל"ל לתשיב שכיר וה"ה ע"א בכתוב לע"ג דחד שמעתא לשניהם להפיס דעת הבעל ולע"ג דקשה לרו הו"ל לרב הוכח לומקט בפי' גם ע"א בכתוב בשמעתא לפי' ריבב"ח דס"ל ה"ה אחר נשבעין ונוטלין לק"מ דקמל בקיש כמ"ש התו' לתרי' מ"מ משמע דאי לאו דקמל הו"ל לתמוה אי לא דקמל דס"ל ה"ה אחר נשבעין ונוטלין והא חזיקן דלא קמ"ל הכי דהא דוקא בשכיר קמ"ל דאין מגלגלין כמ"ש הפוסקים להדיא וכן כראה כוונת הכי' שהכיות דאיה של ת"ה וכתב עליו וז"ל ומיהו הכי"ת הסמ"ג דס"ל מגלגלין עכ"ל וכר אבל זה כ"ל תמוה דהאיך שייך כאן תקנת' לתקנת' דא"כ קשה היכת הוא והאיך תקנו שם גלגול הא הוי תקנת' לתקנת' אע"כ כדברי דהגלגול לא הוכרכו לעשות תקנה בו אלא ממילא בתחוה גם מדברי הרא"ש משמע דלא הוא אלא כתב לשון וגם מי שכתב כו' וכראה דאין לעשות מעשה להוכיח ממון ע"ש פסק זה • ע"ש אבל שכיר הטעם כתבתי בדברי הר"י ולי"ו כמ"ש בסמוך לעיל דהשבועה זו אלא אין הדין רק להפיס דעת הבע"ה ושעם הסת"ע בזה תמוה דהא מבוה בת"ש :

סעיף ב'

בר"ם כ"נ וק"ל : ח לכל אם טוען טענת ספק כו' כאן
וכ"כ זה כתם המחבר ולעולם מ' ע"ה סט"ו כתב המחבר לענת
י"ל דמגלגלין כה"נ ודמיון ביה מתוך שאינו יכול ליגבע מעלם
ועד"ל מ"ם בזה : ט ובלבד שיהיה רגלים לדבר פי' לטענת
שכח לגלגל יהיה רגלים לדבר
שיש לחוזרו בה כמו בשותפי'
דמורו התירה לבפנים וכמש
לפכ"ז זה : י לכל אם טוען
עליו התובע טענת ספק כו' פי'
הגלגול עכמו היה טענת ספק
וכ"כ בהמ"מ ה"ם המחבר בפני'
מלבפי זה מגלגלי' על טענת
ספק אל התובע היינו בשאין
הנתבע רוצ' לעשה עיקר התבוע'
לחז לריך ליגבו' תבוהן וכשטוען
עליו טענות ולחיות אף אם
רוצ' לעשה לו עיקר הבבועה אינו
לפטר מהגלגולים אם לא שיהיה
לעשה עיקר הבבועה וליגבע
הגלגולי' לחז ווהלי שומעין לו
וק"ו הוא מתלי לכתב בפשוך
ליכול לומ' לבבע הגלגולין ותת'
תבבע לעיקר בבוע' ותעול לו
ליפב' וק"ל : יא אפילו
אחר שנתם מב"ד פי' וכבר כתבת'
בבו' כ"ב דבעלמא אם קבל עליו
לפרוע ובא מב"ד חייב לעשה
משלם כבעודו בב"ד ליכול לחזו'
בו עמ"ם בם בפרים ובבמ"ע בפ"ג
ולעיל בסי' פ"ז ס"ד : יב
על הגלגולין אני בבבע בו' ה"ה
ליפבא ליכול לומר אני מבבע
על עיקר הבבעה והוא יבבע על
הגלגולי' ויעול וכ"כ הטור
והמחבר בבבועה דאוריתא
בסמוך בס"ח ולא אחריכן דוקא
בבבוע דאוריית' הדין כן ותבע'
שאינו יכול להפבה והבעה
בבאינה כיון דעל כל פנים נדון
על כל הבבעות שרצה לגלגל
עליו וק"ל : יג ומאי שאומ'
שבבע בו' ויש שאומר בו' המחב'
הולך בדברי הלבו לבעתו
שבספרו הב"י בת' בתקס"ח
בתחולקין בדין זה הבבה"ת והרא"ש בבע"ת ס"ל שיבבע על הגלגולי'
לו ליפבבו' והרא"ש ס"ל דאין כאן גלגול בלל לבל בפרים' בתבתו
בתורת הבריו מת"ם הטור בסי' ע"ה סי"ח דיא"ל דלא אחריכן בו'
והם דברי בע"ת שבאן ומבוק שם דהרא"ש הבבים לדבריו וגם
הוכחתי שם בפריש שלפי' הרא"ה שבתב הטור שם בשאינו שאולא
עם בע"ת הייבו דוקא על בבא שבוי' דלשם והוא מ"ם המחבר כאן
בס"ע אבל בשאינו על מלבת טענת הרא"שבה אינו יודע כ"ע מודו דלית ביה גלגול לומר מתוך שאינו יכול ליגבע מעלם אלא דיבו הוא הבנה על
דאם הגלגולי' הם דברי' אם טענן לחוד היה הנתבע חייב ליגבע עליהן הים אם אינם אם עתה יבב' (וא"ם שם אם אינבע אם יפבוך) דברי דיבו
ואם לא היה חייב שבועה עליה' גם עתה לא יתחייב מבח הגלגול והב"ת שבבאינו הב"י מחייב בבחת הנתבע הבת בועת היבת על בבל לבי אלא
טענת הגלגולים גם דלת הגלגולים והרא"ש שבבינ מחייבינו ולא בת' אלא אחרי בבן דין גלגול לומ' מתוך שאינו יכול ליגבע נוכר דין זה
מעלם ובל מד בדיבו ע"ה והוא ברור והמחבר עמו בתם הדברים בסי' ע"ה סט"ו בדברי בע"ת בדין זה ובת"ם ע"ם "ובע"ם בחבר בנחרת ובו'
דברי ובמה דיבון יש
בדיני ממונות ולא בבתבו בדבריו ולא בדברי שום מחב' ג"ב"ו שם בשם בה"ת שער ל"ח

(ו) לכל אם טוען הנתבע טענת ספק על הגלגולי' ז' מבקש הגמ'
ובדפי' בסת"ש פ"ק ז' ודלהיה לדבריו מיקשי דין זה הוא מתוספו' קידושין דף
והרא"ש פ' הזהולל וגם מבואר להדיה כן . ותיומה בהתוספו' כז ע"ב ה"ה
והרא"ש הוסיפו שם כן לתרץ הא דתנן הזהולל אומר אחולה מתה הרמב"ם בפ"ל
והשוכר אומר אינו יודע פטור אם אם מק' טוען דין
אם לא איש עבק שבועה בינינו י"נ ובתב ה"ה
כגון ג' פרות ומולה לו בת' בהלבות פ"כ"ל
והקשו התוספו' והרא"ש שם דהת הבבעין
בלאו הכי בריך ליגבע מתה ירושלמי חל
בברכה ובריך ליגבע ע"י גלגול בר בם וכו'
שבבורה מתה ותירבו דתנן ופסק מרי
מגלגלין בחינו יודע ולקמן פ"ם כמ"ל שם
שד"ם בתב המחבר נבי פירות בירושלמי בפ'
דמגלגלין בחינו יוד' וכ"ע ובמ"ם המפקיד רחה
בסימן ע"ב ס"ק מ"ו : (ז) אותן מגלגלין
ובלבד שיהא רגלים לדבר כו' וכו' תוספין
גם בתן תמה בהתוספו' והרא"ש בלומר ובבע
הוכיחו שם בן מאחי דתנן על הבל לו
המחולל לומר אינו יודע והבולל
אומר שבורה מתה פטור אפי' הטור ס"ב
מבבועה וכן בזה אומר אינו יודע בשם הרי"ף
וזה אומר אינו יודע יקנוחו לו ט בן ידקן
הא"ה לרבנן ולאחי יבבע ע"י ה"ה שם לדעת
גלגול ותילו דאין בבבינן על דבריהו שבתב
טענת ספק בל תובע אם לא איש הולחיו ובל"ה
רגלים לדבר ולקמן פ"ם שד"ם קנת בעלי
בתב המחבר דגם בזה מגלגלין הולחה ולזה
ול"ע : (ח) מי שנתחייב הבבועה
שבועה . אפילו היסת בו' בן הרחב"ן
הוא בהמב"ם ואין להקשות א"ב והרבב"ן ל"ל
אין בתב מהטענות הולחות הא ' טור ב"ב
בטענות ולאו בלא"ה יבול הרא"ש שם
לבבינו היסת אפי' בלא גלגול בבפקיו ב שם
ים לומר לבבבת לא בגון שפטרו בשם אינו
מבבועה וכלגלגל בי' ע"ה בעיף הרא"ש שם
ה' ועת"ם שם ס"ב בגון פרוחבלי' בבפקיו
לו ואבל לגיל בי' ס"ו בעיף ל"נ ל מבואר לעני'
לו בגון רבות שטוען בהיתר סוף סימן בב
לקמתי לגיל בי' פ"ב ס"ק ל"נ דלא אמר אינו
בסמ"ע ע"ם ובי"ד ס"ם בקם"ט וכן נבבע והדיני
בל בה"נ ובבפר לא מבבה תירן משלם מבינ
דמיירי בקיבל עליו בב"ד ליבבע מהב"ד אינו
עיקר בבועה ולא לבבל בלגיל יוכל לחזור בו
סימן ל"ח : (ט) מהטענות משלם נגלגל עליו טענת ספק ודלה לבלם וכדמפרש
הגלגולים לבלם וכן בתב ה"ה : (י) והתובע דולה הדברים מ הרא"ב שם
עמין בתובע עליהן הגלגול . מבוס שבובע שאל עינינו נותן בהבתו בה ה"ה ואינו
דולה בבאן

הולחית . משמע שאם
עיקר תבועתו אינו חייב על
ולא"ם וכן מבינ המחבר :

ויראי ונתחייב שבועה ח (ו) אבל אם טוען
טענת ספק ונתחייב שבועה אין מגלגלין עליו ז אבל
על טענת ספק של התובע מגלגלין ט (ז) ובלבד
שיהי' רגלים לדבר כמו בשבועת השותפים :
ג (ח) המי שנתחייב שבועה והתחיל התובע
לגלגל עליו דברים אחרים שלא טען ואותם וראה
הנתבע כך ואמר איני רוצה להשבע אלא הריני משלם
הטענה הראשונה שנתחייבתי על כפירתה שבועה אין
שומעין לו אלא אומרים לנתבע או תן לו כל מה שגלגל
עליך (ט) מהטענות הודאיות או השבע (ואפילו
דולה ליתן לו דמי הגלגולים (י) והתובע דולה הדברים
עמין אתובע) (כ"י פ' המפקיד) י אבל אם טען
עליו התוב' טענת ספק ורצה הלה לשלם עיקר תביעתו
אינו חייב על הגלגולין לשלם :
ד י אם כשנתחייב שבועה אמר אשלם ולא אשבע
ואחר שאמר כן תבעו דברים אחרים אינם בגלגול
כיון שכבר הודה לפרוע קודם שידע שרוצה לגלגל
עליו דברים אחרים :
ה כ כשמגלגל עליו תביעות ודאיות ואמר הנתבע
איני רוצה להשבע אלא הריני משלם הטענה
הראשונה שאמרנו שאין שומעין לו אלא או יתן כל מה
שגלגל עליו או ישבע אם רוצה לישבע נפטר מהכל
אפילו מתביעה ראשונה אע"פי שכבר נתרצה לפרוע
אותה יכול לחזור בו יא לאפילו אחר שיצא מב"ד
שלא נתרצה לפרוע אלא כדי להפטר משבועה אבל
מאחר שצריך להשבע נשבע אף על תביעה ראשונה :
ו מאם זה שנתחייב היסת וראוה שמגלגל עליו הרבה
הפך השבועה אומרים לו או השבע על הכל או
תחפוך הכל שישבע זה על הכל ויטול ואם אמר הנתבע
יב על הגלגוליאני נשבע ונפטר ועל הטענה
הראשונ' ישבע ויטול הדשות בידו :
ז טענו מנה וחזרה לו בחמשים ועל השאר טען איני
יודע והאחר גלגל עליו כמה גלגולים והנתבע
השיבו על הגלגולי' אין לך בידי כלום אף על פי שעיקר
שבועה אנו דנים בה מתוך שאינו יכול לישבע משלם
לא נדין כן על הגלגולים ומה דינו יג יש מי
שאומר שנשבע על הגלגול אם ירצה או יתפכנה עליו
ויש

(ו) אבל אם טוען טענת ספק על הגלגולי' ז' מבקש הגמ'
ובדפי' בסת"ש פ"ק ז' ודלהיה לדבריו מיקשי דין זה הוא מתוספו' קידושין דף
והרא"ש פ' הזהולל וגם מבואר להדיה כן . ותיומה בהתוספו' כז ע"ב ה"ה
והרא"ש הוסיפו שם כן לתרץ הא דתנן הזהולל אומר אחולה מתה הרמב"ם בפ"ל
והשוכר אומר אינו יודע פטור אם אם מק' טוען דין
אם לא איש עבק שבועה בינינו י"נ ובתב ה"ה
כגון ג' פרות ומולה לו בת' בהלבות פ"כ"ל
והקשו התוספו' והרא"ש שם דהת הבבעין
בלאו הכי בריך ליגבע מתה ירושלמי חל
בברכה ובריך ליגבע ע"י גלגול בר בם וכו'
שבבורה מתה ותירבו דתנן ופסק מרי
מגלגלין בחינו יודע ולקמן פ"ם שד"ם
שד"ם בתב המחבר נבי פירות בירושלמי בפ'
דמגלגלין בחינו יוד' וכ"ע ובמ"ם המפקיד רחה
בסימן ע"ב ס"ק מ"ו : (ז) אותן מגלגלין
ובלבד שיהא רגלים לדבר כו' וכו' תוספין
גם בתן תמה בהתוספו' והרא"ש בלומר ובבע
הוכיחו שם בן מאחי דתנן על הבל לו
המחולל לומר אינו יודע והבולל
אומר שבורה מתה פטור אפי' הטור ס"ב
מבבועה וכן בזה אומר אינו יודע בשם הרי"ף
וזה אומר אינו יודע יקנוחו לו ט בן ידקן
הא"ה לרבנן ולאחי יבבע ע"י ה"ה שם לדעת
גלגול ותילו דאין בבבינן על דבריהו שבתב
טענת ספק על תובע אם לא איש הולחיו ובל"ה
רגלים לדבר ולקמן פ"ם שד"ם קנת בעלי
בתב המחבר דגם בזה מגלגלין הולחה ולזה
ול"ע : (ח) מי שנתחייב הבבועה
שבועה . אפילו היסת בו' בן הרחב"ן
הוא בהמב"ם ואין להקשות א"ב והרבב"ן ל"ל
אין בתב מהטענות הולחות הא ' טור ב"ב
בטענות ולאו בלא"ה יבול הרא"ש שם
לבבינו היסת אפי' בלא גלגול בבפקיו
ים לומר לבבבת לא בגון שפטרו בשם אינו
מבבועה וכלגלגל בי' ע"ה בעיף הרא"ש שם
ה' ועת"ם שם ס"ב בגון פרוחבלי' בבפקיו
לו ואבל לגיל בי' ס"ו בעיף ל"נ ל מבואר לעני'
לו בגון רבות שטוען בהיתר סוף סימן בב
לקמתי לגיל בי' פ"ב ס"ק ל"נ דלא אמר אינו
בסמ"ע ע"ם ובי"ד ס"ם בקם"ט וכן נבבע והדיני
בל בה"נ ובבפר לא מבבה תירן משלם מבינ
דמיירי בקיבל עליו בב"ד ליבבע מהב"ד אינו
עיקר בבועה ולא לבבל בלגיל יוכל לחזור בו
סימן ל"ח : (ט) מהטענות משלם נגלגל עליו טענת ספק ודלה לבלם וכדמפרש
הגלגולים לבלם וכן בתב ה"ה : (י) והתובע דולה הדברים מ הרא"ב שם
עמין בתובע עליהן הגלגול . מבוס שבובע שאל עינינו נותן בהבתו בה ה"ה ואינו
דולה בבאן

הולחית . משמע שאם
עיקר תבועתו אינו חייב על
ולא"ם וכן מבינ המחבר :

ד' אם השבע ל' אם אינו יודע ל' אם אינו יודע ל' אם אינו יוד

ס טור סי' ל
בשם תשו'
לקבו הרא"ש
ע"ש סעיף י'
ס בה"ל בשער
הזכר פירו'
וכגון שלילי
טענן גלגול
לא הי' מתקיי'
לפילו שבועת
היסת כגון
שבוע'השתפין
לאחר שחלקו
וכיוצא בו
כמ"ש הכ"ו

צה
א מ"ש
שבועות דף
מב ע"ב וכ"מ
דף נ"ו ע"ב
ב רמב"ם ריש
פ"ה וכ"כ
הטור לומר
שבוע' דרבנן
מ"ש בשם
הרא"ש
ה שם במ"ש
ו רמב"ם ריש
פ"ב מה'
סכירות וכתב
ה"ה שבכל
מקום שכ'
רעהו אין
העכו"ם בכלל
ומבואר
במכילתא
ז רמב"ם ריש
פ"ה משוכן
וכ"כ הטור
וכלהל
מדאחריכן
בבחובות
דף סו ע"א
דטונגת
כתובתא וע"א
מעוד' שהיא
ברושה
שבשעת היוכו
מדרבנן דאלו
מדאורייתא
אין נשבעין
על כפירת
שיעבוד
קרקעות
ח במ"ש
הרמב"ם ויליף
לה בגמרא
מקראי

דברי הרמב"ם לעיל פעיף ג' מהטעמות הודאית דאי הוי
עיקר שבועה תמורה בכח"ת הוי כיחא דעושה זה להחליא מבועה תמורה ע"ש ודוק : (יג) ויפטר מלשבע • דאין מלגלגין
טענת פסק כדלעיל ס"ב ובקצה דלעיל סי' נ"ג פעיף י"ג העתיקו הטור לשון הרמב"ם ומלגלגין עליו שאינו יודע כו' ומריך לומר
דשאני התם כיון שעיקר השבועה היא מדרבנן וכתב"ש בסימן ע"ב ס"ק מ"ו לדעת הטור ע"ש ועל סי' רפ"ח :

צה (א) לא שבע כופר בבל ועד אחד מכחישו • כן כתב הרמב"ם, והטור ומרלה דר"ל דלא תיתא דבע"ח מכחישו ליחייב ד"ל דהא

שורי זהב

מבועה ולאוקמי אדין תורה ועל ראיה לזה דהא ר"ל לאיקן היסת אחרי' המעשה בפ' דמיטים ד"מ משום מזקה אין לדם תובע לא"ל ים לו עליו ואי' ברש"ב דכתובות בשם בשאלות בתולות אתרע רובא משום לא"ל דהוה בתולה ס"ל קול דרוב הניאלות בתולות יש לה קול ובוחל ואין לה קול איתרע לה רובא ור"כ ס"ם שלאחר מבא הך הוכחה דא"ל כו' דאיתרע החזקת של אין לדם תובע כו' דרובא עדיף מחזקה' ואם"ם מתרע לה ומ"ל א"כ לאם ס"ל לקמן פוסקים דשבע היסת בהוה אין לבתולה כמ"ש בא"ע סי' כ"ו הא ל"ל דשם יש ב"ם רוב בתולות דרוב בתולות ואוקי רובא לבדיא רובא ואסתייר חזקה דר"ב לענין היסת זה שביר כתב כאן המחבר דבזה לא מהי עלמו אין הנלגול בתה שהיכך הבועה על שיק' הטעמ' אלא מייב לשבע מבא הנלגול לו ויהיה הכל על מכירו כבלע"ד :

ס' צה בש"ע ס"א אבל הקרש לענייס בתשובת הרא"ש בכלל י"ב דהחילבא כל הקדש של חולין הם דאינו אלא לענייס •

חשן משפט צר צה הלכות טוען ונטען מאירת עינים

בה לריך ליתן לותן הדברים עלמן לו לישבע עליהן כן הוא"כ"ל
בשם : (יא) ויש מי שאומר כו' עיי' ב"ש שכתב דבשאולי"מ
לפי' כשבתלנו שניהם לישבע אינו כשבע והוא תמוה : (יב)
ועל הגלגולים תשבע ותטול • כ"כ הט"ו וונעתי לדעת מקול

(יא) ויש מי שאומר שאין כאן גלגול אלא נתחייב לו שבועה מעולם אלא חייב לשלם לו מן התורה ואין כאן גלגול :

ח נתחייב לו שבועה מן התורה ובא לגלגל עליו שבועת היסת יכול לומר לו שבועה ראוריתא אשבע לך יד (יב) ועל הגלגולי' תשבע ותטול :

ט פטענו מנה והודה לו בחמשים וכפר בחמשים וכשבא לישבע גלגל עליו גלגולים השיבו על הגלגולים אינו יודע לשבע על העיקר טו (יג) • ויפטר מלישבע על הגלגולים אבל מחריבין בפניו כל מי שיודע לפלוני בכך וכך ולא יודה :

צה א"זה שבועה נשבעין על קרקעות ודין הקרש בזמן הזה • ובו ו' סעיפים:

א לאלו דברים שאין נשבעין עליהם בזמן התורה ב לאפי' של ח"ל הועברי' ג ושטרות והקרשות ויכן נכסי עכו"ם ד לא שנא מורה מקצת (א) לא שנא כופר בכל תועד אחר

כאן וסיים אח"ל כן שם בסיימן ע"ה ודו"ק :

צה א אחין נשבעין עליהם מן התורה כו' בגמרא לפיכן לה מדכתיב בפר' שומרים כי יתן איש אל רעהו כלל כסף או כלים פרט לשור חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מבורש דבר המטלטל וגופו ממון ונשבעין עליהן כדכתיב בפרשה שבועת יי' תהיה בין שניהם אף כל כו' יכלו קרקעות שאינן מטלטלין ונשבעים הוקשו לקרקעות ויצאו שטרות שאין גופן ממון אלא לראייה שבהם עומדים ואם הקרש וכנסי עכו"ם שאין בכלל רעהו וא"ש המחבר נכסי עכו"ם אין זה שם בגמרא אלא שהמחבר העתיקו מדברי הרמב"ם דס"ל דגם נכסי עכו"ם אתמעטו בו וכתב הא"מ שם דמסברא"ל היא וכוונתו לכתוב מדרז"ל בא"ם כי יגח שור אינם את שור רעהו למעט שור עכו"ם ובא"ם השור והמחבר ל' נסי' ת"ו ושמה"ש לפי' בגם שור אל ישראל לפי' מועד לשל עכו"ם פטור ואיסבא לפי' תם חייב נזק אלם כן בשומרים כתי (בסמיית' דינו תקופה) הישראל פטור לפי' מלאלם אם כתכל מתמו בפשוע' מה שהפקיד בידו העכו"ם ואמילו אלם בה יד כיון דעכו"ם לא בשמרה בידו ושל העכו"ם : ב לפי' אל תולה לאחרן כ"כ לאפוקי מת"ם השור בשם נאונים דבא"ל כיון דעומדים למכר ה"ל כמשלטלים והביאו הראשים מערכין והרלב"ל תילק דדוקא לענין ערכין אחרו כן אבל לענין שבועה ואוכלה דין מקרקעי יש להן דאא ליתיבו משלטלי' : ג ושטרות פירוש שתבעו הפקדתי ביד שו שטרות שבסום כל אחד כך וכך תחזיר לי השטרות והוא מודה נא' ובפר בא' וא"ם לפי' תבעו בשטרות דכתיב' יד פשוט משבועה אבל אם תבעו דמי השטרות אינו בכלל מיעוים זה דא"ל כאלו תבעו מנה לי ביד והודה לו במקלת ובופר במקלת דקיי' ל"ד כתבעו בכתיב' ידו אבל כשתבעו ק"כ בע"ו כ' בשטר בעדים ומודה לו בכ' אל שטר וכופ' בב' שבע"ם בשם אחין משבעין על כפירת קרקעות כן הודאות שיעבוד קרקעות אינו מבוא לידי שבועה כמו שנתבאר לעיל סיימן ס"ט ופ"ח בס"ח אחין נשבעין עליהן ועפ"ר: ד לא"ם מודה מקלת כו' דאלו אבקדון המטלטלין חייב הנשבע ליגבע דאף לחמרינן

ד בגמרא אמר דין ב"ד יש לו • כן כ"ל וכן מוכח בספר לח"מ נבו ח"ם ובגמרא הודאית דאי הוי עיקר שבועה תמורה בכח"ת הוי כיחא דעושה זה להחליא מבועה תמורה ע"ש ודוק : (יג) ויפטר מלשבע • דאין מלגלגין

ה בגמרא אמר דין ב"ד יש לו • כן כ"ל וכן מוכח בספר לח"מ נבו ח"ם ובגמרא הודאית דאי הוי עיקר שבועה תמורה בכח"ת הוי כיחא דעושה זה להחליא מבועה תמורה ע"ש ודוק : (יג) ויפטר מלשבע • דאין מלגלגין

ו בגמרא אמר דין ב"ד יש לו • כן כ"ל וכן מוכח בספר לח"מ נבו ח"ם ובגמרא הודאית דאי הוי עיקר שבועה תמורה בכח"ת הוי כיחא דעושה זה להחליא מבועה תמורה ע"ש ודוק : (יג) ויפטר מלשבע • דאין מלגלגין

לאחריכן עורר פרשיות עיקר פרשיות לא אחריכן וכ"מ בסימן ע"ה סי' ו' וס"ל דאחריכן עורר פרשיות ואיכו אוה בוה ובכולא בוה: ה ואפי' אם פשטו בהן ונאבדו בהן פסק דלא כהרמב"ם הביאו הטור דתשוה פשיטה לחזיק כולי' ואייב ואלר מתבריס מחלקים וס"ל דזוקא בהפסדן בדיס אייב לגלס דזהו מזיק נאור וכ"כ הטור והמחבר לעיל ס"ס ס"ו ע"ב וכתב עוד אם ז"ל מיהו אם פשע בהן ע"ב ונגנבו או נאבדו אבד אבדו עד שיבא בראוי עכ"ל: ו ואם התנה כו' הייבו בקנין ובן הוא ברמב"ם אם וכ"כ בל"מ וז"ל מור"ם כתן ע"ל פי' ס"ו ס"ל דאם כתב דמיורי בקנין וכ"כ לקמן סי' ס"ח ס"ד ואם כתבתי יבוב דלא"ת מת"ם לקמן סי' רכ"ח דבאומרים מהני תנאי בלא קנין ודוק: ז אבל שבועת היס' כו' והייבו דוקא כשבועתו כדי דהיסת לא כתקן כ"ח אעבעות ברי וכ"מ בפרים' ועמ"ם עוד מזה בסימן ס"לי ולאו דוקא היסת אלא ה"ה שבוע' המשנה כגון שבוע' השותפין או שבועת דפשבועתו ל"ב כשבעין עליהן כל אד לפי דיבו וכן מוכח שהגמרא ועל"ד דס"ם זה וכ"כ ב"י ר"ם זה וכמופו ע"ש: ח אבל הקדש לענייס כו' פי' מעות שיש לענני העיר קונים בהן הקדשות הללו דיבם בכבסו הלוטו ומזה מיירי בתי מ"ם הטור בס"ם זה ונם בתבוהו הטור והמחבר לקמן בס"ם רי"ב וז"ל הטו' שם והאידבא בל הקדש יש לו דין חולין אלין הקדש עתה לבדק הבית ואינו אלא לגדקה כו' ע"ש אבל בדבר אלין לבן קונה יתבאר ל' בסי' ס"ח בטור ובהמחבר ס"ו דשטור האומר עליהן מנוס שהו' ממון אלין לו תובעין ע"ש: ט לבן אם אתל בית ונגרף כו' פי' קעבי' דשואל חייב בחוגסין הבא פטור: והוא

דבר שבאבד ישבו בעולם ואפשר לבחזירו כגון שבלקח בלסטים חזוק וכה"ג ואפשר לחזור ולקנות מן הגזלן וכה"ג אלא מאשר שבאבד מן העולם לגמרי דוחות דבשר לו בשבה אלא כרא' דאלהי מיכיה מעיקרא הוא המשנה שקבל עליו לשמור והיה שעתה קרקע שיהיה דבר אחר דבר כפרים בוי ואחשעה רחוקה לקרקע מדין שומרין וה"ל כאלו לא קבל עליו לשמור כלל ומאל"כ התם אלא דמי עליה שום חיוב עד דהזיקו ז"ל ויש סיוך ול"כ הבתם הוא דהזיקו ואי אפשר לגלות התפירות הוא דמחייב דמי כן כ"ל: (ג) ואפי' אם בשנוכו ואני הוכחתי לעיל לזה פ' הכותב כו' ס"ו סעיף מ' ס"ק קכ"ו דעיקר כהרמב"ם דבפשיעה חייב וגם הכאתי שם שכן דעת כמה גדולים וע"ש: (ד) ואם התנה (סוף ד' פ"ו) בקנין. כן הוא בש"ם פ' הזהב (דף ל"ח ע"ח) ובהרמב"ם הם אכירות ונתבא' לעיל ס"ם ס"ו ס"ק קכ"ט ועמ"ש לעיל ס"ם לשוטר שם כ"כ ס"ו ס"ק קכ"ח:

ונתב הר"ן בבתובות דיף פ' הכותב לדעת הרמב"ם דלעיל ר"ם מ' הוא הדין בלומר לתם עידי לו חייב עלמו בשטר כו' ולפעד"ז שם מתשבה שבועת המשנה וכה"ג ובדמוכת בש"ם פ' הכותב (ד"פ ו' ע"ב) ואחרב' ה' הא' כתב דשבוע' הוא כלמד מהך דס' הכותב והב"ח כתב בסי' להם לחריות ג' דאלו בשבעים הוא לאו מס' הכותב למדנו אלא דק דלא מוכח שם המ"ג ע"ש רב הלי נתון בלף קס"ב ע"ש ולא כתבו וכו' קידושין שהנון ה' ה' ברוב פ"ה מה' שוכן דבלאר מס' הכותב עכ"ל ולא דק דלא מוכח שם בש"ם מידי ולא כתב שם המ"ג הוכחה מהונים פ"ק קף כ"ו ע"ש דמיטעא רק כתב שם כן בשם רב הלי נתון ויש"ב שם הסונים דפ"ק דמיטעא ועיין בתוספ' פ"ק דמיטעא דיף דף ו' שבתבו שם כן ג"כ בשם ל שם בשם רב הלי נתון ע"ש והבריה ה' בכוסים ודו"ק: (ו) והקדשות כו' והאידבא כו' הקדש דין חולין יש לו וכ"כ הטור לקמן סימן רי"ב ס"ח הר"ר ובעיון בתשוב' ר"ה אלוה ן' חיים סי' ל' וק"ג וק"ח: ועיין בספר אלו' אזוב דף פ"ע"ל: (ז) ויש אומרים כו' טור ס"ו בשם בעל המ"ל הרמב"ם העיטור ומבואר שם בבעל העיטור שחולק על ר"ח שפסק כר' אליעזר והכאתי דבריו בס"ק אחת' ותמיה לי. על מ"ם הטור בסעי' ה' פ"ה מה' טוען גבי נידוני קרקע וכן ר"ח פסק כר' אליעזר כו' דהלא ר"ח לא אמר דבריו רק בתנוס ולבסוף חברו וכדאיתא ברשב"ם פ' המוכר הבית דין ר"מתשבה דף ס"ו ובבעל העיטור שם אבל בגידוני קרקע כיון שומדים לגדור יש לומר דבגדור דמי וכ"כ התוספות לבדוק שם שבשבועת ר"ח שפסק כר' אליעזר דמי אלא דבגדור דמי וכ"כ המ"ג והנה' מיימוני והמרדכי בשמו והכאתי דבריהם לקמן סעיף ב' ס"ק ט' ועוד קצה על הטור למה כתב כאן בס"ם פסק דברי בעל העיטור כיון שהביא לעיל בס"ם דברי ר"ח ה"ל לכתוב בס"ו שר"ח חולק וברחה שעשית דל' יוסי בר בבל בטור ודברי ר"ח שבה"ה מדין להיות בס"ו ובך כ"ל וכתב כ"ה דוקא גי' קרקע אבל תנוס ולבסוף חברו קו"ל כחכמי' ור"ח פסק חביבה שם דף כר' אליעזר דלית ליה כל המחובר לקרקע כקרקע דמי. ובית יוסף כתב לא ידענא היכא אמר ר' אליעזר הכי וברחה דא' מיירי שהיה מ"ג ע"ש וכתב ה"ה שפסק דס"ם דפ' המוכר את הבית והכ"ה הכתי: (ח) דתנוס ולבסוף חברו כו' ברחה מדברי הר"ב דלפ"ז אלו אפילו בית פ"ל תנוס ולבסוף חברו לענין שבועת שומרין ומשמע ליה לתרב הכי מדבתב הטור בשם בעל העיטור לבתול בנין ולבוד אבנו וכוורת דבוריס כר"מ שם קו"ל כחכמיס וכן משמע לבדיק בדרכי תשה שבתב ז"ל בנין כו' אבל המרדכי' כתב דבית לוכו כמחובר בתשבה אחלי ובשאבל בית ובשרף פטור עכ"ל ר"מ אבל לפעד"ז דהבע"ה לא אחמר אלא בנין אבל בית פ"ל בקרקע. והייבו שבתב הטור מיד לאחריכן בפ' אף כ"ב בשם הרמב"ם שבבת בביתי כו' דאלמא בית הוא בקרקע ובפרש דהרמב"ם בתב בביתי הטור בתב בביתי בחקוס חברי אלא דבשיט ליה להטור דבית הוא בקרקע ואע"ג דבשם פ"ק דחולין (דף ט"ו ע"ח) משמע דבית פ"ל בבנין הייבו לענין איסורא אבל בחמוב הוא בקרקע תדע דהא משמע בבל דוכתי דבית בקנה בבסף ובטר וחזקה כמו קרקע ונם מיקרי בבסיס שיש לו אחריות לענין שבועה (ריש דף כ"ח) וקדושה ובישור בבסי ובאר בל מילי דמחובר הוא לענין שומרין ושבועה וכן בתב הרמב"ם והטור לקמן סי' רכ"ז לענין חולה דאפי' בל העומד מבר לו שרקין בדיבר אין בו אוכלה. והייבו דבתב הבעל העיטור בתבמיס ובבמיס לא אחיבי בבית בלל ועוד אבתב הבע"ה שם לגדור דו"ל אבל דבינו מבנאל (ונם רשב"ם בפ' המוכר את הבית דף ס"ו ע"ח מבית דברי ר"ח אלו ע"ב) אחר מדבלא ר' פחמיא לתנבוי עיטור דמי עכ"ל בבסי מתבטרבלי דאיבון מעבלים בקרקע ס"מ סונים דמחבתא בר' אלעזר בלקח אחר בל המחובר לקרקע הבי הוא וכ"כ התו' שם בקרקע ולא אתבדר לן אפיר עכ"ל ומשמ' דר"ל דלא אתבדר לן דבדי ר"ח אפיר דהא משמע בתם בפרק המוכר את הבית (דף ס"ח) בשם ר"ח דגם מבמיס מודים דאבטרבלי מבבריס עם הבית ולא פליגי אלא בשאר מעלבלים ע"ם ובב"ם בראה עיקר לדינא דבית לענין שומרי' משום דבפרק שבועה הוא בקרקע וכמ"ם וכן מוכח מדברי הרב המגיד פ"ם מה' טוען דין ה' בתם שם שבבי מה' אכירות מבואר אבירות הבתוב (דף קרקע היא בקרקע לענין שבועה ובפ' אכיבי מה' אכירות מיירי הרמב"ם בבית וכתב"ם לקמן סי' ז' ס"ב ע"ז ע"ש וכן מוכח בטור בתן ס"ע ע"ב)

אחר מבחישו לא שנא (ב) שבועת השומרים ה (ג) ואפילו אם פשעו בהם ונאבדו פטורים מלשלם לא שנא שומר חנם או שומר שכר טושואל. (ד) ואם התנה לגלס הבל לפי תבתו (מיימוני פרק ב' מאבידות) (וע"ל סימן ס"ו סעיף מ') ז (ה) אבל שבועת היסת נשבעין אפילו על דברים אלו לוכן ע"י גלגול נשבעין עליהם (ו) והקרשות שאמרו דוקא הקדש גבוה ח לאבל הקדש לענייס או לבית הכנסת או לספר תורה וביוצא בזה נשבעין עליהם כמו שנשבעין על נכסי הריוש: הגה (ז) וי"ל (ח) דתנוס ולבסוף חברו בקרקע לאו בקרקע דמי (טור בשם עיטור) ויש חולקין ט ולכן אם אתל בית ונגרף פטור מגלס (מרדכי פרק הדיינים) ועיין לקמן סימן ס"ח: ב מיטענו ענבים העומדים ליבצר ותבואה ובשרה העומדת ליקצר והזורה במקצתן וכפר במקצתן הרי

דהכי איתא בירושלמי וחביאו ב"י וכן הוא בתמת בירושלמי ל"ם הר"ם והר"ן שבועות הדייני' גבי שבוע' הדייני' הטענה אתי בסף בו' וזה לשונו אם דאתבי' ולבוותה מה בסף אתי מעבן אף בלים אתי מעבן רב יהודא תנו הבך וה"ם בשם שמואל בל שבים מחייבים אותו ממון עד לאחר זוקקו שמואל ועוד לשבועה והרי אבים מחייבים אותו בקרקע שבייה הוא אחין בשבעין בקרקעות על בתן וחביאו הר"ם בפ' הדיינים גבי מ"ם בשם רב אתי שמואל אלפס דמשבעין בשאל ע"ם העד עיין שם וכן הוא בתוספות מחוס דלא פרק הדיינים דף מ' ע"ח וכפ"ק דמיטעא (ריש דף ה') וכן בשאל אייך בהקדש פוסקים בכמה דוכתי בבשיטות דאין בשבעין על ענבים ותאלות ריש סי"ג וקרקעות אפילו שבועה דעד אחד: (ב) שבועת השומרין וכ"כ הרמב"ם כו' נראה דאפי' לפרתב' לקמן סי' ס"ח וחייעתו שהבאתי לקמן ס"ם זה והעליתי הדין בדבריהם לאם אין התביעה רק על המיתון חייב ס"ד מ"מ בבא ההיסת ידוע בשבועת שומרים פטור בבל ענין דדוקא לגזר דמיירי בבאן שאותו שהיה בבל דבר בפרים חזון וכה"ג ואפשר לחזור ולקנות מן הגזלן וכה"ג אלא משעה הבא דהא לא בעבד מידי בשעת אבדה דלאחר עלה אלא מאז לקבל אחיזה דבר עליו לשמור מחויב ואי לאו דקבל לשמור לא הוי מחויב ס"ב עיקר מיובה מעיקרא הוא המשנה שקבל עליו לשמור והיה שעתה קרקע שיהיה וכ"כ הוי ואחשעה רחוקה לקרקע מדין שומרין וה"ל כאלו לא קבל עליו לשמור כלל ומאל"כ התם אלא דמי עליה שום חיוב עד דהזיקו ז"ל ויש סיוך ול"כ הבתם הוא דהזיקו ואי אפשר לגלות התפירות הוא דמחייב דמי כן כ"ל: (ג) ואפי' אם בשנוכו ואני הוכחתי לעיל לזה פ' הכותב כו' ס"ו סעיף מ' ס"ק קכ"ו דעיקר כהרמב"ם דבפשיעה חייב וגם הכאתי שם שכן דעת כמה גדולים וע"ש: (ד) ואם התנה (סוף ד' פ"ו) בקנין. כן הוא בש"ם פ' הזהב (דף ל"ח ע"ח) ובהרמב"ם הם אכירות ונתבא' לעיל ס"ם ס"ו ס"ק קכ"ט ועמ"ש לעיל ס"ם לשוטר שם כ"כ ס"ו ס"ק קכ"ח:

ונתב הר"ן בבתובות דיף פ' הכותב לדעת הרמב"ם דלעיל ר"ם מ' הוא הדין בלומר לתם עידי לו חייב עלמו בשטר כו' ולפעד"ז שם מתשבה שבועת המשנה וכה"ג ובדמוכת בש"ם פ' הכותב (ד"פ ו' ע"ב) ואחרב' ה' הא' כתב דשבוע' הוא כלמד מהך דס' הכותב והב"ח כתב בסי' להם לחריות ג' דאלו בשבעים הוא לאו מס' הכותב למדנו אלא דק דלא מוכח שם בש"ם מידי ולא כתב שם המ"ג ע"ש רב הלי נתון בלף קס"ב ע"ש ולא כתבו וכו' קידושין שהנון ה' ה' ברוב פ"ה מה' שוכן דבלאר מס' הכותב עכ"ל ולא דק דלא מוכח שם בש"ם מידי ולא כתב שם המ"ג הוכחה מהונים פ"ק קף כ"ו ע"ש דמיטעא רק כתב שם כן בשם רב הלי נתון ויש"ב שם הסונים דפ"ק דמיטעא ועיין בתוספ' פ"ק דמיטעא דיף דף ו' שבתבו שם כן ג"כ בשם ל שם בשם רב הלי נתון ע"ש והבריה ה' בכוסים ודו"ק: (ו) והקדשות כו' והאידבא כו' הקדש דין חולין יש לו וכ"כ הטור לקמן סימן רי"ב ס"ח הר"ר ובעיון בתשוב' ר"ה אלוה ן' חיים סי' ל' וק"ג וק"ח: ועיין בספר אלו' אזוב דף פ"ע"ל: (ז) ויש אומרים כו' טור ס"ו בשם בעל המ"ל הרמב"ם העיטור ומבואר שם בבעל העיטור שחולק על ר"ח שפסק כר' אליעזר והכאתי דבריו בס"ק אחת' ותמיה לי. על מ"ם הטור בסעי' ה' פ"ה מה' טוען גבי נידוני קרקע וכן ר"ח פסק כר' אליעזר כו' דהלא ר"ח לא אמר דבריו רק בתנוס ולבסוף חברו וכדאיתא ברשב"ם פ' המוכר הבית דין ר"מתשבה דף ס"ו ובבעל העיטור שם אבל בגידוני קרקע כיון שומדים לגדור יש לומר דבגדור דמי וכ"כ התוספות לבדוק שם שבשבועת ר"ח שפסק כר' אליעזר דמי וכ"כ המ"ג והנה' מיימוני והמרדכי בשמו והכאתי דבריהם לקמן סעיף ב' ס"ק ט' ועוד קצה על הטור למה כתב כאן בס"ם פסק דברי בעל העיטור כיון שהביא לעיל בס"ם דברי ר"ח ה"ל לכתוב בס"ו שר"ח חולק וברחה שעשית דל' יוסי בר בבל בטור ודברי ר"ח שבה"ה מדין להיות בס"ו ובך כ"ל וכתב כ"ה דוקא גי' קרקע אבל תנוס ולבסוף חברו קו"ל כחכמי' ור"ח פסק חביבה שם דף כר' אליעזר דלית ליה כל המחובר לקרקע כקרקע דמי. ובית יוסף כתב לא ידענא היכא אמר ר' אליעזר הכי וברחה דא' מיירי שהיה מ"ג ע"ש וכתב לפ"ם דס' המוכר את הבית והכ"ה הכתי: (ח) דתנוס ולבסוף חברו כו' ברחה מדברי הר"ב דלפ"ז אלו אפילו בית פ"ל תנוס ולבסוף חברו לענין שבועת שומרין ומשמע ליה לתרב הכי מדבתב הטור בשם בעל העיטור לבתול בנין ולבוד אבנו וכוורת דבוריס כר"מ שם קו"ל כחכמיס וכן משמע לבדיק בדרכי תשה שבתב ז"ל בנין כו' אבל המרדכי' כתב דבית לוכו כמחובר בתשבה אחלי ובשאבל בית ובשרף פטור עכ"ל ר"מ אבל לפעד"ז דהבע"ה לא אחמר אלא בנין אבל בית פ"ל בקרקע. והייבו שבתב הטור מיד לאחריכן בפ' אף כ"ב בשם הרמב"ם שבבת בביתי כו' דאלמא בית הוא בקרקע ובפרש דהרמב"ם בתב בביתי הטור בתב בביתי בחקוס חברי אלא דבשיט ליה להטור דבית הוא בקרקע ואע"ג דבשם פ"ק דחולין (דף ט"ו ע"ח) משמע דבית פ"ל בבנין הייבו לענין איסורא אבל בחמוב הוא בקרקע תדע דהא משמע בבל דוכתי דבית בקנה בבסף ובטר וחזקה כמו קרקע ונם מיקרי בבסיס שיש לו אחריות לענין שבועה (ריש דף כ"ח) וקדושה ובישור בבסי ובאר בל מילי דמחובר הוא לענין שומרין ושבועה וכן בתב הרמב"ם והטור לקמן סי' רכ"ז לענין חולה דאפי' בל העומד מבר לו שרקין בדיבר אין בו אוכלה. והייבו דבתב הבעל העיטור בתבמיס ובבמיס לא אחיבי בבית בלל ועוד אבתב הבע"ה שם לגדור דו"ל אבל דבינו מבנאל (ונם רשב"ם בפ' המוכר את הבית דף ס"ו ע"ח מבית דברי ר"ח אלו ע"ב) אחר מדבלא ר' פחמיא לתנבוי עיטור דמי עכ"ל בבסי מתבטרבלי דאיבון מעבלים בקרקע ס"מ סונים דמחבתא בר' אלעזר בלקח אחר בל המחובר לקרקע הבי הוא וכ"כ התו' שם בקרקע ולא אתבדר לן אפיר עכ"ל ומשמ' דר"ל דלא אתבדר לן דבדי ר"ח אפיר דהא משמע בתם בפרק המוכר את הבית (דף ס"ח) בשם ר"ח דגם מבמיס מודים דאבטרבלי מבבריס עם הבית ולא פליגי אלא בשאר מעלבלים ע"ם ובב"ם בראה עיקר לדינא דבית לענין שומרי' משום דבפרק שבועה הוא בקרקע וכמ"ם וכן מוכח מדברי הרב המגיד פ"ם מה' טוען דין ה' בתם שם שבבי מה' אכירות מבואר אבירות הבתוב (דף קרקע היא בקרקע לענין שבועה ובפ' אכיבי מה' אכירות מיירי הרמב"ם בבית וכתב"ם לקמן סי' ז' ס"ב ע"ז ע"ש וכן מוכח בטור בתן ס"ע ע"ב)

פסקינן כר"ש אבלה פירות גזורים משלמים פירות גזורי וכ"כ בכ"ד ובסמ"ג וש"פ • וה"ה לענין קנין כדלקמן מי' ק"ג אבל לא לענין שומרים כדלקמן מי' ס"ח פ"ה ע"ש ג וביאר שם כיון דעיקר הפקדון הוא בחזוב לקרקע אע"פ שאי"כ הכרן הנפקד הרי הוא כתובע קרקע (לחכמים)

ס"ז שכתב בשם הרשב"ם שכבת בביתי כו' וכמ"ש לעיל וכן מוכח להדיא מדברי המרדכי והגה' מרדכי פ' המוכר את הבית שהבאתי לקמן ס"ק י"ב ע"ש ונם התוס' פ' הדייניס דף מ"ב ע"ב ותו"ש שם והסמ"ג דף קנ"ח ע"ח כתבו בפשיטות דאם שאל בית וסרף פעו' מצו' לאין דין פטו'מצו' דאין דין שומרים בקרקעות וכמ"ש המרדכי פ' הדייני' וכ"כ הגאונ' שם והכי נקטינן: (ט) הרי זה נשבע עליהן כו' ולא נראה עיקר דאינו נשבע עליהן דדין קרקע יש להן ולפי שיש כאן כמה דעות וגם דינים אלו טונגיס בכמה מקומות לכן נריך לבי להאריך קצת • הנה הראב"ד וה"ה מה' טוענ הביאו מדעת הרשב"ם שם שפסק כר' מאיר (דפ' שבועי' הדייניס דף מ"ב ע"ב) וכן נראה שהכון העור ולא כוונו הלשת בדעת הרשב"ם. גם מ"ש ה"ה שם שי"ל שפסק כרבנן וס"ל דמלוותיהו הוא בנריכים לקרקע וכ"כ הר"ן פ' שבועות הדייניס בדעת הרשב"ם (וכן נראה דעת הריטב"א פ' בערה ודעת הש"נ דף שכ"ו ע"ב) ליתא דהא אמנא להדיא מדברי הרשב"ם שם דענינים העומדו' ליבצר אין נריכ' לקרקע וכן מבואר לדברי מדבריו פ"ח מה' מכירה דין י"ז ואמרי' בש"ם התם בענני' העומדת ליבצ' קמפלגי ומזה קשה ג"כ על מ"ש ה' ה' פ"ח מה' מכירה לדעתו (ועוד דבפ' קמא דסנהדרין דף ט"ו ע"ח וכפ' השולח דף ל"ט ע"ח אמרי' מכאנ לא קאמר ר' מאיר התם אלא בענינים דכל כמה דקיימי מכאנ' מאמר דלא נריכי לארעא כלל ואע"פ שהרן פרק שבועי' הדייני' כתב דבתר הכי מכאנ' והשתא נריכי לארעא לבריו לבמוקים ופשט דש"ם לא מאמר הכי אלא מאמר מדברי דש"ש שם ע"ש גם מדברי התוס' פרק בערה שבתתתה דיש דף כ"ח והרמב"ן בם' המלוות פ"ק דמקיון ס"ק י"ח מבואר דלא כהרן והרשב"ם בזה ע"ש) אלא כ"ל דלוה אתיא דברי הרשב"ם בפי' המשנה פרק שבועות הדייניס שכתב שם וז"ל מלוות מכמים ור' מאיר הוא בענינים העומדים ליבצר ולבה מכמים אבל כשאמרם לו בתורת שאילה ולענין מקח ומשכר ודיני לוקח והוליה במקנת כשיהי' עיקר התביעה אלא בתורת שאילה אבל הענין אבל ליבצר בעור דמי ושמור זה הלשון עכ"ל וכ"כ הברטנורה שם • והוא ע"ש שמת דבו ה"ר יוסף הלוי שהבין העור כפי' זה הבעל העיטור דף ס"ו ריש ע"ח מביאו נ"כ וכן ר' ירוחם ב"ל סוף מ"ב מבואר נ"כ דברי הר"ן הלוי שכתב לדוקא כי יהיב ליה לשאור מצוי קרקע וכן מדוקדקים דברי הרמב"ם פ"ח מה' מכירה שהעתיק המחבר לקמן ר"ס ק"ן ופ"ב מה' טוענ שהעתיק המחבר כאן ובפרט בפ"ב מה' שכירות ע"ש (שכתב שם וז"ל המוסר לחבירו דבר המחובר לקרקע לשאור אפי' הוא ענינים העומדו' ליבצר הרי הן כקרקע בדין הזורים ע"כ וכ"פ המחבר לקמן מי' ז"ח ס"ה ולא כהסמ"ע ר"פ קנ"ג שהקשה דברי הרמב"ם והמחבר תמדדו וכתב כמה דברים אחרים שכנוים ולא ירד לסוף דעתם וכבר הזכרתי עליו שם ע"ש) וכ"כ הכי' כאן בדעת הרשב"ם דס"ל כהר' הלוי וכ"כ בבפס משנה פ"ח מה' מכירה דק שתלת דברי בבפס משנה שם לא נהירין כמה שכתב הרמב"ם שנבר דפלונתייהו הוא בנריכים לקרקע ע"ש:

ונראה שמה שהביאו להר' הלוי לתלק בכך הוא דלא דאמרי' כפ' בערה שבתתתה (ריש דף כ"ח) נבי הא דזיל הב לה מתנה דלא כפתומים ולא בהיכא דלא בעל העומד ליגדר פגדור דמי ולא שייך עומד ליבצר בבבור דמי וכ"כ התוס' בדוכתי טובי והתרדבי פרק הדייניס והסמ"ג דף קפ"ב ע"ח והנמת מיי' פ"ה מה' טוענ דמה' דפרק בערה פי' ר"ש דקי"ל כר' מאיר (ומ"ש העור בשם ר"ח הוא תמוה וכמ"ש לעיל ס"ק ז' ע"ש) וזה דאקו להר' הלוי • ובאמת אין דברי ר"ח נראין עיקר בזה להא בדוכתא דתנן פלונת' דר' מאיר וחכמים לא אימסק' בש"ם הלכה' וגם בש"ם מפרש פלונתייהו בתרי פלוגי מצוא דקי"ל בכל דוכתא יחיד ורבים הלכה כרבים ובפרט לתנא בתרי' להדיא ר' מאיר אומר כו' ואין חכמים מודים לו בו' כולל וחכמים אומרים כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע וגם מ"ש התוס' ומייעתס בשם ר"ח דמהך דפרק הכונס (דף נ"ט ע"ב) דפסק רב כר' שמעון דאבלה פירות גזורים משלם פירות גזורי' מצא' דהיינו כר' מאיר אינו ראיה דהתם עבאו הכר בתלמו ובוד לענין שור אנב תרעא שאני ובמ"ש לקמן בשם הרא"ה והרשב"ם • ולדבריהם אפשר יש לדקדק דאין הלכה כר' מאיר דקאמר התם דן רב כר' מאיר ופסק הלכתא כרבי שמעון בשלמא דן רב כר' מאיר פירש' מעשה שנבר אבל אבל פסק הלכתא דמשמע שלמד לתלמידים שהלכה כר' שמעון ודן פירש' התם אינ"ל לתלמידים שהלכה כר' מאיר פירש' מעשה שנבר אבל אבל פסק הלכתא דמי' אלא דמשמע דדוקא הלכתא כר' שמעון בהך דבסוגיא אבל בהך דשבועות הא תנן ואין חכמים מודים לו לבך נראה עיקר בזה הר"ל כחכמים וכ"כ הר"ן פרק הדייניס דקי"ל כרבנן דיחי' וכבי' הלכה כרבים וכן נראה להדיא מדברי הרי"ף והרא"ש (ובעל התוס' י"ש פרק יש נוחלין וכמ' מע"ש פרק הדייניס כתב דהרא"ש פוסק כר' מאיר ותמה עליו העור ואין דבריו נכונים בעיני גם מה שתמ' הכ"ח על העור דלמ' ס"ל דהרא"ש הר"ל הלוי לתלק בין שומרים לס"מ לפע"ד ובדקו דברי העור בזה דפס' דברי הרא"ש פרק הדייניס משמע דמחוייב שבועה בחולה מקנת בלא שומרים ומה שהקשה ע"ז מה"ש הרא"ש בשאר מקומות יש לייסב ואין להאריך ודו"ק) פרק שבועות וכ"כ הראב"ד בהשגות שדעת הרי"ף בחכמים וכן דעת הראב"ד עצמו וכ"כ רב האי גאון בס' ומפסקי שבועות דף ו' ע"ב פירות אפילו אם הגיעו להקנה ולהבנר הרי הן כקרקע ואין חייבין עליהן ד"ל דתנן כו' וחכמי' אומרים כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע וכ"כ רא"ן פ' הדייני' דף קי"ר ע"ד וז"ל וכל המחובר לקרקע הרי הן כקרקע ואין נשבעין עליהן וכן נראה דעת בעל העיטור דף ס"ו סוף ע"ב:

אך מה שמקלקין הרי הלוי והרמב"ם בין שומרים לשאר דברים שיבו נראה שלא אלא מתבר לתלק בכך ועוד דא"כ ה"ל למתניתן לברוסי ועוד דא"כ ל"ל למתני' לאוהב מקנת וכך הקשה בתוס' י"ש פ' הדייני' דל"ל לאוהב מקנת ועי"ש ואי אפשר לייסב שם לא בדוחק וגם פשט דמתני' משמע דלאו משום שומרים אתיקן עליה רק מכח אוהב והרא"ש ושאר פוסקים משמע דלחכמים בכל ענין הרי הם כקרקע לענין שבועה • ועוד דבש"ם פ"ק דסנהדרין דף ט"ו ע"ח) וכפ' השולח (דף ל"ט ע"ח נבי הקדים שער עבדו אמרי' ליאמר הני תנאי כחני תנאי כו' ואם איתא הל"ל דנבי הקדש בעב' העומד ליגזז אפי' דבנן מודו כיון דלאו לשמו' הוא הנם אפשר לחוק וליישב מ"מ פשט דש"ם לא משמע הכי אלא משמע דלחכמים בכל מילי המחובר לקרקע כקרקע דמי וכן נראה מדברי רב האי גאון בס' ומפסקי שבועות שם דבכל ענין אין נשבעין על פירות המחוברי' לקרקע ע"ש:

אלא נראה דהך דס' בערה ה"ק ס"ם כל העומד ליגדר כגדור דמי וכיון דחזי לבוליא ולאוויי לגדור מיד הרי הם כגדורים דהא אי בעי הוה גדר להו והיאך כיון דמייך בעל חוב ואמר לגבות מכייהו דהא בראשות ותני מכיהו ואלו כבי גדרי להו ומשמע דמריכי לדיקלא קאיכא ולא גדרי להו ומאכ' דעתייהו דב"ח ואמר עלייהו • והלכך דוק נבי ב"ח המוזי וכה"ג אלין נוכי מחשבעלי מאום דלא מאכ' דעתייהו עלייהן וכראשות' כפ' מגילת אחאב דוכתי שוכי והכך מאי מעיקר' לא מאכ' דעתייהו לפירות שיהיו

ריש דתני התוס' ס' הזאל סוף דף ק' וס' שבוע' הדייני' ריש דף מ"ג דנבי ב"ח אפי' דבנן יודו וכ"כ בהגה' אשרים' השולח ז"ל אין נשבעין על הנכסים ולא על הקרקעות ואפי' עבדים אין נשבעין דלאו בבטורות דמיין ולענין בעל חוב לכ"ע בבטורות דמיין אי לא נריכי לדקלא מהרי"ק ע"כ וכן נראה דעת הראב"ד בהשגות שכתב בפ"ה מה' טוענ ז"ל ח"ח המחבר פוסק כר' מאיר (בבר כתבתי לעיל שגם הרמב"ם פוסק כתכמים) והרב פסק כתכמים ואולי אפשר מה שאמרו בבתובות ס"ם בל העומד ליגדר

ו והוא שאינם צריכים לקרקע עד"ר שם כתבתי דהרמב"ם דקדק וכתב כן ולא סני ליה כמ"ש העומדים ליבצר לגמרינו דדוקא כאין נריך לקרקע בכלל הוא דם"ל דהוה כבטורות ואפי' כזה אולא ר"ח והרא"ש עליו ועמ"ש בפרישה בפי' קנ"ג ע"ש:

יא לענין כפירה והולאה כו' עד"ר דשם כתבתי דס"ל מוכח דלא"ל לענין הכי קאחר ע"ש:

יב דמייירי שתבעו המעות כו' ע"ש כ"ו (דף שכ"ה ע"ב) שכת' כ' דעות אלו מתחל' דמייירי שכבר בטר כל העבבי' והתובע אומר אלם לי דמיהן והנתב' אומר לו במקנת ורוב' לאלם לו ומאחר כופר ואפ"ה אם טענו שהפקיד בידו ענינים שהיו נריכים לקרקע עדיין ה"ל כתובעו קרקע וא"כ לו ליטבע ש"ד וכת' דאע"ג דבעת התבעה כבר בטרן ויטבעה הוא בדמיהן ואין כאן שבועת קרקע אלא שבועת מטלטלין מ"מ כיון דעיקר הפקדון הוי בתחוב לקרקע הרי הוא כתובע קרקע והביא ראייה לזה מתה דאמרינן דלמ"ל הילך פעור הא דאינ"ר קרא ליטעם קרקע להיכא דאפר בה בורות שיחין ומערות אע"ג דאינו חייב לו אלא דמי הזיקו דיכו כתבעו קרקע כיון שהיא נמסרת מתחת קרקע ומשיק דהרשב"ם חולק על סברא זו ומוקי לה בתובעו הענינים כו' כלפיים מור"ם כאן וי"ל כו' ונם הראב"ד ס"ל כהרשב"ם וכמ"ש הטור ומור"ם בסיוק בם"ם דמוקי לדהוא דאפר בורות דתבעו למלאות הבורות דה"ל

(ט) הרי זה נשבע עליהם כשאר המטלטלים והוא שאינם צריכים לקרקע שכל העומד ליבצר הרי הוא כבצור יא לענין כפירה והוראה אבל אם היו צריכים לקרקע הרי הם כקרקע לכל דבר: הגה יב דמייירי שתבעו המעות אל ענינים כ"ל אי תבעו ענבי' והוה כמקנתן אפילו עומדות ליבצר מיקרי

לה"ל תביעת קרקע ועת"ל סס עוד מזה : יג בכל ענין מיקרי משלטלין כי' אפי' היו מרוכין לקרקע : יד אלא מיירי שתבעו הענבים כו' עד ואומר שאכלו כו' פירוש שמיירי שעומד לגבוה י' גפנים ה' מהן עשוות וה' מהן בלורות ואומר אלו י' גפנים שלי הן והפקדתים ביד כשהיו כולם עשוים וזה כופר בה' שעדיין עשוות ואומר לא היו שלך מעולם ואיך ה' הפקדת בידי וכלתי ענביהם ואכלתי ואינם לך דמי הענבים ועל קחרו דאם אלו ה' שכפר בהן הם בריכים לקרקע דפטור מש"ל אע"ג דהתולה היא בדבר המשלטל מ"מ הפפירה היא בדבר המרוך לקרקע להיא בקרקע ואין בגפנין על הפירת קרקעות

מקרי הילך (ר"ן שם) (י) ויש מולקין וסברת לה לאם תבעו מעות הענבים יג בכל ענין מיקרי משלטלין יד (יא) אלא מיירי שתבעו הענבים ואומר שבלקן ואכלן אלא הוי הילך (שם בשם הרש"בא) ועל"ל סי' זה ס"ו :

ג (יב) עטענו ב' חרשים שכנת

והג"ה אפרי והרא"ל כוונו לזה וה"ל הרא"ל אין למדין שבועה משלטלין לאחר דברים לאו דוקא שבועה קאמר אלא ה"ה אוכלה וקנין וגזל ע"ש דין ה' וכל דבותיה הגייבי לדין תורה ואחר דברים דקאמר הייבו ב"ח וכ"כ העור בשו"ת ומזוני ואחה וכה"ג דפ' בערה אלא סמכא דעתייהו והייבו דקאמר

אחרי עבדים אל יתומים בדומים כתשלטלין כו' והייבו כמי לענין בעל חוב בפרק קמא דב"ק (דף י"ב) והתם כמי כראה דעת' מאוס וכתב ה"ה זה אלא סמיך דעתיה עליה כיון דיכול לברוח העבד (ולפי זה אין מרוך לה"ל התום' והרש"ל בבבא קמא דשבוע' דדבקן וקנין אגב כמי דדבקן אלא כמ"ל וקנין אגב כמי יש לומר אלא סמיך דעתי' ונסמ"ם התוספות והרש"ל דקרא דעדים בלורות אמסכת בעלמא הוא דוק' שבכירות אינו ויותר כראה כמו שכתבתי ועיי' מ"ש לעיל סי' ל"ש ס"ק ב' וסוב מלאתי ראיה לדברי הרשב"ם פ' יש נוחלין דף קכ"ח ע"א דשעמא קרקע אחל אלא נבי ב"מ מעבדי דעתי מאוס אלא סמיך דעתי' וגם בבמוקי יוסף פ' הנוזל קמא הביא דברי הרא"ה שכתב להליא בדברי הרשב"ם ושכן כתב הזמן חוב דעדא דהא עבדים לענין אוכלה וקנין וגזל דין קרקע יש להם מ"ב כיון דהרא"ל כתב שהרי עבדי' כו' אלא דמ"ש מעיקרא אין למדין נאור כיון מחלקותן בדמים

שבועה לאו דוקא שבועה קאמר אלא שבועה וכל דבותיה בדיני תורה אלא אייך בהו שעמא אלא סתם' דעתיה :

וכן מוכח דעת בעל המאור פ"ק דמציעא אסם' דב"ק אינו נוהה פרי כלל אפילו המחוברים דבריכי לאחרעא ומביאו ה' המגיד פב"ה מה' אלוה וכתב אלדברי הבבים הרשב"ל והרא"ה שהם מפרשים הך דפ' בערי לענין אומא אגב קרקע או בת לוזי וא"כ לדה"ה והרשב"ל אי אפשר לתרץ דפ"ל כר"מ וגם אלא בהר"י הלוי דהא בבריכי לאחרעא אפי' רבי מאיר מודה המחובר לקרקע הרי הוא בקרקע בכל דוכתי ואם כן אמאי אינו נוהה בעל חוב מהן אלא אמר דאמיך דעתיה כיון דבוד הלוקח לתלמן ואם

כן ה"ה לפוסקים בלא בריכי לאחרעא יש לתלק בכה"ג :

וכן מסיק העור בסי' זה וז"ל וכתב הר"י הלוי דוקא לענין אומרים כו' אבל הרמ"ה כתב דלאו דוקא לענין שבועה אלא ה"ה לענין כל מילי דמעשיה רחמנא לקרקע בגון גזל ואוכל' ושבועת הפקדון עכ"ל ומשמע שדעת העור כהרמ"ה וכן לקמן ס"ם קי"ב כתב העור דנראה דבמחובר דמי לענין קניה ואוכלה דהא לענין שבועה אמרי' לדבר כמחוב' אינ"ם שעומדי' ליבבר הנם אינ עוד לבלבל בזה בבמה מקומות בדברי האחרונים אין להאריך כי כ"ל סוף דבר כיון שהוכחתי שהעיקר דפירות המחוברים לקרקע אפי' לא בריכי לאחרעא כלל הרי הן כקרקע לענין שבועה ואוכלה וקנין וגזל דכותיה והוכחתי שכן דעת רבי' הא"ן גאון והרי"ף והרא"ש ולאנ"ן ובעל העישור והתו' והנהה אסר' מתהרי"ת פ' הסוקל והרא"ל והרז"ה והרשב"ל והרמ"ה והעור הכי נקטינן ולא כהרמב"ם והתחבר :

שוב ראיתי בספר לחם משנה פ"ב מה' שכירות פלפל נ"ב בזה בדעת הרמב"ם והרא"ל והר"ב המגיד והעור והקשה נ"ב על הרש"ל הלוי והרמב"ם מפ"ק דסנהדרין וס' הסולם וכמ"ש ויישב שם הדברים לדעתם ומשמע שם מדבריו עלמו שהם דחוקי' אך מה שדחק עלמו שם לדעת הראב"ד בלפע"ל אלתם דחק לדעת הראב"ד לק"מ לענין שבועה וה"ה לענין הקדש לרבנן מחובר לקרקע הוי בקרקע ולא מחעע אלא ב"ח ואחר דברים בגון מזוני וכתובת אשה וכה"ג משמעת דבריהי' וא"כ קאמר שפיר הטם לימא הכי תנאי

כהאי תנאי כן כ"ל ברור ודו"ק :

כתב סב"ק וז"ל כתב בעל העישור בדיני חוב דף ס"ז ע"ב קיימא לן כל המחובר לקרקע ה"ה בקרקע ואפילו ענבים העומדות לבלור בגדור דמי ותמהני למה לא הביאו ראיה אדם אחרי דמשפטיהם לתרן קיימא לן בכל העומד לגדור בגדור דמי ותמהני על הב"ק שר"ל שדברי בעל העישור הלכה הם (שראה לי שהבעל העישור כתב לתרן כן הך דפ' בערה בתחרי דאזי לבוריא לך דפ' הדייבים בענבי העומדו' ליבבר) והא ודאי כל הפוסקים חולקים עליו שהרי התוס' בבמה דוקתי הקדו מהך דפ' בערה בתחרי דאזי לבוריא אהך דענבים העומדות ליבבר ותרלו דמ"ח אלהו ובשם ר"ח כתבו דקו"ל כר' מאיר וכ"כ הסמ"ג דף קפ"ב ע"ב והנהת מיי' פ"ה מטוען והמדבכי פ' הדייבים (ומביא הב"ח עלמו דבריהם לעיל סעיף ה') הרי להדיא דאין חילוק בין תחרי לענבים וכן מוכח להדיא מדברי הראב"ד וה' המגיד דלעיל וכן מוכח להדיא מדברי הר"ן פ' הדייבים וכן מבואר עוד להדיא מדברי הרשב"ן בספר המלחמות פ"ק דמציעא דף ס"ג ע"ב וכן משמע בהרא"ש פ"ק דמציעא וכן מבואר עוד מדברי הרב המגיד פב"ח מה' אלוה שהביא הב"י בקלקה לקמן סי' קע"ו ס"ע . וגם לא מסתבר כלל לחלק בין ענבים לתחרים כיון דשעמא הוא כל העומד לגבור בגדור דמי . ועוד מדקאמר בפסיעות ס"ם כל העומד לגבור כגדור דמי משמע בכל מילי דוכא הכי . וגם תמיה לי על בעל העישור גופי' שהרי כתב מאחר אחרית סוף דף י' ז' קל תנני שמואל אפילו בשבח המגיע לבתפים והן פירות שהגיעו לבכור ולהבעל על הכתף ומתברכת לבריכי לאחרעא מדאמריכן בפ' בערה שתפתת' זילו הבו לה מתחרי דבודי כו' עד לבריכי לדיקלא קאמיר' ס"מ דאי לא בריכי לדיקלא ב"ח לא נבי מכיהו וכן פר"ש שבח המגיע לבתפים ענבים העומדות ליבבר עכ"ל ונם ה' המגיד פב"ח מה' אלוה וכתב שהרב בעל העישור דעתו כדעת רש"י ובע"כ בסכין לדברי בע"ה אלו הרי אחין חילוק בין ענבים לתחרי וסותר דברי עלמו ואין כפף לחשתמיטתיה לבב"ח דברי בע"ה אלו וכל הפוסקי' הנ"ל שהבאתי ולא דק כלל במה שהביא דברי בע"ה הכ"ל לפסק הלכה :

(י) ויש מולקי' כו' ע"ל סעיף ו' שכתבתי הקעיקר הכים מולקין : (יא) אלא מיירי שתבעו הענבים ומודה מקצתן ואומר שנגנבו ואבדו ועל מקצת שעומדי' הם אלוקים שהתובע אומר גם אלו שלי הם והנתבע כופר הלכך להרמב"ם והתחבר הוי כמשלטלין חייב ב"ד וכבר כתבתי דקו"ל דהם כקרקע ופשוט כיון דהכפירה היא בקרקעות . ודוק בלשון הר"ן והביאו כ"י גם כן בסעיף ה' ולריך לאחר דס"ל להר"ן דהנפנים הם קרקעות לכ"ע הלכך כשעשו י' גפנים ע"כ הפנים הם קרקעות והענבים שעליהם קשוכים לר' מאיר כמשלטלי' והנפנים על כל פנים קרקעות הן לכך הומרך הר"ן לאחרין וכתב דה"ל כתובו מטלטלי' וקרקעו' וכופר בשלטלי' וקרקעות וע"ז ודו"ק וכן משמע בס"ם פ' הדייבי' (דף מ"ג ע"ב) נבי הא דקאמר התם לבלבו בסריקות משמע דנפנים לכ"ע הוי בקרקע ולא פליגי אלא בענבים עליהם : (יב) שעטנו כו' אדאיש כו' כל סעיף זה הוא לשון הרמב"ם פ"ה מה' שוען וכתבו וכלשונו כתב הסמ"ג עמין ל"ה דף קפ"ב ע"ב וחביאו המרדכי פ' שבוע' הדייבים ובמרדכי ובהגה' מרדכי פ"ם המוכר את הבית נבי הא דנביון עיטור בבסי לבנו' מעמלי דבתי' (פי' משכירות הבתים כתבו מכאן קבה לא"ם פ' שבועת הדייבים מבם סמ"ג דאע"ג דאין נשבעין על קרקעות נשבעין על שכירות בתים דאשיב כמשלטלי דהא הכא אשיב שכירות בתים בקרקעי עכ"ל ולפע"ד ל"ל מידי דבבר הוכיחו התו' והרש"ל והרשב"ל והר"ן פרק מליאת האשה וה' המגיד והנהת מיי' פ"ל מה' אישות דהך דנובה מעמלי דבתים הייבו בשלא הגיע זמן השכירות אינו משתלמת אלא לבסוף הר"ל שכירות שאלה עד עתה בפירות המחוברים לקרקע הבריבים לקרקע עכ"ל אלמא דבהגיע זמן פרעון דינו כמשלטלי וכן משמע במרדכי נופיה פ' מליאת האשה וז"ל מעמלי דבתי כגון שהשכיר לשנה ועמד בו השוכר אחי שנה ואע"פ שבתחייב השכירות נובה הוא ואינה משתלמת אלא לבסוף הוי כמקרקעי עכ"ל משמע דאם אלא משתלמת אלא בשנה השכירות אע"פ שלא בנבה השכירות עדיין אשיב כמשלטלי כיון שהגיע זמן פרעון השכירות (ולא כבראה מלזון הרב בהגה' ס"ע בפ"ע סימן קי"ב נס"ג ובבר הנתי שם עליו ע"ש) וא"כ לק"מ דהרי קפמ"ג (והרמב"ם והשבר) מיירי להדיא שעבר ז"ם השכירות ונם מדברי ה"המגיד בפ' ה' מה' פרעון על דברי הרמב"ם והסמ"ג

אלו

ם ומה שבופר בה' העומדות להבבר לרבנן דסברי לאו בבלוריס ולי"ל דאמר לגדור וכל לגדור כבלוריס דמיין לאחר לה' בבלוריס דמיין הוי בבופר בקרקע ולי"ל דאמר לגדור בגדור דמי דאמר קאמר לה' תבעו' לה' דמיין הוי לדיר' נדרי לאו ואפשר נס התוס' בבוס' בתקלת

ם סס דין ו׳

אלא שהעתיק המחבר כאן משמע כן שכתב וז״ל שעמו ב׳ חדשים זה כשזו שכירות קרקע לאחר הזמן תוב״ר הוא כיון שמתלוקחן בדמים אלא היה מחלוקת שזה אומר יש לי לדור בו עדיין והלה כופר ה״ז מביא קרקע ואין כאן אלא היסת כו׳ עכ״ל וז״ל שזה אומר יש לי עדיין לדור בו ב׳ חדשים וזה אומר חדש א׳ אע״פ שהוא מודה מקצת אין כאן אלא היסת על המשכיר (ועיין מ״ש לקמן סי׳ שי״ב סעי׳ ט״ו) וא״כ ה״ה כמו אם המשכיר אומר שכר׳ שמנו מהיום עד ב׳ חדשים דור בה ויתן לי לסוף ב׳ חדשים השכירו׳ ל״ב חדשים וזה אומר לא שכרתי ממך רק עד חדש א׳ אלמור בה חדש א׳ ואחר כך תשלם לך בעד חדש אחד כמו אם הוא מודה מקצ׳ כיון דלא הגי׳ הנ״ל עדיין והשוכ׳ לינו נשבע אלא היסת ודו״ק :

(יג) שכנת בחצרי כו׳ ובשור כתב בשם הרמב״ם בביתי וזה דלייה לזה שכתבתי לעיל סעיף א׳ ס״ק ז׳ ובסמ״ע ס״ק י״ד בראה שהוא אחר מ״ש הר״ב בעיל ס״ק ז׳ ולכך כתב דבבית בלא״ה חייב לשבע לע״ד בתלוש ולבסוף תכרו בבית ה״ל בתלוש כו׳ ולפעד״ב דכ״ע מהו דבית בקרקע הוא לענין שבועה וכ״מ לעיל ס״ק ז׳ : (יד) זה שתי כסף כללעיל ריש סימן פ״ז :

(טו) הואיל ואינם חלוקים כמה קרקע מכר לו כו׳ משמע הא אם היו חלוקים כמה קרקע מכר הוי דינו כקרקע וכן משמע יותר בה׳ המגיד עלמו שכתב וז״ל קרוב לומר אחף אם היתה טענתם בדמי מכר קרקע כגון שהלה טוען מכרתי לך את השדה והמכ׳ קיים ואתה חייב לי מן הדמי מכר והלה מודה בחמשום הרי זה משלם חמשום ונשבע שבוע התור׳ על השאר כיון [מחלוק] בענין המכר כמה קרקע היה עכ״ל ומביאו ב״י סעיף ק׳ • משמע דאם זה אומר מכרתי לך השדה ואתה חייב לי דמיה וזה אומר מני היה השדה שלי ולא מכרת לי לא אתלי ואני חייב לך דמי אתלי השדה הוי דינו כקרקע אבל לפעד״ב דאף בכה״ג דינו כמשלעלי דהא לדברי שניהם אין התביעה על הקרקע רק על המעות וכ״ל דאים לזה מתלי דתנן בפ׳ השואל (דף ק׳ ע״ב) היו לו שני עבדים א׳ גדול וא׳ קטן הלוקח אומר גדול לקחתי וזה אומר איני יודע זכה בגדול זה אומר גדול וזה אומ׳ קטן ישבע המוכר שהקטן מכר ופריך עלה בש״ס אמאי ישבע מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לא טענו ושור הוא דלך הוא ושור אין נשבעין על העבדים אחר רב בטענו דמי עבד גדול דמי עבד קטן דמי שדה גדולה דמי שדה קטנה • והנה רש״י פי׳ שם דמי עבד גדול מכרתי לך ביחד שתקנהו לי ולא קטנה ותובעו המוכר ומשלם דמתני׳ לא משמע הכי גם התו׳ שם כתבו דקשה על פירש״י דלא ה״ל למקנא בחתני׳ לוקח ומוכר אלא אליה ומשלם אלא בראה לר״ל דמיירי שמכר לו עבד ונתן לו דמים ולא כתב עדיין שטר ומיירי בחקוק שבותבן השטר אי מי כגון שהתנו דיוכלו לחזור על בתיבת הנשי׳ עכ״ל וגם פנ׳ זה דקו׳ לפע״ד דא״כ הם מחולקים כמה דמים כתן לו וא״כ מה לו שהעבד גדול או קטן הכי הל״ל זה אומר כך וכך דמים כתתי לך וזה אומר כך ומשמע דמתני׳ דזה אומר גדול משמע דקאי אלשון הלוקח אומר גדול לקחתי דהיינו שהמקח קיים אלא ס״ל דה״מ שטענו אומר עבד זה שדה בדיוק ולא אלשון אומר לא הוא כגון שנטלו העבדי׳ והשדות מתח׳ המוכר כגון שנרפו אותן ב״ת המוכר או שהמוכר עצמו נתנם לאחרים או שרפם או הזיקם וכה״ג הלוקח אומ׳ הגדו׳ לקחתי בדינ׳ והמקח קיים ואתן לי דמי מכרתי בדינ׳ ואין לחי חייב לך אלא דמי קטן כיון שאי אפשר להעמיד לו העבד או השדה וכראה שנם רש״י ותו׳ מודים לראה שכתבתי דא״ל בעלמא לעתם לפרש כן • ובלאה שנם הרמ״ה שהביא הכ״ו פ״ה מהכוח מע׳ כתו שכתבתי וחכמתי דבריו לעיל סימן פ״ח סעיף י״ג ס״ק ט״ו וסימן ח׳ סעיף ד׳ ס״ק י׳ ע״ש • ואין להקשות דהא כתב הכי קיימא לן דאחר הוא כשנעין על העבדים ופריך ואמאי הילך הוא ואחר רבא עבדא דקטנא לידיה ושדה שאפר בה בורות איתין ומערות משמע דמעיקרא מיירי שהעבד והשדה הם בשלמותן לא״ה דמעיקרא אחרב׳ משמע שכל העבדים וכל השדות נתקלקלו ושוטנו בדמיהן ומתני׳ לתתן כל״ע ורב ששת לא משמע ליה לפרש מתני׳ בשוטנו בדמיהן אלא הוא משמע ליה שתובע השדה והעבד עמין לבך שמני׳ דמתני׳ ר׳ מאי׳ הוא וא״כ מה שתובע הוא בשו׳ בשלמותו רק מה שהודה לאו הוא כגון דקטנא לידיה או שאפר בה קנת בוכו׳ איתין ומערות • כן כ״ל ברור :

ואב״כ כיון דכשטענו הלוקח מכרת לי שדה גדולה והלה אומר קטנה אם הוא אפשר איתן לו השדה כגון שלקלה או נטלה מקצת המוכר ובריך לייתן לו דמיה חייב ש״ל א״כ הוא הדין לו אפשר כשטענו המוכר מכרתי לך שדה גדולה כפי שהייה והלוקח אומר לא מכרת לי אלא מני השדה והחלי היתה אלי כיון דמ״ש לפי דברי שניהם אין מחלוקתן אלא בדמים חייב ש״ל ולא״ע שאפשר לתלק מ״מ המדקדק היטב יראה שאין לחלק ולדרב׳ בהא מסתבר טפי דחייב וא״כ דברי ה׳המו׳כר׳ שכתבו כיון שאין תביעתן כמה קרקע היה כ״ל :

ואולי יל״ד כיון שאין תביעתן כמה קרקע היה לא אתו אלא לאמוקי אם הלוקח מכרת לי שתי שדות והוא אומר לא מכרתי אלא א׳ והם חלוקי׳ על נוף השדות • ואם שפשע לשונם לא משמע כן ועוד דא״כ הא״ל לה׳המגיד להאריך ולכתוב בריש שטון אתה חייב לי מן הדמים מכה כו׳ מ״מ ויותר בראה לומר אלא דקדקו לשונם משמאר שהם סובריים דבכה״ג הוי תביעת קרקע • כן נ״ל ודוק : (טז) דמי כיר כו׳ הרב המגיד שם בשם רבינו הלי וז״ל דבינו הלי בספר משפטי שבועות שער ב׳ סוף

קרקעות ועפ״ז : **טו** שכנת בחצרי כו׳ פי׳ והחלר הוא קרקעות ואין בשטרן על קרקעות ס״ד אם כאן חייב לישבע משום דאין השעבד בנוף הקרקע וא״ל שכנת בביתי דלא״ה חייב לישבע לע״ד דשיקר שכירות הוא על דורת הבית הבנוי בלא״ה חייב לישבע לע״ד דס״ל דתלוש ולבסוף תכרו בבית ה״ל כתלוש ובמרוב״ם בדפוס שבידינו כתוב שתבנו שכנת בחצרי והעור כת״ל ר״מ״ש שכנת בביתי משום דאתם בנו תלוש בנו תלוש לדרי בחלר בלא בית ועפ״ר : **טז** שוה ב׳ כסף כו׳ פי׳ מעין כסף וליכנא דקרא נקא כסף לו כלים וכפר בתבלר בנו׳ פ״ת אין נשבעין ס״ד לא״כ היתה הכפירה ב׳ מעין כסף ועכ״ל : **יז** דמי הקרקע שמכרנו׳ דוקא מכר קאמר דמשלם לא היה עליו כ״ל דמי המכירה משא״כ בהפקיד לו נכסים ועכשיו מחזירים בו הכ״ל ואח״כ תבעו דמיהן דמתחלה היה לו עליו להחזיר לו הנכסים עם הענבים עצמן ואין מחזיר • ואם כתבנו דמי ביר השכירות שבמוך מיירי דמודה לאין עליו דמי רשות השכירות שכתוב בהן כגון שכלה לא היה יכול לגבות בהן ומשלם לא היו לו עליו אלא דמי כיר וק״ל : **יח** שטר מכרתי כו׳ עד אחפי׳ פסע בו ואכל פטור כתו שבתבאר כו׳ דברי המחבר ברוכין בר נגר להולמן שלאחורה בראה שבא להעתיק דברי הרמב״ם דס״ב משונן (והטור הביאו) שהתחיל וסיי׳ בהתי דינא כדברי הרמב״ם ומתבני׳ דברי׳ הן דלא כדברי הרמב״ם בתה שהשוה תשובת הנתבע בלהל״ם לתשובת שבאבל תידו ואתה על שניהן אחוא פטור אף משבועת היסת והרמב״ם חילק ביניהם דבתשובת לבל״ם כת׳ דחייב לישבע עליה היסת • ובתשובת באבל מידו כתב דבטור מחיסת ולכל הפחות ה״ל להמחבר לכתוב ג״כ הא׳ דעה דמחיבו בלה״ד היסת תחלה שהרמב״ם והטור סתמו ואתה כן בלא פלוגת׳ ולכתו׳ עליו דברי החולקין בשם הוא שאלא הוא מי שחולק עליהן . וגם קשה להוסיף בדברי המחבר ולהגיהו ולכתוב בו כמ״ש הרמב״ם מלחר שכתב המחבר תיכת ״לו ״שטון אבל כו׳ שתיבת ״לו מוסיף שבא לבשותן והיינו ברוכין למתון ולהוסיף ולבטות כל הנוסחאו׳ וגם היינו ברוכין להגיה ולהוסיף כל מה שכתב הרמב״ם והטור • וקיימו דלא תשיב להל״ם דיבשע היסת ואם היפך הנתבע השבוע׳ על התובע ה״ז נשבע היסת שהוא לו בו ראיה עשרה דינרין ואבדו לו בחיבית השטר ויטול • ואם אחר הנתב׳ אחת מכרת לי ואבד כו׳ • וגם תיומה על מור״ם שבא לאחרי המחבר ואיפס בדבריו בחורין ובדקין לבגיה ולהוסיף בהן דברים הנרמיכו׳ וכאן תבל ידו ולא כתב כלום לא בהגהות ש״ע ולא בדברי משה וע״ל שהרמב״ם סיים וכתב כאשר כתבתי בהלכות טוען וכתב המ״ל שרוחז לא״ם בפ״ז דטוען דין ע׳ דשם כתב ז״ל הטוען שטרותיו של תבעו חייב לשלם כו׳ ובלבד שיודה לו המוחזק בשטר מקיים היה ומתמת

טו (יג) שכנת בחצרי ואתה חייב לי שכר ב׳ חדשים והוא אומר לא שכנתי אלא חדש אחד הרי זה מודה מקצת ואם היה שכר החדש שכפר בו **טז** שוה (יד) שני כסף נשבע שאין השעבה בנוף הקרקע אלא בשכרה שהוא מטלטלין : הנה והוא הדין לו תבעו יז דמי הקרקע שמכר לו והוא מודה לו במקצ׳ דמיים כתבעו ממון (טו) הואיל ואינן חלוקים כמה קרקע מכר לו רק על המוסיף (המגיד פ״ה מה׳ טוען) וכן לא תבעו (טז) דמי כיר השטרות הוי ממון (שם דין ק׳ בשם רבינו הלי) :

ד יח פשטר מסרתי לך ועשרה דינרים היה לי בו ראיה

פעיף ד׳ להרי״ם דברי המחבר תמוהין שפסק נגד הלמב״ם ושור וכמ״ם המ״ל פריך לנגיה בדבריו להל״ם חייב בהיסת ולא שבע פטור וכתב המ״מ הטעם שפטור אפי׳ בהיסת בגון שהתובע אינו יודע בברי אלין השטר עדיין בלשונו ולפ״ז אם הוא טוען בברי אחוא בראותו עדיין

ומקמת שטרכו הוא קיומו ויכול לגבות החוב אבל אם לא החמיצו
קיומו מצלם לו אלא דמי הנייר בלבד עכ"ל ונכוונתו כמ"ש כאן
אפי' פטע בו ואבד פטור קיומו כשאינו מודה שהיה מקויים כו'
והתחבר קיים וכתב אפי' פטע בו ואבד פטור כאשר כתבתי ואי
נ"ב לזה כתבו קשה הלא זה לא
נתבאר עדיין בדבריו כשום
מקום ולקמן בסי' שפ"ו כתב
הטור והתחבר דין הזורק
שטרותיו אל תוכיר ואל"ל כאשר
יתבאר לקמן בסימן שפ"ו
גם בע"ם • בתוך אחר דברי
המחבר וכתב בכתבו וכלשונו כלי טעם ורחים ואומר אני
שבאשר כתב לב אל"ל אשון קומיא האחרון יתיבב גם כן קומיות
הראשונות • והוא כשנתבאר שהרמב"ם שפסק שאל תשובת
להל"ם לריך לישבע היסת אי להתך השבועה אל אשנגדו ושאל
הייבו דוקא לבשתו אם"ל דאף בשטרות ובאיזה הא"ל דפטרן
הכתוב בב"ר מ"מ אם יפטע בהן ונאבדו אי נתקלקלו חייב לשלם
לם מודה שבשטרות מתקלקלו ומ"הכ מחייב ס"ל הכפירה •
בדין כל טענת ולאי וכפירה מש"ל המחבר דפסק כהרא"ם
ומיישתיו דפטרו בהכך אף אם נאבדו בפטיעתו וכמו שכתב הטור
בר"ם זה פלוגתת הרמב"ם והרא"ם ומיישתייהו בזה והמחבר פסק
כוותייהו כמ"ש בר"ם זה מ"ם פטרו כאן גם תשובות להל"ם וזהו
שמיים וכתב אפי' פטע בו ואבד פטור כמו שנתבאר ול"ל כמו
שנתבאר בר"ם זה אבל כתב המחבר בהריש ז"ל ואפי' אם פטעו
בהן ונאבדו פטורים מלשלם ואף דכתב שם דחייב לישבע היסת
על טענת ברי וזה שטוען להל"ם ולא אמר נאבד מידו הל"ל דם"ל
בלאו מודה אלא נאבד מידו אלא שטוען אלא מפרו לו מעול' והרי
זה טוענו ברי שאמרו לידו הל"ל אזהו טענת ברי ובפירה ואחייב
עליה שבועת היסת ומה"ט נ"כ מילא הרמב"ם בין תשובת להל"ם
שטענו התובע עליו ברי ובין תשובת אמת שאמרתו לידו אלא
שנאבד מידי שטענת התובע עליו אינו אלא טענת שוא דלמאן
האמת לתו שנאבדו וכמ"ש המ"מ שם • מ"מ אומר אני שגם זה
תלוי בפלוגתא הנ"ל אם חייב בפטיעת שטרות ואיזה לו לא והוא
שידוע מה שאינ' בנו' בס' שבועת הדיינים (סוף דף מ') דהא
דתיקון רב נחמן היסת לאופר הכל אף דחזקה זוא דאין אדם
מעיז לכפור לגמרי ומ"ל מלאוריתא פטור לגמרי (בין בחלוה
בין בפקדון כדעת ר"י והרמב"ם והרא"ם והטו' ולא כרש"י דס"ל
דבפקדון אלא עשה לו טוב' אדם מעיז וכמ"ש בטור מ"מ בסי' פ"ז)
משום דאיכא כמי חזקה דאין אדם תובע לחבירו אלא"כ יש לו בידו
וכדי לייסד החזקות לדתרי אהדדי אפי' תו"ל שהאמת עם התובע
שהלוהו הא הפקידו • וזהו שכופר אין כוונתו לכפור כו לגמרי
אלא שמכוון לאמתושי מינה זמן מה עד דיהיו לו תבעות ויאבד
לו ולכך דמו רבנן שבועה עליה כי היכי דלולי ויתן לו את אלו
מיד לו בפי ראות עוני הב"ל ובהיות כן עליכם לפרש תשובת
להל"ם דחייב על תביע' פקדון שבוכתו הוה ולאי להל"ם שהייתי
אומר עליה כי לא קבלתי עלי שמירת הפקדון כדי לשעה ההעזה
בחשתמושתי' במלוי לאפשר (לאמרו אם נאמר לכוונתו
בתשובת להל"ם הוה שמעולם לא רלאיתיהו דלו תנדל ההעזה ודוק •
בתשובת להל"ם בהלוחה דא"ל לשעה ההעזה לריך לומר כן •
ואם דנשוטן להל"ם בפקדון ובאו עדים שהיה בידו בעשה הוחזק
בפרן משום דא"ל לומר לאמר לאמר כן לאמתושי כיון שיש עדים שהיה
לו בשן בידו) והא דמייתבין דברי לומר שדעתו היה כן הייבו
דוקא כל אלא בלו עדים והכחישוהו ומעידים שאמרו לידו ובקבל
שמירתו דאלו בלו עדים בבר בתבאר בדברי הטור והמחבר בסי'
כ"ב אלא טענינן ענורו דלאמתושי בתבאר •
ול"ל הא מי
שתבעו לקבירו שטר מפרתי לך כו' והלם מהיבו להל"ם עליהו לומ'
שבוכתו היה אלא קבלתי עלי שמירתו • וג"כ עליהו לאמרם
ולומר שולאי קיבל עליו שמירתו דאלי"ב לא היה זה תובעו אלא
משום שאבדו בפטיעה ואבר אם לוה אלא"כ אתרך לשלם יוד ובדי
לאמתושי בפטיעו ואין מה שוטן ולומר לא קבלתי עלי שמירתו •
ומ"ל פסק הרמב"ם לשטתו דמחויב לשלם בפטיעה ולאית דלכאור
לריך לישבע היסת אבפירת' אי יהפכב' (ונ"ל מי הגיד לנו
שאבדו בפטיעו ולא אתרך לשלם שטוען כן דלמא אבדו
בחוכם ולא אתרך לישבע ל"ל שטוען כן אלא כ"ע דיני גמורי
דאין בשבועין תשובות ואיין דאבדו בחוכם ל"ל לאיתם עדי לגמרי •
ז"ל אדם דלאומרא אנו חוסדין כל אחיו מעיז כ"ב בטענתו •
ועוד דא"ב ל"ל לומר כן בב"ד דהא הקדמנו דאין אנו דנין אותו
שבוכתו לבפור גוש' דעובדא אלא להשתמש ואין מה ואיין לסופו
ישטרך לגבות אמת ולישבע לפי דעתו ה"ל לעשות כן מיד)
מש"כ לפוסקים לפטור מלשלם אפטיע' ולאי תו נ"ב אין כאן
חייב שבועה לטענתו שטוען לא מיתיי אומר עליה אלא אם אנו
חוסדין אבדו בפטיעה ולאו דיב' נמור ומכר דישטרך לשלם מ"ה
שוטן כן • מ"מ במלי כתיבה שבועה לפי האמת • ול"ת כיון
בקוסדין

הרמב"ם שמחייב בפטיעה עיין במ"ש פ"ה והכ"מ בביאורם שם ד' משנה שבועות דף ל"ח ע"ב

כ' סוף דף ו' ואם תהיה הטענה על דמי הקלף ראוי לעשר אם יש
בטענתו בשטר אחי כסף ופרוטה כפי מה שפירשנו חייב ס"ל לאיתא ה"ו
ולאפי' לגור ע"מ בלאותיו כתו אחר המוסר שטרותיו לבשם יש לו כשבע היסת
תוכלה (וכמ"ש לעיל סימן כ"ו סל"ו ס"ק קט"ו) ואם אין הטענה וכן הטעון
בשטר אחי כסף ופרוטה מתחייב העודוכ"כ
שבועת היס' על כאן לשוטו ורבו' המחבר סתם
אלו לטעמים אזיל דס"ל לעיל סי' ס"ו
דבשבעין הים' מפרוטה ולמעלה סל"ו וכריש
וכמ"ש לעיל סי' פ"ח סעי' ו' ע"ש : סי' זה וכפי'
(יז) וזה אומר לא היו דברים מעולם ז"ל אם אחר בפטיעת הים' בכאן תמוהו' ולעכ"ל הוה
בלחית דברי המחבר בכאן תמוהו' כרלה פשוט
והמע"ל המחבר בזה ודלה לומר דש"ם הוא ולכסוף מסיק ובתב
בלריכות ובכל דברי דבוותא המחבר אלו מפרשי' דברי דזה
אלומר להל"ם הייבו כוונתו לא קבלתי אמירתו עלי והחריך בזה בספרים וכ"ל
ולין דברי בכוונים ונם הוא עלמו מסיק בסוף דברי אם"כ ס"ע
לתה סתם המחבר ולא ביאר הדבר מלחר שבתב בגד דברי כאבע היסת
הרמב"ם ובפרש מלחר שבב"י ובכסף משנה לא זכר מזה מלומה ואם שאין
עכ"ל ונם בתשו' מלאת בגיימין בסוף הספר כתב שהמחבר הבין אלבד וכו'
בין התרבים בזה לו שעות בוסר הוא ולפעל"ל דאין כאן ש"ם אלא וירלתי לשלות
בכיון כתב המחבר כן והוא ע"פ מ"ה בכסף משנה על דברי ידי לבניה
הרמב"ם ז"ל ול"ת ברוש כי אחר להל"ם אמתי כאבע היסת הרי בלחר הרב
כיון אלא הלמיהו אפי' אבדו בידו ומתוקיב לו מתון ר"ל דלאחי סמ"ע אלא רלה
פבת אמיהו תובעו מתון אלא שטר ראייתו אהו' אוה מתון ולכך יאבע להגיה ולהקן
הכתבע לו התובע ע"י ההסוך ולאבתי קשה כי בשבעו אבי מלמיהו לפרשו בדוקא
דלמ"ל אבדו בפטיע' וכל אלא בפטיע' פטור בשמירו' שטרות ו"ל כמו שהאריך
דהכ' אין אנו אומרי' אלבד אלא אהו' בידו ומעבב שטר אל אבדו לו' בזה ע"ב נפ
כמו כיון דאמ' להל"ם אין לך פוטע גדול מזה עכ"ל ונראה מסקנתו הרב ב"מ
כיון דאמר להל"ם מחייב משום דבוטע הוא ול"ב הייבו דוקא אחזיק הבוסק
להרמב"ם דמחוי' בפוס' אבל אמ"ם המחב' לעיל ס"ח בפטיע' בשטרו' אלבטיבו
פטו' ח"כ נהי דאמ' להל"ם הוי פוטע פטו' יכ' נראה כוונת המחב' שהאומ' להל"מ
אכן לענין דיב' אין זה נראה עיקר אלא העיקר כתירון שיהיה פטור
הראשון דכיון שהוא טוען להל"ם בע"ב אלפי דברי אף מהיסת
התובע הוא מעבב שטרו בידו ומוציאו בידוש ובריך לישבע היסת
ובדברי הרמב"ם וכן נראה דעת הטור וכן נראה מדברי המחבר אמנו דאי בעי
עלמו לעיל סי' ס"ו סעי' ל"ע ולקמן סי' ש"ח ס"ג וכ"כ הב"ח אמר אין
דבשטען להל"ם הוי בשורפו אלא דכתב דהא דאיהו כאין בתנו מבריתו
דבאבד תשוב הרמב"ם ס"ל דתנו לאפטורי מבועה לא אמרי' ולא אבד ל"ל
בספר לקח מצבה פ"ה מה' טוען הקשה דיהא כאין בתנו דבאבד
וכתב דלפי שעת הרמב"ם אלא אמרי' מנו לאפטורי מבועה כיון
עכ"ל ולאמנם דאקו בזה וכמ"ש לקמן • ונם מ"ם הב"ח ז"ל ומ"מ המחבר ברים
לענין הלבה בקצו' בדברי הרא"ם דאמרי' מנו לאפטורי מבועה סי' זה ובסימן
כ"ם כאן כאומר להל"ם דמעיז בנגדו דאמרן בתנו דבאבד דהוי ז"ל ואמי
פטור אף מהיסת וכן בסמ"ע בס"ע כאן סעיף ל' ומה שפסק בסוף בעכ"ל תפשתי
סי' ס' דבשבע היסת בשטרות אינו אלא במורה מקנת ועד ח' מיהו ואלא מלאתי כן
כאן בראש הסימן וכן בסי' ש"ח ס"ג מ"ש דאף בבוסר הכל בשבע כשום פוסק
היסת וכ"ע בדעת הנ"ע עכ"ל אין דברי בכוונים דפשוטא דאין לאמרו
כוונת המחבר משום מנו דהא המחבר פסק לעיל סימן נ"ג ס"ב ואתרוכים אף
ולקמן ל"ם ס"ו דתנו לאפטורי מבועה לא אמרי' . ונם מ"ם אמרי
דמ"ל בסוף סי' ס"ו אינו אלא במורה מקנת ועד ח' אלא מהזרא דמה
בכך ס"ם אינא מנו • ונם פסק הלבה אלו אינו מתוור דבראה דמרדכי פ'
דאמילו לא"ל לאמרינן מנו לאפטורי מבועה הייבו לאפטר שראב"ם הביא
מבועה תמורה אבל בשבועת היסת לא אלגו דבנן בתקנת' וכן אמרו אין
הוא להלוה בתשו' הריטב"ם שהביא הב"י בס"ם ס"ו ח"ל מעתה בשבעים
המקבל שטרות אבל אבדו ושוטן שאבדו אפילו בפטיעה הרי הוא (היסת בכופר
כאמן בלא שבועה ואפילו דבנן וכן לדברי הרמב"ם פטור ולקמן הכל על
כל זמן אלא פשע בהם אמנ' אם שוטן החזירתי לך כאמן בתנו דאי עבדים שטרו'
בעי לאיר כאבדו והיה אפשר לומר דאפילו היסת אינו בשב בתנו וקרקעות)
דאי עשון כאבדו אינו בשבע אפי' היסת אלא בבה"ג ליבא מנו מרבה כל
דשבועת היסת תקנתא דרבנן הוא וכיון דמדינא פטור וחייבוה ראשוס
רבנן כי אית ליה מנו כמו חייב שבועת היסת דלא אפשי מנו דוחיה בנפש עליה
שפי מעבעת תורה עלמה וזה דעת רבותינו אלא מקנת רבותי' אלא וכו'
פוערי' בשטרות אפילו מבועה זו עכ"ל ונראה שאפשרם הרשב"א (כ"ב דף ל"ב
ע"ח) וכן פס'
ז"ל הרמב"ם פ"ה מה' טוען דין ו' אשר אמרתי לך ועשרה רשב"ם עכ"ל
דברים הם ליבו דאים לא היה דברים מעולם שהיה כו דאים לעשרה דיבורי
היסת הנך עליו ה"ז בשבע היסת דאמרתי לך כאמן בתנו דאי דאמרי
ואבדו באבדת השטר ושוטן ואם אמר הנתבע אמת אמרת לי ואבד כמ"ש התוס'
הרי זה פטור אף מבועת היסת אפילו פטע בו ואבד פטור כמו שם דאמרו
שפתכו בהלבות אבל עכ"ל והנה ר' יוחנן בפוף כתוב ז"ל התם דלא היה
הבית דברי הרמב"ם דדב"ב מה' שבירות בפטיעה בעבדים ושטרו' טוען בדיה
ובקרקעות אייב ובתב ושוטן בתב בס"ה מהלבות טוען שפטור ז"ל אלא בשם
שטר אמרתי לך כו' על כמו שבאבדו בה' תוכל והלבות אבל אלא אם לא אמרתי אינו ק בפעיף ל'
מנו דאמרתי לך כו' הזרוף שטרותיו כו' עד אבל אם לא אמרתי אינו ק בפעיף ל'

קלז עמעמון משלם ולדעת

שרמב"ם בפ"ג משונין דין ג' ת"י הרמב"ם שם דין ג' והכיולו הטור וכתב ה"ה שיכל לו דין זה מתה שתרלו בפ"ק דמליעא דיש דף ה' כי לקטריך קרא להיכא דתפר בה טורות וכו' ומפרש רבינו ושעמתם על התפירה שזה סוגן שתפר בם והזיקו יותר מהה מזה מזוה

מצלם לגלח דמי הטיר בלבד (כדלקמן סי' שפ"ו סעי' ב' ע"ש) ולא יכולתי להבין דבריו ולתי לם יש טעות בספרי לכל כתבו בשמו שחייב לם פטע בהם עכ"ל לכן לפי דברי ה' המגיד מיוסב כל זה שה' ה' כתב וז"ל ויש בספרי מסרת לי ולבד ה"ז פטור משבועות היסת שלפי' פטע בו ולבד פטור כמו שבתרבו בה' חוכל וכרלה הכווכה שהיל בשלינו מחמינו שאמתת לבדתו הוא מפסיד מה שהיתה בו רלויה הל לם מחמינו לם הוא בפטיעה חייב לפי דעת רבינו שכתב פ"ב מה' שכירות ולעיקר הדין הכתוב כאן שהוא פטור לף משבוע' היסת הוא מפני שלין יכול לטעון טעם' ברי ולין בשבעון היסת על טעם' שמל ובהשנות ל"ל תת' גדול הוא ולולי ברשותו הוא כו' עכ"ל ודבריו בכוונים בכוונת דברי הרמב"ם והם עיקר לדיכל וכמו שיתבלר: **והב"ח** ס"ע לחריך ומפרש להרמב"ם פרק ב' מהלכות שכירות מיירי כשעל ידי פשיעתו נפסל לגמרי וכאן מיירי דפטע ונלבד ומה שכתוב כמו שבתרבו בהלכו' חוכל ר"ל דשם ביאר דעורף שטר על תבלו תייב ושמעינן מינה דוקא פטע בו ונפסל לגמרי לבל פטע בו ולבד פטור כן כ"ל דעת הרמב"ם ולא כמו שהבין רבינו גם לא כמו שפי' המגיד עכ"ל ושאר לים מלרי שהשיג על הטור (וגם ק' עליו שהרי הטור לא ביאר כדעת הרמב"ם כלום ע"ש) וה' המגיד בדברים שלינם נכונים כלל לתלק בין פשיעה לפשיע' שלינו נזכר כלל בדברי הרמב"ם (ולולתי שהבין הב"י בסי' זה סעי' ג' דברי המרשים כדברי הב"ח לבל סיים המרשי' ולריך לני לללמוד בזה) ועוד דמדברי הרמב"ם פ"ב מה' שכירות משמע להדיל דבל פשיעה לחייב בתשלומי' חייב גם בשטרות ועוד לריך יותבן לומר שתבוין במ"ש כמו שבתרבו בה' חוכל על הדיוק שתידוק מדבריו שבתב עורף דוקא (ועוד לולי תידוק בן ל"ב מדוייק מתי לפי' פטע ונפסל לגמרי פטור דהא בתב דוקא עורף דהוי מזיק בידי' וה"ב תיבקי לת"ש בפ"ב מה' שכירות) ובפרש שבתת' לין זה דיוק בלל דהתם עסיק בדיני דגרמי בקא עורף משום דבש"ם דקתת' לתפי' עורף פטור למתן לגלח לתין דיבת דגרמי וקי"ל דלדידן חייב בעורף והה"ה שומר שפטע דהוי כמזיק וכמ"ש הרמב"ם:

ובכ"מ הקשה על הרמב"ם שתתי חייב בריבת הל לפילו הולה לינו חייב בשלם מתון כיון דלינו מחמינו לם היה בו רלויה ותירץ דשטר רלייתו הוא שום לו תתון כו' וע"ש ולא ידעתי מה הוציל בזה דהל לינו מחמינו בכלים לבל בחתת מעיקרל לל"ת דכיון דלשם היה מודה לו שיטנו בידו ויש בו רלויה היה מחויב להחזירו לו ולם לא היה מקזירו היה חייב לו ממון ל"ב כשאומר להרמ"ם לפי דברי התובע ברי לו שמזיקו שהרי טוען להרמ"ם ודולם לעבב הטער תתת ידו ת"ב ביאר' ומזיקו דל"ב לתה טוען להרמ"ם ולל"ב לפי דברי התובע יודע זה שם בו רלויה ומזיקו בברי. וכזה מיוסב גם מה שהקשה הכ"מ שם לת"ב ולתתי קשה כו' גם בס' לת"ת:

הקשה כן ר"ה שער מסרתי לך כו' ודבריו שם מגומגמים בזה ולפי מ"ש מידי וכמ"ש לעיל תתילת פ"ק זה ע"ש:

עוד כתב בכסף משנה שם וז"ל כתב ה' המגיד ולעיקר הדין הכתוב כאן שהוא פטור לף משבועת היסת הוא שלינו תובע יכול לטעון ברי לו שמסרתי לך ולם לומר שלינו טוען ברי לי שפטע הל לפי מה שכתב לפילי טעמו כן בברי הלה מודה לו פטור הוא עכ"ל ולפע"ד דברי ה' המגיד מובנים היטב דה"ק ולעיקר הדין הכתוב כאן שהוא פטו' לף משבוע' היסת וה"ל לישבע לולי ברשותו הוא עדיין דבתי דבשלולי פטע פטור הייבו בשלמ' לבל לם הוא ברשותו חייב להחזירו לו דהל מה"ט בשטוען להרמ"ם לריך לישבע היסת כיון דלפי דברי התובע הוא מתבי שלינו תובע יכול לטעון טעם' ברי שלא נלבד וברשותו הוא ולין בשבעון היסת על טעמת שתת ובהיינו שכתב מיד ובהשנות ל"ל תתה גדול הוא זה ולולי ברשותו הוה כו'. כן כ"ל:

ובספר גי' תרומה שער כ"ש חלק ב' דף קל"ד ע"ב תתה ג"כ על הכ"מ וכתב דכונת ה' ה' דישבע היסת שלינו יודע שהיה בו רלויה משום הכי לקמר שלינו התובע יכול לומר בולי לתה ר"מ לין בו רלויה עכ"ד ולף שהיינו לת לתתי דמיירי שלינו תובע לות' לתה יודע בולי שם לי בו רלויה ר"מ לין כוונת ה' ה' חלק כדפי' ולתכס דתק בעל גי' תרומה וק"ל:

וגם בספר לח"מ פ"ה מה"ט דכתב דכונת ה"ה דבשלת לם היה טוען לכי רלייתי לותו כיבד ולא לבדתו ולולי שו טעמת ברי וחייב לישבע היסת לבל כיון שלינו זה טוען ברי פטור לפילו מהיסת ע"כ והיינו כמ"ש. תך מ"ש הלח"מ שם לעיל מיכי' ול"ל עוד כתב ה"ה ל"ל ולעיקר הדין הכתוב כאן שהוא מתבי שלינו תובע לות' לתה לי בו טעם לתר מת"ש דבינו ז"ל בפירוש דהטעם הוא מפני שלפילו פטע בו ולבד פטור ור"ל דהטעם על דבינו לא הוי חלק בשלינו תלינו וה' ה' מיירי בשלמינו כו' עד כאן לשונו לינו נכון חלק הכונת ה' ה' לף בשלינו תלינו מבל תקום לי הוי ברשותו היה לריך להחזירו ולם כן ישבע מיהו שלינו ברשותו לכך כתב מפני שלינו התובע טוען ברי דלולי הוה שלינו ברשותו לם כן בולולי היה מזיקו לפי דברי התובע כיון שמעבב שטרו בידו והיה לריך לישבע ולא היה שייך לומר שלינו תלמינו שהרי הוא מעבב הטער תתת ידו ולכתו שבתבתי לעיל ולו"ל:

מידו לענין הלבה כבר הבלתי לעיל סי' ס' ס"ק לבל"ד לריך לישבע תדרבנן שבועה שלינו ברשותו לף בשטרות וע"ש: (יח) וה"ל כו' זהו דעת הרלב"ד בהשגו' פ"ה מה' טוען והנה הר"ן והכ"י וה' המגיד הביבו שהרמ"ם חולק וכתבו שלין דברי הרלב"ד מתווירין ולפע"ד עיקר כדברי הרלב"ד ותם הרמ"ם לינו חולק עליו וכמו שלבתר. הנה בריב פ"ק דמליע' (ריב דף ה') גרסי' לת"ל הילך פטור לתתי לבטרלך קרא למעוטי קרקע מבשועה הל בל קרקע הילך הוא לתר לך לבטרלך קרא הילבא לתבר בה בורות שיתין

דבשבעין לתומרא ניתא דלמא שרפו לתי קרעו בידים דבבה"ג לבי"ע חייב לשלם כמ"ש הטור והתבבר בר' זה ונרמו עליה ש"ה כי היכי דלודי. י"ל לתבו בהשיטי עמיקבן התפסידי מחוב' דלינבי בידים ונם לין לתוס שבשונג ביתר מידו דבינן דחייבו חז"ל על השונג מיסוס דלתלם בר שבל מועד לשלם אלא לתזיק ועליו לשתור בפשו תלהזיק מה"ט בתי לין לבו: מוסשן שהזיקו בידים בשונג בל זתן אלא בדע בולתי שהזיקו בידים וקי"לין להקשות ל"ב לתה הניח הטור דברי הרמב"ם שתחייב שבועת היסת לתתובת להרמ"ם בינן דסל"ל דלקילו פטע בו ולבד פטור די"ל דהטור סתם בפשו אמ"ש ברוב הבי' דפטור בפשיעה ולא הניחו אלא כדי לבתו' עליו הסגת הרלב"ד ובתב דלריך ליבבע שלינו ברשותו לפי דבריו גם בשבעת להר"ם לריך ליבבע בן וכתב עליו הטור לתין דפטור בפשיעה מיירי דוקא בדלינו תודה לו התוב דולת הפשיעה היה נוהה בו וכמ"ש המ"מ הל"ל. ובתן בפטור שבועה מיירי לפילו בלמודה לו לבל לדברי המחבר לק"מ גם בתרתי דברי המ"מ וכ"מ לשם ע"ש ודוק: **יט** פטור משבועת התובה דלין תובע ס"ל לא"ב תהיה הבפירה והבודלה בשלינו' שנופן מתון: **כ** והרי הוא חייב לשלם הטעם כיון שהזיק בידים

דקוסבין לתומרא ניתא דלמא שרפו לתי קרעו בידים דבבה"ג לבי"ע חייב לשלם כמ"ש הטור והתבבר בר' זה ונרמו עליה ש"ה כי היכי דלודי. י"ל לתבו בהשיטי עמיקבן התפסידי מחוב' דלינבי בידים ונם לין לתוס שבשונג ביתר מידו דבינן דחייבו חז"ל על השונג מיסוס דלתלם בר שבל מועד לשלם אלא לתזיק ועליו לשתור בפשו תלהזיק מה"ט בתי לין לבו: מוסשן שהזיקו בידים בשונג בל זתן אלא בדע בולתי שהזיקו בידים וקי"לין להקשות ל"ב לתה הניח הטור דברי הרמב"ם שתחייב שבועת היסת לתתובת להרמ"ם בינן דסל"ל דלקילו פטע בו ולבד פטור די"ל דהטור סתם בפשו אמ"ש ברוב הבי' דפטור בפשיעה ולא הניחו אלא כדי לבתו' עליו הסגת הרלב"ד ובתב דלריך ליבבע שלינו ברשותו לפי דבריו גם בשבעת להר"ם לריך ליבבע בן וכתב עליו הטור לתין דפטור בפשיעה מיירי דוקא בדלינו תודה לו התוב דולת הפשיעה היה נוהה בו וכמ"ש המ"מ הל"ל. ובתן בפטור שבועה מיירי לפילו בלמודה לו לבל לדברי המחבר לק"מ גם בתרתי דברי המ"מ וכ"מ לשם ע"ש ודוק: **יט** פטור משבועת התובה דלין תובע ס"ל לא"ב תהיה הבפירה והבודלה בשלינו' שנופן מתון: **כ** והרי הוא חייב לשלם הטעם כיון שהזיק בידים

וכפר בכל הקרקעות בין שהודה בכל הקרקעות וכפר בכל הכלי' בין שהודה במקצת הקרקעות וכפר בכל הכלים יט פטור משבועת התור' אבל אם כפר בכל הקרקעו' והודה במקצת הכלים וכפר במקצתם חייב לישבע שבועת התורה על הכלים ומגלגלים עליו שבועה על הקרקעות ס וכן הדין בטענו כלים ועבדים או כלים ושטרות:

ן ה החופר בשדה חבירו "בורות "שיחין "ומערו' (פי' בור ענגל. שיח לתיך ולר ומער' תפירה תתת לתרן שפיח מן הכר לא לבעל' כבור ושיח) **והפסידה כ** והרי הוא חייב לשלם בין שטענו שחפר והוא אומר לא חפרתי או שטענו שחפר שתי מערות והוא אומר לא חפרתי אלא אחת או שהיה שם עד אחר שחפר והוא אומ' לא חפרתי כלום פטור משבועה דאורייתא: הגה (יח) וי"ל דוקא שתבעו למלוקות התפירו' תכל שם

דבריו נראין ע"ש. וכזה כתוב בס"ד הכל. חלא אינ"ע ל"כ למה סתם המחבר כאן שהיה לו לפרש לכתוב מילת בטעמ' בלב' שכתב נגד התפוסס דברי הרמב"ם (והטור שהביאו) ובפרש מאחר שבב"י ובב"מ לא זכר מזה מלומה (ולפ"ז לריכין לדחוק ולפרש דהמחבר סבירא ליה סבר' זו הב"ל לאחת דיש לחוס בשונג כיון שידו אף שחייב לשלם מכח שתלם בר שבל מ"מ הרי עשתה בשונג דלו לבי"ע חייב לשבע היסת משום כי היכי דלודי ויש ט"ס בדברי המחבר כי"ל הכל הוא דוחק כמ"ש לעיל ל"ע) ועיין בתשובתי ובדבריהם בתה שהתרכתי עוד בביאור דברי הרמב"ם בתה אסורי' וכתב שאפילו פטע בו פטור הל אינו דומה הנדון לדתיה דשם פטור דפשיעה מיירי דוקא בדלינו תודה לו התוב דולת הפשיעה היה נוהה בו וכמ"ש המ"מ הל"ל. ובתן בפטור שבועה מיירי אפילו בלמודה לו לבל לדברי המחבר לק"מ גם בתרתי דברי המ"מ וכ"מ לשם ע"ש ודוק: **יט** פטור משבועת התובה דלין תובע ס"ל לא"ב תהיה הבפירה והבודלה בשלינו' שנופן מתון: **כ** והרי הוא חייב לשלם הטעם כיון שהזיק בידים

טורי זהב

עדיין ולולי לריך היסת וכמ"ש סי' ש"ל סי' ל וכזה כיתב לי מה שיש להקשות לפ"ד הרא"ש בסיון ל"ג דלתריבן מנו לתפטורי משבועה ה"ל יהי' פטור' בטוען לה"לם בתנו דהלבד ולפי מ"ש כיתב הבתבע ירלה שמא ישתון התובע ברי לי שעדיין יש הטער בידך וע"ב לין מנו בזה ולף שהביאו בתב כאן ולא בתיבת לי על דברי הרלב"ד היינו שלין בשבע מבפבן כדין שלר בשבועת שומרין. בטור ס"ו ורבינו חננאל פסק כר"ת כו' כתב ל"ו ולא ידענא כו' ולולי בס' תובר לת הבית דף ס"ו ר"ת לומר כל התובר לקרקע וכו'. ס"ט והראב"ד השיב עליו כו' ולם בטורותו משבועת פטיעה משבועת שלינו ברשותו

בדים וכתב בסעיף ז' לא פטרו להטוען אלא כשלקח מתוך פשיעתו ולא כשהזיקו בידים: **כא** הרי זה כשאר תביעת מתון (והמ"מ כתב דהרמב"ם לא ס"ל הכי כיון שאין בזה התובע להכרעת הנתבע למלאו' החפירות אלא אם רצה משלם לו דמי נזקו והפסדו אי"כ מה לי תבעו לשלם ומה לי תבעו למלאו' אידי ואידי תביע' דמים הכא' מחמת קרקע הם ואפ"ה פטור משבועה לאורייתא עכ"ל) פלוגתא זו היא בגמרא' שכתב מור"ם ז"ל בסי' זה סעיף ב' בטענו עכבים העומדו' ליבבר דיו' ראשון שכתב שם ס"ל נמי תביעת דמים מחמת קרקע הרי הם כתביעת קרקע וכוותי' פסק המחבר כאן דאם לא תבעו דמי פחתו פטור משבועה לאורייתא ומה"ב פתח המחבר שם ס"ב בטענו עכבים כו' משום דס"ל דמיירי בכל ענין אפי' תבעו דמיהן. והא"ה הסכי שכתב שם ס"ל כא"ל שהביא מור"ם כאן וכ"ב הב"ח סי"ב ע"ש ודוק. ועיין בל"ח בשעתין דתבעו עכבים הנ"ל דמוקי בשם הרשב"א הנ"ל דהוא דפקר בורות עוד בע"ח:

צו חין

אם תבעו לשלם פחתו תביעות מתון (טור בשם הרא"ש כ"ב):

כא הרי זה כשאר תביעות קרקע אין כשבעין עליה וכן דעת הרמב"ם ז"ל בפ"ה מה' טוען הלכה ז' ז"ל כתב הא דתשביתן הכא קרקע בשחפר בה בורו' שיחין ומערות דוקא כגון שתבעו למלאות החפירות אבל אם תבעו דמי' שאין זה מתוור לכיון דמ"מ בדמי הוא כפשר תביעת דמים הוא לפי דברי ר"ל ועוד לכתוב לפניהו בזה בס"ד עכ"ל וכ"כ הנ"י פ"ק דמציעא • וכ"כ הריטב"א פ"ק דמציעא וז"ל כי תצריך קרא היכא דחפר בה בורו' שיחין ומערות וא"ת הא לאו תביעת קרקע הוא שהרי אינו חייב לו אלא דמי הפיחות ומשלמי ניהו וי"ל דכל שהתביעה בגוף הקרקע כקרקע דמי כו' וכ"כ הרמב"ם ז"ל עכ"ל ולפע"ד לא מוכח מהתם מילי שהרא"ש מדבריהם שהביאו דמיירי שתובעו הפרת בי שתים שבמ"ב שם כופר בחפירו' ולפע"ד פשטא דס"ם שחפר בה קנת (כדי"ם ג"ל ודוק) בורות שיחין ומערו' וא"כ קילקלה ומודה בחקנת שאינו הילך וכן משמע מדברי רש"י (ובזה בדמ"ב מה שהבין הלח' מסי' הרים פ"ה מה' טוען דמדברי רש"י נראל דלא כהראב"ד דאל"כ ל"ל לבעל שקילקלה תיפוק ליה משום תביע' חפירו' ולא דק דמה שכתב לא חפר וקרקע היא וכלא"ה נמי לא דק די"ל דמיירי שתבעו למלאות החפירות ודברי הלח"מ שם תמוה' בזה ע"ש ודו"ק) וכמ"ש ה' המגיד וא"כ הוא תובעו הקרקע בעיני' והוא כופר קנת הקרקע שהיא בעין ואומר אני היא ובמקנת הקרקע שמודה חפר קנת שיחין ומערו' וכן משמע בס"ם ס' הטוש (ר"ק"ע"ב) דפריך אכתי הילך הוא אחר רבא עבד' דקטע' לידי' שדה שחפ"בה בורות שיחין ומערות אלא דבמה שמודה חפר ומה שכופר לא חפר דומי' דעבדת דקטעה לידיה דהאי עבד קטן דמודה והאי עבד גדול הוא כעין ואומר לא מכרתי • וכדלקה שנם הראב"ד מפרש כן הש"ם ולא הוכרך לומר בהגנות כראין הדברים שתבעו למלאות החפירות אלא לפרש דברי הרמב"ם דמיירי להדיא שטענו חפרת שתים אי"ש שם עד ל' והוא כופר ע"כ הוכרח לומר כן אבל בש"ם נ"ל כמ"ש ולא כגרלה מדברי הר"ן שהראב"ד מפרש הש"ם שתבעו למלאות החפירות • וגרלה שנם הר"ן חזר בו והיינו שכתב ועוד לכתוב לפניהו בזה בס"ד ור"ל דשם כתב אח"כ בסוף הס' גבי פלוגתא ר"מ ורבנן במאוכר לקרקע דברי הרמב"ם והבי' בחקנתו דברי הראב"ד שהוא כדעת הראב"ד ומבואר שם להדיא דמפרש הך דס"ק דמציע' כמ"ש חפר בה בורות שיחין ומערות ממה שמודה ובמה שכופר לא חפר והיא כעין • ולפ"ז לא מוכח אבל דתביע' שהיא כלה מחמת קרקע היא בקרקע • וגרלה שלזה כיון הר"ן במ"ש ועוד לכתוב לפניהו בזה כו' כלומר דהכי דלקין דברי הראב"ד מקוורין במה שחלק כאן תבעו למלאות החפירות משום דמ"מ בדמים הוא בפשר (ולקמן לכתוב דלקח בזה דברי הראב"ד מקוורים) מ"מ לפי מה שלכתוב לפניהו לא מוכח דתביעת קרקע הנלה מקרקע היא בקרקע. כן נ"ל כוונת הר"ן:

וגם לעיקר הדין נ"ל כדברי הראב"ד דכיון דבטענו דמי קרקע שאחר לא חייב שבוע' התורה וכמ"ש לעיל סעיף ג' ס"ק ט"ו א"כ הי' דמי מכירות וא"כ שאפשר לחלק מ"מ לא מסתבר לחלק דכיון שהיק הקרקע שוב אינו חייב אלא דמים והוא כתחייב דמים מחמת מכירות קרקע • ועוד דהכי משמע מדמשכי חפר בה בורות שיחין ומערות ומשמע דהייבו שחפר בה בהאי קרקע שטענו ומודה בה דאל"כ הל"ל לא פרוכ' דחפרה ומדקאמר דחפר בה משמע כדפי' וא"כ אם אותה דמים הבאים מחמת קרקע אינו בקרקע אחלי משנו דחפר בה ה"ל לשנויי בקצור כי אצטריך קרא היכא דתבעו דמי קרקע אלא משמע דתבעו דמי קרקע משלמי' הוא וא"כ א"ל לומר דמיירי קרא בהבי לכך פריך לשנויי דחפר בה בהאי קרקע דמוד' בורות שיחין ומערות דהייבו שהוא תובעו כל הקרקע הזה ומודה לו שהקנת ובמאי דמודה חפר בה קנת בורות שחין ומערות וכדפי':

וכדי לברר עוד דברי הראב"ד בכונים אביא דברי ה' המ' וא"כתוב מה שנראה לפע"ד יוצ"ל ה' המ' ובהשנו אמר אברהם כראין הדברי' שתבעו למלאו' החפירו' ולהשוו' החפירו' אבל תבעו לשלם פחתו הרי הוא כשאר תביע' מתון וכמו שאמ' לו אבלת כי אתים והוא אומ' לא אבלתי אלא אחת ע"כ ראין הפלוק שכתב הרא"ש ז"ל שראה בכון אחרי אין ביד התובע להכריח לבתנע למלאות החפירות אלא אם רצה משלם לו בזקו והפסדו הלבד מה לי תובעו בדמים כאן וכאן תביעתו דמים הבאים מחמת קרקע הן ומ"ב אר"ל ז"ל וכתי שאמר אבלת בי אתים כו' בראה שבוכתו ז"ל ואמר דאף על גב דאדם הוקם לקרקע בשהוא תובעו דמי החבלה הרי הוא כמשלמים ואין זו ראיה דכי אחריכן דאדם הוקם לקרקע הני מילי שבדיים לכתיב בהו בהדי' והתנתלתם אותם לבניכם לאחריכם אבל אינו אינו ואלי לא עכ"ל ה' המגיד • ואני אומר מ"ש אחרי אין ביד התובע להכריח לבתנע למלאות לו החפירות כו' וכן בראה מדברי הר"ן לעיל ומדברי נ"י פ"ק דמציעא ולא ידעתי מנ"ל הא דאמ"ג דקי"ל לקמן סי' שפ"ו דאמין למוזן הייבו אינו דאי אפשר לתקן הנוק אבל היכא שאפשר לתקן מסתברא שחייב המזיק לתקן הנוק ואפילו תיתא אמין חייב מ"מ דעת הראב"ד בכונה וכוונתו דהיכא שאפשר למלאות החפירות ואף שאינו חייב לשלם אלא דמים מ"מ ודאי בדמים אינן לו ימלא החפירות א"כ תביעת קרקע הוא אבל אם תבעו לשלם פחתו בגון שאי אפשר למלאות החפירות בגון ששכם בהר וכה"ג או בעבדים ששרף העבד או הרגו אז זקוק ליס או דקטעה לידיה וכה"ג וא"כ בע"כ בדמים אינן לו לא ישלים בהם אפרון הקרקע שהזיק וא"כ הרי הוא כשאר תביעת מתון • וכמו שאמר לו אבלת בי אתים כו' ר"ל דברים פרק כל הנשבעין אינתא ר' יודא אומר עד שתהא שם אבלת הוהיה כיצד אמר לו אבלת בי אתים והוא אומר לא אבלתי אלא אחת אלמא אחייב ר"ל אחת • ומ"ש הרב המגיד דדוקא עבדים הוקם לקרקע אבל אחר אפשר ודאי לא • לא נהירא לי דבפ"ק דסנהדרין וכפ"ג דמגלה מוכח דאף אדם ישראל דינו כקרקע • דתנן הקרקעות תעבה ואכזן ואדם כיוצא בהן ואקאמר התם בש"ם (דף ט' ע"ב) אדם מי קדום ק"ר אכהו באומר מי עלי דתנינ' האומר דמי עלי שמין אותו כעבד הנמכר בשוק ואדם אינתא לקרקעות פרש"י ועבד אינתא לקרקעו' והנתלתם אותם • והכי איתא נמי בש"ם פ"ג דמגילה (סוף דף כ"ג) אדם מי קדום אמ' ר' אכהו באומר דמי עלי כו' שמין אותו כעבד ועבד אינתא לקרקעות דכתב והנתלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה • ותו נדפי' התם בפ"ק דסנהדרין בעי ר' אבין שער העומד לינזות בכמה כנזות דמי וכגלגה אי כמתוכר דמי ובעשרה בו' ע"ש משמע בפשטות בכולא סוגיא דאדם ישראל נמי אינתא לקרקעות • והכי משמע נמי להדיא בש"ם פ"ק דקדושין (דף ז' ע"ב) דקאמר התם אמאי אד"ר דאשה ניקני' עם מעלמים אם כן ה"ל בכסים שם לבן אחריות בקני' עם בכסי' אמין לבן אחריות ואבן אינכא תבן כו' ופירש"י שם לבן אחריות אדם הוקם לקרקעות דכתיב והנתלתם אותם' לרשת אחוזה • ואע"פ שהתם' כתבו שם ו"ל פי' בקני' דאדם הוקם לקרקעות דכתיב והנתלתם אותם וקשה דהאי קרא כתיב בעבד אבל בן חורי' לא אינתא אלא דוקא בדמי

עלי

טורי זהב

פרשותו לא פטרוהו אמאי לי לפ"ו מאי פריך בפ' הזהב מבני עיר ששלו שקליהן כו' דלמא התם מיירי משבוע' אלינו פרשותו עדיין ואותבי הנאון מהרי"ל הביב לי ע"ז דס"ל להראב"ד כרב הא' שהביא דבינו בפי"ד דאין בוה אוס אחבעה אל שבועה • על הקדשות ואין בזה כלום דרב הא' כ"כ לפי המסקנא דבגמרא דאין נשבעין על הקדשות וס"ל לרב הא' דאפי' הכסת אינ' אבל מ"מ הסונגיא דפריך המקנן הקדש אהקדש מאה שאינו שבעין על הקדש בזה ודאי כ"ע מאי פריך דלמא ההיא שבועה על שאינו פרשותו עדיין (א"ה בלע"ד לתרץ דהתם פשיטא לי' לש"ם דהתם ע"כ לאו בשבועה אלינו פרשותו מיירי אלא בשבועה אלא בשעתי בה ובלבדי דגבנו או נאבדו אפי"ה בשבעין אינו נאבדו אלא בשעתי בה ובלבדי דגבנו או נאבדו אפי"ה בשבעין ומ"כ לאו שבועה אלינו פרשותו היא ולהכי דייק רש"י לאחר אלא פשעו ולא"ק אתם שבועת הנאמרין דהיינו שבועה שנגנבה אלו נאבדה אהדי מיירי ודו"ק ע"ב):

ס טור סי' ל
בשם תשו'
לקבו הרא"ש
ע"ש סעיף י'
ס בה"ל בשער
הזכר פירו'
וכגון שלילי
טענן גלגול
לא הי' מתקיי'
לפילו שבועת
היסת כגון
שבוע'השתפין
לאחר שחלקו
וכיוצא בו
כמ"ש הכ"ו

צה
א מ"ש
שבועות דף
מב ע"ב וכ"מ
דף נ"ו ע"ב
ב רמב"ם ריש
פ"ה וכ"כ
הטור לומר
שבוע' דרבנן
מ"ש בשם
הרא"ש
ה שם במ"ש
ו רמב"ם ריש
פ"ב מה'
סכירות וכתב
ה"ה שבכל
מקום שכ'
רעהו אין
העכו"ם בכלל
ומבואר
במכילתא
ז רמב"ם ריש
פ"ה משוכן
וכ"כ הטור
וכלהל
מדאחריכן
בבחובות
דף סו ע"א
דטונגת
כתובתא וע"א
מעוד' שהיא
ברושה
שבשעת היוכו
מדרבנן דאלו
מדאורייתא
אין נשבעין
על כפירת
שיעבוד
קרקעות
ח במ"ש
הרמב"ם ויליף
לה בגמרא
מקראי

דברי הרמב"ם לעיל פעיף ג' מהטעמות הודאית דאי הוי
עיקר שבועה תמורה בכח"ת הוי כיחא דעושה זה להחליא מבועה תמורה ע"ש ודוק : (יג) ויפטר מלשבע • דאין מלגלגין
טענת פסק כדלעיל ס"ב ובקצה דלעיל סי' נ"ג פעיף י"ג העתיקו הטור לשון הרמב"ם ומלגלגין עליו שאינו יודע כו' ומריך לומר
דשאני התם כיון שעיקר השבועה היא מדרבנן וכתב"ש בסימן ע"ב ס"ק מ"ו לדעת הטור ע"ש ועל סי' רפ"ח :

צה (א) לא שבע כופר בבל ועד אחד מכחישו • כן כתב הרמב"ם, והטור ומרלה דר"ל דלא תיתא דבע"ח מכחישו ליחייב ד"ל דהא

שורי זהב

מבועה ולאוקמי אדין תורה ועל ראיה לזה דהא ר"ל לאיקן היסת אחרי' המעשה בפ' דמיטים ד"מ משום מזקה אין לדם תובע לא"ל ים לו עליו ואי' ברש"ב דכתובות בשם בשאלות בתולות אתרע רובא משום לא"ל דהוה בתולה ס"ל קול דרוב הניאלות בתולות יש לה קול ובוחל ואין לה קול איתרע לה רובא ור"כ ס"ם שלאחר מבא הך הוכחה דא"ל כו' דאיתרע החזקת של אין לדם תובע כו' דרובא עדיף מחזקה' ואם"ם מתרע לה ומ"ל א"כ לאם ס"ל לקמן פוסקים דשבע היסת בהוה אין לבתולה כמ"ש בא"ע סי' כ"ו הא ל"ל דשם יש ב"ם רוב בתולות דרוב בתולות ואוקי רובא לבדיא רובא ואסתייר חזקה דר"ב לענין היסת זה שביר כתב כאן המחבר דבזה לא מהי עלמו אין הנלגול בתה שהיכך הבועה על שיק' הטעמ' אלא מייב לשבע מבא הנלגול לו ויהיה הכל על מכירו כבלע"ד :

ס' צה בש"ע ס"א אבל הקרש לענייס בתשובת הרא"ש בכלל י"ב דהחילבא כל הקדש של חולין הם דאינו אלא לענייס •

חשן משפט צר צה הלכות טוען ונטען מאירת עינים

בה לריך ליתן לותן הדברים עלמן לו לישבע עליהן כן הוא"כ"ל
בשם : (יא) ויש מי שאומר כו' עיי' ב"ש שכתב דבשאולי"מ
לפי' כשבתלנו שניהם לישבע אינו כשבע והוא תמוה : (יב)
ועל הגלגולים תשבע ותטול • כ"כ הט"ו וונעתי לדעת מקול

(יא) ויש מי שאומר שאין כאן גלגול אלא נתחייב לו שבועה מעולם אלא חייב לשלם לו מן התורה ואין כאן גלגול :

ח נתחייב לו שבועה מן התורה ובא לגלגל עליו שבועת היסת יכול לומר לו שבועה ראוריתא אשבע לך יד (יב) ועל הגלגולי' תשבע ותטול :

ט פטענו מנה והודה לו בחמשים וכפר בחמשים וכשבא לישבע גלגל עליו גלגולים השיבו על הגלגולים אינו יודע לשבע על העיקר טו (יג) • ויפטר מלישבע על הגלגולים אבל מחריבין בפניו כל מי שיודע לפלוני בכך וכך ולא יודה :

צה א"זה שבועה נשבעין על קרקעות ודין הקרש בזמן הזה • ובו ו' סעיפים:

א לאלו דברים שאין נשבעין עליהם בזמן התורה ב לאפי' של ח"ל הועברי' ג ושטרות והקרשות ויכן נכסי עכו"ם ד לא שנא מורה מקצת (א) לא שנא כופר בכל תועד אחר

כאן וסיים אח"ל כן שם בסיימן ע"ה ודו"ק :

צה א אחין נשבעין עליהם מן התורה כו' בגמרא לפיכן לה מדכתיב בפר' שומרים כי יתן איש אל רעהו כלל כסף או כלים פרט לשור חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מבורש דבר המטלטל וגופו ממון ונשבעין עליהן כדכתיב בפרשה שבועת יי' תהיה בין שניהם אף כל כו' יכלו קרקעות שאינן מטלטלין ונשבעים הוקשו לקרקעות ויצאו שטרות שאין גופן ממון אלא לראייה שבהם עומדים ואם הקרש וכנסי עכו"ם שאין בכלל רעהו וא"ש המחבר נכסי עכו"ם אין זה שם בגמרא אלא שהמחבר העתיקו מדברי הרמב"ם דס"ל דגם נכסי עכו"ם אתמעטו בו וכתב הא"מ שם דמסברא"ל היא וכוונתו לכתוב מדרז"ל בא"ם כי יגח שור אינם את שור רעהו למעט שור עכו"ם ובא"ם השור והמחבר ל' נסי' ת"ו ושמה"ש לפי' בגם שור אל ישראל לפי' מועד לשל עכו"ם פטור ואיסבא לפי' תם חייב נזק אלם כן בשומרים כתי (בסמיית' דינו תקופה) הישראל פטור לפי' מלאלם אם כתכל מתמו בפשוע' מה שהפקיד בידו העכו"ם ואמילו אלם בה יד כיון דעכו"ם לא בשמרה בידו ושל העכו"ם : ב לפי' אל תולה לאחרן כ"כ לאפוקי מת"ם השור בשם נאונים דבא"ל כיון דעומדים למכר ה"ל כמשלטלים והביאו הראשים מערכין והרלב"ל תילק דדוקא לענין ערכין אחרו כן אבל לענין שבועה ואוכלה דין מקרקעי יש להן דאא ליתיבו משלטלי' : ג ושטרות פירוש שתבעו הפקדתי ביד שו שטרות שבסום כל אחד כך וכך תחזיר לי השטרות והוא מודה נא' ובפר בא' וא"ם לפי' תבעו בשטרות דכתיב' יד פשוט משבועה אבל אם תבעו דמי השטרות אינו בכלל מיעוים זה דא"ל כאלו תבעו מנה לי ביד והודה לו במקלת ובופר במקלת דקיי' ל"ד כתבעו בכתיב' ידו אבל כשתבעו ק"כ בע"ו כ' בשטר בעדים ומודה לו בכ' אל שטר וכופ' בב' שבע"ם בשם אחין משבעין על כפירת קרקעות כן הודאות שיעבוד קרקעות אינו מבוא לידי שבועה כמו שנתבאר לעיל סיימן ס"ט ופ"ח בס"ח אחין נשבעין עליהן ועפ"ר: ד לא"ם מודה מקלת כו' דאלו אבקדון המטלטלין חייב הנשבע ליגבע דאף לחמרינן

ד בגמרא אמר דין ב"ד יש לו • כן כ"ל וכן מוכח בספר לח"מ נבו ח"ם ובגמרא הודאית דאי הוי עיקר שבועה תמורה בכח"ת הוי כיחא דעושה זה להחליא מבועה תמורה ע"ש ודוק : (יג) ויפטר מלשבע • דאין מלגלגין

ה בגמרא אמר דין ב"ד יש לו • כן כ"ל וכן מוכח בספר לח"מ נבו ח"ם ובגמרא הודאית דאי הוי עיקר שבועה תמורה בכח"ת הוי כיחא דעושה זה להחליא מבועה תמורה ע"ש ודוק : (יג) ויפטר מלשבע • דאין מלגלגין

ו בגמרא אמר דין ב"ד יש לו • כן כ"ל וכן מוכח בספר לח"מ נבו ח"ם ובגמרא הודאית דאי הוי עיקר שבועה תמורה בכח"ת הוי כיחא דעושה זה להחליא מבועה תמורה ע"ש ודוק : (יג) ויפטר מלשבע • דאין מלגלגין

לב אין שמעון כאן כו' וע"ל סי' ל"ח ס"ק מ"ש בלית מזה:
לג בעדים שלא פרע לוי כל' הזה כתב נ"כ הטור בשם תשובת הרש"ל ומשמע מינה דאם אין לראובן כעדים שלא פרעו לוי אע"פ שיש לו עדים שראובן הוצרך לפרעו אין שמעון חייב לשלם לו כלום כיון דלא כתקבר לראובן נגד העכו"ם לפרוע לו אלא אם לא פרעו לוי ויכול להיות שלוי כבר פרעו והעכו"ם בעלילה בא על ראובן ואין לדם נתפס על תביעו וכמ"ש המחבר ומו"ר לקמן בסי' קס"ח וכמ"ש המחבר לעיל סי' ע"ב ס"ק נגי סייף והטור לקמן בסיימן שע"ח ואם שם לתוקף כל' הרש"ל והטור ולפרשו דמ"ש אם יברר לראובן אלי אדלאחריו אח"ש שיצטרך לראובן לפרוע אלא שהקדים ואחר שתבע אלא פרע לוי בא עליו העכו"ם שהוא היה הנורם ולא לתוקף בקש והכו מתחבר קנת כיון דראובן לעצות השותפות עשאהו אין זה בכלל אחרים אין אדם נתפס כו' מ"מ מ"ש ראשונה ע"ל עיקר ועפ"ר:
לד בכל מה שיברר כו' עמ"ש לעיל סי' כ"ח ס"ג דבשבע היו יודע היינו משום שהוכיח בראשון ועמ"ש: לה והטעה בחשבון כו' עד ובקש שיעשה לו כו' פי' לאחר שאלקו בקש לראובן שיעשה לו שטר עליהן ואחר שנכתבו זה מזה בשותפתן וכ"כ בהגהת בשם תשובת הרש"ל:
לו אינו חייב לעשות לו שטר השעם דדוקא בהתי' דלפני זה דהתוב היה ידוע על ראובן ובכר נתן לראובן על עצמו שטר לעכו"ם מ"ה נם שמעון נתחייב ליתן לראובן שטר על אלקו משל"כ בזה דלא נתן לראובן שטר אבפשו ולא הי' התוב ידוע על ראובן וקרוב לודאי שלא יתבלה לעולם ועפ"ר: לז והעדים יכתבו הודאת שמעון כו' וכיוצא לשמעון בזה שפי משום דהעדים אין כותבין שום ל' תיוב אלא הודאתו גרידא משל"כ בשניתן עליו ע"כ אלא שטר ובדרישה כתבתי שם לפרש בע"א והוא שבקשת ראובן היתה שישמעון יכתוב לו שטר כלי תילוקים שהם שיצטרך לשלם לעכו"ם הפסיד בתח שיחזיר לו התי' ושמעון אינו רוצה אלא שבאם יצטרך לשלם אזי יתבעהו והיה הדין ביניהן ע"פ טענתם אז ובפסק הרש"ל שהדין עם שמעון אבל מ"מ דאשונה נראה עיקר לדינא וק"ל: לח ושמעון ידע בדבר ל' הטור ושמעון ידע אחר ראובן היה לו מעות בשותפות בשם בכ"ו עתהן ולי' זה משמע שידע נ"כ שראובן הכעיסו ליתן לו ריוח אלא בשו"ן מאחר אלא בשו"ן ראשון היה לו מעות בשותפות ושם בכלל הקשה כ"י לתנרסת זו דיודע שמעון דהפ"ל שתיקה כהודאה דמיא ובפרישה כתבתי דכ"ל בוסף תשובת הרש"ל עיקר לכתוב בה לא ידע הנזכר סי' ו"ל וכ"ל דלא מודע לו עד שעת תביעה אחרי' ראה מודע לו בעדים לו ריוח (דאל"כ ולאו לא היה לראובן לאחר שמעון לומר שאחרי הנחת שמעון בשותפות) והא דפסק הלא ישול ריוח אלא כפי אלקו בחשבון הייהו מקום דראובן נוטה טעון אחתה עם אחרי אישול ריוח בכלי משותפו וכל"ל דאל"כ הא כבר אפשר דבריוח מוזלקין בשום אחד המחשיב בקרן ואחר המרבה ועפ"ר: מבנגלין

צד א יכול בעל דינו לנגלנל עליו ולפיכן לא מפושה דכתוב בה אחן אחן ודרשינן מלכתיב שני פעמים אחן דמרים לכלול בדרכנן בשנועת הן שוכתה עם אים זה שקיבל לה בעלה ממנו הן עם אים אחר הן בעודה ארוסה או אחר שיתה נשואה שבועות פוף ואף על פי שבעלה לא תזקה כ"ל עם אים זה מכל מקום התורה נותה שהבית דין ינגלנו עליה ואף שהנגלנים הן אחת דומיא דשונה דף מח ודוקא בשם רגלים לבבר שם לחוש לנגלנים דומיא דשונה בשם זה דבר כיעור ופרילות בפשם זה דיש רגלים לבבר ב"כ"ב הרי"ף לחוש שם וכן פי' הרמב"ם ריש פרק ו' מה' אלוחין וכ"ל תשובת דין ל"גרש"י שם וס"ב

טורי זהב

הלי ליטנא ולוטו כן וכ"ל עיקר ועמ"ש פי' ע"ו ס"ו והרמ"ה ס"ל נ"כ פרש"כם לפ"מ שהסכים להרש"ל דשכ"ל לא יצאם כלום מכיסו ואף אלא הביא כאן המחבר דעת הרמ"ה אלא דברי הרמב"ם לקוח הייהו דשיקר הדין הוא בפי' קצ"ו לענין הפסד על מי הוא וכאן לא בא רק לגמלינו דעכ"פ מהני שבועה להוציא מלכלכן. ששמעון ידע כוולאי הכ"פי' לדעכין נגלנל ל"ל טענת הולאי וכמ"ש סמ"ע סקע"ו וכלע"ד הדברים כפשטן דהא חבות' בפי' ל"ד דאם שתובע מנגלנל בפסק אין אסכ"ע עלי אלא ל"ים רגלי' לדב' ובאן מה לנגלי' לדב' יש שזה יודע מה הפסיד וכזה תתורן בחי מ"ש אלא ל"כ אבל אי עובדא שמעון אילוכן יודע כוולאי כו' ומיי' עליה אלו ע"ו נגלנל ולדחק כ"ל ל"ל ולאו לנגלנל ולפי מ"ש ניחא. ע"ש והי' יכול לתבו לנגלי לשמיר אלא שמעשי כ"ל שום הולאה מתבו שים בידו תעות שותפות עד לאותה שעה שטעון שם לנגלי אלא בא"ע סיים כ"ו בסופו הוכחתי בחי שבא לחוכיח תוב ויש לו ס"ה והלוה שעון אחת תפסת מלבי בהיותך שוקף עמי אינ"ש שלקו השותפים חייב לשבע ע"ם סט"ו שאם יברר לאוכן מ"ל אזה מיירי בתקוס אחין אחר כיד העכו"ם על לוי אבל אם בשעת הפרשון לאוכן לעכו"ם הי' לעכו"ם שטר על לוי ולקחו לאוכן מתחת העכו"ם אין לך ברור גדול מזה וכן נזמע מפי' קל"ח בל"ר סי"ט דשטר הוא לראיה וכאן כריך עוד בירור אחר לימור אח"כ פרע לו לא"ל לא"כ הים לו ליקח השטר ממנו לאין זו טענה כמ"ש סי' ק"ל ס"ג ועמ"ש סי' קל"ח ס"ו. סט"ו והעדים יכתבו וכ"מ דבשטר יכול לטרוף לקוחות של שמעון אחי לחם לזהר אחת לא יפרע לעכו"ם ולבני הפת"ע בקה"ה אינם מוכנים לי מה תלוק יש בלבר לדינא (בשם מהרש"ק בב"י ר"ה וכן הנית פי' ק' מן הלחין וכו' עד ועשם רש"ו וכו' ולא דעשם רש"ו דל"ל דהייהו תפטרוסם לעיל פרש"ו וק"ל ע"כ):

ס' צד בש"ע סעיף א' ויש מי שכתב דין זה כ"ע דיש לבבר ההפוך ותחלה נעתיק הסוגיא דלוף פ' הנזבעים אמר רב הונא לבל מנגלנים אין לשביר ובפרש"ו על כל שבועה דדבכן מנגלנין אין משביר שהיא עמהה אינה אין הדין אלא לשפוט דעתו אל

בסוף זמן שאמר:
הגה (יט) ואם מפורש בשטר שהוא ממון השותפות והשטר יוצא מתחת יד לאוכן לב אין שמעון נחתן בהודאתו רק על המחצי' אלו ולאוכן יכול לתבוע מחצה אלו משמעון או מלוה אם איכו יכול להוציא משמעון (טור בשם י' הרא"ש בד):

טו ראובן ושמעון שותפים וקנה ראובן בגדים מעכו"ם ומכרם ללוי ויצא לוי לעכו"ם במעות וכתב ראובן שטר לעכו"ם שאם לא יפרענו לוי לזמן שקבע שיפרענו הוא ואת"כ חלקו ראובן ושמעון השותפו חייב שמעון לעשות שטר לראובן (כ) שאם יברר ראובן לג בערי' שלא פרע לוי לעכו"ם ויצטרך ראובן לפרוע לעכו"ם שיפרע חלקו ובכל מה שיוצא על עסק זה הוצאות, ושוחד ושאר דברים לד בכל מה שיברר ראובן בעדים שיפרע שמעון חלקו:

טן (כא) ראובן שותף שמעון נשא ונתן עם עכו"ם לה והטעה בחשבון ונתן המעות לשותפות וירא שיזכרו טעותם ובקש שיעשה לו ששמעון שטר עליו שאם יצטרך להחזיר שיפרע לו חלקו עורר תובעו שהיו לו משכונות מאחרים ומכרם וירא שיבא לו הפסד מזה שיעשה לו שטר שיפרע לו חצי ההפסד שיבא לו מזה לן אינו חייב לעשות לו שטר אלא יורה שמעון בפני הרש"ל אותה ערים שהמעות שסכומן כך וכך שהטעה ראובן לעכו"ם פלוני שהכניסם לשותפות מפורש אלא לז והערים יכתבו הודאת שמעון ויתחתמו עליה ויתנו אותה ליד ראובן וכן ידע שמעון במשכונות שמכר ראובן יודה שמעון בפני ערים כל הדברים כמו שהיו ויכתבו הודאה מזה וכן הנית ח"מ ז"ל וכתב ויתנוה לראובן:

יז ראובן ושמעון שותפים ואמר ראובן לאחיו תשתדל עמנו בשותפות ותניח המע"ע שבוסף מעותיך עם שלנו וקח ריוח בכרי מעותיך לח (בב) ושמעון כירע ברבר זה הוא עתה אומר שמעון מאחר שלא הודעתני אין לי ליתן מהלקי לאחיך חלק מהריוח הענין אלא לדון עם ראובן ויטול אחיו חלקו בריוח כפי חלקו במעות:

יח מבאו לחלוק והוציא ראובן קצת שטרות שמכר ליהודים בהקפה אם מנהג העיר למכור בהקפ' צריך שמעון לקבל ואם ירצה ישביע לראובן שאלו ל וכיאור שם ההקפות הם מעסק השותפות ושעשאם לצורך העסק ולטובתו ואם אין מנהג העיר למכור בהקפה לא ישול שמעון חלקו בהקפה אלא במעות ובסחורה:

צד דין גלגול שבועה • וכו ט' סעיפים:

א (א) לכל מי שנתחייב שבועה בב"ר אפי' כהיסת לגלגל עליו כל תביע' שיש לו עליו שאם הוא מודה בו הוא מתחיי' בו א יכול בעל דינו לנגלנל עליו ולפיכן לה מפושה דכתוב בה אחן אחן ודרשינן מלכתיב שני פעמים אחן דמרים לכלול בדרכנן בשבועת הן שוכתה עם אים זה שקיבל לה בעלה ממנו הן עם אים אחר הן בעודה ארוסה או אחר שיתה נשואה שבועות פוף ואף על פי שבעלה לא תזקה כ"ל עם אים זה מכל מקום התורה נותה שהבית דין ינגלנו עליה ואף שהנגלנים הן אחת דומיא דשונה דף מח ודוקא בשם רגלים לבבר שם לחוש לנגלנים דומיא דשונה בפשם זה דבר כיעור ופרילות בפשם זה דיש רגלים לבבר ב"כ"ב הרי"ף לחוש שם וכן פי' הרמב"ם ריש פרק ו' מה' אלוחין וכ"ל תשובת דין ל"גרש"י שם וס"ב

צד א

פו לגלס: לז ואם נשבע ויחזיר היינו לכל מה כלולות
לגיה ע"ל שתבאר בסעיף ט' ועפ"ר: לח ישבע זה שבגדו
כו' זה קאי אף"ל דאי בשבועה לדבון כבר, מתבאר בסי' פ"ז דאין
מהפסיקין בחשוד לשבגדו כ"ל בס"ד וכן מוכח בסי' זה ולוק:

לט עד שילקה בב"ד פי'
גם יבשה תשובה וכדמסיק
וכתב ואם יש עדים שלקה ועשה
תשובה כו' מיהו לפעמים מהיכו
אפ"ל לעדות תשובה והוא כגון
שהכל דבר ליסור שבשמלקין
לאותו ונתיישב בגוכו בתקוס
הגלתו שבהנה מן האיסור זה
תשובתו וכמ"ם לעניל"ם ל"ל
ועפ"ל:

צג א נשבעים בטענת
שמא העשם מפורש
בסור ובדברי המחבר בסמוך
מקום לאורי המירא לנפשם
בנשבע שכר ערבה מוחר לזה
ליקח מהמקום בלא ידיע' הבעלי'
ושיין מ"ם עוד מזה בסמוך:
ב אמיכו לאותו ב"ל לאפוקי
לאפטרופא שחיב' הלב על בניו
לאחר מותו לאין מאכיעין לאותו
שמא יחבא מלאיות לאפטרופא
אבל בשמיכהו הב"ל מקיבות הוא לו להב"ל עשין לאותו לבאמן ולא
יחבא מלאיות לאפטרופא בנשבע הבשובה וכמ"ם הטור והמחבר
לקמן בס"ם ר"ן ועיין בטור בדין הבתב בשם הרמ"ה שנם
בחיבהו לאבי יתומים לריך לישבע בשבועה מקצת והמחבר לזל
לעשמר דם"ל דבשבועת שמא הלגו מ"ב לחיות בהן יודה מקצת
וכמ"ם בסמוך ע"ם ומ"ה השמעוהו ג"כ כאן: ג לו שהוציה
בעלה קטנות על"ר מ"ם ע"ו: ד וכן הבית שהוא בוחן
ונוחן כו' רש"י והטור פירשו בלא' מן הלחין שתעבסק בשביל לאחיו
והמחבר תפס לשון המחב"ם ועמ"ם בפרישה ע"ו: ה שמא
גזל חבירו כו' כי' בשיחשדהו התובע לומר שמא עבכת מלבי בחשל
ובמתן לו בחשבון וכיולא בו לע"פ שטוענו בשמא מריך הוא לישבע
אלא

ב בשמינו אותם בית דין על היתומים ג והאשה שהיא
נושאת ונותנת בחוך הבית ג או שהושיבה בעלה
הנונית ד (ב) וכן הבית ד שהוא נושא ונותן
בענייני בעל הבית בל אחר מאלו נשבע מדבריהם
ה בנקשית חפץ בטענת ספק ה שמא גזל חבירו
במשא ומתן או שמא לא דקדק בחשבון שביניהם
ואין

לשבועה בלא שבועה ומתקנת מכמים הוא בשבע כולן נוטלין
בלא שבועה אם הוא חשוד מן חשוד מחשוד הבא ליפרע מחבמי יתומים
דפקיע שטרא בדרב ושטוב והיה היה ולא מוסיפים עליה כו' עכ"ל
והנה לאיתי בספר המלחמות להרמב"ן סם שכתב עליו וז"ל שעם
בחנוטי על פנקסו שהיכו מן התורה ליל"ך בפתי בפס שהרי היכו
מנה לי ביוך והלא אומר אינו יודע דקיימת לן דפטור וההוא
שעת' דפריכו מבורלאי מחזם דלא אמר בסהדי הב לה שעמת
דתקנת הוא ולאו דיב' דמ"מ פטור דאע"ג דלא ל"ל בסהדי הב
ליה הי"ל לתקוני ולא לעבוותי ולת"ל כמי פסיג בחל אם"ה פטור
עכ"ל • ואני אומר דברי בעל המאור מכוונים וכמו שאבאר
והנה לאיתי בס' ני"ת שערב"ל סוף ח"ל ריש דף ק"ה שכתב וז"ל
ותיא' גדולה היא אם יסבור הרמ"ה כו' עד דאמרת דליסבא בקיע
דעיקר מתני' לחנוני אתי עכ"ל ואין דברי מכוונים דפשמת
דהרמ"ה מוכר דחנוני דיבו כמו בשבעין וטולים בשטר ומה שפירש הרמ"ה בדברי רבי שרא שבועה זו למה דליפקע חנוני שבועה של
מוצלים כו' היינו לדברי רבי אבל לשה שהיב לו ר' מייל לר' חנוני שביים בשבעין וטולים וקי"ל כותיה ל"ב דין חנוני בדין פועלי'
וכן הוא לדליל בבעל המלו"ם וז"ל אומר ר' מייל חנוני שביים בשבעין וטולי' מבעל הבית כלומר הדבר בקשה עליך בשני המלוין
שמאל' בעל הבי'כן הוא הדין לפי שבע"ה גרם לעצמו זה הבשבר כדאמרי' המס(ר"ל בר"ם שנים לוחזין) דיכול לאומר ליה חנוני לבע"ה
אנא מתי לית לי לגבי פועלי' אע"ג דמשתב"ל לא הומני לי לחת הוא הבימתיכהו דלא אמר לי הב לאו בעדי' וכיון שכן הן בדין לבפקיע
חנוני ולהוציאו בשבוע' הפועלי' כו' עכ"ל ותיא' על הגי"ת שרה תחילת דברי ב"ה ולא הגניח לרלות במ"ם בעל המחור מוד אח"כ:
ולענין מ"ם הרמב"ן עליו שעמת דה"ל מנה לי ביוך והלא אומר אינו יודע ב"ל דדברי בעל המאור מכוונים דהא בלומר לו מנה לי
ביוך והלא אומר אינו יודע נופיה פליגי רב הונא ורב יהודה עם ר' יוחנן ורב נחמן ונהי דקי"ל הלכה כרב נחמן דפטור
אינו חשוב שעמת דמפרש הלם דאמר מחוכא בחוקת מאדי' ולא מפקינן ממוכא כלל מחל"ב הב' דמ"ם מפקינן ממוכא מבעל הבית
ועוד דמתקתא חנוני עבה כמו שמוה לו בעל הבית דקי"ל חזקה אליה עוסה אליתו ומדלא ל"ל בסהדי הב ליה היתני' לית לו אף אלא
בפני עדים ומ"ם הרמב"ן דקע"ג דלא ל"ל בסהדי הב ליה הי"ל לתקוני ולא לעוותי כו' לא ידלתי לבוף דעתו דהא מחשב בפ' הכותב נבו
שובלא דלבוחי דחוק' בשהכיר לו בקול שטרא הא לאו הכי לא מחייב לחיתב ליה בלחים סהדי וכ"ב הרי"ף והרא"ש שם ווצפי כמי הלם
הכי מחנוני על פנקסו וע"ם וכ"ב ג"כ התוספו' ריש בנים חוחזין דף ג' ע"א והר"ן פ' כל הנשבעין וה' המגיד פט"ו מה' תלוה ובתשו'
רמב"ן כו' כ"ה ושאר הרבה פוסקים דמהך דהכותב ומהך דחנוני על פנקסו שחייבין לא מחייב אליה לפרע בלאפי סהדי דהבע"ה הוא
לאפסיד לנפשיה כיון דלא אמר בסהדי הב לי' ודוקא לומר דכל הפוסקים הכ"ל מיירי מתקנת' וס"ל דכי היכי דתקנו בחנוני תקנו
בשאר בעלותי' דפשע דבריהם לא משמע הכי כלל ע"ש ונם כה' המגיד מוכח להדיא שם דהיינו מדינ' לא מיקרי הבלים פושע המלוכת
לינו חייב לינתן לו בעדים ע"ם שהרי כתב כן מתחלה וזה פשוט ולא"ה כתב ויש מי שכתב שדין מוכתיבו לינו לא בחנוני לבל בשאר
בעלותי לינו נשבע ונוטל דדילמא לא נתן כלום ע"ל ודו"ק וכן הוא להדיא בתשו' הר' יוסף"ן פליט שהכיח הבעה"ת שער כ"ט מ"ב
שהשיב לרה"ה כן דהכא ל"ל לחמה לי ביוך והלא אומר אינו יודע משעם דחזקת אליה שיבה אליתו והבלתיו לעיל מי' ל"ח ס"ם ל"ב
וכן דעת בעה"ת שם וכן מוכח ג"כ דעת הרב ר' יוסף מע"ם והרמ"ם והמחבר לעיל מי' ל"ח פעיף ב' וכמ"ם שם בפעיף ק' י"ב וכבר
בדרתי שם שכן עיקר • (מו) ואם נשבע ונטל כו' ולבי מ"ם לעיל בפעיף ט' ס"ק י"ד לאין הדין כן בנשבע ונטל בשטר:

צג (א) אלו נשבעין • עיי' בתשו' מהר"ל ן בסון סי' קי"ד: (ב) וכן הבית • עיין בתשו' ר"ש כהן ס"ב סי' ר"ל ועיין
בתשובות

טורי זהב

פי' היכא שאמרו כ' ידענא וכ' לא ידענא דבה"ג נבי אחיה' חייב ליבשע ולאי"מ במ"ם התוס' פ' ח"ה נבי בסכא דר"ל ל"ב דוקא בבה"ג שהתובע טוען ברי
אמרה תורה כן משא"כ בטוען את הבומר בספק וסברא טובה היא לחלק כן להאיך נאמר שיבלם לתובע מה שהוא מבוקש לו עכמו אם חייב לו •
שם והר"ר יעני' כו' שבועה דאוריתא כו' כי' דאי היה חייב שבועה מדבריהם כגון בשבועת השותפין דגם אין התובע יכול ליבשע ולאי פטור הנתבע
בשהוא חשוד לטן התורה כעור לבתרי רק תקנו שיבשע ובכה"ג שבקוהו לאחוריתא משא"כ כאן שהוא ל"ד שביר אחריכן מתוך וכו' וי"ל על הרר"י קונ'
התוס' שהעתיק סמ"ע ס"ק י"ג דכאן אין חייב לבשע דלא נתן כלום ע"ל ודו"ק וכן הוא להדיא בתשו' הר' יוסף"ן פליט שהכיח הבעה"ת שער כ"ט מ"ב
לא שבקת חיי וכו' ושאני חשוד שאמר שיש לבשע שלא יקבל עליו להיות שומר משא"כ לעיל בשאר מקום ואתן לא"ל ליחסר :
בעיף י"ז כתב הרמב"ם היה חשוד כו' אף שהוא בלתי מקו"ל מת"ם בשמו בסי' מ"ם קמ"ל דכאן מודה הרר"י לרמב"ם כיון שהוא מדרבנן וכמ"ש
לפני זה אלא על הרמב"ם קשה ל"ל לבתבו וי"ל דקמ"ל דלית כיון מדבנן חזו לחותפין להשביעו ע"ם בפק חשוב דקי"ל
דחורה התירא לעצמו מ"ב מ"ר לקמו בקמו חזו לזה ותקנו שבבנדו ישבע בחזי' לי' בכך ויטול וכמ"ר בשם הרמ"ה בס"ו לענין היתיך שבועה קמ"ל דלא:
סי' צג בש"ע א' שענת שמא דבינו הלריך בזה וכתב אע"פ שאינו אומר ולאי אלא אומר מבור אינו שתפם מאלי וכו' דקמ"ל דעכ"ם לריך
איהו' חשוד בשאינו התובע עליו מלחה הוכחה שם לו ולכך אומר מבור אינו כו' אבל אם מודה אחיו לו אומ

צו חרש שוטה וקטן א"זה שבועה נשבעים וגם אשת איש • ובו ו' סעיפים:

א **א** אין נשבעין על טענת "כ חרש שוטה וקטן אחר הבא בטענ' עצמו או בטענ' גאבין לפי שזה המקצ' שהורה בו לקטן אינו אלא **ב** °כמשיב אבירה וכן אם כפר בכל ליובא ער אחר והעיד לקטן אינו נשבע שזה עד א' (א) ואין שם תובע שתביעת הקטן אינה תביעה גמורה (**ג** וי"ל דלריך ליזכע על פי הענ') (טור ומרדכי פרק הדיינים) נמצאת אומר קטן שאמר לגדול מנה לי בידך או אבא הי"ה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים או אין לך בידי כלום ועד אחד מעידו שיש לו הרי זה פטור משבוע' החורה **ד** האבל אם שמר לקטן וטוען שאבר הרי זה נשבע שבועת השומרים לפי שאינו נשבע מחמת טענה:

הגה **ה** (ב) ויש אומרים דאין נשבעין לו שבועת שומרים שהיא שבועת התורה (טור בשם הרמ"ן והר"ם והרא"ש בפ"ב מסכיתו ו') **ו** (ג) אף על פי שתבעו כשהוא גדול רק שהתביעה היתה כשהיה קטן (שם בהשגות הרא"ש) וכן כ"ל עיקר:

ז (ד) **ז** וכן אם הודה שהי"ה שותף לקטן או אפטרופס

צו **א** אין נשבעין על טענת חש"ו כו' פי' שטועה דאורייתא וכמ"ש בסימן ס"ב והטעם דחרש שוטה דומים לקטן דלאו בני דעת כיהו פי' הרש"ל שאינו מדב' ותביעתו היא ע"י רמיזה רש"י. וקטן מיעטי' קרא מדכתיב אים כי יתן כו' ודלשון אים ולא קטן וכתיב עד האלקים ונא דבר שיהן העוה התורה העמדת הדין לתחלת הכתיבה דבשביהן בעינן אים שהכתיבה תהיה מתחלה בשעת גדלות לאחוקי קטן שהגדיל ותביעו בגדלותו ונם שהיה הגדול תובעו בדין (ולו מהכי ולא אמרינן גדול כמילי דלכוה קטן הוא) לאפוקי קטן הכא בטענת אביו לאחר אבי הגדול הפקיד בידך וכ"כ הטור לדעת לי' ולא כרש"י דפליג וס"ל דבקטן הכא בטענת אביו בשבעין לטעבתו ב"י ע"ש ועפ"ר: **ב** כתיב אבידה ולא אבידה מקומו דבמולה מקלת לא אחרינן דיהא בחתן בתיבו לאי בעי אות כופר הכל משום דלא היה יכול להעיד אביו לכפור בכולו ה"מ בגדול אבל בקטן ובפרט בקטן הכא בטעב' אביו היה יכול להעיד וכן הוא בגזרה: **ג** וי"ל שבריך ליזכע טעמו בתבאר בטור דס"ל דהו"ל דומה לגדול שתובע לאחיו ע"פ עד ח' שתעיד שלקח מלוו לפי שהתובע אינו יודע אם לקח זה וכמ"ש הטור והתבאר בסי' ע"ה סכ"ג אבל הרמב"ם ס"ל דשאני קטן דתביעתו אינו תביעה כלל ואינטעי' קרא: **ד** אבל אם אמר לקטן כו' יעד מחמת טענה כו' הטעם דטענת שומרים אף בגדול אינו טענה ולאי אין על הספק משבועי' אותו שבאבד מידו בלא פשיעה ל"ל מה לי קטן מה לי גדול ולא כי יתן הכתוב בפ' שומרים לא כל לטעם אלא טענת ולאי ויש לו עד ח': **ה** וי"ל דאין נשבעין לו כו' טעמו דאים כי יתן אף אם לא טענה דהמאמר: **ו** אע"פ שתבעו כשהוא גדול כו' וה"ה אפילו שתבעו כשהוא קטן והתביעה היתה בגדלות כגון שהפקיד אביו כמ"ש לעיל בשאר תביעות וכ"כ הר"מ ע"ש: **ז** וכן אם הודה שהיה שותף כו' המחבר אזל לטעמיה שפסק כהרמב"ם לעיל סי' נ"ג ס"ב דס"ל דלא אמרינן מיגו להפטר משבועה אבל בעור כתוב כאן דפעור אם אין שהיה שותפו והיינו

אין נשבעין על טענת חש"ו כו' פי' שטועה דאורייתא וכמ"ש בסימן ס"ב והטעם דחרש שוטה דומים לקטן דלאו בני דעת כיהו פי' הרש"ל שאינו מדב' ותביעתו היא ע"י רמיזה רש"י. וקטן מיעטי' קרא מדכתיב אים כי יתן כו' ודלשון אים ולא קטן וכתיב עד האלקים ונא דבר שיהן העוה התורה העמדת הדין לתחלת הכתיבה דבשביהן בעינן אים שהכתיבה תהיה מתחלה בשעת גדלות לאחוקי קטן שהגדיל ותביעו בגדלותו ונם שהיה הגדול תובעו בדין (ולו מהכי ולא אמרינן גדול כמילי דלכוה קטן הוא) לאפוקי קטן הכא בטענת אביו לאחר אבי הגדול הפקיד בידך וכ"כ הטור לדעת לי' ולא כרש"י דפליג וס"ל דבקטן הכא בטענת אביו בשבעין לטעבתו ב"י ע"ש ועפ"ר: **ב** כתיב אבידה ולא אבידה מקומו דבמולה מקלת לא אחרינן דיהא בחתן בתיבו לאי בעי אות כופר הכל משום דלא היה יכול להעיד אביו לכפור בכולו ה"מ בגדול אבל בקטן ובפרט בקטן הכא בטעב' אביו היה יכול להעיד וכן הוא בגזרה: **ג** וי"ל שבריך ליזכע טעמו בתבאר בטור דס"ל דהו"ל דומה לגדול שתובע לאחיו ע"פ עד ח' שתעיד שלקח מלוו לפי שהתובע אינו יודע אם לקח זה וכמ"ש הטור והתבאר בסי' ע"ה סכ"ג אבל הרמב"ם ס"ל דשאני קטן דתביעתו אינו תביעה כלל ואינטעי' קרא: **ד** אבל אם אמר לקטן כו' יעד מחמת טענה כו' הטעם דטענת שומרים אף בגדול אינו טענה ולאי אין על הספק משבועי' אותו שבאבד מידו בלא פשיעה ל"ל מה לי קטן מה לי גדול ולא כי יתן הכתוב בפ' שומרים לא כל לטעם אלא טענת ולאי ויש לו עד ח': **ה** וי"ל דאין נשבעין לו כו' טעמו דאים כי יתן אף אם לא טענה דהמאמר: **ו** אע"פ שתבעו כשהוא גדול כו' וה"ה אפילו שתבעו כשהוא קטן והתביעה היתה בגדלות כגון שהפקיד אביו כמ"ש לעיל בשאר תביעות וכ"כ הר"מ ע"ש: **ז** וכן אם הודה שהיה שותף כו' המחבר אזל לטעמיה שפסק כהרמב"ם לעיל סי' נ"ג ס"ב דס"ל דלא אמרינן מיגו להפטר משבועה אבל בעור כתוב כאן דפעור אם אין שהיה שותפו והיינו

וכמ"ש בסי' ס"ב ס"ל דאם אינו מודה לקרקע אלא לפרש פוגיא זו בענין אחר משום דהוי קשיא לו מאי דלא מיגו דע"ש אותיקה לקרקע אבל כל מעשין בלבד ירלה שבבריהם אינם מקוורים והבבר ברור כמ"ש דגלי לן קרא גבי עבד דנוף האדם הוא בקרקע וכמ"ש וא"כ מוכח מהך דאחבא"ל דכשתבעו שיבא אם בתפירות חייב ש"ל. ולפע"ד גם הרמב"ם דיבו אולא על זה וכך משמע לשון הראב"ד שבתב בראין הבריבים שתבעו לאלאות התפירות משמע דמפרש דברי הרמב"ם דמיירי שתבעו לאלאות התפירות וכן משמע לדברי בעור שהבאנו לדברי הרמב"ם ובתב עליו וכתב הראב"ד ודוק' שתבעו לאלאות התפירו' כו' וגם בבר הבאתי לעיל שהרשב"ם סובר בהראב"ד וגם ר"י בתיב ל' סוף פ"ב מבוא דברי הרשב"ם בתקבלתו וגם הר"ן בתבתי לעיל דבראה שחזר בו וסובר בהרשב"ם ח"ב בין בהראב"ד והרשב"ם והר"ן ושור ור' ירוח' סובבי בהראב"ד דהיב' שתבעו לבלם פתחן חייב ס"ל (מיהו י"ל דהיינו דוקא בגון אחי לפסר לאלאות התפירות וכמ"ש לעיל) וגם הרמב"ם אינו חולק וגם הבאתי לאיות בכוונו לזה הבי בקשיון:

צו (א) ואין אם תובע כו' וכ"ם מהרש"ל פ"ב דב"ק סימן ח' ע"ש • עיין בתשו' ר"י לבית לוי סי' מ"ה: (ב) וי"ל דאין נשבעין כו' וכתב הר"ן פרק שבועות הדיינים בשם הרשב"א שאינו מתחייב אפי' בשבע בולאי שבוין שפטרתו תור' אפי' מדין פשיעה פטרה אותו והבית ראיה מדאמרי' בפ"ב דחולין גבי הוה אריבי לבשעבה הוה נבדא ולקמרי והתניא בשאו' ולא לאלאן כו' אלמא כל שפטר הכתוב מדין שומרין פטר אפילו מדין פשיעה עכ"ל ולפי מ"ש לעיל סי' ס"ו ס"ק ס"ב אין ראיה מהתם ולכך נראה לשם שבשע אם מודה שבשע לקטן חייב וכן משמע מדברי הטוסקים: (ג) אף שלפי שתבעו כשהוא גדול רק שהתביעה היתה כשהיה קטן כ"ל דדקדק וכתב הכי ולא כתב אפילו אם המחבר בלשון הרמב"ם אבל אמר לקטן דוקא שהתביעה היתה בקטנותו ואפילו הכי מהני לכך כתב דבה"ג לא מהני ואם"ל דאם היתה הבתיבה בגדלות אף על פי שהתביעה היתה בקטנות בשבעין לו כדעת הרמ"ם שהבית הטור פעיף ו' שאולק והבית בחברותא משמע דהכי ס"ל ושעמת המחבר הוא ע"ש וכן דעת הראב"ד ובסמ"ע לא כ"כ ולעל"ד בסמ"ע: (ד) וכן אם הודה כו' עיין סמ"ע ועיין מ"ש לעיל סימן נ"ג ס"ק ל' :

עכ

טורי זהב

סי' צ"ו בש"ע סעיף א' ובאער ס"ל דבסי' ע"ה דבסק המחבר בשבע ע"פ טענת ספק כשום ע"ח תי' ב"י דהכא גרע טפי בתביעת קטן ותמוה זה דהא בשבועת המשתפין מדבריהן בטענת אמת והיינו דמעידין אפטרופוס בס"ב בסמוך ולא גרע קטן מגדול בטענת אמת ולפד"ר נכון הוא שבתב להרמב"ם ס"ל בע"ח בטענת ספק פטור מדבריהן דלוריתא וכ"כ הס"מ בהלין דס"ל לרמב"ם כדבו שהוא ליה בלוי שבתב דבריהן בשמו כן בסי' ע"ה והבי"ו חלק על דבריהן וכתב שבתב מגזילה בתב דאחרבה אי' אם בדין י"ג שהקשה הראב"ד עמ"ש הרמ"ם בש ע"ח אגזל וכ"ם לומר שבלי גזול הוא בידו ח"ל מתוב שבועה וכו' הא אין כאן טענת בדיו ותי' כיון דלאו הבלי בידו ה"ל בדי והרמב"ם ס"ל ג"כ הבי וכמשמעות לשון הס"מ אם:

והייכו משום דס"ל כהרא"ש דחולק עם הרמב"ם בזה שם ר"פ ס"ג
ע"ש וכפריש"ב ור"ם בר"ס ס"ג בסמ"ע מ"ש מזה: ח וכיולא בו
טענת שמא דדוקא משבועת התורה איתמעטו: ט שבועת
היסת נשבעין לו שלא יהא כלא כוטל ממונו אל קטן וילך לו:

(ה) על השטרות אין נשבעין כו' כתב הסמ"ע פ"ק ס"ב ח משם דין י'
פי' אם טוענו שטרות והוא מודה לו במקצתן כו' ולי נראה דל"ל בשם הרדו
על השטרות כגון פונס שטרו ועד אחד מעידו שהוא פרוע והייכו רבותי וכתב
דלא נשבעין לו שלא יהא כלא כוטל ממונו אל קטן וילך לו: ה"ם שכן הוא
דעת הרבה מן
המפרשי' רכ"ב
הטור ס"ט
בשמו ובשם
הרבה רבי יוסף
הלוי שלא יהא
זה כוטל ממונו
אל קטן והולך
לו ט הרא"ש
בתשובה ובית'
אם לפי שאין
תקנתא היא לקטן אבוא' השטרו'
לא עבדינן כלומר דנשבעין אלא מתקנת
תקנתא היא ותקנתא לקטן אם אינו
ילך כל אחד וכוטל ממונו אל קטן
והייכו דוקא ליפוי אבל בשטרות (כתונות סיף
אין כוח' עד שיסבא ונריך דף פז)
ליסבא קודם הפרעון בהא ובשבועין
תקנתא לתקנת' לא עבדינן לקטן כמו
והלכך מי שהיה לו שטר על תקנת חכמים
אביו אל קטן באופן שהיה הקטן היא ואין עוסין
מחוייב לאלם כגון בהודה ויש תקנה לתקנה
בחליו וכה"ג וכדלקמן ר"ם ר"ק וכו' בריש
ס"ג ואח"כ טען הקטן שפרע לו מביעא (דף
הוא ואומר ליסתבע לי אי יוכיח ה"ע"כ)
עד אחד שפרעו אין נשבעין אלא אם אמר אי
הקטן לריך לגבי' ומשביעו היסת הרמב"ם
לאחר פרעון אבל מ"ש הסמ"ע בפ"ה מה'
שטעכו שטרות והוא מודה לו עוגן דין י"ל
במקצתן כו' ליתא לפע"ד נמ ב"כ ה"ם שם
לדיבא כיון דלענין שבועת היסת
אין חילוק בין שטרות לשאר בנת"ם
דבריו ר"כ כיון דנשבעים היס' המזיקין (דף
לקטן אלא יהא כלא כוטל כוטל מ"ע"ל)
ממונו אל קטן ר"כ ה"ם בשטרו' הפעוטות
דמהיכא תיתי לחלק בין שטרות מקנן מקח
לשאר דברי' בזה ולא שייך בזה וכו'
לוא' תקנת' לתקנתא לא עבדינן כמשלעלין
דלענין היסת אין חילוק בין וכן בתבאר
שטרות לשאר דברים כנ"ל ברור בפ' החובל
ודו"ק היטב: (ו) כגון עמק משא ומתן כו' ע"ל סי' רל"ה סט"ו ועיין בתשו' מבי"ט ח"ל סי' ל' (דף פז ע"ל)
(ז) משבועין אותה כו' משמע דאוה"מ לאים ומשביע אותה מיד בכל ענין והב"ם כתב דדוקא שלא שבועה שהקטן אחבל
דאוריתא ואין דבריו בכוכים בקלוק זה ובפרט מ"ש דתשובת הרא"ש שהביא העור סכ"ל מיירי בשבועה דרבנן כמבוה' מדבריו שכתב באחרים פטל
ונם הקשה תשבע שאינה ברשותה דשבועה זו תקנת חכמים היא עכ"ל הב"ח וזה תמוה דדוקא כשהיא מאלם הוי שבועה שאינה ברשותו ס"ל כמ"ש הרא"ש נוסיה בפרק המפקיד
דמייסינן שמא עניני נתן בה כדלעיל פי' ע"ב פט"ו אבל כשאינו מאלם הוי שבועה שאינה ברשותו ס"ל כמ"ש הרא"ש נוסיה בפרק המפקיד וכ"כ הטור
והטור לקמן ר"ס רכ"ל ומה שדקדקו לתרץ קושיות ב"י בלבש"ר לתר' דמ"ש הטור בשם רב האי מיירי בענין אחר אם תוהה לא תחייב לאלם מטעי' ר"ב
בגון שנותה ויהוא שכבר הוכיחה המעות לאחר אם תוהה חייבת לאלם מיד רק לאחר שתנרש וכן מ"ש הפמ"ג ושאר פוסקים לאחר ולילך ל לעיל
בפקדון אין משביעין אותה הייכו כשידו' שכאבד אלא שתשב' אלא פשעה ע"ה מה לוקח להשביע כמבואר בתשובות הרא"ש שהביא רבי שמשון ל"ח ס"ח
ורוחק ותשובת הרא"ש שמביא הטור סכ"ל מיירי בהדי' שהשאילה לכך פסק הרא"ש דתשבע שאינה ברשות הכלים אלא תוהה שהוא ומבואר בס"ש
ברשותה חייבת להחזיר מיד ולכך לא פסק שתשב' אלא פשעה דאף אם תוהה מיד ותשב' הרא"ש שהביא הטור סכ"ה שם מ"ל
ביוכו שיש לחוס שם לה מעות אחין לבעלה רשות בה והתשובה לנאון שהביא בסכ"ג מיירי הכל משבועין אותה אולי תוהה שהו' מבני הטור סי' ל
אבלה דאז חייבת לאלם מיד וכן כתב בע"ה שער ל"ו ר"ל משבועין ל"ל אם יש לחוס שמעות עצמן על הלוואה הוא תחת ידה (וכן כ"כ בס"ת
תשמע בעיר שוטן שמאלק בס"ש ע"ב) וכן אם זה חוזר שיש לה מעות אחין לבעלה רשות בה תשבע כשאר הלווי' הכשבעין על שעבוד שמא בשע' ל"ו וכ"כ
ע"ש ולא כתב"ל שכתב בפשיטו' דאין משביעין אותה משום דבר רק כשידוע שיש לה מתון אחין לבעלה רשות בה. וזה שכתבתי הרמב"ם
בתשובה כל קושיו' הב"י על כהן ועיין בהגהת מיוחסי פוף ס' מהלכות טוען מדין שבועת ר"ל ועיין בתשו' מבי"ט ח"ל בשאלות הבטחות בפ"כט מה'

פי'

ובכמה דוכתי בתלמוד אמרו חוקה אין הערבי' קותמי' אלא בעשה כגדול (ב"ב דף קכה ע"ל) כ"ו ג"ל הרמב"ם פפ"ח מה' טוען וכת' ה"ה פי' מרה מכירה דין ט'
שאינו מדבר ואינו שותא ואינ"ם שנוסח ואותן בחשלטלין בבדיקו' כמוכר פכ"ט מה' מכירה אין כ"ד נוקקין לטענותיו לא בדמיוה ולא בבדיקה ס אלא
בתמ' הסמוך אלא מלאות דיין ועד ה"ה ע שטר פ"ח פ שם וכ"כ ה"ם שם צ שטר פכ"ב בשם שאלה לאחרי הרא"ש בכלל כ"ש סימן ה' ומבואר בס"ש
ל' סימן ס"ג וכתב הב"ח שכתב כאן הב"י בשם בפ"ח * אם יש עדים שמעות עצמן על הלוואה או מלי דאתי מתמתיהו קיים בודאי אחין בו פסק שבפרע
מהם המלוה וכן היא סברת הרא"ש בתשובה עכ"ל ולפי זה ה"ה לזה אחין לו לאלם לכל ב"ח * אם הסחורה אלא בהקפה הוא כענין אומאי דאתי מתמתיהו
קיים אין לאחרים חלק בהם וכ"כ הרי"ף בפ' המקבל פי' תקן' וכתבו רבינו בפי' ק"ח פ"ו וכ"כ בפי' ר"ם פ"ח בשם הר"מה וכן הוא ברי"ף פ' קמ"פ

גבי דין מורדת והכי נקטינן

טורי זהב

סעיף ד' לפיכך עדים כל האי לפיכך מיותר הוא לגמרי וכראה דבפקא מיכה אפי' אם רולין לכתוב זמן בשטר וה"ל דאין כאן היוק דהא יכול
לא"כ להתברר שהיה קטן בזמן השטר מ"מ לא יעבה כן:

סעיף ו' אשת איש אבתחייבה וכו' פי' שם תובעת עכשיו בשבועתה דהייכו שבועה אאין הפקדון ברשותה לא מהני לומר כל אשר לה הוא אל בעלה
מאל"כ בחיוי דלית עכשיו תובעת כגון שתשבע אאין לה במה לאלם אין משביעין אותה כיון שכל אשר לה היא אל בעלה ומ"ש
בשם הרא"ש אבתחייבה שבועה בכל ב"ח אם אחרים לשבע ב"ח אחרים לשבע שם מיירי בכמוי' ובזה ניחא מה שהקשה ב"י התשובות הלדלי. ע"ש אבל אין
בעלה כתב ב"י בשם הר"ח אם יש עדים שמעות עצמן אל הלוואה או מה דאתי מתמתי' קיי' בודאי אבפרע מהם המלוה עכ"ל ורלתי לומר אל אלמד
מזה בלאם שייב לוה ק' לברבה בע"ח ומ"ל מהם לקח מחורות בהקפה אם הם בעין או מה דאתי מתמתי' קיים אין לאחרים חלק בהם וכ"כ רבינו סימן

צז

א ל' העור ורוב דבריס תלו מדברי הרמ"כס פ"ח מהלוה ב פתב ה"ה מכילתא אס כסף תלוס שהיה רבי ישמעאל דורש אתם זה תובה אבל בתשוב' מהרי"ק שורש קל"ב כתב דמהרי"ס (במרדכי) אס ואחר כוסקים תלוקים תרלב"ן ואף רלב"ן לא קאחר דלא בדבר מוע' אבל לא בדבר מרוכה וכיון דאחר פוסקים תולקים אין להוציא מאתן מאסק ועי"ש עכ"ל ד"מ אבל לפע"ד כל דברי מהרי"ק בתשו' זו איכא נכונים דכ"ל ברור דגס מהר"מ מודה לרלב"ן ואיהו מיירי בתתם בשוס וכן מ"ש מהרי"ק אס לכיון דאחר כל הפוסקי' לא הזכירו זה משמע דל"ס הכי אין מזה ראיה לאיכהו ז מיתרא דרב מיירי מתתם בשוס (ועיין מ"ש דימי ב"מ דף ע"ב ע"ש ע"ב ח אס אין ג' וכתב ה"ס איסור הלוה פסו' הוא ממ"ש בס' המקבל (דף קיע"ב) עובר מאוס בל תשתה משו' בלא תלמ' לך ושוב לדרך לך

מי' מ"ב ד' קי"ח ע"ד וח"ב מי' קפ"ב: (ח) אתאלס לבסתתלמן. עיין בסמ"ע עד וכמ"ס בסימן פ"ו ועיין מ"ס בל"מי פ"ו סעיף ה' ס"ק י"ח אהבאתי אס על זה וע"ש ונותבי בתוך הבית ולא כיס תולקין כו' הייכו ע"ס מ"ס בל"מ ו"ל במרדכי פרק התובל בסס לאב"ן כיון שהבשיס רגלות ליאס ונתן בזמן הזה הרי היא כאלו הבעלי' מיכו לותן אנוסים ואס יש עדיס תייביס הבעלי' לאלס מפני תקנת הסוק אישאו ויתנו עמהן ואס אין עדי' בשבעת כו' (וכן הוא בהגה' תשרי פרק התובל בסס לאבי"ה) אבל בתשוב' מהרי"ק שורש קל"ב כתב דמהרי"ס (במרדכי) אס ואחר כוסקים תלוקים תרלב"ן ואף רלב"ן לא קאחר דלא בדבר מוע' אבל לא בדבר מרוכה וכיון דאחר פוסקים תולקים אין להוציא מאתן מאסק וע"ש עכ"ל ד"מ אבל לפע"ד כל דברי מהרי"ק בתשו' זו איכא נכונים דכ"ל ברור דגס מהר"מ מודה לרלב"ן ואיהו מיירי בתתם בשוס וכן מ"ש מהרי"ק אס לכיון דאחר כל הפוסקי' לא הזכירו זה משמע דל"ס הכי אין מזה ראיה לאיכהו ז מיתרא דרב מיירי מתתם בשוס (ועיין מ"ש דימי ב"מ דף ע"ב ע"ש ע"ב ח אס אין ג' וכתב ה"ס איסור הלוה פסו' הוא ממ"ש בס' המקבל (דף קיע"ב) עובר מאוס בל תשתה משו' בלא תלמ' לך ושוב לדרך לך (והוא בכלל י"ג מיסין ל"ל) שכתב שמהר"מ לא היה פוסק כתוקן גדולים שבורים מאוס תקנת הסוק הכתיב בסס"ק מי' כ"ט ולפע"ד אין מתאו הרמ"ס אס ראיה דז"ל אס אתאלת' אאס הנוסאת וכותבת בתוך הבי' ובדרה ליתן לבלקה או האסירה מלאל ובעל הבית אוסה בידה כלקו רבותיכו בדב' הים גדולי' שאמרו שאכרה ומקקה קיים וכן נוסאת וכותבת מאוס תקנת הסוק רביכו מאיר ז"ל לא היה פוסק כן עכ"ל ונראה דרביכו מאיר לא פסק כן כיון שהבעל אוסה ושוה לאיכהו אוסה ס"ל דיכול לאחות אס"כ לכהי דקו פאלוחים מ"מ יוכל לבעל המקח והמאאל ואתן כמו נבי אלית בדבר אאין לו תועלת בו ולדקי"ל לקמן מי' קפ"ב ליכול לומר לתקוני אדרתיך ולא לעוותי אבל אס נאאה ונתנת והבעל אותק ולא איכה פאיאל לאחרי המאאל הסכיס לאעאי' ונהגה מן המאון ויהייב לאאלס כיון דהוא נוסאת בתוך הבית • ועיין בתאו' כ"מ אלאוך מי' ר"ט נס מ"ס ז"ל ובבל הבאות מאחר דר"מ פליג אדרלב"ן לפי הבע"ל אין כח כולל לאחוי בנכסי אביו דכיון לאיכא פלוגתא דרבותא בשאר הנכסי' נחוקתן כו' ונדולה מזה כתיב מהר"מ ז"ל בתשובת אאלה המתחלת סדר בת אאר כו' אלא מהימן לעכב הספריס כו' עכ"ל ולא נהירא ולא לתאו' מהר"מ דהכא כיון דאיכא תלונתא דרבותא' מאי לאומר קיים לי וכמ"ס מהרי"ק נופיה בשורש כ"ב ופסק"ל וכמ"ס בספרי תקפו

כהן מי' פ"ב ולולי מיירי אס כמקרקע אבל בשט לאוכו לא משמע כן ע"ש נראה עיקר כמו שפסק מהרש"ל פרק התובל מי' כ"ט דהבעל חייב לאאלס עבורה כפי מה שהיה נוסאת וכותבי' בתוך הבית ועכשיו כל הנכסים בהך מועא מתוייבים הבעלים לאאל' עבורה אס היה תייבת בדין מאוס תקנת הסוק והכל לפי ראות עיני דיין כי לפעמים כתלוה כפי' אאת קול אמתיות בעליהן וכל מתון בעל בידה פאיאל אאחר' דבר גדול מוכרח הבעל לאאלס הכל כפי הענין ומכתב התקוס ותכתת עיני הדיין עכ"ל וכ"כ בתשו' ר"מ אלאיך מי' ו"ש לאאס רגלות בסך גדול גס במרוכה יהיו מעאיהן קיימין אאל שכתב אס כן לרלב"ן וכבר כתבתי שגס מהר"מ היכו קולך • מיהו כל זה בהלוה או פקדון בענין שאיס להס הכאה מהמתון אבל אס פעמה בפקדון או מאליכתו לאאס או תבלה וכה"ג הבעל פעול וכלאיתה בהגה' תשרי פרק התובל בסס ראה"ס וע"ש

צז אאאה

טורי זהב

קי"ח ומי' ל"ס פ"ח בסס הרמ"ה וכ"כ ר"ו בס' אע"פ נבי מורדת עכ"ל ל"ב כן דודאי נבי לוה מיד שבא המעות לרשותו אף שהם בעין מ"מ אין עליהם שם מלוה שבאמר אלו מעות אל מעות אל פלוני דהא מלוה ליהוכאה בתבה רק אמאלוה ים לו שעבוד עליהם ס"כ לא עדיף מאשר מלוין שיש להם נ"כ שעבודי' עליו מבא"כ בהך דסס"ת להבעל אין לו שום שעבוד ע"ו המתון שבא מתתי' לאלוה אף שהוא בעין ע"כ אין לבעל שום זכות בו ובזה מדחיי נ"כ אאר ראיות הנזכרים שם אאין לאס שום למתון לאויס שיש לאס שעבודים כנ"ל • בשור ס"ס זה ושואלין אותו אוך נתת מי' בס' כ"ח נוסף עוד על תשובת נאון זה ראיי"ם שאין לאמוע בדי"ח ביאורות מ"מ בעבור תקנה גדולה זו שאני • כתב בערוך ערך היסאה שאאה שנשבעה בשביל מעות מאבעיון אותה לפי בבולה ולא דמי למוטה ע"כ ונראה דלא כתבוון אלא אאל לבזותה כמוטה אבל מ"מ לא נגרע ליכה מאיס דהאי' כפ' הכותב אאי' אתתא דלתתיב' שבועה בפי דיאא דרבא אמר בע"ל תיתי ותאתבע בתתא מי איכא לתבפא כו': ס' צו

עופשין שבתורה: יח שתאלס לבסתתלמן לותה לזכור כתובת' בטובת הכאה מיד לבל אאה לגביה בעלה מאתא' מאלה לו תוב כתובת' כשאבראה לאחריס והמוכר ש"ח לאחיכו וחזר ומאלו מתול וכמ"ס לעיל פי' פ"ו ועיל סיין תכ"ד שהאריכתי בזה בס"מע ואין כאן תוב עבל הבעל מדר' כתן כיון דלא מטי עדיון זמן פרעון הכתובה וכמ"ס בפי' פ"ו ע"ש:

יט ואם הבעל מודה כו' עיין בעול ובפרישה בדין זה ובאאחר זה מ"ס שם עליו:

כ י"ח לאין מאביאין האאה בשהיא מעוברת דהא מוליאין כו' מלי' דהא אמאע דמ"ל לעולם ז"ל דזה פשוט הוא לאוליאין אותה מב"ה כשנותני' תרס ואפי' אין בוהת המחריס עליה וזה לא תלאתי מבואר בשום מקום ונס לי' בנימן זאב איכו כן אלא ז"ל אם בסי' שפ"ה יחריס בב"ה אתם אך אם האאה מעוברת ואתין עד שתלד דהא בזמן בהריס העולם אלא לאשביע בזאה מעוברת ואפילו היכא דלאחריכן לאחריס אתם בב"ה לא יחריכו עד שתלד דהא בוהת החרס עליה הוא ואיכא לאיאם עכ"ל. הרי שדן אלא לאתן תרס מדין שבועה אבזהרין העול' מלאשביע' ומוה"ס כאן דן דין שבועה מלין תרס. ונס מאאע מלי' בנימן זאב דאין מוציאין מליתן תרס דלא דוקא בה' אחרס בשבילה ואז אפי' איכה בב"ה לא יתן תרס בשבילה אבילו אתם ושניהן הן דלא כמשמעות דברי מור"ס ז"ל שכתב כאן:

צז א מלות עשה להלוות לעניי כו' דכתיב בפ' משפטים אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהי' לו כנושה ופירש"י אם והו' הגמר' דלאם זה הוא מלאון ראשון ואוב' הוא וכן משמעו לאחר תלוה בססך את עמי תלוהו ולא לעבו"ס ולאחי' מעמי את העני ולאחה עני את עמך ולכול' לא תהי' לו כנושה אאם' אלוות לא' אהן לא תתבוע מהבו בחוק' אם אתה יודע שאין לו ומלכת' אתם את עמי ולא מועא תלא לעבו"ס ס"מ דמלו' עשה היא אפי' להלוו' בעשיר הנרוך לפי שעה תלא שעני קודם לו ובפרש' דלאחכתי' וכי היה בך תכיון מאחד אחיך בלאח' שבריך ודרשו ר"ל נ"כ מאהו שני עיכך קודמין ומאל' מאחר אחיך דרשו דלאת מאב קודם לאת מאם ומיב' לקרוביו קודמין לאחרי' ולא כמ"ס * כנ"ש דלאחרו מאל' בוטעי' (כ"מ) מבאדך אל תעשם שהרי הרמב"ם וקבוד והמחבו' מאלות עשה שבתור' תיירי וק"ל: ב ומ"ש ומלוה גדולה יותר מהצדקה כ"כ הרמ"בן והטור ז"ל שהמקבל הצדקה כבר נבשרך לשקול (פי' ולא אם לא יגיה לו ישאל מהנבאי' שיתנו לו בפ"ק) וזה שלוה עליון לא הגיע ליתי כך עפ"ל ועפ"ל:

ג אסור לבנוש את תלוה כו' כבר כתבתי דזה לאחרו מאה שבתוב בתורה לא תהיה לו כנושה: ד אסור לבלוה כו' עד ולומר

כהן מזוזיכון לותה לדין לו שולתין אבלה כדרך שיתבאר לקיין סיין קכ"ד ואם אין לה לבלס יכתבו לו בסס יח (ח) שתאלס לבסתתלמן לבלס בבסתתלמן (טור) אבל אין בעלה חייב לבלס בבסילה (ט) אף על פי שנוסאת וכותבת תוך הבית (מהר"יק שורש קל"ב בבס מוהר"מ) ולא כיס תולקין בזה (מרדכי פ' הקובל ופ' הנשבעין) ועיין בחכן העור סיין ל"ח יט ואם הבעל מודה שבלו הבלים שתובעים לותה לבשותו חייב לבשבע שאין ברשותו ולא בלא בהן יד ולא בסיע בהן בתה שנגנבו (טור) כ י"ח לאין מאביאין האאה בשהי' מעוברת דהא מוליאין לותה מבית הבבסת בשבותין תרס (ב"ו סיין שפ"ה):

הלכות גביית מלוה:

צז להלוו' לעני ושלא לנגשו ושלא לחבול כלי אוכל נפש ואלמנה והשבת העבוט ודין הסידור • ובו ל' סעיפים:

א א מצות עשה להלוות לעניי ישראל ב והיא מצוה גדולה ג יותר מהצדקה ד וקרובו עני קודם לעניים אחרים ועניי עירו קודמים לעניי עיר אחרת ה ואפילו עשיר שצריך להלוות מצוה להלוותו לפי שעה ולהחנותו אף בדברים וליעצו עצה תהוגגות לו:

ב ג יאסור לנגוש את הלוה לפרוע כשיודע שאין לו ז ואפילו להראות לו אסור מפני שהוא נבלם בראותו למלוה ואין ידו משגת לפרוע:

ג ד אסור ללוות לבבוש ממון חבירו ולומר לו לך ושוב ומחר אתן ויש אתו: אסור

לעניו כו' דכתיב בפ' משפטים אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהי' לו כנושה ופירש"י אם והו' הגמר' דלאם זה הוא מלאון ראשון אחר ואוב' הוא וכן משמעו לאחר תלוה בססך את עמי תלוהו ולא לעבו"ס ולאחי' מעמי את העני ולאחה עני את עמך ולכול' לא תהי' לו כנושה אאם' אלוות לא' אהן לא תתבוע מהבו בחוק' אם אתה יודע שאין לו ומלכת' אתם את עמי ולא מועא תלא לעבו"ס ס"מ דמלו' עשה היא אפי' להלוו' בעשיר הנרוך לפי שעה תלא שעני קודם לו ובפרש' דלאחכתי' וכי היה בך תכיון מאחד אחיך בלאח' שבריך ודרשו ר"ל נ"כ מאהו שני עיכך קודמין ומאל' מאחר אחיך דרשו דלאת מאב קודם לאת מאם ומיב' לקרוביו קודמין לאחרי' ולא כמ"ס * כנ"ש דלאחרו מאל' בוטעי' (כ"מ) מבאדך אל תעשם שהרי הרמב"ם והטור והמחבו' מאלות עשה שבתור' תיירי וק"ל: ב ומ"ש ומלוה גדולה יותר מהצדקה כ"כ הרמ"בן והטור ז"ל שהמקבל הצדקה כבר נבשרך לשקול (פי' ולא אם לא יגיה לו ישאל מהנבאי' שיתנו לו בפ"ק) וזה שלוה עליון לא הגיע ליתי כך עפ"ל ועפ"ל:

ג אסור לבנוש את תלוה כו' כבר כתבתי דזה לאחרו מאה שבתוב בתורה לא תהיה לו כנושה: ד אסור לבלוה כו' עד ולומר

עופשין שבתורה: יח שתאלס לבסתתלמן כו' אבל אין כופין לותה לזכור כתובת' בטובת הכאה מיד דבל אאה לגביה בעלה מאתא' מאלה לו תוב כתובת' כשאבראה לאחריס והמוכר ש"ח לאחיכו וחזר ומאלו מתול וכמ"ס לעיל פי' פ"ו ועיל סיין תכ"ד שהאריכתי בזה בס"מע ואין כאן תוב עבל הבעל מדר' כתן כיון דלא מטי עדיון זמן פרעון הכתובה וכמ"ס בפי' פ"ו ע"ש:

יט ואם הבעל מודה כו' עיין בעול ובפרישה בדין זה ובאאחר זה מ"ס שם עליו:

כ י"ח לאין מאביאין האאה בשהיא מעוברת דהא מוליאין כו' מלי' דהא אמאע דמ"ל לעולם ז"ל דזה פשוט הוא לאוליאין אותה מב"ה כשנותני' תרס ואפי' אין בוהת המחריס עליה וזה לא תלאתי מבואר בשום מקום ונס לי' בנימן זאב איכו כן אלא ז"ל אם בסי' שפ"ה יחריס בב"ה אתם אך אם האאה מעוברת ואתין עד שתלד דהא בוהת החרס עליה הוא ואיכא לאיאם עכ"ל. הרי שדן אלא לאתן תרס מדין שבועה אבזהרין העול' מלאשביע' ומוה"ס כאן דן דין שבועה מלין תרס. ונס מאאע מלי' בנימן זאב דאין מוציאין מליתן תרס דלא דוקא בה' אחרס בשבילה ואז אפי' איכה בב"ה לא יתן תרס בשבילה אבילו אתם ושניהן הן דלא כמשמעות דברי מור"ס ז"ל שכתב כאן:

צז א מלות עשה להלוות לעניו כו' דכתיב בפ' משפטים אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהי' לו כנושה ופירש"י אם והו' הגמר' דלאם זה הוא מלאון ראשון אחר ואוב' הוא וכן משמעו לאחר תלוה בססך את עמי תלוהו ולא לעבו"ס ולאחי' מעמי את העני ולאחה עני את עמך ולכול' לא תהי' לו כנושה אאם' אלוות לא' אהן לא תתבוע מהבו בחוק' אם אתה יודע שאין לו ומלכת' אתם את עמי ולא מועא תלא לעבו"ס ס"מ דמלו' עשה היא אפי' להלוו' בעשיר הנרוך לפי שעה תלא שעני קודם לו ובפרש' דלאחכתי' וכי היה בך תכיון מאחד אחיך בלאח' שבריך ודרשו ר"ל נ"כ מאהו שני עיכך קודמין ומאל' מאחר אחיך דרשו דלאת מאב קודם לאת מאם ומיב' לקרוביו קודמין לאחרי' ולא כמ"ס * כנ"ש דלאחרו מאל' בוטעי' (כ"מ) מבאדך אל תעשם שהרי הרמב"ם והטור והמחבו' מאלות עשה שבתור' תיירי וק"ל: ב ומ"ש ומלוה גדולה יותר מהצדקה כ"כ הרמ"בן והטור ז"ל שהמקבל הצדקה כבר נבשרך לשקול (פי' ולא אם לא יגיה לו ישאל מהנבאי' שיתנו לו בפ"ק) וזה שלוה עליון לא הגיע ליתי כך עפ"ל ועפ"ל:

ג אסור לבנוש את תלוה כו' כבר כתבתי דזה לאחרו מאה שבתוב בתורה לא תהיה לו כנושה: ד אסור לבלוה כו' עד ולומר